Memoriale biblie et [illegible] symbolo domini
Jacobi de [illegible] canonici plocensis

Acurtata biblia cū decem preceptis per Henricū de Frimaria
Expositio symboli Aptici per Magistrū de Marenwerder

297

N. Inv. 297

Auctorita Biblia cu dece preceptis

[illegible] spacio ut canonica monitione premissa [illegible] et [illegible]

et quelibet eorum trium dierum spacio ut canonica monitione [illegible] pro primo alium pro secundo et tercium

que vobis precipimus sermus in hiis scriptis Quarum dierum unum pro primo [illegible] pro parte

& Tercio peremptorio termino assignamus Distincte precipiendo mandamus Quatenus vos pro parte [illegible] aut alter vestrum

dicti dni Ebberhardi [illegible] [illegible] ecclesie in Kirpino vel [illegible] fuerit requisiti [illegible] Thyzkonis

fuerit requisitus. [illegible] personaliter accedentes et quilibet vestrum [illegible] in domo habitacionis sue [illegible]

Opidum quondam in Kirpino [illegible] in Bohus [illegible] audire et [illegible] pro

vel in quibus [illegible] et in ecclesiis [illegible] publice [illegible] et [illegible] ad noticiam

[illegible] alta et intelligibili voce coram multitudine [illegible] in Bohus [illegible] judi

[illegible] poterit legittime devenire [illegible] Thyzkone [illegible] opidum in Bohus [illegible]

[illegible] nobis [illegible] Tercia immediate [illegible] post [illegible]

tenore [illegible] citamus ut [illegible] Tercia dies juridica fuerit [illegible] premittitur

ta [illegible] Die [illegible] in antiqua Wladislavia in domo habitacionis [illegible] sicut premittitur [illegible]

die juridica immediate sequenti in antiqua Wladislavia in domo habitacionis [illegible] et peremptorie compareat [illegible]

ad instanciam dicti dni Ebberhardi [illegible] aut [illegible] legittime et peremptorie [illegible] verbo vel in scriptis et

et [illegible] litteras apostolicas et [illegible] dicere vel [illegible] fieri non deberet. [illegible] in aliquo non obstante [illegible]

vel [illegible] cum [illegible] premissa fieri non [illegible] contumacia in aliquo [illegible] procedemus [illegible]

[illegible] nos [illegible] [illegible] in [illegible] in causa [illegible] seu [illegible]

[illegible] et formam [illegible] et per [illegible] publicum instrumentum [illegible]

[illegible] alter vestrum [illegible] publica et per [illegible] sive [illegible] instrumentum [illegible]

[illegible] In cuius rei testimonium [illegible] potuimus [illegible]

[illegible] Petrum olim Swantoslai de Komyn Notarium publicum infrascriptum [illegible] et actum in Czechomze

Petrum olim Swantoslai de Komyn Notarium publicum [illegible] Datum et actum in Czechomze [illegible]

bi et publici mandamus [illegible] sigilli appensione [illegible] Septima [illegible]

Sub anno dni Millesimo Quadringentesimo Tercio Indictione Undecima [illegible] Septima [illegible] anno

Completorium [illegible] Nicolao Nicolai de Czechomze Jacobo [illegible]

[illegible] Nicolao Nicolai de Czechomze [illegible]

[illegible] et Nobili viro Nicolao Nicolai de Czechomze Jacobo [illegible]

[illegible] Blasio [illegible] de [illegible] [illegible]

[illegible] dioc. Blasio [illegible] publicum [illegible]

Et ego Petrus olim Swantoslai de Komyn [illegible] publicus [illegible] et receptam [illegible]

auctoritate Notarius publicus [illegible] apostolicas et rescripti [illegible] et singulis supradictis [illegible]

peticioni et [illegible] termini [illegible] testibus [illegible]

[illegible] et premittitur [illegible] et fierent [illegible] presens [illegible] me

et singula sic fieri vidi et audivi [illegible] instrumentum [illegible] et nomine meis solitis et

subscripsi publicum et in hanc publicam formam redegi [illegible] signavi [illegible]

[illegible] appensione sigilli dicti dni Nicolai et Judicis supradicti [illegible]

[illegible] et testium [illegible] premissorum [illegible]

Petrus [illegible]

I. F. Alegorice super totam Bibliam

In principio creavit deus celum et terram. glosa. idest
continens et contentum. scilicet celum
empireum et angelicam naturam. Celum
est autem mundus iste quod est in firmamento
est autem solus deus celum in
deus sempiternus. idest equalis celum
angeli quia sempiternum. Vel sic in principio creavit
deus celum et terram. idest quatuor elementa
primordialia sed non simul sed quia simul
facta et simul dicta non potuit. sed
non prius nomine celi quam terra. Unde
scriptum est in principio tu domine terram fundasti
et opera manuum tuarum sunt celi.
Quia autem creatio mundi prelibata sub operibus
septem dierum explicat capitula. In summa
autem tres sunt creatio, dispositio, et orna-
tus. In primo die creatio et quedam dispositio.
In secundo dispositio. In tercio ornatus
dispositio. In ceteris reliquis ornatus
dispositio. Terra autem erat inanis et
vacua. idest materia mundialis erat
adhuc invisibilis et infructuosa sive va-
cua ornatu suo. Et tenebre erant super fa-
ciem abyssi. eandem materiam qua-
terram dixerat abyssum vocat propter sui
confusionem et obscuritatem. Tenebre
autem nichil aliud sunt quam lucis absen-
cia vel obscuritas aut quedam aeris creata
et dicta tenebre. Unde in alia
logo creatur per dictum. Videtur lux et
tenebre. deo Et spiritus domini
idest spiritus sanctus dei vel voluntas dei
ferebatur super aquas sicut voluntas
artificis super res locales, cui tamen materia
dominus facta super idest ferri. Dixit
que deus fiat lux et facta est
lux. idest genuit verbum suum quod esset
ut fieret lux. idest celum scilicet ut quod potest
dicere verbo lucem. Vel aliter quod quidem
lucidi illuminatorum superiorum medio potest
dici aut terram ut diluculo fieri sol.
Et vidit deus lucem quod esset bona. idest que
placuit in principio ut fieret. placuit in
essencia ut maneret. Et divisit
lucem ac tenebras. hic magis
dispositio quam creatio angelorum intelligitur
divisio stancium cum luce cadentes
vero tenebre dicti sunt. Et appellavit
lucem diem. Alia glosa quia cadentes
fuit lux sed quia lucent. idest possunt tenebras
esse dicuntur noctem innocendo quia
peccatis nocent nec vident forme
necesse. idest primo formam quam non habuit. et con
pletus est unus dies naturalis
Secunda die disposuit deus
superiora mundi sive empireum. idest
celum quod creato forma est statim disp-
ositum est et ornatum. idest sanctis angelis re-
pletum. sed quia in ea die firmamentum cum
aquis. idest quandam superficiem superiorem
mundi ex aquis congelatis ad instar
cristalli soliditatem et pluviam intra se
celum in sensibilia continente et inco-
rrupta. sed sydera et deinde firmamentum non
firma sed propter soliditatem vel quia circa aquas
terrarum firmum. Quamvis autem sit non intelligitur
que sunt ipsum sed firmius et interius
et dicitur castra celestia quod sol sub ipso positus
ipsum illustrat. Quamvis tamen est voluntas
mendacium phisici dicunt igneus intellectus
Etiam non licet quo ascendant et non
ut in meta plano et ita est mundi
exteriora ignis volunt et hoc est ethereum
ut syderum celi et etiam celum tam
infra quam deorsum esse dicunt. De quo legitur
et duces celi comederunt illud
Quidam celum sustentans celum sive
empireum quia lucifer cum in empir-
reo legitur dixisse ascendam in celum
idest et in eo quidam dicunt esse thronum
super angelos qui sunt in empireo
celo. Sancti firmamentum dividat aquas que
sub ipso sunt ab aquis que super ipsum
sunt de quibus dicitur quem in regit aquis
superiora eius. Hec sunt eterne con-
gelate ut cristallus et ut ipsum firmamentum
congelatum sustentant quod solum non potest
vel in modum nebule vapora leviter. Quo-
modo ibi sunt novit deus nisi quod
quidam dicunt rore inde infra
descendere. Et factum est hoc dici opere

no.

no.

.2. dispositio superiorum die

op9 bonum ut cetera sup tm de eo no
segi^r ex quo vidit deus quod esset bona
Somnt. i. ubi quod hic dicit Augustinus fe
sit diabolus quibus consentire ind
cui quod in 3^a die missam de angelis
cantat^e c(on)sue^nt q. in laudem astan^tium
angelorum   sequitur de dispositione tercie diei

Tercia vero die aquas sup^e
congregat in locum unum q lig p
luvia obtegant locum tm quod omnia q
temant in desabz tre in unu loco de
sunt cong^e ^rc apuit arida q. latens
sub aqua quem9 appe arida e bz ou a
parvant arida eandem d^r terra que pe
testimo congrega^tes quod aquarum appella^t
indit hebo ydyoma^te q stibz cong^es
aquarum est maria conplens ergo
ope aquarum subd^r Et vidit deus
quod esset bonum et ait germinet terra
hic hic de ope germinandi tm intellig^y
est s3 etiam de potentia quod potens sit
germinare Produxit enim de terra herba
virentem in genere suo et facientem se
men et lignum pomiferum faciens fructum
s^m genus suum pz quod non per moras temporis
ut modo produxit terra plantas suas
s3 statim et maturitatem vidi agim
et herbe seminibus et arbores pomis
honuste sunt Nondum quod mundum
in marcio fcm do ostasat cetera sic

Quarto die illa que disposi
erat cepit ornare et sic dispo
est a superioribus sic ornat a superioribus
indicabat fe^c cum ea die lunam solem
et stellas Sol et luna dicuntur duo
luminaria magna in duobus et ex duobus
i. non solum per quantitate lucis s3 2 cor^ts et
non compa^e stellarum sz s^m sic quod
sol d^r circa ma^or quam terra pluna et
stellas Voluit deus illuminare noctem
ne nox sine luce nimis esset inde
cora et ut operantes in nocte sunt nau
te et viatores solacium haberent luna sunt
etiam quedam animalia que solis luce
fere non possunt et fere tota nocte pas

cunt et sunt etiam in dyrupte uides
tis exquisite arenosas ubi modo ali
ambulantium vestigia complanat hic tm
ad decorem et adusum luce voluit
ea deus esse et sunt esse in signa et
tempora et dies et annos Fecit quam luna pomit
ea deus in firmamento celi ut illuminet terram sz
non semper quia aliquando nubes dicuntur sunt
aguntur vel quia tenue lucem dent
vel forte tunc sn^d illuminat et dividit
lucem ac tenebras a^ut luna impleri
luna facta sit ex alia quidem tuslanogr
d^r etiam luna^e tm 3 anno 14^a noctis
sup^no cum noctis luna non ort nisi in
contrarium quod sol facit mane
in oriente o facta vespere luna est ideo nos
sunt morientes   de ope 7^a die

Quinta die creavit deus avem
et volatilia de aere et natatilia aque
et orta sunt utique ex aquis pisces
Creavit mox pisces reptilia quia impteri
quodam tortus se rapiunt ut serpentes
quia non se sentiant ut fere ferantur
Creavit deus cetos grandia cete
i. gs 2 magis deorum ex h cethus g^e cg
ime cep tan cetera cetha ce et omnem
animam viventem atque motabilem quam
produxerat aque in species suas motabiles
dicuntur dicit et pisces resp^ai dic
h^e ille moventur de cetero non est g te
nec non quia aia h^e ps apertus est spm
anal creavit deus animam i. animas et
d^r at celum morte quod celum sit ut mo
dematia ad mortem hoc aut celum est m
na morte si voluissent illa celata s^t uti
est in cedunt aliis vel per co defiant
animalibus bindit^t de ex^fate et multiplic^m

Sexta die creavit deus terra
produxit que terra eam gra ammalium i. iu
reptilia et bestias suscens. i. deus
holem precum casura in pena labo^s
de ei iu^t q. iumenta ad opus vel
ad esum et reptilia ne et bestie sunt ei
inexpiabilia reptilium ea sunt genera clipiata et
vince que sunt ore clipiunt supra ditta
lub qui p^am coseitp se rapiunt

no^a

No^a

ope 4^e die

de op sex

vel ex pon pedibus ut lacerte, parte genus
serpentis dicuntur aut bestie que vastie a
vastando, i. ledendo. Quedam de cadaveribus
nascuntur que ut ex cadaveribus ut quorundam
nasci solent, quorum vij sunt genera que
exalacione celi fiunt ut vibiones ex vino,
papiliones ex aqua. Quedam ex corrup-
tione ut limaces in aestate. Quedam ex
cadaveribus ut apes ex iumentis, scarabei et
scrabrones, i. musce grandes, que na-
scuntur ex equis [illegible] ex corruptione
lignorum ut teredines. Quedam ex
corruptione herbarum ut tinee ex oleribus.
Quedam ex corruptione fructuum ut gurgu-
liones ex fabis. De hiis dicit quod sine coitu nascuntur
omnia ut illa que ex exalacionibus facta sunt
que non ex corporibus post
enim ex rebus corruptis orta sunt. Quedam de
nocivis animalibus. Si sunt nociva creata
a principio, ymmo ut facta sunt homini nociva,
dicitur quod postquam facta fuit homini nociva [illegible]
causa propter hominis peccatorum corruptionem istorum
[illegible] enim homo [illegible] de hiis enim fuit
ista dicit accidisse propter peccatum sive corruptionem in
[illegible] ad imitandum opera dei [illegible]
mirans homo formationes quorum cum
ut [illegible] vel noxe recordatur [illegible]
[illegible] quedam de
herbis et arboribus infructuosis. Si cum
nullis diebus [illegible] sunt cum [illegible] non
[illegible] herbas seminales et arbores
fructiferas potest dici quod que modo sunt in-
fructuose ante peccatum fuerunt fructuosa et
[illegible] aliquo post peccatum [illegible]
[illegible] ad laborem quam dicitur quod post
[illegible] spinas et tribulos germinabit.
[illegible] non [illegible] tunc [illegible]
[illegible] de hiis [illegible] ligno
sit dictum.

De creatione hominis. Faciamus

hominem ad ymaginem et similitudinem nostram.
Loquitur pater ad filium et ad spiritum sanctum [illegible]
[illegible] factus est homo ad ymaginem
dei quantum ad animam [illegible] ymago dei est
[illegible] et [illegible] quod [illegible]

et non est ut deus [illegible] dei est
in [illegible] hominis quod [illegible] sapiens et
ymago [illegible] quod illam [illegible]
similitudo [illegible] a. [illegible]

[illegible]

[illegible] quantum ad corpus [illegible]
[illegible] quodammodo
factus est homo ad ymaginem dei [illegible] hominem
[illegible] dedit ut [illegible] et celestia in-
[illegible] cetera deus homini
ut [illegible] non [illegible]
[illegible] quod non solum factus est ingenie
suo ut [illegible] ad ymaginem dei [illegible] quod [illegible]
[illegible] factus est. In aliis operibus [illegible]
[illegible] fiat [illegible] dixit
post [illegible] faciamus hominem [illegible] quod [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible]
et [illegible] et [illegible] ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] omnia [illegible]
et fructus arborum de [illegible] hiis [illegible]
[illegible] Inde colligitur quod [illegible] ante peccatum
vel [illegible] non [illegible]
[illegible] ut [illegible] perdidit
[illegible] ut [illegible] quod [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut [illegible]
[illegible] sua [illegible] ad
[illegible] ut sciat se [illegible] domini
super [illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible] fiat [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible]
si non potuit [illegible] quod [illegible]
instituit. Et vidit deus cuncta que
fecerat et erant valde bona, i. [illegible]
bonorum fuit optima. Deus non de [illegible]
non dixit [illegible] et vidit deus quod
esset bonum quod [illegible] lapsurum
et quia non [illegible] perfectus [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
bonum [illegible] et [illegible] perfectum [illegible] et
[illegible] corporis. Requievit deus die
vij° ab omni opere suo. [illegible] quod die
vij° deus [illegible] et [illegible] re-
quievit [illegible] complevit

Uidelicet opera sua que fecerat dis-
posuit certum operis magisterium non desi-
nit operari cotidie sed species factas
ex hiis que condidit ubi papue et qui-
escit et benedixit dici vij° et sanctificauit
illum .i. festum et celebrem cum esse
uult. Unde post hoc in lege data dixit
ad iudeos ut diem sabbati sanctificas.

Iste sunt generationes celi et terre

Nota etiam quod dicitur fecit deus omnia singulariter
ante omnem uirtutem et herbam priusquam germinaret
terra. Quia deus duos modos operationum
habet. Uno creauit fecit quod ea fuerunt
quae non erant et ut prius germinaret
terra et benedictione ipsius paulatim
infusi et labore hominum adhibito crescerent
et naturaliter producerent fons autem inri-
gabat terram ut nilus egyptum. Formauit
igitur deus hominem de limo terre. Hic sequitur primo
de uirtute ipsius et primo
spiraculum insuflauit eius spiraculum uite .i.
spiritum fecit. Vel prius fecit anima terrena et suff-
lauit flatum .i. animam fecit. Unde ysaias
omnem flatum ego feci. Quod autem dicitur insufflauit
per simile aperte intelligitur. Tamen .n. homo
animat se facies eius quasi per faciem
qua spiritum solet respirare nominauit.
Cum dicitur spiraculum uite nominatur
quod per eam spirat homo et uiuit et postea dicitur
sensum et motabilem uitam per-
cipere quia in ipso cor eius fundi-
tur. Plantauerat autem dominus deus
paradisum voluptatis a principio. Plantauerat .i. pl-
antando aptauerat uel ordinauerat herbis et arboribus
a principio .i. a prima parte orbis ad aquilonem
est .n. paradisus locus amenissimus in oriente
longo terre et maris tractu a nobis
secretus usque ad lunarem globum attingens.
Unde et aque diluuii illuc non per-
uenerunt. Est .n. paradisus celum empi-
reum et dicitur spiritualiter quod locus spiritum est.
Deus autem paradisus spiritualis uita beata. Ut
sed ecclesia. Produxit quod deus de humo

terram in paradiso diuersa ligna quibus de-
lectaretur uidentibus et sustentaret comedendo.
Produxit quidem .i. proponit quod deus
in medio ipsius tamquam dignius posuit
lignum uite et lignum scientie boni et mali.
Dictum est lignum uite ab effectu quod qui
sumit ut comederet semper soliditate
corporis firmaretur ita ut nulla infirmitate
uel senio uel anxietate moreretur. Lignum
autem scientie boni et mali
ex eo dictum est quod scientiam dedit ex eius ges-
tione sensus cum nesciebat homo quid
esset malum quod non dominum expertus
bonum dicitur sanitatem, malum uero
egritudinem uel imbecillitatem quam homo non
dominus sentiebat.

Et fons et fluuius egrediebatur

ad irrigandum paradisum .i. ligna
paradisi qui fons diuiditur in iiij flumina.
Unius fluuii nomen est phison qui a ga-
gano rege dictus est ganges. Hic circuit
terram euilath .i. indiam et gignuntur
ibi aromata. Fluuius secundus gyon
qui et nilus dictus est hic circuit ethi-
opiam. Aliorum duorum nomina tygris et
eufrates. Tygris est autem uelox
et ideo fluuius ille tigridi comparatur.
Eufrates autem dicitur frugiferous
uel fructuosus. Hi iiij flumina ab
eodem fonte manant et separantur
et iterum coniunguntur quedam in eodem
et iterum separantur sepe cum absorbentur
a terra et in pluribus locis iterum emergunt.
Dicitur etiam ganges nasci iuxta ac-
coram montem Nylus non procul
ab Athlante tygris et eufrates
ex armenia.

Tulit ergo deus hominem

de loco formationis sue in paradisum
ut operaretur ibi non tamen ex necessitate laboris
sed delectando et recreando et custodiret
eum. Homo illum uel ut homo cus-
todiret paradisum ut operaretur illud.
Precepitque ei dominus deus
ex omni ligno paradisi comede de ligno
autem scientie boni et mali ne comedas.

et facit se homo esse sub precepto precepti in
accepto a deo. Omne autem iussum est sub duo-
bus preceptis, id est precepto et prohibito, sub quo aut penam si
contempnet. Quoniam quacumque die comederitis
morte moriemini.

Dixit quod deus non est bonum

hominem esse solum. Faciamus ei adiutorium. Ad-
iutorium libere quod sit simile sibi, et ne videt
ade superflua, id est in ea non faciens putanti
sibi [illegible] esse simile [illegible] [illegible]
[illegible] deus omnia animantia terre a domino
et aquatilia ad adam. Fecit autem deus ut omnia
simul [illegible] venirent quo omnia animantia
et [illegible] factum est per angelos [illegible]
autem ut imponeret eis nomina [illegible] [illegible]
faceret eum [illegible] vel ut faceret adam
[illegible] simile [illegible] et imponit eis
nomina lingua hebrea que sola fuit ab ini-
tio quod [illegible] nomina que [illegible]
[illegible] lingua [illegible] et non [illegible]
simile sibi [illegible] deus soporem in adam
et non sopor [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] futuro et [illegible] [illegible] et
postea liberis suis indicavit. Cumque
obdormisset adam tulit unam de costis
eius carnem [illegible] et [illegible] et edificavit
illam ministerio angelorum in [illegible]
de carne fecit carnem et de osse fecit
ossa. [illegible] [illegible] adam. Hoc nunc
os ex ossibus meis et caro de
carnibus meis et imponit uxori sue
nomen [illegible] [illegible] et dicit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] post [illegible]
forte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicat omnes dicunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Quam ob rem [illegible] [illegible]
et relinquet homo patrem [illegible]
et adherebit [illegible] [illegible] sue [illegible]
[illegible] intelligendum est relinquet homo [illegible]
et [illegible] id est non [illegible] [illegible]
et erunt duo in carne una, id est [illegible]
ambo in una carnali copula [illegible]
[illegible] [illegible] sue carnis. Erant autem
[illegible] nudi, id est non erubescebant [illegible]
putabant [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non erubescebant
si quid [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible], id est motus membrorum [illegible] ipsa
pudenda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non erubescunt [illegible]
[illegible] motu erubescentiam [illegible]
[illegible] motus [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] noluit.

Serpens erat cunctis animantibus

erat callidior qua plenius erat demo-
niace [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] erat ut qui in [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut similia similibus
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut non [illegible] de omni ligno paradisi
[illegible] [illegible] [illegible] forte ne mo-
riamini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] de ligno [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bonum et malum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] id est mundum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et aperti sunt
oculi eorum, id est [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible], id est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] erant ut

pmo · usq ad pubte et tunc tamqua
vinculi apti sunt (et) cocupnt moni et
diffundu et p inobedie fuit suo
supi adam et eva sic et mebro corp
cocupnt mo s· pudenda cetra quedam
mebra ad nutu ho(min)is stant aut moue(n)t
pudenda ve no sic et nulla pudi
cicia fuit q ht e pcta [illegible] et qn
sigm in obe [illegible] se [illegible] sont
se nudos · i · erubescent vide pu
denda · et fecnt s pizo · i · succinctoria
q beatus bern de pelle sicut et no su
ea q suo corp [illegible] ho(min)is fuit
menula statim i sentit [illegible] et
audient voce dni deambulant q
ex pro suo motu cos [illegible]
q no stet in precepto (et) absconnt se a fa
cie [illegible] ligni vocautq dns [illegible]
ai [illegible] peccatum [illegible] no ig
ran ait adam ubi es · [illegible]
[illegible] qui ait abscondi
me q nudus essem (et) ait dns · quis
gt indicauit ut q de ligno comedisti
[illegible] no [illegible] confitetur [illegible]
[illegible] · ymo et in prin
cipio [illegible] ait [illegible] quam de
[illegible] socia [illegible] ligni [illegible]
et dns ad mulierem [illegible] fecisti
ipa se recusans [illegible] obligat [illegible]
[illegible] no [illegible]
[illegible] no interroga q [illegible] no peccat
[illegible] peccatum · [illegible] maledixit dns
serpens et [illegible] et plus peccat [illegible]
[illegible] et [illegible] et plus [illegible] peccat q
in duobus · ho primo [illegible]
serpens [illegible] est et [illegible]
[illegible] · [illegible] maledicto
[illegible] ho(min)is [illegible] est ei
sup [illegible]
est [illegible] est · [illegible] cunctis
omnibus diebus vite tue · ymo [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] · audiuit [illegible]
[illegible] · [illegible] eua [illegible]
[illegible] · ipa [illegible]

fuit [illegible] qui serpens [illegible] · et [illegible]
[illegible] · [illegible] et [illegible]
[illegible] equos et [illegible] · lupus et
canes [illegible] et [illegible]
[illegible] ho(min)is [illegible] ho(min)is [illegible]
[illegible] et quia [illegible]
[illegible] medium
et [illegible] · [illegible]
[illegible] et [illegible] q sup
[illegible] · [illegible]
[illegible] violenta ut [illegible]
[illegible] et affligat · [illegible] · [illegible]
quidem [illegible]
et timore cui [illegible] solo [illegible]
et q [illegible]
punita est · [illegible] est [illegible]
[illegible] q [illegible] est [illegible] · maledicta est
[illegible] q [illegible] est · adam [illegible] quia
in solo [illegible] · maledicta terra i
ope tuo · [illegible] tuo · [illegible] q [illegible] est ut
terra que [illegible] bonos [illegible] fac
sponte · deinde raros [illegible] ho(min)is
[illegible] spinas (et) tribulos
[illegible] · et [illegible] comedes herbas terre
[illegible] terre maledixit
q [illegible] non
maledixit aquis · [illegible] q [illegible]
piscem (et) no carne [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] tui [illegible] tuo [illegible]
[illegible] · i · [illegible] quia terra [illegible] et
[illegible] plage [illegible]
[illegible] medicum [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] ut [illegible] · fecit eis
[illegible] pelliceas · i · de pellibus ·
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ait ecce adam qui [illegible]
ex nobis factus est · ut [illegible] dns
qui [illegible] ut [illegible]
[illegible] a superbia [illegible]
(et) est [illegible] ut [illegible] dei ad ang
et est [illegible] plangentis · q · d · [illegible] · ecce

adam factus est tamquam unus ex
nobis sciens bonum et malum et ait dominus. videte
caute ne forte eum mittat [illegible] de
ligno vite et vivat in eternum. sig[nificat]
gustassent de ligno vite dura[ssent] in eternum
dura[ssent] corpus nec moriturum sic[ut] p[ro]p[ter]
illius perpetuum ligni dura[ssent] vixissent.
no[ta] cum sint adhuc quedam insule in oriente
in quibus vite mori dicunt quedam esse
fuisse in paradiso p[ro]p[ter] herbas et
d[ict]a [illegible] causa de dicto paradiso mag[istru]m
damascen[um] de quo factus fuit ut ope[ra]re[tur]
[et custodiret] illum in quo ag[ro] p[ost]q[uam] kayn fratrem int[er]
fecit in quem etiam adam et eva post
sepulti sunt in spelunca duplici. et col-
locavit dominus ante paradisum voluptatis che-
rubin et flammeum gladium atque
no[ta] versatilem ut cherubin. i. aug[usti]n[us] dicit
[illegible] et hoc [illegible] misterio angelorum p[ro]p[ter]
[illegible] ibi qui nec[essari]o ingressum paradisi
no[n] gladii non [illegible] [illegible]
[illegible] flammeum q[ui]a pena sunt hominibus
p[re]ce[den]s. s[cilicet]. mors et maria [illegible] gladius
ablatus fuit ad tempus passionis christi [illegible]
[illegible] enoch et helyas p[ro]p[ter] [illegible]
no[ta] morte x[risti] fuit extinctus [illegible] quod
consuebat ig[n]is iste sit dici q[uod] quedam
[illegible] ig[n]is [illegible] in [illegible] [illegible]
si manum adhibeas ad eorum sentis [illegible] non
patiens i. non [illegible] [illegible] adustionem [illegible]
vel [illegible] materia quam consumat [illegible]
no[ta] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] patrie cum sit cum lapsum
et demulcet [illegible] [illegible] [illegible]
ad priores attinet opus [illegible] [illegible] voluit
[illegible] [illegible] voluit. insipida est [illegible]
no[ta] si queras volunt [illegible] divine cum ipse
sit summa [illegible] [illegible] creatorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in sig[num]
[illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] male
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est ignea [illegible] paradiso [illegible]
[illegible] ad aliam [illegible] et [illegible]

coram eis fores ut sit sig[num] abditus
paradisi quondam obstrusi. Non adam
sanguis [illegible] [illegible] q[ua]n[do] dicitur eis
maledicta terra in opere tuo. nec dicitur eis
[illegible] q[uod] nondum [illegible] erat nondum [illegible]
q[uod] [illegible] [illegible] de Job [illegible] est
et [illegible] qui primam egerunt in
familia et [illegible] qui [illegible] et barbam
[illegible] super [illegible] de joseph cui [illegible]
evenerunt. q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
de iacob qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Adam postquam eiectus

est de paradiso cognovit uxorem suam [illegible]
[illegible] multos substituit filios et filias [illegible]
qui [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] methodius. no[ta]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] de principio et fine mundi. [illegible]
[illegible] q[uod] adam et eva [illegible] [illegible] sunt
de paradiso. anno adam xv. natus est
kayn et soror eius calmana et [illegible]
adam [illegible] sit [illegible] [illegible] xxx annorum no[ta]
[illegible] sunt [illegible] dici et anni et [illegible] duorum
et [illegible] [illegible]. et potuit [illegible] kayn
multos [illegible] filios et filias [illegible]
[illegible] opere [illegible]. Item post [illegible] xv annos
natus est ei abel et soror eius del-
bora. anno c[entesimo] xxx vite adam kayn
occidit abel et luxerunt eum adam et eva
c[entu]m annis. p[ost]q[uam] adam extincto abel
et kayn fugato [illegible] Josephus q[uod] adam
[illegible] filiorum [illegible] [illegible] annorum
cum [illegible] [illegible] et deo pag[anum?]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] cum [illegible]
an[norum] cc et xxx. genuit seth. modo
redeamus. abel erat pastor et kayn ag[ri]
cola. cumque kayn esset avarissimus et
avarissimus [illegible] terram coluit. [illegible]
[illegible] abel obtulit domino [illegible] primogenita
agnorum kayn [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] obtulit [illegible] respexit [illegible]
dominus abel et munera [illegible] [illegible] [illegible]
ad kayn non respexit. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bestie
devoraret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Maior est iniquitas mea quam ut veniam
merear. Unde credit quidam penam
omnes evadere usque ad vindicte eius genus
quia vindictam patris commisit non tamen omnem sed
dimisit. Sed invidit dolose et tremens
cum magnorum occulte. Predat negat
cum dicit nescio. Numquid custos fratris
mei sum ego. Desperavit et desperatione
penam non egit. Et dixit dominus: non
sic erit, sed omnis qui occiderit Cayn sep-
tuplum punietur. Et posuit dominus signum
in eo scilicet tremorem capitis. Et egressus a deo
omni spe sua calumnia qui dixit
in exordio mortem pagans ceram capitis in-
mortalem plagam et cedem. Iste dedicavit
nomine in meditationes et deliciis suis et omnibus
primus invenit rapinam et latrocinia
peragere. Cognovit Cayn uxorem suam que
genuit ei Enoch. Porro Enoch genuit
Irach qui genuit Maviael qui Matus-
ael qui Lamech.

Lamech et eius uxores

Hic septimus ab Adam

et pessimus et primus bigamiam
introduxit et contra decretum
et contra legem adulterium fecit quod antea
non erat. Ex quibus scilicet Olla et Sella. Olla genuit
Iabel qui primus tentoria pastorum et gre-
ges ordinavit et caracteribus distinxit
nomina. Fratris eius Iubal pater canentium
in cythara et organo et musice artis
non in fine quia longe post inventa fuit
quod audierat prophetasse Adam de duobus iudiciis
et ne periret musica ars inventa scrip-
sit eam in duabus columpnis et quarum
una erat marmorea et altera laterica
quarum altera non diluvio altera
non incendio. Sella genuit Tubalcaym
qui ferrariam artem invenit. Res bellicas
exercuit sculpturas in metallis
fabricavit quo fabricante Iubal sonos
et malleorum delectabatur et consonanciam
invenit. Soror Tubalcaym Noema
invenit varias texturas. Lamech
vero duabus suis. Videns Cayn
cornu pendentem sagittam ab eo occisum
morte penam sed suis preditam vel intellexit

quod occidi virum in vulnere meum et
adolescentem in livorem meum septu-
plum ultio de Cayn. De Lamech vero
septuagesies septies. Lamech vir
sagittarius fuit cui venando caligine
oculorum incedit et sine adolescente
ducem unde cum iuvenis ferarum
tum venationis aciem non erat ut
carum audiunt de dilluvium. Cassum vero ad
silvam invenit Cayn latentem inter
frutecta estimans esse feram adhuc
iuvenis direxit sagittam in ipsum et
occidit iratus pro avum verberans occi-
dit eum et cum patrem Cayn punitum et
septies simum patrem punitum est sep-
tuagesies septies. Id est septuaginta et sept
viri. Egressi sunt in diluvio de
Lamech. Sequitur de ortu Seth

Cognovit Adam adhuc

uxorem suam et peperit ei filium quem vocavit
Seth. Concubuit enim post mortem Abel no-
luit se uxori cognitum sed deo iubente
pro angelum fecit eam ut dei filius de
eo nasceretur. Erat Adam centum triginta annorum
et xxx. Qui genuit Seth. Iste genuit
Enos. Qui Caynan. Qui Malaleel.
Qui Iareth. Qui Enoch. Qui Matusael.
Qui Lamech. Qui Noe. Sed ab origine
Cayn septimus et pessimus filiorum Lamech
ita ab origine Seth septimus et optimus erat
Enoch. Et transtulit eum deus in paradi-
sum voluptatis ad tempus ut cum Helya
in fine temporum convertat corda patrum in filios.

De Enoch et Matusale eius

Noe primus inventi vini

et quasdam litteras scripsit et quasdam
libros invenit sequentes. Tertia Adam de-
monstravit. Legitur Adam xxx habuisse filios
et filias preter Cayn et Abel. Quamdam
maximum partem cetus ab Adam usque Seth
procedit quia ab Abel nullus natus est
longo processu sed quia Cayn post
in diluvio totus vero et plurimi alii
sunt. Matusalem vixisse nongentos
et sexaginta novem annos et mortuus
in diluvium. Sequitur de Noe

Octavus decimus ab Adam

et cum esset D annorum genuit Sem
Cham et Japhet. Qui erat perfectus in genera-
tionibus suis. Videntes autem filii dei .i. filii Seth
religiosi filias hominum et filias de stirpe
Caym acceperunt uxores. Unde nati sunt
gigantes qui a ge quod est terra [illegible]
dicti sunt gigantes qui concupiscentia ducti
recesserunt a deo. Methodius dicit
[illegible] tempore filii Caym abutebantur
uxoribus fratrum suorum nimis et postea
[illegible] post se invicem in vesania
concupiscentie surgentes viri abutebantur.
Mortuo Adam Seth separavit cognationem suam
a cognatione Caym. Nam et Adam adhuc vivens
prohibuit ne miscerentur. Postea commiscuerunt
et [illegible] et sic in
diluvio perierunt. Penitet me dixit dominus
fecisse hominem .i. pena [illegible]
[illegible] quod feci [illegible]
Dixit ad Noe: Finis omnis carnis venit
coram me. Nam et disperdam eos cum
terra. Noe dicunt doctores fecisse
arcam longo [illegible] fuisse post diluvii
[illegible] post diluvium [illegible]
[illegible] et Noe [illegible]
[illegible] archam [illegible] annis [illegible]
[illegible] de lignis [illegible] et de lignis
[illegible] que erant imputribilia et quadrata
et [illegible] et similia. De dispositione
arche

Erat enim in ea v. camere

Prima erat stercoraria, secunda apotheca .i.
repositoria ciborum et alia [illegible]
tertia erat in [illegible] [illegible]
erat hominum et [illegible] [illegible] archam
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia
[illegible] supernatans [illegible]
[illegible] [illegible] quo ligna [illegible]
non dissolvi aliqua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Erat autem archa in lon-
gitudine ccc cubitorum, in latitudine l, in alti-
tudine xxx. Facta fuit [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] alia [illegible]
[illegible] [illegible] hostium [illegible]
[illegible] et [illegible], et archa perfecta dixit
dominus ad Noe: Ingredere archam tu

et filii tui, uxor tua et uxores filiorum
tuorum tecum. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dominus
[illegible] [illegible] afflictione [illegible]
est ab amplexu [illegible] et [illegible]
[illegible]. Unde [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Sexcentesimo anno vite sue Noe
est ingressus in archam cum omnibus que
dixerat sibi dominus et clausit assone hostium
Dicit Josephus quod [illegible] usque
ad hoc tempus [illegible] milia [illegible] et
[illegible] ingresso Noe rupti sunt fontes
abyssi et aqua que est in [illegible] terre
et cataracte celi .i. fenestre celi aperte
sunt et pluit dominus super terram xl diebus
et noctibus. Et elevata est archa in
sublime et [illegible] super omnes montes.
Post dies cl ceperunt aque minui.
[illegible] [illegible] xl dies aperuit Noe
fenestram et emisit corvum qui non re-
vertebatur [illegible] aquis [illegible]
[illegible] supernatans [illegible] est [illegible]
Emisit et post eam columbam post [illegible] vii
dies que cum non invenisset ubi quiesceret
pes eius reversa est ad Noe. Item emisit
eam que [illegible] ramum
olive [illegible]. Post alios vii dies item emi-
sit eam que ultra non est reversa. Et aperuit
Noe fenestram et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dixit dominus ad Noe: Egredere de archa tu et uxor
tua et filii tui et uxores filiorum tuorum
[illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] amplexabantur. Crescite et multiplicamini et
replete terram. Et egressus est Noe eo
die quo ingressus fuerat revoluto anno
et edificavit domino altare de omnibus pecudibus
et de omnibus mundis [illegible]
[illegible] [illegible] dominus odorem suavitatis et
ait ad Noe: Non ultra maledicam terre

Post hoc benedixit eis Dominus dicens crescite et multiplicamini et replete terram et sit timor vester super cuncta animantia terre. Ibi primo concessus est carnium esus et in signum no
huius posuit Deus arcum suum in nubibus et est signum duorum iudiciorum preteriti
scilicet per aquam et futuri per ignem unde est quod duos colores habet unum
quod est aquosus et est exterior quia preterit et rubeum qui est igneus qui est
interior et signat futurum ignem. Et tunc
sancti quadraginta annis arcum non viderunt. Incipit tertia etas. Cepit Noe exercere terram
et plantavit vineam bibensque vinum
et ignorans vim eius inebriatus est
et obdormivit nudatus et nudus iacebat in tabernaculo
suo. Quod cum vidisset Cham
deridens patri nuntiavit fratribus qui operuerunt
verenda patris et aversis vultibus
non viderunt. Evigilans Noe maledixit Chanaan
filio Cham et benedixit Sem et Japhet. Vixit
Noe post diluvium trecentis quinquaginta annis et
Chanaan et Cham filius et filii
sui. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et impleti sunt dies Noe nongenti no
et quinquaginta anni et mortuus est. [illegible]
aut ex filiis Noe sexaginta ex
Japhet triginta ex Cham triginta ex Sem
[illegible] facti sunt in tribus partibus mundi
Sem Asiam Cham Africam Japhet Europam
possedit. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Abraham

Ortus Abrahae

LXX annorum erat

cum genuit Abraham. Abraham cum septuaginta
annorum esset Deus iussit exire
de Chaldea [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Loth filium
fratris et animam quam ibi acquisierat et venit
ad Sichem et convallem illustrem ubi
[illegible] apparuit ei Dominus ibi
et dixit ei semini tuo dabo terram
hanc et ibidem fecit altare iuxta [illegible]
[illegible]. Abraham [illegible] [illegible]

inter Bethel et Hay et ibi edificavit
ibi altare et pertransiit terram cum Loth
et mortuus est [illegible] [illegible]
[illegible] Abraham [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ibi sepulti
sepulture [illegible] Abraham Isaac et Jacob
cum uxoribus suis. Facta est autem fames in no
terra et descendit Abraham in Egiptum
timens quod [illegible] Egiptiorum ne eum
propter mulierem occiderent. [illegible] suam
[illegible] [illegible] [illegible] valde plagis
[illegible] Pharaonis Abraham [illegible]
est Egiptus. [illegible]
[illegible] [illegible] regis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
cum [illegible] et dixit ei [illegible] iudicasti
michi quod uxor tua esset. Ecce
tua accipe eam et vade et precepit viris
super [illegible] ut deducerent eum et reversus
est [illegible] ubi fuerat
et fixerat tabernacula inter Bethel et Hay.
Post hec Chodorlaomor rex Elamitarum no
et [illegible] reges Babylonie tulerunt Loth
et omnem substantiam eius. [illegible] et
[illegible] reges cum [illegible] et Abraham
[illegible] et occidit eos et Loth liberavit
et [illegible] [illegible]. At cum rediret Melchisedech
rex Salem obtulit Abrahe
panem et vinum. Erat enim sacerdos Dei
altissimi. Cui Abraham decimas dedit
ex omnibus spoliis et tenuit primo legem
decime [illegible] [illegible] Abel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] primus Deo [illegible] et
Abraham [illegible] et [illegible] quod Josephus
dixit [illegible] Sem filium Noe
et [illegible] usque Ysaac et omnes primogeniti
a Noe usque ad Aaron
fuisse qui [illegible] et oblationes
[illegible] benedicebant. Dehinc Abraham
[illegible] a Deo cum Dominus qui
[illegible] [illegible]
Abraham Deo et reputatum est ei ad
iustitiam. Ait autem Dominus [illegible] Saray et

vocavit eam Saram et Abram vocavit Ab-
raham. Agar vero despexit dominam suam
videns se ab Abraham concepisse quod Abra-
ham dissimulabat et ait Sara inique
agis contra me. Cui Abraham: ecce an-
cilla tua in manu tua, utere ea ut libet. Que cum affli-
geret fugiens invenit eam angelus iuxta pu-
teum in deserto Sur, qui dixit ad eam
unde venis? At illa: a facie domine mee ego
fugio. Cui angelus: revertere ad dominam tuam
et humiliare sub ea. Concepisti et paries
filium et vocabis nomen eius Ismahel. Ma-
nus eius contra omnes et manus omnium con-
tra eum. Et sic factum est. Postea Sara cum
esset sterilis et iam nonagenaria
et Abraham centenarius, dixit ei dominus:
Sara pariet tibi filium et vocabis nomen
eius Ysaac. Et cecidit Abraham et risit pre
gaudio. Sedente eo apparuit ei dominus
in valle Mambre. Cumque levasset oculos
vidit tres pueros et occurrens unum ex
his adoravit. Josephus dicit tres angelos
in figura [illegible] ut viri [illegible]
absque defectu. [illegible] Sodomam
quos cum invitasset fecit convivium pu-
tantes eos homines et dixit angelus
Sare: anno revoluto revertar et
habebit Sara filium. Quo audito risit Sara
et dubitavit quia iam cessaverant ei fieri
muliebria [illegible] pariendi [illegible]
egredientes angeli et Abraham cum eis
dixerunt ad eum: clamor Sodomorum et
Gomorre venit ad dominum. Ibimus et vide-
bimus eos. Abraham intercessit pro Loth et
ait ad angelum: numquid non perdes iustum
cum impio? Non est enim qui iudi-
cat. Si fuerint ibi l iusti, nonne parces
illis propter eos? Et angelus ait: dimittam
omnibus illis propter eos. Et Abraham qui paulatim
descendens ait: si fuerint ibi xlv vel
xxx vel viginti vel x? Non
delebo eos propter x. Et reversus est Abra-
ham in locum suum.

Euertitur [illegible]

⁊ Loch et Sodomi / [illegible]ne Sodome

Sodomam sedentem Loth in foribus
civitatis et [illegible] hospitio

advenientium qui occurrens eis rogavit
eos ut diverterent ad domum eius. Qui
renuentes compulit eos [illegible]
fecit convivium coxit azimas [illegible]
[illegible] usque ad senem [illegible]
[illegible] Loth et dixerunt educ illos
ut cognoscamus eos. Cui ait: habeo duas filias
que nondum cognoverunt virum [illegible]
ut libet. [illegible] nil mali faciatis. Et illi
noluerunt. [illegible] Loth et [illegible]
angeli introduxerunt Loth et clauserunt hostium.
Illos vero percusserunt cecitate et dixerunt angeli
ad Loth: [illegible] de urbe hac
delebimus eam. [illegible]
simulans [illegible] cum uxore sua et
filiabus suis statuerunt eos extra civitatem
ne respiceret [illegible] in monte salvo te fac.
[illegible] est [illegible] civitas Segor ad quam
fugiam ut salver in ea. Cui angelus:
et suscepi preces tuas in ea. Egressus
ergo Loth de Sodomis pluit dominus super
civitates illas sulphur et ignem et respi-
ciens uxor Loth versa est in statuam
salis, quam Josephus se vidisse dicit
[illegible] mulier. Mansit autem Loth in Segor
et due filie eius cum eo. Intellexerunt
filie Loth [illegible] et [illegible]
[illegible] mortem [illegible] ut
[illegible] suscitarent semen. Noctibus [illegible]
[illegible] ignorante conceperunt et vult
[illegible] non attesta[illegible] filium
et vocavit nomen eius Moab, patrem Moa-
bitarum. Minor quoque peperit filium et vocavit nomen eius
patrem Amonitarum.

Visitavit autem dns

[illegible] de [illegible]

et peperit filium et circumcidit eum Abraham
viii die et vocavit eum Ysaac [illegible]
[illegible] quidam [illegible] illa [illegible]
[illegible] Ysaac et Ysmahel
[illegible] et [illegible] cum adora-
[illegible] quod [illegible]
[illegible] dixit ad Abraham: ejice
ancillam hanc et filium eius. [illegible]
[illegible] Abraham et [illegible] duo
ei [illegible] Sare [illegible]
utrem aque imposuit scapule Agar
et [illegible] puerum [illegible]
[illegible] aqua in deserto et puerum [illegible]
[illegible] abiecit [illegible] ab arbore

et sedit procul quantum arcus potest iacere ne videret
morientem puerum et flevit et exaudivit
deus vocem pueri .i. fletum matris [illegible]
et dixit angelus Agar surge tolle puerum
et tolle per [illegible] aperuit deus oculos eius et
vidit puteum de quo potum bibit et utrem
implens abiit. Crevit puer et moratus
est in solitudine Pharan et factus est sagittarius
et accepit ei uxorem de terra Egipti de qua
nati sunt ei xii filii principes tribuum suarum.
Post hec dixit dominus ad Abraham tolle filium tuum
quem diligis Ysaac et offer michi eum
in holocaustum super unum montium quem ostendero
tibi. Abraham vero de nocte consurgens
stravit asinum suum ducens secum ii pueros
et filium et iniit iter trium dierum. Tercia die
vidit montem procul quem ostenderat ei deus
et cum accepisset ligna et ignem reliquit
ibi pueros cum asino solus ascendit
cum filio cui filius ecce ignis et ligna
ubi est victima holocausti cui pater deus providebit
sibi victimam holocausti et fabricavit aram
ligna que disposuit adhibuit ignem et arrepto
gladio ut filium immolaret clamat angelus
Abraham ne extendas manum tuam super puerum
nunc cognovi quod timeas deum et vidit
Abraham post tergum arietem inter vepres
herentem cornibus quem obtulit pro filio. Dicunt
Hebrei hanc fuisse [illegible] septembris unde
Judei in ea sollempnizant et clangunt
cornibus [illegible] arietinis
et fuerunt duo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
eius. Alia die recedit Abraham in Ber-
sabee. Nunciatum est ei quod Melcha genuisset
Nachor fratri suo octo filios primogenitum Hus
de quo descendit Job ut putamus [illegible]
[illegible] nomen Job. Rediit Abraham
ad convallem Mambre et mortua est
Sara annorum cxxvii et regnavit [illegible]
[illegible] et sepulta est in Ebron in
spelunca duplici quam emit Abraham
[illegible] argenti. Erat autem spelunca
duplex [illegible] sepulchra [illegible]
[illegible] Adam et
Eva ibi sepulti sunt. Erat Abraham
senex et dixit ad [illegible]
suum pone manum tuam sub femore
meo. Iuravit (?) [illegible] et sua
[illegible] [illegible]
Ysaac filio meo uxorem de filiabus Chanaan [illegible]
[illegible] [illegible] ivit et [illegible]
accepit x camelos et abiit [illegible]
[illegible] quasi [illegible] ad
aquam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aut camelos [illegible] iuxta puteum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad haurienda aquam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aquam [illegible]
ut [illegible] [illegible] Rebecca Bathu-
elis filia et soror Laban filii Nachor des-
cendit et implevit ydriam et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et camelis
eius et intelligens quod esset Bathuelis filia
dedit ei inaures et armillas. Laban vero
audiens quod [illegible] [illegible] cum in
hospicium et camelos locavit et apposuit
panem. Noluit autem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] y
sua [illegible] et quomodo Rebecca ad eum iuxta puteum
[illegible] [illegible] est. Dixerunt Laban et Bathuel
a domino egressus est sermo iste. Ecce Rebecca
coram te est. tolle eam ut sit uxor
domini tui. [illegible] autem ab ea si vellet
ire quo ait vadam et puero [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
eos [illegible] [illegible] [illegible] sunt in via
[illegible] et dum appropinquarent [illegible]
Ysaac [illegible] ad meditandum in agro. Rebecca
vero intelligens [illegible] [illegible] descendit
de camelo suo et tollens teristrum
.i. pallium suum et operuit se. Ysaac
vero introduxit eam in tabernaculum matris
sue et dilexit eam. Abraham vero duxit
Abraham uxorem Cethuram et ex ea genuit
vi liberos et separavit eos dum adhuc
viveret et dedit eis cuncta mobilia. Ysaac
vero heredem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Factus est autem
Abraham c. lxxv. annorum et mortuus est et
sepelierunt eum Ysmael et Ysaac in spe-
lunca duplici cum uxore sua. Mortuus est Ysmael
c. xxxvii annorum et mortuus est.

Ysaac filius annorum erat quadraginta

Margin notes:
Nota
Nota
Nota
Nota
de sene[ctute] Ysaac
de Ysaac et Rebecca

Rebeccam duxit que inventa est sterilis
longo tempore sicut Sara. At Isaac pro sua prima
sterilitate [illegible] oravit dominum ut
impleretur quod promissum erat, et annuit [illegible]
[illegible] Sara fuit. Et cum dixisset et parturi-
ret collidebantur in utero eius parvuli qui cor-
pus eius [illegible] et dixit ... et adiungit
nondum natis prefigurata est [illegible] que fu-
tura erat inter eos. Adultus ... Jacob
sanctificatus fuisse ... [illegible]
[illegible] qui [illegible] egressus est rufus
et totus in modum pellis hispidus
et dictus est Esau, id est rufus; postea alter
egrediens plantam fratris in manu tenebat
[illegible] cum retraheret a primogenitura
et ob hoc dictus est Jacob, id est supplantator.
Jacob sexagenarius erat Isaac cum nati
sunt ei parvuli. Factus est Esau venator et
Jacob agricola et pastor in tabernaculis
habitans. Pater diligebat Esau quia primoge-
nitus erat eius et de venatione eius libenter ves-
cebatur. Mater vero diligebat Jacob propter eius
simplicitatem [illegible] inspiratione dei factum est.
At dum Jacob coxisset pulmentum lenticule
Esau lassus de agro rediit et ait: da
michi de coctione tua rufa quia lassus
sum ut sustentes michi [illegible] parte tua.
Ait Jacob: vende michi primogenita tua.
Esau primogenitorum [illegible] se putans
moriturum nisi sustentaretur [illegible] dedit ei
primogenita pro edulio lentis et [illegible]
[illegible] habitum [illegible]
[illegible] quedam dignitas quas habuerunt
primogeniti maxime [illegible] ad Aaron
habebat, at primogenitis vestem specialem
quam induebantur in sacrificio [illegible] et
recipiebant [illegible] apud ipsos etiam
[illegible] in [illegible] benedicebant et [illegible]
[illegible] et in [illegible] duplam partem ciborum
recipiebant et [illegible] sui.

de senectute ysaac

[S]enuit Isaac et vide[re] no[n]
potuit et dixit ad Esau: fac michi
cibos de venatione tua ut comedam et bene-
dicat tibi anima mea antequam moriar. Egresso Esau
ad venandum dixit Rebecca ad Jacob: ecce
[illegible] audivi patrem tuum ad Esau loquentem
[illegible] michi [illegible] eos [illegible] ut

[illegible] pro duos edos quibus libenter vesca-
tur ut benedicat tibi pater suus. Abiit et attulit
[illegible] Mater induit eum vestibus pessimis(?) induit
Jacob vestibus valde bonis quibus ute-
batur primogeniti, ut diximus. Timebat enim
Jacob ne deprehensus pro benedictione malediccionem
pro benedictione. Porro manus pelliculis edorum
induit et collo eius circumdedit ut si palparetur
pilosus magis fieret. Cum ergo obtulisset cibos
Isaac, Jacob inquit patri suo: ego sum
Esau primogenitus tuus; comede de venatione mea ut benedicat
michi anima tua. Et iterum dixit: quomodo sic
cito potuisti invenire fili? Isaac suspicans eam
non esse Jacob [illegible] ut [illegible] dixit
[illegible] non [illegible] implicavit [illegible]
Isaac accedere ad me et contrectavit eum et
[illegible] utrum ipse esset Esau an non. Quo con-
trectato dixit: vox quidem vox Jacob est sed manus sunt Esau.
Cum autem comedisset et hausisset vinum osculatus
est eum et cum benedixisset eum addit
[illegible] qui maledixerit tibi sit ille maledictus
[illegible] benedictione(?) impleatur. Et Jacob egresso venit
Esau cibos inferens et patris abscon-
[illegible] expavit Isaac vehementer et ait: frater
tuus venit fraudulenter et accepit benedictionem
tuam. Oderat ergo Esau Jacob et dixit:
venient dies luctus, id est mortis patris mei,
et occidam Jacob. Rebecca audiens hec
dixit ad filium: fuge ad Laban fratrem meum
et esto ibi donec quiescat furor fratris tui.
Videns Esau quod offendisset patrem in
[illegible] ad Ismaelem patruum suum duxit filiam
suam Maleth uxorem. Egressus Jacob
de Bersabee pergebat Aram [illegible] in
Mesopotamiam primum consilium [illegible]

de dormitione et visione

Venit autem Jacob Luzam [illegible]
supposuit capiti suo lapidem et obdormivit
et vidit in sompnis scalam a terra in celum
attingentem et angelos dei ascendentes et des-
cendentes et dominum scale innixum dicentem:
ego deus Abraham et deus Isaac. Terram
hanc dabo tibi et semini tuo et benedicentur
in te omnes tribus terre. Evigilans autem Jacob
ait: Vere dominus est in loco isto et erexit
lapidem quem supposuerat capiti suo in titulum
vocavitque locum Bethel, id est domus dei, perdens
[illegible] in Mesopotamiam [illegible]
a [illegible] et [illegible]
[illegible] optimum [illegible] lapide [illegible]

nota

nota

adaquabant greges omnium dicunt
a pastoribus quod lapis non esset amovendus
donec omnes greges convenirent. Sciscitabatur
a pastoribus si nossent Laban qui dixerunt
et ecce Rachel venit cum grege suo. Qui
cum agnovisset amovit lapidem ab ore pu-
tei et adaquato grege osculatus est eam
et indicavit se consobrinum eius esse.
Que nunciavit patri. Qui audito adventu
Jacob nepotis sui et audita eius fuga
dixit ei os meum et caro mea es. Ha-
¶ bebat autem Laban duas filias scilicet Lyam
lippis oculis et Rachel decoram aspectu
quam diligens Jacob ait serviam tibi
pro Rachel vii annis et spopondit et
videbantur ei pauci dies illius pre amoris
magnitudine. Completo vero vii° anno fecit La-
ban nuptias [illegible] suo [illegible]
[illegible] satisfactis vii annis aliis. Jacob
ait [illegible] post satisfactis vii diebus nuptiarum
Lie dedit Rachel ei. Dominus autem aperuit
vulvam Lie sorore sterili permanente
et peperit primogenitum Ruben. Deinde
Symeon, post Levi, deinde Judam. Cessavit-
que parere. Unde Rachel invidens soro-
ri et ait ad Jacob da michi liberos
alioquin moriar. Cui ait numquid
ego sum deus. At illa si non de me
saltem de ancilla mea. Et dedit ei
Balam. que concepit et puer datus est
Dan. deinde alium qui dictus est
Neptalim. Lya vero cessavit. dedit
Zelpham ancillam suam que peperit
filium et vocavit eum Gad. et alium quem
vocavit Aser. Concepit iterum Lya et
peperit filium v^um et vocavit eum Isachar.
Deinde sextum peperit vi^um quem vocavit
Zabulon. Postea concepit et peperit fili-
no am nomine Dynam. Recordatus est dominus
Rachelis et aperuit vulvam eius
que concepit et peperit filium quem vocavit
Joseph

Nato ergo Joseph Jacob dixit [illegible] ob

socero suo da michi liberos meos
et uxores ut revertar ad terram meam.
Sustinui te iam ut aliquid providerem
domui mee. Et ait Laban inveni
gratiam coram te. sinas michi adhuc

vii annos et constitue mercedem quam
dem tibi. Qui proposuit si feceris ad hunc pas-
cam pecora tua. Separa greges varios et
sparsos vellere [illegible]
esse. At michi [illegible] varii coloris nat-
fuerit merces sit mea unicoloria omnia
[illegible] Laban separavit [illegible]
dierum inter Jacob et filios suos ne dolus no
nasceretur in eos. Tulit Jacob virgas vi-
rides et populeas amigdalinas et
platanias quas pro parte discorticavit
virgarum [illegible] colores et superposuit
eas canalibus. observabat tempus quo pecora
ascendebant et in fervore diei cum ad
potandum aquas pergerent faciebant
[illegible] ascendi ut tunc pecora con- cet
[illegible] super se
ascendentium [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] colorum [illegible]
diversi coloris [illegible]
[illegible] Jacob [illegible] ascendebat
oves [illegible]
[illegible] virgas ut [illegible]
et in serotina admissura [illegible]
[illegible] et tunc non apponebat virgas
et ita que in serotina [illegible]
Laban et que primi temporis Jacob [illegible]
est quod Jacob ultra modum [illegible] Jacob
quod facies Laban non esset [illegible] et vocavit
Lyam et Rachel ubi pascebant greges
[illegible] patris [illegible] non est [illegible]
[illegible] cum [illegible] quia [illegible]
[illegible] Laban [illegible]
dixit [illegible] sit merces
tua. Jacob [illegible] virgas et [illegible]
sunt [illegible]

Videns ergo Jacob cum De fuga Jacob

uxoribus et liberis suis abiit tulitque omnem
substantiam et greges et Rachel [illegible]
[illegible] ydola patris furata est. Nunciatum
est Laban die tercio quod fugisset Jacob
qui assumptis filiis suis et cognatis perse-
cutus est eum vii diebus. Vidit autem
Laban in sompnis deum dicentem sibi cave
ne quicquam asperum loquaris contra Jacob.
Laban veniens ad Jacob dixit Quare me

Ignorante fugisti et omnes fratres tuos eos deos
meos. Respondit Jacob et dixit: timui ne
forte auferres michi filias tuas. De furto
arguis me, apud quem deos tuos
inveneris moriatur. Ingressus ergo Laban ta-
bernaculum Lye et ancillarum suarum
et non invenit et intrans tabernaculum
Rachel, illa sub stramine cameli abscondit
ydola et sedit et ait patri: ne irascaris mi-
chi neque eo tibi assurgere iuxta consuetudinem
scrutatus delusus est. Ait Laban ad
Jacob: omnia que vides mea sunt, sed quid
possum facere filiabus et nepotibus meis? Veni
ut ineamus fedus. Tulit ergo Jacob lapi-
dem et erexit in titulum federis. Fecerunt ergo acer-
vum de lapidibus et comederunt super eum.
Dixitque Laban: tumulus iste sit testis fe-
deris inter me et te. Et reversus est Laban.
Jacob vero iuit per viam suam et occurrit
ei multitudo angelorum defendens eum a fratre
suo quem timebat. Misit autem a bello loco
nuncios ad fratrem qui explorarent eum
suo qui reversi nunciaverunt Esau occurrere
pacifice cum quadringentis viris.
Timuit ergo Jacob et divisit familiam
suam in duas turmas. Ancillas et
liberos earum in prima turma, in secunda libe-
ras et filios, ita quod extremi essent
post Rachel et Joseph carissimi, ita
ut si prima occideretur reliqua fugiendo sal-
varetur. Et preparavit contra iram eius ut mitiga-
retur. Misit ei munera super diversos
nuncios ut si quid indignationis in eo esset
placaret. Consurgens autem diluculo cum
duxisset omnia sua per vadum, Jacob au-
tem precedente ut ... solus mansisset
pernoctavit ut oraret et ecce luctatus
est cum eo vir usque mane, qui tetigit
nervum femoris eius et emarcuit.
Et Jacob respondit se de more
non quievisse. Nervum ... propterea
non comedunt filii Israel. Et ait: Dimitte
me, aurora est. Respondit: Non dimittam
te nisi benedixeris michi. Et benedixit ei
in eodem loco. Vocavit quoque nomen eius

dicens: se servum Jacob. Nequaquam inquit
sed vocabis Israel. Quia si contra
deum fortis fuisti quanto magis contra homines prevalebis.
Jacob omnino dimisisset eum angelus.
Vidi deum facie ad faciem et salva facta est anima mea.
Valde enim plurimum est confortata.

Ortus est ei sol et claudicat

Jacob ... et ... sanatum
est. Elevans autem oculos vidit Esau
precedens venientem turmas quinquies
adoravit pronus in terram. Separato Esau
autem amplexatus est eum et deosculatus
eum flevit. Deinde osculatus est
fratres et filios. Et dixit Jacob: Inveni
gratiam coram domino meo. Accipe munus-
culum de manu mea. Sic vidi faciem
tuam quasi vultum dei. Esau nolens
accipere munera dixit: plurima habeo. Deinde
reversus est Esau ad Seyr. Jacob
non progressus in Sichem ubi emit partem
agri ab Emor rege Sichimorum
pro centum agnis et fixit ibi tentoria,
altare invocavit deum fortissimum Israel.

Egressa autem est Dyna ut videret
mulieres regionis illius, sola exivit
ad videndum emptura ornamenta mulierum
que ibi solebant esse. Quam videns Sichem
filius regis oppressit eam. Ait patri:
accipe michi puellam hanc coniugem.
... et fecerunt cum eo ... Jacob et
... tertia die cum
... dolor vulnerum ... Symeon
et Levi arreptis gladiis interfecerunt
eos in ... urbe ... et
... captivos. Dixit ... Jacob ...
... Jacob non aude-
bat ibi manere, sed iubente domino
ascendit in Bethel ubi ...
apparuit ei dominus et edificavit ibi altare domino.
Accidit autem quod cum Rachel ...
tiretur cepit periclitari et peperit filium
et dicente autem pre dolore partus mortua
est. Vocavit ... et Benjamin ...
... Sepulta est Rachel in via que
ducit Bethleem et sola inter ...
... non meruit ab ... quod ydola

Marginal notes:
De luctamine Jacob qui luctatus cum angelo
De oppressione Dyne

[illegible] ad et [illegible] Joseph [illegible] 36

patris absconditur que tamen Jacob ante morte(m)
eius revelavit. Venit Jacob ad patrem suum
Isaac in Hebron et jam mortua erat
mater et Debora. Completi sunt Isaac
dies C.lxxx. annorum et mortuus
est et sepultus in spelunca duplici.
[illegible] divisi sunt Jacob et Esau quia
quod eos terra non capiebat

Joseph cum xvi. esset annorum

pascebat gregem patris sui et oderunt
eum fratres quod a patre plus ceteris ama-
batur eum quod in senectute genuerat
eum et erat prestantior ceteris sapi-
encia erat. Accusabant eum fratres
apud patrem crimine pessimo vel odio
inuidie [illegible] vel [illegible] eum
[illegible] Ruben pro Bala concu-
bina patris quam accessit [illegible]
[illegible] polimitam [illegible] vel
[illegible] odii [illegible]
sompniorum a quibus [illegible] no
sua [illegible] fratres erat [illegible]
[illegible] missus est Joseph
a patre ad eos quem videntes eum dixerunt
ecce sompniator venit. Ruben autem
eum liberavit. Non effundamus eius
sanguinem [illegible] eum [illegible] in cisternam
[illegible] est et recessit Ruben [illegible]
querens pascua [illegible]
Ismaeliti [illegible] de Galaad [illegible]
[illegible] aromata in Egiptum [illegible]
[illegible] Judas [illegible] est ut puero
[illegible] Ismaelitis quam [illegible]
[illegible] et [illegible] est et vendiderunt
eum xxx. argenteis [illegible] autem
Ruben ad cisternam et non invenit puerum
[illegible] vestes [illegible]
[illegible]

dicte Joseph a fratribus

Tulerunt autem tunicam Joseph

et in sanguine edi tinxerunt et miserunt
quosdam qui ferrent patri dicentes hanc
invenimus vide si sit filii tui an non [illegible]
[illegible] pater ait fera pessima devoravit filium meum
Joseph [illegible] et vestibus indutus est
[illegible] lugens filium multo tempore filii [illegible]
[illegible] lugere [illegible] patris eum [illegible]
descendens lugens usque in infernum
erat tamen [illegible] quidam [illegible] valde
[illegible] qui [illegible]
[illegible] ab eo

Igitur ductus est Joseph

de alys Joseph

in Egiptum emitque eum Putifar eunuchus
quia eum eligantis forme [illegible] voluit
ut ei misceretur. Deus autem custodiens
Joseph. Jam ad infrigidavit ut eunuchus
eunuchus esset. Habebat autem Putifar
uxorem et liberos et tradidit Joseph filiam
suam Asenech uxorem. Hebrei [illegible]
Joseph de matre alienigene [illegible] Job
post flagellum duxisse Dynam filiam
Jacob ex ea suscepisse filias de qua
Putifare erant. Fuitque Dominus cum Jo-
seph et invenit gratiam coram Pharaone
domino qui suam gubernat [illegible] quod non noverat
de omnibus suis nisi panem quo vesce-
batur. Factum est autem quod domina iniecit oculos
in Joseph et ait dormi mecum qui
[illegible] omnia sua tradidit michi dominus preter
te quomodo ergo possum peccare mecum
Capiens ergo quadam die et apprehensa
lacinia eius dixit dormi mecum
qui relicto pallio exivit quem ut vidit
se contemptam marito revertenti dixit
pallium ostendens ingressus est ad me
servus hebreus ut illuderet michi.
Rex vero Joseph vinctum tradidit in car-
cerem. Fuit autem dominus cum illo et dedit
illi gratiam coram domino carceris. Accidit
autem quod pincerna regis et pistor [illegible]
carcerem mitterentur. Viderunt quod sompnium
ambo nocte una quos vidisse
[illegible] est [illegible] cum dolore
et ait pincerna. Videbam coram me
vitem et in ea tres propagines et paula-
tim crescere in gemmas et post flores uvas
maturescere premebamque uvas in cali-
cem domini mei Pharaonis. Et ait Joseph
tres propagines et tres palmites tres
sunt dies post quos recordabitur Pharao
ministerii tui et restituet te in gradum
pristinum. Et memento mei cum bene

tibi fuit. Et ait pistor: vidi quod habebam
tria canistra super caput meum. In inferiori
cibos me portare qui fiunt arte pistoria
et aves comedere ex ea. Et ait Joseph:
[illegible] me ex incepte bonorum tres
dies enim dies adhuc sunt postquos
pharao suspendet te in cruce et aves comedent
carnes tuas. Que omnia adimpleta sunt
oblitus est pincerna interpretis sui

de Joseph

Post duos annos vidit

de sompno pharaonis

pharao sompnium. Putabat se stare super flu-
vium de quo ascendebant vii boves esse et ali-
vii que cingebant de flumine signa inedi-
tate confecte et devorabant priores. Expergefactus
pharao rursum obdormivit et vidit
alterum sompnium: vii spice pullulabant in culmo
uno alie ex contra vii oriebantur
tenues et percusse uredine priores devo-
rabant. Evigilans pharao convocabat sapi-
entes Egipti nec erat qui interpretaretur et recordatus
est pincerna Joseph coram rege et eductum
de carcere totonderunt. Rex ap-
pellans [illegible] dixit ait: vidi sompnium
ne timeas edisserere quid sit et
narravit quod viderat et ait Joseph: Ecce
vii anni venient magne fertilitatis quos
sequentur alii sterilitatis tante [illegible]
quod vivit qui [illegible] frugum per vii
annos fertilitatis congreges in horrea regis

Tulit pharao anulum

de sublimacione Joseph

de manu sua et dedit in manu eius et
collo torquem auream circumposuit. Fecit
quod eum stare in regno [illegible] regi dispo-
suit [illegible] terram regis precones
clamarent ut omnes coram eo genua
flecterent et tunc primo dedit ei Asseneth uxorem
[illegible]. Nati sunt ei ii filii
primum Manassen secundum Effraym. Joseph
collegit fruges per vii annos quibus
transactis venit fames. Incepit Joseph
horrea et vendidit egiptiis et aliis
provinciis. Audiens quod Jacob misit in
Egiptum decem filios suos Benyamin
domi retento. Et cum venissent ad
Joseph et non cognovissent eum pronis adoraverunt
eum et ipse noscit eos loquebatur
eis durius [illegible] ex mandato
[illegible] exploratores estis ut videatis
infirmiora terre. Non est ita domine. Filii
enim unius viri sumus. Nos minimus
cum patre est et alius non super est. Et
ait: Impossibile est. Unde videte [illegible]
filios nam regibus difficile est non
[illegible]
Timebat enim ne [illegible] dereliquisset
et tenuit eos vinctos per iii dies.
Tertia autem die ligavit Symeonem et alios
abire permisit et dicebant ad invicem:
Merito hec patimur quia peccavimus in fratrem
nostrum nescientes quod intelligeret Joseph quia
per interpretem loquebatur. Iussit saccos eorum
impleri et ut pecunias singulorum
absconderet in saccis suis date super
[illegible] perfecti sunt et venerunt
ad patrem et dixerunt ei que acciderant
omnia. Cumque saccos aperirent invenerunt
pecuniam in saccis. Tunc
omnibus dixit pater: [illegible]
Joseph non est super Symeon tenetur
in vinculis. Benyamin auferetis.
[illegible] mala redierunt. Et ait Ruben:
Duos filios meos interfice
si non reduxero eum tibi. Ait
ille: Non descendet filius meus vobiscum
Item cibis consumptis fames eos preme-
bat et dixit Jacob ad filios: Revertimini
in Egiptum ut ematis parum escarum
et ait Judas: Si vis eum mittere
nobiscum ibimus alioquin non ibimus.
Ego suscipio puerum de manu mea require
nisi reduxero ero reus patri omni tempore
et ait Israel: Si sic necesse est facite quod vultis
mittite de optimis terre et fructibus
munera quod factum est

Iterum filii Jacob descenderunt

quomodo agnitus est Joseph a fratribus in terra egipti

in Egiptum. Precepit Joseph ut adduci
intro eos et cibos parari. Timuerunt
illi timentes se introductos fuisse propter
pecuniam quam retulerant. Dispensatori
dicebant eis nescientibus repertam
fuisse in saccis. Qui ait: Deus vester
dedit vobis eam pecuniam quam invenistis

dedistis ego habeo et ductus est
ad eos Symeon. parabant autem munera
et obtulerunt Joseph et adoraverunt
eum et viso Joseph Beniamin commota
sunt viscera eius et egressus abiit in cu-
biculum flevit et lota facie reversus est
et dimisit Symeonem et fecit apponi
panes et comederunt et inebriati sunt
et mane iussit impleri saccos eorum
et suum cyphum in sacco Beniamin poni
et orto mane dimissi sunt dispensator
vero iubente Joseph secutus est eos
cui dixit pessimam rem fecistis
cyphum domini mei furati estis qui
dixerunt apud quem inveneris moriatur
et inventus est in sacco Beniamin
et reducti ad Joseph adoraverunt et ultra
se non potuit continere Joseph et
eiectis omnibus flevit cum magno
fletu dixit ego sum Joseph frater vester
nolite timere et adducite patrem meum
ad me ut possit vivere. Nunciatum est
pharaoni ab audientibus et gavisus
est rex et dixit tollite plaustra ad
subvectionem coniugum et parvulorum et omnia
adducite dabo vobis bona op-
tima terre et factum est ita. dedit autem Joseph
singulis binas stolas. Beniamin
dedit xxx argenteos et quinque stolas optimas
et patri misit totidem et ipsi
venientes ad patrem suum dixerunt

Et audito Jacob revixit

[illegible]usione Jacob et filiorum — spiritus eius et dixit vadam et videbo
eum antequam moriar et cetera. Et dixit
dominus ad Jacob Noli timere descende
in egiptum faciam te esse in gentem
magnam et reducam te inde. Omnes
qui descenderunt cum eo lxxv animabus et occurrit
ei Joseph cum multis et dixit ad
regem quod viri pastores essent et dedit eis
terram Jessen in pascua habitare
intra egipti et vixit nimis et
vixit in terra egipti xvii annis facti
que sunt dies sui c xl vii anni et
antequam moreretur vocavit Joseph et fecit
ut imponeret manum sub femore suo
et iuraret ut sepeliret eum in sepulchro patrum
suorum ut ibi cum domino regnaret et ad-
duxit Joseph duos filios suos ad patrem
cum videret eum morti proximum ait quis
sunt isti. Respondit isti sunt filii mei quos
dedit michi dominus in hoc loco et ait Jacob
isti mei erunt sicut Ruben et Symeon.
Acceptum michi applicavit ad Manassen
ad dexteram patris et Effraim ad sinistram
adorans et petens ut benediceret eis et
Jacob cancellavit manus suas magis [illegible] et egre tulit
Joseph et ait non ita quia pater hic primo-
genitus est. Ait scio fili mi scio et
iste in populos et minor maior erit et semen eius
erit in gentes quod impletum est in Jeroboam
qui primus imperavit x tribubus et dixit ad eum
in te benedicetur Israel et ait ad ambos de-
patrum suorum benedixit primo istis et ceteris
in multis super terram et congregatis omnibus
filiis predixit de omnibus que de eis ventura
futura et mortuus est et redemerunt
eum fratres sui cum signa multe et sepelierunt
eum in sepulcro patrum suorum timentes
fratres Joseph ne mortuo patre memor esset
iniurie eorum adoraverunt eum qui flens
condonat eis et consolatus est eos
vixit itaque Joseph c x annos et
ait filiis suis deus adiuvet visitabit
vos et reducet ad terram quam iuravit patribus
meis. Asportate ossa mea vobiscum
et quidem eos et mortuus est et sepultus
est in egipto alii fratres quisque sepelierunt
in Ebron ab aliis illuc delatus est.
Surrexit rex novus in egipto qui ignorabat
Israel et metuens fratres eorum dixit ad suos
populus Israel fortior nobis est sapienter
opprimamus eum ne forte multiplicetur
et dedit liberos imposuit eis magistros ang-
arias operis quibus fracti vacarent
ab amplexibus coxerunt latere et fere
lutorum et platearum in eis plurime
deportabant et impleverunt civitatem
Thopsimo suo. Quanto magis premerentur
tanto magis multiplicabantur. Afflictio
ista durabat quadringentis annis
et videns pharao precepit obstetricibus

hebreorum ut obstetricando masculos occi
derent que timentes deum seruauerunt
mares a dixerunt regi quod hebree ipse
parerent priusquam venirent ad eas. iratus
pharao iussit ut quoque masculi nascerentur
mitterentur in flumen et multi eo tempore submersi
sunt.

De natiuitate moysi et ortu moysi

Fillius est quidam uir leuita

nomine amram accepit uxorem nomine iochabeth
qui nolebat ad uxorem accedere ne malle
care liberos quos in necem pareret. sed
ad quem deus ait in sompnis noli timere
cognosce uxorem tuam quia puerum qui de te
nascetur egiptiorum excidia nascetur et concepit
puerum peperit masculum sub silencio et
aluerunt eum tribus mensibus et cum latere
eum non possent sumpsit fiscellam a mo
sari iuncorum et liniuit bitumine
et pice et imposuit puerum statimque fiscel
lam in carectum ... non ... ripa fluminis ... per
et ecce termuth filia pharaonis descen
dit ut lauaretur in flumine quo uidens alue
olum iussit afferri et uidens puerum
misertus est eius et adoptauit eum in
filium et filia ... ut doceret eum
hebream mulierem ex qua ... quod
tunc non suggit et accepit termuth et abijt
mater infantis pueri quod alendum adduxit
et suscepit puerum ad alendum.

De infantia moysi

Et ablactatum eo reddidit

termuth et datus est moyses cuius
pulchritudinem rex amiratus coronam quam
in capite gerebat proprio subposuit puero
ante coronam ... ad terram et fregit
... quedam singule uolebat
eum occidere et exclamauit hic puer qui
nobis deus ad occidendum ... monstrauit
et pro regis amore liberatus est. factus
autem cum adultus esset accepit uxorem
Jethro sephoram nomine que peperit ei duos
filios gersam et eliezer. post hec autem
pascebat greges in deserto apparuit ei dominus
in flamma ignis in medio rubi igne
ardentem ubi depascebat in monte
autem montem ad pascendum et ... et
... habitudine et pascebat ...

ascenderunt non presumebant quod mons ex
celsus erat et optime ... ibi deum
habitare

De rubo ardente

Erat moyses ... in mede
... hanc ... et uocauit eum
dominus de rubo dicens moyse moyses qui
... ait assum tolle inquit calciamenta
tua locus enim in quo stas terra sancta est
ego enim sum deus abraham deus ysaac
et deus jacob uidens uidi afflictionem
populi mei qui est in egipto et descendi
liberare eum et educam eum in terram
fluentem lac et mel. et ait moyses
non credunt michi. cui dominus quid
quod tenes in manu tua. ait uirga
et ait dominus proice eam in terra et proiecit
et uersa est in colubrum et expauit
moyses ita ut fugeret et dixit dominus appre
hende caudam eius et cum retinuisset
uersa est in uirgam et ait hec signa fa
ciunt tibi et adiecit mitte manum
tuam in sinum et cum retraxisset facta est leprosa
et alba ad instar niuis ... ait re
trahe manum et retraxit et erat similis
mani reliquie. abijt et aaron fra
ter eius et ingressi ad pharaonem dixerunt hec dicit
dominus dimitte populum meum ut sacrificet michi
in deserto et ait pharao nescio dominum et
israel non dimittam

De signis moysi

Iuit Aaron uirga moysi

et proiecit eam in terram coram pharaone
et uersa est in colubrum uocauit pharao ma
leficos et fecerunt similiter proicientes singuli
uirgas suas que uerse sunt in dracones
et deuorauit uirga aaron uirgas eorum
induratumque est cor pharaonis nec audiuit
eos et ait dominus ad moysen ingrauatum est
cor pharaonis eum ergo dic ad
aquas ... sicut facies cum dominus
percussam uirga aquam fluminis et altera
in sanguinem pisces que mouerentur et afflige
gens egiptiorum et factum est ita et percussit
Aaron aquam fluminis et uersa est in sanguinem
et fuit sanguis in omni terra egipti uirgas
diebus. foderunt per puteos egipti et in
uenerunt sanguinem. tunc pharao timens

dimisit hebreos et cum in aliquo sinistr
no renciarum pruniam simul locutus est dominus
ad moysen dicens ad aaron quod extendat virgam
super flumina et paludes et fecit sic et
ascenderunt rane et operuerunt terram
egipti et intrantes domos sepe rab
et impositis manducabant. bulliunt autem no
rebant et pene scaturientes cadaueribus fetor
nimius exalabat. Vocauit autem pharao e
orata dominum ut auferat ranas et di
mittam populum et factum est ita. Videns
pharao quod data esset requies non dimisit
eos Dixit dominus ad moysen dic ad
aaron extende virgam et percute pul
uerem terre et sint cinifes id est subti
musce in omni terra egipti et factum est
ita et volebant malefici educere cin
phes et non potuerunt et dixerunt pharaoni
Digitus dei est hic Item immisit dominus
grauissimas muscas in omnem terram eg
ipti et vocauit eos pharao et ait ite sa
crificate deo vestro in terra hac cui dixit
non possumus quia si mactauerimus que
adorant egipcii obruent lapidibus nos
abiuit et flexit pharao rogate pro me et
recessit musca orante moyse Tunc
dixit dominus moysi. Ingredere est cor
pharaonis dic pharaoni si renuerit populum
meum usque cras Inducam grauem
no pestem id est morem omnia animalia egipti
quod et factum est et dicit Josephus quod
bestie intelligentes quasi appetebant
mortem audiebat regio eorum
repleta est et tamen non dimisit populum
Item dixit ad moysen et aaron
tollite manus de camino et spargat eos
moyses in celum coram pharaone
et erunt in hominibus et iumentis vulnera
et vesice et factum est ita ut malefici
non poterant stare coram pharaone pro vulneribus
no que in eis erant. hoc enim dicitur
eo quod hec plaga vna et cetere que p
cussi sunt sed facta per duos annos
ferre amplius ut muri consueban
Post hec item moyses extendit virgam
in celum dominus sonitum et dominus grandinem
commixta fulgura et ignis impetebant

paruit et percussit grando omnia que fuerunt
in agris Et ait pharao peccaui etiam nunc
et orat moyses et cessant tempestates
Item extendit manum moyses et dixit
quod dicit dominus ecce inducam cras locustas
no in fines tuos ut comedant absque
residuum est grandini et factum est ita et
sederunt in vniuersis locuste in finibus eorum
et deuorauerunt de omnes in lignis et herbis
et pharao orauit moyses et flauit
ventus ab occidente et proiecit locustas
in mare rubrum et tamen et pharao non
dimisit populum Extendit moyses manum
in celum et facte sunt tenebre palpabiles
ut nec viderent nec de loco moueri possent egipcii
et ait pharao ad moysen ite ne vltra
videas faciem meam et moriaris Et ait
dominus ad moysen. Ingredere egipcii. moriantur
omnes primogeniti a primogenito pharaonis
usque ad primogenitum ancille que est ad molam
et primogenita pecorum apud nos vero in
ter nos morient. Et adiecit dominus Decima
Die mensis huius tollat vnusquisque domus
cum suo domus agnum ut si potest agnum
salitum comedum quod si non sufficit in vnum ad
esum agni assumat de domo vicini
iuxta numerum animarum que sufficient ad
esum agni et cetera agnus erit masculus anniculus
quod completa lege et pharao ut egipcius
plaga liberata non fecit solo signo agni
vnde eos sponte dimisit. Tulerunt et filii
conspersam super humeros ligatam in palliis
et petierunt ab egipciis vasa plurima
et spoliauerunt egipcios ex quo dixerunt prime
tabule ex vt vnde fiet tabernaculum.
Tenebant filii israel secum portare ex
iuramento ossa joseph. De exitu filiorum israel de egipto
Factum est autem ut nylos
inundauit terram inqua erat sepulcrum
joseph et moyses sepsit in lamina
aurea nomen domini tetragramaton que superposita
aqua super natauit usque dum venit super
vbi erat sepulchrum et effodiens separauerunt no
et. dicunt eum quod omnes impensa assit
nuper eos quod locuta est ad eos. Judeos
decem dederunt eam secum per desertum in loco terre
et dixerunt eam corpus joseph et operuerunt

ex egypto quarta sexcenta milia virorum absque parvulis feminis et aliis et adventicii multi in mixti. Duo ait fratres Ioseph incolis erant nubis iudicii contra faraonem stella et per noctem in columna ignis contra tenebras et ut sibi assumpserunt pudeceret insecuti est ante eos pharao cum egiptiis quem cum viderent filii Israel timuerunt valde et orarunt Moyses ad dominum et in dixit ei quid est quod clamas ad me eleva virgam et extende super mare et divide quod et factum est et divisum est mare in xii divisiones ut tribus quaeque per viam suam incederet et aqua erat quasi mons altus a sinistris et dextris quos cum viderent egiptii ingressi sunt post eos et operuit aquae egiptios ita ut ne unus quidem remaneret. Viderunt Israel mortuorum arma. Moyses autem composuit canticum Israel domino cantemus domino gloriose etc. Et ascendit Maria soror Aaron sumpsit tympanum et stetit mulieres sequuntur singulae dicentes. Adiciebant cantabant canticum Moysi domino in hymnis regi terto vii diebus pascha et cantando domino hymnus ibant ad fontes. Fecerunt dessicia qui tulerant panes azimos et hos usi sunt xxx diebus et iussi discerni a im xxx diebus non invenerunt aquam quam prae amaritudine potare non possent. Vocavit Marath. Oravit Moyses et misit lignum in aquas et dulcoratae sunt. Post haec venerunt in Helim. Deinde in desertum Sin quod est inter Helim et Synai et fecerunt ibi diversas mansiones xxx. Die de exitu de egipto dies xv et sextus quod tulerant et murmurabant dicentes utinam mortui essemus in egipto quando sedebamus super ollas carnium et cetera et orat Moyses et dixit dominus contra murmur vestrum pluam vobis panes regni et hec autem ad libitum ipsi capiebant.

Ave autem et descendit ros super mas Moysi quem cum gustassent fuit melle dulcedo et panem purissimum intellexit et de auro ... vespere et terram mutant album

in modum primo et dicebant manhu quid est hoc dixit de ... quod mane ... cibus. Et ait Moyses hic est panis quem dat dominus vobis colligite alii plus alii minus nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus praeparat minus habuit colligebat autem mane quod cum incalescebat sol liquescebat qui multos usum eat. Cum quod ad ... servabat ... fiebat. Debant autem illud in pluviis et coquebant ... pace inde cum sapor habuit ... sapore ... dixit Moyses ut ... relinquat aliquid usque mane cum quidem servabant scatuit vermibus et computruit et expectantibus ... et computruit et ... ait Moyses et Aaron ... nam in urnam auream in memoriam quam ... in tabernaculo reponuntur. Manna ... ebreis ... cos ... pinc ... annis quibus venerunt in Raphidim inde venerunt in Raphidim filii Israel. Nubes semper quam semper sequebantur per ... et ea stante castra metebantur. Ibi non erat aqua et murmurabant contra Moysen. Qui ait ad dominum. Quid faciam populo isto ... lapidabunt me. Et ait dominus. Ambula coram populo tolle virgam et vade ad petram Oreb percute ... Quae ... est in Oreb et quia ... est ita et egressae sunt aquae et bibit populus et iumenta.

Venit autem Amalech ut pugnaret aduersus eos. Amalech fuit filius Ismaelis a quo Amalechitae venerunt. Hii Saraceni contra quos Moyses iussit Iosue de tribu Effraym ad pugnandum. Ipse non ascendit Moyses montem in manu virgam ascendit cum eo Aaron et Hur. Manus cum elevabat manus Moyses vincebat Israel. Si autem paululum dimisisset vincebat Amalech. Quo cognito ei lapidem supposuerunt ut manus eius sustentarent Aaron et Hur sedens in ipsa elevatis manibus orat. Fugat Iosue Amalech in ore gladii. Mense tertio ex egipto in quo venit ad montem Synai ...

noce synai + precept

centesima e regi one Moys

Tercio die ascendit dominus ad Moysen

Vidit adde calliginem ut audiat me
populus loquentem ad te. Vade sanctifica populum
hodie et cras lavent vestimenta et nocte uti
amplexibus et pari judicium in isto et ostende
terminos per circuitu montis quos qui tetigit
et transiit morte morietur manus non tanget
eum sed lapidibus aut jaculis confodietur sive
jumentum sive homo Jam advenit dies tercius et
audita sunt tonitrua et nubes densa
operit montem et clangor buccine perstre-
pebat fumabat mons quia dominus descen-
disset in igne et fumus sicut fornacis et
Moyses exivit et commisit populus sicut et Moy-
ses dei prope se precabant tandem aput
Moysen. Vocatis de monte et secundum a con-
cum eo et ait populo hodie non audietis
Moyses filium Amram et Jacobeth sed deum
deum qui pro nobis percussit egyptum quippe
iudicavit vero dominus qui abiit de celo dicit
qui primum excepit contessit et dominus populum
in medium deum ad radicem montis

Ascendit deo jubente

Moyses et Aaron cum terminos sacerdotes
vero et maiores non transierunt. Loquitur
quod est eis dominus ita ut alii non poterant et
primum dicendo eis legem verbo cum insigat
quod primum sacrum datur erat dies [illegible].

Primum erat mandatum

Non habebis deos alienos sed me solum
deum habebis. Secundum non sumes nomen dei
tui in vanum. Ut non falso non dolose juraberis
ut superflue per nomen eius. Tercium est sancti-
ficatur diem sabbati. Sabbatum et feriam hebrei
vero omni opere sunt abstinendo. Quartum
honora patrem et matrem tuam hodie et vivendo
et necessaria ministrando. Quintum non occides
manu mente. Sextum non mechaberis
id est non miscearis alteri nisi legittime. Septimum
est non furtum facies ut rapinam
Octavum non dices falsum testimonium. Nonum
Mandata pro quibus et mandatum et contrarium
est quod prodest et nocet. Nonum non
concupisces domum proximi tui sed pluribus qui
prostant in regi aliene in mobilibus

Decimum est non desiderabis nuptiam
eius non servum non ancillam non bovem
non asinum ut omnia que sanctus sunt sed pluribus
concupiscencia regi aliene mobilibus sed vniversa
spiritualiter legem narrat plebi et respondit populus
omnia que locutus est faciemus. Hic fuit
ascendit Moyses et Aaron, Nadab et
Abyu et septuaginta de senioribus. Primum prece
dum ad locum montis et viderunt deum et
sub pedibus eius quasi opus saphiri. Non
ad qui crant in aestivis viderunt manifeste
deum et non ipsum deum et letitia prelabant
tunc Moyses assumpsit secum Josue tunc
terminos et dixit senioribus expectate ibi
quod questio orta vestrum fuit referte ad
Aaron et Hur. Operuitque nubes montem
semperque dimisso Josue in quadam montis
planicie solus ascendit ad deum. Ubi ad
dic ascendit cum domino de medio caliginis
et fuit ibi cum domino xl. diebus et xl.
noctibus non manducans neque bibens
Ibi ostendit ei dominus opus dispositionis arche et
tabernaculi. Josephus dicit archa non habuisse
pedes sed in eius decimata et sone de [illegible]
auro purissimo quia circa postea ponenda
tabule testamenti et urna aurea plena
manna in testimonio quia panem de celo
dedisset eis et virga Aaron in testimonium
quod omne potestas meo est et deinde nomen
in testificationibus pacti quod dixerant omnia que dixit
nobis faciemus. Ubique dicta est archa
testamenti et cum Moyses fecisset et ad
omnia precepta legis instituta dedit ei duas
tabulas lapideas digito dei inscriptas

Videns populus quod Moyses moram faceret non
tementer dixit ad Aaron. Fac nobis
deos qui precedant nos ignoramus
autem Moyses accidit. Aut Aaron et Hur
resistere ut eis sed populo indignatus sancti
eius. Hur conspuit eum suffocavit. Unde tunc
Aaron. accepit inaures et aliora deest
inter corporis pretiosus in sigillis exierunt
vitulus conflatilis et dixit populo
hii sunt dii tui qui eduxerunt te de terra
egipti. Sed quod Aaron altare coram eis
et in crastinum mane surgentes mane sur-
gentes obtulerunt hostias. Seditque populus

Nota

Hic ascendit in montem Syon Moyses et Aron

De x preceptis

v pud coc ppti
cc vitto

Manducare et bibere & surrexerunt ludere

unc ait dns ad moysen

descende quia populus tuus peccavit dimit-
te me ut deleam eos sed orante m-
gonte migray vidit Moyses quaeso
domine quiescat ira tua ne dicant egip-
tij callide eduxit eos ut interficeret eos
in montibus. Et placato domino descendit
portans tabulas. Cui occurrit Josue
qui semper ministrum eius occursus fuerat
Non est credendum quod ceteram cum Moy
semansisse & ait ad Moy. Ululatus pugne
in castris. Cui Moy. Vox est
cantantium. Et appropinquans vidit vitulum
et choros et iratus proiecit tabulas
& fracte sunt. Combussit quoque vitulum et
redegit massam in pulverem & sparsit in
aquam & dedit filiis Israel. Cumque audisset
Aaron qui populum audierat excusare
se Aaron dixit: populus hic se scis
quod pronus est in malum. Stetit Moy-
ses in porta castrorum et ait: Si quis est domini
iungatur michi. Post hec gladium super
femur suum & transeat per medium castrorum
& occidit unusquisque amicum fratrem
quos signati plus invenit i baculo
et cetera forte est. Altera die locutus est
Moy. Peccastis peccatum maximum
ascendam ad dominum si quid orare possim
pro vobis. Et cum ascendisset ait obsecro
domine aut dimitte eis hanc noxam
aut dele me de libro tuo in quem scripsisti
Cui dominus: vade educ populum istum. Cui
peccavit delebo eum non delebo te qui
non peccasti. Angelus meus precedet te
dominus ipse enim custos eorum erat deus
dicitur Michaelem custodem. Et post
multa ait dominus ad Moysen: precide tibi
tabulas ad instar priorum & scribam
super eas verba que habuerunt tabule quas
fregisti. Cumque excidisset Moyses ta-
bulas de nocte surgens ascendit & fuit
iam ibi xl dies et noctes non man-
ducans neque bibens. Cumque descen-
disset de monte apparuit facies eius
cornuta eo ignorante. Radij vero
nimii splendoris fiebant de facie eius

cum intuebantur oculos intuentium. Ponebat
velamen super os suum cum ut cum populo
loquebatur et locutus est eis omnia que
ibi erant imperata. Et dicunt hebrei
quod secundo iterum ascendit ad dominum pro venia impe-
tranda et fuit cum domino iterum xl diebus
et xl noctibus non manducans neque
bibens & cum descendisset venia impetrata
Afflixerunt animas suas ieiunantes et
exinde ecclesia instituit quadragesimale
ieiunium. Observatur institutum dicitur quod tres legitur
ieiunasse quadragesimaliter Moyses Helias
& dominus. Post hec anno secundo mense secundo xx die
mensis sublata est nubes de tabernaculo
federis profecti sunt de monte Synai via
trium dierum. Unde statim de stimulis
laboris murmurabant et venerunt ad solitudinem
pharan quam modo saraceni inhabitant
ubi pro damnum & dicens maioris fuerunt. Et iratus
dominus per flammam accensus igne devoravit
extremam partem castrorum illos qui longe
erant. Oravit quoque Moyses et ignis
absortus est. Rursum murmuravit populus pro
piscibus & cucumeribus Egipti dicens anima nostra
arida est nichil vident oculi nostri nisi man. Ascendens
ventus egrediens a domino arreptas cotur-
nices in insulis maris detulit in medio
partem castrorum itinere diei unius vo-
labant quoque alta tantum duobus cubitis
super terram populus congregat continuos ij
diebus & furati eos qui per se fuerunt
x choros fuerunt et qui minimum cotidie
obtinuit. Hec dum adhuc dissecarent et
percussus populus ira dei & plaga magna
nimis. Deinde iniugati sunt Maria & Aaron
contra Moy propter uxorem eius ethiopissam
iniusta contra Marie & prophetarum debebat ei
propterea Maria percussa a domino lepra. Orante
quoque Moy & sanata est. Erat autem exclusa
extra castra vij diebus. Hic populus motus est de
venenosa est. Post hec Moyses exploratores
direxit xij. unum singulos de singulis tribubus
qui considerarent terram quam possessuri erant
Caleph filium Jephone de Juda Josephe
filius num de Effraym. Hij erant ministri Moy-
sis preceptum quod eis ut considerarent qualis terre et
habitantium et urbium et afferret de fructibus terre
Erat quoque tempus quando uve erant precoque ascendentes
explorantes terram & venientes Hebron

no(ta)
no(ta)
no(ta)

viderunt et eos de semine gygantum descende-
re et ad uallem botri [illegible] tulerunt
de malogranatis et de ficubus loci illius pal-
mitem cum uua sua ascendentes suspenderunt
et botrum quem pro magnitudine tulerunt in uecte
duo uiri. Reuersique post dies xl ad populum
sunt in Chades conuenientes terram quam
uiderunt addiderunt terram illam cultoribus for-
tissimos, urbes grandes et muratas
et stirpe gygancium quibus nos comparati quasi
locuste uidebamur. Terra illa deuorat habitatores
suos per frequentes inpugnaciones. Audi-
ens hec omnis turba fleuit dicens: Utinam mortui
essemus in egipto quam cadamus cum gladio et
uxores nostre et liberi captiuitati consti-
tuamur. Nobis ducem et reuertamur in egipti-
um. Ac Josue et Caleph sciderunt uestimenta sua
dicentes: Nolite rebelles esse contra dominum, nam
populum terre illius quasi panem deuorabimus.
Cumque populus uellet eos obruere lapidibus, apparuit
gloria domini super tectum federis, et ait dominus ad
Moysen: Quousque non credit michi populus
iste? feriam eos et faciam te in gentem magnam.
Cui Moyses: Obsecro domine ne fiat hoc, ne dicant
egipcii: Non poterat eos inducere in terram
quam promiserat. Cui dominus: Iuxta uerbum tuum
dimisi. Attamen nullus eorum qui uiderunt signa
que feci in egipto et in solitudine temptauerunt me
[illegible] intrabit terram pro qua iuraui patribus
eorum preter Josue et Caleph. Cras moue-
te castra et redite in solitudinem. xl dierum nam
xl annis recipietis iniquitates uestras.
Locutus est dominus Moysi omnia uerba hec ad
eos. Luxit populus nimis. Et cras mane
surgentes dixerunt Moysi: Parati sumus ascen-
dere [illegible]
Et ait Moyses: Nolite ascendere, dominus enim
uobiscum non est. At illi contenebrati sunt pu-
tantes sine domino suo posse uincere. Ascen-
derunt. Archa cum Moyse et leuitis mansit
in castris. Percussit eos Amalechi-
tes et Cananeus percussit usque ad locum
qui obsessus est Horma, i. anathema,
et redierunt ad solitudinem. Post hec Dathan et Abiron
nolentes obedire Moysi cum Chore [illegible]
[illegible] coram ad portas Moysi et aperta est
terra et deglutiuit eos cum corporibus suis
et item egressus est ignis de thimiamate
Chore et deuorauit suos Aaron stante
[illegible]. Sequenti die item exiuit ignis

a domino et deuorauit populum. Unde Aaron cum
thuribulo stans inter uiuos et mortuos et
orauit dominum et plaga cessauit. Item attendit quod
murmurabat populus quod Aaron et filii sui et amici
de sua tribu sacerdocio fungerentur. Unde Moyses
ex precepto domini tulit uirgas xij principum et posuit
in tabernaculo [illegible] suo scripsit ceterum
in uirga Aaron quam cum imposuit in taber-
naculo coram domino sequenti die regressus
inuenit uirgam Aaron germinasse et folia et
uelut amigdala protulisse et ita deo ordi-
nante Aaron sacerdocium possedit.

[V]enerunt itaque filii Israel

in solitudinem [illegible] usque ad mare et ita
fines Syn, ibi facta sunt castra eorum
et mortua est Maria soror Moysi et sepulta
est in monte Syn. Post hec populus indignatus
aqua sedicionem fecit contra Moysen et Aaron.
Orauerunt ambo ad dominum et dixit dominus ad
Moysen: Tolle uirgam et congrega populum
et loquere ad petram que percussa dabit uobis aquam
et populo congregato ad petram dixit ad eos
Moyses: Audite rebelles et increduli. Numquid
poterimus de petra hac aquam eicere? Cumque percussisset
silicem uirga semel et dubitauit, non fuit
[illegible] uero egresse sunt aque largissime
ita ut biberet populus et iumenta. Et dixit dominus ad
Moysen et Aaron: Quia non credidistis michi
et non sanctificastis me coram filiis Israel non
introducetis populos hos in terram
[illegible] aqua contradictionis [illegible] dissipaverunt
[illegible] post hec [illegible]
[illegible] Et dixit dominus ad Moysen
[illegible] Aaron ad populum suum non intrabit
[illegible] quod incredulus fuit [illegible]
Tolle Aaron et filium eius Eleazar cum eo
et duc eos coram omni populo super montem
Hor. Cumque nudaueris patrem stola pon-
tificali, indues ea filium eius pontificatus
perpetui accessit quod factum est. De morte Aaron

[E]t mortuus est ibidem Aaron

xl° anno egressionis ab egipto cum esset centum
xxiij annorum et sepultus est in monte
Hor. Fleuitque eum populus xxx dierum.
Cananeus uero pugnauit contra Israel et
duxit ex eo predam magnam. Profecti de
monte Hor uenerunt in Salmona et

Margin notes: no (left, four times); no (right, three times); de [illegible] filiorum; de [illegible]

cep[er]unt p[o]p[u]li cedere s[er]pentes [et] minuabant[ur] con[tra]
Moy[sen]. Et inmisit eos d[omi]n[u]s ignitos s[er]pentes
[et] dicebant[ur] igniti q[uia] virus eor[um] velocit[er]
calidum ad mod[um] scintillar[um] [et] veneno inesti-
mabili inficiebat.

De s[er]pente eneo

[Ro]gaverunt Moysen

ut oraret p[ro] eis. Cui d[omi]n[u]s: Fac s[er]pente[m] eneu[m]
[et] pone eu[m] in pertica. Cu[m]q[ue] intuere[n]tur
p[o]p[u]li [et] q[ui]cu[m]q[ue] p[er]cussus fuit a s[er]pe[n]te respi-
ciebat eu[m] [et] sanabat[ur] [et] factu[m] est ita. Hinc p[ro]
p[ro]fic[iscentes] venerunt s[er]pente[m] fi[lii] Isr[ae]l [et] magnifi-
cavit usq[ue] ad te[m]p[us] Ezechie qui postea rex Ezechi-
as cognovit amplius ipse cultum s[er]-
viciu[m] q[uod] ei p[o]p[u]lus exhibebat post h[ec]
ipse egressus p[er] aliquas mansiones misit
nu[n]cios ad Seon rege[m] Amorreorum
ut eis transitu[m] p[er] via[m] daret.
Qui noluit [et] eis cu[m] suis in desertum
obviam ivit et pugnavit cu[m] Isr[ae]l et
p[er]cussus e[st] in ore gladii. Deinde ou[m]
rex eis Og rex Basan que p[er]cussit
cu[m] p[o]p[u]lo suo p[ro]fecti q[ue] castrametati s[un]t
in campestrib[us] Moab trans Iordane[m] ubi
Iericho [et] t[er]ra eius p[ro]missa sita e[st]. Videns
[ergo] Balach qui erat rex in Moab [et] c[on]si-
lio Madianitar[um] misit ad Balaam ariolu[m]
ut p[o]p[u]lo maledicet Isr[ae]l missis eis c[um]
muneribus divinacionis eius.

De Balaam [et] angelo

Unde venerunt ad Balaam

seniores Moab [et] Madian dix[it] Bala[am]
manete hac nocte ut intelligam q[ui]d
dixerit michi d[omi]n[u]s. Manentib[us] eis
se consuluit d[omi]n[u]m et consuluit de eis
dix[it] q[ue] ei d[omi]n[u]s de Isr[ae]l in nocte:
cu[m] illi gentes: no[n] eas cu[m] eis
maledices p[o]p[u]lo q[uia] benedictus e[st]. Mane
surgens Balaam se p[ro]hibitu[m] dix[it] a d[omi]no.
Rursu[m] misit ad eum rex p[ri]ncipes plures
et fam[osiores] p[ro]mittens ei multa ampli-
ficatores. Ille sim maledicet p[o]p[u]lo quib[us] ait: Si
dederit michi rex do[mu]m sua[m] plena[m]
argenti no[n] poter[o] mutare v[er]bu[m] d[omi]ni. Observo
q[uid] manete nocte hac [et] ait ad eum
d[omi]n[u]s nocte: Surge [et] vade cu[m] eis
ita q[uod] precipio tibi facias. Mane strav[it]
asinam p[ro]fectus e[st] cu[m] eis et iratus
e[st] d[omi]n[u]s [et] iratus e[st] d[omi]n[u]s q[uia] invit[us] est
cupidi[ta]te p[ro]missor[um] [et] cogitabat p[o]p[u]lo

Nota

maledicere. Stetitq[ue] ang[e]l[u]s d[omi]ni eva[g]inato
gladio in via contra eum quem cu[m] no[n] vid[er]e[t],
asina eu[m] videbat divertit in agru[m] quam
cu[m] v[er]berib[us] in viam reduceret, stetit
et iux[ta] se asina parieti quo vinea cinge-
bat[ur] contrivit pedem sedentis. At ille ve-
rberabat eam. Tunc q[ue] asina cecidit
qui cu[m] vehementer eam cederet, ap[er]uit d[omi]n[u]s
os asine ait: Qui pocius me cedis?
Iam t[er]cio. Cui ille: Q[ui]a m[er]uisti. Maledicam p[o]p[u]lo
cui d[omi]n[u]s benedix[it]. Illusisti michi. Utina[m]
haberem gladium ut p[er]cuterem te. Asserunt
q[uo]d nostri advocem asino no[n] ex-
p[ec]tavit p[ro]ximus ap[er]uit d[omi]n[u]s oculos eius
viditq[ue] angelu[m] stantem cu[m] gladio
[in] via [et] adoravit eu[m]. Cui ang[e]l[u]s p[ro]pi[tiu]s
est via. Nisi asina declinasset p[er]v[er]-
sum te. Cui ille: Peccavi [et] reve[r]tar.
Cui ang[e]l[u]s: Vade et cave ne aliud q[ua]m q[uo]d
ego tibi loquar. Cu[m]q[ue] audivit q[uo]d ve[n]ire[t]
rex [et] magnifice recep[it] illum [et] ascend[eru]nt
in monte[m] et vidit castra Isr[ae]l q[ui]b[us]
consideratis ait Balaam: Non est ydolum
in Iacob nec simulacru[m] in Isr[ae]l. D[omi]n[u]s de[us]
cu[m] eo est. Tunc rex ait: Saltem no[n]
benedicas. Cui ille: Qui benedixit ei
ille benedictus est. Qui maledixit ei
maledictus e[st]. Et addi[dit]: Orie[tur] stella
ex Iacob [et] consurget virga. S[cilicet] magna ex
Isr[ae]l [et] p[er]cuciet duces Moab [et] devastab[it]
o[mn]es filios Seth. De Seth eni[m] eo[rum]
gen[us] videtur est de quo fuit Noe fi[lius]
cu[m] reliq[ui]s diluvio p[er]ierunt. Tunc Ba-
laam consuluit rege[m] in recessu suo
ut mulieres speciosas mitteret in Isr[ael]
ut viderent et ut in e[ar]u[m] d[ilectionem]
caderent. Transirent legem p[at]rum cu[m] eis
coierunt [et] colerent deos alienos
et ita deo suo irato adeo[rum] humiliaret[ur]
q[uo]d factum est. Egressi sunt fi[lii] Isr[ae]l et ad
orave[run]t Beelphegor ydolum Madi[an]
ita ut Madian iratus d[omi]n[u]s dixit
ad Moysen et ad iudices Isr[ae]l: Unusquisq[ue]
occidat p[ro]ximos suos qui iniciati sunt
Beelphegor. Post dix[it] d[omi]n[u]s ad Moy[sen]:
Ascende in monte[m] Abarim et contem-
plare t[er]ram quam daturus sum fi[liis]
Isr[ae]l et post abis ad p[o]p[u]l[u]m tuu[m] no[n] en[im]
intrabis eam. Cui d[omi]n[u]s Moy[sen] p[ro]videat

dominus hominem qui sit super gentem istam ne
sit populus domini sicut oves sine pastore. Tulit dominus
tolle Josue et statue coram eleazaro et
omni populo et impone manus tuas super eum
et audiat eum populus et audiuit et factum est

Dixit dominus ad moysen vlciscere

filios israel de madianitis. Armauit ergo
moyses de singulis tribubus mille viros electos
et prefuit eis phinees filius eleaza-
ri qui percussit hostes venientes et quinque reges
eorum occiderunt et omnes viros. Mulie-
res et paruulos duxerunt secum. Urbes
villas castella flamma consumpsit. Balaam
gladium interfecerunt. Cum autem redissent
visis moyses mulieribus dixit cur feminas
reseruastis? nonne iste sunt que nos de-
ceperunt? fecitque mactari omnes exceptis virginibus
reseruauit et animalia diuisit. Moyses
diuidit filiis israel et domino iubente ascendit
in montem nebo ibique ostendit ei dominus om-
nem terram usque ad mare nouissimum et latitudinem
campi Jericho

Mortuus est moyses domino

iubente cum esset centum et xx annorum
et sepeliuit eum dominus in valle terre moab
et non cognouit homo eius sepulchrum usque
in hodiernum diem. Nec filii israel moyse
pres coluerunt et fleuerunt eum filii israel
xxx diebus. Locutus est dominus ad Josue
filium nun. Moyses mortuus est. Surge
transi Jordanem tu et omnis populus tecum. Et
sicut fui cum moyse sic ego ero tecum. Nunc
eo cum populum meum terram habent

Tunc precepit Josue populo

preparentur cibaria neque enim
transibitis jordanem usque diem septimum
Misit ergo Josue ij exploratores in Jericho
Jericho vero iuxta montem castra et metatus
est ea spacio xl stadiorum a jordane
Ingressi autem declinauerunt in domum raab me-
retricis que erat iuxta murum et portam ciui-
tatis
sequitur de raab

Nunciatum est regi Jericho

intrasse eum viros exploratores
ad se et misit ad raab ut educeret eos
que abscondit eos in stipula lini in ce-
nacione eos egressos dum clauderetur porta

eos sicut intrasse ut persequerentur eos quod et
factum est. Ac raab dixit ad exploratores nouimus
quod dominus dedit nobis terram hanc. Et iurate
michi ut faciatis vobiscum misericordiam sicut faciatis
et cum aliis. Et illi iurauerunt et dimisit eos
per funem descendentes et quam habebat per murum
et ait eis latitate in montibus tribus diebus
donec redeant qui vos persequuntur. Et dixerunt
ad raab. Liga funem hunc in fenestra domus
tue ut cognoscatur cum capta fuerit ciuitas
Itaque post tres dies redierunt ad Josue omnia
narrantes que acciderant eis. In crastino
tunc profectus est Josue iij die transiordanes
ita ut precederet eos archa cum populo tot
leuitis portantibus xij lapides sumptos castra
metati sunt in galgalis. Josue vero
strauit ibi altare de lapidibus quos tulerant et
super id postea sacrificauerunt deo et propter ut pueri
et alij qui in deserto in xl annos nati
et sic incircumcisi erant ibidem circumcidit eos
et factum est. Ab hoc nomen eius vocatum est
galgala id est sacramentum quod id fuit circumcisio
sacramentum eius et mansit ibi populus donec
sanarentur. Et fecerunt phase et comederunt de frugibus
terre. Die altera panes azimos et
polentam eiusdem anni id est pultes de
... facta comederunt statim
et defecit eis manna quod alti fuerunt xl
annos in deserto. Eadem nocte cum esset
Josue in agro ad explorandum Jericho vidit
virum contra se stantem euaginato gladio
dixitque ei noster es an aduersariorum. Qui respondit
nequaquam sed princeps sum angelorum et
veni eum de modo et decollatum sicut
et adorauit Josue angelum et rediit ad populum
... at iuxta consilium angeli vij sacerdotes
buccinis clangebant ante archam omnis
et populus armatus precedebat archam et re-
liquum vulgus inermis sequebatur et circuie-
runt eam per dies azimorum semel et siluerunt
et redierunt in castra et fecerunt vij diebus die
autem septimo septies circuierunt. de destructione urbis

Misit Josue ad populum vociferari

me et ascendite et ascendit quisque per locum
qui contra se erat. Vociferantes et cla-
mantes tubis et eis ascendentibus a mu-
ri fundamentis corruerunt et ingressi sunt de muro

Jerico Raab vero honoratam inmunibus cum
omni domo sua recepit Israel in possessionem
quam precedente tempore duxit Salmon uxorem
principem in tribu Juda cum qua genuit Booz
alterum [illegible] qui genuit Obech tercium
scilicet pro filius nepos. Duo sunt Booz quorum
quorum enim dum fuit erat posuit Jsaac
Machenus Jngencaloya dicitur Josue
anathematizat autem templum maledictus ait
qui eam reedificaverit. Post hec Achor de
tribu Juda tulit de anathemate clamidem
coccineam contextam auro et unum
regulam ducentos auri et totidem ar-
genti siclos et regulam auream. Ex-
ploratorum consilio Josue viros de se-
ptem qui explorarent Hay. Cumque
revertentes Josue assumpsit xxx ... virorum
qui cum ascendissent ad capiendam
civitatem fugierunt et ceciderunt ex filiis
Israel xxx et vi viri. Josue scidit vestimenta
sua coram archa usque ad vesperam et senes
Israel cum eo. Statim Dominus dixit ad Josue
pollutus est Israel anathemate. Inter ero
eum eo deprehensum et fecit Josue sortes
per tribus et cecidit sors super Achor et inventa
sunt secum pecunia anathematizata lapi-
davit eum omnis Israel Domino jubente
et cuncta que illius fuerant combusta sunt.

Postquam item Surrexit Josue ut
iret in Hay et premisit xxx milia virorum
in locum insidiarum et dimissis in Hay
v milibus ceteri ad ex[er]citum redierunt.
Rex autem Hay festinat mane egredi
ignorans quod post tergum laterent insidie.
Josue se fugientem simulabat dum eum
Cum insidie surrexerunt qui erant in silva
et succenderunt urbem Hay et Josue
Josue cum suis insecuti sunt eos a retro usque
ad internecionem patrum suorum. Regem suspenderunt
in patibulo usque ad vesperam et
hic qui regnavit in Jericho Adonisedech
Cum audisset Gabaonitas federatos
esse cum Israel quod hi fecerunt in dolo timuit valde
Et convocavit iiii reges Amorreorum
et obsederunt Gabaon. Cives autem miserunt
ad Josue dicentes: Ascende cito et libera nos.
Cum tolles exercitu irruit super hostes

no°

et versi sunt in fugam et Dominus misit grandinem
et plures grandine perierunt quam gladio.
Videns autem Josue descendentes ad occasum solem
et lunam ascendentem et timuit ne hostes
evaderent et clamavit ad Dominum: Sol
contra Gabaon ne movearis et luna contra
vallem Haylon. Steterunt quod sol et luna
spacio unius diei. Et ceperunt v reges
precepit quod Josue principibus exercitus sui
ponite pedes super colla regum istorum et
ne timeatis. Quod sic faciet Dominus cunctis vobis
et hostibus. Et suspenderunt reges in patibulo.
Cum audissent quos reges qui in terra
erant timuerunt. Egressique sunt xxxiiij
reges cum exercitibus suis ut contra Israel
pugnarent. Filii autem Israel percusserunt omnes
preter paucos qui se in civitates munitas
receperunt. Divisit eas Israel super montem. Populus
circumcisus autem consecrat et statuit Josue
tabernaculum federis in Sylo et
quievit terra a preliis. Et post multa con-
vocavit Josue in Sylo ceteram et ait:
Sic bonum est ut terram quam promisit nobis
Dominus sorte dividamus. Et assumptis de singulis
tribubus viris per eos divisit eis terram. Dedit
autem Effraym ex sorte aliorum agrum
Sichem quem dederat singulariter Jacob Jo-
seph filio suo et sepelivit in eo ossa Joseph.

Evoluto autem multo tempore

de morte Josue

congregavit Josue omnem Israel in Sychem et
ait hoc Jus dicatur dum munus ...
et scitis nos patres adorantem deum
eligite hodie cui potius debeatis sive deos ...
an deos in quorum terra habitatis scilicet Amor-
reorum et ait Israel Dominus servimus.
Absit ut a Deo recedamus. Et dixit Josue
testes vos estis quod deum hodie elegistis
et inde testes sumus et ascendit
Israel in Sylo ut starent coram Domino et
cessit quod fedus cum Domino et insignem fedis
fecit agnum super terram. Ideo etiam erat
gentibus insignis federis sagittarum similium
effundens cruorem et effundens sagittis
illius qui violavit fedus sic Hebrei
vero agnum fundentes majorem penam in
violacione federis judicabat. Expletis Jo-
sue vita sic inundavit legem et mortuus

est eam cet. C. xx. annorum. Rexit autem
in Israel xxv. annos et sepultus est
in monte effraim. Eleazar etiam
quoque mortuus est et sepultus in gabaa
et phinees filius eius successit in
sacerdocio. Et tempore consulunt filii
dominum quoque et omnis generatio priorum congre-
gata est ad patres suos. Fecerunt filii
Israel malum coram domino. Qui tradidit
eos in madian et amalech singulis
annis in Israel vastantes segetes eorum
et diminuta in terra eorum egentes impetum

Tunc clamaverunt Israel ad

dominum. Venit angelus domini et sedit super quer-
cum que erat in effra, lapis autem super quem
sedebat et arenes agere probabat ad
Joas. Gedeon vero filius eius timens
hostes qui irruant super terram metuens
excuciebat frumenta torculari ut haberet
victum ad fugam. Josephus dicit [illegible]
hoc fuisse ... iudicium domini quia
in locis torcularii parca frumenta erat
pro eum ut dum replerentur torcularia et
ait angelus ad eum. Dominus tecum virorum for-
tissime. Cui gedeon si dominus nobiscum
est cur apprehenderunt nos hec mala et
respexit dominus in eum et ait vade
ego mitto te in hac fortitudine tua. Sed
quia esse tibi sum mittendo. Percuties
madian quasi unum virum. Ait ge-
deon si inveni gratiam coram te non
recedas donec revertar ad te et cum ge-
deon hedum coxit et carnes et azimos
panes in canistro et ius in ollam fudit et
obtulit ea angelo. Cui angelus pone
carnes et panes super petram et ius de-
super funde. Quod cum fecisset tetigit illa angelus
summitate virge quam gerebat et ascendit
ignis de petra et consumpsit. Angelus autem
evanuit ab oculis eius. Timens quoque
gedeon ait heu mihi domine quia vidi
angelum dei. Cui dominus ne timeas non
morieris. Eadem nocte ait dominus ad
eum destrue aram baal quam pater tuus
edificavit et nemus succide quod circa aram est

et arietem quem sacrificant ... alium
et agnum septennem quem tollens de do-
mo tua offeres mihi super altare
quod edificabis super petram in qua antea sac-
rificium posueras. Gedeon timens patrem
et cives assumpsit x viros suos et omnia nocte
complevit et domum altare pro domino et vocavit
mane facto. Dixerunt cives ad Joas educ
filium tuum quia moriatur quia hec fecit quibus ille ait
numquid ultores estis baal. Vocatus est
baal contendit se. Congregati madian et ama-
lech transierunt jordanem. Spiritus autem domini
induit gedeon et misit nuncios ad ma-
nassem et aser et zabulon et neptalim
qui occurrerunt ei cum xxxii milibus; et postquam
gedeon videre signum a domino in vellere
posito in area ut nocte illa vellus
compluatur area sicca manente et factum est
ita et expresso vellere implevit concham
altera nocte petiit signum contrarium ut
area irroraretur et vellus siccum esset
quod factum est et processit gedeon. Cui
ait dominus multus est populus tecum ne dicat
Israel meis viribus liberatus sum. Cla-
ma ad populum qui formidolosus est et
revertatur et reversi sunt xxii milia et
x milia remanserunt et ait dominus adhuc
populus est. Duc eos ad aquas in calore
diei et lambuerunt aquam manu et lingua
ccc. viri separatim et inventi sunt in eis
tantum ccc. viri et ait dominus in his
vincam madian in manus tuas. Ecce
ut perfecit, eadem nocte descendit
gedeon in partes castrorum et audivit unum
loquentem alteri somnium videbam mihi
subcinericium panem ex ordeo volvi et
in castra madian descendere, mensam
madian usque ad tabernaculum et percussit
illud et terre funditus coequavit. Respondit alius
non est aliud nisi gladius gedeonis.
Tradidit dominus in manus eius madian.
Quod cum audisset gedeon
et reversus est ad socios suos divisit
eos in tres partes et dedit tubas in manus
eorum et lagenas vacuas in
medio et lampades ardentes in lagenis

De gedeone et eius victoria

celaverunt et ingressi in tribus locis castrorum media
nocte et fregerunt lagenas lampades que
tenentes in manibus et clamantes insonue-
runt tubis quo audito exercitus hostium fugierunt
Effraym quoque descendit in occursum fugientibus
et occidit duos reges madian scilicet oreb
et zeb et tulit capita eorum ad gedeon. Ibi
nota fuit gedeon cum quadringentis viris
et insecutus zebee et salmana invasit qui
quiescentes non adversa suspicantes cum xv
milibus milibus residuis de exercitibus eorum. cxx
milibus gedeon ceso repente irruit
super eos a latere exercitu eorum diviso
cepit ii reges zebee et salmana et dixe-
runt omnes ipsi israel ad eum. Dominare nostri
tu et filii tui et filius filii tui. Qui ille
non dominabor vestri sed dominus. Unum postulo
date inaures aureas de preda. Quod cum
dedissent et pondus auri fuit mille et
septingentorum siclorum et fecit gedeon
ex eo ephot hoc est superhumerale in civitate
sua ephrat et fornicatus est omnis
israel in eo et factum est gedeoni et omni
domui eius in ruinam quia ephot
quod est indumentum dignitatis pontificis et fecit
ut gedeon omnia indumenta pontifi-
calia et fecit in ephrat tabernaculum et
altare preter id quod erat in silo et fecit sa-
cerdotes immolavit super id deo hostias quod
olim offensus dominus fecit ut hostes
eius delerent. Habuit autem lxx filios
de pluribus uxoribus et unum nothum nomine
nota abymelech qui occidit fratres suos exceptis
post unum et quievit terra a preliis diebus
per quos gedeon a morte eius [illegible]
[illegible] filii israel [illegible]
et tradidit eos dominus in manus philistinorum
xl annis. A quorum servitute liberatus
[illegible] nota fuit [illegible] quidam de stirpe dan nomine
sampson cuius uxore sterilem [illegible]
[illegible] cui sepe oranti apparuit angelus
et ait concipies et paries filium et
hic robustus erit liberator israel quod
in veteri testamento [illegible]
[illegible] ysmael ysaac iosias sampson

per angelum sunt nominati. Et in novo testamento
[illegible] ihesus et iohannes baptista [illegible]
filium [illegible] sampson id est robustus [illegible]
[illegible] puero [illegible] dei [illegible] annis

Vir autem iudex descendit

de [illegible] sampson

Ad [illegible] philistiorum et in [illegible] ibi
virginem concupivit quam parentes ei
acceperunt in uxorem. Cumque descenderunt
parentes eius cum eo apparuit leo in
vineis et irruit in eum sampson in
spiritu domini [illegible] et dila-
niavit eum. Post dies aliquot descendit
ad desponsatam ut duceret eam fuit
ad cadaver leonis et invenit apes in
ore eius et favum mellis. Cumque
sampson [illegible] convivia [illegible]
[illegible] sponse [illegible]
[illegible] parentibus quod leonis [illegible]
cumque xxx sodales [illegible]
[illegible] fortitudinem sampsonis
[illegible] aliquid [illegible]
eis sampson problema dicens [illegible]
[illegible] michi problema [illegible] dies
convivii dabo vobis xxx sindones
et totidem tunicas. Alioquin dabitis
michi totidem. Cui dixerunt propone
At ille dixit [illegible] gente
[illegible] [illegible] in [illegible]
non potuerunt per tres dies solvere et
dixerunt sponse blandire viro tuo ut
solvat tibi problema alioquin incendemus
te et domum patris tui. Unde sponsa [illegible]
[illegible] sponse
sampsonis problema exposuit [illegible]
[illegible] die dixerunt sampsoni quid dul-
cius melle quid fortius leone [illegible]
[illegible] et irruit [illegible]
[illegible] et descendit ad [illegible] et
percussit xxx viros et abstulit [illegible]
[illegible] et dedit [illegible] et [illegible]
sampson [illegible]
sponsa autem [illegible] alteri
[illegible] sampson
[illegible] sponsam [illegible]

arbitrum eius bellum intrare prohibuit. Cum
pater eius diceret: putavi quod odisses
eam, et tradidi eam alteri viro; soror
eius que pulchrior est ea, sit tibi pro ea
uxor. Ad hec iratus Sampson inquit: Ab
hac die non erit mihi culpa si philisteis
faciam vobis mala. Et cepit ccc vul-
pes et iunxit caudas caudis
et faces ligavit in medio quas igne
succendit et dimisit in segetes philisteorum
ita ut vineas et olivetas igne
succenderent. Palestini scientes
hoc opus esse Sampsonis, uxorem et patrem
eius combusserunt. Post philistei dixerunt
viris Israel: pugnabimus contra vos nisi
tradatis Sampsonem nobis ligatum. Quod cum ei
retulissent, dixit Sampson: iurate michi
ne me occidatis, et iuraverunt, et permisit
se ligari duobus novis funibus. Quem
cum traherent, cum vociferarentur pre gaudio
philistei, et irruit spiritus domini in eum, et
dissoluta sunt vincula colli eius, et maxillam
... asini iacentem inveniens interfecit
m viros. Alios in fugam convertit et
gaudens cecinit: in maxilla asini
maxilla et dedit domino gloriam victorie et
nomen eius (?) appellavit quasi percussa maxilla. Siti-
vit usque ad mortem et clamavit ad dominum
et aperuit molarem dentem in maxilla
asini et egresse sunt aque quibus hausit (?)
vires recepit. Post hec ingressus est Gazam
civitatem et amavit ibi ... meretricem.
Quo cognito palestini posuerunt custo-
des ad portam civitatis ut exeunte
mane occiderent Sampsonem. De medio
noctis consurgens fores ambas cum
postibus suis et seram humeris suis
portavit in verticem montis. Post hec amavit
Dalidam a monte Sorech, ad quam
venerunt satrape philisteorum dicentes:
Disce ab eo a quo habeat vires ut
possimus eum capere et dabimus tibi
singuli mille et c argenteos. Et bla-
ndita est Dalida Sampsoni qui inquit in
dolo: Si ligatus fuero vii nervis fu-
nibus nondum siccatis (?) ... et tulerunt vii funes
quibus Dalida Sampsonem dormientem ligavit
latentibus apud se philisteis et clamavit:
Sampson, super te philistiim. Qui rupit vincula
sicut rumpitur filum stuppe. Item vii novis
funibus. Cum autem tertio vii crines capitis
eius colligatos licio clavo terre affixisset,
expergefactus extraxit clavum cum licio et crinibus.
Cumque molesta esset ei Dalida et similiter
se diffiteretur usque ad mortem, aperuit ei
dicens: novacula non ascendit ... si rasum fuerit caput
meum, recedet a me fortitudo. Quod cum
renunciavit illa satrapis, ut fecerunt
promissum. Fecitque eum dormire super
genua sua et per tonsorem rasit caput
eius, et recessit vis ab eo. Et abreptum
eum viri philistei ... qui ... eum
latitantes ceperunt eum et eruerunt oculos
eius et vinctum ... eum ... in carcere et ...
fecerunt ... crescere (?) ...
... eius. Et convenerunt ... sui
et iussit princeps ut ymolarent
Dagon deo suo qui tradidit inimicum
suum

de morte Sampsonis

Cumque letarentur conviviantes

adductus est Sampson ut coram eis luderet.
Stabat autem inter duas columpnas et
... et apprehendens eas manibus
ait: Moriatur anima mea cum philisteis. Et concussis
columpnis cecidit domus super eos et
multo plures occidit moriens quam
vivens. Et sepultus est in sepulchro
patris sui.

de morte Hely

Post mortem eius Hely iu-

dicavit

Israel xl annis. Fuit autem
vir unus de Ramathaim Sophim de
monte Effraym, et nomen eius El-
kana, qui habuit duas uxores: nomen uni
Anna, que erat pulchra sed sterilis, et nomen
secunde Phenenna, que erat fecunda. Et
ascendebat vir ille a ... cum Anna
in Sylo ad adorandum dominum. ... Anna
... erat et propter sterilitatem orabat et
rogabat Heli sacerdotem ut pro ea oraret

cum quod factum est — De genitura Samuelis

Et concepit Anna et peperit

filium et vocavit eum samuel .i. postu
latus dei quia a deo postulatum susceperat et
cum ablactatus esset duxit eum in
sylo cum tribus vitulis et tribus modiis fa
rine et amphora vini et obtulit illud
dno et oravit anna et dixit Exul
tavit cor meum in dno et cetera quod canticum
illo in versus composuit et post multa
redijt in domum suam. Samuel autem minis
trabat dno coram heli sacerdote porro
filij hely Ofni et Phinees sacerdotes
nescientes dnm preceptum sacerdotale
in sacrificijs antequam adolerent adipem tol
lebant ab offerentibus carnem ut sibi lau
tius pararent. Cum hely esset senex valde
et audivit prava filiorum qui etiam dor
miebant cum mulieribus excubantibus
ad hostium tabernaculi et eas que venerant
ad purificandum polluebant. Unde et
pro tepide arguebat eos iudicavit pro
dente eos subito mortuus est et filij
sui perdiderunt sacerdotium. Oculi autem heli ca
ligaverant nec poterat videre lucernam ante
quam in templo sed extingueretur

De Samuele

Samuel autem dormiebat cum

hely solus in thalamo iuxta tabernaculum
vocante eum vero dno nocte cu
currit ad hely dicens vocasti me et dix
it hely non vocavi te revertere et dormi. Et
secundo similiter. Cum autem iterum abiret
ad hely et intellexit hely quod dominus
eum vocaret et ait si de cetero vocaverit
te dices loquere dne quia audit servus
tuus et ita factum est et indicavit ei
eandem comminationem in domum hely quam
fecerat prius per virum dei. Una vocatio
ista prefigurat trina eius dignitate
futuram fuit enim propheta sacerdos iudex
abstulit quia sacerdos esset ad iudicium hely
samuelem et iudicavit ei omnia que locu
tus fuerat ei dominus. Crevit autem samuel et
omnis israel cognovit quod fidelis samuel
propheta esset dni et extunc eos Philisti
consuluit domum prelium et factum est

cum convenissent philistijm contra israel in
pugnam et victus est israel et ceciderunt
de eo quasi iiij^or milia — De amissione arche

Et miserunt seniores Israel

archam de sylo dni sedentis super cheru
bin et attulerunt archam et secum erant
eos ij filij hely et phinees funge
bantur officio patris sui et iterum congressi sunt
in pugnam fugit quoque israel et cesi sunt
ex eis xxx milia peditum et archa dei
capta est et duo filij hely mortui sunt
Currit autem puer quidam in sylo et
indicavit hely quod factum fuerat quo audito
cecidit retrorsum et fractis cervicibus ex
spiravit. Uxor phinees pre dolore in
curvavit se et peperit filium in mense quem
vocavit ychaboth. Tulerunt archam dei
philistijm in azotum iuxta dagon suum
dagon autem sequenti mane invenerunt dagon
prostratum ante archam quasi adorantem eam
inde sequenti invenerunt eum prostratum caput
et manus eius abscise et truncus
iacebat super limen. Ob hoc non calcant sacerdotes
templi eius in azoto calcant super limen
usque hodie et aggravata est manus dni
super azotum et percussit eos in secretiori
parte corporis ita ut prodirent eorum
intestina et mures ex eis ebulli
entes de agris corrodebant extales
eorum et satrapie convocantes dixerunt quid
faciemus de archa. Erant autem qui dixerunt
cum passionem fecit per archam alij per
casum — De remissione arche

Vocaverunt autem sacerdotes et divinos et remittite archam

quod et factum est et ponentes archam super
plaustrum novum adiunxerunt duas vac
cas fetas quibus non est impositum iugum
et vitulos earum recludentes domi. Gradi
ebant via recta sequentes ascenderunt contra
bethsamitas terra sacerdotum nobis quod ajalim
aliquid casu factum est. Ibant vacce mugi
entes pervenerunt usque bethsamitas re
ponentes autem archam v anulos aureos
et v mures aureos iuxta v civitates
philistijm que percusse erant in ho
sterio. Porro bethsamite metebant

continuum magno et plaustrum magnum Josue
et stetit ibi et posuerunt archam sup lapidem
grandem et concidere^nt ligna plaustri et
vaccas posuer^unt sup eo in holocaustum
dno et percussi sunt de bethsamitis lxx viri
mille in plebe eo q deposuer^unt archam
dni non contactam sacerdotes et reducta e
archa in chariathiarim in domo aminadab
viri justi et filium eius eleazarum sacerdotem
instituer^unt custodem arche et fuit ibi
xx annis usq ad viij annum regni saul.
Samuel aut videns senex ipse dissi
et obtulit pro eo agnum lactantem in ho
locaustum dno et congressi sunt contra eos
philistei et intonuit dns fragore
magno sup philisteos et mota est terra
et percusser^unt eos usq ad terminos terre
sue n usq olim ausi sunt intrare fines
israel dum viveret samuel Judicabat
israel omnibus diebus in bethel et galgalis et
masphat circuens per singulos annos
et revertebatur in masphat ramatha
et ibi judicabat domum israhelorum
hec civitates famose erant bethel
propter sepulcrum jacob et galgalis propter cir
cumcisionem et masphat propter signum josue
Cumque autem senuisset samuel posuit filios
suos Johel et abyam duces in bethlem
alterum in bersabe ut ibi sedentes ju
dicarent populum qui declinaver^unt post avari
ciam et perverterunt judicium qui male fecer^unt
populo dixer^unt ad samuelem. Da nobis
regem sicut cetere gentes habent ut judicet
nos et quia displicuit sermo samueli consuluit
dominum cui dns Audi vocem populi non te
enim sed me abiecerunt ne regnem sup eos
Erat autem vir de Beniamin
nomine cis cuius filius erat saul cumq
perissent asine cis dixit ad saul tolle
unum de pueris et quere asinas cumq
diu quesissent et non invenissent venerunt
in ramatha ubi erat samuel cumq
ambularent in urbe occurrit eis samuel
cui pridie dixerat dns Cras hac hora
mittam ad te virum de beniamin quem
unges sup populum meum — hic de saul
Cumque Samuel aspexit
saulem dixit ei dns Ecce vir quem dixeram
tibi Et ait ad saul ego sum videns
ascende mecum et comedes mecum cras dimittam
te et de asinis unde sollicitus es inventa
sunt tibi cumq mane surrexisset et egressi
essent civitatem dixit samuel Antecedat nos
puer et tu subsiste ut indicem tibi verbum
domini — Regis de unctione saul
Tulit autem Samuel lenticulam olei
que erat fictile et effudit sup caput
eius et osculatus est eum et ait Ecce
unxit te dns in principem sup hereditatem suam et
hoc erit tibi signum Cum recesseris a me In
venies ij viros juxta sepulcrum rachel
qui dicent tibi Inventae sunt asine quas
quesieras ad quercum thabor venient tres
viri unus portans iij hedos alius tres
tortas panis alius lagenam vini et accipies
de eis ij panes post hec venies
ad collem dei qui philisteorum est et habebis ob
viam gregem prophetarum psalterium et timpanum
et cytharam et insilient in te spiritus dni
et prophetabis cum eis Et nota q samuel primus
instituit conventus religiosorum et addidit
samuel cumq videris hec signa fac quod
dns tecum est et descendes ante me in gal
galis ego quando ut offeras ob
lationem vij diebus expectabis saul ad
venientem prophetarum prophetavit cum eis dicunt
hebrei saul prophetasse de gog et magog
et de primis justorum et de penis malorum
et admirantes dicebant Num et saul inter prophetas
et quis pater eorum Convocavit samuel populum
in masphat et ait hec dicit dns fortes
per tribus quas factum est et inventa est tribus
beniamin et descendit usq ad saul
et fuit saul absconditus ab hominibus
et sumpserunt et ait samuel Ecce quem elegit
dns non est similis ei in omni populo Et
clamavit omnis populus vivat rex et scripsit samuel
legem regni coram populo et regem et reposuit
librum in tabernaculo quod adhuc erat in silo
et abierunt et redierunt ad propria et saul abiit
in gabaa Quidam non dixerunt hic nos salvabit
et regnabit saul sup nos et ait samuel
eamus in galgala et innovemus ibi
regnum et ibi fecerunt saul regem
duobus autem annis juste rexit saul populum

Israel xx annis regnabat in regno suo
Congregati sunt autem philistei contra Israel in pu-
gnam et egressus est saul obviam eis
et cadit cum eo amici et omni et Iona
tas filius eius saul non confirmatus
in regno suo et quocumque se vertebat sup(er)
abat hostes. Tunc ait samuel ad saul
hec dicit dominus recordatus sum que amalech et
omnia eius qui restitit Israheli cum
ascenderet de egipto sed vincit quod dominus
noluit in terra ut non in eo vita aliquo
amalech super terram tunc percussit saul
Amalech et reservat agag regem amalech
et optimis armentorum contra iussum domini
et ait dominus ad samuelem penitet me quod
fecerim saul ad regem et descendit samuel
ad saul in galgala cumque audisset eum
quod reservasset de preda amalech dicebat
spoliorum optima reservasse ad offerendum deo
cui samuel melior est obediencia quam
victime et ait saul peccavi satisfac
pro me et dimitte mihi cui samuel proi-
ecit te dominus ne sis rex super Israel cumque
vellet abire samuel apprehendit saul oram
pallii eius que scissa est et ait samuel sic scindet
a te dominus regnum Israel et precepit saul
adduci agag regem et concidit eum
in frusta et abiit in ramatha samuel
et lugebat saul cui ait dominus usquequo
luges saul cum abiecerim eum imple cornu
oleo et vade ad domum ysay ut inungas
unum de filiis eius in regem et quia
timebat filium saul fecit mitti ad ymo-
lationem
De secunda unxione david

Cumque venit in bethleem
dixerunt seniores admirantes pacificus ne
est ingressus tuus timebat enim ne
pro aliqua correctione venisset cui rex
et sanctificat samuel ysay et filios eius
et iubente samuele adductus est david
rubicundus et pulcher et unctus est
in medio fratrum et directus spiritus domini
in david et recessit spiritus domini a saul et
exagitabat eum spiritus nequam a domino. Dix-
erunt servi eius ad saul spiritus malus
exagitat te. Accipe tibi virum hominem

in cythara et leniet hebe. Cumque misisset rex
ad ysay patrem suo david tulit ysay
asinum plenum panibus et vinum et hedum
et misit ea regi david cum autem spiritus
agitaret saul david psallebat in cythara et
levius habebat et spiritus recessit ab eo
cumque aliquam cessasset spiritus venisse david
ad patrem a saule cum decoris armorum
fere non posset et quod multi fratres eius autem
ut congregarent philistei adversus Israel
in prelium porro Israel et saul castrametati
sunt in valle therebinti sed qua iacob
abscondit ydola que rachel patri suo
furata est et egressus est vir spurius de castris
philistinorum Golias gethenus de stirpe
gyganteo altitudine sex cubitorum et
palmo quem conspicientes Israelite
metuebant nimis. Erat autem ysay tres
fratres david in exercitu et misit eos
ysay patrem david cum polenta et x panes
et ebinus sed quo militabat et decem
formellas casei cumque venisset david
ad locum certaminis cumque diceban eum sight
diebus aliqui planctus et ecce de
scendens golias exprobrare in hel
et in medio loquens et fugientes Israhelite
a facie eius et armatos david Audivit
a pluribus virum qui percussit istum di-
tabit rex et dabit ei filiam suam cumque
audisset eum frater eius eliab etiam sas
citationem increpavit eum timeo
ne cum ego pugnare et omnibus

Nunciata autem hec verba sunt
david ad saul et ait david ad regem ego
servus tuus pugnabo contra philisteum
cumque obiceret eum saul quod puer
esset addidit quod servus tuus insequebatur
leonem et ursum eum invadentem grege
et quod hic incircumcisus quasi unus ex eis
domino me liberante tunc induit eum
saul armis suis et deposuit ea david
quia non habebat consuetudinem armorum et tulit
in manu baculum pastorale et elegit
de torrente v lapides lympidis-
simos et planos et volubiles et misit
eos in peram pastoralem i. in vas
quo lac mulgebat et ferebat secum

no
De saul et de david

et fundam i(n) manu tulit et p(er)cussit ad
v(er)sus philisteum qui (con)tempsit dau(id) et
ait Nu(m)quid canis ego sum q(uod) tu venis
ad me cum baculo. Cui inquit dau(id) Tu
venis ad me cum armis ego v(er)o i(n)
no(m)i(n)e d(omi)ni ut sciat hec vniu(er)sa eccl(es)ia
q(uod) no(n) in gladio salvat d(omi)n(u)s s(ed) salvat
nos p(er) manum suam d(omi)n(u)s deus n(oste)r. — de dauid et philisteo

Iniecit ergo ex funda lapidem et

percussit eum in fronte p(ro)pe cassidem et eo(dem)
lapide p(er)cussit eum in eodem loco et
2o iactu deiecit eum i(n) t(er)ram. Deinde
(con)cidit caput eius p(re)cidit ca(put) ei(us). Videntes fug-
erunt itaq(ue) philistei et isr(ae)l p(er)secutus
est eos usq(ue) ad portas acharon. Dau(id) aut(em)
caput eius et gladium posuit in tabernaculo suo
longo tempore. post h(ec) tulit illa in sobe ubi
accepit abymalech p(re)dictum gladium cuius
dau(id) redditus a p(ro)elio. Ait saul ad abner(um)
de qua stirpe est adolescens iste q(uo)d scire
voluit saul cui(us) cultus esset sam(uel) n(on)
recog(nov)it eum saul q(ui)a diu absens fuerat
et alteratus p(ro)p(ter) exagitac(i)o(n)em. Forte(m) fa(cies) est
habilis in co(n)spectu eius. ut vidit abner dixit
a(nim)a tua rex si novi quis eius tua no-
mi(n)e eius et p(ro)p(ter) exacerbatione(m) cultus q(ue)sivit
saul cui(us) quiesceret sit filius eius. tunc
tulit illum et a(nim)a jonathe (con)glutinata est
dau(id) et in(it) foedus et dedit jonathas
dau(id) vestimenta sua usq(ue) ad arcu(m) et
gladium et baltheum. — de morte samuelis

O tempore mortuus est samuel

et (con)gregati sunt universus isr(ae)l pl(an)xitq(ue) eum (et)
eum lugentes et sepelierunt eu(m) in rama.
in ramatha. Fuit aut(em) in illo t(em)p(or)e dau(id)
calumpniis p(er)secutus a sauli et sam(uel) fugiens eo
t(em)p(or)e (con)gregati sunt ad p(ro)eliu(m) (contra) isr(ae)l
philistei et ait achis ad dau(id) mecu(m)
in gradieris in castris tu et viri tui ego
custodem capitis mei ponam te. Et phil(iste)i
(con)gregati et saul universum isr(ae)l. et videt
magnitudine(m) samuel aut(em) mortuus erat
et hic iter(um) repetit (quia) ut ostend(er)et (quia) angustia
saulis in q(u)a voluit plu(rimu)m esset saul
ut cu(m) samuel receptat(ur) et mortuus
q(uo)niam inp(ri)mis est suscitandus.

tradunt enim hebrei posse suscitari arte
phitonissa nisi recens mortuu(m). Samuel
saul itaq(ue) (con)suluit d(omi)n(u)m qui non
respondit ei neq(ue) p(er) sompnia neq(ue) p(er) vigiles si(ve)
discipulos samuelis neq(ue) p(er) sacerdotes
et sicut samuel fuerat suus adiutor mulierem
mulierem habentem phitonem. Iste .n. occiderat
magos et ariolos et phitones quos
e(st) (con)cilia refrenata que nunc est
abner que latine dicitur mentor(?)
cui civitas e(st) maxima forte endor
phitone tradunt quide(m) arte esse sus-
citandi mortuos qua phitones ad
inferni (?) si diceret (?) quoniam mihi
p(ri)mum artis illius. — de suscitacione samuelis

Mulier itaq(ue) samuel suscitauit

suum et v(en)it ad mulierem nocte dixit ei et
venio et ait suscitari michi quem dixero
tibi Cui mulier Nosti quanta fecerit
saul magos quos insidiis dicimus
quidem (?) timuit saulem obliviscens
dedicisse (?) q(uia) p(er)donaban(t) dau(id) filium
regem. Iuravit saul q(uod) n(on) h(ab)eat rem in
mali parte et dixit ut suscitaret samue-
lem videns aut(em) mul(ier) virum sanctum
contubatam et ait cui michi hoc in-
ponis tu es enim saul et indicavit
saul se esse saulem et ait noli time-
re q(ui)d vidisti. Cui mulier v(ir)u(m) senem
et glosum (?) amictum pallio sacerdoti
et intelligens saul q(uod) esset samuel
orat ad eum et ait Coarctor nimis
et philistei pugnant adversum me
et d(omi)n(u)s no(n) respondit michi obsecro dic m(ichi)
quid faciam. Cui s(amuel) ait Quid me interrogas
me cum d(omi)n(u)s recessit a te faciet
tibi d(omi)n(u)s sicut locutus est tollet regnum
tuum de manu tua et dabit illud dauid
cras aut(em) tu et filii tui mecum eritis et
inter mortuos s(ed) et ego sum at
i(n)ferno. De suscitac(i)o(n)e hac d(icit) aug(ustinus) q(ui)dam
q(uod) malignus sp(iritu)s apparuit in sp(eci)e samuelis
tradunt quidam q(uod) deo p(er)mittente
q(uod) anima ip(s)ius aliq(uo) (con)sutu corp(or)e i(n)duta
apparuit ibi. Alii dicunt q(uod) corpus eius suscitatum.

spm dimissos dd in loco suo qui resederunt
Et audiens saul pythonissam consulit p
tione non comederat pane illo die et
tota nocte cum misisset eum ut comederet
tamen comedisset rediit ad castra per nocte
noluit cum sam sciret quod phitonissam con
suluisset porro philistei pugnabant
adversus israel et saul videns dd vinceretur
fugierunt autem israel a facie philisteorum
et ceciderunt in monte gelboe et percussi
sunt tres filii saul jonathas, melchisua
aminadab ysboseth autem domi erat
videntes autem filii israel fugere esse sede
civitatibus fugierunt philistei autem expo
liaverunt saul die altera arma sua et
caput eius et prescisa capita miserunt in
terram suam per circuitum ut annunciaret
et in templo astaroth Et mortuus est
e saul pro iniquitatibus suis quod consulit
no phitonissam cum pro certo multis ...
multi non attendunt. david autem
et qui cum eo erant cum mortem
saul intellexerunt sciderunt vestimenta sua
plangentes et ieiunantes usque ad
vesperam secundum legem et ait david ad
nuncium unde scis quod mortuus est
saul et jonathas filius eius qui
ait vidi saul incumbentem super hastam
suam et dixit adhuc iniustitie me ne
occidant me interfice et occidi eum
quia vivere non poterat et tuli ad te
diadema capitis eius et armillam de
brachio eius et ait david quare non
timuisti mittere manum tuam in cristum
domini et iubente david unus de pueris
occidit eum et planxit david planctum
super saul et jonathan filium eius post
iubente deo ascendit david in ebron
et unctus est ibi in regem super tribum
iude

de ysboseth filio saul

Abner vero princeps militie

saul tulit ysboseth et adduxit eum per castra
et unxit eum in regem super israel facta
autem longa contentio inter domos
regis ysboseth non cum recubaret in
meridie occisus est postea electa

ad opera ascenderunt in iherusalem ut caperet
iebuseum qui prohibuerunt cecos et claudos
dominus iudicaverunt ait david super muros dicens
non ingredieris huc nisi abstuleris
cecos et claudos ideo est verbum sparsum
quod cecus et claudus non ingredietur et obtinuit
arcem et edificavit per circuitum eius et post
civitatis intravit david alias
que domus edificat ad quam hyram rex
misit ligna et artifices et mensores domorum
illa edificavit tabernaculum ad ponendam
archam super plaustrum novum et
posuerunt eam et tulerunt eam de
domo aminadab ubi posita erat
diu portatus de azoto domino at filii
aminadab minabat plaustrum ahio
precedebat ozam sequebatur et david ait
et omnis populus psallebat coram archa
in musicis instrumentis. Cum autem venisset
ad aream nachor calcitraverunt boves et
inclinata est archa et extendit ozam manum
et tenuit eam et avertit deus eum quia
tetigit eam cum tam non esset sacerdos et
quod ozam moreretur eum percussit ea nocte
david autem est indutus ephot lineo et
psallebat coram archa

de mycol

Quod mycol uxoris irrisus

peractis dixit eum ... posuisset
archam in loco suo obtulit holocausta
et benedixit populo et porrexit est populo per
singula capita collyridam panis et as
saturam bubale carnis et similiter
frixam oleo cumque david rediret in
domum suam dixit mycol subsannando
quam gloriosus fuit rex hodie nudatus
quasi unus de scurris. cui rex. vivit dominus
ludam et vilior fiam ante dominum qui
me elegit magis quam patrem tuum. Nota no
quod saul fuit pater mycol et david ante
quam goliam cum rediret cum saul ... de
bant de universis urbibus mulieres et
psallebant in instrumentis Saul percussit
mille et david decem milia. Quod audiens saul timuit
post regnum dedit ei filiam suam micol no
Nota etiam quod cum abner pro ysboseth
filio saul pugnaret contra david ...

fugit Abner cum suis. Erant autem cum
eo ibi duo fratres eius et tres erant
filii Sarvie quorum unus Asahel velocissimus
quasi unus de capreis qui sequebatur Abner
instantissime quem percussit Abner in
fuga cum posteriori ligno haste in inguine
et mortuus est. Abysai autem et Joab per-
secuti sunt eum. Ad postremum occubitu Joab
dolo occidit Abner in ... pro sanguine
Azahel fratris sui. Cum autem rex sederet in
domo sua et locasset archam in ...

Natan — dixit ad Nathan prophetam: Vides quod ego
habito in domo cedrina et archa Dei
posita in medio pellium; faciam ei domum.
Et ait ei Nathan: Fac quod Dominus tecum
est. Nescivit quid diceret. Eadem nocte
factus est sermo Domini ad Nathan dicens: Vade dic
David: Non edificabit mihi domum
quia sagittarius est, sed filius succedet
ei in regno, faciet domum nomini meo et
stabiliet thronum eius in sempiternum. Et
ego ero illi in patrem et ipse erit mihi
in filium. Ex hoc promisso conicitur quod Salomon
sit Salomon. Hoc audiens David gavisus est
et gratias egit Domino.

Nota — rege Amonitarum et Amnon

Factum est autem eo tempore

ut rex Amonitarum Naas moreretur. Anon
filius eius pro eo regnavit. Misitque David
nuntios ut consolarentur eum de morte
patris. Principes autem Anon dixerunt regi:
Nescis quia misit David ut videret ...
et exploraret terram et ... civitatem eius
destrueret? Tulit itaque Anon servos David
et rasit dimidias partes barbe eorum et
precidit vestes eorum usque ad nates et
remisit eos. Unde ... David ...
... Amon et obsederunt Rabbath ...
... David autem remansit in Jerusalem.
Accidit ut surgeret David de lectulo suo post
meridiem et deambularet in solario. Vidit
... Bersabee uxorem Urie ...
...
Nota — ...
...
...
... Nathan et ...
ad David ut ...
et impedivit eum ...

in bello Hethei ...
et mortuus est ibi cum aliis. Recepit eam
David ... uxorem, et peperit ei filium.
... ut scriberet ad Joab et preciperet ut poneret
Uriam in ea parte belli in qua periret.
...
regis ... Porro Bersabee mortuo
viro ... planxit eum ...
... luctu ... eam David et facta
est ei uxor et peperit ei filium. Et misit
Dominus Nathan prophetam ad David
qui proposuit ei parabolam de divite
habente oves plurimas qui rapuit
pauperi unicam ovem ... quam
habebat ita ut pararet hospiti ...
qui venerat. Audiens David ... Dominus
quia filius mortis est hic qui hoc fecit
et ovem reddet in quadruplum. Et dixit
propheta: Tu es vir ille. Uxorem Urie
... adulterium ...
... cum gladio filiorum Amon ...
... non recedet gladius de
domo tua usque in sempiternum. Et
ait David: Peccavi Domino. Et descendens
de throno ...
...
Nathan dixit ei: Transtulit Dominus peccatum
tuum, non morieris, veruntamen quia ...
...
percussit autem Dominus parvulum ...
et oravit David pro parvulo et jejunavit
et jacuit super terram et noluit consolari.
Die autem septima mortuus est infans
et David lota facie et mutata veste ...
... et exhilaratus ...
...
...
...
...
...
...
bat eum. — de ortu Salomonis

Post hoc autem venit tempus

... Salomonis ...
... Nathan propheta ...
... de domo David ...
... Amon primogenitus David

diligebat thamar sororem absolon filii
david ex consilio prudentis ionadab decipere meam
egrotum cum autem venisset david ad visitandum
eum dixit ei veniat oro thamar soror
mea et faciat michi pulmentum ut comedam
de manu eius. cumque venisset
thamar et cepit mollire quas sorbiunculas
et eiecisset amon a se omnes et apprehendit
eam et ait veni cuba mecum soror mea
que respondit noli frater me opprimere sed loquere
ad regem et non negabit me tibi hoc
dicebat ut subterfugeret manus eius non
enim licitum erat in lege ut quis sororem
suam cognosceret. noluit autem adquiescere
et amon compressit eam et statim exosam
habuit eam magis quam dilexit
et eiecit eam foras rogantem ut ipse
eam indueret et dixit ei uxorem que
aspersit cinerem capiti suo et rupit talarem
tunicam quam iosephus vocat
colobium manicatum quo utebantur
regie virgines et imposuit manus
super caput et abiit clamans
cui frater ait absolon frater tuus
est et mansit in domo longo tempore
et mansit in domo longo tempore.
Factum est autem post biennium et ait ab-
solon ad prandium vocat oro rex in baal-
asor ad quem venit et iussu
filii sui ad convivium
regis abierunt amon et filii eius
eo cum recumberent iussu absolon ex
precepto eius interfecerunt amon reliqui
filii regis fugerunt. Tunc fama ad
david quod absolon percussisset omnes filios regis
et scidit rex vestimenta sua. Ionadab
ait ad regem ne credat rex omnes
esse mortuos quia amon mortuus est qui oppresserat
sororem suam
de morte amon et fuga absolon

quere in regum xiii usque ad xviii.

Quomodo absolon fugit et

rediit. Tribus annis rex autem consolatus
est de morte amon et cessabat
velle persequi absolon et scit rex ad
ioab revocare puerum absolon et ait
rex non videat absolon faciem meam
donec vocem eum nec eo usque remansit
... filii et mansit absolon
in ierusalem duobus annis et faciem regis non
vidit porro absolon erat decorus nimis

cuius cesaries tanta erat in capite ut
semel in anno diebus tondere possit que ne semel
in anno tonsa ponderabat ducentos siclos
forte constantem emebat inter ceteros
preciose ut crines suos venderet. Accersitur
enim absolon ab ioab sepius ut mitteret
eum pro se ad regem qui noluit venire
nunc autem accersitur absolon servos
suos ut incenderent segetes ioab
et ioab pro quo venit ioab ad eum dicens quid
fecerunt servi tui qui mihi aliter eum habere
non poteram obsecro ut venias ad regem ut
videam faciem eius. Alioquin interficiat
me et ingressus ioab ad regem vocatus
est absolon et osculatus est eum rex.
Tunc cepit absolon suspirare ad regem
et post annos dixit ad regem dimitte me
in hebron, si me reduxerit dominus
in ierusalem sacrificabo domino in hebron. vadam
ergo et reddam vota mea. et ait rex
vade in pace. Abiit ergo absolon in hebron
vocavit consilio achitofel qui fuit consili-
arius david et cessit ei. fuit multa dissensio
et eo sacrificante cum ymolassent
hostias facta est coniuratio fortissima et
augebatur populus cum absolon quod cum
percepisset david ait servis suis ...
quia ecce ne forte veniet absolon
percutiet nos et egressus est rex et
familia eius nudis pedibus et dimisit
x concubinas ad custodiendam domum. Et
transisset sumit omnis cum rege fle-
bant in torrentem cedron et levite archam
portantes deposuerunt archam donec
abiathar consuluit dominum quod non ivit
cum eo et secundo david ait ad sadoch revertere
in civitatem cum archa ego abscondar
in deserto donec intelligam quod agat et
redierunt cum archa cum ascendisset
david clivum oliveti dixit ad chusi qui
fuerat amicus suus revertere et esto cum absolon
et quod audieris indicabis michi.
Tunc venit chusi ad absolon in dolo.
et adoravit eum dicens salve rex cui
absolon quare non iisti cum amico
tuo david cui respondit cui posuerit dominus
quod fuerit regis. Tunc absolon ingressus
est coram omnibus ad concubinas patris sui

eo quod fuerat vir david patris
propter adulterium et homicidium

dissipat in domo de consilio achitofel ut
sic intelligeret ipse quod ex animo persequeretur
et dixit achitofel ad absalon eligam
michi xii milia virorum et persequar
hac nocte david et habebat consilium ethusy
cui ait non est bonum consilium hac vice
nosti patrem et viros fortissimos esse
et in modo perdicis aliquis multi timebunt
et totam congregare quo ad te omnis
israel et obruamus sicut obprimetur eum
et placuit consilium ethusy omnibus et misit
ethusy ancillam ad sacerdotes qui
latebant juxta fontem rogel pannum
ferens quasi ad abluendum ut mitterent
david ut non maneret in campestribus noctis hac
sed transiret jordanem. vidit autem eos puer
quidam et indicavit absalon qui misit
post eos. illi autem fugientes venerunt in bau-
rim in domum mulieris rogantes ut eos
celaret quae dimisit eos in puteum
et expandit velamen super os putei
quasi siccans tipsanas id est ordeum ad
tipsanam [illegible] de sacerdotibus
cumque egressi essent qui missi fuerant ut
illi descendentes de puteo nuntiaverunt
david que dicta fuerant et transivit
david cum suis jordanem porro achitofel
timens ne traderetur in manus david descen-
dit in domum suam et laqueo se suspendit
absalon autem collecto exercitu transivit
jordanem post david porro david divisit
exercitum suum in tres turmas unam dedit joab
alteram abisay tertiam ethei getheo cum qui-
bus rex egredi in eos ad pugnam dixit ut
non iret [illegible] quod non audeant
[illegible] vii milia exerci-
tus stabat david juxta portam et dicebat servate
michi puerum absalon et factum est proelium
in die illa et fugit exercitus absalon
et cesi sunt ex eis xx milibus et plures
interfecit bestie saltus quam gladius

Sedens quoque absolon super

mulo venit ad quercum condensam et
inhesit capite eius ramis et mulus
pertransiit eo suspenso et videns joab tres
lanceas fixit in corde absalon quem adhuc
palpitantem interfecerunt servi joab et proiecerunt
eum in foveam grandem et comportaverunt
super eum acervum lapidum ut duplici
morte puniretur tamquam suspensus et per-
ces ethusy quod david nuntiavit et contristatus
est rex et ascendit cenaculum porte et ambu-
labat flens et clamans fili mi absalon
quis michi det ut ego moriar pro te
fili mi absalon quod audiens populus timuit
ingredi civitatem et dixit joab ad regem
confudisti hodie vultus omnium qui salvam
fecerunt animam tuam procede et alloquere
servos tuos alioquin nec unus remanebit
tecum hac nocte et hoc erit malum super omnia
que passus es sedit ergo rex in porta
porta et venit ad eum omnis multitudo et
[illegible] — de fame et pena [illegible]

Factum est autem fames

fames in diebus david tribus annis et consuluit
david dominum et dixit dominus ob [illegible]
[illegible]
[illegible] ad eum gad prophetam
qui supplicia proposuit qui ait ad david
aut vii annis veniet fames in regno
tuo aut mensibus tribus fugies adversarios
tuos aut tribus diebus et pestilentia in populo
et ait david coarctor nimis si famem
eligo pauperes deficient non divites
si victoriam hostium eligo supplicabunt
[illegible]
[illegible] eligam plaga [illegible]
regi et plebi [illegible]
in israel de mane usque ad horam prandii
et mortui sunt ex populo lxx milia
virorum porro cum angelus percussor ex-
tendisset manum ad jerusalem ut disperderet
eam [illegible] juxta aream areune je-
busei [illegible] erant ad eum david
ego sum qui peccavi isti qui oves sunt
quid fecerunt vertatur obsecro manus tua contra
me et contra domum patris mei et misertus
dominus ait ad angelum sufficit contine manum
tuam et dixit gad propheta ad david fac
altare domino in area ubi angelum vidisti
et dixit david ad areunam vende michi
aream tuam ut edificem ibi altare domino
et cesset interfectio populi quod fecit et emit
[illegible] david aream sexcentis siclis auri
et boves ad immolandum l. siclis et
fecit altare et obtulit holocausta et

Nota

de fuga et morte absolonis

absolon erat [illegible] longus

gad

Nota

quia cum esset dauid rex senex et in maxima quo
ab hanc obtinuit aetatem senio at de
frigoraret cumque operiretur uestibus non
calefiebat et inuenerunt et abysach
sunamitem puellam pulchram que in
que dormiebat cum rege et calefa
ciebat eum et ministrabat regi. Adonyas
autem magnus filius dauid [illegible] regnaturum
fecit sibi currum et equites de consilio
Joab et abyathar sacerdotis et fecit sibi
grande conuiuium et uocauit fratres regis et
robustos israel et salomonem non uocauit
et ingressa bersabee ad regem ait domine
mi tu iurasti michi salomon filius tuus
regnabit post te et ecce adonyas regnat
te ignorante scias enim quod ego et filius
meus te mortuo iudicabimur morte dig-
ni ego ut adultera ille ut adulterinus
filius intrauit autem et nathan et mentionem
fecit eadem inde rex uiuit dominus quia iuraui faciam
hodie et dixit ad sadoch et nathan
et banayam inponite super mulam
meam salomonem et ungite eum in
regem et clamate ponite super solium meum
et ita factum est et dixit omnis populus uiuat
rex salomon. Adonias autem timens salomonem
abiit in tabernaculum et tenuit cornu
altaris dicens non egrediar nisi iurauerit michi
de uita conseruanda iurauit rex dicens
uade in domum tuam post hec quamuis de
[illegible] omnes primos sacerdotum et leuitas
et regem in [illegible] salomonem confirmauit eum
in regno et precepit edificare templum de
dicens se iam preparasse x. milia talenta
auri argenti uero c. milia et eris sup
numerum lapidum quoque et lignorum maiorum
copiam et mortuus est dauid et positus
est in ciuitate dauid ad patres suos cum
xl annis regnasset. De regno salomonis

Cedit salomo capitulum

patris sui et [illegible] supplicauit
adonyas bersabee ut impetraret a rege
ut daret abysach sunamitem in uxorem
quod cum impetraret indignatus rex ait quid
postulas ei non postulas ei et regnum
ipse enim frater meus maior me est habet et
potentes abyathar et ioab et cum
abysach posset ei regina conciliari

filiam locutus est adonyas et interfecit eum
banayas filius ioiade ad abiathar
quoque dixit uade nec amplius uideas faciem
meam nisi mortis esses sed hoc te liberat
quod coram patre meo archam portasti et
mecum laborasti. Porro ioab fugit in taber-
naculum domini ibidem per banayam
rex occidit eum. Porro salomon duxit
filiam pharaonis regis egypti de qua genuit
filium qui uocatus est [illegible] quod adhuc agebat
annum et duxit eam in ciuitatem [illegible]
cum [illegible] porro quia [illegible] ponebat se
facturum domino domum et domum sibi et
ambire [illegible] muro [illegible] post hec
ascendit in gabaon et immolauit
hostias et apparuit ei dominus in nocte per
sompnum dicens postula quod uis et dominum ait
qui uidit dominus deus ego sum puer paruulus
ignorans ingressum meum et exitum da ergo
michi cor docile ut possim iudicare populum tuum
et ait dominus ad eum quia non postulasti dies
multos et diuitias et animam inimicorum tuorum
ecce dedi tibi cor sapiens in tantum ut
nemo ante te tibi similis fuit et intelligens
et [illegible] [illegible] sapientiam
et causa est in [illegible] cordium [illegible]
agens obtulit holocausta pacifica
[illegible] due mulieres [illegible]
ad regem que contendebant de puero
[illegible] sapientie habebat autem salomon xii
prefectos super omnem israel qui per singulos
menses preparabant necessaria domui eius
et cibus salomonis per singulos dies xxx
chori simile et lx chori farine et
x boues pingues et xx boues pascu
ales et c arietes excepta uenatione
ceruorum caprearum bubalorum et auium
altilium et pisces cottidie ab aliquo
[illegible] et erat summa pax intra et habebat
salomon xl milia equorum currilium
et xii milia equitum et precellebat rex sapientia
omnes orientales et egiptios et habuit
misit autem ad hiram regem tyri dicens
uolo edificare templum precipe ergo seruis
tuis ut precidant michi cedros de
lybano et quod petieris dabo tibi

Ecce capitulum autem hiram dominus

serui mei precidant ligna de lybano ad
mare et differant in ratibus in locum
quem signaueris michi et tu deponi
ea tolles et dabis necessaria domui
mee. Salomon autem dedit hiram singulis

De edificatione templi

annis xx choros tritici et totidem ba-
tos olei candem et vini mensurabat
porro salomon elegit operarios et erant
lxxx milia lathomorum lapicidarum quibus
preerant iii milia et ccc qui preciebant
operariis et misit eos in silvam [illegible] x milia
in libanum porro lathomi in lapicidina
lapides grandes marmoreos scopu-
labant et quadrabant [illegible] ad
grandes fuerunt in fundamento ita quod multi
excisi habebant in longitudine xx cubitos
in latitudine x in altitudine v. [illegible] quadros
lapides dolaverunt cementarii salomonis
et cementarii hyram quam dolaverunt
ligna et [illegible] lapides non solum
sed et ligna et sic omnia [illegible]
preparata sunt ita quod malleus et securis et
omne ferramentum non sunt audita in domo
domini cum edificaretur [illegible] Judei salomonem
[illegible] sanguinem [illegible] quicham [illegible]
quo [illegible] marmor [illegible] secabant
que in [illegible] quomodo erat salomonis
[illegible] pretium [illegible] vitro [illegible]
[illegible] ferro [illegible] non posset tali [illegible]
[illegible] cuius sanguine [illegible] vitrum et
confractum est

4160 Actum est ergo post qua-
dringentos annos et lxxx
annos egressionis israel ab egipto [illegible]
in [illegible] et [illegible] anni et anno iiii regni
salomonis mense [illegible] cepit salomon edificare
templum domino de marmore candido
et omnium [illegible] perfectum ita ut edificatum
vii annis et mensibus [illegible] domini firmatur
edificium [illegible] lapis magnus [illegible]
[illegible] non [illegible] quidem [illegible] omnium [illegible]
edificantes [illegible] muro et in fundamento
[illegible] loca [illegible] non [illegible] in [illegible] locatus
est in superiori parte anguli domus et [illegible]
[illegible] omnium convenientissime positus est
[illegible] quod [illegible] dicitur lapidem quem repro-
baverunt edificantes hic factus est in caput anguli [illegible]
[illegible] salomon [illegible] mense [illegible] mense
[illegible] et principes [illegible] et [illegible]
[illegible] familiarum ad dedicationem templi et tu-
lerunt sacerdotes et levite de civitate
david archam domini et omnia vasa [illegible]
et jubilum [illegible] audiebatur rex [illegible]
et omnis multitudo congregata ante archam
et ymolabat hostias absque numero et
aromatum fumus a longe senciebatur

et intulerunt sacerdotes archam domini in oracu-
lum sub alas cherubim sub quibus ca-
pita non poterant videri et exierunt sacerdotes
dicentes confitemini domino quoniam bonus [illegible]
et dedicata est domus anno undecimo
mense [illegible] ad hoc dedicatum regina
saba [illegible] templum cum me-
nigmatibus et ingressa est jerusalem cum comi-
tatu multo [illegible] quem ingressa
ad salomonem et locuta est ei omnia que
habebat in corde salomon [illegible] fuit sermo qui
regem lateret et docuit eum rex in
omnibus que proponebat et ammirata regina
non habebat ultra [illegible] familiam regis
[illegible] dedit autem regi mu-
nera c xx talenta auri et gemmas
preciosas et aromata quanta et qualia
vasa non fuerunt in jerusalem dedit radices
balsami [illegible] sunt in engaddi
[illegible] balsami [illegible] salomon autem re-
donavit ei multa et regina [illegible]
[illegible] remeavit. De sept autem regina
salomonis quod ei [illegible] dicitur timuit se
[illegible] lignum in domo saltus
salomonis in quo suspendendus erat
quidam per cuius mortem regnum judeorum
deleretur [illegible] et [illegible] indiciis
indicatur ei [illegible] salomon [illegible] nota
[illegible] ministris [illegible] et
[illegible] fuisse lignum [illegible] e pro-
cedente [illegible] rex salomon mulieres
alienigenas [illegible] fuerunt [illegible] uxores
septingente regine [illegible] concubine
et adolescentule quarum non erat numerus que
averterunt cor eius cum iam senex esset
[illegible] et [illegible] alienigenas et edi-
ficavit [illegible] jerusalem [illegible] ydolorum
et ob [illegible] nathan propheta missus
a domino dixit [illegible] fecisti pactum
meum dicit dominus scindam et regnum
tuum regnavit itaque salomon super omnem
israel xl annis et mortuus est [illegible]
[illegible] divisum regnum [illegible] duas tribus
scilicet juda et beniamin adheserunt
roboam filio salomonis quem [illegible]
propheta [illegible] dicens domini [illegible]
et jeroboam de jerusalem [illegible]
[illegible] propheta [illegible] opere pallio
novo quod [illegible] partes et [illegible]

ad Jeroboam tolle tibi x scissuras quia
hec dicit dominus dabo tibi x tribus et erit
rex super Israel filio Salomonis dabo illi tribum
ut remaneat lucerna David coram me in Israel
ut esset nomen ibi Quo audito Jeroboam
intumescebat et assumpsit x tribus
et David cum decem tribubus regnum Israel
propter sui multitudinem nomen patris sui Jacob re-
tinuit. Regnum vero Roboam David est
Juda regnum ob dignitatem tribus regie.
Jeroboam vero descendens duos vitulos
aureos constituit et posuit unum
in Dan alterum in Bethel et dixit ad populum
Ecce dii tui qui eduxerunt te de terra Egypti
et regnavit xxii annis et mortuus
est. Porro Roboam regnavit in Juda
super duas tribus que remanserant
xvii annis et mortuus est postquam
regnavit filius eius 3bus annis et mor-
tuus est. Dehinc Aza filius eius
xli annis postquam regnavit Josap-
hat filius eius post hunc Joram regnavit
viii annis et sic deinceps post alios usque
ad Sedechiam. Post Jeroboam qui fuit
rex super x tribus regnavit Achab super Israel
xxii annis et non suffecit Achab ut a-
bularet in viis Jeroboam filii Nabath
gentem in Israel et duxit in uxorem Jeza-
bel filiam regis Sydoniorum et edificavit
in Samaria phanum et altare Baal et ad-
oravit eum
De Helya et Achab rege

Et misit dominus ad Heliam

Helia thesbitem ad Achab dicentem Vivit dominus in
cuius conspectu sto erit in annis istis
neque pluvia neque ros et querebat Achab
occidere Heliam. Ex precepto domini fugit et latuit
in torrente Carith Corvi autem defe-
rebant ei panes et carnes mane
et vespere et bibebat de torrente. Post
dies aliquos siccatus est torrens non enim
pluerat dominus super terram et dixit dominus ad
Heliam. Vade in Sarepta Sydoniorum
precepi enim mulieri vidue ut pascat
te. Et est Zarepta urbs modica
filiacum vocem Sarepta dicebant
Cumque venisset Helias ad portam civitatis
apparuit ei mulier vidua colligens ligna
Cumque quesisset ab ea poculum aque et
et buccellam panis. Illa se non dixit
habere nisi pugillum farine et paululum
olei ut panes excoqueret sibi et
filio suo et moriamur. Noli timere
fac michi subcinericium panem tibi
et filio tuo facies postea

Et dicit dominus ydria

farine non deficiet nec lechitus non minuetur
olei donec pluat dominus super terram et fuit
autem ea aliquo tempore post hec mortuus
est filius mulieris et ait Helye Venisti
ad me ut rememorarentur in-
iquitates mee et posuit Helias puerum
super lectum suum in cenaculo superiori et
expandit se super puerum vicibus tribus et oravit
et revixit puer. Hic puer creditur
fuisse Jonam prophetam. Post 3um annum
siccitatis dixit dominus ad Heliam Vade
ostende te Achab ut dem pluviam super faciem
et occurrens Achab Helye dixit Tu ne
es ille qui conturbas Israel Et ait
Helias Non ego turbavi sed tu qui sequeris
Baal. Verumtamen congrega ad me omnem Israel
in monte Carmeli et prophetas Baal
quot fuerint et dixit Helias Date nobis
duos boves. Illi eligant unum et in
frusta ponant super ligna ignem non suppo-
nant et ego faciam similiter de altero. Ipsi in-
vocent deum suum et ego meum et
qui exaudierit igne dando de celo
ipse sit deus. Et rectum habebat consilium
omnes. Helye cumque sacerdotes Baal
invocassent usque meridiem dixit Helias
exaltate clamore melius forte
deus vester dormit. Et ait Helias ad
populum accedite melius et destruxit altare
Baal et edificavit novum de xii lapidibus
et oravit dominum et descendens ignis
de celo devoravit holocausta et ligna
et lapides. Et dixit omnis populus Dominus
Helye ipse est deus. Amen Deinde Helias
occidit omnes prophetas Baal et ait
ad regem Achab Helias Descende
cito ne te occupet pluvia et revisum
orat et celum dedit pluviam De helya et Jezab[el] regina

Cum autem audisset Jezabel

uxor Achab prophetas esse interfectos ipsius
Baal premittit dixit Helye Cras autem

tuum pondum ut unam ex illis et timens helyas fugit in bersabee et dimisit puerum Jonam cum solus intrauit desertum viam vnius diei cumque sederet subter juniperum petiuit anime sue ut moreretur et proiecit se obdormiuitque. tunc angelus domini tetigit eum dicens surge et comede et ecce ad caput eius subcinericius panis et vas aque et comedit et bibit et iterum obdormiuit et suscitauit eum angelus secundo dicens surge comede grandis enim via restat tibi et comedit helyas et ambulauit in fortitudine cibi illius xl diebus et xl noctibus usque ad montem dei oreb et latitabat ibi in spelunca et factus dominus ad eum dicens quid hic agis helya et videt abfugi quia querunt animam meam et ait dominus reuertere per desertum et vade in damascum et unges azahel regem super syriam hieu vero regem super israel et helizeum prophetam constitues quod factum est porro mortuo achab ochosias eius filius eius in samaria regnauit et ambulauit in via patris et matris sue cecidit per cancellos cenaculi et egrotauit et misit nuncios suos qui consulerent beelzebub deum accaron de infirmitate sua et misit dominus nuncium helia obuiam nunciorum qui diceret eis nonne est deus in israel ut eatis ad deum accaron quamobrem non consurges de lecto sed morte morieris. cumque redirent nuncii ad regem per hac percunctatus est de habitu viri qui apparuit eis qui dixerunt vir pilosus est et zona pellicea accinctus renibus qui ait helias est et misit rex quinquagenarium cum suis. l. dimisit ut reuocaret heliam ac inuentum duceret et ait quinquagenarius ad heliam sedentem in vertice montis homo dei rex precepit ut descendas de monte qui respondit si homo dei sum descendat ignis de celo et deuoret te et tuos et factum est misit rex alium quinquagenarium qui similiter locutus est et similia passus est similiter tercium quinquagenarium qui timens fuisse ab helya cum curuasset genua coram helya ait obsecro ut miserearis anime mee et suorum meorum et dixit angelus helye descende cum eo. Ne timeas qui cum descendit et dixit quia misisti ad beelzebub quasi non esset deus in israel morieris et mortuus est ochosias et regnauit pro eo frater eius yoram factum est cum transferre deberet helias a domino ut eligeret heliseum prophetam in loco suo duo orantes quorum unus erat elizeus et posuit helias pallium suum super eum et statim secutus est elizeus et secutus est helyam et ministrabat ei. Cum autem dominus vellet tollere helyam per turbinem in celum venerunt helias et helizeus in galgalis et ait ad helizeum helias. Mane hic quia misit me dominus in bethel cui ille viuit dominus non dimittam te sequebatur eum usque cum tollendum et occurrerunt ei filii prophetarum qui erant in bethel et dixerunt ad helizeum secreto Nosti quia dominus tollet a te hodie qui ait noui et ait helyas mane hic. et noluit. cumque venissent jericho similiter dixerunt filii prophetarum helizeo qui eadem ibi et voluit helias ut maneret helizeus et noluit. cumque venirent ad jordanem et l. de filiis prophetarum a longe spectantes inuoluit helyas pallium et percussit aquas que diuise sunt et transierunt per siccum cumque transissent dixit helias ad helizeum postula quod vis et faciam tibi antequam tollar a te qui ait obsecro ut fiat spiritus tuus duplex in me qui ait difficile rem postulasti tamen si videris quando tollar a te erit quod petisti. Alioquin non erit cumque pergerent ecce currus igneus et equi ignei diuiserunt utrumque et ascendit helyas et sublatus per turbinem

De translacione helie

Eliseus videbat et clamabat pater mi currus israel

et auriga eius et non sustentator ipsi et rector et cecidit ei helias pallium suum tunc ille scidit vestimenta sua et abiecit ut deinceps uteretur veste helye et rediens ad jordanem percussit aquas pallio helye et non sunt diuise et ait ubi est deus helye

passi sunt iter et diuise sunt aque cognouit
frequent spiritus helye sup helizeum dig-
nam helizeus eumeus mortuum susci-
tat et cum esset mortuus suscitauit
mortuum qui cum iniceretur filii ysrael mor-
tuum cadentes adorauerunt et ayscenderunt ex-
cauentes adorantes et ayscendunt ex-
bites adquerendum helyam si forte
proiecisset eum dominus in aliquem montem
vel vallem et cum non inuenirent
redierunt. Tunc dixerunt viri iericho
ad helizeum terra pessima est et aqua
sunt pessima terram sterilem qui ad
fontem aquarum misit illud
sal et egressus ad fontem misit sal
illum et cum orasset ait hec dicit dominus
sanaui aquas has et non erit ultra
in eis neque mors neque sterilitas fons et ut biberent
in sterilitate et sanate sunt aque usque
in diem hanc. Cumque descenderet in
bethel illudebant ei xl pueri dicentes
ascende calue et maledixit eis et in
nomine domini egressi sunt duo ursi de
saltu et deuorauerunt eos et rediit
in samariam et habitabat ibi.

oleum vidue

Actum est autem quod quedam
mulier ad helizeum clamabat dicens
vir meus mortuus est et possessio est
ere alieno pro alimonia filiorum eius et
ecce creditor venit ut tollat ij
filios meos ad seruiendum ei. Re-
spondit helizeus quid uis habes in domo
tua. Respondit non habeo nisi parum olei quo
ungar. Cui ait pete mutuo vasa
vacua non pauca et clauso hostio cum
filiis tuis mitte inde ad omnia vasa
donec impleantur. Infudit mulier et stabat plena
et impletis vasis stetit oleum et cessauit
Venit et nunciauit helizeo. Vade et
vende et redde creditoribus. Tu autem et
filii tui viuite de reliquo. Factum est
autem ut transiret helizeus per sunam et
erat ibi mulier quedam intelligens virum
dei esse et venit cum ut comederet pa-
nem cumque diuteret frequenter
ad eam helizeus suasit ei mulier
viro suo ut faceret ei cenaculum paruum
et posuit ibi lectum mensam et candelabrum
sellam et rediens helizeus accedebat
ibi et ait ad ~~helizeum~~ iezi
puerum suum voca sunamitem hanc

et dixit ei mulier ut faciat tibi deus meus
loquere pro te regi aut principi militie et
respondit in medio populi mei habito. Respondit
giezi et uir eius senex est. Cui ait he-
lizeus anno in hoc tempore dixit iezi
filium non habet et vir suus senex est. Tunc ait
ad eam helizeus. In tempore isto et in hac
hora habebis filium in utero tuo. Que in-
quit noli mentiri vir dei ancille tue. Et con-
cepit et peperit. Et cum creuisset puer
egressus ad patrem et ad messores ait
matri caput meum doleo. Remisit
eum puer ad matrem et mortuus est
et posuit eum mater super lectum helizei et
hostium clausit. Tollens quoque unum
de pueris secum sedens in asino venit
ad virum dei in monte Carmeli
qui cum vidisset eam dixit ad iezi
ecce sunamitis illa. Occurrit ei
et dic ei num recte agitur circa te et filium tuum.
Que respondit recte. Et non quod helizeus hospitium
suum dederat sunamitis non enim
ea cenaculum fecerat cui ea habuit
ut homo mortuus esset sed et apprehendit
mulier pedes helisei et ait ad iezi
volente eam amouere dimitte eam
quia in amaritudine est et dominus celauit
a me et indicauit mihi. Ait numquid petiui
filium a te numquid non dixi tibi ne
illudas me. Illi scilicet tu uis auferri
filium et cito auferri. Et ait ad iezi
tolle baculum meum in manu
et pone super faciem pueri et baculum
est et non venit puer. Et illa dixit
helizeo viuit dominus non dimittam
te et secutus est eam et ingressus
et oculus eius et contigerat se
incubuit super eum et contigeret se
quo aperuit oculos sua mulieris suis
et cum orasset calefacta est caro pueri
et oscitauit puer et aperuit oculos
et reddidit eum matri sue et recessit
et in galgala ibi omni natus erat
esuriebat et in eius opponit
helizeus et in aliis cum dominus dixit eis
fames erat quod possit in iustitia quod
colligens herbas agrestes sicut facere
et mittere et filii prophetarum quererent
ad helizeum et ex eis unus de
pueris suis ut colligeret herbas agrestes

Invenit quasi vitem silvestrem et
elegit ex ea coloquintidas .i. herbas
quas vir diffundit in scephis nesciebat
quid esset et inde fecit pulmentum
filiis prophetarum. Cumque degustassent
de decoctione hac clamaverunt filii
prophetarum mors in olla vir dei. et alia
cum farina misit in ollam et dulco-
rata est esca. Et apposuit viginti panes
q. c. viris dixit dominus come-
dent et superest quod et factum est

de mundatione naaman

Naaman erat princeps

milicie regis Syrie vir dives et le-
prosus hic secundum quod legitur dicitur et stetit ad hos-
tium Helisei qui misit ad eum dicens
lavare septies in Jordane et mundaberis
Cumque abiret indignans dicti monitu a su-
is descendit et lavit se septies in
Jordane et mundatus est et re-
diens dixit Heliseo scio quod non sit deus
in universa terra nisi deus israel et ob-
tulit ei munera que recusavit propheta. Cu-
currit autem Jesi post naaman dicens venit
ad me modo adolescens ex filiis prophetarum
da eis argenti talentum et vestes
duplices et precepit dominus meus ut tu
dares ei que petivit et abscondit
ea Jesi. Cumque ipse staret coram He-
liseo dixit unde venit Jesi qui respondit
non ivit servus tuus quoquam at ille
nec cor meum in presenti erat. Accepisti
argentum ut possideas vineas sed lepra
Naaman adhebit semini tuo in sempiternum
et egressus est ab eo leprosus leprosi-
a dealbatus Jesi. Quare fuit leprosus
nec postea ultimus est de Jesita quia
lepra symonie ipsi sunt porro
rex Syrie pugnat contra Israel et
precabat sepe suos in insidiis quos
Eliseus premonuit quod non male eos
accidit. Cumque hec sciret rex Syrie
misit ad eum exercitum in Dothaim
ut captivum ducerent eum. Cumque ve-
nientes nocte vidissent civitatem
mane puer Helisei videns exerci-
tum ait quod clamando heu domine quid faciemus

No[ta]

Qui ait noli timere plures sunt no-
biscum et orante Eliseo aperuit dominus
oculos pueri et vidit montem plenum
curribus igneis et equitibus angelorum
Cumque hostes intrarent ad eum per-
cussit eos dominus cecitate ut non
agnoscerent eum. Dixit quoque eis non est
hec civitas .i. mansio Helisei non
est hec sequimini me et ostendam vobis
virum quem queritis et duxit eos in Sa-
mariam et aperuit dominus oculos eorum
et viderunt se esse in medio Samarie
et hostes circumstantes. Et dixit rex Israel
ad Heliseum num percutiam eos. Respondit
qui non videtur nequaquam sed prebe eis hospi-
talitatem quo facto redierunt ad terram Syrie
ultra in diebus Elisei non venerunt
latrones Syrie. Factum est autem post hec
Benadab rex Syrie obsidebat Sa-
mariam et facta est fames magna ita ut
venundaretur caput asini in lxxx ar-
genteis et quarta pars capiti stercoris
columbarum de stercore columbe in qua venderetur
vicibus quinque argenteis cumque transiret rex per murum
considerans muri custodias clamavit
mulier ad eum salva me domine rex
Cui putabat quod aliquid ab eo que-
reret. Qui ait non salvet te dominus
unde possim te salvare an de area
an de torculari. Que respondit nequaquam
domine sed ego et ista condixeramus
ut prius comederemus et coximus
filium meum hec autem filium suum abscondit
et quo audito rex scidit vestimenta
sua et dixit Vivit dominus hodie caput
Elisei abscindetur. Cumque posset non
habebat nec Cumque misisset speculatorem
prima ductus sequebatur eum ut
prohiberet Heliseus autem sedebat in
domo sua cum discipulis suis quibus
ait nescitis quod filius homicide misit
ut precidat caput meum prohibete introitum
ut [illegible] ductus venit rex qui prohi-
bebat quod jusserat. Cumque supplicasset
rex in causa eius cum ait Heliseus

No[ta]

sicut hec hora cras in porta samarie mo
dius simile pro statere uno et duo
modii ordei similiter et irruit turba
eum qui erat cum rege dixit hoc esse im-
possibile porro iiij^or leprosi erant fore
famis discrimine qui desperantes adierunt castra
syrie et neminem invenerunt. terruerat
enim dominus syros sonitu magni ex-
ercitus mittens super eos fugerant quasi
casas suas cum suis relinquentes et
leprosi tulerunt de preda nec consumi
Nunciaverunt portarijs urbis syros ab-
isse putabat autem rex syros simulasse
fugam et latere misit ij^os in equis
qui exploraverunt usque ad jordanem qui
reversi nunciaverunt syros fugisse et egressus
populus diripuit castra et vendebatur simila
et ordeum iuxta verbum helysei dux autem
qui irruerat cum portis custodiendis ad portam
et oppressus a turba mortuus est. Erat
autem in diebus helysei ioiada summus
sacerdos xxiiij^or erant summi sacerdotes
instituti in templo quorum unusquisque
ebdomadam vicis sue habebat in ministerio
xxiiij^or minorum sacerdotum et totidem
sacerdotes levite et totidem jani-
tores. Joiada autem mortuus est
cum esset c. et xxx annorum et za-
chariam filium eius lapidavit joas
rege inter templum et altare. Nam et
hec filii zacharie lapidati propter domi-
num qui postea propheta est et dicitur
zacharias de morte helysey

ELISEUS AUTEM EGROTAVIT

et ascendit ad eum rex israel joas
et flens dicebat pater mi currus
israel et auriga eius et ait heliseus
affer arcum et sagittas quod factum est
et supposuit heliseus manus suas ma-
nibus regis et ait aperi fenestram
orientalem et iace sagittam et iecit
et ait eliseus sagitta domini est contra
syriam et percuties eam et addidit
percute terram iaculo. Cumque percussisset
terram tribus vicibus et stetisset iratus ait heli-
seus si percussisses usque septies
percussisses eam nunc autem tribus
vicibus percuties eam. Et mortuus
est heliseus et sepultus. Cumque latr-
unculi proiecerunt hominem mortuum
in sepulchro helysei qui cum tetigisset
ossa eius revixit   de prima captivitate decem

NDIEBUS PHACEE REGIS ISRA
EL ASCENDIT IN ISRAEL

et vastavit eam regionem trans iordanem
et captivavit duas tribus et dimidiam
vastavit quoque galileam terram zabulon
et neptalim et istas duas tribus in
assyrios qui possent dimidie tribui
comparari et ista est prima captivitas
et hec fuit prima captivitas x tribuum
et tunc captivatus fuisse thobias qui
mansit in ninive cuius historia confir-
mata est post hec salmanasar tempore ezechie
porro osee filius ela interfecit
phacee regem israel anno autem xij achaz
regis juda regnavit osee super israel
ix annis fecitque malum coram domino
sed non sicut reges qui ante eum fuerant. ascendit
salmanasar quod osee rebellare
bellis persuadebat regem egypti cui
munera dederat obsedit eum in vin-
culis misit in carcere ninive et obsedit
samariam tribus annis et cepit eam et
captivam tribus que remanserant ad [illegible]
orientem in assyrios transtulit et posuit
eos iuxta fluvium gozan in civitatibus
medorum et persarum quibus [illegible]
licentiam egrediendi in [illegible]
precedente [illegible] rex alexander
[illegible] ad montes [illegible]
ad eum filii captivi x tribuum et
postulaverunt ab eo licentiam egrediendi
cumque quesisset rex causam captivitatis in-
tellexit eos apud recessisse a deo
suo in [illegible] [illegible] et
[illegible] dei [illegible] eos captivi
[illegible] reditus tunc misit eos [illegible]
[illegible] cumque angusta [illegible]
mollibus [illegible] [illegible]
[illegible] non posse sufficere oravit dominum
israel ut opus illud compleret et
[illegible] ad se [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] loci [illegible]
ex quo patet non esse voluntatem dei

de ysaya et ezechia

ut exeant et dicunt dum cum fuerit
mundi magnum signum homini fuerit
quod regnat ezechias in xiiii anno xxix
et constituit statuas in templo domini et
fuerit fuccidit et fecit spiritum eneum
et venit in plurium cum quidam filii israel
in magna reverentia habebant usque in illum
diem

Temporibus huius prophetavit

ysaias porro cum multa faceret dominus
pro ezechiam regem egrotavit usque ad
mortem et dixit ad eum ysaias et ait
hec dicit dominus dispone domui
tue quia morieris tu et non vives con
tristatus ezechias eo quod non habet filium
nequis impleret promissio facta david de xpo
et conversus ad parietem porticus templi
unde quum iacebat flevit amare et
quia in templum ascendere non poterat
salte ad faciem eius orabat dominum respiciens
dominus quam ambulaverim coram te
porro antequam ysaias egrederetur de medio
atrii dixit ad eum dominus reddi
et dic ysaie hec dicit dominus audivi orationem
tuam et vidi lacrimam tuam diebus
tuis addam xv annos de manu regis
assiriorum liberabo te et urbem hanc protegam
propter nomen meum quia ita factum est et
dixit rex ad ysaiam quod erit signum quod dominus
sanabit me dixit regi optione signi vel
quod sol stetit per spacium x horarum
vel quod sol retrogradus ad orientem et
iam inclinato die et elegit rex quod
sol redeat ad orientem et convaluit et
tertia die ascendit in templum et dixit
ego dixi dominus in dimidio dierum meorum
cogitabam in dimidio dierum meorum
vadam ad portas inferi et nondum
suscepta prole quam expectabam de sponsa
dum admisero et cum hec cogitarem
ne residuum annorum
meorum ut fuit inde tollerem
qui natus est et dedit ei deus filium
qui vocatus est manasses

de ezechia

In tempore merodach

babilonis litteras et munera misit
ad ezechiam petens ut ei faceret
et amicus quia caldei habebant
cum inimicis et letatus ezechias

in adventu eorum nec fuit nomen
pietate sua quod non ostenderet eis ut inducit
gentiles nepharios et domus autem hec
longissima quam fecit rex salomo apte
et convenientem et fecit
ostendit adductus ad eam a civitate
in domum non poterant ab omni populo
quam fecit rex aurum et argentum et in
ea fuit ut sepultura regum pontificum
et prophetarum hec fecerunt de salomone
ezechias gentilibus demonstravit et
alibi dicitur sacrilegium factum est porro
cum gentiles abissent de ysaias ad
regem atque ait hec dicit dominus ecce dies
venient auferam in babilone
omnia que sunt de domo tua et que condi
derunt patres tui et de filiis
tuis erunt eunuchi in palatio regis
babilonis hoc impletum est post hec
in babilone et porro annos suos
ezechias bonum est sermo domini fiat
tamen pax et veritas in diebus meis et
mortuus est ezechias et sepelivit
eum omnis iuda in sepulchro eminentiori
filiorum david eo quod voluit
dominus et regnavit pro eo manasses filius
eius lv annis in iherusalem et fecit malum
coram domino et erexit aras baal et
et induxit iudam in ydolatriam
sunt dixit eum fugere prophetas
in templo sanguine eorum perfundebat aliorum
et noxius et ita ut impleret iherusalem
sanguine usque ad os ysaiam
affinem suum occidit in iherusalem
serra lignea secare
per medium serrari

Vicarium principi sectionis

angustiae porrexit aquam danim ut
biberet et cum vellent ei dare deus
dedit aquam in os eius et
exspiravit ideo dicitur et non os eius
aque fuisse permissio de sepultura
est sub quercu rogel manasses autem
primum agens delevit ydola et
restituit deo cultum in templum et mor
tuus est et regnavit amon filius eius
pro eo de hoc cum fuerit eius regnet

sub exorsus est Jeremias prophetare xl
annis et ultra usque captiuitatem Jerusalem
urbis etc.

Jeremias

Tamquam puer esset Jeremias

dixit ei dominus prophetam gentibus dedi te
et dixit a a a domine deus nescio loqui quia
puer ego sum et misit dominus manum
suam et tetigit os meum et ait ecce
dedi uerba mea in ore tuo licet esset ado-
lescens cepit predicare et prophetizare
Josias autem occisus est a sagittariis re-
gis pharaonis regis et sepultus
est in sepulcro patrum suorum et
planxit eum omnis Juda et maxime
Jeremias qui super exequiis scripsit
carmina lamentabilia eius non secus solum
cantica plena prophetis quibus utebantur
cantores et cantatrices longo tempore
in quibus postea Jeremias alias lamentationes
de excidio ciuitatis Jerusalem porro Jo-
achim regnauit post Josiam fratrem eius
xi annis et fecit malum coram domino
Anno iiii° regni Joachim cepit regem
Nabochodonosor in Babilone qui
uicto rege Egipti tulit omnia que
eius fuerant cum ciuitatibus
regionesque cepit per Judeam locutus
est autem Jeremias ad eum populum Juda
et ad ciues Jerusalem dicens ecce hodie
est xxiii annus quod locutus sum uerbum domini
et non audistis me propterea hec dicit dominus
congregabo seruum meum Nabochodonosor super
terram hanc et super eos nationes que
in circuitu eius sunt et seruient regi
Babilonis lxx annis et urbem hanc
dabo in maledictionem et minabantur
eos quod tam audacter loqueretur et appre-
henderunt eum dicentes morte moriatur
et accusabant eum sacerdotes et prophete
qui respondit misit me dominus ut prophetarem
aduersus locum istum certe in manibus
uestris sum facite quod uultis in meo arbi-
trio sum facite et liberauerunt eum principes et
ciues et liberauerunt eum principes
in manibus populi et clauserunt eum in car-
cere postea dixit dominus ad Jeremiam
tolle uolumen et scribe omnia uerba
que locutus sum aduersus Judam

Jeremias et Baruch

Tunc uocauit Jeremias

Baruch qui scripsit ex ore eius omnes sermones
domini et iussus tempore domini Baruch
iubente Jeremia legit coram omni populo
sermones Jeremie et obstupuit populus et
duxerunt eum ad regem ubi ad prunas
sedebat atque legisset uerba domini combussit
ea rex igni et iussit ut comprehenderent
Baruch et Jeremiam dominus autem abscondit
eos post annum autem Nabochodonosor ascendit
in Judeam et depopulata eam et ascendit
in Jerusalem et cepit Joachim et ligauit
eum et duxit secum in Babilonem
Ibi uel posuit ei tributum et remisit
eum in Jerusalem obsides uero duxit secum
pueros nobiles de semine regio scilicet
et Danielem et tres pueros duxit
secum in Babilonem et seruiuit ei Jo-
achim tribus annis deinde post hec
Joachim negauit ei tributum et misit
Nabochodonosor Jerusalem sine sedis et non
seruauit fidem sed et iuuenes fortissimos
occidit una cum rege Joachim et filium
eius Jeconiam constituit pro eo nam
cum recessisset Nabochodonosor timuit quod Jeconias
memor esset necis patris et cum Egip-
ciis pugnaret contra eum rediit et obsedit
Jerusalem sed ad uocem Jeremie egressus est
Jeconias ad eum cum matre et cum omni
domo sua et principibus eius et cepit eos
Nabochodonosor et tulit omnia uasa aurea
de domo domini et thesauros domus
regie et transtulit in Babilonem cum rege
viii anno eius de domo autem regia
de principibus et uiris robustis et x milia
cum eis transtulit inter quos erant Mardo-
cheus et Eziel Ezechiel adhuc
iuuenes de genere sacerdotum sed tamen
sponte crediderunt se ipse dati sunt
transmigratos Jude et constituit Nabochodonosor
regem fratrem Joachim Machaniam
cui mutauit nomen et uocauit se
Sedechiam ut firmius obediret

no

[illegible] anno regis

Sedechias Nabochodonosor Jerusalem obsedit
quod negauerat ei tributum et misit
Sedechias ad Jeremiam prophetam Pha-
sur et Sophoniam sacerdotes domini interroga-

dum si forte nobiscum misericordiam faciet
et nunc Jeconias dabo Sedechiam
regem Juda et principes eius in manu Nabuchodonosor
et ducet eos in Babilonem. Cumque Jeremias
transisset a sinu suo ut exiret de civitate
apprehendit eum Jerias custos et
adduxit eum ad principes qui cesum mi-
serunt eum in carcerem et sedit ibi
multis diebus. Porro Nabuchodonosor ... urbem
et exercitu circumdata ... et
clausa esset civitas ... mensibus pe-
ne ... Sedechias autem secrete vocavit
et interrogavit eum secreto in domo sua
quid putas ne est sermo a domino. Qui ait
dixit rex Babilonis. Cui ait Jeremias
eius tradetur. Sed obsecro domine mi rex
ne remittas me in carcerem Jonathe
scribe ne moriar et precepit
rex ut poneretur in vestibulis carceris et
jussit ei cottidie tortam panis dari
et completum est ... panes
qui erant in civitate. Clamabat Jeremias
de vestibulo carceris qui remanserint
in civitate fame aut gladio peribunt
qui autem fugerint ad hostes mortem
vitabunt et dixerunt principes ad regem
rogamus te ut moriatur homo iste nam dis-
solvit manus bellantium et plane ...
tulerunt Jeremiam et miserunt in lacum
Helchie in quo erat aqua sed cenum
usque ad guttur quod erat ei ... omni
morte. Post hec rex ... eduxit
eum et interrogavit eum quid sentiret
cui respondit si ego dixero tibi non me
audies si annunciavero tibi interficies
me et juravit rex vivit dominus quia non
interficiam te et ait Jeremias si exieris ad
principes Babilonis salvabitur anima tua et
domus tua et civitas hec non succendetur
si autem civitas succendetur et tu non
effugies manus eorum. Porro defecerunt
victualia in civitate ... militis quidem
per ... ad campum palme et
capta est civitas circa mediam noctem
fugit autem Sedechias cum suis nocte
per viam deserti et persecuti sunt eos prin-
cipes Babilonis ... et comprehenderunt
eos et duxerunt eum ad regem Babylonis

qui dixit ad eum iniquus ...
nequaquam ... et inimici
et occidit rex filios eius coram eo et
multos Judeos qui sibi ministrabant oculos
autem eius effodit et cathenis vinctum
duxit in Babilonem [de distructione templi]

Igitur incenderunt dom-

um domini et domum regis et omnes domus
Jerusalem et muros in circuitu eius destr-
uxerunt et misit rex Nabuzardam et
tulit omnia vasa domus domini et columpnas
... et mare eneum et ligavit ...
in vinculis duxit in Babilonem. Isti
... captivitates Jude et tulit
... de vestibulo carceris de quo
... acciperet ut quicquid vellet
faceret. Nabuzardan ... in
Babilonem ducens secum captivos
et prefecit terre Godoliam ut preesset pauperibus
qui relicti erant et dimisit cum eo Jeremiam
Porro Nabuchodonosor post ... immolavit
diis suis et ... cum omni ...
suo per ... dies cumque recumberet lecto
precepit rex ut educeretur Sedechias de
carcere in medium et aliqui de cantoribus
cum eo qui psallerent cordis ...
et musicis instrumentis bibebat de vasis
domus domini et datus est Sedechie potus
... et cordis ...
et ... duxerunt eum ...
nimio afflictus dolore post paucos
dies mortuus est. Rex audiens
eum mortem sue regio honore sepelivit
eum. Factum est autem cum prefecisset rex Ba-
bilonis Godoliam reliquiis terre ve-
nerunt ad eum hii qui evaserant
manus hostium inter quos erant quidam
principibus terre Johanna et Jeconias
quibus dixit Godolias nolite timere
servire ... et servite regi Babilonis
et bene nobis erit. Porro de genere regio [no]
erat quidam vir malignus Ismahel
qui in prima obsidione urbis evaserat et
morabatur inter regem Amonitarum
et ait Johanna ad Godoliam scias quod
Ismahel occidet te ...
... et rex Amonitarum
... desolatam. Ibi ergo
... qui
... ut interficias ...
innocentem. Post hec venit Ismahel [no be]

et redierunt cum eo ad godoliam in mas-
phat et splendide suscepit eos. Cumque
post prandium sub spe esset in sapore
godolias et convive, percussit eos Is-
mael et multos cum Judeis. Altera
vero die venerunt cum muneribus lxxx
viri ad godoliam quos cepit et occidit
Ismael preter x qui dixerunt ei: parce
nobis quia thesauros habemus mag-
nos in agro frumenti ordei et olei et mellis
et dabimus tibi eos, et dimisit eos
et captivos duxit reliquias populi. Quod
cum audisset Johanna, captivos eius
recuperavit. Omnes reliquie Jude
ad Jeremiam disponebant cum fuge-
re in egiptum timentes occidi a Caldeis
pro morte godolie et dixerunt ad prophetam:
ora pro nobis ut indicet nobis quid
faciamus. Et ait: Hec dicit Dominus: Si ma-
seritis in terra hac plantabo vos et non
evellam; si descenderitis in egiptum
peribitis gladio fame et peste. Et non
audierunt eum sed dixerunt ei: mentiris,
et descenderunt cum infantibus et parvulis
et cum omni substantia sua in egiptum
duxeruntque secum Jeremiam et Baruch et de-
solata est terra. Et dixit Dominus ad Jere-
miam: Vade et dic ad reliquias Juda: Hec dicit
Dominus: Ego juravi in nomine meo magno
quia omnes viri Juda qui sunt in terra
egipti peribunt gladio et fame donec
penitus consumantur. Cumque hec prophetasset
lapidaverunt eum filii Juda in egipto. Ve-
neraverunt prophetam et sepelierunt eum
juxta tumulum regum. Mortes bestiarum
que fecerant egipto oratione sua fuga-
verunt aspides cocodrillos quibus
egiptus infestabatur. Post hec Alexander
macedo veniens ad sepulcrum prophete
transtulit ipsum in Alexandriam et
sepelivit eum gloriose. [illegible]

Hic est Ieremias qui dedit

egipti signum dicens quod corruant idola sculpti
deberent cum virgo pareret. Ipse etiam
templum casurum pronosticans
archam testamenti cum hiis que intus
erant tulit et precibus suis eam absor-
beri fecit in petra, petram cum digito
designans cum nomine Dei impressit et fuit quasi
sigillum in similitudine sculpture que usque
nunc et ipsum nomen Dei nubes operuit
et velatum est ut extunc nemo locum nec
cognoscere possit nec ipsum nomen legere usque
in hunc diem et usque in finem. Jacet
semper nubes ut ignis sit nocturnus quod
eo quod gloria Dei ibi abeat lege non
deficiat. Est autem petra illa in heremo
ubi inter duos montes ubi jacent
Moyses et Aaron. Dixitque Jeremias partibus
tione de Syon recessit ad celos Judeo
rursus venturus est. Et erit signum
adventus eius quod omnes gentes ado-
rabunt lignum. Dixitque quod archam
nemo producet nisi Aaron et tabulas
que in ea sunt nemo sacerdotum aperiet
nec propheta nisi electus Dei Moyses
et in prima resurrectione resurget hec archa et
exibit de petra et ponetur in monte
Syna et omnes sancti congregabuntur ad
eam et regressum Domini sustinentes et
adversarium qui eos querit occidere
fugientes. Post hec Nabuchodonosor descendit
in egiptum eumque subdidit et regem occidit
aliquosque constitutos judeos iterum captivos
duxit in Babilonem. Hanc captivitatem reli-
quiarum predixit Ezechiel in altera

Ezechiel fuit filius Buzi

de ezechiele

de genere sacerdotum qui in Babilonem ductus
est cum rege Joachim et mane cum ei
Daniele et tribus pueris qui habitabat
juxta fluvium Chobar. Ipse prophetavit in cap-
tivitate in Babilone visiones urbis nostre
et templi incendium et omnia que
eis acciderunt ut ante auditoribus eius
eis plenius ostenderet eis quorum visiones
quas fecit: hominis leonis vituli et
aquile. Similiter non solum non solum
ad prefigurandum eliminas sicut ostendet
... [illegible]
[illegible]
[illegible]
aquila vero animalibus ferarum. Hoc
[illegible]
in medio rote ut ostendet [illegible]
omnium [illegible] in dei eo voluntate
et super hec firmamentum [illegible]
et firmamentum [illegible] similitudo. [illegible]

nota
nota bene

et super terram similitudo quasi aspectus hominis.
Ad eum ait dominus: fili hominis, mitto
te ad filios Israel, ad domum exasperantem est;
si forte audiant et acquiescant, et
sciant quod propheta fuit in medio eorum.
Et ecce manus missa est ad eum in qua
erat liber scriptus intus et foris, et scripta
erant in eo lamentationes et carmen et ve.
Et ait dominus ad eum: comede volumen
istud quod dedi. Et erat in ore meo sicut
mel. Et assumpsit spiritus domini levavit prophetam inter celum
et terram et duxit eum in ierusalem et
vidit ad aquilonem in introitu porte ydolum
baal et ingressus vidit universa ydola domus
Israel depicta in circuitu parietum, et
lxx viros de senioribus stabant et Iecho-
nias sacerdos in eis, et unusquisque
habebat turibulum in manu sua, et vapor
aromatum nebule de turibulo consurgebat;
et ingressus per hostium ad aquilonem vidit
mulieres plangentes thammuz, id est ado-
nidem mortuum, et laudantes redi-
vivum viditque, et ecce ab aquilone
veniebant viri sex habentes vasa interitus
in manibus. Post multa reduxit spiritus prophetam
in caldeam et locutus est ad transmigrationem
quecumque ostenderat ei dominus. Et factum est
in xii anno transmigrationis, venit quidam
ad ezechielem qui fugerat de urbe
dicens: vastata est civitas in nocte
cum precedenti de mutus vaticinio prophetavit
et audientes omnes transmigrationis anxie
exaudiunt et mirandum complevit ut
propheta spiritus ... sunt non re-
surgemus et clamat ... dominus dominum
... f. i. v. q. de. b. e. c. e. s. no
a. m. et facta est spiritus domini super eze-
chielem. Duxit eum in campum qui erat
plenus ossibus siccis. Et ait ad eum: fili
hominis putas ne vivent ossa ista? Et
dixit: domine, tu scis. Et dixit dominus ad
ossa illa: Ecce ego dabo super vos
nervos et succrescere faciam carnes et super-
extendam cutem et dabo vobis spiritum et
vivetis. Adhuc eo loquente factus est
sonitus et commotio et accesserunt ossa
ad ossa. Iunctaque ad iuncturam suam
et ecce super ea nervi et caro et cutis

et spiritum non habebant. Et dixit ad prophetam
dominus: clama ad spiritum et dic: A iiii or
ventis veni spiritus et insuffla super interfectos
istos et reviviscant. Et spiritus et vivificata
steterunt super pedes suos exercitus
ingens et gaudio nimio valde. Ossa
hec universa domus Israel, et prophetam
statuit in medio transmigrationis, et
locutus est ad eos que monstraverat ei
dominus in signum iiii or, scilicet: reditus corporalis
et resurrectionis corporum in fine. In anno
xxv transmigrationis postquam percussa est
civitas facta est manus domini super ezechielem
et adduxit eum in visionibus in terram Israel
super montem excelsum et ostendit ei
dispositionem civitatis et templi. Porro chal-
dei non captivos Iudeorum transgres-
sores legis et pravos de tribu gad
et aliis eo quod in idolatria quidam erant
impia legis persequendo castodire
et fecerunt eos prodigium ingens na-
sci eorum et universa preda eorum
apparuit signum et Iudei quod erant
in nostra ... adhuc sicut in medio
regionibus remanserunt ... quod ...
erant in eum disperserunt eum equites
persequentes ... et excecatus
eum et sepelierunt eum ... et ...
... ipsa de signum in flumine chobar
quod caldei ... super captivos
ipse pedibus suis ambulans super aquas
... cum multa caterva alteram ...
recepit et quotquot hostium eos persequen-
tium summersi sunt et qui volebat siccis
lavacrum copiam prestabant ... prophetam
adviscendum corpore quoque multis ...
ornatibus vitam restituit

Istoria Thobie exordium

Fuit in captivitate x tribuum tempore Salmanasar
ultimi regis de finibus caldeorum in
civitatem. Porro Thobias fuit ex tribu
neptalim, cumque ceteri ad vitulos aureos
quos fecerat Ieroboam irent, ipse ascendebat
in iherusalem ut adoraret deum Israel, primicias
et decimas offerre, et tertio anno prose-
litis et advenis omnem ministrans decimam

et omnibus legem dei puer observabat
fecit est autem vir accepit autem uxorem
nomine Annam de tribu sua et suscepit
ex ea filium nomine suo dictum Thobiam
captivus autem cum uxore sua et filio Ninivem
in Ninive et custodivit animam suam
ne contaminaretur cibis gentilium et dedit
illi deus gratiam in oculis Salmanasar
qui dedit ei potestatem quocumque captivos fa-
ciebat velle suum deambulare pre-
gentibus captivis dans monita salutis
venit in Rages civitatem Medorum et de-
dit Gabelo suo Gabelo egenti
et reliquit sub chirographo x talenta ar-
genti. Mortuo Salmanasar filius
eius Sennacherib filius regnavit ex
osos eius reversus est Sennacherib
cum adjuncta fugiens manu domi-
nus quam multos Hebreorum occidit quorum
Thobias corpora sepelivit quod intellexit
rex tulit omnem substantiam et jussit
eum occidi. Thobias vero latuit. Post
aliquot dies occisus est rex et occisus
a filiis suis redditur Thobie et restituta
sunt ei ablata. In sic die cum pararetur
est prandium in domo Thobie dixit
ad filium vade et adduc aliquos de tribu
nostra timentes deum ut veniant
nobiscum et reversus nuntiat unum
de Hebreis jugulatum jacere in platea
et exiliens Thobias jeiunus tulit eum
in domum suam et post solis occubitum
sepelivit eum. Contigit autem ut quadam
die fatigatus a sepultura domum rediens
jactasset se iuxta parietem et obdormi-
ret ex nido hirundinum calida stercora
super oculos eius inciderunt fieretque
cecus. Hanc autem temptationem permisit deus et
exemplum patientie nam morbus
hic venit ei Anna vero uxor
eius ibat ad textrinum opus cotidie
et de labore manuum suarum victum quem
consequi poterat deferebat. Factum est
autem ut edum accipiens detulisset
domum cuius balatum vir audiens ait
videte ne forte furtivus sit. Ad hoc
irata mulier respondit manifeste vana

facta est spes tua et elemosine tue apparuerunt
et ingemuit Thobias et ait Domine secundum
voluntatem tuam fac mecum et precipe
in pace recipi spiritum meum. Expedit
enim mihi mori magis quam vivere. Eadem die
contigit ut Sara filia Raguelis au-
diret improperium ab ancilla sua dicente
sibi interfectrix virorum tuorum nec hodie
de me ... occidisti viros
fuit enim tradita septem viris et demonium
Asmodeus occidit eos. Sara vero tribus
diebus jeiunans ... persistebat
orans dominum ut de isto opprobrio
eam absolveret. In illo tempore exau-
dite sunt preces amborum et missus
est Raphael angelus. Igitur Thobias ut
curaret ambos. Igitur Thobias putans
se exauditum ut moreretur ait ad filium
suum audi fili mi verba oris mei que sunt
documenta ... tuo cum mortuus fuero
sepelias me et matrem tuam ... me
dum morietur. Semper habeto in mente deum
et precepta mandata eius et de substantia tua
da pauperibus. Si multum tibi fuerit abundanter tribue
si exiguum fuerit etiam exiguum impertiri stude.
A pauperibus ... memento
cui non noceat aliud tibi. Noli timere
fili mi pauperem vitam gerimus habebimus
multa bona si timuerimus deum. Precor
sciens quod dedi Gabelo x talenta ar-
genti in Rages civitate Medorum pro
me scio per quem ei fidelem viam
qui tecum eat salva sua mercede et
recipias pecuniam et egressus Tho-
bias invenit iuvenem precinctum et
quasi ad iter paratum nesciens quod angelus
esset. Cuius intelliget quod eum mecum
veniret in regiones et Gabelum in Rages
novit eum adduxit eum patri suo
gaudium sit tibi semper. Respondit Thobias
quale gaudium mihi erit qui lumine
celi non video. Cui ille forti animo
esto et adduc eum ipsum. Dixit ei
Thobias poteris filium meum ducere
ad Gabelum. Cui respondit ducam et
reducam eum ad patrem nunc

ambulaverunt simul et canis secutus
est eum. Anna vero flebat dicens suffi
ciebat nobis paupertas nostra et pro nichilo
prima mansione manserunt iuxta fluvium
tigrim et thobias lavit pedes
suos et piscis exiliens ut devo
raret eum et timens clamabat et ait
exentera piscem hunc et cor eius
et iecur et fel serva tibi quia sunt ad me
dicinam et assavit thobias partem
piscis et comederunt et partem salsa
verunt tulit secum simul pergerent
ait thobias ad angelum azaria fra
ter ubi vis ut maneamus hac nocte
Respondit angelus est hic raguel propinquus
consobrinus tuus huius filiam sarram omnia
que debentur tibi ex omni substancia eius et
ait thobias Audio quod tradita sit vii
viris et omnes sunt a demone extincti angelus
Noli timere super non timentes deum
demonium habet potestatem Tu autem cum
acceperis eam iii diebus continebis
ab ea et nocte ambo orabitis prima
nocte partem iecoris piscis pone
super prunas et per hoc demon fugabitur
demonium secunda nocte rogabitis deum
ut in pudicicia vestra more consuet
ne in ... patriarcharum participacione
sanctorum patriarcharum ... tercia nocte benediccionem
consequeris ... nocte accipies
virginem cum timore dei et amore prolis
magis quam libidine ductus Tandem
ingressi sunt et recepti
ad raguelem angelus simul et mox
raguel dixit annam filiam suam iste
consobrinus meus thobie sunt angeli
et ... et letatus est
raguel et fecit convivium et ait tho
bias non manducabo neque bibam
nisi prius peticionem meam confirmes
et des michi sarram tuam quam audiens
raguel expavit et dixit angelus
Noli timere eam dare sibi quia ei
debetur coniugii alius eam non po
tuit habere et ait raguel scio quia
a deo venisti et assignavit dexteram
filie sue dedit eam dexteram thobie

dicens deus patrum nostrorum sit vobiscum
coniungat vos et impleat vobis benediccionem
suam et fecerunt conscripcionem coniugii et epu
labantur benedicentes deum post
cenam thobias introduxerunt eam in cu
biculum virginis et protulit thobias
de cassidilo suo partem iecoris et
posuit super prunas et raphael appre
hendit demonium et relegavit in deserto
superioris egipti thobias autem ait
ad virginem sarra exsurge deprecemur deum
tribus noctibus hiis iiii autem nocte
erimus in coniugio nostro filii enim
sanctorum sumus et ideo non possumus
sic coniungi sicut gentes que ignorant deum
et adoraverunt dicentes exsurge nobis
domine ut senescamus ambo pariter
sani porro circa pullorum cantum fecit
raguel parari sepulchrum et misit
unam de ancillis suis ad videndum
si iam obiisset que reversa nunciavit
eos incolumes pariter dormientes
et deum laudantes Repleverunt
itaque foveam quam fecerunt et paraverunt
convivium solempne et dedit raguel
thobie mediam partem omnium que
possidebat faciens scriptum ut
reliqua post obitum suum colleret
et ait thobias ad angelum azaria
frater mi nosti quam gravis sit mora
mea parentibus meis obsecro ut eas
ad gabelum et redde ei ciro
graphum suum et recipe ab eo
pecuniam et moneas eum venire
ad nupcias meas Assumens raphael
iiii camelos de famulis raguelis et ii
camelos et dedit ad gabelum et ci
rographum reddidit omnem pecuniam
ad nupcias et iubet eos distribuens
et benediccionem ... cum dixisset
amor cum timore dei nupcias celebrant porro thobias timens
quod moram faceret et pro eo solicita
esset pater eius quia ad diem dictum
non rediret nisi cum nimie

flebat dicens heu heu me fili mi ut quid te
misimus peregrinari. Raguel videns quod
quod Thobias multum moram faceret tradidit ei
Saram et dimidiam partem substancie sue
in pueris et puellis in pecudibus et pe-
cunia pacifice [illegible] monentes eam filiam suam
honorare socerum et diligere virum regere
familiam gubernare domum et se ipsam
irreprehensibilem custodire. Cumque reduceret ve-
nerunt ad Charam que est in medio itineris
et dixit angelus ad Thobiam precedamus
nos duo et sequatur nos lento gressu
uxor tua et familia tua cum animalibus et
tolle tecum de felle piscis et linies
oculos patris tui et recipiet visum.
Porro Anna sedebat iuxta viam cotidie in
supercilio montis et aspiciens a longe
filium venientem nunciavit viro suo. Canis
quoque secum erat in via precurrit et quasi nuncius
blandiendo cauda gaudebat. Et
consurgens cecus dans manum puero
occurrit filio et osculantes se pre gaudio
flevere et consedentes. Tunc sumens de
felle piscis linivit oculos patris et post
[illegible] cepit albugo ex oculis eius
quasi membrana ovi quam apprehendens filius extraxit
ab oculis eius statimque vidit et visum
recepit et glorificabant Deum et ait Tho-
bias Benedico te Domine Deus Israel quia casti-
gasti me et sanasti me. Ecce video
filium meum. Post vii dies Sara [illegible]
omnis [illegible] que venerunt cum ea et pariter
[illegible] et congratulabantur Thobie.
Cumque intellexisset pro bona quod fecerat in via
angelus filio rogabat eum ut dimidiam
partem eorum que attulerat reciperet. Tunc
angelus [illegible] Benedicite Deum celi quia fecit vobiscum
misericordiam suam. Non abscondam a vobis
[illegible] occultum. Bona est oratio cum ieiunio
[illegible] derelinquebas prandium et sepelie-
bas mortuos. Ego orationem tuam obtuli Do-
mino [illegible] Nunc sunt [illegible]
et misit me ut te curarem et Saram a
demonio liberarem. Ego sum Raphael
angelus. Cumque audissent turbati
ceciderunt in faciem suam. Et ait angelus
pax vobis nolite timere. Tempus est
ut revertar ad eum qui me misit et
[illegible] ab aspectu eorum ablatus est.

Benedixit autem Thobias senior et dixit Magnus
es Domine in eternum quia flagellas et salvas
deducis ad inferos et reducis. Post annos
videntes Thobias senior sibi imminere
mortem vocavit ad se filium suum et vii
filios quos genuerat et dixit eis Prope est
interitus Ninive quia iniquitas eius finem
dabit eis. Vos autem nolite manere
hic sed quacumque die sepelieritis matrem
vestram cum me in uno sepulchro stati-
im abeatis. Et mortuus est Thobias
anno etatis centesimo duo annorum et post mortem
uxoris eius et abscessit Thobias cum
[illegible] cum uxore et filiis et nepotibus et re-
versus est ad soceros suos et invenit eos
in bona etate et senectute et curam eorum
gessit et clausit ipse oculos eorum usque ad obitum
amborum. Et nondum quando in sacra
scriptura [illegible] dicit autem [illegible] Samuel
uxor Thobie, uxor Raguelis, mater
Anne Anna [illegible] et Thobias iunior
[illegible] [illegible] annos mortuus est. — de Daniele propheta in Caldea

Prophetavit Daniel in

Chaldea qui erat de semine regio et fuit
adeo castus quod a aliquibus sive spado
videtur sicut liber [illegible] fecit ad preces
Pauli et Eustochii in latinum convertit.
Factum est autem anno Nabuchodonosor
duxisset in Babilonem nobiles pueros
Iudeorum inter quos erat Daniel et socii
eius Ananias Azarias Misael. Et
mutavit rex nomina eorum et dicti sunt
Balthasar Sidrach Misac et Abde-
nago et tradidit eos preposito eunuchorum
et fecit eos erudiri [illegible] litteris
et caldeis et iussit eis dari a[illegible] de
mensa sua. Prepositus autem eunuchorum
[illegible] preposuit [illegible] Malasar
ne cum cogeret eos Malasar ede-
re cibos regis ne inveniret vultus male
[illegible] Nolebant contaminari cibis
gentilium. Dixerunt quod decem temporibus
nos absconderes [illegible] diebus et daremus
legumina et aquam et post hoc contemplare
vultus nostros quod fecit Malasar et facti sunt
vultus eorum [illegible] et laboribus apud
corpora eorum [illegible]
et Deus dedit sanum et pure Danieli
intelligentiam somniorum et visionum. Post
tres annos statuti sunt in conspectu Na-
buchodonosor et de omnibus que sapientiam [illegible]

nō

abeas miserunt in eis decuplum super
omnes ariolos et magos et fuit daniel
et in honore in alteram usque ad an-
num primum cyri regis *de sompno nabuchodonosor*

...no nabuchodonosor

vidit sompnium quod fugit ab eo. convocavit
autem rex ariolos et dixit eis vidi
sompnium et ignoro quid viderim. cui re-
sponderunt dicat rex sompnium et interpreta-
tionem eius indicabimus. Et ait rex nisi
sompnium et coniecturam eius indicaveritis
peribitis. et dixerunt non est homo super terram
qui sermonem tuum rex possit adimplere
et precepit rex interfici sapientes ba-
bilonie et querebantur daniel et socii
eius ut perirent. daniel autem rogavit
regem prolongare per unam noctem
quod factum est. et oravit cum sociis suis
deum et per visionem revelatum est misterium
et benedixit deum celi. ingressusque ad
regem et dixit non est homo sub celo qui
sermonem possit adimplere sed est deus
in celo revelans misteria qui indicabit
tibi ventura *de expositione sompnii regis*

...tiones cordis tui hee

sunt. tu cogitabas in stratu tuo quid esset
post hec revelator misteriorum ostendit
tibi. tu videbas coram te statuam
grandem et terribilem cuius caput
et collum erat ex auro puro et brachia
de argento venter et femora ex ere
tibie ferree pedum quedam pars fer-
rea quedam fictilis. et abscisus
est lapis de monte sine manibus et
percussit statuam in pedibus et comminuit
eam et redacta est in favillam que
rapta a vento et non est inventus locus
eius. lapis autem factus est mons magnus
et implevit universam terram. hoc est sompnium.
rex interpretationem eius. tu es caput
aureum et post te consurget aliud minus
videlicet medorum et persarum et regnum
aliud tertium eneum quod imperabit
universe et quartum erit ferreum sicut
ferrum comminuit et sic ferrum domat omnia
metalla sic istud conteret omnia. quod
autem vidisti partem pedum testeam
partem ferream significat regnum quod erit
testeum sed erunt in eo cives discordie

et pars ferrea solidabitur et pars altera conteretur
et suscitabit deus regnum celi et quod
minuet omnia regna hec et stabit in eternum.
tunc rex adoravit danielem dicens
vere deus vester deus deorum est. et dedit
rex danieli et sociis principatum super
omnes provincias babilonie. daniel vero
erat in babilonia et stabat in foribus
regis *de statua aurea et sociis danielis*

...nabuchodonosor fecit statuam ad altitudinem

cubitorum sexaginta in latitudine sex. et statuit
eam in campo iuxta flumen et con-
scripsit rex principes et convocavit
omnes principes regionum ad dedicationem
statue et precepit preco dicens quicumque
non adoraverit statuam mittetur in for-
nacem ignis ardentis et adoraverunt
omnes preter socios danielis et succen-
sa est fornax septuplum et missi
sunt vincti cum vestibus ad medium
fornacis. viri autem qui miserant eos
in fornacem interfecti sunt flamma ignis. for-
nax autem succensa erat sarmentis et
pice et stuppa et napta et effusa est
flamma super fornacem cubitis xl. et ix.
angelus autem domini descendit cum eis
in fornacem. ananyas autem oravit
dicens iustus es domine. in spiritu humilitatis
suscipiamur et sicut in holocausto
agnorum pinguium sic fiat sacrificium nostrum
hodie. et benedicebant deum dicentes benedictus
es domine deus patrum nostrorum. et
audiens hec accessit ad fornacem et ait
nonne tres viros misimus in fornacem
et quartum video similem dei filio. et viderunt
eos rex et capillus non erat in eis
combustus. et ait rex non est deus
alius qui ita possit salvare. et restituit
eos in principatum *de magna visione nabuchodonosor*

...equitur visio nabuchodonosor

de... ego nabuchodonosor florens in aula
in superbiam vidi sompnium quod perterruit me
et convocavi sapientes babylonis solvere
eum. non indicaverunt. sibi denique ingressus
daniel et dixit ei videbam super stratum
meum et ecce arbor in medio terre

cuius proceritas usque ad celum et aspectus eius
usque ad terminos terre et esca universorum in ea
subter eam habitabant bestie et animalia et
in ramis eius volucres et ex ea vesce-
batur omnis caro et ecce vigil et sanctus des-
cendit de celo et ait succidite ra-
mos et arborem et fructum eius
et fugient ex ea bestie et volucres
verumtamen germen eius in terra sinite
et cor fere detur ei et vii tempora mu-
tentur super eum tunc daniel tacitus
cogitabat et ait tu es rex arbor
ista et potestas tua in terminis terre et audisti
pervigilem suam altissimum super te ab
hominibus eiciam te et cum feris erit habi-
tatio tua fenum ut bos comedes vii annis
mutabuntur super te donec scias quod dominetur
excelsus et regnum hominum et cuicumque voluerit dabit
ipsum regnum tamen istud erit tibi quam ob rem
elemosinis redime peccata tua forsitan ignoscet
tibi deus. Factum post annum deambulavit
rex in aula et loquebatur in spiritu ela-
tionis dicens nonne hec est babilon quam
edificavi in domum regni et in gloria
decoris mei et ecce vox de celo ru-
it tibi dicitur nabuchodonosor regnum tuum tran-
sibit et cum feris habitatio tua donec scias quod
dominetur excelsus ipsa hora abiectus est in
fenum ut bos comedit donec capilli eius
crescerent et ungues eius qui unguibus
avium creverunt igitur post dies
diffinitos a domino ego nabuchodonosor leva-
vi oculos ad celum et sensus meus
redditus est michi et benedixi altissimo
in regno meo resuscitatus sum verum
aspiciens primo cordis mutationem secundum merita
exterioris personas et ablatus est ei usus
lingue ad loquendum et videbatur ei quod
bos esset in anterioribus et leo in pos-
terioribus consulta quod per ... et videbant
eum solus daniel non contradicebat quod toto
tempore alienationis pro eo vacabat et ad
preces eius vii anni in vii menses
versi sunt in quibus xl diebus insaniens
patiebatur et per alios xl conversus ad
cor humilis flebat et supplicabat domino deo
quod ex nimiis fletibus oculi eius ut
caro fient et iterum per alios xl dies
videbatur in insaniam donec vii men-
ses complerentur post quos revocatus
est non tamen regnavit sed statuit pro eo
vii iudices et ad finem vii annorum

penitentiam agens panem et carnes
non comedit et vinum non bibit leguminibus
et herbis vescebatur iuxta consilium dani-
elis post hoc mortuus est nabuchodonosor
magnus et regnavit pro eo filius eius
nabuchodonosor iste obsedit tyrum xiii an-
nis et ix mensibus eo anno regna-
vit evilmerodach frater eius
iudicibus de traditione patris sui iste autem
impia gessit quidam et post constituto
accusatus apud eum missus est in carcerem
vii ubi iacebat ioachim usque ad mor-
tem patris sui et cum rex solemnitatem esset
de carcere extractus est et yoachim et
posuit eum rex super tronum regis et come-
debat coram rege cunctis diebus vite
sue timens rex ne surgeret pater eius
qui de bestiis redidit in hominem cadaver
patris effossum divisit in ccc partes
et dedit eas ccc vulturibus et ait
ad eum ioachim non resurget pater tuus
nisi volucres revertuntur in unum hic
habuit iii filios quorum unus dictus
est balthasar ad quem post patrem
regnum est devolutum

In anno primo balthasar vidit
danyele sompnium cum sinnia sedebat
et videbat et ecce iiii venti pug-
nabant in medio maris et iiii
bestie descendebant de mari et prima
quasi leena et habebat alas aquile et
avulse sunt ale eius et sublata est
de terra et super pedes quasi homo stetit
et cor eius datum est ei. secunda bestia
similis erat urso in parte et iii ordines
erant in ore eius et in dentibus et di-
cebant ei surge comede carnes
plurimas tertia bestia erat quasi pardus
et habebat alas avis et iiii capita
erant autem iiii et potestas data est
ei quarta bestia terribilis et fortis
erat ferreos dentes habens come-
dens comminuens et pedibus conculcans et
hec bestia habebat .x. cornua

Et vidi iterum in visione me esse
in porta ulay que est nomen porte ut
sciens arietem et ecce aries unus
erat ante portam mix plaudentem habens
cornua excelsa et unum excelsius
altero atque succrescens ventilabat
cornibus contra occidentem aquilonem
et meridiem et omnes bestie non

poterant ei resistere et caper iste ventilabat ab occidente et non tangebat terram. hic venit ad arietem quem videram et effectus est in eum et percussit arietem et comminuit duo cornua eius et orta sunt ei alia minora cornua et de uno ex eis egressum est cornu modicum et factum est grande. Cumque Danyel quereret intelligentiam sompniorum Gabriel venit ad eum et indicavit ei.

de Daniele

Actum est ut Cyrus et Darius

reges obsederunt Balthazar in Babilone. Balthazar vero fecit grande et magnum convivium optimatibus et misit afferri vasa que tulerat Nabuchodonosor de templo domini et bibebat in eis laudantes deos suos. In eadem hora apparuit manus quasi scribentis in pariete. Cumque rex vidisset scripturam perterritus omnino [illegible] conturbatus est et misit [illegible] suos ut introducerent magos et ait ad eos qui legerit scripturam hanc et exposuerit eam purpura vestietur et erit tercius in regno meo. illi autem non poterant legere scripturam. Regina autem ingressa scilicet mater [illegible] ait est vir in regno tuo qui spiritum deorum habet hunc voca tibi et omnia dicet tibi. Cumque missus esset Daniel promisit ei rex munera que superius premiserat. Qui respondit munera tua sint tibi vel alteri da. scripturam legam et exponam. Nosti quod deus dederat patri tuo regnum et non cognovit deum propterea factum est ut bos comederet donec cognosceret. Cumque tu scires hec elevatus es corde et vasa domini prophanasti tu et uxores tue et concubine tue. Propterea quorum tenor scripture sic. Mane Techel Phares. Cuius sensus hic est: Mane id est numeravit deus regnum tuum et complevit. Techel appensus es in statera et inventus es minus habens. Phares divisum est regnum tuum et datum Medis et Persis. Eadem nocte capta est Babilon a Cyro et interfectus est Balthazar. et successit ei Darius rex Cyrus cuius regnum in honoribus differebat. Porro Darius constituit Danielem quem unum de tribus principibus [illegible] regni et cogitabat rex eum constituere super omne regnum. Unde principes invidebant

et et querebant occasionem accusandi eum. nullam tamen invenerunt eo quod fidelis esset et nunquam non attenderet. Et dixerunt principes non inveniemus occasionem contra eum nisi in lege domini sui. Et dixerunt ad regem: Consilium inierunt principes regni quod qui peteret aliquam petitionem a quocumque deo vel homine usque dies xxx nisi a te rex mittatur in lacum leonum. Tunc rex confirmavit et scribi decrevit. Cum audisset rex porro Danyel ingressus domum suam tribus vicibus orabat et adorabat ad dominum [illegible] hora tercia vi et ix. Quia sic iudei solebant hora tercia orabat quia tunc datus est eis decalogus legis in Syna. Sexta hora orabat quia tunc datus est spiritus sanctus super apostolos. In sexta orabat iudex quia tunc spiritus sanctus datus est [illegible] sexto in eadem hora orat ecclesia quia tunc suspensus est Christus in ligno. In ix orabat iudex quia tunc [illegible] [illegible] ipsa hora orat ecclesia quia tunc de Christi latere fluxit sanguis et aqua. Cum illi invenissent Danyelem orantem accusaverunt eum de transgressione decreti et contristatus est rex. Orabat pro eo et laborabat usque ad occasum solis. Principes autem dixerunt regi: Scito quod lex Medorum et Persarum est ut decretum non liceat immutari. Tunc miserunt Danyelem in lacum leonum et signavit rex anulo suo et anulis optimatum lapidem illum qui positus erat super lacum. Et rex ingressus duxit totam noctem insompnem. Mane autem rex festinanter ivit ad lacum et exclamavit: Daniel serve dei valuit deus tuus te liberare a leonibus? Qui respondit: Deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum quia non est inventa in me iniquitas. Et eductus de lacu nullo lesus est. Et dixerunt principes non ex deo hoc factum est sed saturati sunt leones. Tunc rex iussit dari illis carnes et quando saturatis misit accusatores Danielis in lacum misit eum uxoribus et filiis et non pervenerunt usque ad pavimentum donec leones omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc rex Darius

scripsit universo regno dicens per universam
omnes deum danielis et ipse deus
vivens metuatur et exaltatur daniel
per dies plurimos et intuos est in duo — *de pudicitia susanne et nequicia senior(um)*

xiv Susanna uxor Ioachis

ioachim pleta est nimis
et exarserunt in ea duo seniores
cuius eunt iudices ipsi ingressi post
meridie pomerium clausit et ingressa
est susanna volens lavari et emi-
sit puellas ut afferrent smigmata
tunc senes accurrentes dixerunt ad
eam consenti nobiscum alioquin ferimus
testimonium contra te adulterium et elegi
potius incidere in manus eorum quam peccare
in deum et exclamavit et accur-
rere famuli cum audissent senes con-
venerunt altera statuta est susanna
coram iudice et ponentes manus su-
as suas super caput eius dixerunt
et contestati sunt se iuvenem vidisse et
ipsam pro nimia et deprehenderunt
eam ad mortem et clamavit susanna
ad dominum dicens deus eterne qui nosti
morior tunc quod fecerit suscitavit deus spiri-
tum pueri cui nomen daniel. non est
reversi ysis quod dicunt danielem
eum fuisse prophetam et cum suscitaretur
nunc et dementes fuisse prophetam secundum
manifestatur dubios prophetam sensum fuisse
meo qui sub latuit et dixit dani-
el ad populum revertimini ad iudicium
quia falsum testati sunt cumque venissent
separavit senes ab invicem et ad-
vocavit unum et dixit sub qua arbore
vidisti eos colloquentes et ait sub scino
et advocavit alterum dixit sub prino et ac-
clamavit populus pro dissonantia et
interfecerunt eos et factus est
daniel magnus in populo

Erat autem in babilone ydolum — *de ydolatria bel et nequicia sacerdot(um)*

nomine bel cui rex singulis diebus
offerebat x similas et quadraginta oves et
vi amforas vini et rex illud ado-
rabat et dicebat danieli quare
bel non adoras cui ille dixit non
colo sculptilia sed deum qui est deum
viventem et ait rex non videtur
bel deus vivens te qui tanta come-
dit et bibit cui ille dixit nimius lutum
est et foris eneus est et numquam
comedit et bibit et vocavit rex
sacerdotes et ait si dixeritis mihi
quis comedat hec moriemini si autem
aut bel comedit morietur daniel
erant autem lxx sacerdotes exceptis
uxoribus et parvulis et venit rex cum
daniele in templum et dixerunt sacer-
dotes nos egredimur foras et tu
rex ponas vinum et escas et
claude hostium in signum anulo tuo
et si mane non inveneris omnia co-
mesta a bel moriamur quod factum
est et daniel contrivit cineres
super pavimentum coram rege et
clausum est hostium et signatum
est anulo regis sacerdotes ingressi
sunt nocte iuxta consuetudinem cum
uxoribus et parvulis et sumpserunt
omnia fecerunt enim in mansione sub
altari subterraneum introitum (sic) per quem ingrediebantur
venit rex et daniel cum ipso et in-
venerunt signacula salva atque aperu-
erunt hostium vidit rex mensam va-
cuam et exclamavit magnus est bel
et tenuit daniel regem et ait con-
sidera vestigia pedum super pavimen-
tum et iratus rex et invenit hostiola
et occidit sacerdotes et dedit bel in
manu danielis qui subvertit eum
in templo erat in eodem loco
draco tamquam deum in fovea et
adorabant eum babilonii sacerdotes
sui habebant vasa scilicet de coreis
et ponebant ea in igne coram lumine
ut facerent sonum tamquam
cornu ad quem excitatus draco quia
canebat fumum quia ingnem quia
visibilis apparuit

+ Dixit rex ad danielem — *de dracone*

non potes dicere quod iste non sit
deus vivens et ait daniel da mihi
potestatem ut interficiam eum absque ferro
et fuste et dedit ei tulit ergo
daniel picem ad ignem et pi-
los et coxit pariter fecitque massas
et dedit in os draconis et
suffocatus est et crepuit et

indignati babilonii dixerunt iudeus factus est rex. Et dixerunt ad regem. Trade nobis danielem vel interficiemus te et domum tuam. Tradidit eis. Qui miserunt eum in lacum leonum et erat ibi vij diebus. Et in lacu erant vij leones et dabantur eis cottidie ij corpora dampnatorum et due oves tunc non sunt eis data ut devorarent danielem. Erat autem abacuc propheta in iudea qui fecerat pulmentum messoribus. Cui ait angelus. Fer prandium tuum in babilonem danieli qui est in lacu leonum. Qui ait domine babilonem non vidi et lacum nescio et tulit eum angelus capillo capitis sui et posuit eum super lacum et clamavit abacuc daniel serve dei tolle prandium quod misit tibi deus et gratias agens deo comedit. porro angelus abacuc restituit in locum suum. Venit itaque rex ut plangeret danielem et vidit eum sedentem in medio leonum et exclamavit et dixit magnus es domine deus danielis et extraxit eum de lacu proditores autem suos intromisit et devorati sunt coram eo. porro abacuc erat de tribu symeonis et prophetavit de capite urbis et de liberatione iudeorum. ultimo scripsit canticum. Domine audivi auditum tuum et timui. Et mirum est quod depictus imago propheta. porro de daniele quantum supervixit post reditum iudeorum nescimus. mortuus est autem et sepultus est in spelunca regum solus cum gloria

De morte dany et cyro

Mortuus est darius et post eum

rex cyrus monarchiam tenuit orientis. Iste fuit nepos darii ex sorore et nepos astiagis regis ex filia. Sic autem de nativitate cyri. Astiages rex medorum habuit filiam. Hic videbat sompnium quod de genitalibus filie oriebatur vitis que totam occupat asiam. Convocavit coniectores et querit. Accepit ab eis sic habiturum nepotem ex filia qui dominus esset asie et ipsum deiceret de regno. Qui timens tradidit filiam ignobili viro ne filius ex ea nasceretur nobilis et potens. Concepta tamen filia esset pugnans natum ex ea filium suscepit et tradidit servo ad occidendum. Qui regium credens custodivit ad filia regis filium suum invenit et unum de pastoribus tradidit ad exponendum in nemore. Pastor vero cum exposuisset parvulum indicavit uxori sue que etiam in diebus illis pepererat. Illa vero supplicabat viro ut parvulum referret ei ad alendum et ipsum filium pro eo exponeret. Cumque rediisset pastor ad puerum invenit canem prebentem ei ubera et a feris et ab avibus defendentem. Cumque tulisset eum ad uxorem allusit ei parvulus tamquam dominum noverit. Vocaverunt puerum spatacon id est catulum. Qui cum crevisset apud illos ludens cum pueris factus est rex eorum et inobedientes sibi graviter affligebat. Quorum cum dolerent patres puerorum detulerunt querimoniam ad regem de filio pastoris. Quem cum vocasset rex et argueret eum quod pueros plagasset ipse intrepidus se regem et dixit et ammiratus rex quoddam signum generis sui in eo deprehendit et attrito pastore se cognovit rex veritatem agnovit. Veruntamen timore quod coniectores ei predixerant de nepote mitigatus est quia putabat impletum esse verbum eorum in regno puerorum et eidem cui puerum commiserat puerum ad occidendum commisit ad alendum non iudicans eum esse filium pastoris. Factum est autem postea astiages tradidit exercitum illi servo cui commisit puerum ad expugnandum exercitus. Ille autem non immemor maleficiorum regis transivit exercitum ut sibi talem regem eligerent in perside et cogitaverunt eum cyrum quod interpretatur heres quod dicitur. Licet inflicte astiages cum hoc est lesus et rex collecto exercitu congressus est adversus cyrum et fugierunt persides videntes illi quod erant cum cyro uxores autem fugientium et matres eorum egressi sunt ad eos et detectis posterioribus suis dicebant an in fugam vultis esse vel ne intrare in utero matrum et consilium pudore obstrictis et exactis et victus est astiages. cyrus autem exhibuit se illi nichilominus victorem quam nepotem magnum hic ... concessit ei dominio verum tamquam filii unius fore. tradidit regnum medorum

tu sibi ecclesiam spe intendi ad ipsum itaque
cum vinculorum regnum devolutum esset ad
eum in primo anno sui regni dominus
suscitavit spiritum eius ut impleretur verbum
Jeremie et Ysaye qui ante centum ex annos
scripserat de eo. Dominus dicit christo meo
cyro cuius apprehendi dexteram ut subiciam
ante faciem eius gentes. Ipse edificabit domum
meam in ierusalem. Cyrus autem dedit libertatem
omnibus iudeis et licentiam redeundi in iude-
am edificandi domum domini et qui nollet ascende-
re iuvaret ascendentes in pecunia muneribus
et vestibus. Inter iudeos natus est zacharias
in caldea et iam prophetabat. Primo autem ascen-
derunt in ierusalem viri iuda preter
beniamin et levite. In ascensione tres annos
compleverunt. Igitur in secundo anno cyri egressi sunt
iudei sub zorobabel duce et iesu magno
sacerdote et zacharia propheta et aggeo simul
secundo propheta et venerunt in ierusalem et remi-
sit cyrus precium vasorum domini

De reditu iudeorum in ierusalem

Quo ~~reversus est~~ anno reversionis

Congregatus est populus quasi vir unus in
ierusalem edificaveruntque altare collocaverunt
illud super basas suas et obtulerunt super
illud holocaustum domino fecerunt solempnitatem
tabernaculorum unde voces habent igne
nescio non extinctis veteris altaris exarse-
runt. Anno autem secundo mense secundo ceperunt
fundamenta templi. Quod audientes samarite
dixerunt iudeis edificabimus vobiscum sicut
dixerunt isti non est verum nobiscum edi-
ficare. Cumque fundamenta iacuissent templi
elevavit populus vocem in iubilatione por-
ro quidam seniores qui viderant templum
prius flebant voce magna nec poterat
quisquam agnoscere vocem flentium vel le-
tantium. Porro samarite impediebant
eos et cum per se ipsos impedire non possent
dederunt munera principibus persarum ut impe-
dirent eos cyro tamen ignorante et adeo
impedierunt eos quod usque xxx annos
in quibus cyrus regnavit non erexerunt
muros neque usque ad quadragesimum ... ...
consummatum est templum ... messegetes vicit
et occisus est. Cuius caput eius ...

in utre pleno sanguine humano proiecit
dicens satia te sanguine quem sitisti

De cambise filio cyri

Mortuus itaque est cyrus successit

ei filius suus cambises quem esdras
artaxersen vel asuerum vocat. In hystoria
iudith vocatur nabuchodonosor. Hunc principes
terre induxerunt ut inhiberet regiones
iudeis in edificatione templi quibus assen-
ciens cambises potius interdixit eam
perplexas tunc opus dei intermissum est
in ierusalem usque ad secundum annum darii.
Pro isto cambise fecit quod in hystoria
iudith legitur

De hystoria Judith

Hanc hystoriam transtulit Jeronimus

ad peticionem paule et eustochii de
chaldeo in latinum. Postquam chambises
qui quoniam fuerat nabuchodonosor mo-
narchie preesset exaltatum est cor eius
et misit ad omnes qui habitabant cilicia
et damasco et lybano carmelo galilea
samaria et usque ad ierusalem exigens ab
eis tributa longe ... qui preces
suas qui omnes uno animo contradixerunt
et nuncios peremerunt suos quod de omnibus se
defenderet. Igitur anno tercio decimo regni sui
precepit olofernis principi milicie ut egrederetur
ad regiones illas et ultra preter ...
cum exercitu operuerunt terram
sicut locuste ... vastavit ... re-
giones miserunt ad eum principes provinciarum
dicentes desinat ira tua quod nos veni-
mus ... pacificos et ...
et descendit olofernes cum virtute magna
et obtinuit omnes civitates et de-
struxit eas et deos eorum exterminavit
sicut voluit nabuchodonosor ut ipse
solus esset deus et audientes filii
israel timuerunt valde et munierunt angus-
tias viarum et humiliaverunt se coram domino
et operuerunt sacerdotes altare cilicio et
ipsi in cinere et alii obtulerunt holo-
causta. Nunciatum est holoferni quod bellare
intenderent et interrogabat qui essent aut
que esset virtus eorum tunc achior dux
filiorum amon dixit ei ... ordine qui
essent et unde venissent et addidit
et sanctis si deus eorum offensus sit
eis alioquin non expugnabis eos
et iratus holofernus dixit ...

alius deus nisi deus meus. Ex hac hora
populo ebreo sociaberis et pueris eius
co. Exinde ex iussu regis ebree Achior
occiderunt eis fundibularii vero sol-
uentes eum duxerunt ad populum israel
et cum exposuisset eis que contigissent
esset accepit eum ozyas in domum suam factum
est autem ut holofernes in circuitu duc-
tum aquarum qui fluebat civitatem
per austrum quo bibebant de alveo aquarum
et incepto aque ductu abscidit
eis aquas. Erant enim a muris fonticuli
non longe quibus furtim videbantur cives
et dixerunt ad holofernem si vis eos
obtinere sine bello et sanguine appo-
ne fontibus custodes et apposuit et defecit
aqua decursus post hec convenerunt cives et
dixerunt hebrei melius est sumere holof-
ernem quam perire siti. Et dixerunt sacerdotes
sustineamus adhuc per quinque dies si forte fa-
ciet deus misericordiam. Erat autem in civitate vidua
Judith nomine mulier pulcherrima nimis
casta de tribu ruben que arguit
sacerdotes eo quod temptassent deum et terminum
imposuissent eius irae et ait ad eos
opus dei volo facere quod non indicabo vobis
state hac nocte ad portas civitatis
et orate vobiscum ut egrediar per manum
meas ipsa autem orabat ad deum dicens
deus patris mei symeon qui dedisti
gladium in alienigenas dirige manum meam cum-
que iste. Exinde orasset in suo oratorio se
lavit et induit se vestibus iocundita-
tis sue et posuit abram suam id est ancillam
suam et imposuit sarcine sue ascopa-
vinum et vas olei et polentam et lapides
id est polimentum de oleribus ... et panes et
caseum et profecta est et occurrerunt pro-
minentes eius pulchritudinem. Exinde
descenderet montem invenerunt eam explora-
tores et duxerunt eam ad tabernaculum
holofernis qui statim captus est in oculis
eius. Sedebat autem holofernes in canopeo
et purpura et auro contexto et gemmis
hec sciam in tabernaculum ... et dixerunt
assirii quis contempnet populum hebreorum
qui tam pulchras mulieres habet ut pro his
merito contra eos pugnemus. Exinde ad ...

Judith holofernes dixit ad eam cur tibi
placuit venire ad nos que Judith
certum est quod in peccatis populus in-gemu-
erit offendit deum suum et vasa domini
per victualia impendit alienigenis et
bibere sanguinem pecorum suorum quod prohibet
lex mea. Nunc ergo et sic in manus tuas
tradentur et missus me deus hec nunciare
tibi quando dixerit quando eis reddet peccatum suum
et tunc inducam te in medium et habebis
eos populum in medium sicut oves sine
pastore vel quibus non est pastor Iudith
ille si fecerit in hec deus tuus erit deus meus
deorum meorum habebo te et tu magnus
eris in domo nabuchodonosor et fecit eam
introduci ubi erant thesauri positi. Exinde
disponeret quid ei daret comedere ait Ju-
dith ea que mecum tuli manducabo
ne veniat super me ira dei. Cui holofernes
cum defecerint que tecum tulisti faciemus tibi. Cui ne indi-
tur animam tuam qui expendit hec ancilla
tua donec faciat deus hec que cogitavi
per eam. Judith sibi cepit dari egredi foras ad
orandum deum suum et per duas noctes
exibat et baptizabat se in aquis et
orabat deum istud. Quarto die fecit
holofernes cenam suis solis et dixit ad
vagao eunucho suo persuade hebree illi ut
sponte consentiat in et ait ad eam va-
gao non vereatur bona puella introire domum
meam. Cui Judith quod illi placuit
faciam et cum ornasset se stetit ante faciem
holofernis qui iocundus effectus est bibit
vinum quo numquam biberat. Invitata sui
Et cum sero esset festinat ad hospicia sua
sui et erat Judith sola in cubiculo
porro holofernes iacebat in lecto inebriatus
supinus. Dixitque Judith ut starent foris et
ancilla. Et orans cum lacrimis dicens
conforta me domine deus et respice ad opera
manuum mearum et solvit pugionem qui
erat ad caput holofernis et percussit bis
cervicem et abscidit caput eius et dedit
abre eius et tollens canopeum egressa
est. Exinde venisset ad portam civitatis
clamavit aperite portas quia nobiscum deus
qui fecit ~~nobiscum deus~~ virtutem in israel
et occiderunt eos et cum ... et

Canopeum fuit ... tectura la- ... seu ortina que appensa fuit pariete ubi olofernes ... debat ... parit ...

profectus capud meo nepoti ait confitemini
qui fecit victoriam in manu femine
et reduxit me in machiam et vocatus
est achior quem miserunt ligatum solverunt
de arbore et viso capite holofernis
pectore cecidit mortuus et adoravit
Judith que dixit ad populum suspendite
capud hoc super murum et diluculo facite
impetum in hostes ut tunc vertantur in
fugam misitque ozyas nuntios per omnes ci-
vitates ut venirent eis in auxilium et
mane egressi dixerunt assirii egressi sunt
mures de cavernis suis cum ingressus vagao
ut excitaret holofernem vidit cadaver sine
capite et ingressus tabernaculum Judith
non invenit eam Et exclamavit
una mulier ebrea fecit confusionem in
domo nabuchodonosor nam caput holofer-
nis abscidit. qui cum audierunt assirii
omnes fugam arripientes. Insecuti
sunt eos filii israel et percusserunt usque
ad extremitates finium suorum per xl dies
vix collecta sunt omnia spolia que
peculiaria fuerant holofernis dedit
Judith. Joachim autem summus pontifex
venit cum universis presbiteris ad viden-
dum eam et benedixerunt eam et
cantavit Judith canticum domino lauda-
te dominum in tympano et choro. Post
hec ascendit in ierusalem cum populo
et obtulerunt domino holocausta pro
Judith et omnis populus solempniza-
bat diem et in nostrum dierum et
fuit in viduitate omnibus diebus vite
sue et completis cv annis mortua est
et dimisit abram suam liberam
planxit eam vii diebus et mortua est
sepulta est cum viro suo manasse
Primo cambises missis principibus vastavit eam
regionem et ruinas et templa de-
posuit in ea et edificavit babilonem
in egipto. Cumque rediret ab egipto
egrotavit et mortuus est in da-
masco

Capitulum darii

Post cambisem regnavit darius
unus de vii magis. Cambises enim inter-
dixit reedificationem templi in ierusalem
ascendit zorobabel ad regem nomine clam

et persuasit ei ut noveret votum
deo israel quod si regnum perciperet
restauraret eius templum et universa
vasa domini remitteret in ierusalem et
ascendit zorobabel ad regem et
honoratus est ab eo supra quam spera-
verat nam in cubiculo regis dormiebat
cum duobus aliis cubiculariis et
nocte expergefactus est rex noctem
ducebat insompnem et proposuit questionem
omnibus illis tribus qui cum eo dormiebant
quid inter ea fortius esset vel rex
an vinum an mulier promittens munera
et honores qui sapientius videretur
et in crastino coram satrapis et magnatibus
accesserunt illi tres et ait primus
regem fortiorem et ceteris cum homo
in ceteris presit animantibus rex presit
homini ad nutum cuius cuncta fiunt. Secundus
pretulit vino fortitudinem quia cum homo
non potuit preesse in fortitudine vinum
vinum superat animi fortitudinem. Zoro-
babel vero fortiorem mulierem verum
asseruit nam et regibus et eis qui
plantant vineam mulieres vitam conferunt
et alimoniam et pro mulieribus homines
vitam ponunt nec timent. dixit autem
se vidisse concubinam regis audere
ei alapas dedisse cum illa videret rex
arrisit et cum autem molestaret rex
molestatus est. Super hec omnia idem
zorobabel veritatem dixit ultimo
dixit esse fortiorem que in mentibus
est spina. Cumque indicasset veritatem
mulieri esse fortiorem omnibus dixit rex
ad zorobabel ut peteret ab eo quod
vellet et peciit reedificationem templi
et vasa domini remitti in ierusalem unde gra-
visus rex nam idipsum antea promiserat
et principibus suis transflumine ut civitatem
impedirent Judeos sed de sumptibus regis
ministrarent eos dantes per singulos dies
hostias vinum similam et sal ut offerrent
ea deo celi et orarent pro vita regis
et filiorum eius et addidit quamque

cum induceret

erat mutaverit iussionem tollatur
lignum de domo eius et configatur in
eo et domus eius publicetur. Remisit
quoque Darius vasa domini per manum Zoro=
babel qui redditum fecit cum eis per tribus
contribulibus suis in reditu igitur precesserunt
fecit et multi qui remanserant ascen=
derunt cum eo Ierosolimam. Igitur anno
2o regni Darii mense viijo regni
eius instabat operi et consummaverunt
illud anno vjo regni eius. 2um quod
dictum est in ewangelio xlvj annis
edificatum est templum etc.

dedicatio templi

Convenerunt autem filii Israel
ad edificationem templi et dedica=
verunt illud mense xij qui apud lati=
nos Martius dicitur. Hec fuit 2a dedicatio
templi et celebraverunt phase 2um le=
gem. De mensa vero quo instabat
eam mentum est quod ventum est quod
ad diem iudicii non egredietur de pre=
ceptum est quod ebrei ad instar post
edificaverunt aliam. Et mortui sunt
Aggeus et Zacharias et sepulti
sunt iuxta monumenta sacerdotum. Porro
Darius rex mortuus est et filius eius
Xerxes per paucos annos regnavit
et mortuus est. Deinde sextus Artha
xerxes et obtinuit regnum Persarum.

de Esdra scriba

O tempore Esdras Aaronita venit
in Iudeam et legem innovavit incen=
dis succensam reparavit. Novos sp
apices litterarum excogitavit qui faci=
liores essent ad scribendum et ad pro=
nunciandum. Preterea scriba velox dictus est.
Creditur quidam etiam modum scribendi
a dextra in sinistram cum iudeis
dedisse cum prius scribebant ad modum
[illegible] exorto dicitur
scribebat assumptorum in dextra
et a dextra in secundo scribebant.
Et factum est in anno xxo regis

reedificatio Ierusalem

Artaxerxes erat Neemias pincerna regis. Accidit
de filiis captivitatis qui erat in Su=
sis castro audivit peregrinos Hebreos loqu=
entes et accedens sciscitatus est ab eis
de statu Iude in urbem et dixerunt
ab eis orbem et sine muris et
quod erat in ea populum dei in sufficientem
nam per dictum portarum impetu hostium
et noctibus intrabat latrunculi et pla=
teas impleverunt cadaveribus mortuorum
et flevit Neemias et cum in conspectu regis
pro ipsa nocte [illegible] in mensa
et porrexit vinum regi apparebat quod tristis
vultus et ait rex. Quare tristis es
et quid habes in corde tuo. Neemias
ait. Quia civitas sepulcrorum
patrum meorum deserta est. Si bonum
tibi videtur mitte me et reedificabo
eam et placuit regi. Et dedit ei
epistolas testimonii ad principes ut
honorarent eum sicut decet regis
et congregavit necnon exercitum et
venit in urbem et silentium 3bus diebus
et nocte cum paucis circumibat
ruinas considerans qualiter reedi=
ficari posset. Quarto tempore reedificavit
muros et primo reedificaverunt portam
gregis per quam inducebantur greges ad
offerendum. 2o reedificaverunt portam
piscium quia per quam inferebantur pisces et
statuerunt valvas et seras vectes.
Tertio portam veterem quam vasta=
verant a diebus Yebuseorum et Melchi=
sedech. Quarto portam vallis que ducit
ad vallem Iosaphat. Quinto portam
sterquilinii per quam sordes civitatis ef=
fluebat fluvius in vicinitatibus interce=
dentem Cedron. Sexto edificaverunt
portam fontis que erat Iudicialia

[illegible]

Neemias

circuitos muri partes edificabat populus
secundum quod poterat. Pro Neemias
instabat operi cum suis sive in superio-
ri ab eo sciuntur verba sub necessitate
et consummatum est opus per annos duos
et quatuor menses licet plurima impe-
dimenta sustinuisset. Primo cum finitimi
inimicos in manu forti aggrediebantur
eos Neemias vero partem populi
divisit statuit extra cum telis
ut sustinerent impetus hostium. Reliqui
vero edificabant una manu pone-
tes lapidem et altera manu gla-
dium tenentes. Porro aliud in-
venit impeditum. Orto fuit fames
inter et obligaverunt se debito sub usuris
agros et agros et vineas et oliveta
vendere compulsi sunt. Tandem etiam
filios et filias vendiderunt in servos
Neemias vero convocata multitudine
compulit divites et magistratus dimittere
usuras et restituere vineas et agros
et servos quos emerant et excuciens
sinum suum dixit: Sic excuciat deus
omnem virum qui non compleverit verbum hoc
et dixit universa multitudo amen. Ipse
quoque annonas que debebantur regi co-
donavit. Preterea tertium fuit impeditum
quod principes cum Samaritane invidebant
et elaborabant ut morti traderent
et dicebant: dictum est regi quod rebellis
rebellare et te facere regem in Judea
cumque multa finxerunt in hunc modum non
prevaluerunt quia manus domini erat cum eo
Ostium autem re edificatum est
muris post paucos multiplicantes
precepit ut porte clauderentur in occasu
solis nec aperirentur ante calorem
solis cumque imminet mensis septimus

convenerunt qui vivi erant in urbe et
intellexerunt quod non habebant ignem de celo
traditumque fuit a senioribus quod Jeremias
in diebus captivitatis absconderat stipites
altaris et pulveres in valle Josaphat
cumque venissent in locum foderunt puteum
et invenerunt stipites et pulveres altaris
et crassam aquam et componentes ea
super struem lignorum et hostias
superspecerunt et erupit ignis et
appellavit Neemias sicut diem ephat
quod est purificatio et orabant sacerdotes
Jonatha inchoante et ceteris respondentibus
Porro primo die scenophegiarum dixerunt
Esdre ut afferret librum legis et legeret
coram populo. Stetit quoque Esdras super gra-
dum ligneum quem fecerat ad loquendum
et mane usque ad medium diem
Cum autem fleret omnis populus Esdras
dixit ad eos: Nolite contristari quia sanctus
dies domini est iste. Comedite pinguia
et bibite mulsum et mittite partes
eius qui non preparaverunt sibi. Invenerunt
in lege et preceptum domini ut habitarent
filii Israel in tabernaculis mense septimo
et Esdra mandante tulerunt frondes
olive et ligni myrti pulcherrimi et
palmarum et fecerunt tabernacula in
atriis domus dei quod non fecerant a die-
bus Josue qui transierunt desertum
et observatum est in Israel usque in vice-
simum iiii diem. Tunc separaverunt ab
eis alienigenas qui non erant
de genere eorum et in emendacionem
sui statuerunt in festum generale
jejunium ut affligerent animas suas
hores et manserunt usque ad preces
septenos et octies ad audiendam
legem quater in die et quater in nocte

Et tunc tunicata pstrepebat populus
ad ostiadum et fiebat pecus sup
cium et viduo sacerdotalis Nec(non) et
et optimates esdras et sacerdotes
et levite convenerunt et dedicaverunt
muros ierusalem super omnibus completis
venit Neemias ad regem et mortuus
est esdras in senectute veneranda
et sepultus est in ierusalem Neemias
vero benignus mortuus est et sepultus
est iuxta muros quos edificaverat
usque hunc suppleta est series hystorie ab
annalibus hebreorum post hester

Hystoria hester

Ante hystoriam texuit Ieronimus
ad peticionem paule et eustochium
de hebreo translatam Regnante artha=
xerses qui in hebreo asuerus dicitur
¶ ab ebreis de india usque ad ethiopia
super c^m et xxvii provincias et erat
in susis solium regni eius Tercio
igitur anno imperii eius fecit grande con=
vivium cunctis principibus et mediis provinciarum
coram se c^m et lxx diebus in domo
cuius columpne erant argentee stantes
gemmas diversas diversi coloris in figuram
sydera et signorum dispositas Invitavit
omnem populum qui erant in susis et dis=
cubuerunt extra domum vii diebus
In vestibulo orti delicatorum in orto
erat vinea habens vites argenteas
et palmites aureos et botros
ex varietate gemmarum dispositos et
distinctos super columnas erant
extensa tentoria que appendebantur
columpnis argenteis et marmo=
reis et ebureis circulis in fastigiis
bissinus et iacinctus color erant quoque
lectuli aurei et argentei dispositi
erant super pavimento smaragdino
et vario stratto lapide bibebant
autem omnes in aureis poculis vinum
preparatum et sudans ut erant quoti=
tes cogerent ad bibendum

Vasti quoque fecit Regina convivium
feminarum in palacio regis die autem vii^o
Cum rex incaluisset mero precepit
vii eunuchis ut inducerent reginam
in diademate suo ut ostenderet omnibus pulchri=
tudinem illius que ad imperium regis
venire contempsit Et iratus rex que=
sivit a vii sapientibus qui stabant
ante eum cui sententie vasti debet subiacere
Respondit mamuchan Non solum lesit te solum
vasti sed omnes viros regum tuorum Nam
eius exemplo pervipendent mulieres
imperia virorum Non ergo ultra amplius
vasti ingrediatur ad te sed altera
regnum pro ea querantur regi virgines spe=
ciose et tradantur egeo eunucho ad
custodiendum et dentur eis vestes
et cultus et ornatus et quecumque
oculis regis placuerit regnet pro vasti
placuit sermo regi et iussit hec fieri
Erat autem in susis iudeus nomine mar=
docheus sic erat nutritius filie fratris sui
que hester vocabatur hec inter ceteras
tradita est eunucho in cuius oculis
invenit gratiam et dedit ei cultum
muliebrem et dedit ei vii puellas
ut eam ornarent porro virgines
per vi menses ungebantur oleo mirtino
et aliis vi quibusdam pigmentis
et aromatibus utebantur ita ut postquam
ingrederentur ad reges et que vellet
intrabat egrediebatur mane nec redi=
bat nisi ex iussu regis mardocheus
autem versabatur vel stabat in vestibulo regis
domus regie curam agens salutis hester

1

Mardocheus erat de tribu gemini Que
descenderat de tusimgede regione
et sic absconditum erat regi. Dixerat
ad Hester ut non proderet eum Cum autem
dies oportunus instabat quo Hester
intrare debebat ad regem et cum
venerit ad regem gratiam invenit coram
eo et fecit eam reginam pro Vasti et
celebrantur nuptias per mensem. Post hec
exaltavit rex Aman Amalechitem et
adorabant eum omnes regis preter Mardocheum
Cuius preceptis patris leges gemi coram eo
non flectebat quod attendens Aman Iudis
iratus est et intelliges eum esse Iudeum
disponit Iudeos perdere qui erant morsgo
asvei vetere motus odio quod Iudei
deleverant Amalechitas et ait
ad regem est genus inique nominis
utens legibus iniustis et regis scita
contempnens expedit tibi ut non insolescat
iube ut pereat et dispendium sentiabit
tributi x milium talentorum Tulitque rex
anulum quo utebatur et dedit illum Aman dicens
argentum sit et de populo age quod placet
Tunc Aman scripsit litteras nomine regis. Anulo
regis signatas in omnibus provinciis
ut occiderentur Iudei Aprilo usque ad
senem et bo cor diripientur ~~[illegible]~~
infusis precedens collectum Cum Iudei le-
gissent flebant. Mardocheus
indutus est sacco aspersus tunc magna
voce evigilabat pro foribus palatii Ho-
stias erat indutus sacco intrare pal-
lacium quod cum audisset Ester contristata est
et misit ei vestem qua indueretur
ad eam qua accipere noluit sed significavit
ei per eunuchum eam flere et exemplar
edicti monens eam ut intraret ad
regem et supplicaret pro populo suo quia
iam xxx diebus ad regem non fuit
vocata et decretum est qui accesserit non

vocatus moriatur nisi forte auream virgam
ad eam interdixerit Tunc mandavit
est Mardocheo ut omnes Iudei pre-
dictum ieiunarent et orarent pro ea
sed ipsa ieiunavit Die tertia induta regalibus
stetit in atrio domus contra basilicam regis
cum duabus puellis quarum in alteram ipsa
sustinebatur altera sequens longitudinem
vestis digitis deportabat rex vero sedebat
contra hostium domus qui cum inspexit eam
torvo vultu collapsa est Cumque vidisset
eam rex lapsam placavit ei et extendit
in eam virgam auream quam tangens
et accedens osculata est summitatem virge
et ait rex quid vis est quid petis
dabo tibi Que respondit obsecro ut venias
ad me hodie ad convivium et Aman
tecum et factum est Cumque bibisset rex
Hondant ait pete quod vis et impetrabis
Que respondit obsecro ut venias cras
rex et Aman ad convivium et indicabo
vobis cor meum Egressus est itaque
letus Aman Cum cum vidisset Mardo-
cheum non assurgere sibi indignatus et
convocatis uxorem et amicos exponit
eis omnem gloriam qua habebat coram
rege addens quod cum solum et regem
Hester vocavit ad convivium veniuntque
ut honoris se reputabat Sitit tamen
quod Mardocheus et dixerunt ei
Iube parari trabem et suggere regi
ut appendatur Mardocheus in ea ut
sic letus eas cum rege ad convivium
et iussit parari trabem Nocte illa
rex duxit insompnem et iussit sibi
legi annales et ventum ad locum
ubi scriptum erat quod Mardocheus intimavit
sibi factum eunuchorum duo enim
eunuchi conspiraverunt ut occiderent
regem quod intelliges Mardocheus
indicavit Hester et illa ex nomine Mar-
dochei detulit ad regem et reversi
et suspensi in patibulo et ait rex astantibus
quid honoris consecutus est

mardocheus p[ro]phat fide et assunt
quis esset matrio et dixerunt ei aman
ipse enim intrauerat ut suggereret regi de morte
mardochei. Cumque vocatus intrasset
aman dixit rex ad eum Quid debet
fieri viro quem rex vult honorare qui
cogitans se esse dictum ait Quid debet
indui stola regia et corona diadematis et se-
dere super equum regis et primus de principibus
teneat equi habenas per ciuitatem incedens clamans
sic honorabitur quem rex vult honorare
dixit rex festina et fac sicut dixisti
mardocheo. Caue ne quid quam ex hiis
pretermittas et fecit aman mardocheo
Et locutus est rex. Mardocheus primo
remeabat ... ab aman
sed uxor eius congruenter asserunt et impleto igitur
edicto rediit ad palatium. Aman festinavit
ad domum lugens operto capite cum coniuge
intrant cum rege ad convivium Et ait
rex Hester quid vis Hester Que respondit da
mihi animam meam et populum meum ne
pereamus venditi in nos vendidaerunt
tuum quem gentes possunt tacere quis
est qui audeat hoc facere. Que respondit
hostis noster est iste aman quo audito ille
obstupuit. Rex autem iratus surrexit
et intrauit ortum. Aman uero supplicabat
reginae pro gratia sua. Cumque rediret rex vidit
aman corruisse super lectum in quo iacebat
hester et ait Ecce etiam vult reginam
opprimere me presente et dixit eunuchus regi
Ecce lignum quod parauerat mardocheo stat
in domo aman et ait rex appendite
illum in eo et dedit rex hester domum
aman et ingressus mardocheus ad regem
cui confessa est hester quod esset patruus
eius mardocheus et dedit rex mardo-
cheo anulum quem ab aman recipi
iusserat. Hester autem constituit mardocheum
super domum suam. Que rursus prostrata
ante pedes regis supplicabat quatenus
quod scripserat aman contra iudeos reuocaret
et ait rex et scripsit litteras anulo
regis signatas ne occiderentur iudei et ma-
ius principium cepit cum eis et factum est
iudeorum notum celebre ita ut plures
de gentibus religioni eorum essent se iungeren[tur]
et reuelatum est mardocheo sompnium
quod viderat apparuerunt tonitrua et voces
et commotus super terram et ecce duo
dracones contra se impetu ad certamen clamo-
res nationes suscitate sunt ut pugnarent
contra gentem iustorum et fuit dies illa
tenebrarum et discriminis et tribulationis
iustorum clamauerunt ad dominum et ecce fons
paruus creuit in flumine magnum et
orta est lux magna et humiles exal-
tati sunt et deuorauerunt inclitos. Sequitur
in 2a epistola quam scripsit rex pro iudeis
commendat mardocheum consortem et hester
cum omni gente sua et absoluit iudeos
et hostes eorum iussit interfici igitur
xiii° die mensis xii.mi percusserunt
iudei hostes in plaga magna per
provincias usque ad lxxv milia xiiii
die celebrauerunt convivia percussis in vite
intrantes in susis vero interfecerunt
quingentos viros et insuper x filios aman
iussit suspendi et precepit mardocheus
et hester hos dies in anno solemp[ni]ter
recipi Et scripsit mardocheus ad iudea
summum pontificem Iunium ut dies
isti solempnes haberentur in iudea
usque in sempiternum Post hec mortuus
est assuerus et successit ei ochus
post ochum regnauit arsamus post eum
darius de quo supra et contra hunc alexander
magnus qui iudicibus regem sine fine os
cap. xv ... reducit in moribus [illegible]
post ... Post eum regnauit rex per regem
usque ad antiochum magnum sicut ob[illegible]

rome p(ro)p(ri)e et egressus cum furia
benigni se ostend(it) omnibus regnauit
erat tragedis et acci- in hostes
et mundo sic suo regnante p(ro)cedunt
surrexerunt multi filii belial inde-
ducentes multos gentem et pereunt
ab inchoato ut facerent multa
lampadaria et gignasia in quibus dec-
macabant multos gentem et fecerunt se
preputia et non curabant pro illos sa-
cius flagicii licet fuit omnes sine libris
duos scilicet fratres Jhesum qui et dictus
onyas et Joh(ann)em qui contendebat de po-
ntificatu et ideo declinauerunt ad multos gentem
ita ut erat nomen gentem se i(m)ponerent
Jhesus qui dictus est onyas dictus est
Jason Johannes dictus est menelaus
Sed plures erant cum Jasone supplicauerunt
Antiocho de fieri dis gignasiis in urbem
et audierunt eum viri pessimi corpales
inabo et violatores sabbati porro
Anthiochus cum egyptum p(er)cussisset idolo
ascendit in urbem et p(er)cussit in urbem
multos et lugebat omnis terra Sed quia
in dyspiscit egiptum Item post biennium
redit in furore et percussit ei portas
fauentes ei et expoliauit templum
incendio destructione et tollens vasa ministe-
rialia et sacra vasa aurea
vela et imponit in templo ydolum Jouis
et olympium et oblationes moysaycas
fieri prohibuit altare enim domini
et arcus fallacie cum iussit et ydolo
ymolari coegit Judeos aream iuxta
mam(?) sed iniq(ue) ponit insidiis mac-
domus qui Judeis in omnibus erat gratia
et ad quorum filios suos circumcidisse in-
ebant suspendebant pro illos ad collum eorum
duas uta(?) matrum pro muro ciuitatis
iussa regis secuti sunt probati vero patriis
legibus adheserunt

Erat quidam ibi de modim
modico uir sacerdos nomine
mathathias erant ei filii quinque Jo-
hannes Symon Judas Eleazarus et Jonathas
hii videntes mala que fiebant in ciui-
tatibus planxerunt et venerunt inter
eos regis in modim statuentes ydola
quibus cogebant Judeos ymolare
dixerunt mathathie Dux es princeps
in ciuitate ista ergo prior igitur iussa
imple regis Cui clamauit Et si omnes obe-
diunt ei ego et filii mei et fratres
mei obediemus legi dei et non sac-
rificabimus Cumque quidam Judeus ymolaret
in medio exurgens mathathias eum
occidit cum suis super aram et
ministros regis occidit dicens quicumque
clamauit omnis qui zelum dei est sequatur me et
cum omni substantia sua exiit in soli-
tudinem illi vero cum fugerent in
solitudinem in latebras quibus vero qui
inquinati sunt cum Judeis secuti
erant noluerunt eos audire et
aggressi sunt eos in die sabbatorum in
quibus nephas erat arma mouere quos
percusserunt quosdam in speluncis globis
fumigeris suffocauerunt plures autem
liberati adiuncti sunt mathathie et cum
se iudicio statuerunt eum docuit
eos in sabbatis pugnare ne lex
dei cum populo periret Colligens se mathathi-
as armatus aras ydolorum deposuit
ymolantes occidit incircumcisos iussit
circumcidi et uno tempore anno prefuit
eis Cumque egrotaret vocatis ait Ego
prefecto vitam vestram terminus qui
dedit vobis patres leges ut pro-
ceres gentis meo monitu et concordiam
habete et Symeonem prae sapientia
habete in consiliis patrem Judam
vero propter fortitudinem in armis ducem

de mathathia et filiis eius

Et interemptus est mathathias et sepul-
tus est in modin Et surrexit pro eo
Judas machabeus filius eius qui quasi
leo factus est defendens istos clipeo
suo etc. De Juda machabeo

Hinc Appolonius dux samarie

re congressus est cum virtute magna
contra inimicum Judas autem occurrit ei
et percussit eum et multos cum eo re-
liqui fugerunt Tulit quoque spolia multa
et gladium appolonii et erat pugnans
in eo omnibus diebus vite sue Seron
autem princeps [illegible] dux antiochi
Judam [illegible] congressus est cum eo
Et interfectus est cum Judas et occiderunt
ex adversariis CCC viri reliqui autem
fugierunt Et audito timore Jude super
gentes audiens hec rex antiochus con-
gregavit omnem virtutem et [illegible]
tos [illegible] conduxit cum militibus stipen-
dia dans virum thesaurum defecit et
Juit [illegible] accipe tributa in regionum
et relinquens lisiam in regno ut nutriret
antiochum filium suum donec rediret
persides ut duceret in illum Lysias
vero elegit ptolomeum mathoeum
et gorgiam viros potentes et dedit
eis xl milia peditum et vii milia
equitum ut sterneret terram Juda Judas
vero hortabatur suos spem ponere in deum
et temptabit hostes latenter invadere socios
plurimos [illegible] et [illegible]
[illegible] gorgias vero cum v milibus
[illegible] [illegible] [illegible]
putabat eos fugisse Judas vero cum
iii milibus hostes inopinatus invasit
et occidit ex eis iii milia reliqui vero
fugierunt alii vero qui post gorgiam ma-
serunt videntes fumum castrorum [illegible] suos in fugam versos et ipsi terga dederunt
Judas vero tulit spolia eorum et adiecerunt
ei plures et optinuit cum x milia virorum
sequenti vero anno congressus est lysias cum xlii
milibus cum Juda et ceciderunt de exercitu
lisie xii milia

Ventus post victis hostibus

persuasit Judas populo ascendere
Jerusalem templumque mundare et invene-
runt templum desertum et in eo sanctitates
pollutas esse fecerunt fletum magnum
et elegit Judas milites qui arcem
custodirent donec ipse templum aptaret
purgaret et eligit cunctos me-
duxit vasa nova candelabrum et men-
sam altareque ex auro factum et posuit
vela in [illegible] et ianuas restituerunt
et deponentes altare quod antio-
chus fecerat aliud de lapidibus novis
edificaverunt et involuto ccc anno quo
destructum est templum eadem die est re-edi-
ficatum Cuius edificatio facta est in postremum
aliis duobus [illegible] [illegible] et
[illegible] est templum de [illegible] edificatione
dictum est in evangelio facta sunt encenia
Jerusalem et hyems erat [illegible]
encenia templi dedicatio et [illegible]
[illegible] et optulerunt holocausta
in novo altari et adoleverunt incensum
igne concepto de [illegible] veteris altaris
et [illegible] letitia magna et dixerunt
hoc festum [illegible] est quod deus illuminaret
sedentes in tenebris Et statuerunt
Judam summum sacerdotem et solem-
nizaverunt viii diebus sic ubi [illegible]
construxit Judas muros in circuitu civi-
tatis et edificaverunt turres et mu-
nivit [illegible] cum [illegible] castello [illegible]
gentes [illegible] robor Judeorum
et [illegible] quos [illegible] debellavit
et percussit cunctos in regiones [illegible]

usque ad internicionem eorum. Dum sicut Anthi-
ochus deambularet superiores regiones et
intelligeret plagas Grecorum usus est isto
rerum et iussit agitari currum suum sine
intermissione ut veiens scitiam faceret
cum populando Judeorum. Et statim appre-
hendit eum amarus dolor viscerum et gravi-
ter cadens de curru et collisus est. Et manu-
festatum est eo ventre suo dum ut qui sibi
videbatur fluctibus maris imperare et mon-
tium altitudines in statera appendere in gestatorio
portabatur et ebullierunt vermes viventes de
corporibus suis et fetore illius gravabatur ex-
ercitus. Ipse vero rediens ad cor cognovit
se esse et voluit se liberare Judeos
et se ipsum Judeum fieri. Tunc vocavit
Anthiochus Philippum collactaneum suum
et constituit eum rectorem regni dabens
dyadema et anulum regni ac stolam
ut filius esset ad Anthiochum filium suum
et poneret eum super solium et regnum
et mortuus Anthiochus peregre in monti-
bus miserabili morte. Cum audisset Lysias
constituit Anthiochum regem qui interfecto
Absolon principe et collegit exercitum et
erant centum milia peditum et xxx milia
equitum et elephantorum xxxii et applicuit
ad Bethsuram ut pugnaret eam
et recessit Judas a Bethsura et venit
in prelium et ordinavit rex exercitum dilu-
culo et ostenderunt elephantibus mero
et moris ad acuendum eos in prelium et
astiterunt singulis elephantibus ad custo-
diam mille pedites loricati et ducen-
ti equites et turres ligneae erant super
singulos et in qualibet erant xxxii viri pug-
nantes desuper et magister bestie
et posita est pars exercitus super montes
alia vero in plana et refulsit sol in clipeos aureos et resplenduerunt
montes ab eis et apparuit multitudo
sua ad prelium et ceciderunt de exercitu regis
sexcenti viri et vidit Eleazarus filius ma[illegible] unum
de bestiis ceteris eminentiorem et arbitratus
regem esse in ea cucurrit per hostes
et subiit elephantem et suffodit eum in um-
belico et cadens elephas oppressit eum.
Tunc diverterunt Judei a prelio et ascendit
rex post eos et capta est Bethsura posi-
tis custodibus in ea obsedit montem Syon.
Judas obsedit interea bella cum gentibus
deinde venerunt Bachides et Alchimus
in Judeam et dextrum eorum exercitus
cum aliis sinistrum vero eorum applicuit
exercitum multum. Judei vero videntes
multitudinem hostium timuerunt valde
et subtraxerunt se a castris nisi remanserunt
cum eo octingenti viri. Sed et Judas
corde dissolutus est quia bellum perurgebat
eum nec habebat tempus congregandi exercitus
et locutus est ad eos qui residui erant
si poterimus pugnare cum eis fortes
animas nostras et revertamur ad fratres nostros
[illegible] absit illud ut fugiamus et
perdamus gloriam nostram sed moriamur in
virtute Dei pro fratribus nostris et congressi sunt
cum hostibus et expugnabant eorum
dextrum cornu. Autem sinistri eorum erant
venerunt eis a tergo et ingravatum est
prelium et cecidit Judas et mortuus
est ceteri vero fugierunt.

de Symone et de eius bellis

ymon autem et Jonathas tulerunt
corpus eius in modum et sepelierunt
eum in sepulchro patrum suorum et planxit
eum populus Israel planctu magno
et congregati amici Jude elegerunt
Jonatam Judicem sibi. Suscepit autem
Jonathas loco Jude fratris sui et querebat
eum Bachides occidere qui fugiens in desertum
et misit Johannem fratrem suum ad naba-
theos amicos suos ut commendaret eum

et exierunt filii Zambri persequentes Jonathe et tulerunt omnia que habebant et tres ex filiis eorum occiserunt. Postea autem Symo et Jonathas surrexerunt contra eos et persecuti sunt ipsos in vindictam fratris sui. Jonathas autem factus est vir strenuus et obtinuit gratiam apud Alexandrum filium Antiochi. Venerunt autem quidam inique accusantes eum. Rex non attendit et magnificavit Jonatham et induit eum Jonathas purpura et sedere fecit eum inter principes suos regis. Erat autem rex in insignia regalia purpura fibula aurea dyademate sceptro et induxit eum cum gloria.

de tryphone

Trypho autem quidam de principibus

Alexander postquam mortuus est Alexander assumpsit Antiochum filium Alexandri et imposuit ei diadema et congregati sunt ad eum exercitus et optinuerunt Antiochus et Tryphon Antiochiam. Et scripsit Antiochus Jonathe dicens Constituo te sacerdotem et constituo te super quatuor civitates ut sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea dans ei potestatem bibendi in auro et induendi purpura et fibulam auream et Symonem fratrem suum constituit ducem. Postea intellexit Jonathas quod principes regis venerunt cum exercitu magno et volebant eum amovere a negocio regni et occurrit illis relinquens fratrem suum Symonem inter provincias. Et congressus cum eis et fugerunt omnes qui erant cum Jonatha preter duos et scidit Jonathas vestimenta sua et oravit dominum et aggressus est hostes et ceciderunt ex gentibus tria milia et rediit Jonathas in Jerusalem cum gloria magna. Eo tempore cogitavit Trypho occidere Antiochum regem dominum suum et imponere sibi dyadema sed timuit Jonatham patronum defensorem Antiochi et elegit ut cum paucis occideret. Sed prius Jonatham ut occideret ei in occursum et venit ad eum cum xl milibus. Videns quod non posset extendere manus in eum ornavit eum dans ei munera et precepit exercitui suo ut obedirent ei sicut sibi. Et ait Tryphon ad Jonatham ut quid vocasti populum tuum? Elige paucos et veni mecum Ptolomaydem et tradam eam tibi et alia presidia et exercitum et universos ministrales regis et redibo. Et credidit ei Jonathas et dimisit Judeam exercitum et retinuit tria milia ex quibus reliquit in Galilea duo milia et intraverunt cum eo mille. Cum eo autem intrasset Ptolomaydem clauserunt cives portas et omnes qui cum eo erant occiderunt et planxit omnis terra Jonatham existimantes eum occisum.

de symone et tryphone

Interea autem Symon loco Jonathe

fratris sui et acceleravit consummare muros Jerusalem. Tryphon autem audiens hoc misit ad eum nuncios dicens Pro argento quod debebat Jonathas frater tuus regi detinemus eum. Mitte ergo centum talenta argenti et duos filios eius obsides et remittemus eum. Cognoscens Symo dolum eius misit argentum et pueros ne inimicitias populo diceret non remisi fratrem. Volens tamen. Et mentitus est Trypho et occidit Jonatham et filios eius et misit Symo et accepit ossa Jonathe et sepelivit in Modin et statuit vii pyramides patri et matri et quatuor fratribus et circumposuit columpnas magnas et sculpsit in eis arma et naves ad memoriam eternam. Trypho autem cum iter faceret cum Antiocho rege dolo eum occidit et regnavit pro eo. Tunc edificavit Symo in Judea presidia et fecit pacem cum rege Demetrio et descendit in Gaza

et obsedit gazam et eiecit ydolatras et
ydola de civitate et mundavit edificia
collocavitque in ea viros qui legem facerent
et munivit eam et fecit sibi habitacionem in ea
et obsedit eos qui erant in arce ierusalem
hii autem qui erant in arce ierusalem clamaverunt
ad symonem et rogaverunt eum ut
acciperet dextras et dedit illis et eiecit
eos inde et mundavit arcem et intravit
symon in eam cum musicis instrumentis
ympnis et ramis palmarum statuitque
ut omnibus annis agerentur dies isti
cum leticia. Et symon Iohannem filium suum
fecit virum prelii et posuit eum super se et
dedit gazaram ad habitandum. Rex autem
demetrius filius quem fecerat pater cum sy-
mone persecutus est triphonem qui fugit
ab eo navigio et constituit cendebeum
ducem exercitus precepitque ut expugnaret
iudeam. Cum autem audisset symon vocavit
duos filios seniores iudam et iohannem et ait
illis ego et fratres mei expugnavimus
hostes israel ab adolescencia usque
hunc diem nunc autem senui estote ergo
loco meo et pugnate pro gente nostra
auxilium autem domini vobiscum sit et dedit
illis xx^ti milia pugnatorum et profecti
sunt adversus cendebeum et insonuerunt tubis
et fugit cendebeus et ceciderunt ex eis
multi vulnerati. Vulneratus est et iudas
frater iohannis et insecutus est frater iohannes
fugientes et ceciderunt ex illis
duo milia virorum et redierunt filii symo-
nis in pace. Consilio ptolomeus filius abobi
constitutus est dux in campo Iherico
Erat enim filia summi sacerdotis habebat
autem aurum et argentum multum et ele-
vatum est cor eius et volebat obtinere
regionem et cogitabat dolum adversus
symonem et filios eius ut occideret eos
Symon autem gens sollicitudinem [illegible]
[illegible] cum iuda et mathathia filiis

suis et suscepit ptolomeus in domum suam
in dolo et fecit eis convivium absconditque
ii viros armatos ibi qui occiderunt
symonem et filios eius hec et exordium
symonis cum duobus filiis biculari et misit
qui occuparent ierusalem et montem templi
tercio alios misit in gazaram ut interficerent
Iohannem. Iohannes primum est adversatus festina-
vit occupare ierusalem et factus est princeps
sacerdotum post patrem suum symonem huius consumacio
est liber machabeorum. Porro quedam super
historiam in hac recapitulacione tangere
volumus quod cum iudas adversus machaba-
beus adversus thimotheum dimicaret appa-
ruerunt adversariis duo viri in equis
ducatum iudeis prestantes quorum unus iudam
machabeum medium habentes armis circum-
septum conservabat preterea cum dimicaret
adversus lysiam apparuit quidam precedens eos
eques in veste candida armis aureis
hastam vibrans. Addit etiam quod cum hii
ab ioppe regnabant iudeos sce-
lerantes ascendere scaphas quas
preparaverant in die festo ad ludendum
fugam in altum pertraxerunt submerserunt ex
ducentos. Quod audiens iudas nocte
superveniens portum succendit scaphas
excussit fugientes occidit iamnitis nocte
supervenit et portum navibus succendit
ita quod lumen ignis pareret usque ierusalem stadiis
xl^ta et ducentis. Addit etiam quod prelio con-
summato apud iamniam plures perempti
sunt ex iudeis. Et venit iudas cum suis
et corpora iudeorum et sepultura ponere
parentibus invenerunt sub tunicis interfectorum
de donariis ydolorum que fuerunt apud ia-
mniam omnibus quoque manifestum factum
est ob hanc causam eos corruisse et ipse
conversi sunt ad dominum celi rogaverunt ut
delictum eorum dimitteret. A viro fortis-
simus iudas collecta collatione fecit xii
milia dragmas argenti misit
iherosolimam. Addit etiam quod cum iudas

2ª mach. 12

velit pugnare contra Machabeos. Quod autem
filius Simonis viderat eum in sompnis
Oniam summum sacerdotem manus protendentem
et orantem pro populo Judeorum et post hoc apparuis-
se alium virum etate et gloria mirabilem
alium et ornatum dixisse hic est
fratrum amator et populi Israel id est videlicet
et Jeremias prophetam extendisse manum
dextram de celo et dedisse Jude gla-
dium aureum dicentemque accipe sanc-
tum munus a Deo quo deicies adversarios
tuos. Machabeus visione confortati qui cum
cum Juda super eum fecerunt in hostes
et prostrati sunt ex eis non minus quam xxx
milia et Nichanorem occiderunt et
redeuntes Jerosolimam benedixerunt
Dominum. Caput autem Nichanoris et ma-
num cum humero absciderunt et contra templum
suspenderunt et diem illum postea so-
lempnem statuerunt. Hic finitur historia Jude.
Machabeus vero anno secundo ad precedentem hystoriam.

Johannes filius Simonis

[S]ymone mortuo qui fuerat
ultimus de quinque filiis Mathathie
successit ei filius eius Johannes
qui cum insecutus est Ptolomeum qui
patrem suum interfecerat et fratres eius
cum duobus parvulis in vinculis tenebat
ad oppidum quod agon vocabatur. Cum autem
insultaret Johannes Ptolomeus matrem Jo-
hannis et fratres super muros usque ad
effusionem sanguinis cedebat. Fracta
quod pietate Johannes ab impugnatione
separabatur matre eius clamante ne ipse
dimitteret in ultum scelus Ptolomei.
Recessit quoque ab seductione Johannes. Pto-
lomeus matrem cum filiis interemit.
Mortuus est autem Johannes cum vixisset
xxxiiii annis et reliquit quinque filios.
Post eum autem regnavit maior filiorum

Aristobulus nomine primogenitus
diadema sumens fecit que minorem cum Simonibus
filiis vinciri matrem et Anthigonum
fratrem suum secundum post se constituit
quem postea Aristobolus occidi
fecit quod suspicabatur ad regnum. Cum Aristo-
bolus divina ultione percussus esset
mortuo uxor eius qui filium ex eo
non susceperat unum fratrem solum de innocentibus
maioribus nomine Alexandrum regem consti-
tuebat qui quintum ex suis fratribus suis
interfecerat quod ad regnum suspirare videba-
batur. Mortuo vero fratrem secum unum
cognatum regno preficit. Iste adeo Ju-
deis fuit offensus ut inter eos necaliter
autem mortuos duos relinquens filios
Hircanum et Aristobolum. Aristobulus
autem regnavit post patrem secum
autem cum iste regnaret natus est
Herodes matre Aligemingentium(?) ... -
calos a Pompeio autem interfectus

[...] autem tunc Herodes de Herode

prefectus est Galilee post hec Hero-
des Rome veniens sub tempore
Anthonii senatum persuasit ut
Herodem regem Judee eligerent.
Conatus est quoque Herodes Augusto
Cesare et Anthonio hic et multa
adiuvantibus consensus est Herodes
in Judeam et duo principes cum eo
et non est receptus a Judeis et urbem
obsedit tempore quo mensibus obsessa
esset urbem tandem in sexto mense Roma-
ni ceperunt et cum multi perierunt
Anthonius autem filius Aristobuli
qui veneno fuerat interfectus post
interitum patris in urbem regnavit
usque ad adventum Herodis. Iste Anthonius
cum caperet civitas descenderet proiectus
est ad pedes Herodis qui non misertus
sui est sed fecit eum vinciri quem postea

nota quod adam tunc abijt in consilio impiorum quando admonente [illegible] [illegible] inclinando consensit et tunc stetit in via peccatorum quando mandatum [illegible] de ligno scientie contempsit et tunc sedit in kathedra pestilencie quando suis [illegible] malum exemplum prebuit [illegible] quod [illegible] consensit et

auctoritas secundum paulum et incumbit est
quibus cotidie amicta deo colenda amicta
deo dicatam inexpertam [illegible] haec
ante cum suis instabit Judeis utcumque
voluntarie regem perimerent perimerent
de suis successoribus invicem singulis
se datum et haec eis confirmatur tunc
commissa complevissent confusio est in regno
Judee .xl.to anno ex quo tunc confusio
fuit translatum est itaque regnum Judeorum
ad aliam gentem imminente Christi
nativitate Anno autem xv° imperii
tyberii cesaris presidente pylato
Judeam et herode ad hoc presidente
galileam [illegible] Johannes predi-
cans baptismum penitencie in
remissionem peccatorum de quo dicitur
Sit benedictus pater et filius et spiritus
sanctus in secula seculorum Amen

Explicit iste liber 2 [illegible]

Non sic impii non sic [illegible] nota [illegible] dicitur bis non sic non sic [illegible] addendum principaliter ac duplex iudicium scilicet in presenti generale [illegible] in futuro gloria in primo Judex sacerdos peccator accusator [illegible] in 2° Judex Christus accusator vermis conscientie [illegible] peccata accusator [illegible] dicit [illegible] non resurgunt impii in iudicio presenti [illegible] et futuro [illegible] Et comparat peccatores pulveri [illegible] Pulvis [illegible] mobilitate [illegible] et [illegible] impii et peccatores [illegible] mobiles quia faciliter movetur de peccato in peccatum Et sunt [illegible] fundamento [illegible] Et sunt [illegible] quia nullum fructum [illegible] in futuro [illegible] afferunt Et [illegible] pulveri [illegible] ventus [illegible] faciliter pellit sic [illegible] in novissima examinatione faciliter [illegible] pellet a facie terre [illegible] contemplacionis [illegible]
Circa quod [illegible] sit aliquod futurum iudicium Et [illegible] quod non [illegible] sufficienter iudicat homines in morte seu dimissione [illegible] a corpore [illegible] vel ad vitam vel ad penam [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

Pro dictis sumitur quod licet omne mendacium sit peccatum mortale vel veniale
quia per ipsum et ab ibi mendax est occidit animam [illegible] secundum Augustinum [illegible]
datum est scilicet verbi significatio cum intentione fallendi. Eo quia diffinitione
prima dicitur mendacium scilicet mentiri contra mentem et ubi non loquitur quod [illegible]
conscientiam / [illegible] quod sola mendacium [illegible] secundum non [illegible] quia mentiri deficit
sancta et iuste. Primo non [illegible] Augustinus [illegible] quod dicit quoddam mendacium est in
doctrina religiosa et in fide sacra et quoddam [illegible] et [illegible]
aut [illegible] male [illegible] / 2 [illegible] quod obest alicui
et nulli prodest / 3 est quod nulli prodest et alicui nocet et ita [illegible] mendacia
vocat [illegible] et [illegible] mortalia quartum quod fit sola libidine [illegible]
[illegible] quod fit placendi cupiditate et ita [illegible] iocosa
et sunt venialia [illegible] quod nulli obest sed alicui prodest ut sit [illegible]
[illegible] quod sit [illegible] [illegible] [illegible] quod sit ad [illegible]
[illegible] et ita [illegible] mendacia officiosa et [illegible]
venialia / conclusio [illegible] pars sit ita / [illegible] mendacium [illegible] aliquod est
peccatum mortale / 2a conclusio [illegible] mendacium [illegible] [illegible]
mendacium est illicitum / [illegible] non licet alicui mentiri [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] conclusiones sic [illegible]. Omne mendacium
est contra decalogum [illegible] est mortale peccatum [illegible] quod mendacium est
in lege prohibitum [illegible] quod [illegible] mendacium [illegible] non [illegible]
non diligit proximum sicut se ipsum [illegible] quod omne mendacium est
mortale peccatum / 2o adiecit Augustinus [illegible] de mendaciis [illegible] Pharao [illegible]
est non posse non mentiri [illegible] velle mentiri [illegible]. Solutio quod
non omne mendacium est prohibitum [illegible] non [illegible] se
[illegible] mendacium / [illegible] mendacium iocosum officiosum et ita non sunt mortalia
3a est [illegible] et hoc est mortale et [illegible] in [illegible]
[illegible] 2a conclusio [illegible] sit aliquod est mendacium in operibus [illegible]
quod non est peccatum [illegible] conclusio [illegible] quod [illegible] simulavit [illegible]
cum [illegible] et tamen non fuit. Item Abraham simulavit uxorem suam
[illegible] et tamen filium offerre volebat [illegible]. [illegible]
[illegible] et filius et tamen [illegible] filium [illegible]
Item [illegible] in Egipto qui [illegible] ut [illegible] sui cyphos [illegible]
et in multis aliis. Solutio [illegible] quadruplex [illegible] simulatio [illegible]
et [illegible] qui [illegible] pro [illegible]
[illegible] quod fuit in [illegible]
[illegible] velle [illegible] et [illegible] quantas [illegible]
[illegible] 2a [illegible] quod fuit in [illegible] 3a
[illegible] qualis [illegible] et Judith Abraham [illegible] XXIIo. 4a
[illegible] duplicitatis et fallacie et ita est mortale peccatum [illegible] quod in textu
[illegible] [illegible] mendacium. Item non mendacium [illegible]
multiplicat [illegible] quolibet [illegible] [illegible] mendax

Utrum dampnati in inferno vellent omnes homines esse in inferno. Et
[illegible] quod non [illegible] xvi de divite epulone [illegible] ad
patrem Abraham Rogo te pater ut mittas eum in domum patris
mei habeo enim quinque fratres ut testetur illis ne et ipsi veniant in locum
hunc tormentorum. Et ex hoc apparet quod non affectet aliorum dampnationem.
Confirmatur quia dampnati non desiderant augmentum pene
[illegible] quod maior pena videtur eis esse ex augmento aliorum [illegible]
est in celo gaudium de [illegible] sic in inferno [illegible] de penarum
augmentatione. [illegible] In oppositum arguitur dampnati desiderant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tot [illegible] ad eos descenderet tanto plus
gauderet. Et [illegible] affectiones malas [illegible] in [illegible] livor vellet
quod omnes essent in inferno. Conclusio dampnati in inferno vellent
omnes homines dampnabiliter esse malos [illegible] in eis est maximum [illegible]
et livor. [illegible] Thoma dampnati maiore dolore
maior pena [illegible] eis [illegible] conclusio [illegible]

Utrum dampnati in inferno peniteant [illegible] quod in inferno dampnatorum
est maior perversitas quam in mundo / confirmatur [illegible] quae
[illegible] volunt [illegible] [illegible] mali [illegible] nolunt [illegible]
nolunt. In [illegible] Augustinus [illegible] in inferno [illegible]
[illegible] qui [illegible] eos [illegible] Luc xvi de divite
epulone [illegible] penitere de peccato [illegible]
[illegible] sicut qui [illegible] non peccat [illegible]
[illegible] penam non [illegible] dampnati [illegible] non
peniteant quia non [illegible] displicentia de peccatis / [illegible]
conclusio dampnati non [illegible] agunt penitentiam de peccatis
[illegible] qui facit bonum [illegible] timorem [illegible] non est
[illegible]. Et [illegible] ad questionem quod dampnati non
agunt penitentiam de peccato in quantum peccatum sed propter penam
eis [illegible]

De Galatea sive de passione

Galatea [illegible] quam [illegible] fides
[illegible] pluribus exaltata fuit
[illegible] Heraclius imperator devicto Cos-
droa rege Persarum et filio eius / lignum crucis
quod [illegible] Cosdroa de urbe [illegible] asporta-
verat / ad [illegible] reportavit [illegible]
miracula multa sunt patrata [illegible]
Ubi [illegible] quod ante passionem lignum crucis
1 sit lignum vilitatis quia [illegible] crucis de lignis
2 vilibus parabant ¶ Infructuositas [illegible]
[illegible] in [illegible] plantabatur [illegible]
[illegible] faciebat ¶ Ignobilitas quia erat
3 supplicium latronum ¶ [illegible] quia
4 erat [illegible] et [illegible] ad [illegible] ¶ Mors
5 quia in eo homines mori tollebant ¶ Fetor
6 quia in medio cadaverum plantabatur [illegible]
Post passionem non fuit multiplicata [illegible]
[illegible] vilitas [illegible] [illegible] 1
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] margari-
tis ornata ¶ Infructuositas [illegible] 2
[illegible] a [illegible] in palma et appositio
fructus eius ¶ Ignobilitas in nobilitatem subli- 3
mata [illegible] crux que condam erat supple-
cium latronum [illegible] ad frontes
imperatorum ¶ [illegible] 4
[illegible] crux et [illegible]
[illegible] in [illegible] ¶ Mors 5
in [illegible] sicut [illegible] mors
[illegible] in vitam surgeret ¶ Fetor in
odorem [illegible] [illegible] [illegible] 6
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Infirma mundi elegit deus / ut
confundat fortia / et ignobilia mundi et
contemptibilia mundi elegit deus / et ea que non sunt
ut ea que sunt destrueret / ut non glorietur omnis
caro in conspectu eius. 1 Cor. 1.
[illegible] Exaltatio [illegible]
[illegible] exaltata [illegible] [illegible]
[illegible] pluribus locis [illegible] posita [illegible]

Luc. 23	Luc. 23	Jo. 19	[illegible]	Jo. 19	Jo. 19	Luc. 23
Pater ...	Hodie ...	Mulier ...	Hely ...	Sitio	Consummatum	In manus ...
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

No sit impij et no q prelatus sit mobiles prauitatis et stabilitas sic eciam omnes impij et peccatores sunt mobiles quia faciliter mouentur de peccato in peccatum et sunt sicut pulueres quem proicit ventus a facie terre et sicut stilles quia multum festinant ad malum ... q cum ... prelatus ... pellit ... moralite*r* ...

No Rasihedin pestilencia est quadruplex prima error ... secunda ambicio ... tercia ... quarta ... multiplicis ... primo pestilencia ... secundo ... tercio ... quarto ...

Sancti spiritus assit nobis gratia Amen

:· Sermo in magistrum Henricum de Frimaria :·

Pone ista precepta domini et ea in corde tuo quasi in libro scribe et dabo tibi terram lac et mel fluentem et cetera. In verbis propositis spiritus sanctus circa divina precepta tria tangit. Primo namque ostenditur quod sunt hylariter audienda. Secundo quod sunt in corde retinenda. Tercio quod perfecte divino sunt etiam implenda. Primum innuitur cum premittitur Pone ista precepta domini. Secundum cum subditur et ea in corde quasi in libro scribe. Tercium cum innuitur et dabo tibi terram lac et cetera. Circa primum sciendum est secundum quod precepta divina sunt libenter et hylariter audienda tribus de causis. Primo quia naturam 1
lapsam relevant et omnem vulnus peccati curant. Secundo quia hominem de vita beata 2
perfecte certificant. Tercio quia mentem carnalem 3
ad superna spiritualia elevant. Primum patet nam natura

Secundum patet [illegible]

naturam humanam corruptam [illegible] fuit tripliciter peccati vulnere sauciata. Primo quidem in rationali que fuit obfuscata in cognitione summi veri [illegible] sicut ho[mo] [illegible] peccatum [illegible] sibi sinceram cognitionem [illegible] per species sibi in [illegible] per peccatum ro[?] fuit [illegible] species corporales divina cognoscere ipsum oportet mediante. Secundo 2
in concupiscibili que fuit viciata in dilectione summi boni [illegible] dilectionis concupiscibilis [illegible] fuit in [illegible] et in [illegible] amorem [illegible]. Tercio in irascibili quia fuit 3 3
debilitata in detestatione mali, [illegible] vehementiam passionum homo in statu nature corrupte non potest [illegible] mala detestari sicut fecisset in statu innocentie. Hoc autem triplex vulnus per divina precepta perfecte sanatur. Ratio primo rationalem illuminat in 1
perfecta cognitione summi veri. Psalmus 18 Preceptum
domini lucidum illuminans oculos. Secundo concupiscibilem 2
inflammat in perfecta dilectione summi boni.

Psalmus 118 Ignitum eloquium tuum vehementer. Tercio 3
irascibilem roborat in perfecta detestatione mali quod patebat perfecta [illegible] dicit Psalmus: A mandatis tuis intellexi, propterea odivi omnem viam iniquitatis. Precepta divina precepta non solum hylariter sunt audienda sed etiam sunt in timore [illegible] diligenter. Sexto [illegible] Psalmus 118 Ideo dilexi mandata tua super aurum et topazion. [illegible] [illegible] [illegible] vel dilexi [illegible] ad omnia mandata tua dirigebar. [illegible] [illegible] per mandata dei dirigitur in perfecta dei cognitione et etiam eius dilectione. Secundo [illegible] quod subdit Omnem viam iniquam odio habui. [illegible] quod homo per ea dirigitur in perfecta detestatione mali. Et [illegible] precepta sic sanant vulnera peccati ideo congrue in scriptura nomine unguenti sanativi exprimuntur. Ecclesiastici 38
Pigmentarius unguenta conficiet sanitatis et ad sanandum vulnera nostra medicus celestis pigmentarius scilicet ipse deus in apotheca divine bonitatis per artem et magisterium sue increate sapientie conficit unguentum et antidotum perfecte sanitatis et hoc de herbis nobilissimis ad invicem [illegible] quod divina scilicet vita et eius mellifluea doctrina et cetera divinitus inspirata. Hec namque artificio divine sapientie sibi invicem permixta ipsum unguentum sanativum constituunt. Secundum [illegible] nam ipsa voce [illegible] homo [illegible] preceptorum observantia [illegible] [illegible] de vita beata et [illegible] dicitur Matthei 19 Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Dominus [illegible] quod salvator noster discipulis suis doctrinam suam [illegible] [illegible] ad implentibus premium beatitudinis pollicetur etiam Luce 22 Ego vobis dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Ubi videbitis etiam [illegible] sine fine videbitis sine fatigatione laudabitis et sine fastidio amabitis. Tercium patet nam superna perfecto homini attingibilia in hac vita

Nota quod [illegible] quibus conficiatur unguentum sanativum peccati
2 [illegible]
Nota quod superna [illegible] [illegible] [illegible]
3 [illegible]

in ipsi actu perfectus ad ista consummatus
precepta divina mentem venerabilem ele
vat et sublimat / Primum est ab istis tem
poralibus mentem deposito et mentem ab omni
ipse creata perfecta denudato ac ipsam
in ymo omnimode recollecto quod patet quia
cum mentem ad spirituales perfectiones conte
de volentem ab omni temporalium tenacitate
esse remotam et ab omni ipse creata esse
sequestratam et ipsam in ymo totaliter recollectam
Quod pulchre figuratum est in moyse
Exodi / Qui cum debet ad dominum in
montem ascendere primo fuit admonitus
populo segregatus deinde fratre suo Aaron
fuit associatus qui tamen postea dimissus
propter cum eo parte montis ascendit
et in deinde solus remansit Aaron
namque interpretatur de ponto vel denudatio
et significat mentem contemplativam ab omni tu
multu seculi segregatam quod innuitur per
hoc quod moyses legitur a populo segregatus
Item ab omni ipse denudatam et abstractam
quod innuitur per hoc quod moyses fuit ex
ipse suo remotus / Et rationabiliter
Nam per Aaron fuit moysi
naturali vinculo colligatus ita species [illegible]
quibus intellectuale conformis denudantur
sed mentem nunc naturaliter copulare / Quia per
[illegible] in intellectu non intelligitur na
[illegible] ipse fuit informatus / Et ideo moysi
ab Aaron separato est mentem rationalis
ab omni ipse creata perfecta denudato / Ter
tio ipsam mentem contemplativam esse
in se in ymo collectam / Quod innuitur per hoc
quod moyses post separatus sui ipse ex [illegible]
diebus solitarius remansit / Ad similandum
quod mens [illegible] in se in ymo perfecta collecta
fuit / Secundus actus sui [illegible] omnimode
delicto / Quia mentem ad fastigium
contemplationis aspirantem se ipsam deserere
et voluntatem propriam omnimode abdicare
et ipsam divine voluntati in tantum adeo perfecte conformare

quod in nullis suis motibus propriis innitatur
proprii arbitrii sed in omnibus mere dependeat
a voluntate arbitrii divini / Qualiter autem
mens seipsam deserere debeat pulchre et
subtiliter / Hugo super Cant. dicit / Desipit quando
mens in effabili ubi illecta dulcedine
se sibi quodammodo furatur et se ipsam
rapit et elabitur a seipsa ut deo dicto
fruatur / Quod et si det aliam [illegible] illi
datur tamen elloquium hoc sit ineffabile ut
Hugo idem dicit / Quod tamen si diliget [illegible]
apparet quod hoc emanat a fundo cordis [illegible]
quod [illegible] commentatus comprobavit / [illegible]
quid vero Hugo ca innuit [illegible]
[illegible] quod mens seipsam deserat / Primo 1
namque requiritur voluntatis omnimoda ob
[illegible] quod innuit per hoc quod mens animo
se sibi furatur / Secundo requiritur 2
omnis operationis [illegible] omnimoda suspensio
et [illegible] contemplationis perfecta suspensio
quod innuit cum dicitur quod mens seipsam
rapit / Tertio requiritur sui ipsius de 3
[illegible] et [illegible] voluntatis in voluntatem divinam
perfecta transformatio quod innuit per hoc cum
dicit mentem elabi a seipsa ut deo fruatur
divino / Tunc enim mens a seipsa labitur
cum sibi ipsi et omnibus actibus [illegible]
et appetitive [illegible] divine contemplationis
[illegible] moritur deo divino fruens et omnibus
aliis mortua [illegible] at mors [illegible]
[illegible] quod [illegible] / Jacob [illegible]
[illegible] dicet / Jam letus moriar quia
vidi faciem tuam / Hec autem sui ipsius
relictio pulchre figuratur in moyse cum
dictum dominus ne adipsum appropinquaret
sed calciamenta pedum dissolveret / Exodi
Ne [illegible] / solve calciamen
tum de pedibus tuis / Nam per calciamentum
quod pedi perfecte conformatur et sibi [illegible]
vinculo ligatur astringitur designatur

Nota quod mens seipsam deserere debeat

Nota quod [illegible] ut mens seipsam deserat

Nota quod per mentem elabi a seipsa

Nota figuram de relictione sui ipsius

Nota applicationem figure [illegible]

inclinacio naturalis qua quis inclinatur
et reflectitur ad seipsum eius comodum
appetendo et propriam voluntatem petendo
que quidem homines impedit deprehendere si divine
contemplationis particeps esse velit et io
pedit contemplationem vel aliud quod propriae
voluntatis comoda abdicacio et eius in
divinum beneplacitum perfecta transformacio. Cuius
ratio est quia mens ad divina caliginem
introducta et divine claritatis purissima
contemplatio. Designatur enim per hoc
quod moyses quandam impetravit ascendere ad divina
caliginem introductus rem dei presenciam
vidit ut dicit augustinus in libro de videndo
deo et est ad paulinam. Hoc autem et
visione et consorcio divini sermonis eius
faces cornuta fuit et radiis maxime claritatis
resplenduit que est anime virtus
humani tunc perceperit quod vide non po
terant faciem vel respicere et eam propius
velarent promovendo suppositio. Hic notabile
valde est quod sola facies moysi claritate
divina resplenduit quia circa anima superiora
pertinet ad divina contemplanda perducitur sola
ymago anime rationalis luce divine
claritatis perfunditur et hoc de primo principali
Secundum sequitur est sciendum. Quod precepta divina
pingentur per meditaciones et devocionem
affectionis sunt inscribenda in tabulis in corde
afficiuntur sunt inscribenda intus et corde non valet cogitatio
et actiones in corpore vel valet cogitatio
Si aliquis dicat se nescire scribere cum litteras
numquam didicerit. Divina scriptor huius scripture
in tabulis in corde est virtus spiritus sancti in
tabulis in spiritualibus. Penna scribens divina
in spiritualibus voluntatem ad bonum excitans
pergamenum in quo scribitur quod dicit esse pu
rum et mundum est cordis mundicia quia
in pergameno nigro vel lutoso littera non
apparet legibilis nec pulchra. Transcripsi

ut huius scripture est gratia spiritus sancti in tabulis
in spiritualibus. Communicacio vero huius scripture est
dilectio dei et proximi quia quod apostolus dicit plenitudo
precepti est caritas. Et sciendum in primitiva
ecclesia reddunt in loco sancto et puncto
Ita scriptura preceptorum est per nobilissima
et utilissima et debet in sancto pectore con
servari. Ieremie xxxi dabo legem meam in visce
ribus eorum et in cordibus eorum scribam eam.
Nec solum precepta divina scripta sunt in
corde sed corporali affectione sunt etiam
scripta totius in corpore ne unquam obli
vione aliqua deleantur. Unde ut
scripta inspicerentur per te corpus videlicet
in manibus per x digitos manuum
in pedibus per x articulos pedum et in quinque
sensibus per v quinque sensus exteriores et v in
teriores. Ideo ante scripta sunt in predic
tis partibus ad designandum quod precepta
divina debent regulare in nobis manuum
operacionum dirigere in sensibus affectionis et
moderare sensus et motus quia operacionis ut
sis in omni tua operacione honorem divinum in
tendens in omni tua affectione amore divinum
quaerens et in omni tua conversacione contra stabili
tis perfectis. Et de hac divina scriptura
per intelligo quod scribitur Apocalipsi v. Vidi in dex
tera sedentis super thronum librum scriptum
intus et foris. Ubi per sedentem in throno
intelligo presenciam divine maiestatis quia
in anima devota delectabiliter requiescit et
illam requiem pro omnibus aliis desiderabilibus
appetit. Iuxta illud delicie mee cum
filiis hominum. Per thronum vero intelligo di
gnitatem anime rationalis que admodum throni
debet esse clara et lucida perfectam puritatem
tem sola solida et firma per virtutem puritatis
in bono divino per constanciam stabilitatem
sublimis et alta per fidei desiderium

Nota quod precepta divina sunt scripta non tantum in corde sed etiam in tabulis et corpore

Nota quod precepta divina sunt in partibus ... corporis scripta

Nota hic figuram et eius applicationem

Capitulum 28
Nota quod anima rationalis dicitur esse thronus Christi vocatur

sublimacos et per omnem modum sui agenciam
terrenorum elongatos Unde hec autem throno
signatus tenet librum in dextera manu
quia desiderium anime devote spiritualiter inclinatur
ad amorem bonorum celestium et
eternorum que per dexteram intelliguntur.
Hic autem liber scriptus est intus et foris
quia precepta divina debent in anima devota
intus in corde scriptura devotionis
diligi et foris in corpore per operis impletionem
Secundo autem quod ipsa scriptura tam
in corde quam in corpore habere indelebilis
scribi debet Contra tamen sunt
que prochdolor in multis tam scriptura
delent et abstergunt In quibusdam quidem
aqua carnalis delectacionis in quibusdam
ignis temporalis affectionis In quibusdam
vero vetustas mundialis consuetudinis
primum quidem nam aqua carnalis delectacionis
in quibusdam ad modum diluvii tantum prevaluit
quod ultimus mentes peccatorum cecidit
et obruit Unde dicit Augustinus in libro
de singularitate clericorum Crede michi episcopus
loquor vidi cedros libani dico cedros
libani Vere non minus dubitabam quam
Jeronimi vel Ambrosii Et ideo precepta
divina debent in mente tua indelebiliter
conservari contra confluxus carnalis corruptionis
vel delectacionis in mente tua
desiccetur per ventum calidum et urentem
fortissime sicut cantica Quod pulchre
figuratum est Exodi Ubi dominus
per ventum urentem sic desiccavit mare
rubrum quod filii israhelitici transierunt sicco vestigio
per turrim sed vero ascendit in nobis
quando per ardorem caritatis omnes fluxus
labiles carnalis voluptatis in nobis tollit
desiccatur Hoc est sicud quod iste ventus.
urens signatur dicitur vehemens de celo
quia numquam caritas perfecte in corde homine
accendit nisi prius ab omnibus inordinatis
affectionibus tollit de medio Secundo patet
Nam sicud ignis materialis appositus radici
arboris tollit omnem eius viorem
et fecunditatem Sic ignis concupiscencie terrenorum
consumit in anima omnem fecunditatem gracie
et abstergit omnem decorem scripture divine
in ipsa imagine eternali dimitus
inscripte Et ideo si precepta divina et eius
voluntas in mente debent indelebiliter conservari
oportet quod ardor iste concupiscencie penitus extinguatur
et refrigerium divine gracie reperiatur
Nos enim gracie obviamus ardori concupiscencie
ista triplici tempera et erunt celi quia
rore primo magis decoro quia gracia est quedam
emanatio lucis eterne que scilicet obfuscat
dimittere temporalis claritatis
et per hoc appetibilitatem Secundo decoro
quia gracia est quidam spiritualis gustus emanans
a fonte divine dulcedinis et scilicet ab
anime cum temporalis suavitatem ita ut eorum
dulcedinem in amaritudinem convertat Unde
super Gen. Intimus gustus mentem dulcedine
tanto perfundit ut divine rore gaudium
delabore requiescit de consimilibus gloriam
tamen Tercio decoro quia gracia est quedam
donum emanans ab inmensitate divine
largitatis que scilicet mentem ad nichilandum
omnem temporalem dignitatem ita ut illa que
prius estimabat preciosa et magna pro
ea reputantur vilia et abiecta quod bene
nuit apostolus ad Ph. Omnia arbitratus sum
ut stercora ut Christum lucrifaciam Non minus temporalia
sunt vacua et egestate plena
quam sollicitudine Ysidorus Appositi tam terre
tota vacua erit et plena nichili dicitur
magis tenem vacuam quod non penitus
esuriem anime saciat Ista dicuntur plena

Nota quod triplex sunt que nobis delet scripturam divinorum preceptorum

Nota figuram

Nota quod triplici rore vos gracie sunt ardorem concupiscencie

Quomodo temporalia dicuntur vacua et plena nichili

incibili quia non p[re]me desiderium eius
q[ui]etare. Tercio p[er] ista vetustas
iuuenilis inspiratoris [illegible] modum
vetustatis naturalis honorem excecat in
anima cogitacionem et mentem i[n] frigidat
i[n] anima dilectionem et virtutes naturales
debilitat i[n] bona operatione et tandem
pt effice deo q[uo]d u[er]u[m] est p[er] q[uem] p[er] corp[us]
xiiij. i[n] hac vetustate anima precepta
in homine abolemus. Apl[ic]us docet de
pone[re]. Ap[osto]lus co[m]petens in quo vos
veterem hominem i[d est] antiqui peccati co[n]
suetudines ho[mo] in vetustatem, faciat
eum hoc tecum in anima cogitacione frigi
dum in anima dilectione et impotentes
i[n] bona operatione. Talis est vetus ho[mo]
de quo d[icitu]r in actibus ff. i[d est] in ei
affectione et i[n] climatione delicta expec
tandi consuetudine. Ita q[uod] in eius anima
detestatur peccatum, q[uod] magis p[er]tice dele
ctacionis peccati fruitur recordetur.
Secundo et induite nouum ho[minem] q[ui] s[ecundu]m deum
creatus e[st] i[n] iusticia et s[an]c[t]itate veritatis. Ubi singula[riter]
est aduertendum q[uod] noue q[uod] indue[n]
dum p[ro]t[er] tocius virtutis exercicium et
decorem nobilitatis d[ebet] esse castus i[n] iusticia
ut ipsum q[uod] tibi velis fieri hoc proximo
facias. Hac enim iusticia naturale x[ps]
docuit proximus. Debet esse creatus esse
i[n] s[an]c[t]itate ut in cor tua inspiratione
tuo proximo co[n]sola[tiones] s[an]c[t]itatis exhibeas. Debet
esse creatus in veritate ut in omnibus
bonis operibus verum et rectum i[n]tencionem
habeas soli i[n] eis i[n]tendendo diuinum
honorem et proximi efficaciam. Hunc va
cat potius dicere cum Apl[ic]o ad Philip.
iij. Nostra conuersacio i[n] celis est. Ita
licet contendas meliori naturali condicioni

huiusmodi generis, tum inefficacia virtualis 3 p[ar]te
angelica virtute propter totum e[st] sciendum.
No[ta] quicumque precepta diuina sic fidelis No[ta] q[uo]d nobile
audit et ea i[n] corde tuo mentis
retinuerit, et intellexionis i[n] opere ad
implenet, talis sine dubio eterna vita
tuetur feliciter optinebit. Propter q[uo]d apte
3[o] Re[gum] ingressus et dabo tibi terram fluentem
lac et mel. Ubi per terram eterna vitam
intelligit. Propter stabilitatem et manencia
felicitatis eterne, q[ue] quidem terra fluit
lacte et melle i[d est] claritate cognitionis
diuine et melle i[d est] suauitate diuine fruitio
nis qua nos fruamur dignetur p[ate]r et f[ilius]
et sp[iritus] s[anctus]. Amen.

Intendentes igitur p[ro]p[ter] co[m]mo
ditatem fidelium aliquam noticiam
diuinorum preceptorum tradere. Circa que
nobiliter intelligenda pri[m]o respiciuntur
preceptorum distinctiones, s[e]c[un]do respiciunt eorum
originem, 3[o] et respicit eorum tradicionem.
Propter primum est sciendum q[uod] distinctio precep No[ta] q[uo]d distinctio diuinorum preceptorum potest fieri tribus modis
torum potest fieri tribus modis. Prima distinctio
sumitur ex duplicitate status et vite. Quedam
precepta nos ordinant in vitam contem
platiuam s[ecundu]m tria precepta prime tabule.
Quedam in vitam activam s[ecundu]m septem
precepta secunde tabule q[ue] docent homines
actuose i[n] se adinuicem conuersari. Secunda
sumitur ex duplicitate finis, et c[etera]. Quedam precep
ta nos ordinant finaliter in deum s[ecundu]m pre
cepta prime tabule. Quedam nos or
dinant finaliter i[n] proximum s[ecundu]m precepta
s[ecund]e tabule. Tercia sumitur ex duplicitate
formalis obiecti q[uod] i[n] hoc differt a secunda
quia ista distinctio applicat s[e]c[un]d[u]m q[uo]d quo
rum formalem rationem precepta ordinant
hominem vel i[n] deum vel in proximum. Quod

No q hic ordina[tur] i[n] deum s[ecundu]m ep[istolam] ro[manorum]

quod non faciebat prima distinctio. Nota sic est. Nam hic ordinatur in deum secundum epistolam romanorum primo quod in obsequio operis quod debetur divine potestati et hoc quantum ad primum preceptum et est primum preceptum quo dicitur Non adoraberis deos alienos. In quo precepto secundum Augustinum includitur quod obsequium operis deo nostro exhibendum. Secundo in reverencia oris que debetur divine veritati quantum ad preceptum filii et est secundum preceptum Non assumes nomen dei in vanum. Tercio in devocione cordis que debetur divine bonitati quantum ad preceptum spiritus sancti et est tercium preceptum Sabbatum sanctifices. Nota sic patet subiectione precepta prime table homo distincte ordinatur in deum. Alia vero precepta secunde table hic ordinatur ad proximum et hoc duobus modis primo quia in beneficencia ut bona que potest faciat proximo vel impendat et est quartum preceptum Honora patrem et matrem. Secundo in innocencia ut nichil in iuste sibi inferret nec in aliquo sibi noceat. Proximo autem potest inferri triplex nocumentum puta cordis oris et operis. Opere autem quibus noceri proximo primo quod in personam propriam et hoc prohibet 2m preceptum Non occides. Secundo in personam coniunctam et hoc prohibet quintum preceptum Non mechaberis. Tercio in possessionem substantiam et hoc prohibet 7m preceptum Non furtum facias. Nocumentum autem oris prohibet 8m preceptum Non falsum testimonium dices. Ubi secundum Augustinum implicite prohibetur omne nocumentum oris respectu proximi. Nocumentum autem est cordis ut quando quis cogitat mala contra proximum aut quo hic est in ultima respectu individui et hoc prohibet xm preceptum Non concupisces rem proximi tui

autem est inefficativa respectu speciei et hoc prohibet 9 preceptum Non concupisces uxorem proximi tui. Quintum secundum est sciendum quod sicut apostolus plenitudo legis est dilectio. Ideo dicitur potest quod omnia precepta et eorum in plecto salutifera originaliter emanant a radice caritatis tamquam a suo fundamento primo et in ipsam voluntate ordinantur tamquam in fine et termino completur. Nota quod Nam precepta prime table emanant a dilectione dei. Secundo vero table a dilectione proximi quod sic est videre. Nam perfecta dei dilectio unit mentem divine potestati divine veritati et divine bonitati. Ergo non est summa perfecta dei dilectione sic hominem deo unit quod omnes suas acciones refert in laude dei et honorem ipsius potencia ei obsequio venerando quantum ad primum. Similiter precam omnes locuciones suas refert in honorem divine veritatis quantum ad secundum et 3o precam omnes affectiones suas refert ad honorem divine bonitatis. Divine bonitatis per amorem perfecte summe inhiendo quantum ad 3m. Nota quod alia ab emanat perfecta dilectione proximi quod sic. Constat enim quod quicumque proximum perfecte diligeret ipsum libenter honoraret et eius necessitatibus studiose subveniret et numquam aliquod nocumentum sibi inferret nec corde nec ore nec opere. Unde alia precepta secunde table includuntur ut patet ex dictis. Quantum tamen est sciendum quod precepta decalogi possunt accipi vel ut data sunt ut mathematice. Ubi primo sic solum pertinebat ad populum israeliticum cum fuit data et dimittebat in magnitudine. Ubi vero secundo sic universaliter obligant omnes homines quia quidquid continet precepta decalogi explicite hec lex nature descripta in corde cuiuslibet hominis continet implicite. Nota quod Nota istud

No q hic ordinat[ur] ad p[ro]ximu[m] duob[us] modis

No q hic p[otes]t i[n]fe[rr]i p[ro]x[im]o nocu[men]tu[m] t[ri]p[lex]

No q o[mn]ia p[re]cepta et ea i[n] plecto o[mn]i[a] emanat a[b] dilec[ti]o[n]e caritat[is]

No ad que[m] p[er]tinet data p[re]cepta

preceptum legis nec quod non vis fieri alijs ne feceris / includit ista omnia precepta negativa scilicet non occides non furtum facies et huiusmodi quod decalogus ponit explicite / Omnibus hijs de forma cuiuslibet precepti est agendum singulariter et forma autem cuiuslibet precepti sic distinguitur in tres partes principales scilicet tres conditiones cuiuslibet precepti ut videbitur in processu de

Primum preceptum affirmative respicit primum quod virtutem ad voluntatem obsequium omnis operis quod debetur divine potestati et sic explicatur cum dicitur Non adorabis deos alienos. Quod quidem preceptum expresse exponit cum dicit in dominum deum tuum adorabis et illi soli servies. Primo deos pluralitatem excludit et unum solum verum colendum ponit. Unde expressius patet Deuteronomio vi Audi israel dominus deus tuus deus unus est / Sciendum autem secundum Augustinum / Ut deum unum solum verum deum debemus adorare tria requiruntur. primo fide integra secundo spe firma tertio caritate et ista tria hoc necessario explicamus intellectu primi precepti. quantum ad primum sciendum quod fides dicitur integra quantum tria / primo quia credit quod fides in actu suo non est diminuta / secundo quia est bonis operibus approbata tertio quia est caritate informata quantum ad primum patet illa fides secundum Augustinum habet triplicem actum / Nam unus fidei credere deum scilicet cum aliquis credit ipsum esse primam causam omnium Alius credere deo scilicet quod ipse est omnipotens et quod unumquemque voluit mihi vera sunt Et illi duo actus sunt imperfecti / et possunt esse in ipsis demonibus communiter / quia demones credunt et contremiscunt / Unde possunt elici a fide informi Tertius fidei credere in deum / iste actus fidei perfectus est et caritate informatus Unde secundum Augustinum / In deum credere est credendo amando in ipsum ire et ei per fidem formatam tamquam suis membris ultimo inherere / Secundo fides integra dicitur ex bonis operibus approbata et per caritatem efficaciam mereri informata quia fides sine operibus est sicut cadaver mortuum sicut dicitur Ideo dicitur Jacobi ii fides sine operibus mortua est / Contra istam autem conditionem non solum peccant infideles non baptizati scilicet iudei qui sic unum deum dicunt in messia et sarraceni in machameto ... Contra quatuor genera hominum baptizatorum quod sic preceptum peccant et damnantur / Primum genus est decipientium scilicet heretici qui fallis suis subreptionibus simplices in fide subvertunt qui eciam excommunicati sunt ipso iure extra de hereticis Excommunicamus Secundum sortilegi et divinatores de quibus extra de sortilegijs ex tenore Eciam qui inspectores sortilegas faciunt si ex zelo et simplicitate hic faciunt commissi peccatum in crimine Et si clericus est sic ex simplicitate fecerit penam debet sustinere a communione altaris laicus non si sic fecerit xl dies peniteat ... clericus officio et beneficio privatur ut dicitur xxvi q. v. Ubi dicitur Non licet christiano elementa colere nec lune et stellarum cursus observare et inanis signa ... nec in herbis colligendis nec incantationibus licet attendere Omnes enim artes huiusmodi ... pestifere societatis hominum et demonum ... infidelis ... amicicie ... fugiende christiano Unde qui talibus credunt aut ad aliquos ... eos ... domus introducunt vel eos ad domos proprias ducunt / sciant se fidem catholicam et baptismum prevaricasse et paganum et apostatam et dei inimicum et iram dei ... incurrisse ut xxvi q. v. Non observetis ... hoc genus infidelitatis reducitur observatio

Nota quod quatuor genera hominum baptizatorum contra ista peccant

Primum genus

Nota quod sortilegium est peccatum et qua pena sortilegi plectuntur

Nota quod unum solum verum deum debemus adorare tria requiruntur

primo fide

Nota fides dicitur integra triplex

secundum Augustinum triplex actus fidei

Nota credere deum credere deo

credere in deum

Dierum egipciacarum et etiam horarum quarundam communibus faciendis et quibusdam seminandis et herbis colligendis et similibus. Ut patet
xxvi q. v. Non liceat ubi in superiori
decreto visum est. Ut autem magis appareat

[Margin: Utrum que actus divinacionis sit peccatum mortale vel veniale] 1°

qui tales actus divinacionis sit mortale
peccatum vel veniale. Sciendum est quod actum
divinacionis et sortilegii quis potest tripliciter exercere.
Primo credens per illum actum realiter assequi
quod intendit, puta alicuius amorem,
vel furti revelacionem vel eventus futuri
prenosticacionem secundum quibus cum [struck through] quia contingenter
dent. Quare cum amor hominis dependeat
a libera voluntate humana motum solum
subest potestati divine et sibi revelacio
occultorum et prenosticacio futurorum. Certum
est quod qui talia credunt taliter posse
fieri per actum divinacionis eo quod credit in illo
actu consistere aliquid divini numinis et
per consequens fidem et baptismum hic est valde
professum in baptismo abnegat et est deterior
paganis, quia recedit a fide professa
quod non facit paganus, et incurrit
iram dei in perpetuum nisi peniteat
et hic est gravissimum peccatum mortale
quia corrumpit fidem que est fundamentum

2°

totius spiritualis edificii. Secundo licet
non credant per actum illum realiter non
nessario quod intendit velle tamen curiose experiri
utrum aliquid sit efficacie in tali
actu vel non, et hic iterum est mortale
licet ita non sit grave sicut primum.
Et racio est quia talis est dubius et
fluctuans in fide postquam talem veritatem
et similitatem [illegible] talia que
sunt vel fiunt dei [struck through] fidei
catholicam approbata. Tercio si quis

3°

sola levitate et simplicitate hoc
faciunt vel cum credis in hic nullius
efficacie vel est [illegible] intendit
intendat an in sit aliqua efficacia
consistat sed solum levitate et simplicitate
hic faciat et hic videtur solum peccatum
veniale, maxime ad laicos ydiotas sed
quo ad clericos qui sciunt tenentur. Hec tamen
ecclesia prohibita semper est mortale peccatum
cum prelati ipsa detinuerunt eos tamquam
transgressores quia indicatur peccato
mortali. Utrum autem in observanciam

[Margin: Utrum de observancia dierum]

dierum. Sciendum est quod si tales consue-
tudines in hiis actibus que dependunt
a causa naturali puta ab influencia
celesti sicut pocionis sumpcio et sagi-
nacio, hoc non est ydolatrie sed sagacitatis
et prudencie. Si non hec observancia
in hiis actibus que solum dependent
ab homine libero arbitrio puta bi-
bere contra
et belli conflictio. Et igitur
sola virtus divina possit in futurum et
movere hominis liberum arbitrium eo quod
talia contendere mereantur similiter. Constat quod
credit talibus actibus inesse aliquid divini
numinis et per consequens peccat mortaliter. Ex
missis igitur patere potest quod observacio
dierum et temporum quandoque est ydolatrie et in-
fidelitatis, quandoque prudencie et sagacitatis,
quandoque obediencie et necessitatis. Ut patet in festis
colendis et in temporibus secundum statuta ecclesie
celebrandis, patet etiam consilii quod nocte sit
homo [illegible] in talibus et in consilibus ad dis-
cretum confessorem recurrat propter possibi-
litatem que peccati mortalis sunt conterendum
vel veniale. Secundum tercium est in fide

[Margin: [illegible]]

debilitas qui tepescit vel fide singu-
lariter depulit ut patet in apostolis fugientibus nobis
vel qui fidem solum in corde volunt licet
ore non audeant confiteri, qui si dubio
procedunt propter confessionem dampnatur. Contra secundum Apostolum
Romanos x. Creditur enim corde ad iustitiam
ore autem fit confessio ad salutem. Et ideo

3m genus

sacramentum confirmationis datur in fronte ut
verecunda libere audeat nomen Christi confiteri quia
Tercium genus est in fide negligencium qui
articulos fidei negligunt addiscere ut
possint credere scire eos. Et ideo magis
laycus tenetur scire omnes articulos fidei

No.

Ad hoc videant doctores quod scire omnes
articulos fidei explicite hoc est fidei
in prelatis que solum requiritur in clericis
scire omnes implicite hoc est fidei
diminute et per consequens peccatum mortale
Laicus autem tenetur explicite quantum
implicite hoc est fidei necessarie tales
sunt articuli quorum festa in ecclesia ce-
lebrantur ut incarnatio nativitas
passio et resurrectio vel etiam quorum figure sive
ymagines in ecclesia ut articuli de trinitate
quam ex precepto iudicatore [illegible]
quam in illo simbolo apostolorum parvulos
Sed quia tales articuli ideo videtur
continere quia [illegible] ad annos discre-
cionis pervenit tenetur discere et scire illud
symbolum non esset doctoris impossibile
tamen vel non prohibet tarditas ingenii
Unde ad removendum impedimentum predictum
statuimus quod parvuli tenentur parochianos fi-
lios spirituales docere symbolum et oracionem
dominicam. Ut patet per decretum Augustini quod po-
t. de consecracione d. iiii. Quartum genus

2m genus

est se extollencium et presumptuose fidem
scrutari volencium qui nichil credere nisi
possit eis racione liquido demonstrari
qui plerumque in errorem labuntur ut Origenes in
Augustino qui volebat humana racione appre-
hendere res et tales mortaliter peccant
et meritum fidei perdunt. Quia secundum Augustinum
fides non habet meritum cui humana ra-
cio prebet experimentum. Unde tales presumptuo-
sos perscrutatores dehortatur sapiens Ecclesiastici
iii. Altiora te ne quesieris et
forciora te ne scrutatus fueris. Quia
scrutator est maiestatis et opprimetur
a gloria. Et ideo dicit Bernardus fidem
presumptuose scrutari temerarium est
credere pietas est nosse vero vita et-
terna est. Secundo adorabis spe sincera

1o sic

tota mente tua in ipso deo ponendo sic
racionabiliter. Sic namque in ipsum homo totam
spem suam ponere debet sine quo non potest nec
ad momentum subsistere nec aliquid bo-
num operari Iohannis xv. Sine me nichil
potestis facere. Et ipse omni genere bonitatis
et in illa necessitate numquam novit deficere
Unde super illud Iohannis vi. Ego sum nolite
timere dicit glossa. Ego sum qui in omni
necessitate vobis semper presens assisto numquam
in bonis vobis deesse poterit. Ideo ubi

c 2

Deus sperabit in deo et delectatus
Sciendum autem quod spes duplex est spem et ex-
adoracio sive cultus divinus. Una quod est

No — Nota quod dupliciter accipitur / spem

species salutis et hec in solo deo est ponenda
Et ideo sibi solum adorari adoracione latrie

Nota quod spes duplex est duplex adoracio

et ymago eius et corpus Christi et crux
in passione [illegible] humanitatis. Alia est species suf-

2a

fragii que est bona in creaturis dignissi-
ma et virgine gloriosa et ideo ipsa adorari
adoracione yperdulie que importat excel-
lentem cultum veneracionis sed hec species
est ponenda in aliquo sancto in celo vel in mundo
per cuius oraciones confidimus adiuvari. Et

Nota quod [illegible]

talis adoracio proprie dicitur dulia. Per hanc autem
personam [illegible] dampnatur qui [illegible]
suggestionibus hominis astrorum [illegible] per
[illegible] de talibus dicentes quod bene digne
nec aliquem sanctorum debeat adorare quia ad
impetrandum effectum est in illo ut di-
cunt per quos possumus adiuvari omnes

No quo ymagines adorant(ur) / i quo non

cum solus deus sit tm̄ et dat(ur) gr(ati)e / Q(uo)d
quid(em) dictu(m) est nephandu(m) et hereticu(m) p(er)
cu(m) solus de(us) sit effectu(s) tm̄ gr(ati)e bn
tu(m) virgo et ceteri sa(ncti) intercessione p(ro)modu(m)
suffragij depreca(cion)i possu(n)t ee ca(usa) gr(ati)e
Est aute(m) aduertend(um) q(uod) contra expositione(m) iudei
nos de ydolatria calu(m)pniant obicientes
nob(is) id(e)m Exodi Non facies tibi
sculptile et non adorabis neq(ue) coles
ea Ad q(uo)d dicu(n)t Q(uod) non adoramus yma-
gine(m) vt est res quedam q(uia) hic esset
ydolatria / s(ed) in q(uan)tu(m) ymago est si-
gnu(m) rei alterius et q(uia) idem est motus
qui est fit in ymagine in q(uan)tu(m) signu(m)
est et i(n) ipsam rem cuius signu(m) est
Ideo est eadem est adoracio qua venera(m)ur
ipsam ymaginem et rem cuius est ymago
Sed ad hoc obiciunt q(uia) cum in lege veteri
Rn° nu(m)q(uam) fuit vsus ymaginu(m) que tm̄ est
nobilior q(uam) non in lege nostra deberet esse
Ad hoc dicu(n)t quia deus in veteri lege
non fuit humanatus nec forma h(ab)uit ideo
nec debuit h(ab)ere figuram nec ymagines
Sed si ulterius obiciat(ur) q(uia) nec in lege gr(ati)e
Rn° in veniunt(ur) nec vider(e)t(ur) expresse de ymaginibus
ergo videt(ur) q(uia) sunt tradicones diuine sed sic
tocies humane Ad hoc dicu(n)t q(uia) formacio
ymaginu(m) non sunt adinuentiones nostre
sed tradiciones ap(osto)lice et diuine Quia
narrat Aug(ustinus) in libro de ciuitate dei q(uia)
xpistus p(ro)p(ri)a(m) sue faciei similitudine(m) i(m)
pressit et regi Abagaro misit Et beatus
Lucas et di(citu)r depinxisse ymagines x(pist)i
et et sculpsisse ymagine(m) b(ea)te virginis
No q(uod) ymagines ... que nu(n)c rome h(ab)ent(ur) // fuerunt aute(m)
i(n) ecclesia ymagines p(ro)p(ter) tria / p(r)imo p(ro)p(ter)
simpliciu(m) erudic(i)one(m) vt qui nesciunt
legere in codice legunt saltem in pariete
2 Sedo p(ro)p(ter) affectus tarditate(m) Vt qui
ad deuoc(i)onem non moueant(ur) auditus

moueant(ur) visis Tercio p(ro)p(ter) memorie 9
labilitate(m) Vt si memoria labat(ur) audita
Ut sepe contingit nec p(ro)bona cure mit-
tit et alia que(m) saltem moueant(ur) tercio visa
i(n) pict(ur)a depicta Quarto adorabis caritate p(er)fecta Q(uar)t(u)m p(rece)pt(u)m ...
ex toto s(cilicet) corde et ex tota a(n)i(m)a d(omi)n(u)m deu(m) tuu(m)
diligendo et omnes actu(s) suos dileccioni co(n)-
iu(n)gendo obiciendo Q(uo)d confirmat glo(sa) Exo(di) xx
sic d(icens) Sciendu(m) q(uia) tm̄ hic maledictus deceremus
h(ab)ere et tolle ... deum tuu(m) sicut
i(n) baptismo p(ro)misisti hic est bellu(m) demonis
se omnib(us) hiis quib(us) i(n) baptismo renunciasti
solu(m) confitebis patrem et filiu(m) et sp(iritu)m s(an)c(tu)m
Sed n(on) hic cu(m) toto corde diligas deu(m) meu(m)
tota a(n)i(m)a / et ta(n)tu(m) ei deuote adherentes
no(n) sumus p(ro)p(ter) d(omi)n(u)m tuu(m) ... No
eciam xxv nescio vos Sed hic i(n)cidit ro-
nabilis dubitatio Utru(m) i(n) hac uita aliquis possit
preceptu(m) dilectionis implere dili(ges) d(omi)n(u)m t(uu)m ex
to(to) cor(de) t(uo) etc. Ad q(uo)d dicu(n)t q(uia) p(er)fectio dilectio- No q(uod) p(er)fectio dilectionis p(er) s(ecundu)m du(m) ...
nis p(ot)est s(ecundu)m duplic(ite)r p(rim)o ut excludit om(ne)s
actus contrarios sic non p(ot)est i(n) hac to-
plere vt s(cilicet) actu suo sp(iritu)s diligat ex toto
corde i(n)t(e)ll(e)c(tu) sine diuisione ex tota
me(n)te i(n) actuali memoria sine oblivio-
ne et ex tota volu(n)tate plena sine resisten-
cia hic e(ni)m non pacit(ur) singularis
2 p(rese)ns status Scd(o) ut excludit omnes
actus contrarios caritati et hoc p(ot)est impleri
i(n) hac vita caritas quia caritas p(ot)est esse
adeo p(er)fecta q(uod) omnes actus mortal(es) excl-
dit p(e)cc(at)i excludit / Qualit(er) aut(em) hoc
ad tantam p(er)fectionem dilectionis p(er)ueniat q(uia)
nu(m)q(uam) mortal(e) peccet Considerandu(m) est q(uia) p(er)
hic potissimu(m) contingit ex eo q(uod) h(om)o
p(er)fecte incorporat(ur) caritati dei Ad q(uo)d p(er)fecte
i(n)telligendu(m) duo sunt declaranda / p(r)imo q(uod) ...
ymago caritatis ... sint sigata et i(n) quib(us)
coloribus sint ... i(n) pictura ...
que caritati tamq(uam) forme exemplari
dotamur ... et ei p(er)fecte p(ri)mo nob(is)
possibili conformemur Exp(ositi)o p(rim)o sit d(omi)n(u)m erste
varbe heysit ... d(omi)n(u)m andir gene
dechlich d(omi)n(u)m dritte ... p(ro)p(ter) p(r)imu(m)

est secundo quod sicut in ipso cantentur quinque
sunt colores completi in signum quorum color
sic dici humanus sicut color [illegible] quinque
color est virtualis efficacie. Secundus generalis
effluencie. Tertius specialis in presentie. De primo
patet. Nam primo ipse dilexit sine amore inmensura-
bili ex toto virtute anime sue et omni virium
spiritus et ex toto desiderio sui cordis/ et secundum ultimum
posse quod potest homo precepto cantici in ca-
ritate et ideo iste color signatur dei
esse virtualis efficacie/ quia dilexit
sine amore inmensurabili secundum ultimum posse
totius anime/ totius cordis et totius virtutis
sue ut dicitur. De secundo patet Nam sue caritatis [illegible]
inmensurabili secundum ultimum [illegible] omnes gratie [illegible]
virtutis sue sunt gratia gratis data/ sive
gratia gratum faciens vel gratia ex unionis [illegible]
eius spiritus gratie et omnes virtutes et omnia
dona ad perfectionem pertinentia christo in summo habuit
Et ideo scribitur Joh. iii. quod non sunt ei
datus spiritus ad mensuram quod non est in-
telligendum quod gratia christi sunt infinita/ quia
sic non esset creata/ sed quia non recepit gratiam
ad mensuram aliorum vel etiam angelorum sed lo-
nge excellentiorem et ipse tanto angelis
excellentior est effectus differentius pre illis
nomen hereditavit. Hebre. i. Unde est etiam quod
gratia christi dicitur gratia quia sicut in capite est
plenitudo omnium sensuum in aliis autem membris
corporis solus est sensus tactus. Sic in christo
fuit plenitudo omnis gratie. In aliis autem sanctis
fuit gratia limitata/ et ad certa spectans sive
ad certum modum habendi determinata. Sicut etiam
a capite ceteris membris influitur motus
est spiritus sic a gratia capitis christi influitur nobis
spiritus devotionis et motus bone operationis
Et ideo signatur iste color generalis afflue-
ncie dei/ quia sua dilectio omnes perfectiones
gratie comprehendit. Tertio patet Nam tanta fuit
excellentia caritatis christi quod non solum intenti-
onis inseparabiliter coniungebat ipsi deo
Verum etiam tota natura humana inseparabiliter

uniebat divino supposito/ et quod hic fuit tres
prerogativas consecutus nobilissimas Prima
est/ quia cessavit sibi ipsius nature humane
esse personale et appositum unitur divino
Secunda est/ quia christus dicitur dei filius
naturalis etiam secundum naturam humanam quia natura
subsistit in divino et in hypostatico quod est
ipsum filii secundum naturam. Tertia est quia omnis
honor et cultus latrie qui exhibetur
ipsi deo etiam secundum naturam humanam competit
ipsi christo. Et ideo dicit apostolus Adorent
eum omnes angeli dei et ideo videtur est
quod iste color dicitur esse divinus quia sue
caritatis effectu potuisse mensura habere
hypostatico et divino quod christus secundum est sanctus
quod iste forme exemplar debemus templari
[illegible]. Tertio patet quod hic tenemur operari
divine deo et ei placere secundum ultimum pos-
se sue consortiis affectionis et operationis. Nam
quod in maiori caritate tamen lucebit. Sola
[illegible] excendit et etiam maiori meret illius
[illegible] tanto decore gratie perfulgeat quod
videtur sibi convenit quod de dilecto scribitur
Mt. iii. Hic est filius meus dilectus in quo
michi complacuit. Talis enim hic efficitur
[illegible] et [illegible] ve benedicti omnibus sanctis
[illegible] quia sicut [illegible] virtualiter
tangit et dulciter allicit ad diligendum et pla-
cendum soli et ideo dicitur scribitur Job
Omnis qui viderunt eos agnoscent illos in
[illegible] vita et spiritu conformis totis
[illegible] et dicet quod hic est semen cui benedixit
deus. Verbo in hic quod hic caritate unitur
deo/ sed omnia dona nostra [illegible] gratie que aliquis
recepit/ sed enim omnia dei plenitudinem gratiarum
[illegible] refundit michil de hic sibi
[illegible] vel viribus [illegible] sed omnia in plenum
[illegible] largitur. Omne humiliter respondendo in
[illegible] influentia donorum et gratiarum sibi lar-
gitus augeatur. Secundum quod scribitur in [illegible]
[illegible] dicitur Eccl. i. Ad locum unde exeunt flumina re-
vertuntur ut iterum fluant. Quia per hic
[illegible] gratiarum [illegible] recognitionem in deum

refundit sibi semper quo copiosius augeatur
Tercio intelligitur quod ex tota voluntate deum dili-
git qui omnes formam et modum quo
ipse Christus eum pro nobis dilexit. Constat autem
quod Christus dilexit homines fortiter dulciter
et constanter. Fortiter quidem quia tanto amo-
re et tam sitibundo desiderio nostram sa-
lutem appetiit quod coram Pylato stans
ad interrogata iudicis noluit ne con-
fusione data prorogaretur tempus pre-
parationis nostre redemptionis. Dulciter
quidem quia tam prompto affectu et leta mente
sustinuit dulcedinem crucis passus fuit
ac si passionis acerbitatem et absorpcionem ca-
lumpniarum sibi summas delicias repu-
taret. Constanter vero quia tam perseveranter
nos dilexit quod vinculum amoris nunquam
ad momentum dissoluit quamvis per phil. qua-
si divisione cum humana natura non ipsius
mortis acerbitas nec ipsius penarum acer-
biorum multiplicitate ad momentum voluit
separari. Et ideo Leo papa dicit quod tanta
fuit illa unio quod nec penis nec acerbitati-
bus potuit dividi nec dissolvi. Videte
si in veritate ipsam forme constanciam sue
dilectionis. Deus ergo autem diligere
ut ardor sue dilectionis omnem terrenorum
na affectionem a te absorbeat. Et ideo
dulciter quod in dulcedine sue dilectionis tibi
omnis adversitas transitoria dulcescat. Et
ideo perseveranter quod nulla res transitoria
te ab eius amore evellat. Dicere valeas
cum apostolo Quis nos separabit
a caritate Christi. Sic igitur patet primum. 3o
Quo modo dampnamur a divina caritate
prestita. Unde est sciendum quod contra hec
precepta sunt superbi cupidi et gulosi.
Nam superbus proximo tollit bona gloriam.
Cupidus nummos sue pecuniam. Unde
gulosus ventrem sue ventris ingluvi-
em ut dicit apostolus. Quorum deus

venter est. Et de gulosis dicit Quorum
deus venter est. Ita hic est regulare
secundum Jo. et Aug. Quod illud quod unusquisque
super vel equaliter deo diligit hoc sibi
pro deo constituit. Et illud deum illud quod sic
diligit. Unde sciendum quod superbia in ecclesia
gloriam pro deo colit vel excellenciam. Nunc
cum superbia colitur vel excellencia in pompa
seculi sicut in conviviis tornamentis vane
fabulis ... hoc est mortale si fiat
propter pompam et contractum aliorum non
tamen si fiat propter exercicium milicie vel
ut hoc decent aliis convenit. Unde ex
potest in virtutibus et religiosis actibus
Et illa secundum Aug. est multo deterior prima
quia magis decipit sub specie religionis
et hic contingit multis modis. Primo cum quis
bonum quod hic agit estimat sicut fecit
phariseus se preferens publicano. Unde
sibi sibi constat credit tamen quod prius ero
... Secundo cum quis iactat se habere
quod non habet cum sibi datum putat. Tercio
cum abiectis ceteris singularis vult videri hic
exemplum secundum Luc. xviii duo homines ascen-
Nunc quoque superbi in singularitate sicut cum
quis professus est in obediencia abstinet
aliquando ut non contra sue statuto ab
ecclesia et si hic ex contemptu fiat peccatum
mortale est, non tamen si fiat ex obedi-
encia et devocione sua. Cupidus autem secundum
quod hec precepta, cum deum confitentur ore sed
opere negant et offendunt quibus de quibus
loquitur dominus ysa. xxix populus hic labiis
me honorat sed non negat, vel cor autem eorum
longe est a me. Et primo patet. Qua-
liter confitendum sit de transgressione huius
precepti primi. Et primo dicitur quod preponere.
Quod si quis contra fidem deliquisti corde
aliquid contra fidem senciendo vel tenendo
ore aliquid contra fidem dicendo vel vitu-
perando fidei deridendo vel fastidiendo
Opere in cantationes exercendo vel exercentibus

fidem adhibendo Dice egiptiacos et
ctiis lunaticos p[re]sacos p[er]suado vanam
fidem debuit teneo et ea no[n] p[ro]mulga
opa q[ue]ret ut c[ontr]a articlos fidei ne
gligent adhibendo Ite de q[ui]a ex[po]ne
si malis bona tractato s[ecundu]m tua p[ro]pri
ss. Si p[er] nimia solicitudine[m] s[ecundu]m tua
ad[ver]sa p[ro]videncia subtraxisti Et si i
aliq[uo] v[er]bo q[ue]lo appe d[omi]n[u]m an[te]colis te
retraxisti ut si i t[er]ra p[ro] salute
i d[omi]n[u]m s[u]ffragiu[m] no[n] orasti s[ed] potius
p[ro]phanitate ut volu[n]tate aliqua corporali
It s[ecund]a si ad q[uo]d dem diligisti ut
c[ontr]a si acc[i]o[n]es tuas p[ro]pt[er] i eis hore
no[n] ordinasti ut si vita tua q[uo]m p[er]
dilc[i]o[n]is no[n] [con]formasti Et breui[ter] est
q[uo]d c[ontr]a caritatem deliquisti Ex q[ui]b[us]
est pate[n]t q[uo]d viciu[m] s[ecundu]m di[cta] sic ad
disc[re]tio[n]em [con]fessorem vertere p[ro]p[ter] q[uem] de p[re]
dict[is] plenius poss[i]t informari

Secundum preceptum est Non assumes
nomen dei tui in vanum ubi s[ecundu]m
Aug[ustinum] p[ro]hibet[ur] iura[men]tu[m] frivolum
et c[ontr]a p[er]iuriu[m] v[er]bum eni[m] q[ui]d p[ro]hibito
iurat et q[uo]d s[i]c[ut] iurat nomen dei assum[i]t
i vanum quia p[er] nomen si ea no[n] ubiat
d[ivi]na virtutem p[ro]b[a]t ea[m] nominat [con]temp
ut p[er]ioranda q[uo]d Et h[oc] preceptu[m] e[st]
exponi[tur] p[ri]mo de iurisp[ru]d[enc]ie iura[men]ti ut
sic s[un]t Non assu[mes] no[men] dei tui i vanum
Secundo s[ecundu]m iurando ut periurando Cir[ca]
q[uo]d ea p[er] ordinem p[er] declarando p[ri]mo
q[u]a[lite]r et quibus modis h[oc] preceptum
male iurando violet[ur] s[ecund]o q[ui]d sunt at
tenda i h[oc] q[uo]d aliq[ui]s licite et sine pecc[at]o
possit iurare ut iuramentu[m] recipe[re]
s[e]c[un]do videndu[m] est q[ue] s[un]t illa p[er] que
q[ui]s invenit p[er]iuriu[m] iusto vetitat[ur] Et
h[oc] p[ri]mo est sciend[um] Qui nomen dei i[n]
vanum assumit[ur] male iurando h[oc] p[ri]mo
n[on] q[uo]d iurando vane et vtilit[er] h[oc] sit d[ivi]na
virtutem sine ea nominando i obtestando
Secundo iurando dolose i fraudulent ut i

[con]tractibus p[ro]pt[er] lucru[m] decipiendo i iura[n]do
vt tua melioru[m] qua[m] sit ut opposit[um]
[con]stat q[uo]d stetit Tercio iurando te
merarie i p[re]sumptuose q[uo]d itera[tu]r sit
t[ri]bus modis p[ri]mo [con]tradicit iurando
vt ea aliquis iurat p[er] i[n]testina dei
ut [con]fusione dei i[n] q[uo]d s[ecundu]m invene
ret, iurando sit ea q[ui]b[us] sine ea iurat
p[er] q[ue]q[ue] vulnera dei v[e]l h[ec] eni[m] [con]traria
sunt va[na] quia eu[m] s[ecundu]m for[m]a[m] iudei bla
sphema eo q[uo]d aliq[ui]d deo ascribit[ur] q[uo]d
sue dignitati no[n] [con]venit s[ed] ea[m] sonat
i di[vi]n[am] irreverencia[m] quia magna est de
irreverencia vulnera p[ro]pter i vanu[m] assume[re]
bo[na] nob[is] tota salus effluxit Ideo s[ecun]d[u]m
iura[men]ta [con]siderate fiant s[un]t mortalia
pecc[at]a s[ecundu]m q[uo]d c[ontr]a iustificat[ur] t[ri]b[us] talia
iura[men]ta sit p[er] rep[ro]bata q[uo]d [con]temp[tu] deu[m]
i t[er]ris offend[un]t cure ut digitu[m] ut
c[ontr]a singula quaq[ue] vehit Sic et talia
fiunt g[ra]ci[a] g[e]n[e]ri singule i uide li
bate s[un]t venalia p[ro]ut i p[ri]mi mot[us]
i fideli[bu]s in s[ecund]o p[er]iurando t[ri]b[us] utitur
p[re]sumpt[uo]se [con]temptuose i h[oc] s[ecundu]m teologos
ut c[ontr]a iurans [con]tingit m[ultis] modis illis
eo q[uo]d p[ri]mu[m] mutit[ur] p[ri]mo eu[m] q[ui]s sciet
iurat falsu[m] i h[oc] se[m]p[er] est mortale pecc[atu]m
Secundo est si ignorant h[oc] fiat p[er]iurus
esse vere q[uo]d iurat Et uo tu[m] q[uo]d p[ro]mi
ut s[ed] c[ontr]a ille q[ui] ple[n]a volu[n]tate dispone[re]
p[ro]mitte[re] c[ontr]a quicq[uid] p[ro]mittat vide[re] p[ro]pt[er]
confiendo quia deus no[n] iudicat s[ecundu]m opera
s[ed] s[ecundu]m cogitacionibus Ut p[er] xxij q[uo]d i pacto
q[uo]d p[ri]mu[m] plenum p[ro]pensatu[m] i delibatu[m] est
pecc[atu]m mortalissimu[m] tu[m] p[ro]t[er] tres digitos
quos posuit sup[er] s[an]c[t]os s[ecundu]m q[uo]d corpus
et a[n]i[m]a sine res sine a[n]i[m]a dat i p[ri]ncip[iu]m
d[ivi]na delibatu[m] c[ontr]a iura[men]tu[m] ligno sit se
lempnizatu[m] s[ecundu]m s[u]periora iniet i plene
delibet tu[m] est pecc[atu]m morte Si a[ute]m
h[oc] solu[m] fiat eu[m] vero i u[er]o sit solu[m]
iura[men]tu[m] delibatu[m] sic est veniale
Secundo v[e]l p[er]iurando iurato i dist[inct]a sine

Non q[ui] aliq[ui]s delectat[ur] sine ea iurare p[ro]hibe[tur] vel s[ecundu]m
q[u]a s[ecundu]m iurare est vi[ci]o[su]m p[ro]hibito Since s[ecundu]m q[uo]d sit
ea ea vera ut ut tu[m] no[n] est dimittu[m] iuramentu[m]
sine pecc[at]o

Expo[sit]io p[re]cepti
[secun]di de male
iura[n]do

sive dubia, ut cum quis iurat de quo dubi-
tat an sit verum, et similiter sit cum deliberacione
et proposito sit mortale et maxime quando est
solempnizatum. Si autem incaute vel
iocose levitate fiat sic est veniale. Tercio
modo dicitur periurium iuramenti transgressio.
Aut quando iuramentum est illicitum, ut quis
iurat non dare elemosinam et cetera, sit periurus propo-
sito et peccat iurando, sed non peccat contra-
veniendo, quia secundum Ysidorum: In malis pro-
missis rescinde fidem et in turpi voto mu-
ta decretum. Aut est licitum, ut cum quis
iurat quod nolit ludere cum proposito et
cum proposito et cetera est mortale peccatum contraveniens
ludit. Si autem quis iurat dare elemosinam
vel ieiunare vel peregrinari, tunc si transgre-
ditur cum impotencia vel necessitate compulsus excusatur a per-
iurio. Si autem cum voluntate periurus efficitur,
extra de iure iurando, Quemadmodum. Quarto
dicitur periurium iuramenti recepcio quando cum
periurat et qui periurare compellit nequior periurus
est, ut 22 q. 5 c. Cum ideo est. Qui
enim compellit aliquem ad iurandum et scit eum
falsum iurare vincit homicidam, quia ille
corpus occidit, iste animam, immo duas animas,
illius scilicet qui iurat falsum et suam propriam
qui recipit, ut 22 q. 1. Ille enim
sit qui exigit. Sed tamen est sciendum quod
ad hoc quod aliquis possit licite iurare vel
licite exigere aut recipere iuramentum
considerandum est primo exigens iuramentum,
aut persona publica ut potestas iudex, tunc talis
non peccat quia tunc secundum ordinem iuris re-
cipit iuramentum sive sit verum sive sit falsum.
Aut est persona privata et tunc aut exigit ad
confirmacionem obligacionis et hoc sit sine peccato.
Aut videlicet [illegible] ut cum sit eum falsum
iurare et cetera peccat mortaliter. Aut ad dubi-
tacionis remocionem ut quando pro religione
iurat et cetera non peccat exigens iuramentum
cum sit finis controversie, ut secundum apostolum Hebreos 6.
Aut est in innocencia sua exigere iuramentum
et hoc dicit sibi credi, in omni potestate

Nota quomodo quis licite possit iurare vel exigere vel recipere iuramentum

possit iurari. Alio quo aliquis possit sine
peccato iurare et iuramentum recipere tria requi-
runtur. Primo veritas contra mendacium. Secundo iudicium,
id est discrecio sive libertas contra temeritatem.
Tercio iusticia contra rem iniustam, id est quod
sit iustum et licitum. Et posita tria secundum Iohannem
dicuntur comites iuramenti, quia sicut quod
licitum iuramentum. Sumit hic nomen, Ier. 4,
q. 4 Animadvertendum. Postea tamen est
sciendum quod sicut periurio dicitur et veritas sunt tria
mala que cum periurio incurruntur, et similiter
sunt tria bona que cum periurio amittuntur. Pri-
mum malum quod cum periurio incurrimus est
pene augmentum, quia secundum canones pro periurio
manifesto et solempnizato debet imponi
penitencia septennis. Secundum malum est reatus
immanitas, ut secundum Crisostomum hic crimen in pena
comparatur homicidio voluntario, immo secundum Augustinum:
Qui cogit alterum periurare dicitur crimine
superius tantum vincit homicidam. Tercium ma-
lum est irrecuperabilitas, quia periurus in suis
efficitur non recipiendus [illegible] penitentia in
testimonio admittitur, extra de testibus. Sicut sunt
tria bona que cum periurio amittimus:
Amor namque videlicet [illegible] et bona in honore operis,
quibus cum periurio denudatur. Primum bonum est
quod amor et conservacio videlicet honoris [illegible]
[illegible] liberat, ut Io. Si vincat vos
liberavit vere liberi eritis. Secundum bonum est
quod ipsum bonis omnibus donis et virtutibus
secundat. Eccli. 24: penetrabo inferiores
partes terre et illuminabo omnes sperantes in
domino. Tercium bonum quod homines de adepcione
beatitudinis assecurat, ut Sap. 6: Con-
cupiscencia et amor. Amor sapientie perducit
ad regnum perpetuum. Sed hic notabiliter
est sciendum quod dicta quod Christus dicit Mt. 5:
Ego dico vobis non iurare omnino. Qui-
dam simplices sumpserunt occasionem erro-
ris sic intelligentes quod hoc inhibuit ea
iuramenta tamquam omnino illicitum et hec multi

de compositione voti

hetica sensu et sentencie sed hoc non est
verum quia xc. mlc vo non plibz simpli-
citer sed solum quod sine cum littera 2ua-
no sit intus et hoc apparet primum pnciplis
euidens. Sed hic precipitur compo. de
tinssione voti. sed hic sic vo non
assumes nomen dei tui in vanum voti
sed tui deo sciz tinsgre. Quia secundum
hugo de sancto victore li. ii. pte viii. c. viii.
Votum est testificatio quedam promissionis
spontanee que ad deum solum et ad ea
que dei sunt referri. Ergo quod patet quod transgre-
ssio est hic plibe. Sed ad maiorem
huius euidenciam circa sine mi. ponen-
tur i questions. Prima primo ongrendum est quid sit
votum. et que et quot requirit ad ipsum votum
secundo utrum votum licitum sit obliget ad
seruandum. tertio utrum per votum simpl. quis
possit contrahere matrimonium. et ingreditur Utrumque
his sit aliquid facere cum voto quod sine voto
Ad primum est sciendum quod votum nec aliud
est quam spontanea promissio cum deliberatione
vel obligatione firma. Ex quibus patet quod ad
votum tria requiruntur primum propositum voluntatis
quod debet fieri cum animi deliberatione non est
contractum necessitate. Ideo patet quod si aliquis co-
gitur metu cadente in constantem ad aliquid
vouendum non tenetur persolvere. Secundum est deli-
beratio voluntatis quia si aliquis subito aliquid
bonum proponit non obligatur ad seruandum
votum necessitate sed solum congruitate decencia
et honestate maxime quando virus et bonis studen-
tibus non est resistendum. Tercium est quod
votum sit de re bona quia si fiat de
re mala non obligat. Unde ysidorus
in malis promissis rescinde fidem. in turpi
voto muta decretum. et po. xxii. q. iiii.
Ad secundum est sciendum quod votum licitum sit
obligat ad seruandum si bonus sit fini-
tum quia eius transgressio est peccatum
exceptis iiii. casibus. Primus si aliquis
vouit sub condicione tunc enim non tenetur

condicione non tenetur persoluere votum puta
si aliquis vouit vltra digitum ieiunare vt
sanaretur tali tempore si non sanatur infra tempus
prefixum non obligatur ad persoluendum
voti. Secundus est si accedit dispensatio eius
qui potest dispensare in voto quod tamen in-
tendit nisi in eque bonum vel melius com-
mutetur. Sed cuius gratia querens potest videre patet quod in
voto continentie solemnizato possit
dispensare. Ad quod dicunt sanctus Jo. Hugo
hostiensis innocencius quod quia in omni
voto stat in omni iuramento intelligitur
excepta potestas pape. Et sic dicitur posse
de plenitudine potestatis et maxime si aliquid malius
vel commune sic exposcat. Sed albertus
in iiii. sentenciarum dicit quod votum continentie so-
lempnizatum nullo recipit dispensatorem
quia hic quoniam melius dignius vel vtilius
potest compensari cum non sit digna ponde-
ratio due continentis ut scribitur. Unde
innocencius super eius nimis in voto continentie
dispensare non potest nec valet illud quod di-
ctum est de regum vel communi secundum Augustinum
Non sunt facienda mala vt eveniant que
bona vt in tercio vero vtri. Exigem ergo
deo dicunt [illegible] voluit nubere regi cum
tamen promitteret se cum omni ipso si vim-
ret tenens Apostolus ad hoc consentire
voluit sed preceptum potius mortem sustinuit
et hanc opinionem super predicto reperio
tueri. Tercius casus est si impotentia
vel infirmitas aut impossibilitas accedit. Ita
quod votum fiendum impediret. si prius erat
hic tamen superueniens voto sicut obligatio
cessit vnde si aliquid possibile sit dum vouet
postea fiat impossibile tollitur obligatio
quod adhuc. puta si aliquis diues vouit
edificare ecclesiam postea propter paupertatem superue-
nientem perficere non potest posse non obli-
gatur. hic tamen potest intelligi nisi si factus est
omnino impotens ab solutus est a voto. Si
autem sit impotens in parte tamen quod totum

pficere no possit tunc remanet solum ob-
ligatus ad id qd pt et no ad aliud. Utrum
tamen est si uoluerit no sit sui iuris
tamen eius voto sit contraria permissio
melioris boni cum deliberatione firmata
ut visum est / pt q solum ille vovere
pt et proprius ad votum suum obligatur
q sui iuris existit. Ratio quia quod subiectum est
voluntati aliene no pt aliquid vovere
q illud cui subiectus est a debito servitutis
impediat. Unde servus q est dnio no
pt quicquam q ipsum impediat a servicio dni
Vir etiam q subiectus est mulieri quantum ad reddi-
tionem debiti / et econuerso mulier no pt
vovere continenciam sine eius licencia
nec etiam peregrinaciones longas excepto
voto terre sancte. licet abstinencia in sola
vir no possit vovere sine licencia mu-
lieris / Mulier vero q subest viro in omnibus
ideo nec pt vovere sine consensu viri / nec
etiam monachus sine consensu prelati. Similiter
[illegible] episcopus q subest pape in hiis que
ad episcopatum ptinet / ideo no pt vo-
vere peregrinaciones longas / nec etiam religi-
onem intrare sine consensu pape. Abstinencia
aut religiosi / tn vovere pt et clam etiam
per que no abstrahitur a iunctione sibi
iniuncta / Clerici etiam seculares quia subsunt
suo episcopo quantum ad officium ideo nec vovere pt
q ipsum subtrahat a servicio beneficii / licet alia
vovere possit in quibus sui iuris existit
Filius et familia qua subest patri in hiis
que ad regimen domus ptinet ideo etiam
talia nec vovere. hec notat Raymundus
et hostiensis. Sed cum mulier nec vovere
possit sine consensu viri inito dubitatur
utrum peccet emittens aliquid sine licencia viri
Ad qd dicitur q no si faciat temerarie licet
eius votum uxoris et omnium huiusmodi qui no
sunt sui iuris no pt firmari sine consensu
eorum quibus subiciuntur no tn peccant vovendo
absolute loquendo / quia in eorum voto intelligitur
debita condicio. f. si suis prioribus placuerit
ut si expresse no renitantur. In talibus enim
sufficit tacitus consensus secundum Innocentium maxime
si prior sciat et no contradicat arguitur. xx
q. ii. Si inquisitum. Sciendum tn q licet uxor no — Nota bene
possit vovere aliquid sine consensu viri si tn
fiat no querere auctoritate ipsa sed eius
pt irritare si voverit antequam nuncium sit
factum / dummodo no sint adimpletum nimo(?)
etiam. Exemplum est si mulier de consensu viri vo-
verit abstinencia peregrinacionis vel huiusmodi et
postea ei vir expresse prohibeat debet
obedire viro et no peccat vero obediendo
licet vir peccet illud qd concessit re-
tractando ut etiam prohibendo. xx. xxxiii.
q. v. Noluit. Iuxta tamen distin-
guendum est quia aut dedit licenciam in fa-
cie ecclesie et tunc in iudicio tunc secundum Petrum
no pt revocare. aut dedit in privato
et tunc ante votum licencie potest revocare
puta si dedit licenciam de ingressu religionis
sed no potest postea. Thomas et Albertus
dicunt q si vir dedit expresse licenciam coniugi
decipiendi vovendi no pt eam post votum
emissum revocare sed intellige no pt si pecto(?)
Sed si vir solum dissimulet et postea plena
deliberatione velit revocare pt et mulier tenetur
sibi in obedire. Cum tamen videatur dare pe-
nitencie dus(?) Dnia qui dat licenciam
vovendi continencia no potest impedire
coniugem debitum / nisi et ipse simul voveat /
Illa tn que vovit impeditur ab exigendo /
no tn a reddendo. Sed forte dicitur
Numquid vir potest irritare votum uxoris
q sine consensu suo emisit. Respondetur q sic
q no quia vertitur iure suo sibi debitum
quo etiam sibi … in adulto
… Utrum etiam est sciendum utrum per votum simplex
possit quis contrahere matrimonium. tria videntur
sunt … est ondendum q mortaliter peccat
qui per simplex votum continentie contrahit
matrimonium. Tn quia facit qd preceptum
dnus / quo dicitur vovete et reddite

Nota utrum quis per votum simplex possit contrahere matrimonium

Tu quia in foro conscientie et apud deum obligat tantum secundum doctores votum simplex sicut solempne / Exemplo evidet patet quod quamplures fratres qui deum contemplantur et alicerciant aliquas personas conscientie per votum simplex eiusdem continentie qui petunt explicite primo quod sua consilio ad penitentiam in fidelitate compellunt Ita transgressio simplicis voti et in mineri debet esse quod abnegatio domine debet et ideo per violationem pectoris primi et transgressio voti videtur similiter fortiter tenere in gravitate delicti // Et quod est utrumque plus obligat merito precepto quod immediate fit se ad primum / Secundo quia post illa maior precepto oppositum tamen secundum errore modum seu opinione magis possit debitum petere sine peccato Tercio quia dignitate angeli adimunt homini / quod patet quia per continentiam homo primi angelice conformatur immo est peccata / dignitatem angelicam transgreditur quia secundum Ieronimum continentia in carne corruptibili sine est dignius et excellentius et maioris meriti quam ea sine carne non minus Secundo videtur debitur. Utrum ille qui per votum simplex continentie / per eam iniunxit se eu alia conscientie in plus dicat sine voto an iniuncti Dicendum quod votum magis sinaque ut quod Clericum ut no. c. Ut dicitur quod votum simplex sinaque sit / est si per eam iniunctum uxorem ducere et iniunctus penitentiam iniuncto primaz agit / lig Hostiensis in cau centro ut eis primus iniunctum uxorem ducere et per eam votum continentie emittit dicunt magis sinaque esse iniunctum quam votum / Tercio videndum est Utrum votum sit magis obligatorium quam iniunctum Ita obligatio voti tangitur ex fidelitate / quam deum ut ei promissione sicut Sed obligatio iniunctum eius conveniencia quam deo deus / Et quia tenemur ut vivamus quod per nomine eius promisimus Vis autem fidelitas est inveniencia et non econtrario / quia in fidelitas videtur esse maior iniuncti Quando autem in fidelitas in portans

simulacrum iniuncti / maior videtur esse obligatio voti quam iniuncti / si attendimus ad conditionem obligationis utriusque Videtur autem Hostiensis dicere utrumque esse eiusdem firmitatis licet per utrum quod ad in deum ipsitate obiecti et utrumque obligat ipsi deo / Sed quod ad eum obligandi / maior videtur obligatio voti quam iniuncti ut dictum est / Quarto est sciendum quod multo melius est facere aliquid ex voto quam sine voto / quod patet tribus Primo quia vovere est actus latrie que est nobilior virtus Constat autem quod actus qui est affectu virtute elicitur est perfectior quare etc. Secundo quia secundum Anselmum perfectius est dare arborem cum fructu quam arborem tantum vel fructum sine arbore Sed constat quod bona voluntas est quasi arbor fructum. Actus autem continentie est quasi fructus bone voluntatis Tu igitur qui continet sine voto solum dat fructum Qui autem ex voto continet cum primam bonam voluntatem cum omni fructu ex ea proveniente deo perpetuo dedicat. patet quod multo melius continet ex voto quam sine voto Unde Hugo de Balz si dicit quod continens sine voto libere continet qui autem ex voto convenienter continet melius autem videtur aliquid si possibile quam convenienter Quare etc. patet videtur Anselmus in libro Cur deus homo / felix est necessitas que / ad meliora compellit Constat autem quod necessitas que in nascitur ex voto per se ex voluntate libera quamvis homo spontanee se deo obligat per votum continentie Tercio patet idem quia per votum voluntas immobiliter firmatur in bonum / facere autem aliquid ex voluntate magis firmata ad bonum est perfectius / quia pertinet ad perfectionem virtutis ut patet secundo Ethicorum / quare etc. Tercio oppositum patet propter de transgressione ubi maledicta sit Nota assumendum

Nota tertia opposito istius propter transgressionem votum maledicta

nomen dei tui in vanum. Iudico si male
dicto et contingit quattuor modis / primo
1 non maledicas deo sicut lusores faciunt
cum non prosperantur in ludo taxillorum qui
etiam linguam dyabolicam retorquent / et dominam
innocenciam et de maledicunt est horribile
est audire horum quorum peccatores sunt
quibus talibus continuatis horrorem credunt
vel qui vescuntur corpore de lupo domini
et cum ipsius sanguine bibunt / vel aliquis
2 parte lumbis recipiunt / Secundo non male
dicas alicui sancto et specialiter beate virgini
sicut faciunt multi blasphemi / Omnibus ei
tales non possunt absolvi nisi ab episcopo vel
ab eius penitenciario et maxima debet penitencia
imponi ut dicitur extra de maledicis Statu
imus ut plura et benediccio de hoc itaque
3 tu et ingrato / Tercio non maledicas
dei verbum ipsum sive sub sermone seu est
predicacionem impediendo Contra quod
faciunt qui verba predicatoris derident vel ad
impediendum ipsum clamore risibus vel aliis
4 truffas faciunt / Quarto non maledicas
divine voluntati ut faciunt illi qui maledicunt
aure pluviali vel corpus infirmitati seu
est vero predicacionem quia multa ma
ledicunt deo et pluribus Quidam dedicto
per quattuor annos in senatu dixit tu autem
fecisti michi corpus et ego accipiam tibi
animam dyabolus accipias michi animam quod
dicto medico statim factum fuit / Nonum
quod maledicto quemque procedit ex voto
voluntatis et odio frequenter et hoc prohi
betur quia est peccatum mortale Nunquam
est communiter inquit et hoc concedit non
est peccatum cum est sicut ea vis sue quod
xxiiij q. iij Cum si Insuper est sciendum
quod istud preceptum cumulabis varietatem
violatur Corde ore et opere Corde quando
quis male ... qui solo nomine volunt
rem et ... vel alii negatus

qui legis precepta in baptismo receperunt / re tamen
fecerunt i. contra vivunt Ore vero male
mirantur voti transgressione vel dei nomine
iore predicacione que sit vana et tenebro
et indevota orare de quo ysa. 29 dicit
populus hic labiis me honorat cor autem eorum
Opere peccant hypocrite qui nomen domini in vanum
assumunt et simulacione operis melioris
et non impletur corde seu magis i. in
vanum recipiunt quia vana reportantes
iam mercedem suam receperunt / Ex premissis
igitur diligenter consideranti patere potest quilibet
quomodo de isto precepto debeat confiteri

Tercium preceptum est memento ut
diem sabbati sanctifices hoc preceptum
refertur ad spiritum sanctum bonitatis sicut secundum ad
filium veritatem et primum ad patrem potentes
deo enim hoc passionem devocionis hoc die
tollere concepte et deo ... in
oracionibus vel bonis operibus per totam septimanam
neglexit hic recuperet isto die / Ut
ad evidenciam huius precepti Primo quid quare
fuit hoc datum / Ad quod dicendum / Quia huius
precepti est triplex racio Moralis / Prima fuit divini
cultus vacacio ut isto die semper homo
devocioni studeat / et quicquid boni aliquid
neglexerat hic isto die potissime repara
ret Secunda fuit avaricie repressio / Ut
non tantum ab operibus mechanicis sed etiam a[finis]
cautis abstineret Tercia / divine impo
tencie maior recordacio quia sicut
deus requievit septimo die ab omnibus operibus
que fecerit i. observavimus homo ita hoc debet
requiescere ab omni opere corporali ut vacet
divine laudi et graciis deo referendis pro
tantis beneficiis / Unum enim deus in sui ...
observacionem et subsidium ... / Est etiam
huius precepti triplex racio mistica / Prima alle
goria quia sabbatum sic requievit xpistus
in sepulcro / et est consolacio animarum in limbo
que ... / Secunda fuit ... est

Quia ipsum preceptum datum est

tropologica sive moralis quia per requie
anime captivis in quiete anime in Christo per de-
votionis affectum et per contemplationis [illegible]
Tercia est anagogica id est quiete anime
in celo / Ad quam perveniet beatorum meritis
in deo [illegible] / Secundo queritur quare
dies sabbati fuit translata in diem dominicam
Ad quod dicendum quod pluribus ex causis fuit translata
Ut ergo [illegible] alias recitemus primo
ob memoriam beneficii incarnationis quia
sicut die dominica mundus fuit creatus
sic eadem die fuit per ministerium incarnationis
recreatus. Hoc beneficium dignissime in memoria
recolendum est quod per hoc nobis deus summam
caritatem exhibuit dicente Apostolo propter nimiam
caritatem qua dilexit nos filium suum misit [illegible]
Homo [illegible] cum caritate [illegible] / quod ideo [illegible]
[illegible] hoc voluit ut deificaret et ut
hoc abiectum in [illegible] exaltaret / et ut hoc
mediante [illegible] divitiis locupletaret
et ut ita in nobis efficeret ~~[illegible]~~ lumine
divine claritatis absconderet sub velamine nostre
mortalitatis voluit [illegible] divitias sub
velamine nostre paupertatis / Secundo propter memoriam
beneficii nostre redemptionis Nam Christus illa nocte
naturam humanam de vinculis captivitatis eripuit
in quibus fere per quinque millia annorum fuit
miserabiliter captivata / et de carcere tenebrarum
eduxit. Quia licet anime non haberent penam
sensus in limbo erant tamen privata divina visione
ad quam illa nocte per Christum [illegible]
feliciter admittebantur / Illa ergo die dominica
alligatur eius [illegible] ad [illegible] Hec quidem
beneficia [illegible] dominus in memoria [illegible] iungit
recoli cum gratiarum actione Ad quod monemur
[illegible] qui dicit / [illegible] domini recorda-
bor [illegible] Tercio propter memoriam beneficii nostre [illegible]
Nam illa die tam bona nobis contulit ut bene-
ficia / [illegible] quia destruxit et ea [illegible]
[illegible] occidit Nam secundum Augustinum dignum
erat ut quia diabolus Christum innocentem per-

emit potestatem perdidit in eos [illegible]
[illegible] captivos tenebat [illegible] quia naturam
humanam veste immortalitatis induit in-
mortalis et impassibilis resurrexit Con-
tra timorem mortis nobis abstulit qui
[illegible] de eterna beatitudine nos asse-
curavit / [illegible] sit quod melius [illegible]
ubi totum [illegible] caput suum precessit [illegible]
ideo dicit Leo papa. Unde hec dies tanta dominicarum
dispositionum misteriis est consecrata ut quicquid
insigne est a deo constitutum ad eius
[illegible] dei [illegible] sic gestum ut [illegible] in
[illegible] sua missione [illegible] correctione
[illegible] moralem [illegible] spiritualis
[illegible] fuit translatio ne videremur in
[illegible] diem sabbati more solito obser-
vando [illegible] Secundo est notandum quod istud preceptum
[illegible] Primo [illegible] ut cessemus
a vitiis secundo ut cessemus ab operibus
carnalibus et actibus mechanicis per que
[illegible] impedimur ne deo libere vacare possimus
[illegible] Ut [illegible] vivere speciali-
ter [illegible] contemplativis qui se ab omnibus
occupationibus [illegible] abstinent ut
totaliter deo vacent / [illegible] est ad sabbatum
[illegible] est debita quia [illegible] obedientiam
domini precepti / [illegible] est [illegible] que solum
[illegible] contemplatorum qui
sibi et omnibus [illegible] mortui soli deo
vacant [illegible] distinctionem istud
preceptum [illegible] sic memento ut
diem sabbati sanctifices id est primo [illegible] illa
diem honores [illegible] opus corporale [illegible]
faciendo quod possit impedire [illegible]
in deo [illegible] istud preceptum
[illegible] transgredi [illegible] modis / Primo [illegible]
[illegible] operando [illegible] [illegible]
[illegible] placita [illegible] actum
iudicialem exercendo / Est enim [illegible]
[illegible] in illo die strepitus iudicialis
[illegible] / possit tamen illo die ut dicitur

[illegible] [illegible] preceptum

[illegible] quod [illegible] modis violatur
sanctificatio sabbati

Willhelmus in glo. pace tamen ut
pace finali inventa liceat pravi Hos-
tes q. quamque sabbatum violat mediante pene
Ho capit. tamen quis respecto mortali in ...
temporibus / primo labor ut opus modici
puta si labor tamen modicus sit q. quiete
necessariis non possit in deo et hec ro in-
ventur in glo. Hoo. 3a. supra ... Do Dom
tamen violantes sabbatum glo. vivamus
quietem ave morte morie. super corporis
et ave / Hoc patet q. salus ille labor q.
tantum me quiete et spiritus libertate cau-
sat peccatum mortale / Secundo propter laboris
necessitatem que tanta debet esse ut labor
opus sine rei periculo preveniri non dif-
ferri possit / puta contingit in messibus
propter metum hostium et in vindemiis propter
frigus / et in captura allecum q. solum sit
tempore debito in talibus enim excusat ne-
cessitas q. lege non habet ut patet de con-
suetudine quanta autem sit necessitas ut cum
laboris quantitas q. respecto excuset / ad
arbitrium boni viri iudicandum est unde
Wilhel in glo. q. mercatores et fra-
tores equorum et viatores si aliqua faciant
non propter questum sed propter necessitatem
aliquorum excusentur / respecto aliter non
Tercio propter cordis pravitatem pietatis / quia
ut licet in sabbato propter deum arare et pro pa-
perpisis seminare ut ducere religiosis
ligna et aliis ... propriis
Quarto propter publicam utilitatem puta la-
borare pro ponte ut via / seu ecclesia
reparanda dum hec gratis fiat / Sed in-
cidit dubitacio cum eius observancia sabbati
sit de precepto divino / dum autem preceptum
sit maius q. humanum / dubitabile videtur
quo etiam que nititur humana potestate
potest dispensare dupliciter ratione / primo quia
etiam non nititur tamen potestate humana ut ro-
mani pontificis sed divina / Secundo eius potestate
etiam dispensat in precepto divino quia deus
ipsam contulit. Secundo patet Dicitur quamcumque potestatem
ut claves ecclesie ... contempnit dei potestatem
contempnit Luce x. Qui vos spernit / me
spernit Tercio quia dispensatio ut promulgatio
promulgati relaxatio. Primo est verum quia
etiam ut minor potestas non potest dispensare
in mandato superioris vel promulgatio promulgata
in scripta contenta declaracione in qualicumque casu sit.
in tenore legislatoris mandatum obliget
ad pur observanciam / et in quo casu non / et sic
non etiam potest dispensare in precepto divino
Hostiensis exponitur. sit ... ut diem sabbati sanctificet 2a parte
in primo studio propone peccata mortalia
caveas ut in eo operando facinora commit-
tendo / quia multo maius peccatum delinque-
ret die sancto quam alio unde narrat ubi
... in dia. Dicitur q. lectima ubique pro
... ... prossessioni iungere adiacenti ar-
ripiebant et multi ab eo separabantur / et si hoc
fit in personis laicis ... pena ...
illegittimis plateadis est unde dicit Augustinus
in libro de x. cordis Dico tibi ... ob-
servas sabbatum / non quo videt observant
carnaliter enim ocio vacare volunt et ad nu-
gas et ad luxurias suas / multo autem melius
facerent / q. in agro pro die sabbati aliquid
utile seminarent / q. q. in theatro sedicio-
nibus interessent / Et melius femine eorum
in die sabbati lanas facerent q. tota
die in choreis inpudice saltare unde
Hugo de. derisit in de ... sabbata dicens eos
post septima parte vite que unde in talibus
implet illud Tren. Viderunt ea hostes
et deriserunt sabbata / et hic venabiliter
... in tenore publico legislatoris sit
propter hoc nos abstineamus ab operibus corporalibus
ut liberius vacare possimus spiritualibus

spualibus ut pz de consecrac· dis iij· c·
Jeiunia pz q sabba alioz mito de
videntur qui illi die devocioe vacare
solu ocio carnali et pue lascivie vocant
Vocz enim q duo sunt pcta q maxime
frequentant diebus dnicis et festivis
s· comesa et ebrietas Et io pº nond
est decora Vl lz ipe no sit pctm
mortale psistencie tn consuetudis ostendit
deformitatem pcti mortalis / 2º roe
pe psona sicut psona religiosa seu
ul Etia tunc enim rone scandali
est committi pctm mortale Scdo rone
tpis ut si tempore misse ul alio devocionis
tpe aliqs consit 3º rone loci ut
si fiat i ecclia ul i cymiterio tunc
enim pr irreuerencia dei et loco sacro
exhibita est committi pctm mortale
Qrto rone finis ul modi ut si
fiat libidinosa i tencoe ul fuerit
i publica spectaclo ul saltacio lasci
va puocans ad libidine alioz i tantu
ut refri vm Aug sup psalm de cor
corde i pte iiijª · condicones complet
tur illi versu tpe fine loco pª co
rea caueto // Scdo nond est decb
tate regula q sunt mortalia petm
sunt venialia Itta ebrietas dno
pt dici mentis obnubilaco ul gravi
est importare pela corpus agravacoz
et no sunt pctm sed pene pcti ut
pz xx· q· j· c· Deme Scdo ebrietas
inmoderatam poconum ul gula im
moderata sibi supp eis imperat et tunc i talibz
actibz si quis appetat ul intendit
i ebriare ac cep corporales sit morpe est
pctm mortale Si at talia no appetit
nec i tendit sz solu cum evenit
ul ex forti potu ul ex comminere tibi
ul ex debilitate fumentes sic est pctm

veniale ut not Jo· de· xx· c· Cris Sep
sed nond Qz trasgressores huius pcepti
videntur spualiter amisisse memoriam et ind
ois sequitur dns enim Ita io videtur
memoria amisisse / qa nec recordantur
corp q videt in in ubi oia vegeta
bilia et sensibilia quiete appetunt pz
laborem sic vide e racionalibus et pla
tis q fructificant et laborant i estate
sz quiescunt in yeme / Nec etiam corp q
legunt i scripturis / legimus ei q deus
quievit septimo die ab omni ope q patrarat
Isti aut laborant pcta septinam pmisso
corpe / sz i die dnico laborant petpetua
cone aie / et ti dei pcepto oblicent
die pcepit vacari ab ope corporali ut
sic liberius dno cultui et quietius va
caret Tria vero vident isti obliti
quia pcta ebdomada sufficient laboris
i opibz licitis Sed diem dnicam pol
luunt et contaminant i tendendo volup
ebrietatibz et comesat et delicijs quite dns
Eze· 44 Sanctuaria mea sprevisti et sa
bbata mea polluisti / propterea dabo vos
condepnabiles contemptibiles omnibus na
tionibus 3º Tercio exponitur sic mec
ut dic / sabbati sufficeret i· ut illo die
purissime contempla et pfecte quieti
mentis potissime i tendis ab omnibz
mundanis occupationibz se sbtrahendo
et pcta iurie devocionis vitati dnice
liberime vacando Vt sic mentibus
competit contemplacis singlaque singla dei
beneficia mente devotissima pertinat
et pcipue pcepto dnico officio pfectius
graciarum actiones exsoluunt replicantes
illud cottidie ps Miseracionum dni
recordabor / laude dica sup omnibus
que reddidit nobis dns deus ut

recto

3ª pate

Et ipsa quiete mentis in deo quibus
devota fuerunt empsum est / Septimum
1 bona que exinde consequimur / Primum est
seminis dei scilicet in terra spiritualis germinatio
corporis ex hoc quia multa semina virtutum
complacentia latent in mente carnali
et ibi quasi tepiditate et acritudine mentis
perimunt et depereunt / quod cum fructum copi-
osum producunt si per flammam divine gratie
et per fervorem devotionis fecundaret / Cum quo
pus in sole naturali qui radiis suis fecundat
et fervorem tamen per actionis semine in
terra deposita et occultata valde vi-
vificat et fecundat / sic et flamme
divine gratie et fervores devotionis quando
mens quiescit in deo semina in mente
latentia carnali uberius fecundantur /
Quartum est puritas vite attediatio et omni
2 tremorum liberi dilectio / Ita etiam est quod
dulcor quo mens intimo fervore completur
deo / tempus in hora tedium et mer-
rores puritatis vite et in dinat mentis de-
voti quietum in suavitatem et nauseam
omnium tremorum / Quartum mens quasi sapita
Compositio spiritu despicit omnia carnalia Ciuus-
ro est Quia sicut ignis naturalis in
rebus suo fervore adustis aufert omnes
pulcritudines et placabilitates reddens
ea nigra et deformia ad videndum
ita fervor cetu devotionis vite
puritatis dulcorem et merores
et rerum temporalium pulchritudine et placa-
bilitate in quantum suavitate quantitat
3 Tertium cordis frigiditatem duri et rigi-
4 di per ea liquefactio et divinorum
instinctuum promptam executionem quod patet
Ita sicut radii solares glaciei re-
solvunt ita fervor intima devotionis
mentem frigiditatis gelu torporis et de-
sidie adeo resolvit et liquefacit ut

promptus divinis inspirationibus consentiat
et via mandatorum dei et omnium virtutum
operatione currere et celeriter curat
Quare motu bene sensit propheta cum
diceret ps. 118 Viam mandatorum tuorum
cucurri / scilicet quia mentem meam dilata-
sti et inflammasti fervore tue devo-
tionis et omnia desideria et vel mota tua
maxima fuerunt ad implendum et obediendum
divinis inspirationibus prompte et celeriter age-
mi // Sed dicet aliquis paruis sum tamen
ideo pro multis indigentiis cogitare
quod bene obliviscar contemplationis et adora-
tionis / Huic respondeo quod talibus dili-
gere adventurus ampla occupatio maior /
sit quam illius quondam regis david qui
tenuit regnum latissimum et terras plu-
rimas gubernavit qui tamen dicere potuit
ps. 18 Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper
Et alibi ps. 118 Septies in die laudem
laudem dixi tibi Et david ait quod singulis
quibus dans adulterium tenere omni die
meam adaliquid deo pro prius benefi-
ciis tenentur ita religiosus et clericus
beneficiatus tenetur ad horas canonicas
quas si pure eas leviter obmittunt
mortaliter peccant Sed non illi soli qui
horas quas obmittunt mortaliter peccant
vero etiam qui eas negligenter dicunt
non solum ex impotentia vel infirmitate
sed potius ex tepore et mala consuetudine
Quia licet negligentia in talibus sit se-
cundum se fragilitate humana comparata sit
venialis tamen tamen et mala consue-
tudo eam mortalem ut patet d. xxv
c. i. nichil et ... Et sic patet
tibi precepta prima precepta que or-
dinat te ad deum / Primum quod adorare
nos prius precatem / Secundum ad tollendum
filii venite / Tertium ad vigil meditandum

spus sti bonitas. Sed est diligentissime
advertendum q contra ista precepta peccata
stringunt homines triplex penitus. Primo contra
potencia et infirmitate ante est quomodo
et sic peccat contra patrem peccatem
vel potenciam contra primum preceptum. Dicitur autem peccatum
compassio vel infirmitate quod peccatur corporalis
que indicant ut corporis fragilitatem
et impotenciam. Potest autem contingere dicere
peccare sed dupliciter timore. Est enim quidam
timor humanus quo scilicet timet pericula
carnis. Est enim timor mundanus quo
scilicet timetur pericula rerum et isti timores
mali sunt et mortales. Peccant quando propter hos
faciunt aliqua illicita quod est contra
deum vel obmittunt aliquid licitum
ad quod tenentur. Contra istos timores consulit
dicens psalmista qui dicit. Nolite timere eos
qui occidunt corpus sed potius timete
eum qui potest animam et corpus mittere in
iehennam. Mathei x. Luce 12. Hoc quoque potest
declarare quod si milites inimicis dominum
suum in bello iusto vel probabiliter credunt
esse bellum iustum, tunc in hiis duobus
casibus potest iuvare dominum suum sine peccato
sed non autem nec cogitantes ut faciat eos
contra iustum bellum et hoc probatur xxiii
q. i. Quid culpatur. iustum est bellum
scilicet Ubi habet. est quod ulciscitur iniurias
vel quod repetit rebus debitis repetendis
et gens vel civitas plecti sunt.
Secundo fit peccatum ignorancia sive errore
et quod est sapiencia filii et peccatur contra secundum
preceptum. Dicitur autem peccatum ex ignorancia
quando ignorat aliquis eorum quorum scientia
[scienciam] precepto impedimentum et tunc distinguitur an hec
sit ignorancia vincibilis, et hec non excu-
sat si est vincibilis ut i. q. iiii. c.
Sicut. Sed si est invincibilis excusat
scilicet per defectibus suorum vel dormientibus
quibus non imputatur quod fit ut dicitur ibidem
in glossa. Similiter est excusatio qui sequitur
unam opinionem famosam probabilem
ubi magna gratia i. est opiniones contra
hic fit ignorancia. Sed et excusatur
hic de peccato oblito dummodo dum in licet
per id est si adhibet diligentiam quam
potest ad veniendum peccatum oblitum. Dicitur
Ysaie 38. Recogitabo tibi annos meos in
amaritudine anime mee. Tercio est si orat deum
ut tunc enim secundum Augustinum revelatur vel
relaxatur. Tercio fit peccatum ex malicia
sive electione ut ex hoc absolute
et deliberate peccato adheret et peccat contra
tercium preceptum quia est bonitas spiritus sancti.
Unde talia peccata dicuntur in spiritum sanctum. Con-
tra quod duo per ordine sunt declaranda.
Primum est quod non sunt peccata in spiritum sanctum.
Secundum est cum illa peccata sunt sive mor-
talia vel quedam esse possunt esse ve-
nialia. Primum est sciendum quod peccatum
in spiritum sanctum proprie dicitur illud quod impu-
gnat bonitatem spiritus sancti
cuius gratia fit remissio peccatorum. Talis
est peccatum quod fit ex certa malicia scilicet
vel electione secundum philosophum in ethicorum
et tale peccatum dicitur irremissibile ut patet
Mathei xii in textu et in glossa. Non quia
numquam remittatur sed quia non habet causam
remissibilem, tollit enim omnia illa que
requiruntur ad remissionem peccatorum. Et quia
sunt vi condiciones que concurrunt in remissione
peccatorum. Ideo sunt sex species peccati in spiritum sanctum.
Harum sex primum. Duo ex parte remittentis
scilicet misericordia dei condonantis peccata et contra
hanc est desperacio quia propter peccatorum magni-
tudinem quod caym quis desperat de dei misericordia.
Secundum est iusticia obligans ad puniendum

nota peccatum specialiter est in spiritum sanctum

Nota bene

et contritio. Unde est presumptio impenitentie.
Similiter opposite penitentie duo requiruntur.
1 Primo dolor de peccatis preteritis et contritio. Hec est
finalis in penitentia. Secundo propositum abstinendi
2 in futurum. Et contra hoc est obstinatio. Contra vero
firma in peccato manet peccatorum quo volunt
penitere. Similiter tertio opposite gratie gratum
facientis qua peccata remittuntur peccatum duo
1 requirunt. Prima hec gratia vel est in fide et
contritio hic est impugnatio veritatis agni-
2 te vel impacientes ecclesie vel legis
nove. Et contra hoc est invidia fraterne gratie.
Et patet quod ista sunt peccata in spiritum sanctum quia
presumptio desperatio presumptio finalis impenitentia
obstinatio impugnatio veritatis agnite in-
vidia fraterne gratie. Patet etiam quare peccata
ista dicantur irremissibilia. Regulariter non
quod semper est sciendum si quis labatur in desperationem
actus completa et consummata vel cogitatione com-
plexionis et delectat dolet et remittitur
magis quam sit desperatio non est nisi
forte veniale. Unde aliter sit contingit ex
errore vel ex deceptione, puta si existi-
met se obsequium prestare deo si se
ipsum occidat, sic desperatio est peccatum mor-
tale. Unde vero desperet ex contemptu mali-
tia et elatione. Ut diffidentes dicant
cum Cayn: maior est iniquitas mea
quam ut veniam merear, sic desperatio est
peccatum in spiritum sanctum. Et similiter de aliis. Et contra
illa presumptio et in infinitum consummata
quia homo innititur de misericordia dei confidit
sic videtur peccatum veniale. Et in infinitum oper-
ari minus de misericordia prius presumens
sic presumptio est peccatum mortale in spiritum sanctum
superbie. Et in infinitum completa malicia
que ex animo intendit dei iusticiam
evacuare, sic ipse est peccatum in spiritum sanctum.
Similiter etiam impugnatio veritatis agnite
et pervenire consummate vel cum aliquis

propter victoriam vinci nolens impugnat
veritatem agnitam sic est peccatum veniale
et provenit ex ignorantia, puta propter unam
et aliquam suspicionem quod contrariantur intellectum im-
pugnat veritatem et despiciunt aliquibus ut patet
in malis adhortante sic est peccatum mortale.
Unde si provenit ex certa malicia ut cum quis
deliberate impugnat fidem catholicam
vel scilicet seu ecclesie precepta, sic ipse
est peccatum in spiritum sanctum. Similiter invidia
fraterne gratie et provenit consummate, puta
si dolet aliud meliorem sibi preferri, tunc
si dolet propter suam insufficientiam non peccat
quia secundum Augustinum in regulam ...[?] dolor iste bonus
est. Unde et dolet solum propter eminentiam
alterius et ex motu sit in deliberatione
sic est peccatum veniale. Et provenit ex
ignorantia, puta cum quis dolet de alterius
excellentia quia per hoc timet sibi bonum
proprium diminui et est peccatum mortale
et species invidie. Et provenit ex certa malicia
puta cum propter desiderium effectus aliquis non audet
bonum in se ipso nec videt esse in alio
sic ipse est peccatum in spiritum sanctum. Unde obs-
tinatione aut et finali impenitentia est sciendum
quod tria ad perveniendum penitentie et obstinatio
contra permanentiam voluntatis in peccatis et finalis
impenitentia solum importat penitentie privatione
ista duo non peccata specialia sed circumstantie
cuiuslibet peccati. Aut possunt sumi contrarie sic
obstinatio importat voluntatem deliberatam
in peccato et finalis impenitentia importat
voluntatem non penitendi. Unde duo peccata
sic debent. Nam finalis impenitentia semper
est peccatum quia importat propositum non pe-
nitendi de malo commisso et continuat peccati
emendationem. Obstinatio vero semper et non semper, sed
continuat peccatum causam et ista duo proprie
dicuntur peccatum in spiritum sanctum. Premissis
per diligentem considerationem est circumspicere

de transgressione huius precepti supra in capitulo eius
intellexisti. Tercio patet quod prima precepta quibus
homines ordinantur ad deum. Hec de tercio precepto.

Quartum preceptum est: Honora patrem
et matrem. In quo precepto secundum Augustinum
implicantur omnes actus beneficencie proxi-
mo impendendi, sive ex debito naturalis
obligacionis sicud honor qui debetur paren-
tibus naturalibus, sive ex debito caritatis sicud actus
aliarum pietatum qui ex caritate proximo
impenduntur. Implicantur eciam in hoc precepto
omnes actus virtutis qui comparative ut
comprehensive senectis consimiliter sive tamen proxi-
mum extendi ut videbitur in processu. Tercio
hoc preceptum hec explicat exponens secundum quod pa-
ter et mater tripliciter accipiuntur. Primo quod pater natura-
lis parens est principium generacionis naturalis. Secundo pater
spiritualis parens est principium generacionis spiritualis.
Tercio pater eternalis scilicet ipse deus qui est principium
creacionis spiritualis. Et cuilibet istorum trium
patrum honorem deferre debemus. Naturalem patrem
et matrem debemus naturales honorare debemus.
Primo ipsis reverenciam exhibendo non verbo neque
facto vincens eis aliquam iniuriam inferendo.
De quo hortatur Ecclesiasticus vii: Honora patrem
tuum et gemitus matris tue ne obliviscaris.
Memento quod nisi per illos non fuisses.
Inquo bo in mundum ro potissima. Quare
parentes honorare debemus. Quia recepimus
ab ipsis personam nobilissimam que est esse.
Hec enim est prima et fundamentum aliorum preceptorum.
Et ideo dicit philosophus ix Ethicorum quod filii paren-
tibus non possunt reddere equales quia donum
ab ipsis receperunt quorum ullum eis
recompensare possunt sufficienter scilicet esse vitam
et doctrinam. Tercia racione ex naturalibus consequimur
a parentibus ipsis tenemur humiliter et reveren-
ter servire tribus modis. Primo ex toto virtute
corporis quod si debiles sunt corporaliter portemus
et eis manualiter serviamus. Unde est contra
parentes manus violentas inicientes vel ipsis

tribus modis tenemur servire

ipsis necessaria victum subtrahentes. Secundo ex toto
virtute cordis ut ipsos diligamus. Unde
est contra illos qui mortem parentum
optant ut eorum hereditatem percipiant
vel sine reprehensione sua mortuo ipse vo-
luntarie vivant. Tercio ex toto virtute oris ut
dure non asperis verbis vincens eis con-
tendamus, sed blandis verbis eis respondeamus
et eorum iniurias pacienter et humiliter susti-
neamus. Quod est contra qui parentibus
maledicunt et contra illos quos maledicunt
in cuius Exod. xxi: Qui maledixerit
patri vel matri morte morietur. Secundo ipsos
honorare debemus ipsis si necesse indigu-
erint vite necessaria ministrando et post mortem
eorum animas missis et aliis de purgatorio
liberando. Et ad hoc aptiores sunt domini tene-
mur quod ab ipsis recepimus naturale bonum
inventum. In quo et filii non possunt reddere
equales quia parentes nutriverunt filios
de propria carne et sua propria; filii autem nu-
triunt parentes de sua aliena. Et ideo filii
parentibus in necessitate non subveniunt mortaliter pec-
cant sicut et illi qui eos molestant
et iniuriis. Unde dicit Exod. xxi
quod dicit Unde hic precipitur quod filii honorent
parentes officio pietatis ipsos scilicet in eorum
necessitatibus subveniendo et ipsis beneficia
exhibendo. Tercio debemus honorare patrem
et matrem ipsis in hiis que ad bonum
tuum et ad salutem pertinent obediendo et
ad hoc tenetur filius racione tercii doni quod
a patre accepit filius scilicet informacionem et doctrinam.
Et ad hoc nos Christus Christo quoque invitat qui
suis parentibus subditus fuit ut patet
Luce ii. Unde contra istud preceptum faciunt filii
qui suorum parentum negligunt vel contempnunt
preceptum. Et ideo in iustum maledicti parentes iram divine
ulcionis incurrunt. Unde dicit Proverbia xxx: Ve generacioni que (non)
inmerito(?) divine ulcionis contra filios prorumpit
qui suos parentes perturbant vel eorum indi-
genciam

non

indigencias non sublevat / a corpore ma
dat parentum recalcitrat / Prima est in
spalem sed secundo / in divino iudicio
digne talibus infortunia repente veniunt
qui suis parentibus contumeliosi. divina propter
i suis indigenciis non succurrunt Secunda
est abreviacio temporalis vite et perdicio fa
me / nam sicut parentes honorantium
est vite longevitas / ita e contrario
parentes dehonorancium est vite brevitas
quia plerumque improvise et subitanee moriun-
tur. Subito deficient et peribunt propter ini
quitatem suam / talis eciam sed pura reddunt
i fames acerrime fecundis et ei actu le
gittimo repelluntur / Unde sed canones de-
terminant parricidas parentibus ingrati
acerrime et deterrime contumeliosi sibi secta excluduntur
a successione hereditaria parentum / Tercia
est condempnacio eterne Unde glossa super illud Exod.
xx Qui maledixerit patri vel matri
morte moriatur. Id est morte eterne dampnacionis
nunc impossibile talis reputantur indigni
vita eterna / hac vita penali et misera
que i eis divino iudicio repentine subtra-
hatur cum aliis peccatoribus vita aspirantur
concedetur. Et quo hic ponatur peccatum colli
gitur sic. peccata transgressionis huius p[re]-
// cont cepti qui hic peccantes committunt agenda
premittentur sicut dum quia dicitur decretis
peccatoribus Nolo mortem peccatoris etc.
de ipsis autem propter repentinam mortem qua
plectentur propter divinam sententiam dici potest
e contrario Volo vitam peccatoris hoc est parentum
transgredientis sed ut repente moriatur
2a qo et eternaliter condempnetur / Secunda questio
respicit parentem spiritualem / puta presbiterum
et confessorem qui fonte baptismatis generat
quod et parentem. divino alimento nutriat
qui suis predicacionibus et exemplis instruit
et informat Hunc parentem tenetur honorare debitis
Primo ei similiter obediendo in hiis potissime
ad que tenetur tenetur plebano suo puta
cum tibi precipit celebrare / quod celebres
cum iniungit / iniunges quod in ecclesia sua
esse / quod excommunicatos sollicitissime vites / quia
cum peccatorum transgressio sit fiat excommunicacio
et contemptum peccatum mortale Circa quod
sunt tamen quinque advertenda / Primum est quod
excommunicacionis sentencia est vinculum dei sic ut
per ipsam eum excommunicatus a comunione divina et
bonorum i eterna fidelium excluditur / Per ipsam
enim omni suffragio et comunione omnium
bonorum que fiunt i ecclesia militante
privatur totaliter / Per ipsam captivitate diaboli
loquitur liceat et defensione sanctorum angelorum
eripitur / et ita i anima sicut i corpore peccatori
diabolo traditur Secundum est cum quod spiritua
liter et dilectione parentes excommunicatos / et ab
ecclesia precisos debes evitare Ideo precipit
quod excommunicatos quando precludi non peccatum
mortale i eis Ideo autem dixi quando
precludi / quia si per ignoranciam vel
i advertenciam seu etiam per contractum ab
soluta excommunicacio quoddam non ligatur / quia
i hoc casu magis videtur pati quam agere
Si non peccatorum addicionale / puta si
aliquid spirituale committet / et probat
excommunicato quod suis non committit
quia licet talis metuens eorum allegat seu acto
non tamen adiudicabit cum prohibito metu
rei temporalis quibus debet parcere morte
excommunicacionis debitis quod vi. m. c. cum sunt Barbis
Sed hic intelligitur hostis debitis qui
i contemptu clavium communicant vel qui
probatur ordine clericos ex hoc contempnit
excommunicato de clerico excommunicato Et celebrant
Tercium est cum toto conatu et dili
gencia parentes i confessione et i penitencia
debes adimplere. Quia negli-

Et cotemporis penitencie iniuncte sat confessiones
precedentem non vale. Vn in hic capitulo
et aliis quatuor capitulis contra totam confessionem re
itare vt xi° q. prima d. j. Ostendas Vn
et exaggeratores huius obediencie sibi leuiter
Qui superbierit nolens obedire sacerdoti
imperio morte moriatur. Est autem sciendum
quod quilibet ad prompte obediendum prius superioribus
multum debet induci propter tres progatiuas
ipsius obediencie. Prima est quod obediencia est via
eterna eterne salutis. Venia propter inobedienciam homo
fuit exclusus a gaudiis paradisi in pomum
comedendo. Et redire Vn Ieronimus insignium
debentibus regulis magis. Vt Psalmista. Viam
veritatis paret in regione sua ut exposui.
Secunda vero Omne. Secunda est quod obediencia est scala
celestis eterne felicitatis. Quam figuravit Iacob
vidit stellam cuius summitas celos tangebat
et angeli per eam descendebant et ascendebant
et dominus erat innixus scale. Huius enim
quod obediencia potest homines in vita celesti
et in superacione angelica et immanentem
divina. Vnde nam dominus fuit scale innixus
est quia mentes et corda vere obediencium in
semper et obliquabilis dirigit et confirmat homines
desperando ne vmquam admonicio admo
biplicatio desperant. Huius autem scale sunt
sunt tres gradus quorum adeptus gratia bene
licet Vn vij gradus assignet huiusmodi scala
le celestis. Primus est quia debes obedire
libenter sine recalcitracione atque exhortatione
Eusebius Cepranensis Episcopus Omne sic c. l. d.
Quicumque vos acceptos principit. Hic ita
accipite ac si per ore dei prolata. Secundus gradus
est quia debes obedire hylariter sine re
murmuracione. Obedit pro cruce pro xpm
portat vt eum iterum crucifigat quod missi
mone cirenco qui cum magna angaria
et inuitus crucem xpi portabat. Tercius
quia debes obedire perseueranter et sic tercio
quia non qui inceperit sed qui perseveraverit

usque in finem hic salvus erit. Mt. x.
Tercia progatiua est quia obediencia est
clauis eterne iocunditatis. Ipsa sola nobis per
obedienciam aditum eterne iocunditatis clausum. ita
contrario per obedienciam aperitur. Sed quero homine
debet sibi debita iustitie integraliter persolvendo
vt sacrificantes qui sunt sacrificia et decima
eorum patres de omnibus bonis tuis de quibus
est decimandum et eciam ut sibi confitearis
quia sunt confitendum. Sed dices ecciens
et qui debeo sacerdoti. Nec ipso nil teneor
confiteri. Ad quod dicendum quod de rigore iustitie
et de iure scripto teneris sibi ad minus
semel in anno confiteri. Hic est in concilio.
et eciam de bona equitate et quia quilibet tene
tur suo pectoris vultum cognoscere debent
per ante exigere vt sibi confitearis quociens
tibi debet eukaristiam ministrare aliis
temporibus pro toto quasi debitum tamen compel
leris tuo plebano semel confitendo potius
posse et cum tuis religiosis per sedem
apostolicam privilegiato libere confiteri.
Sed hic nobilis incidit questio dubia
quia est de necessitate absoluta subditus
tenetur suo plebano vel sicenciam petere
cum religioso privilegiato voluit confiteri.
Ad quod dicendum quod propter quod subditus pro
fessionem semel saltem ipso curato satisfecit
debito iustitie et paruit statuto concilii
non videtur quod de necessitate absoluta teneatur
requirere licenciam alii confitendi potissime
in eo casu vbi privilegiati actum confessionis
recepit non solum auctoritate privilegii eis
concessi sed eciam de voluntate et assensu dyo
cesani quia privilegium super omnibus eis
concedit libere vpius clarum Passim
diocesanum vbi sedis apostolice illius ad
minus debitum quod ad peius in sua dyo
cesi tenetur dici tu sic quia licet
non de necessitate absoluta teneatur.

ad dandum licenciam petendis / adhuc tamen
videtur quod contra conscientiam et decretalem unde si
non peteret sit necessarium utile et tamen talem
1 licenciam petere potest duo / primo quia in petendo
licenciam pro bono obedientie meretur et per hunc
a actus magis meritorius redditur / secundo
quia per similitudinem petendi auctoritatem in obedientie
et confessionis corripitur ut nota satis
videtur in textu / si non petierit licen-
tiam alii presumpserit confiteri unde quamvis absolute
non videatur necessarium ut dictum est ipso potest
sine licencia petere est tamen congruum et utile
3o quod tales prelatis. Tercio quod est responsa
tis subdito petenti teneatur dare licenciam
alteri confitendi / maxime proprio sacerdoti et etiam
satisfacere. sed sibi quod in anno confitendo
dicendum quod quia ex debito sui officii quilibet
curatus tenetur salvare et procurare subditi sui
salutem. Sed constat quod salus cuiuslibet
quere ex hoc plures confitentur sua peccata et
quod a pluribus peritis et prout consilium ad
cautelam et per suam conscientiam alias cum emendata
suorum peccatorum diguitatem / ergo curatus talem
licentiam subdito petenti concedere tenetur / quia
cum negaret evidens esset quod sua sal-
utem non zelaret / sed potius impediret
cum sibi viam precluderet per quam posset
confessionem competentem veniam de commissis
/ uberiore caritatem ac perinde ymitationem
committendas unde certum est quod ullus corum
qui salutem suorum subditorum sincere
amplectuntur talem licentiam petentibus
negant sed potius concedunt et liberaliter in-
4to dulgeant. Sciendum tamen quod multa casus
sunt in iure expressi in quibus irrequisito
curato / ymmo etiam contra prohibitionem expressam
1 sunt quibus licite alteri confiteri / primus est
2 si prelatus sit impius et iniquus. Secundus
3 est si sit revelator confessionis. Tercius
si presumeret prelatus sit cuius non pote-

si presumeret cum presbitero quem confiteri / tunc
enim tollitur erubescentia confitentis et in-
plicium preterea confessionis impediretur. Quartus
est si non timetur sibi timeatur quod presbiter
confitentem solicitaret ad peccatum et maxime si
hoc constat probabilibus indiciis. Quintus
est si peccatum commissum sit contra eundem presbiterum
curati in potissime si sit talem peccatum cum
quo vocatur confessionem comunicat illius presbiter
in qua commissum est ut per de infamia
et detractione huiusmodi. Sed quid sit si con-
mentis curatum petiit licenciam negavit
et subditum prohibeat ne alteri confiteatur
dicendum quod in hoc casu senciunt maiores doc-
tores quod non potest prohibere qui sua sa-
lute curat confitendo illi auctoritate apostolica
et etiam qui ipsum potest absolvere / nec in hoc
tenetur ei obedire / quia talis prohibitio est
directe contra caritatem et quo subditi salute
privilegiata tamen absolucionis debet in ingenio
confessio quod se punitur proprio presbitero et dicat
se esse confessum et absolutum et sacerdos tenetur
ei credere et eukaristiam dare ministrare et
hoc presumitur sacerdoti propria confessio quod quodcumque
penitens sentit ipsum esse confessum et
absolutum cum de peccatis seu de gratia ipsius
non posset habere alia evidenciam nisi presumpcionem
unde potest tamen sibi de hiis que in con-
fessione sibi revelaret / nec sacerdos bene
sibi credere tenetur / si dicat se confessum
absoluto qui auctoritate apostolica ipsum absolvere
potuit unde dicendum quod tenetur ei credere et
iuste agit si negat ei eukaristiam quod presump-
tibus se esse confessum. Sextum quia sunt
cum iure pro eo quod omnes catholici tenentur
ius participandi eukaristiam dominico quilibet sunt
et confessi / Tercio etiam quia eminenter quod
est hic auctoritas sedis apostolice dominus
liberum sacerdotem privilegiato sibi

confessores absolvendi aliquem de peccato quomodo
sufficiat. Circa quod est sciendum: utrum confessus
privilegiato teneatur eadem peccata proprio sacerdoti man-
dato curato hic peccata iterum confiteri. Dicunt
q(uod) deb(et) fuerit ant(e)riorum dimisse siue
doctorum. Quidam enim dicunt quod cum
prelatus teneatur agnoscere vultum pecoris
sui, quod subditus teneatur sibi iterare peccata
vel confiteri si petat. Alias non potest
cognoscere suam conscientiam, nec esset dignus
recipere eucharistiam quam sibi tradere tenetur.
Petrus de Tarentasia in glossa super verbo sacerdoti
quod cum quis curatum declinat a proprio sacerdote
et confitetur superiori, potest absolvi ab eo nec
tenetur eadem peccata proprio sacerdoti, sed
bene dicit non tenetur ei credere quod sit absolutus
nisi sibi constiterit de licentia superioris
vel alicuius legitimo. Ergo videtur quod
subditus debeat requirere de peccatis absolutus a
privilegiato confessore nec eadem sibi confiteri.
Alii dicunt et verius quod nullo modo eadem peccata
tenetur proprio sacerdoti confiteri. Cuius ratio est
quia nullus tenetur peccata que non habet confiteri,
sed iste qui est absolutus a penitentiario episcopi
vel privilegiato per sedem apostolicam iam
non habet ista peccata. Ergo non tenetur eadem
peccata iterum confiteri. Sed tamen aliquando per modum
quamvis sit ille tenetur confiteri ad sacerdotem
accedit. Sed si tunc communionis in nocte
confessus sit privilegiato tunc sufficit
quod solum se presentet proprio curato et dicat
se confessum esse vel tali privilegio privilegia-
to et sacerdos tenetur ei credere. Tum quia
de occultis sacerdos non potest scire nisi
per ipsum referentem. Tum quia in foro
conscientie tenetur sacerdos credere subdito
et pro se et contra se. Cui concordat Hostiensis
in summa, titulo quis et sit ordina-
rius, ubi predicta. Ubi dicit quod inferior
et penitentiali credere tenetur quando de se

dicit contra licet non esse iudice sed ipse ca-
veat ne mentiatur, et hoc nunc expresse
determinatum est per Iohannem papam xxii. Quidam
dicunt quod confessi fratribus non plus tenentur
eadem peccata iterum confiteri quam si ea fuissent
confessi suo proprio sacerdoti et similiter contra
quam dixit. Quod eadem tenentur iterum confiteri contra-
rium dicit expresse esse erroneum et catho-
lice fidei esse repugnandum, nec illa cogunt
que pro opinione contraria sunt inducta, primum
Item illud quod primo inducitur quod pa-
stor tenetur agnoscere vultum pecoris sui
dicendum quod verum est quod tenetur cognoscere si aliquis
peccatum habeat adhuc quod possit dimitti
tunc si ipsum ad communionem debeat admittere
sed de hoc sufficit in foro quod hic quod dicit
se esse confessum privilegiato cui credere
tenetur in foro conscientie ut iam dictum est.
Illud autem quod obicitur Peccatum bene non
obviat quia hic concluditur de peccatis ma-
nifestis ut quando plebanus pro subdito
probabiliter habet suspectum de aliquo peccato
notorio. Tunc enim non tenetur subditus credere
de absolucione facta per superiorem nisi eam
probet documento. Secus autem est de occultis
in quibus subdito tenetur credere debet sive
pro se sive contra se ut dictum est. Circa
patrem spiritualem honorare debes ei de-
bitum honorem et reverentiam exhibendo
et hoc debebit. Eccli vij Honorifica sa-
cerdotes et da eis partem ut mandatum est tibi.
Sed ve illis qui sacerdotes non ho-
norant sed detrahunt et diffamant
qui rursus crucifigunt filium dei in
semetipsis ut ait Apostolus. Unde quoties
religiosos vel sacerdotes detrahitis to-
ciens spineam coronam capiti Christi
imprimitis. Quia ipsi sunt corpus Christi in
ecclesia militante, quoties autem ipsis in-
iuriam facitis toties ipsum Christum clavis
crucifigitis

crucifigis / Denotes ar eis cruciatis
filis totiens in 2a facie spinis / quotiens
capud corpus homines ut deum vel sanctorum
corpus conspuimus / totiens lancea latus
eius transfigis unde dicitur volens quoniam
ipsum peccatum detestari declarauit hic in
pena imposita qua dathan et abiron
perculit dum eos viuos terra absorbuit
pro eo quod cum suis sacerdotibus impulsauerunt ce-
rique alienum obtulerunt de quo le-
gitur num. 16. Ex quibus patet quod sacerdotes abo-
bus meritis sunt honorandi Primo tamen propter
1 rone tue utilitatis quia te per absolu-
tionem repetitis purificant et representant te
in ecclesia congreserunt et regnum celorum per
clavem sue ligure tibi aperiunt et re-
2 serant. Secundo rone dignitatis que tanta est
quod suum creatorem mirabiliter creant et cor-
poraliter salute in manibus hostiam
3 conficiunt. Tertio rone puritatis quia
ira dei per oblationem placant et amorem
dei ad nos accipiunt erectam animo im-
mobiliter in virtute oblationis perfecte
3m pte / Tertio hic preceptum cum quo deo ... spi-
rituali scilicet ipso deo qui te creavit qui
te ex propria imagine in signum et te propria
carne et sanguine pavit Et hoc
preceptum debes honorare specialiter Primo quod se ipse
ipso fecit in eius filio unico ihesu christo
Secundo in eius matre benedicta virgine
gloriosa super quod debes honore preceptum specialiter
quod sibi de omnibus beneficiis suis tam
donis naturalibus quam gratuitis deuotas
et magnas gratiarum actiones referendo
ad quod cum apostolo te monet scriptura
ps. 33 Benedicam dominum in omni tempore Et
ad hoc etiam monet te tota natura visi-
bilis enim quod cuncte sunt creature
in suum creatorem laudent cum autem
lucis et diei dominum beneficium sentiunt
videntur ab omnibus esse quod in obmutescunt /
creatura rationalis vobis deo placuit cum
habeat creatura irrationalis Ad hoc te
citat tua natura quia ipsa in corpore humano
ingenerat tot membra ut dicunt philosophi
quot sunt dies in anno / ut quasi rationali
in scientia informet te ut nulla dies
te transeat sine laude diuina et gratiarum
actione Secundo oportet honorare deum / omnes ac-
tiones tuas / cogitationes et affectiones tuas
in ipsum laudem referendo et gloriam Ad quod
hortatur apostolus cum dicit Omnia quecunque facitis Coll. iii.
in verbo et in opere omnia in nomine domini nostri
ihesu christi facite Omnia sic vita deo vel
sancti in cogitationem in eius gloriam referendo
in quasi tue actiones non cesent humane
sed potius celice et diuine / quia celica
forma ipsius imprimis quod in eis formam
dominum honore intendis De contra magis
iniuria deo irrogat qui in suis actibus
intendit onorationes proprias aut complacentia huma-
na Exemplum de illo qui arborem fructiferam
plantat in orto alieno sibi per violen-
ciam subripit et in orto proprio reponit
Ista arbor fructifera est bona voluntas
per diuina gratiam irrigata et fecundata
que tot fructus bonos producit / quot
actus bonos et meritorios elicit / quos
de orto dei eruditis et in orto diuina trans-
plantacione quos de actibus virtuosis et aliis
donis nobis diuinitus concessis superbia et
nobis ipsis ascribimus vel propriam virtutem
deo laudes debitas non referimus quia
Tertio oportet honorare deum et propter omnibus
in super omnia diligendo / Ad quod potissime
mouere debes pro eo quod tantis amoris bene-
ficiis te diligendo preuenit / Ita tamen
non esses de nichilo te creavit cum perditus
esses te proprio sanguine redemit et bene-
esses semper in laborem tui precium recep-
misit Gen. xv. Ego ero merces tua

magna nimis Ideo s. Aug. te ta
multe dulcedine preuenit ut omnem in
gratitudinem et tepiditatem per amorem actione
de tuo excludet ut si quis te pigrissime
amauerit iam non pigeat reamare
Sedes ista prima honorare debes in consi
lio benedicto Vnico deo nostro ihesu christo
in hoc tempore Primo salutare scilicet ipsum in caro
ad tuum hospicium dulciter introducendo
sicut quociens deuote sicut tociens
ad tuum hospicium ipsum intrans Et
quocumque salutare in anno scilicet non sicut
statutum ecclesie preuenire violare peccatum
mortale incurrit Secundo quociens videris
corpus christi in missa eleuare seu in via
portari te ipsum genibus flexis humi
les et cum deuote reuerentia adorabis
ad quod apostolus hortatur nos phil. iij
In nomine ihesu omne genu flectatur etc. Tercio
ut eius filium benedictum in sacramento
altaris quolibet christiano scilicet admissus scilicet
in die libet videat et deuote contemplatur
quia contra visione diuina salutem pecca
generatur Primum ex dedicatis sancto ex quo
de petro qui statim viso christo penitentiam
gentes conuersus fuit Secundum est eterne
salutis exspectatio ex quo iacob qui dixit
Gen. Vidi dominum facie ad faciem et sal
fac. c. ana mea Videlicet enim quibus nobis
sumus totus in presenti tanto veluti ut se ipsos
nobis et sic consignaret et eternam salutem esse
obligaret Tercio ipsum honorare debes ipsam
matrem benedictam virginem gloriosam cum merito
debes honorare tercia ratione primo quia
in illa matre est omnium eorum que ad eternam
salutem pertinet imbecilli auctoritas quod
aperte figuratum est iij Reg. iij. Vbi
salomon matri sue dixit pete mater quod
vis, non enim fas est ut auertam faciem
meam ante Secundo quia in ipsa matre est
diligendi pietas Videlicet enim matrem re
representare naturalis affectionis in eximiam ad
filios dilectos Sic virgo benedicta conditata
sibi benignitate in eternam ad dilectionem
vnum quolibet meum pro illud dicere quod
dicitur iij Reg. iij. Sicut vnica amat
filium ita diligebam Vel hoc christus in cruce
te videlicet matrem recomendasse discipulo
vt omnes ipsam diligeret in hoc mortis
articulo se matrem pia clemencia exhi
bet nobis ubi contra demones protegendo
vt ita per pietatis proprie cuilibet
matrem valeat posse dicere illud Jo. xix
Ecce mater tua Tercio quia in ipsa
est specialis fidelitas, quod pulchre
figuratum est iij Reg. iij Vbi mater
pia cuius filius erat viuus dixit ad re
gem date illi infantem viuum et non
occidatis Videlicet rex Ad quod Respondit rex
Date huic infantem viuum hec est
mater eius Et possumus esse vere dicentes
mari pie peccatoribus interpellati, vt
dicant angelis suis, date huic infan
tem peccatorem matri que in maxima pietate
propria vita et salute petit et non
dimittatur per mortem et resolucionem Vbi
eam dabit viuum bona spiritualia preterire
celestibus et non demonibus Rogemus
ergo virginem gloriosam ut in hoc mor
tis articulo se nobis piam matrem
ostendat nobis ab hoste maligno defendendo
ad gaudia celestia perducendo Amen

Quintum preceptum est, Non occides
Quinto explicite prohibet omne
homicidium, implicite prohibet odi
um quod per fieri et proximum suum
illud nocumentum consistit in motiuo corpo
re motus quod cordis ut iram et
inuidia, sue corporis omnibus detracto

Nota duplex homicidium
Corporale
Spirituale
prima comparatio [illegible]

1 detractio et contumelia, sive in perpetratione operis ut percussio vel depilatio. Tercio dicitur quod multe sunt species homicidii. Quoddam est homicidium corporale, quoddam spirituale. Corporale dicitur id quod homo corporaliter occiditur et hoc committitur dupliciter manu et lingua. Spirituale vero quando quis spiritualiter vel interius occidit. Et sic est triplex comparatio huius peccati. Prima respectu homicidium corporale quod completur manu vel facto et hoc homicidium committitur quatuor modis. Primo iusticia dictante ut cum iudex reum dampnat vel minister eius dampnatum occidit et tale homicidium non solum potest esse peccatum ymmo potest esse meritorium si fiet ab eo iusticie et conservatione boni communis rei publice. Peccatum autem esset si iudex reum dampnaret livore vindicte vel si minister hoc exequeretur non de mandato iudicis sed pro sola libidine et delectatione fundendi sanguinem vel pro aliquo questu quem committendo sperat se consequi. Tale est utique quia sicut tamen iudex quam minister mortaliter peccant si reum occidant in perverso ordine non servato, hoc est si occidant non servata consuetudine et hoc probatur xxiij q. iiij penult. q. v miles et c. minister. Secundo [illegible] quia publice vicia corrigere se mentiantur esse [illegible] dum sub [illegible] virtutis [illegible] Alia homicidia que sunt peccata mortalia committuntur. Et hoc plene docet Ray. in summa [illegible] prima Cap. de. Tercio mors illa que [illegible] contra [illegible] presumptionibus concedente intenditur, dicit actus [illegible] in pulverem redigere hoc est omne [illegible] et intentionis actum fertili [illegible] conspectu [illegible] disponere, nec aliquis

[illegible] in ipso actu et intencione [illegible] valent [illegible] quam [illegible] aliquis actus [illegible] estimatur, qui si [illegible] discretione [illegible] in eo [illegible] reputatur. Unde est via que videtur homini recta, novissima autem eius ducunt ad mortem. Et [illegible] necessitatem iudici [illegible] ministro [illegible] actus [illegible] servato ordine iuris et cum recta et debita sinus intencione si peccatum mortale voluerint evitare. Quarto fit necessitate instigante, sed tunc 2
distinguendum est, quia aut illa necessitas est evitabilis, puta cum quis potest evadere hoste impugnantem se, et tunc reus est homicidii et tenetur pro mortali [illegible] agere penitentiam. Aut est necessitas inevitabilis, puta si quis occidit impugnantem se non corporali [illegible] forte [illegible] dolose quia aliter non potuit periculum occisionis evadere, et talis non peccat nec [illegible] adprimarum vel ad cautelam [illegible] dignum dispensatur. Quia ut dicit glossa xxiij q. v. Excommunicatos potest timere ne illum occidit motus [illegible] indignatione vel iracundie vel libidine vindicte et non pro sola necessitate defendendi se. Interiorem tamen fit [illegible] penitentiam agere et pro [illegible] petere aptius quod [illegible] venit necessitatem. Et in hoc concordat Gaufredus in summa
Cap. iiij, quamquam [illegible] sit necessitate. no
[illegible] cum quilibet pro conservatione [illegible]
liceat in necessitate inevitabili aliud occidere ne ab ipso occidatur. Hoc tamen [illegible] est licitum pro conservatione rerum temporalium, quia vita [illegible] preferenda est rebus fortune nisi forte [illegible] ablatione aliquis in extrema necessitate [illegible]

xv [illegible]

si quis iret in deserto semotus a qui-
tuta homini/ et tamen unum pane iecit
tunc videtur quod in parte victus fu-
riendo tempus propriam compunctionem debet. Ideo
3. hic sit tamen. Sed ibi distinguere quia
aut dabat operam rei illicite aut licite
Si illicite puta si proiciebat lapidem
vel iaculum sive in ludo sive pro corporis
exercitio in quibus locis ubi consueverunt esse
transitus hominum reus est homicidii ut patet
2. xv. q. i. c. Merito quidem et irregularis
efficitur ut patet Innocentius super c. Posti-
bita. Si vero dabat operam rei licite
puta si pulsavit et bacillus cadens
interfecit aliquem vel occidit non imputa-
tur ei/ vel si quis secans arbores
et arbor cadens fortuitu aliquem occi-
dat non est culpabilis quod verum
est si fiat in separato loco. Si autem
fiat in loco publico et non adhibeat
plenam diligentiam scilicet transeuntes valde
clamando quod sibi caveant sibi imputabitur
ut patet de. l. hii qui/ et duobus cle-
4 septibus. Quarto hic sit voluntate impel-
lente puta si quis gladio vel lineo
vindicte aliquem occidit/ et tunc sine
omni distinctione dicimus committere homicidium
voluntarium quod est mortale peccatum et
enorme ut patet de. l. c. Si quis voluntate
Excusatur tamen quis a peccato s. host
in homicidio voluntario in triplici casu
1 Primo si hic fiat iuris permissione ut si
occidit iudex malefactores pro executione
2 sententie. Secundo si hic fiat propria necessaria de-
fensione ut dictum est. Tertio si laycus
3 interficiat aliquem in bello iusto hic ei
non imputatur ut patet xxiii. q. i. qui
2 compositio culpatur. Quantum secundum compositio respicit

homicidium carnale quod completur lingua
in se committitur tribus modis. Primo 1
quando precepto/ sicut Pilatus occidit Christum
precipiens eum tradi et crucifigi
Secundo hic fit consilio puta cum quis 2
alicui suadet vel rogat homicidium
facere ipsum/ ostendens sibi utilitatem
sequentem ex homicidio et talis secundum In-
nocentium est reus et in irregularitatem
incurrit/ Non solum ille homicida
efficitur qui directe persuadet fieri
homicidium verum etiam ille fit homici-
da et irregularis qui persuadet
illud verbo sequitur homicidium ut patet
Innocentio in glossa super c. Ad au-
dientiam. Puta si persuasit alicui in-
ctuitas machine contra hostes vel
quod vitentur capiendo castra quod difficili
capi non potest sine morte hominum
Ita si ibi occidatur aliquis erit reus
homicidii irregularis efficitur secundum Innocentium
id est ut dicitur ad primam de. l. Non so-
lum qui manibus occidunt homines
homicide sunt sed etiam quorum consilio
et fraude homo occiditur/ Hoc in except-
si i. c. tamen dat consilium scienter occidat
vel dum pugnat tempore in conflicto/ nisi
interim contrarium suadet et postea consilium
revocaverit/ immo quod plus est etiam
illi denunciet de eius morte tractanti
quod sibi caveant nisi probabiliter
credat apprenotur consilii ille tamen
dicitur consilium revocare a proposito oc-
cidendi ut dicit Innocentius in c. In co-
ut qui mactasset homicidium previderi
sufficere quod contrarium man-
daret/ vel si pacem cum eo iniret vel
puellam cum eo contrahere facere eam/

machinatu erat de occidendis ar. ff. de ad. l. c. l. j. Et est ro diuersitatis quia cum alterius machinatio et pallio tuum debet fieri homicidium homicidium videtur cum contra dicta de ab homicidio cessare Sed ubi non fit homicidium pallio set ipse ille qui compellit set debet contra recipit illi demoriare ut dictum est Licet tamen necesse sit peccat Si autem antequam renovet consilium ille procedit in actum homicidii eciam postquam iam penituerit reus erit homicidii et tunc hic irregularis efficitur Et ad istud dicendum homicidium dispenses quoddam extra dicit seu tenent crucifixores homicide tria alii homicide sunt quia iudei patres prime consiliis machinantes in mortem christi ipsum ligonis crucifixerunt homicide tria milites vero hoc facto implevenrunt homicide sunt Tercio hic fit defensione seu animo defendendi eum qui homicidium perpetrat quod patet Nam si quis vadit ad inficiendum aliquem et tu feriet associans ei te ipsi non tamen ipsum incitans ad perpetrandum homicidium nec prope hoc tamen eo aliquid ulla hominis nec ipse tecum immo tu sibi contrario dispensasti licet tibi accesserent non liberet incolis tu de ipso timebas fortius ipsum eo animo ut si forte ille impetret ipsum eum tu ipsum defenderes In parte associatus alium occidit In hic dicit hostiensis videtur quod si quis complex est homicidii extra de s. c. dig. in utroque potuit ad ordinem promoveri et sic intellige quod sola defensione committitur homicidium extra de clero pugnat in duello hom sed vestras tantum quilibet liberare a morte proximum vel defendere tamen potest. videtur compluere et magnus quam ipse hic quod sequitur prout extra Si dignum ille vero dicitur Sed potuit homo liberare a morte et non liberavit ipsum occidit Item ambrosius dicit xxiij q. iij Inferenda qui associo suo non repellit iniuria tamen possit tamen ipse in vicio est quam ille qui facit Augustinus xxiij q. iij c. ultimo dicit Unde dicitur posuit obviare tamen potest et dubitare sponte Sed hic quidam intelligunt de iudice qui ex officio tenetur iniurias repellere Alii autem dicunt quod hoc generaliter de omnibus intelligendum et hic videtur approbare hostiensis Et hic ius dicit de eo qui potest defendere et tamen non vult et non defendit excommunicatus est Et hic videtur rationabilius dici quia quilibet ex debito caritatis tenetur repellere iniuria proximo si potest ut dictum est ante Ambrosius et Augustinus Et ipsa veritate docet evidenter in strictis moralibus in brevis moralibus ut apparet in decalogiis et precepta docet philosophus vi de moralibus non tamen quilibet tenetur [illegible] sed pro libertate alterius periclo mortis exponere set solum ad hoc tenetur modo qui est manum armata in iniurias tenetur repellere ex officio Si autem ex caritate et pietate hoc faciat omnibus perfectionis et supererogationis docet ut patet plenum libertatum quam se ipsum in captivitate regi tradidit ut filium vidue liberaret Unde in primo patet in actu suo hanc gratiam repetendum quam reddunt sibi 90

sibi omni captte [illegible] decantans
in hore et operibus ad penitentiam liber e
remissus Contingit quod ad istam
defensionem aliud requiritur prima publica
alia persona privata Illa prima pub-
lica defendere potest et cum armis
Secundo specialiter quod talis possit liberari
de penis vel privatis dicunt magni
doctores quod si credunt quod solo verbo
possunt hominem liberare a morte
iniusta quod tenentur verbo impedire immo
etiam credo quod in facto hoc teneatur si hoc
possit efficere sine periculo persone sue Alio-
quin persona privata non credo teneatur
se exponere periculo corporali et etiam
secundum quod fratres hic [illegible]
et operibus [illegible] est
Tercia [illegible] homicidium spirituale
quod [illegible] dicitur homicida Et hoc
homicidium spirituale committitur tribus modis
Primo quod committitur in corde [illegible] odiendo
vel invidendo sibi Unde i Jo. iii Omnis
qui odit fratrem suum homicida est et scitis
quia omnis homicida non habet vitam in se
manentem glossa et si vinces [illegible]
per fidem [illegible] [illegible] cum
[illegible] Et istud homicidium tanto
est gravius homicidio corporali quanto [illegible]
[illegible] quod per invidiam occidit est [illegible]
[illegible] corpore quod [illegible] [illegible] quia
per homicidium corporale homo interficit alium
per invidiam autem homo perimit seipsum Et
quanto nephandius est hominem occidere
seipsum quam alium tanto detestabilius
est homicidium spirituale corporali Et isto-
[illegible] [illegible] quam milites [illegible] crucifigentes
[illegible] [illegible] homicide [illegible] [illegible] [illegible]
Et [illegible] hodierni iudei sunt homicide

hoc modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vos homicide [illegible] [illegible] sibi
malum in spiritu et malis [illegible]
[illegible] et rei [illegible] sunt [illegible]
suis et quia secundum Aug. in [illegible] [illegible]
Invidia est dolor aliene felicitatis
Ideo [illegible] est quod dolor quicon-
cipitur de prosperitate aliena Aliud spiritu-
[illegible] et [illegible] vocatur [illegible] et veniale
peccatum Aliud dolor [illegible] et [illegible]
dolor de prosperitate temporali et est peccatum
mortale et [illegible] [illegible] quod vocatur
invidia Aliud dolor de prosperitate spirituali
et [illegible] distinguuntur secundum glossam Ro.
iii [illegible] [illegible] dolet quando est alius
melior [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
dolor est bonus quia [illegible] in [illegible]
displicenciam et [illegible] [illegible] Aliud dolor
de excellencia alterius et est peccatum
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2
[illegible] committitur in voluntate [illegible] [illegible]
[illegible] et bone voluntatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in te [illegible] voluntatem
[illegible] et [illegible] [illegible] tanto e
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e nobilior
et [illegible] et vilior quam [illegible] Tercio 3
committitur verbis et ore [illegible] detrahen-
do quia cum detrahitur in [illegible] il-
lis qui audiunt detractorem occiditur in
quantum [illegible] [illegible] per bonam famam
Et hunc detractorem [illegible] Anselmus in libro
de similitudinibus [illegible] Detractor est
quociens [illegible] [illegible] aliquid [illegible]

intencione de aliquo dicit unde ipse mi-
no. animal ut apparens possit. Ubi notandum
quod tria concurrunt ad hoc quod detractio sit
1 peccatum mortale. Primum est quod quis loquatur
falsum vel false aliquid de quo dubitat
an sit verum. Et hoc innuit Augustinus
2 cum dicit falso aliquid. Secundum est quod hoc
loquatur animo deliberato et ideo dicit ex in-
3 tencione. Tercium est animo nocendi illius
in corpore vel in re seu eciam in fama,
ideo dicit unde ille minus carus vel ap-
preciatus possit etc. ~~[illegible]~~ detractio sic est
mortale peccatum. Quia est unum homicidium
dicitur. Prima est triplex homicidio carnali
quia in solum corpus unius occiditur, hic
ut plures sunt, quia perimuntur, una
ipsius detractoris, alia eius cui detra-
hitur, tercia ipsius audientis. Unde
iste homicidium est periculosissimum
quia est contagiosum, perficit enim de
uno in alium et letaliter inficit omnes
no. illos in quos venenum detractoris in-
fundit. Et ideo istud peccatum est summe
formidabile propter tria. Primo quia est con-
1 tagiosum et infectivum aliorum ut visum
est. Secundo quia inter omnia alia peccata
2 istud maius est et difficilius videtur
expiari ut patet per hoc quia secundum Augustinum
non dimittitur peccatum nisi restituatur
ablatum. Unde igitur per detractorem abstulerit
proximo famam suam que inter bona corpora-
lia est aliquid nobilissimum quod tunc in-
possibile vel summe difficile videtur
ut eam possit restituere, cum non pos-
sit pro eo in quot cordibus virus tue
detractionis sit diffusum etc.

Tercio quia istud peccatum inter omnia 3
peccata inhumanius videtur committi quod
patet per philosophum in quodam tractatu quod
fecit de detractoribus sic dicens: O detractor xxi
mo detractoribus totiens morsu dirumpis
carnibus dentibus tuis infigis. Unde
istud vicium propter sui detestabilitatem as- Ex
similatur lupe rapacissime que in hoc ab
aliis animalibus degenerat, quia nullum aliud
animal vescitur carnibus sue speciei sed
alterius, quia lupus non comedit lupum
amicis. De lupa autem legitur quod per famis
media comedit lupum, sic et ipse
detractor ad hoc proprietate lupe perpetrat
quia sicut lupa solum comedit vetites
et comedit detractor et in corpore morsu
detractoris infigit et carnes fra-
tris. Quia faciens hoc mortuo
detrahis et famam ipsius diminuis
totiens morsu detractionis suas car-
nes putridas dentibus tuis in lingua
nil lucrans et consumis. Quarto co- 2o
mittitur contra virtutem veritatis in eo
articulo proximi subtrahendo. Tamquam
virtutem veritatis proximi in veritate sub-
trahit spirituale homicidium in tantum ut
committit. Unde dicit Ambrosius proprie fa-
me inmemorem si non proximi occi-
disti. Et gratia huius qui sit vita de-
clamosma cadat sub precepto de-
cis evidencia commune sit perordine
declarata. Ita primo videndum est que
de elacio hoc sit in precepto, et pre-
in consilio. Secundo videndum est que clamata
sit ipsa causa. Tercio videndum quibus personis
sit danda. Quarto declarabitur quod sine illa

que digne operibus homines movere deberent
ad elemosinam cum hylaritate et promptitudine
erogandam / Aliud principaliter est sciendum Quod
dare elemosinam in necessitatis articulo cadit
sub precepto quod patet per glo. Vnde ipsam
obmittentes eternaliter puniuntur ut patet
Mt. xxv Esurivi et non dedistis michi
manducare etc. Et ratio huius est quia Cum
in dilectione proximi sit in precepto necesse est
omnia illa cadere sub precepto sine quibus
dilectio proximi non servatur / Ad dilectionem
autem proximi pertinet ut non solum ve-
limus ei bonum sed etiam operemur secundum illud i. Jo.
iii. Non diligamus verbo neque lingua
sed etiam opere et veritate Ad hoc autem vel-
limus bonum alicui requiritur quod eius necessitati
subveniamus Vnde i. Jo. iii Qui viderit
fratrem suum necesse habere et clauserit viscera
sua ab eo quomodo caritas dei manet
in illo Ergo elemosinarum largicio est in precepto
Sed quia precepta dantur de actibus virtutum
necesse est quod hoc modo donum elemosine cadat
in precepto secundum quod actus est de necessitate
virtutis scilicet secundum quod recta racio exigit
Secundum hoc est aliquid considerandum ex parte dantis
et aliquid ex parte recipientis Ex parte
quidem dantis requiritur quod illud quod
in elemosinam datur sit ei superfluum non solum
secundum se ipsum sed etiam secundum alios quorum
sibi cura incumbit quia recta ratio dictat
quod prius unusquisque sibi provideat et his
quorum sibi cura incumbit et postea de
residuo necessitati aliorum subveniat Ex parte
recipientis requiritur quod necessitatem habeat
aliquin non esset ratio quare ei da-
retur / Vnde super illud Luce lxi. q. c. i. huius
pauperibus dandum est elemosina qui

suis in manibus laborare non
possunt / Vnde qui laborare possunt et si in
mendicitate elemosinam Imperator redigit
in servitute ut patet in Codice de mendi-
cantibus validis libro i. et quedam glosa
super Mt. dicit Iustius facis si inquie-
tos petentes corripis quam si eis dederis
Non autem omnis necessitas obligat ad pre-
ceptum sed solum illa sine qua quis sustenta-
ri non potest Et ideo relinquitur quod dare
elemosinam de superfluo est in precepto et dare
eius qui est positus in extrema necessitate
et sic intelligitur verbum Ambrosii quod dicit
pasce fame morientem Sed circa necessitatem
extremam dare elemosinam est in consilio propter
quod est melius bonum dantur consilia
ut dicit Basilius Cum tu habundas
ille vero mendicat non ut bone dis-
pensationis merita compares ille vero
pacientie meritis decoretur / Famelici
panis est quem tu tenes tunica nu-
di quam in conclavi conservas discal-
ciati calceus qui penes te mar-
cessit Ideo circa tot iniurias quot
tibi quod dare valeres Et ideo dicit Ambrosius
boni dicunt qui [illegible] tu [illegible] est
semper expectanda extrema necessitas
quia tunc forte non posset unam naturam
fame corruptam Sed tunc intelligendum
est tempus extreme necessitatis quando apparent
signa probabilia extreme future necessitatis
ut cum aliquis videt alios impotentes
vel pigros ad subveniendum et videt
pauperem vite necessariis indigere / nec
sibi posse satisfacere / tunc enim ex pre-
cepto caritatis tenetur sibi subvenire
Aliud Secundum est sciendum quod circa dantem

datez ele tn fut gsideanda/ Pro
q fiat de ppo r licite acqsito
no at de alie° vt dd scba. pu. y. ho
nora dnm de tua sba/ sic e
nem q aliab pdr tp° fructu
qui est pns elie/ Pmo quia a
mag emudat aqsito qd fere no
pt ela de fru r bpa acqsita
cia sicut aqua lbida vepeb lo
tus no depurat sed maculat Ita
ela de illicito acqsito aut apeto
no emudat sed magis coinquinat
Sedus quia mag mag dne vltoris
placent qd no facit ela de illi
cito acqsita/ sicut em datez in
fiat r pxi° ledt tn piui piu
sicia reddere debuit ridet offendit.
Inp° i° dtri 9 r Q° offt sacsficiu
de sba paupis sicut qui victiat
filiu i g° pris Tercius quia aiaz
gtepla° irradiat Thobie iiij.
Ela amorte libat r no pmittit
aiab ire ad tebras Sequens ad
fonte vite et he luis pdu°.
qd no pt ela de illicito acqsita
qr sic pocius aluce dne cla
ritate excludt r ad tenebras
2 eternas pducit Scdo gsiderandus
est q ela fiat recto ordine et
decenti mo Turbat ordo aute
du° i sic q ho qcent pyetate
ad pxim r qsa adaliud Sol em
ipis ordo esset/ q ho i digecia
pris regtla r vinis gsiuis
subucinet/ quia i sic no gcerat
pietate sed pocius crudelitate

Ita mlto mag dana est ela qua
quis fat alis pria salute neglecta
vn dr Eccli ckspe dne tue placens
deo decens at modus i sic attendi
q ela dr leto vultu dulci vbo q
mpta manu Valetus vbinb elez
i dne actus oe i i pignat sugnat cu hylare
datorem diligit deus/ dulce vbum
mn dulcorat deus at vba r obiur
gatia dtu pampi ipam elaz amat
tut Scd q mpta manu elaymla cat
Inp° qui cito dat bis dat r° Ecio
i mod dandi elie gsideranda est
ra intencio vt no dt° gbaria
laude/ s q dno hore r amore Naz
nimis ecc inpnus qui mercedem
elie retributois gmutat i suma
vane r trnsitorie laudis s Greg°
3 Ecio est ordenda qualis qbus sit
danda ela/ vnde est sciend qua
datorem elie modus r discrecio
sinadi est Nam cois qui petunt
elaz aliq petunt q gsdebito vt
pdicatores nl plati/ talis namq
debetur r si no gs debito sicu im
pulte gsdebito carent r cos nalis
cestet vt recipiat supentacioz ab
hijs quibus pdicat nl sicuncta
ministrat vt emdtl decet Aug°
i libo° de ope monachoz Ci elba te
sue nl nupta alias facere pla
ne sicut patitez vnicdi depnpeil
fidelu vn sibi ipsa no arrogant
sed q plane gsdebito vendicant
Secunte alij petunt elaz gs gra im
pcorpis pfectam oe Inp° cupe distin
gbe qr at noti a no tri sut noti
r gsat eos ee nupsobs nl i pocutos

Ela amorte libat cce pma vtilitas r no patit/ aiam ire intenebras cce 2a fiducia eri eit magna ela corā su
deo oibus facientibz eam ecce 3a vtilitas/

talibus est caritas promptius aliis eadem
exhibenda, tamen eis simpliciter non congrua
secundum quod ex debito officii tenentur. Unde dicit ipse:
Si nos seminamus vobis spiritualia, non est
magnum si vestra temporalia metamus. Similiter
sunt isti retribuendi an tale officium sit
eis commissum, plus debent recompensari si
ita sit, cum [?] recipiatur. In hiis vero qui
simpliciter petunt sustentacionem corporis, sic est
distinguendum, quia aut potes sufficere omnibus
aut non. In primo casu debes indistincte dare
omnibus indigentibus, nisi forte quos
secundum te tibi proponit et imputat negligencia.
Iudicium enim cum dicit Augustinus: Esurienti
vilius panis tollitur si de cibo suo
ingratus negligat quam esurienti panis
frangatur. Ut in textu [?] [?]
et [?] l. 1 q. 5 non omnis. Sed hic debemus
intelligere de hiis qui non esuriunt admo-
dum. Tamen enim quilibet ingratus negli-
get pasci debent. Ut patet lxxxvi
di. Pasce. In secundo casu ubi si quis
sufficit omnibus indigentibus loquitur Jo[hannes] c[risostomus]:
Quicumque in sui abundantia cum
caritate distribuendi inter pauperem et pa-
uperem, non enim expedit quos
recipis mercedem et tenetur esse
secundo [?] locum cum omnia cum bonitate
[?] quam quibus impendis. In secundo autem
casu, tamen si quis non potest omnibus sufficere,
cui tunc magis dandum sit hic docet
Augustinus in primo libro de doctrina christiana: Illi qui sunt
nobis coniuncti tamquam qui nobis forte quadam
adveniunt, eis magis providere debemus.
Circa hoc tamen est nobis discretionis
ratio adhibenda secundum diversam coniunctionem

et societatem et quibus utilitatem. Tamen multo
sanctiori magis in indigencia pacienti
et magis utili pro bono communi esset ma-
gis dandum caritas quam persone coniunctiori,
nisi in extrema necessitate magis sub-
veniendum est coniuncto quam sancto non
tantam necessitatem pacienti. Si autem duo
sunt quorum reputatur eque sancti et isti
et eque utiles pro bono communi unus
sit magis coniunctus et alter magis
indigens, non potest certa regula determinari
cui sit magis subveniendum, sed hic
prudentis diiudicandum considerando gra-
dibus indigencie et propinquitatis.
Ambrosius tamen docet in talibus vobis esse
considerandum conditionibus sunt aliqui quos
sunt aliis preferendi in caritate. Primo
fidem, quia fidelis est preferendus
infideli. 2o causam, quia tenentur capti
ab hostibus sunt et in via aliis
preferendi. 3o locum, ut si quis iniuste
cruciatur maiore ~~nunc~~ prius debitum,
quia licet omnibus detur via tamen
iniusto et afflicto pro amplius. 4o tempore,
quia afflictionis magis domus videatur
concedi. 5o modum, ut non totum
detur sed caritas pluribus pertineat. 6o
sanguinis propinquitatem, quia tales ceteris
paribus coniuncti sunt preferendi. 7o etate,
quia senes sunt iuvenibus preferendi.
8o debilitate, quia claudi ceci et
egroti sunt primis preferendi. 9o nobilitate,
quia hii qui de divitiis sunt vico suo
labore et egestate magis est

Quod compellitur deus cum dispensatore pauperum
tua sunt omnia

primi subueniendum eis quia illos
de egestate magis uerecundantur
et eciam magis cruciantur. Quarto de-
clarandum est que sunt illa que bene-
ficia digne mouere debent ad de-
uocionem elemosinarum cum hilaritate et
promptitudine. Et illa sunt tria. Primo debes
attendere quis sit ille qui petit quia
ipse deus in figura pauperis. Math.
xxv. Quod uni ex minimis meis
fecistis michi fecistis. Secundo quia tantum
deus sibi factum reputat quod impende-
ris pauperi aliquid ideo hic quod de isto solo ac-
tu gratiabitur in die iudicii promissis
ceteris actibus obmissis quia dicet in
Math. xxv. Venite benedicti patris mei
in regnum. Et idem scribit Gregorius et de
diuitis nichil madidare sicud
hospes suus et ideo hic idem ait aliqui
colligit quod ysten actu pietatis singulari
honore premiat et attollit quod
euidenter apparet in Martha que hospi-
ta Christi dominus eius corpus manu
sua propria sepelliuit. Ut patet in legenda
eius. Tercio quia debes attendere quod pe-
tat non enim deus petit tuum set
suum quia dona dei sunt que po-
sides et tu non dominus sed solummodo
dispensator. Et ideo sicud
ille infidelis et nimis ingratus
dispensator qui domino suo rem suam
petenti negaret et eius bona contra
uoluntatem dispergeret infideliter.
Ita tu infidelis et ingratus dispensator
ipsi Christo qui sibi petenti in parua

paruis modicum elemosinarum quod tibi tot
bona contulit tribuere et tu omnes
creaturas in tui obsequium deputa-
uit et insuper seipsum tibi pro-
dedit et eterne glorie repromisit. Quarto
debes attendere propter quod petit quia
non pro suo set pro tuo comodo. Non pe-
tit pro dato set pro mutuo uult libera-
liter tibi reddere in presenti uita centum
tuplum et in futura eterne beatitudi-
nis premium. Unde dicit Augustinus Quid est fe-
neratis homini potius feneremini
deo quia centuplum accipies et
uitam eternam possidebis. Ideo ni-
mis est insipiens et iniquus qui ad
talem usuram non uult deo commodare
ad qualem ideo inuitat uel prouoca-
cio propter quod deus scribitur Luc. xii.
Vendite que possidetis et date elemosinam.
Facite uobis sacculos qui non ue-
terascunt thesaurum indeficientem in celo.
Ex premissis patet quod uelut de isto precep-
to sit homini ostendendum Deo.
Sextum preceptum est Non
mechaberis. Et quod expresse
prohibet lesionem coniugalem in propria
coniuge sicud precedens preceptum prohi-
bebat lesionem in propria persona sed
secundum Augustinum prohibet omnem illicitum
concubitum et hic implicite et illorum
membrorum omnem illicitum usum immo
eciam prohibet omnem illicitam concupiscenciam
uel uoluntatem et omnes carnis im-
mundicias. Et hic preceptum subiungitur
tercium corporum hic post precepta mecha-
corporale que talis est. Et ideo mecha
in tali alii precepto sed unio

malitie concupiscencie ut dicit glossa
inclinant. Sciendum tamen quod illud
preceptum prohibetur dupliciter quia homines
per transgressionem octo legum. Prima
transgrediuntur legem naturalis dispositionis
et isti sunt fornicatores qui contra dictamen
recte racionis pueris concubinis
carnaliter commiscentur. Contra hoc tamen
quidam senciunt dicentes fornicacionem
simplicem non esse peccatum mortale
quia membro aliquo membra actu debitum
et per illud creatorem nec sine non videtur peccatum
tamen ad hoc probandum sunt in scripturis. Hic est falsum
et impossibile per duo primo quia forni-
cacio simplex invenitur divina lege
prohibita lex autem divina nichil prohibet
nisi peccatum mortale et ideo relinquitur
quod fornicacio sit peccatum. Quod eciam
secundo evidenter patet quod nichil a par-
ticipacione celestis regni excludit
nisi peccatum mortale. Hoc tamen facit simplex
fornicacio quod excludit a participacione celestis
regni ut patet per apostolum Ephes. v°. Hoc
enim scitote quoniam omnis forni-
cator aut immundus non habet partem in regno Christi
et dei. Circa hoc etc. Secundi transgrediuntur
legem spiritualis perfectionis qui errore
dogmatizant quod homo possit in hac
vita tantum gradum perfectionis attingere quod
corpus eius ita subditum racioni quod homo
possit libere sine peccato indulgere
corpori quecumque caro appetit. Quod simpliciter
est falsum et erroneum. Nam tantum in statu
fomitis natura corporalis in ipsam concupiscencialiter
naturaliter inclinatur racione cuius lex car-
nis secundum apostolum contra in omnibus perfectis
in omnibus peccatis adversatur legi mentis

Romanorum vii° Video legem aliam
in membris meis repugnantem legi
mentis mee. Licet autem mulier in cli-
nacio fornicis peregrinum possit opprimi
non potest tamen taliter tolli de
lege quod licet privilegium speciale
concessum sit virgini glorioso. Tercii
transgrediuntur legem naturalis libertatis et
isti sunt raptores virginum quia per
potenciam in viribus parentibus quod ipsas
virgines rapiunt et eas contra legem
libertatis et libere voluntatis opprimunt
virginalem integritatem impie deflo-
rantes. Ubi sciendum quod differt inter
est inter stuprum et raptum. Nam
stuprum est illicita virginum deflo-
racio tamen quando ipsa puella spontanea
voluntate in eam defloracionem con-
senciat. Raptus autem dicitur quando
virgo per raptorem violencia deflo-
ratur raptus committitur dupliciter
primo cum ipsa puella violenter rapi-
tur tamen domino ut in persona textus.
Secundo cum ipsa persona rapitur sed
rapitur cuius ipsa prohibete violenter
usurpatur. Quorum pena secundum legem
est ut talis capite puniatur et eorum
bona rapte applicentur. Qui tamen rapiunt
ingenuam si non ancillam vel libertinam
non amittit substanciam sed so-
lum decapitetur. Extra xxxvi q. i.
De raptoribus secundum canones non
efficitur finis rapte nisi velit
se redimere ut dicitur ibidem potest tamen
rapta contrahere cum raptore si velit
Quod complacet attendendum Iste raptor

Vide differenciam inter stuprum
et raptum

raptor est excommunicatus cum
omnibus ut 36 xxxvi q. 1 c. 1. Sed
est sciendum quod predicta pena solum
infligitur in foro iudiciali ubi dicitur
Exempla de adulterio. Quod si quis
defloret virginem minatur tamen eam
ducere vel maritare. Sed si defloret
eam per violentiam adducitur tenetur.
In foro tamen penitentiali est
iniungendum tali quod puelle
satisfaciat vel cum ea componat.
Quarto transgrediuntur legem coniuga-
lis promissionis qui fidem thori
coniugalis tenere nolentes per adul-
terium se polluunt ubi dicitur ad-
ulterium est ad alienum thorum ille-
gittima accessio. Et ideo adulterium
est grauius peccatum quam quia ma-
ior sit iniuria in abusu mulieris
quam alterius persone sibi coniuncte quia adul-
terium contra omnes quod ipsa contra alteri
coniungitur quantum ad sola custodiam.
Vtrum tamen istorum aggrauatur per viole-
ntiam et ideo raptus virginis quam stuprum
per adulterium precedit incestus. Quinto
transgrediuntur legem regularis profes-
sionis qui votum continentie quo
se deo constrinxerunt inviolabiliter vio-
lant. Et isti peccant contra fidem
deo datam et contra veritatem diuine
obligationis qua se deo astrinxerunt.
Vnde tales privilegi dicuntur ut sunt
religiosi et clerici in sacris ordinibus
constituti et iste moniales per quarum
prelationem fiunt duo concurrunt
et hic peccatum omnibus predictis est
grauius quia in eo fit maior iniuria
tamen ipsi deo. Sexto transgrediuntur naturalis
generationis ut incestuosi qui cum personis
consanguineis coniunguntur quod tamen aliqua
bruta facere verentur ut patet de camelo
qui nec matri nature resistit coniungi
ut narrat *philosophus in xi libro de animalibus*
quod cum oculos clausos sua abscondit
et matrem suam cum submisit quod
cum camelus cognouisset illum calcibus
percussit et testiculos pedibus conculcauit. Septimo
transgrediuntur legem naturalis inclinationis
qui vitio indicibili se contaminant quod
vocatur peccatum contra naturam contra eum
arte vel ingenio polluentes. Et peccatum
hoc secundum Augustinum est grauius omnibus
peccatis quod nimium et indicibile dicitur
eo quod ipsum nominare turpissimum est ita
quod os dicentis et aures audientium
polluantur ut 36 xxxii q. iiii.
c. co. Et istud idem peccatum enormiter
est unum de peccatis clamantibus et diuina
ultionem exigit postulantibus. Octavo
transgrediuntur naturalis delectationis ut sunt
ipsi coniuges qui actum coniugalem
cum nimia libidine exercentes ad
eum per lasciviam incitantur est adulteratur
quod exigit coitum coniugalem alius dicitur
licitus, alius fragilis, alius im-
petuosus. Sed licitus exercetur tripliciter
vel cum fit ex proles procreande ad
cultum dei vel causa reddendi
debitum vel causa fornicationis vitan-
de sed non ipse sed in ipsa coniuge
quod est pietatis, scilicet iustitie, caute-
le. Sed in istis tribus modis nullum

peccatum committitur, unius enim ipsorum respectu mo-
ritur simpliciter meritorie non alterius. Absurdum
autem esset quod sine peccato non tamen vide-
retur coniugium. Et isto modo primos
veteris testamenti fuit actu coniugali
cum tanto timore Dei et tanta libidinis
repressione et cum tanta mentis puritate
solum in eo divinum cultum propagationis intende-
bant. Quod Augustinus dicit se non audere
celibatum Iohannis preferre coniugio Abrahe
quod tamen non sic intelligendum est. Quia quantum con-
tinentia coniugalis in dignitate preferenda
est continentie virginali cum ipsi
debeatur fructus centesimus, illi solum
tricesimus. Sed solum sic quod ipse Abraham
in tanta caritate et cordis puritate ex-
ercebat coniugale actum sicut probabat
Iohannes virginalem continentiam. Frigid-
us est iste qui solum fit ex delectationis
ardore et [illegible] distinguuntur. Quia vel
illam delectationem querit affectu maritali
vel fornicario. Si maritali ut puta si
delectatio sistat infra terminos matrimonii ita
quod eam non quereret si uxor eius non
esset sic solum peccatur venialiter. Si
autem affectu fornicario ut puta quia
affectus delectationis impetu compre-
sus excedit terminos matrimonii ita quod eam
cognoscere vellet etiam si eius non
esset tunc peccatur mortaliter quia
amor illius delectationis [illegible]
Impetuosus est ille qui copula libidinis
[illegible] metas honestatis et rationis
transcendit. Quod tamen fit quinque modis. Primo
[illegible] blandiciis [illegible] ad libidinem
2 provocando. Secundo [illegible] actus [illegible]

modus [illegible]. Tertio cum hoc fit tempore 3
prohibito. Quarto cum [illegible] in loco 4
sacro. Quinto cum accedit ad per- 5
sonam vicinam pertinentem aliam
in fluxu menstruorum vel absque in-
tegritudine [illegible]. Homines coniugati
se debent maximo studio preservare.
Et hoc propter octo dampna que committit
peccatum. Primum est cecitas mentis
quia secundum Augustinum mens et ratio in actu
carnali ita totaliter absorbetur
ita quod homo [illegible]
ignorat. Et ideo quasi carnalis
efficitur. Et inde est quod bruta ani-
malia plus hos vilificat et in
fama denigrat quam alia vicia
maiora. Secundo constringit conscientiam quia
per [illegible] rationis hoc prima male
[illegible] quia [illegible] rationis
[illegible]. Tertium est [illegible]
mortis et inferni. [illegible] cum voluntatis
[illegible] delectationi [illegible] quod
nec de [illegible] mortis cogitat
nec penam inferni formidat
Sed sicut licet vivere sic libet
peccare. Et inde est quod [illegible]
[illegible] actu peccatum consuetudinem
[illegible]. Quarta secundum Augustinum
Si hoc malus [illegible] vincit sic
[illegible] peccare libet. [illegible] est
mentis [illegible] quod [illegible]
quod [illegible] mala membra
delectationi [illegible]. Et ideo [illegible]
est [illegible]
delectatio momentanea [illegible] et alia

Nota octo dampna carnalis concupiscentie

momentaneae praecedit / Sola autem
mens illa in constantia figitur quae
bono immobili et invariabili
4 per amorem inficitur / Quartum amor
sui quia carnalis affectus se ipsum
in alium / solum amore complectitur deli-
gens omnia in se commodum ordinat /
ut in eis per amplius delectetur
Talis enim longius vita desiderat
ut diutius carnali delectationi
insistat / Hoc quoque patet principium sit
illud contrarium quo homines amant
perfecto et ordinato amore se ipsum
5 et omnem creaturam / Quintum est
praecipitatio sui quia se ipsum amore semper
occulatum praecipitant contra ad se-
tum frequenter exponens se perfecto mo-
do et ipsi libidine complendam
6 Sextum est odium dei et aliorum
sit prius et summum bonum quod
dici odiri non potest / Dicitur autem
odiri in dicere ipsius duo vel propter
penam quam in ipso iudicio sentiunt
vel propter bonum delectabile quod morem
propria providencia eis subtrahit
7 necessarium praecerunt / Septimum est
amor praesentis saeculi cum carnales
per appetitum honorum divitiarum
sanitatis fortitudinis et habent rerum
terrenarum per quae carnalis affectus
8 sui fine conpromittit et delectatione
momentanea fruitur / Octavum est
desperatio futurae beatitudinis quia carnalis
carnalis affectus / concupiscentia carnali

delectationi finaliter et incipit sibi
ipsi male consciens diffidit de futura
gloria vel venia conspecta aliter renuat
Cum enim spes sit certa et expectatio
futurae beatitudinis ex gratia et meritis
proveniens ille qui nullum meritum
in se ipso conspicit merito de futura gloria
diffidit. Et hec dicuntur per beatum Gregorium
in libro dialogorum. Sexto proposito respicit
moechiam spiritualem quae talis est Non
moechaberis tertia scilicet cogitando
et in blasphemis cogitationibus delectando
seu ceteris sensibus exterioribus abutendo
Et quia istud praeceptum faciunt multi
virgines et felices et religiosi et
nimium curiosi et voluptuosi / qui
deo se semel fruunt in castitate devenerunt
et adhuc se voto continentiae obligaverunt
ad hoc in lascivis cogitationibus et
carnalibus speciebus delectantur / In quo
tamen frequenter peccatum mortale incurrunt
Si enim aliquis moretur in carnali de-
lectatione vel cogitatione delectetur circa
se numquam ad certe voluntatis terminum [illegible]
tudine perficiendi in opere / Ad hoc
secundum Augustinum peccatum mortale incurrit / Cum
est ratio quia talis cogitatio quibus in-
cludit ipse deformitatem peccati mortalis
Et ideo talis voluntas per consensum et delibera-
tionis in talem actu in [illegible]
[illegible] acceptando et in eo delectando / co-
stat quod in [illegible] formae peccati
mortalis [illegible] talis in [illegible]
voluntatis in delectatione in [illegible]

No. actus est pctm mortale ¶ Quod at
q dilect' dicit' morosa, no p mora
p diuturnitate tpis sed magis p eo
q ro delibans cu eam in mo
rit' spam tenet & volet n' ea
repellit que statim ut cognoscit
respui debuerit / ut d' Aug' xii de
trinitate ¶ h' solu i mechia spuali
cauedu est ab illicitis cogitacoibz
p tes abillicito vi... obrutu ...
¶ Et i istis spibus corp'ut' virgi
nali dignitate p'nat' / quia virgines
dici no pnt ¶ Na ppt restitos ta
lium spium abillicitis delectatoibus
saluator os fideles virgines appellat /
qui si cotinet' viuat, solu ppt
honorem dei & ppe eum pmi dnr
virgines prudentes ¶ Sed illi qui
cotinet' viuunt ppt laudem hom
ut humana dnr virgines fatue / et
ut fatue quia u'ctes eorum pre
mium cotinent i vani tes laudis
humane ¶ Vn sepetibz virginibz ad
eum i t'uiss / fatuis dns videbit
dns illud cap' xxv ¶ Ame dico vob
nescio vos .i. n' i vob' abenio di
gnum & eterna remunera coe ¶ Ill' est
dicet' ipis cap' xlv' ¶ Ite maledci
i igne eternu ¶ Et quia ista me
chia spualis magis ppe locu h'
infra i decimo pcepto ¶ Ubi dns
omez interiorez cocupiaz p'hibet
ideo nunc tanta de ipa sufficiat / de
cad' infinis lacius tractaturi ¶
Tercia ppositio respec' uxoris di
missionis ut eam recipiam q' talis est
¶ Ut mechabers uxorem ppter f. di

quittedo ut dimissam recipiedo
¶ Un sebit' cap' v ¶ Oms qui dimi
serit uxorem excepta ca fornica
tionis fac' eam mechari / et qui
dimissam recipit adulterat' ¶ Ut
aut plenius appareat qui uxorez dimit
te' ut recipe sit pctm mortale
& qui no ¶ Consideradum est q uxorez
dimitte est dupl' ut i oculto
ut i manifesto ¶ Oculto sit i' dr
dimitte uxorem qui sibi debitu no
redd' n' exigit / q' sit uxorez dimi
sit / et ille sit aliqd impedimetu
debitu cogiu et no ¶ Si nullu im
pedimetum sciat n' i se n' i coniuge
tu no vult redde / exige talis
petat mortalit' ¶ Tum quia sbtrahit
debitu mulieri inste adqd tenet' ¶
Tum eciam quia ipam ponit viu ad
uiuendi / marito / mixo' si sciat
ipm esse lubrico ¶ Si no sit impe
dimetu cogiu ppt qd no possit
redde debitu si pcto mortali
si i facie ecclie sit p'bari no pos
sit talis dt potius excoicari q' pos
tius q' debitu redde ¶ Si no tale
impedimetu puto nesciat p'lerus
ut p'babilit credat / tu p'dens
cosiliu cofessoris dt talem tonsil...
temeritatem & lene depone & de
bitu redde at eam exige nisi
p'us cu coniugi alt' coniugi se
voto cotinencie astrinxerit ¶ In hoc
eum casu insi' cuiore ...
debeas talis nisi sit pcto debit'
sit pcto mortali Et ideo uz sibi
videbat cito pcto se exponant
qui cu cotinencie voto uno' hcie /

Iuste et apparet quod peccatores contra talibus
consulunt qui votum continencie emiserunt
de consensu licencia seu consilium prestant
qui non videntur aliud facere quam
animas occidere et reas diabolo prestare
Si autem dimissa uxor fiat in-
maritata sic non licet in actu carnali
committere fornicationem tamen quod tamen est dic-
tum [illegible] spiritualem vel corporale adulterium
Alio modo committit spiritualem [illegible] hereses
et committit utrique potest dimitti contra quod
ad coitum [illegible] licet dispensare
Quia fornicatio carnalis sola
sufficit ad divorcium / et alia contra
[illegible] fuit fornicacio spiritualis autem
non sufficit absolute et contra [illegible]
sentencie in [illegible] de [illegible] que
in textu et in glossa. Tercio dicitur
fornicatio commissa sed quod peccatum mo-
rtale est tunc distinguendum quia
vel peccatum unius coniugis est scandalosum
alterius ut sic [illegible] mortale
ad mortale et tunc [illegible] potest dimitti
ad tempus quousque videlicet corrigatur
Aut peccatum unius non est scandalosum
alterius / [illegible] tunc [illegible] ad
mortale et tunc non potest eum dimittere
ut est summa [illegible] Rey. et Wil. Ut
[illegible] qui [illegible] si dimi-
ssam recipit et qui non / Sciendum quod
[illegible] coniunx [illegible] est occultum et tunc
non potest eam dimittere cum non possit
probare [illegible] Aut est
manifestum et tunc distinguendum Aut
enim adultera perseverat in malicia
et tunc tenetur eam dimittere Ita qui
talem retinet vel qui recipit peccat
mortaliter Quia fit [illegible] tunc consentiens
ut legitur xxxii q. i c. i Sicut crudelis
est et iniquus qui castam dimittit
sic fatuus est et iniustus qui retinet
meretricem [illegible] continendum
est quod celat crimen uxoris Aut non
perseverat sed est spes de correctione vel
[illegible] est correcta et tunc non tenetur eam dimit-
tere immo potest eam retinere iuste
Unde id quod [illegible] c. v [illegible] qui
dixit dimissam adulteram solum
in [illegible] de [illegible] receptione quod non est
correcta sed in malicia perseverat
Aut est quod impediatur [illegible]
vel [illegible] Ex p-
missis patet [illegible]
[illegible] alium confitendum [illegible]
Septimum preceptum est / Non fur-
tum facias [illegible] Hic
prohibetur omnis contractatio rei alie-
ne [illegible] vel [illegible]
quod isto dico Quia contractatio rei [illegible]
aliene potest licite [illegible] modus
[illegible] sed
[illegible] obediencia sicut [illegible] filii Israel
[illegible] Secundo quod
fit [illegible] ut si aliquis furetur
gladium furiosi ne sibi vel aliis
noceat Tercio quod fit [illegible]
[illegible] ut cum quis ad mortem
esuriens panem furatur / Quia in-
[illegible] Omnia communia sunt quia
Et hoc preceptum [illegible] non
[illegible] quod quis iniuriose [illegible] in-
fert in bonis [illegible] variatur
Ita illud [illegible] vel infertur

superioribus vel inferioribus vel eciam equalibus
[illegible] // Primum dicto est / Non furtum
facias tuis superioribus / Et contra
istud preceptum peccant primo quia homines
primi sunt qui suum plebanum de-
fraudant in oblacionibus et decimis
de iure debitis Ubi notandum quod inte-
gre decimas dantes a deo dupliciter
premiantur primum est bonorum temporalium
augmentacio Secundum est sanitatis
anime et corporis assecucio Et ista duo
evidenter tanguntur xvi q i ubi dicitur
Si decimam dederis non solum habundan-
ciam fructuum accipies sed eciam sa-
nitatem anime et corporis consequeris
Contrarie istas decimas non sol-
ventes dupliciter peccant / Primo quia deum
offendunt iudicio scribitur xvi q i hec
enim que decime dei est ut si illi deci-
mam non dederis tu ad decimam re-
vocaberis Secundo quia res alienas in-
vadunt Unde decime tributa sunt
egencium animarum ut scribitur ibidem Ideo
quasi ex morte pauperum homicidium in-
currunt quia si pauperes in illis
locis ubi ipse habitant illo non
dante decimas fame mortui fu-
erint tantorum homicidiorum reus
ante tribunal eterni iudicis apparebit
ut scribitur ibidem Secundi sunt qui cen-
sum debitum furtive subtrahunt suis
dominis Tercii sunt qui bona feodalia
tamquam propria retinent vel qui feodum
aliquem in alium dominum transferunt
vel qui ipsum sine scitu et volunta-
te veri domini diminuunt Quarti sunt
famuli et ancille qui res dominorum

furtive consumunt vel eciam ipsis
invitis clam faciunt / Tales enim propter
retencionem a peccato mortali non ex-
cusantur / Quinti sunt uxores que
res virorum subtrahunt vel decipiunt
contra voluntatem maritorum clam
faciunt quod si non [illegible] de [illegible]
scribitur xxx q iii Nichil de tua
veste vel auro vel argento vel
quacumque pecunia vel in rebus tuis
invito marito facere debuisti Fal-
lit tamen hoc in triplici casu / Primo si
uxor tua sunt lucrativa Secundo
si haberet bona parafernalia de
talibus enim bonis sicut in rebus
lucrorum mulieres possunt facere clam
sine licencia maritorum Tercio
si faciunt clam de rebus dei pie
dispensacioni commissis puta de pane
et vino et huiusmodi et maxime quando maritus
nimis durus est in actibus pietatis
Sunt enim mulieri in rebus pie dis-
pensacionis tradite propter
facere clam [illegible] Sed tamen
illa sit moderata quod egestatem
in coniugibus non inducat Sexti sunt
qui theolonea et vectigalia dominis
fraudulenter subtrahunt / qui omnes
tenentur ad restitucionem Sed tamen tres
condiciones habeant huiusmodi vectigalia
Primo quod imponuntur auctoritate principis
Secundo si subsit causa racionabilis propter quam
sunt imposita sicut pro pace facien-
da vel pro via publica reparanda
Tercio si sint moderata quia
sic tallancia sunt [illegible] [illegible]
[illegible] Septimi quibuscumque ubi dicitur

Illa pedagia elbidaria et salutaria
sciat esse interdicta / que non Imperatoris
vel lata regum vel lateranensis co
cilii largicione concessa vel quam
qua consuetudine cuius non extat
memoria introducta glo. at id
exponens predicta vocabula dicit Quod
pedagia dantur ab transeuntibus Elbi
diaria dantur pro itinere Salutaria
portale / nunc eciam predicta dantur pro
nisi cum negociatoribus cum aliquis porta
t. de vectigalibus Innocencius vero ubi:
cum Jo. ubi ad predictorum emendacionem est
contra quod quilibet tenetur solvere decimas
nisi se probet exemptum vel non habeat
eas in feodo concessas. de. decimis
c. A nobis Cuius contrarium quorum assignantur
solvit quod decime sunt de iure naturali
Que dicit hugo de pratineris dicit quod
non sunt de iure naturali sed de iure
divino / Quod probat quod Jacob voto
emisit de dandis decimis voto
vel non est de eo ad quod quis tenetur
de iure naturali Preterea gentiles non solvunt
decimas / nec paulus qui ordinatur
eorum ecclesias precepit eis solvere deci
mas Quare ergo Vnde dicimus Quod
preceptum de solucione decimarum partim
erat morale quia inditum naturali
racione partim vero iudiciale quod condi
na sua institucione robur habens Na
cio naturalis dictat ut hiis qui pro
salute totius populi divino cultui mi
nistrabant ipse populus ministraret victualia
Decima vero certe partis ut quod de
decima pars vel decima decime
introducta est ex institucione divina
quia dominus mandat decima percipere
deum sacerdotibus et levitis ut honorabiliter
viverent et in sancte mensa deo servirent
Et sic erat iudiciale quia pertinebat
ad custodiam inter homines equalitatem
conservandam Quod vero decima decime pertinet
persolvenda est auctoritate ecclesie que
hic ista preceptum determinavit
ut sic non minus populus nove legis
ministris novi testamenti exhiberet
quam populus veteris legis exhibebat
partim cum ministri novi testamenti
sunt maioris dignitatis quam veteris
et populus nove legis ad maiora ob
ligetur. supra di. v. Nisi hujusmodi
ministri veteris plebis quam plebis et plebis non
ministri. et c. talem Sic ergo patet quod ad
solucionem decimarum homines tenentur
partim quod communiter naturali partim autem
ex institucione ecclesie licet in quibusdam
terris loco decimarum dentur aliqui census
vel alique decimaciones minime
Secundo ex hoc Non furtum facias id est
nullius nocumento infidelibus in rebus
in iuste Et sic continentur hic precepto
peccant quicumque graviter homini in hoc
raptores qui aliena rapiunt et in
peccato participant quicumque graviter homini
non solum non sunt raptores qui rapiunt
sed et qui recipiunt / et qui consulunt /
et qui eos scienter hospicio recipiunt
et qui rapta emunt de quibus sic
plenius dicetur Detinentes eciam et
concelantes pari pena plectendi
Alii sunt inventores quia rem inventam
tamen non restituunt raptores iudicantur

cont le. xxiiij q. v c. i. Si
quod inuenisti et non reddidisti
rapuisti Vel de inuentione distinguendum
est. Aut enim quis inuenit
thesaurum in loco uel religioso uel
non sacro. Si in loco sacro est
tamen fortuito iuxta thesaurum in re
inuentus Aut quia studiose inquisitus
iuxta thesaurus est ecclesie Si in loco
non sacro hoc erit domini. Quia quia
inuenit in loco proprio uel alieno Si
in proprio loco Aut inuenit quantitate
cate magna iuxta thesaurum fisci
Aut sine arte magica iuxta est in
uentoris. Si autem inuenit in loco
alieno Aut hoc erit tamen fortuito
Aut arte studiose Si primo est
est thesaurus medius inuentoris
et medius domini locis. Si autem hoc
fiat in quantum procedit studiose tunc totus
thesaurus est domini loci ff. de re. di.
in l. de thesauris et C. de thesauris li.
x l. Alienum vnde Jo. andree
Nota hoc enim quod non inuenit in
uenit euadit pena furti debet
publice communicare quod ille amisit
res Veniat et si etiam indicia cognouerit
ei reddat. Item qui publicanus
et in debitales exactores Vsurarum
bona extorquent Sed tunc euidens
est sciendum quod tempore ille quod ab initio
fuit rei in possessione sine dolo et
fraude integraliter dari debet
et si quibus de hoc subtraxit pecunia
mittere Vel hoc distinguendum est
quia ... est etiam quibus tempus

sine omnis ab initio rei fuit in
possessione. Vel Si sit etiam tunc quod le
tunc sit omnis sine tempore et illa
non credat debet quia quandoque ...
iure sua sit omnis in ponere
Si autem tempus non sit etiam uel si
sit etiam necessario tamen utrumque licite
uel illicite sit in statutis sicut percep
tione recepientes quia mala
fide recipiunt et tenent restitutione
Vt ff. per plebis et cetera Vn. extra
de decimis Tempus autem nomi
natum tempore in plebe legitimam causam
legitime in statutis Vt di. v. 128
summatum causa di. quod licet ... igitur
ea tempore sit tamen etiam sit ipsum absen
tigo debere solui reddi debet extra
de censibus. Cum ... Sciendum tamen quod
licet Vlt. debitum tempus illius
dominus possit extorqueri sine peccato
nec subditis Eo tempore tamen rationabiliter
pro moderato subsidio petere
domino hoc petit sine minus uel
conditione diuina uel in diuina Si
diuite autem dominus rogat uel cogit
subditos Vn. quod eis iniuria ne
gat uel in similibus sit. quod ...
ab eis tamen ... et in tali tamen cum
peccato recipit et restituere tenetur non ille
in quo receptum erat simul. Si enim
illa res esset domini sed eius simul
non tenetur restitutionem licet dominus peccet
si nimis aggrauet subditos suos et cetera

capus ingo lig pete modi-
cu subsidiu uel debitu cen-
sum dno/ est ꝯ defensione pre-
parta ac pta et iniuste ablatis
rehabit. Quo cum subditi no
solu tenent res suas in pcui
sed et tercio tenent laborare ad
2 hc. Si si sit raptus in iusto bello
9 Tercio est si iussu principis et
pape debeat ire ꝯ heretos uel
4 paganos. Quarto si de filium
militare uel filia desponsare
in omnibus hijs et similibus pt pete
licite a subditis subsidiu mo-
derate. Quinto si dns uult ludere
ad aleas uel malis usibus
expendere uult dicens ꝯpt tales no
lig subditi cogere a subditis et si co-
git tenetur restituere. ff. ubi. ꝯ de
ꝯpue. in fine. Quarti sunt q
ꝯpt debita suorum dnorum ciues
et subditos in debite impignorant
qd est rapina tercia. Quo quia
res propias in debite impignorant
dimissis rebus propriis aliorum
debitorum. Quinti sunt qui in debite
incedentes aliorum iniuste detinent
et contra quod sequitur. Ubi sciendum qd iniuste de-
tinentes incedentes aliorum tps petunt
et tps malum incurrunt. Primum est con-
1 tra dei ꝯtinuere cum se ponunt

qd pz quia est unum de peccatis cla-
mantibus et in auribus dei clamorem
dnice ulcionis ingiter postulantibus
Dr enim peccatum quia clamat quia
pena enormitate deum puocat ad
uindictam. Et talia peccata sunt ꝯmor
sus oppressio uidue fraudem detento
incedentis pauperum iniuste et uicium
2 qui nam secundum est quia tales sibi
ipsis in fluuium diuine pietatis
obstruunt. Qd pz. i. pu. xxi
Qui obturat aurem ad clamorem
3 pauperis, ipse clamabit et non exau-
dietur. Tercium est quia omne semen
dnice gre accipiat et deperant in
anima quod pz quia semen
dnum in cordibus talium cadit super petram
quod est cor durum et arridum ab
omni humore gre depicatum. Et
ideo tale semen oportet arescere
cum nullo pietatis humore et gre
4 ualeat humectari. Quarto quarto tales
est non furtum faciat sed ipsius
libus in rebus suis nocumentum
infendis. Et sic ad rem pceptum
peccant nonum quia hominem ꝯmunij
sunt uoracij et tales uel sunt ꝯmunicati
uel publica uiam publica usuraij (sic)
tenetur aurre quadrupla pena. publica
est quia ꝯmittens Sexto ꝯmunica
ꝯmunionis. Tercio exclusio oblationis
Quarto ꝯmunica sepulture quia no
debet in cimiterio sepelliri et qui
contra fecit manet suspensus

ab officio domini ad tribulationem eius
permiserit. Ad 2m decipitur Cuius ratio
peccati Sicut autem sunt usurarii peccati se
cuntur hic propter istum peccatum
contra quos quia homines peccant sunt qui
prestant cum conditione et pacto plus
recipiendi et isti sunt expressi usura-
rii contra quos indicitur ecclesia Secundo
sunt qui prestant sine aliquo pacto
eo tamen animo quod aliquid ultra sortem
recipiant alias non mutuarent
et isti sunt usurarii quo ad deum
quod est in tenerum corrupta quia de
hac re salvatur Luce vi Mutuum
dantes nihil inde sperantes Et ideo hic
incidit racionabiliter duplex dubitatio
prima est cum lex divina prohibeat et pre
cipiat tamen mutuum quod circa usuram
lex humana solum prohibet usuram ma-
nifestam quia punit solum actum et non animum
Secundum est cum ipsa lex divina prohibeat
omnem inequalitatem quia lex humana
solum prohibet illam quae est magna
et notabilis quia prohibet aliquid
decipere ultra medium iusti pretii
secundum quod est quedam regula et inequalitas huma-
norum actuum Ad primum autem dicendum
prima inequalitas Ut secundum 2e primo ethicorum
Unde quod lex humana conformetur
conditionibus hominum quibus datur Constat
autem quod lex humana datur multitudini
hominum in qua maior pars deficit a perfectione
virtutis Et ideo lex humana non prohibet
omnia vicia prohibet lex divina quia
solum graviora et periculosa sed
solum prohibet graviora a quibus est
possibile maiorem partem multitudinis
abstinere et precipue illa que sunt
in nocumentum aliorum sine quorum prohi-
bitione non posset humana societas
conservari sicut est prohibitio furti
et homicidii et huiusmodi et hec ratio
contingit Ita lex humana contendit
et non inducit subito homines ad virtutes
Et ideo non imponit multitudini
imperfectorum ut ab omnibus malis
abstineant Alioquin imperfecti huiusmodi
precepta ferre non valentes in mala
deteriora laberentur Ad quod patet in verbo
proverbiorum xxx ut dicitur Mt. ix Si vinum novum
idem precepta perfecte vite in utres
veteres mittantur rumpuntur utres et
homines in perfectos utres corrumpuntur
et vinum effunditur id est precepta totem
perimuntur et homines ex contemptu ad ma-
iora mala prorumpunt Ad secundum
dicendum quod lex quelibet conformatur suo
fini lex autem divina hic precipue bene
placita divine per iusticiam voluntatis
humana non lex hic precipue convenientis
sufficientie Et ideo qualibet peccatum
inequalitate permittit hominibus
imperfectis que non multum ab equitate
iustitie recedit et que quia humana
ne societas non multum impedit
lex autem divina quia solum rectitudine

dictus io puit [con]p[ro]hibet omnis .d.
qd [con]trat[us] rotundum usure s[ecund]a est
ro ad id Q[uia] lex humana vt supra
est dat[ur] omni ppl[o] cum in quo
mlti sunt i[n]sufficientes vl defectus
affectione utunt[ur] et ideo no[n] p[ro]hibz
omnes i[n]cepit[ur] i[n] [con]tractibus humanis
lex aute[m] diuina dat[ur] tm virtuosis et
p[er]fectis Et ideo p[ro]hibet omne illud
qd est virtuti [con]trariu[m] Tercij sunt qui
mutuant res suas ad certu[m] t[er]minu[m]
quo veniente nolunt p[ro]rrogare vltiore[m]
dilacionem n[isi] aliquod emolume[n]tu[m]
percipiant licet [con]posse nolint petere
Quarti sunt qui vendunt res suas
longe carius p[ro]pter dilacionem solucionis
quam eis i[n] [con]tinenti soluerent sicut
patent [ex]tra de usuris [con]suluit
Si eni[m] venditor p[re]tium certo tempore
pro p[re]cepto vellet rem suam dare
non potest sine p[e]cc[at]o p[ro]pter dilacionem pretium
augmentare s[ed] si pecunias parata[s]
i[n]digeat potest eas paruatum diminuere
s[ed] non potest p[ro] dilatione augmentare ut
p[ate]t [ex]tra de empcione et vendicione ex
dilecto et c. penult[imo] Est enim r[egul]a
generalis q[uod] quicquid cedit ad capitale
est usura vt p[ate]t xiiij. q. iij. plerique
hic tamen fallit i[n] certis casibus quos
notat Raymundus et Hostiensis quos hic
enumerari non oportet Modo q[uer]itur circa tm
de restitut[ione] usurarum usurarius oper[ari]
restituere omni modo quo potest Vnde patet
Tercij quia publice usurarius [con]demp[na]tur
pena percellit Tercij q[uod] est [con]tra s[e]p[ar]atos
soluciones usurarius remedium adhibuit
Vnde p[ate]t q[uod] si aliquis [con]miserit usu
ras solucione non debet cogi ad soluci[onem]
q[uod] usure sunt i[n]debite [ex]tra de usuris
debitores Si aute[m] aliquis iuramentu[m]
soluere sit habet duo remedia s[ed] iura
p[ri]mu[m] est q[uod] facit cogi creditores q[uod]
relaxet iuramentu[m] vel q[uod] desistant ab
accione [ex]tra de iure iurando C i.
Tnes S[ecundu]m est quia p[ost] solucionem potest
ea repetere Si aute[m] iurauit soluere
et no[n] repetere tunc eni[m] habet duo re
media p[ri]mu[m] est q[uod] potest iudici de
nunciare et iudex potest illum cogere
ex officio suo ad repeti[ci]o[nem] S[ecundu]m est q[uod]
potest illum cogere ad relaxandu[m] iura
mentum [ex]tra de iureiurando Ad nostram
Si autem iurauit soluere et tamen sit non
repetere vel etiam iudici denunciare
sic est illicitum iuramentu[m] vel obligat
ad s[ecun]d[u]m [ex]tra de [con]gnacione sp[irit]uali Ex nob[is]
Bri sunt sacrilegi qui res sacras furant[ur] 2.
siue auferunt de locis sacris siue non
sacras vt p[ate]t xvij. q. iiij. Quisquis
titulo suo hic di[citur] esse sacrilegium
Quod esse [con]mittit[ur] et qd facit i[n]
iuriam clericis vel p[er]sonis ecclesiasticis
eos s[ed] detinendo vel res eorum aufe
rendo tales eni[m] sacrilegi sunt excommu
nicati ipso facto et puniti sunt actores
ex [con]pensacione vt p[ate]t xvij. q. iiij. Tercij 3.
sunt qui nocentem iniusticie rei publice

65

pma moneta falsificando i pondere
vel valore vel per aliquas rationes
diminuunt p̄ pelnedo vel etiam ar-
gentum sempiterne repugnando et
generaliter omnes qui i variis mercibus
ponderibus et mensuris falsificant dam-
pnificantes rei publice. ff. de lege cornelia de falsis

emptore q. i. Et tales sunt con-
victi i crimen vulnerati ff. de falsis
monetariis q. y. Hec talis moneta
re publica libat solutionem ff. de pign.
actione et legitur ci. i. potest q̄ probat
per xx pondus et pondus mensura
et mensura utraque abhominabile est apud deum
Quarti sunt qui vendunt vene-
na mortifera et gladios toxicatos
seu cultellos qui etiam dampni sunt
rei publice. Tales sunt rei omni-
scelerum que per emptores perpetrantur
occasione illarum rerum vt ff. xvi. qui
primo. Et hic potissime tenendum est
quod talia vendunt i tempore pugne
et de illis que non sunt esse utiles
ad communem usum ut venena mor-
tifera et huiusmodi. Unde aliter est de re
ad humanum usum debite vendere sunt
puta baliste et arma i iusto bello
talia licite vendi sunt que tamen non
debent vendi eis de quibus probabiliter possit
timeri quod talibus abuti vellet. Quinti
sunt qui prima Iustitia contra tenent
vel non ex statuto ipse faciunt ad
ordines communis tales enim dam-
pnificantes rei publice non solum quia
fraudant et male sibi comparant

bona alia que sunt pro bono com-
muni fidelium de primarum. Unde etiam quia
fraudant omnes fidelium quia eos
decipiunt i absolutionibus penitentie
talibus deludunt quod verum est
si sunt per episcopum moniti talibus
beneficiis cedunt vel si sunt per
de privati. Sed quod dampnum ipsi tales
paciuntur tunc perdunt per ipsos an-
imarum dispendium non incurrunt
ut probantur per ea que de electione C. cum
i cunctis et C. quidem et quod de pre-
bendis C. de multa. Sexti sunt
qui fraudant petorum bonorum quod sci-
tur que sunt perorum ambigentes
Vel etiam quod potest pecora morbosa
vendunt de quo nota quod non tamen
ille qui fraudat sed etiam ille qui
sciens vendit pecora morbosa
dampnificat etiam ad interesse vel
veram rem quod ut plenius
intelligatur. Sciendum quod id dicitur
esse interesse intra rem ut si sint
animalia sicut extra rem ut si alia
pecora perierint ex contagione mor-
bosi pecoris ut notatur Azzo.
Si autem vendat morbosum pecus
quis vendit ignorans tunc
tenetur emptori quanto minoris em-
pturus esset ff. de actione empti
Iulianus venditor enim tunc
talis de prime anal sum
potest commode tibi C. de em-
pti vel l. Emptor. Septi sunt

artifices qui opera sua fraudulenter
faciunt vel qui in diversis mercationibus fraudem committunt. Sexto
omnes decipientes malum pro bono ven-
dentes contra quos propheta ysa v
invehitur dicens: Ve qui dicitis bonum
malum et econverso. Tales vero decem-
ter vel ad minus septies in die proximos
decipiunt de quibus apte scribitur Io-
pane impii[?] comedunt et corpus
non accipiunt ab eis nisi substantia
nervi. Octavum sunt qui mala
fide furantur scio[?] mercede decipiunt
sed qui invitant alios ad ludum
alee et huiusmodi. Ad cuius evidentiam sunt
tria per ordinem declaranda. Primum est
contra peccatum sit ludus alearum et
taxillorum. Secundum est quid sit iure de
eo quod perditur in alea. Tertium an
et quibus personis sit reddenda pecu-
nia que in ludo perditur et qui non.
Circa primum est sciendum quod nullo modo tales ludi possunt
esse liciti et si sine peccato mortali
exerceantur. Primum est sciendum quod quantitates peccati
in talibus ludis sunt commissi ipso communi
frequentius quia sic est peccatum mortale
quod sequitur. Hostiensis de ludo alee
c. i. quia est dependentia ludentis
et cupiditatis que est radix
omnium malorum. Ut dicitur i thimo. vi.
Ibi voluntas spoliandi proximum
ecce rapina. Secunda est usura
maxima quia attenditur non solum in
anno vel in mense sed in eadem die.
Tertio decepcio prelatorum inter dictos
Cor[?] multi medicina et vba

oticiositas et vana quia in talibus ludis
frequenter contingunt crimina execrabilia
execrabilis iuratio et blasphemia que
in talibus ludis in deum et in sanctos
refunduntur. Sexta est hec[?]. Septima est cor-
ruptio multorum proximorum qui ad ludum
respiciendo de mala exemplari... que
nunc Octava est praeter... bonorum hominum
quod spectatores consensibus in crimine. Octava
est contemptus prohibitionis sancte matris
ecclesie. Unde glossa dicit quod huiusmodi ludi
sunt prohibiti non tantum clericis. Nona
conditio est amissio temporis et omnium
bonorum que quis in eo tempore facere potuisset.
Secundum est sciendum quod secundum leges
illud quod perditur in alea solvi non
debet et si solutum fuerit repeti potest
usque ad l annos. C. de usu alee
ludus et hoc intelligitur. Raymundus et Gaufridus
de eo qui non ludit voluntarie sed
coactus vel attractus. Si enim ludit
voluntarie tunc id quod perdidit non potest
repetere sed per predones debet pauperibus
erogari. Quod bene dicit in glossa quod hoc
debet restitui potest intelligi de eo qui
non lusit voluntarie sed attractus. Sed
quia nullus retinere potest quod in ludo
accipit et quod contra ludum alee et
taxillorum sunt prohibiti per leges et iura
scripta certo in talibus rebus accipiens
deficit bonus titulus et bona fides et
iusta causa que requiruntur in acquirente[?] et
licita possessio rei. Tertium est sciendum
quod ludus alee dicitur omnis ludus
qui innititur fortune et ad hoc quod
aliquis sit licitus primo requiritur quod agentis

psone Clicus em i alea no dz
q'a pnbtis aleator repellit
a dignitate no obstante ꝯsuetu^re
ex^a i de excessibus platorum Inter
dilcos Et de iure deponi pt si
se no castigavit xvi q. Si quis
Sc^o requirit ꝯgruitas materie Un
de pestuleto et potuleto ludi pt
Tercio requirit ꝯgruitas mense Un
ultra vnum solidum ludi no pt
Et si q's ultra lucratus fuerit intus in
hospicio lupe est i alea palisq^o
mag^o nl si aliqd dolo sbtractum
fuit indicium ei no dat^r Et hoc
mte^r ut dt Azzo de i^o q' ꝯsuet
lupos alee recipe ca^a pui aliune
ti Secus e si apud aliq' reidet
ludit Quarto requirit ꝯgruitas
tpis ut no ludat^r tpe luctus nl
pnie nl ieiunii Qnto requirit^r
q' no fiant conta^a lege ludi
ut q' no male ꝯputet nc ca
ludente pnorum Et hec no^ant^r C.
de usu alee dicit^r ludus Nom
sut qui se associat furi et sci
sponsorum fuit pticipes Et tlis ptiopri^o
ꝯmittit^r ix^es modis put ix^es sut
pcta aliena i quibus ho reus ef
ficit^r omis alieni et se fui associat
ius^ra i. d ps [illegible] Si videbas furē
currebas cu eo pctm em alienu
pmo ꝯmittit^r ꝯsenciendo et hoc fit
quatuor modis s. q' derup^te ꝯsu
qui po^r ext^a de officio delegati
c. i. ubi dicit^r facientes et ꝯsencie^tes
pa^r pena puniunt^r Sed^m est
ꝯsspi^tus neglige^e nl dissimulacois
ut si aliqs ex officio suo dz et
pt spolia pcavre et no cavit ta
lis dicit^r spoliator no ta te^r
ad restitutionem sed dz illu coge^r
ad restitutionem ut resti^at Si ta ali
qd emolimentu pcipit debit si
mla^oe tuc te^r ad restitutionem Sz q
ꝯsspi^tus est ꝯsilij et ppvacois
hz tuc distingui^r Aut ei fur
nl pdo sic fcus erat sine ꝯsilio
sic mi^s pcavit q' faceb et tuc no
te^r ad restitu^es Aut no erat fcus
ff de furtis Qui furo tlis te^r
ad restitutionem Qrtus ꝯsspi^tus est co
opacois sic q' tlit pcavit faciens
et ꝯsencies et q' tlit puniunt ff
de furtis l^ra Fulgar ubi dicit^r
Si duo nl plures unu agnu
furati sut q' singli tolle no
potuerunt omis furti tenent^r impo
lidi Et si unus potuiss furtu fecis
se pue alio tuc quils te^r apponte
illu ꝯtingetem Qrta ꝯsspi^tus est
cucurrit et defensionis et qui viadnt
s^r furtu nl q' fcm defendit tlis
plus pcavit q' et ite^r ad restitutionem
Qnto comittit^r pctm alie^m ptem
capiendo nl qui ud comedut
nl bibut nl ppius debit fur
tu recipiunt scient^r tlis tenent^r
ad restitutionem ptis qd hnerunt Sz
dicis qd ꝯo faciet uxor raptois
nl furis pt ne comedat de rapina
nl furto Rd qd sedm qsi multa

hēat aliqd de iusto de illis rebus
vt mulier ſepata ꝯpendē cibū
tū ſumē. Vī nō n̄ hēat niſi
de rapina / ul̄ ſi ſit aliqd de iusto
hʒ tū ita ꝑmixtū eſt ꝙ
diſcerni nō pt tūc mulier ſcd̄m
doctores nō de rapina ul̄ furto
comedē debet ſʒ aliunde ſibi vic
tū querē debet ul̄ acq̄ſitū ꝑ ſuis
ul̄ ab amicis, ul̄ labore manuum
ul̄ etc̄ quemadm̄ ſeq̄ hoſtiēs vt
ē. hoſt. Vñ at ita malꝫ ſit ma
ritꝫ ꝙ oīno cogat eam viuere
de rebus raptis n̄c poſſit aliunde
victū ꝑq̄re tūc ne fame morī
at̄ reſtat ei ꝑ̄ remediū vnū
ꝙ viuat de dote ꝛ ſponſalico. Vñ
vt dr̄. ꝯtᵒ. Iuſte tamē pt repu
re dotem etc̄ ꝯſtante matrimō. Secūdm
remediū eſt vt de iunctē Epō
qui pt ꝯpellē maritū ut paciat
uxorē de iuſto. .iiij. q. i. Vī ꝑc.
tinet vt ꝯmittat ea aliam ꝑc
honeſte qui de honeſto lucro
ſibi ꝓuideat. q̄ de ſpingētibꝫ
de libꝫ ꝛ de dote poſt diuorciū
reſtituendā ꝑtractās. Tertiū remediū
eſt ꝙ ſi ſit ita i arto poita ꝙ
de nullo alio poſſit ſibi victū i
uenire tūc poſſ viuē de rapina
quia neceſſitas legē nō hʒ ꝛ q̄d
ꝙ ſit expendit dolent ſumat
ꝛ vtā ꝙ parcius / ſed ad pinguē
nādū ſolam neceſſitatē ꝓponat
ſimil' reſtituē q̄ cicius pt ꝙd
inde conſūpſit. Quartū tū uxor te
nē debitū redde i caſibus

ſupradictis ꝛ eiꝰ. Et tū ſciendū ꝙ
quamuis uxor de bone ul̄ bone ul̄
alia re rapta i ſpē, comedē /
nō poſſit q̄ eſt capī nēcī. Vbie
ſi tū res ſit empta de rapto inde
poterit comedē / etc̄ ſine capi ul̄
tute nēcī. Quīq̄ 10 eſt. Quando ei
res rapta vendit' tūc i precio da
to vſā furti ul̄ rapine ſuga
ꝑſiſt ꝙ emit voluntāe dando tūc
tulit dm̄ illius rei. Vñ illud
precīū licite pt q̄s ab eo recipe
n̄c te reſti. Vndecimū tamē q̄
doctores dicūt / ꝙ vxor licite pt
vti rebus illis ſit ꝑmixtis tū
i mēte hēat ꝙ libēter vellet vi
uē de licito acq̄ſito. Sexto ꝯmittit
pctm̄ alienū tacendo ul̄ qui ſolo
verbo poſſ ꝓhibē furtū ul̄ poſſ
defendē / ne alij rapiant / ul̄ ne
etiā ꝑueniant talis nō ſolū
tenet' ad reſtitucōm ſʒ etc̄ ſine ꝓ
ꝯmittat / ſed hic vñ intelligit de
illis qui ex officio talia tenent'
defendē. Alias nō / vt etc̄ de illo
qui tacʒ i ſimodo ul̄ cuili iudicio
vbi talia fore dicta deuenit multo pu
blicam. Septīo ꝯmittit' pctm̄ alie
nū adulando / ul̄ detrahendo vt ſi
q̄s dicat alicui poteti ꝙ rape
ſit ſtrenuitas ul̄ dicat dignū ee
ſpolia ec talis cum adulator nel
detractor te. ad reſtitu' ſi ille a
liās nō fuiſſ ſuis ſpoliū vt ꝓꝫ
xi. q. iij. Nemo. Octauꝰ ꝙ tpꝰ eſt

no^a. explice ſpeciem adulatōis

est adulatio prima est ad bene dicendum
alicui bonum quod habet, secunda est commendo
re nimis excedendo bonum quod habet
et haec est peccatum veniale licet pro
sit grauius primo. Tertia est approbando
malum quod facit aliquis est peccatum mor
tale ut patet xlvi d. Sunt non nulli
Tertio committitur peccatum alienum receptando
colligendo et occultando, quia enim furem
occultat domino rem querenti particeps
est furti ff. de furtis. Qui furem
Sed hoc intelligendum est de illo qui
furem vidit non solum quod ut particeps
furti fiat. Nono committitur peccatum
alienum emendo qui emit rapinam
uel furtum. Sed ibi distinguendum est. Ita
ille qui emit rapinam uel furtum
aut intendit gerere negotium alterius
cui res est ablata et tunc potest repetere
pretium quod dedit et expensas quas circa
illam rem fecit ff. de rei vendicatione. Sumptus
Aut intendit gerere negotium proprium puta
quia emit ut retineat. Aut ergo
emit fide mala aut fide bona. Si fide
mala puta si scivit uel probabiliter
credidit esse furtum sic emptor gra
vatur tribus modis. Primo quia tenetur rem
reddere etiam si animal moriatur uel vio
lenter aufertur, ff. cum tenetur de casu for
tuito et in omni casu, puta si rem ob
tulisset domino tempore congruo et ille no
luisset repetere tunc praeiudicasset morae
ff. de condictione furtiva facienda fure fructia
Secundo quia tenetur reddere omnes fructus
perceptos et quos in eo tempore percipi potuerunt
Tertio quia res estimanda secundum optimum

[illegible]
furta

eius statum puta si res tempore venditionis
fuisset melior quam postea ff. de furtis
Quarto quia non potest repetere pretium
quod dedit. Quinto quia non potest agere
contra venditorem de pretio soluto
Obstat tamen sibi exceptio sua, nisi
de hoc sibi promisse caveret ex q. v. hic ins
Sexto quia perdit etiam expensas vo
luntarias C. de infantibus expositis. Si
autem emit bona fide puta probabiliter
credidit rem esse ipsius. Sic bona
fides emptori sibi prodest primo quia non
tenetur rem restituere durante bona fide
uel conscientia, sed si sciverit rem propria
furtivam esse tenetur eam restituere cum
fructibus extantibus sed fructus consumptos
non tenetur restituere. Secundo quia potest rem
alienam retinere durante bona
fide, sed si aliquid lucri ex venditione
furti consecutus est illud debet restituere
proprio domino. Venietur ff. de condictione in
debiti l. nam. Tertio quia tenetur rem
restituere in casu fortuito durante
bona fide si enim res interim perierit
absque culpa sua in nullo tenetur
domino reddere. Quarto quia per restitu
tionem non potest agere contra venditorem
de pretio quod dedit. Domino rem re
stituerit praeiudicium ~~et post emptor~~
~~citatus fuit~~ Unde tamen est intelligendum
quod emptor dicat domino in quod
rem vocat ad iudicium. Et per quam
emptor citatus fuit denunciet ven
ditori quod veniat et defendat rem
venditam. Et si tunc res ab eo evincitur

Venditor tenetur de emptore nisi
emptor fuisset absens per contumaciam
tempore sue date vel nisi contumacis
iudicis sententia lata fuisset extra de emp-
tione c. Vltimo Si autem ex iudicum
restituat tunc venditor nichilo-
minus tenetur sibi restituere precium
in foro penitenciali licet per iudicium
fori ad hoc non possit cogi Sed hoc
verum est quando raptor rem abstulit
iniuste puta in bello quod faciebat ce
iniustum Sed si fuit bellum iniustum
fuisse tunc non restituere rei empte
Si autem publicum credit bellum iustum
fuisse puta quod dicium vel consilii papi
fuisse puta quod dictum vel concessum
emptor hic dicere tunc similiter bona
fides sibi confert contra predicta Sed
si postea sciuit bellum fuisse iniu-
stum tunc debet restituere rem cum fructi-
bus non autem emptor Est autem
vna regula notanda in omnibus predictis
ix peccatis Nam quicumque sunt causa
totius spolii vel alicuius tenentur
tenetur insolidum Alias non tenentur
nisi de parte propria Et si res illa
vendita fuit tunc non tenetur cauto
solue precium propria re dictum sed de-
solue precium iustum videlicet Vno tamen sol-
uente omnes socii liberantur etiam si
quilibet fuisset insolidum obligatus
et ille cui facta est soluta debet cre-
dere actionem ei qui soluit Triplices
Respondit etiam quis qualiter sit con-
fitendum de transgressione illius septimi precepti

Octauum preceptum est Non
falsum testimonium dices Vbi
sciendum secundum Augustinum
prohibetur omne nocumentum quoquo
proximitatem omnis ledit proximum Nunc-
ciatur prohibetur mendacium falsitas verbi Dei
quibus cedit in pro proximo Adeamque
maiorem euidenciam Notandum quod secundum Augustinum
hic non solum prohibetur mendacium
sed etiam omne oris nocumentum quod
mendacium etiam secundum Augustinum non solum
committitur in verbis falsis verum etiam
in operibus falsis simulatis quia secundum Augustinum
Mendacium est se dicere Christianum et opera
Christi non facere vt hic xxij q. v. Caue
Isto premisso est ostendendum quomodo fiat
istius mandati transgressio in verbis me-
dotis Secundo quomodo fiat eius transgressio
in verbis proximo nociuis iii quomodo fiat
eius transgressio in verbis simulatis Et
primum ista tria istius precepti hic tractat
sermo vt videbitur inprocessu Circa
primum est sciendum quod in verbis mendosis
transgreditur homo contra hominem quando
ta offendit in verbo perniciosum tria
in officiosum tria in iocosum quod patet
Per etiam perniciosum mendacium primo
illi offendunt qui contra veritatem
fidei dicunt vt qui dicunt Christum
natum non esse ex virginie
et huius Secundo etiam hic offendunt
illi qui per mendacium quesiuit famam
et honorem sicut est mendacium
de oracionis vel falsi testis in causa
criminali Adeamque maiorem euidenciam
est sciendum quod omne mendacium quod
in iudicio dicitur de hiis qui ad iudicium
pertinet est iocosum et perniciosum in
mortale quia furatur virtutes iudicii
quod cedit in preiudicium totius communitatis

Sexto patet quod sive iudex sive testis
sive actor sive reus vel etiam
procurator in iudicio falsum dicant
iudex quidem falsam sententiam proferendo
procurator falsam causam defendendo scienter
preceptum transgrediuntur et mortaliter peccant
etiam iudex quia testes et causidicos vel advo-
catos contra veritatem admittens illi qui iniuriam
passus est immo si iurat falsus testis
infamis efficitur ut patet iii q. v. Con-
stituimus Et hoc verum est si sententia lata
sit contra eum ut dicit Io. Item dicit Hostiensis
est quod testes mortaliter peccant non solum
mentiendo sed etiam veritatem celando
ut extra de crimine falsi c. i. Ubi dicitur neque
reus est et qui veritatem occultat et qui
mendacium dicit quia ille noluit detegere
in iudicio requisito ut dicit Io. xxii q. iii
Quisquis Tertio etiam illi offendunt
illi qui mendacium loquuntur proximum
in rebus temporalibus sicut illi qui false
deferunt aliquem iudici vel tyranno vel
qui falsum testimonium contra aliquem in causa
pecuniaria deponunt quibus proximum
damnificant Quarto etiam mendacium offi-
ciosum hic offendunt illi qui proximum
spiritualiter mentiuntur per confirmationem vitam proxi-
mi ut si quis videat hominem qui ad morte
tendit dicat se non vidisse eum Quinto
etiam hic offendunt illi qui mentiuntur
pro conservatione hominis continentia ut si quis
volenti eam deflorare mentiatur se
esse coniugatam Sexto etiam hic offendunt
illi qui mentiuntur pro conservatione hominis
corporali sicut ut si quis videns predonem
velle aliquem spoliare dicat pecuniam
sibi quam non portat perditam

Item mendacium est iocosum Septimo
offendunt illi qui mentiuntur pre
levitate et mendaces vel tedio sicut illi
qui ludicra i. iocosa aliqua fingunt ut homines
~~menacolian~~ melancolicos consolentur
laret Octavo etiam hic offendunt qui
mentiuntur pro aliorum solacio sicut illi qui
recompensante aliquibus aliis complacendi
fingunt aliqua iocosa mendacia ut
eos ad risum provocent Nono etiam
hic offendunt illi qui mentiuntur
adulatoria iocosa sicut illi qui
false commendant alio ut consulto magis
complaceant Unde ad maiorem eviden-
tiam predictorum tamen sine preordine in
ferenda Quartum est quae et quot sunt
genera mendaciorum et quod eorum sit
mortale et quod veniale Secundum est
utrum quicumque liberator hominis a morte preci-
pitur sit dicendum mendacium offi-
ciosum quod est veniale Tertio quomodo
umquam excusantur patres Abraham et
Iacob qui videntur fuisse mentiti
in mendacio excusentur Ad quod di-
cendum Primo Augustinus i. libro de mendacio
distinguit octo genera mendaciorum
quae tamen omnia comprehenduntur sub una
distinctione sub una distinctione triplici
que ponitur xxii q. ii. In quibus est una
mendaciorum Aliud est perniciosum sive
malignitatis Aliud est iocosum quod est
levitatis Aliud officiosum quod proficit
utilitatis Unde nullus mendacio vel perniciosum compren-
ditur tamen genera mendaciorum et illa sunt
semper mortalia Secundo patet quia dilectio
dei directe contrariatur Secundum ad tertium

contrariant dilacioni xxi ut patet
ex premissis Unde sciendum est quod iocosum
continet alia duo puta quintum et
quartum mendacium que dicuntur esse
peccata venialia licet ex circumstancia ag-
gravante quandoque possint fieri mortalia
ut si quis libidine mentiendi sibi
fine constituat vel timorem Unde ideo
tamen quod officiosum continet secundum et
septimum et octavum // patet quod se venialem sit
peccatum tamen quod pompis sit vincitur
neminem secundum Jo. efficiatur mortale Unde
dicitur Gregorius super moralia super Job
Illud mendacium quod fit pro commodo
alterius peccatum dicitur esse diminuibile
Et ideo idem dicit de mendacio perfecto
/ sed istud non est verum simpliciter lo-
quendo secundum sanctos theologos Quia
nec perfecto statui nec iterato actus
innuit speciem peccati venialis id quod est
in layco veniale non potest esse mortale
in clerico vel in religioso simpliciter loquendo
nisi forte propter scandalum quod mendacium
in eodem accedit Itaque ad actum non
facit peccatum mortale licet adhuc dispo-
nat / sicut potest intelligi dictum magistri
quod mendacium iocosum vel officiosum est
dampnabile perfectis / non quidem quia
causet peccatum mortale sed solum dis-
positive quia in talibus ~~talibus~~ iterum dispositive
Ad secundum dicendum quod propter liberationem hominis
a quacumque periculo non est dicendum
mendacium officiosum Quia secundum Augustinum
Non sunt facienda mala ut eveniant
quecumque bona Confirmat autem quod omne
mendacium quod sit malum secundum se nunquam
potest ex aliquo aspectu / et ideo mentes
perfectorum tanto amore dei et
veritate fundantur quod nunquam vel le-
viter mentiantur pro quocumque periculo
evitando Unde secundum Augustinum in libro contra
mendacium non est mentiendum sed veritas de-
prehendenda celanda potest sub cauta voce
simulatione ut docet Augustinus in libro de vera
religione et in quamplurimis super Genesi
ubi dicit quod Abraham uxorem suam
asseruit esse sororem eius veritatem
prudenter celare voluit non mentiri
Soror enim eius poterat quia filia
fratris erat ut apparet Abraham dicitur
Genesi xx Ad tercium dicendum quod Augustinus
in libro contra mendacium Unde sicut ipse
dicit immerito est sanctos patres dixisse
mendacium / non intentione fallendi sed figura-
liter prophetice Unde Abraham accepit
quod dixit se reversurum cum puero
vel quia hoc prophetice dixit vel quia
sciebat vel firmiter credidit quod deus
in momento resuscitaret / sciens
promissiones divinas cassare non posse
quia sibi dictum est In ysaac vocabitur
tibi semen ut patet xxii q. ii c. Abra-
ham Jacob etiam accepit dicendo
se primogenitum non est mentitus
quia non dicit se primogenitum nature
nativitatis sed iure emptionis emptionis
et legitime commutationis Similiter
etiam est dicendum Valeat esse de ebriamus he-
lia non proprie dicitur sed littere

mutacione ut patet xxvi q. ii. Septimo
secundum est sciendum quod in verbis pro-
ximo nostro multis offendunt xii genera
hominum quorum prima sex ledunt fraterna
fidelitate. Alia sex ledunt fraterna
caritatem. Verbi gratia. Nam primi
sunt qui offendunt proximum deridendo
et subsannando qui vere dicunt
id est in psalmo: Subsannans subsannabitur,
deridens deridebitur. Secundi sunt qui
bona dicta vel facta bona proximi
corrumpunt minime sed ea iudicium
temerarium pervertunt, quod magnum
est peccatum, quia per hoc homo usurpat
sibi divinum honorem, divinam potestatem,
sapienciam, providenciam et divinam iusticiam.
Divina enim racione [illegible] soli deo
convenit ut sit arbiter et cogitacionum
secretorum, quod isti temerario iudi-
cio usurpant. Tercii sunt qui sta-
proditores quia sub specie amoris pro-
ximum quibus latent tradunt, et
isti sunt similes Iude qui osculum
sub specie amoris Christi familiariter tra-
didit. Quarti sunt qui per invidiam et
odiosam detraccionem famam proximi
denigrant. Et licet detraccio sit pe-
catum omnibus [illegible] excessum tamen istis
peccatis non connumeratur quia est
super homicidio repetitur ut visum est.
Lingua enim est venenosa sicut vipera
uno flatu tres homines inficit et
occidit. Ita tamen homicidia spiritualia
in una detraccione committuntur, quia
detractor seipsum et audientem et eum
cui detrahit vel proximum in mente
audiencium spiritualiter occidit. Quinti sunt

qui proximum convicijs et improperijs pro-
vocant et isti sunt in facie [illegible]
et sponte verborum suorum amabilem eius
faciem inficiunt. Sexti sunt qui plus quam decet
vel arrogancia proximum indebite
reprehendunt et ob istud ledunt fra-
terna fidelitate. Alii autem qui impugnant
fraternam caritatem quorum primi sunt
qui proximum verbis duplicibus et in-
fucatis decipiunt pretendendo amorem
in facie sed gerendo livorem in corde.
De quibus dicitur [illegible] psalmo xi: Labia
dolosa in corde et corde locuti sunt.
Dolosus enim ore melliflua gerit in ore
sed cor fellen absconditur in mente.
Secundi sunt qui proximum verbis rixosis
ad iracundiam provocant. Unde quod
verba [illegible] incitant in homine [illegible] est
quod per verba rixosa pax cordis tollitur
et fraterna dilectio minoratur. Tercii et quarti
[illegible] esse mente obstinati
qui non ab alijs doctoribus volunt di-
rigi nec proprijs defectibus reprehendi.
Certum est quod isti principes obstinacionis
magis sunt in suis defectibus [illegible]
et plus ceteris peccatorum [illegible] constringantur
quod dicit apostolus de mente obsti-
nata loquens: Fiat [illegible]
[illegible] quo [illegible]
[illegible] In quo [illegible]
obstinati et peccati consuetudine et peccatis
[illegible] pluribus ceteris constringuntur. Tercii sunt
qui in verbis [illegible] et lascivis proximum
scandalizant et mentis integritatem
corrumpunt [illegible] quod peccatum sit [illegible]
[illegible] xviii ubi docet oculum
[illegible] manum et pedes emendare

et ab stridentibus spiritualiter prandentium con-
tendo Nam secundum ordinem doctorum intelligitur
ille qui nos in delectibus spiritualibus
dirigit per manum intelligitur ille qui
nos in mite nectaris intendit
proprie eorum vero ille qui actus nostros
exteriores disponit et quibus istos
quietamus sit nectaris nos spiritu-
tantum amor est spiritualiter prandentium
abscidendus Tertio sunt inter homines
discordiam seminantes quod preter cetera
alia deus maxime detestatur sicud
per oppositum in concordi caritate et
cordium unitate maxime delectatur
Non ipsi regna xpm plus perturbat
quam ille qui lancea latus eius aperuit
et eos qui ipsum cruci clavibus affixerunt
Cuius ratio est Quia tales sanguinem
eius evacuant per quem omnia pacificata
sunt que in celis et sunt que in terris
sunt ut scribitur Quarti sunt qui malis
exemplis homines ad peccandum inducunt
Quinti sunt qui salubre consilium et recta
priectates opera proximo subtrahunt
sed non corripiunt delinquentes non scribe
licet non instruunt ignorantes religiosi
spiritualiter [illegible] tertio est sciendum quod in factis
simulatis offendunt xij quia homines
ipsos quarto quia offendunt sub specie
simulate sanctitatis quatuor sub specie si-
mulate veritatis quinto sub specie iusticie et
equitatis Circa primum notandum quod primo
offendunt indigne communicantes Nam
tales deo maiorem iniuriam faciunt
quam iudeus qui ipsum tradidit Quod
probatur Quia corpus dei mittunt sub pu-
ritatem in qua deus maxime delectatur
et hospitibus tradunt et ipsum deum de

de cordibus hospicio tempus eiciunt
spiritualiter quod tales per susceptionem sacramenti nec
in gratia nec in virtutibus fecundantur sed
in peccatis potius obdurantur Quod nota figuram
aperte figuratum in ecclesia manna quod
liquefiebat ad solem et arescebat ad
ignem Secundo designatur quod nec tu
devote et pure ad sacramentum accedunt
in donis et gratiis fecundantur Qui vero
cum cupiditate et ardore corporis
sumunt in peccatis per obstinationem gratie
obdurantur Secundo etiam hic offendunt
indevote orantes quos ysa. xxix.
reprehendit dominus dicens Populus hic labiis me
honorat cor autem eorum longe est a me
Unde tales se ipsos efficiunt orantes prati
et deo nauseam generant quod orantem
tepidi cordis abhominatur Apoc. iii
Utinam frigidus esses ecce super pore
corporis repressionem aut calidus super
caritatis inflammationem sed quia te-
pidus es incipiam eum evomere ab
ore meo Tertio etiam hic offendunt
nimis sibi placentes in bonis actibus compla-
centes et tales nimis sub inquietem
[illegible] complacentie [illegible]
deo [illegible] non [illegible] conditum [illegible]
[illegible] in [illegible] sed [illegible] [illegible]
et [illegible] cum [illegible] Quarto etiam hoc
offendunt qui laudem humanam et
utilitatem propriam in bonis actibus
appetunt qui ob actus ut [illegible]
corrumpunt quia ille actus est abs
[illegible] qui in [illegible] degeneret sed in
[illegible] quod in [illegible] nec laus humana
[illegible] complacet propria nec laus humana
nec terrena commoditas intendatur
et ipsi etiam complacentiam [illegible] deo
faciunt quod [illegible] bone voluntatis
per [illegible] gratiam in hore plantata

violent' euellit' r ca'te dna' ypo'nt
Circa f'm mod' pl'ppe s' simulate
virtut' p'o offendunt illi q' stioe
humano retrahunt' aliba' cofessioe
s' q' mod' est ipi dici' anq' eent
p'gram sti spus' sfmati ap'o fu
gerut vbi bta v'o sola immobil'
p'stitit vt d't Anshelmus Q'r ea
sola fides eccie p' illud tcdm m
co'pa remasit cu alij dici' in
fide lapsi eent et p'pt hac pro
rogatiuu p'meruit q' pa't eius
filius est tocius nr'e humane rp'a
tor Ita ipa cito na' femica co
cluspit deficu r eu i tp'a p'stitoe
singla'r sup omes viros i effabilit'
publima' qd' p'z vlta na' femica
est fragillis ad resistend' mollis
ad p'seuerand' r p'mi iudicij ad
co'pulend' Ideo vulgo d'r q' femina
cito co'pulit s' raro melius elegit
hic aut tp'e deficu bta vgo
aia' fere absulit cu eu p'ilez
p'fecoz dic'lorz s' singlarit' sblima't
qd p'z vlaz i tollancia passiois
et i sstancia fidei r dilcois et
est i p'spicacia iudicij r elcois
q'pos dicc' dici'los ap'o eleg's in
stabilit' cocessit Q'd p'z sc'hoc
Omia dic'li p'timoe mort' fugi
erut et i fide vacillatibus ipa
i co'pa p'stitit et i omi tam
sp' melius elegit qd' euident'
p'z sc hoc q' salute humani gnis
passioni filij sui p'eleg't magis
voles ipm acerbissima' morte pa
ti q' genus humanu no redemi
Q'o ca' hc offendunt qui sb sp'e
zeli ieiuoq' alios rep'hendut cui

ultois magis ex odio r liuore
q' ex caritate latent' p'cede' videt'
Q'o ca' hc offendunt q' ex amore
p'uato excusant aliq's excess'
vl attenuat aliorz no excessus
magis q'nq' aggrauat q' oportet
Q'rto ca' hc offendut q' simulate
r ficte p'riorz p'sp'itat'bz gaudet vl
ficte ipis i adu'sitatibz codolet sic
q'ds fictos dus abhominabli' dete
stat' Q'ca modu tcdo sub sp'e
simulate iusticie p'o offendut illi
qui iusticia vendunt sc'd mali iu
dices r mali aduocati q' nolet
face vl est defensare iusticia n'
p'emolu'to tereno Q'o ca' hc offendut
illi q' dampnat iusticia sc'o mali
iudices q' ex odio p'uato no ex a
moe iusticie reu cdepnat qui
vtiqz reatu homicidij i curre vel
malus aduocatz q' scient' mala
suscipit defensione q' te'a illi ad
ucre est q' aduocat Q'o ca' hc
offendut illi qui malis cosilijs r
iniq's statut' p'ximos ledut r eos
mortal' peccare r teneri' ad resti'one
illis q' p'tlia statuta depnificat'
vt talia statuta merit' nome le
gis s' magis r iniurie machinatois
leg's em s'c. ysi d't ee talis q' qui
bono p'ficiat r vniuersis sua iura
cosruet talis no dicet' lex s' potius
corruptela Inhic est pctm i cidut
qui religiosi et ipi pauperes dei d't
sunt vl qui alios ab eorz beneficijs
arcent et suos alios elemosinis
no indige' cu magnas substancias fu
ciat qui no aduertut cu q'ta penu
ria r paucate victu r vestitu hic su'nt

Qual' d'at ee
lex s' ysidori

et quod simoneis asserere dei honorem concernentia
statuta de famulantibus in talibus in eadem
Christo tamen hic offendunt qui contra liber-
tatem ecclesiasticam aliqua edunt statuta
facientes / et hic fit tribus modis contra
privilegium libertatis ecclesie consistit in
tribus / Primum est quod clericus usurarius non
possit vel quod faciat vel si iam fecit
vel etiam facientes compellere non prohi-
beatis compellere est ipso iure. Secundum
quod clericus ad iudicium civile trahi non
possit. Tertium quod clerici ad collectas
publicas non sunt obligati. Unde si quis
statuerit quod clericus posset conveniri in
iudicio civili vel etiam prohibet dare
vel in dando quod clericus coram seculari
in foro ecclesiastico suis possit vel quod
decime dentur compactores vel tenere
vigilias et custodiam. Similiter talis
ipso facto canonis sententiam incidit. Extra
de sententia excommunicationis. Noverit et glossa
de transgressione istius precepti decalogi /

Nonum preceptum est Non con-
cupisces rem proximi tui. Videlicet
licet explicite solum prohibeatur concu-
piscentia oculorum in re aliena / tamen
implicite hic prohibetur omnis nimia
sive concupiscentia sive cupiditas male
voluntatis respectu rei aliene. Nam
supinus in septimo precepto prohibuit
cupiditates operis hic autem prohibet
cupiditates cordis. Et est notandum
hic non prohibetur concupiscentia que in-
cipit ex corruptione fomitis vel a
delectatione corporali quia impossibile
est quod iste concupiscentie non sint in nobis
quamdiu fomite corrupti sumus. Sed hic pro-
hibetur concupiscentia et appetitus qui incipit

ex consensu racionis. Et hic preceptum similiter
hic triplicem expositionem // Prima est Non
concupisces rem proximi tui causa
propter avaritiam appetendo sive cupiendo per in-
iustam detinendo. Ad cuius evidenciam
et intellectum est sciendum. Quod res alie-
ne concupiscuntur iniuste sub triplici. Gra-
du. Quidam enim concupiscunt aliena sa-
cientes quod non possunt obtinere rem con-
cupitam nec perficiunt concupiscentiam. Qui-
dam sciunt se posse concupitam prosequi
cum fortissime conantur ad perfi-
ciendum concupiscentiam in effectu. Et isti tales
concupiscentes mortaliter peccant. Sed hic
in primo gradu concupiscentie mortalis. Se-
cundum sunt qui aliena concupiscunt et
eam conantur consequi quia laborant
per talem rem illicite obtinendam. Quamvis
eam non obtineant tamen mortaliter peccant
Et iste est secundus gradus concupiscentie qui
attingit in furibus et latronibus presertim et
raptoribus laborantibus. Quod licet in effectu
non sumant nec rapiant mortaliter
tamen peccant et contra ipsum preceptum
Tertio gradum sunt qui non solum
conantur concupiscere aliena sed et eam
concupita summis conatibus assequuntur.
Et isti similiter aliis contra peccant
Et iste est tertius gradus concupiscentie
mortalis ut patet in furibus et latronibus
rem concupitam illicite obtinentes
Et istis nunquam remittitur peccatum nisi
primus restituatur ablatum. Ut Augustinus.
Unde tamen habeant facultatem restituendi.
De primo gradu concupiscentie appetentie scribitur
Proverbiorum xvi manus in manum non erit
innocens / quia licet manus in manum
teneatur ut sit quis actualiter non fu-
retur nec rapiat. Sed tamen affectu rapiat /

abstineat nec propter deum nec propter iustitiam
sed propter penam quam timet suspendium
talis non est innocens immo innocentior
per avariciam rem alienam appetendo contra
divinam iustitiam hoc est quod magis malum sit. Unde
Aug. in libro de libero arbitrio dicit sic
Cum avaricia dicatur alienorum [illegible]
malis vitiis demonstratur quod de avaricia
omnia mala oriuntur et omnium peccatorum
semen producitur. Et ideo dicitur [illegible] Avari-
cia nichil est scelestius. Cum cupidus
sit [illegible] in debilitate humane
condicionis. Secundo avarus offendit deum
offendit proximum offendit. Nam deo
detinet debitum, proximo denegat
necessitates sibi ipsi subtrahit oportuna
Nam gula enervat ut archam
impleat corpus extenuat ut lucrum
extendat. Et ideo avarus comparatur
[illegible] crudelissimus deo ingratus
proximo impius. Non enim proximum dili-
git qui in edia perire [illegible] sinit
2a prohibitio Secunda species est Non concupisces rem
proximi tui [illegible] in iniuste hoc est ad
iniustitiam appetendo et in malum finem
ordinando. Aliud est appetere aliena
per iniustitiam aliud est ad iniustitiam puta
ad bona temporalia [illegible] et ad [illegible]
[illegible] sicut ille fecit Luc. xvi
qui epulabatur cottidie splendide
Et istum modum peccandi [illegible] gen-
tiles [illegible] tetigerunt credentes quod
uno actu peccare posse esse [illegible]
deformitates sicut [illegible] aliqui finaliter
ut [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] vivat. Et si-
[illegible] in [illegible] non solum [illegible] hic peccant
[illegible] qui aliena [illegible] sed qui
sua propria male et illicite expendunt
ut pompose voluptuose [illegible] et his
[illegible] aliis [illegible] magis

peccant clerici quorum bona omnia sunt pa-
uperum et domus eorum omnibus debent es-
se [illegible] et plus [illegible] in vigilare [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut xii
xxi q. i. Ita licet clerici seculares omnino
non teneantur renunciare temporalibus quod
ad proprietatem [illegible] tamen tenentur ea re-
nunciare ad affectum quia non debent tan-
tum afficere circa temporalia sicut laici. Et hoc continetur
in capite Nam cupiditas [illegible] est omnium
temporalium est deposita ut [illegible] xxiiii q. i. Ideo
[illegible] minus debent afficere ad temporalia
quam laici. Hec est causa sollicitudo temporalis
impedit spirituales. Clerici autem ideo dicuntur
quia sunt in sorte domini [illegible] et divino
cultui mancipati. Et ideo solum debent ce-
dere contemplationi et orationi et labori spiri-
tuali [illegible] [illegible] plus
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] se immisceat
secularibus negociis sicut et [illegible]
[illegible] impediat libertatem spiritus
quia soli deo vacans debent [illegible]
petunt [illegible] laici [illegible] bona [illegible]
quibus non est [illegible] secularibus
negociis se non debeat immiscere
Tercia species est Non concupisces rem proximi tui 3a prohibitio
[illegible] [illegible] ut ea [illegible]
[illegible] non [illegible] quod nichil est aliud
facere quam res proximi per violentiam auferre
ut xii q. i. Nam secundum Aug. Non solum
avarus est qui rapit aliena sed qui cupide
servat sua. Et ideo avarus est ut ibidem
dicit Aug. [illegible] aliquis lucratus [illegible]
perdit ut [illegible] xii q. i. Non minoris est
criminis [illegible] tollere quam [illegible] in-
digentibus denegare. Esurientium panis
quem tu detines, nudorum vestimentum quod re-
cludis, miserorum calceus qui apud te
[illegible] Et est dictum Gregorii.

Nota quod clerici seculares tenentur renunciare temporalibus

Respondens p3 q oīs cupiditas tardo
Aut est in appetendo alic^a tempo^ra in
iustaz ut p3 imp^a copiose ut cū
adquiras ut p3 i p^a Aut cum in
retinendo nimis cupide parcitatz
qd stringit i ista copiose tria Secū
sic sit ee supe^r Vel qa alte^r reti
net r occupat alienu / r^c est fur
ut raptor / ut p3 respondens Aut
retinet proprium Et tuc cū sic sit tpe
nec^e q^o ex precepto caritatis etia
dare debet / r^c retencio cupidi^e
tempore homicidiu s^d supradictum est in
primo precepto Parte summe mo^rtem
Aut sic retinet sua ut ea tpe op
ortuno distribuat Secū sic stringit du
pliciter Quia cū raro cū minus sic
retentu paupibus distribuit r^c adhuc
est mortale peccatum ut p3 i diuite e
pulone / q mitas panis lazaro ne
gauit Aut aliis distribuit aliquo no
r^c est peccatum veniale r sic manus ut
minus sunt maior ut minor facultas
i ipo diuite Secū est cum q ipe a
nimi no s^o in peccat ut capiens ad in
finitum possunt sed adhuc vehemt^a cum
perdendo auariciam eis comps Quiq
tunc f vel sup Vñt summe xxxix
Vehemt^a quatuor vedis vicia que sut
pusillanimis i timiditas / Contemptus
dei / Et mortis oblimo / Immeta vero
spem theorica sut tenacitas / rapacitas
r hiis duobus^vng auriga p^sidet f. vidua hend /
Sola q^d auaricia qa no patit^r
o duci plures vno auriga stetis est
Vi at quarti^e quo ceps h^re se dat
ad res possas hoc ptlo dei pue
ca i pus p^rbus dictis Ita pecunie
et impinac no pune / pecunia si ea vti
scias ancilla est / si nescias dna est /

Et ideo mite est ut cū te ipm aut
pecuniam vilem habeas Et ideo bn d^r
s^o Vñt summe xx Vide tria
sut q possedes copiose adhuc nup
trans colesia summa Vi sic no va
leas sinas te pecunie no ee dnm
s fim Ceno q^e debonis r utriusque
possidentibus d^t qui j a li^o casa Vide
vir cū ista res affluentia omnipote
onerosi e qua sic sint tollant
qd festinando ad prius inuenire multa
portant Et ido cū largiendo distribue
cū dispendio stepmine Vacans cū q pota
tpi^s copo pt [illegible] tolligi ex deito
d. xl. vi Vinc Vbi d^r sic bonorum
auctori i h^ere no possim n cupidi^te
que omnium malorum radix est abscidamus
r sic ep^m ad prima corpus perfecti vo
s^d dit vero catolicorum r propone su^c
dotem sicut nullo dt implicanti sic
nulla dt cupidi^te violari dnte sep^a
Post sequias tuas no eas neus
em pecunie auida n^c abstine no^t
anetitis / n^c gaude ex cessu / n^c pie^ti
adhibe cessum / Dictum no tam
s^o dit / sed forte cupidius in eis Quod
i inuist facto si cu alie^n no i vado
quasi diligencius teneo Secū o imprin
dus dic tu qui i ingressus es i hac
luce qui deuenire nobis quisti q
bus q^o facultatibus ingressus es No
ne nudus i tristi r nudus exibis
tantis ego sinas te i vinde cuius
posse sume qd vales Vn thesauros
huius precepti parcit^e prouiue / plaga
numeras qui inuictae f moientes
p dne piam^te Vingen Et solici^de
possidenda tpalia no solu impedit

nota detri auar

devotionem spiritualem sed etiam in corde ho-
minis suffocant verbum dei. Ubi enim
oro et orans devoto et etiam contempla-
tionis et spiritu suffocantur [...] ubi libidi-
nosis cupiditatibus durantur. Hoc primum quo ad
quantum de isto precepto hoc sit conferendum.

Decimum preceptum est Non
concupisces uxorem proximi
tui. Ubi prohibetur omnis concupiscentia carnis
sicut in nono precepto prohibebatur concu-
piscentia oculorum. Ideo autem duo
precepta ad prohibendum sunt duplicem
concupiscentiam eo quod ad malum corporalibus
maxime inclinetur. Ita ad concupiscentiam
oculorum inclinatur. Ergo per hec concupiscentiae
in esse speciali prohibentur. Et nichilominus
sciendum quod concupiscentia carnis tam dampna
que sunt in anima. Primum est quia inficit
animam et maculat. Quia sicut est quod
concupiscentia carnis est sicut aqua fluens.
Concupiscentia vero oculorum sicut terra propter
ariditatem terrene affectionis. Unde sicut
ex terra et aqua fit lutum materiale, ita
ex hac duplici concupiscentia fit lutum
spirituale quo anima sordidatur et per consequens
fetida et displicibilis redditur. Ideo
dicitur in modum luti vilissimi. Secundum
est quia ad modum ignis extinguibilis
animam inflammat. Unde scribitur Job xxxi.
Ignis est usque ad consumationem devorans
et non solum animam inflammat sed etiam in-
flammabiliter inducit et tunc superveniunt
presertim gula et superbia vite que ad
modum venti eam in anima conflat
et redacta in cinerem ad modum pulveris
usquequaque deportat. Et ideo de eo
sic dicitur in psalmo: Qui est tamquam
pulvis quem proicit ventus a facie terre.

Tertium quia utraque ad modum sitis insacia-
bilis animam sic cruciat. Unde iste due
concupiscentie sunt due sanguisuge clama-
ntes affer affer ut scribitur Proverbiorum xxx. Nam
concupiscentia oculorum dicit: Affer divicias. Con-
cupiscentia carnis dicit: Affer delicias.
Et utraque ipsarum est insaciabilis ap-
petitus. Homo enim infinitus diviciarum
et deliciarum sitibundus est. Et sanctus
Augustinus. Et ideo non est mirum si non
possit impleri nec etiam saciari. Hoc autem
preceptum sic tripliciter exponitur. Prima est
Non concupisces uxorem proximi tui id est nulli
homini voluntatem violandi thorum proxi-
mi tui diligenter concedas. Est quod
si deus sola voluntate longum peccati prohibens
quanto quod rigore puniet impie voluntate
facto impletas. Punit et illos qui potissime
qui pulcras et vanas formas uxores
lenitas [...] sua divina imagine
in pictas sordidis concupiscentiis aliquas
maculant feminas. Unde tamen quibus ut
dicitur Matthei v. Qui viderit mulierem ad concupiscendum
eam id est ut concupiscentia transeat in affectum
cordis et consensum rationis ut etiam si facul-
tas assit facere disponat, iam mechatus
est eam in corde suo. Quia sic pro
voluntas pro facto reputatur. Sed contra hoc
quod scribitur Decretum xxxvi. Non satis est
velle sed etiam bonum facere opus, nec iterum
est satis bonum facere nisi precedat ex forte
bono id est ex voluntate bona. Similiter
dicitur de consecratione distinctione i. C. i. Cogi-
tationis id est voluntatis nemo penam pa-
tiatur. Ad tollendum quod dictorum contrario-
rum contrarietatem distinguendum quia aut
voluntas habet facultatem operandi et cetera.

Voluntas non reputat' pro [illegible] Inquo
capi locutus canones i [illegible] obti
Aut non fit r' nos distinguitur
Aliter enim voluntas est mala pro [illegible]
tur pro [illegible] est peccatum mortale
i volunte mala peccat et i opere
[illegible] non tamen peccatum fit i sola vo
lunte peccat i volunte et i ope peccat
et illud est verum [illegible] admiraciones
q' i tuctis [illegible] / [illegible] admiracionem
Simile si voluntas f' [illegible] fit
[illegible] non punit' ut [illegible] vlam secun
[illegible] si voluntas [illegible] ad actum vel ad
conatum fit i [illegible] maioris punit'
solus conatus licet machinato non
[illegible] effectum vn non [illegible] pu
nit illum q' cu occidendi homines
i [illegible] fuit cu telo [illegible] q'
occidit [illegible] C I In minoris
cu [illegible] non punit' solus co
natus quia [illegible] / licet fuit conatus
[illegible] / ff de [illegible] ut
voluntas est bona [illegible] / a illa
q' [illegible] / a [illegible] pro [illegible] a consilio
si [illegible] fit voluntas reputat' pro facto
Vt i [illegible] et [illegible] aberra i dic
Vt i [illegible] potuisse [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] consilio [illegible] i operibus Si at
[illegible] consilio fit distinguere / quia
a illa respicitur [illegible] / sic
nos voluntas reputat' pro facto vt [illegible]
de sancto Martino de quo cantat ecclesia
O sanctissima [illegible] quia et si gladius
persecutoris non abstulit tamen palma
martyrii non amisit / Aut respicit' pr
[illegible] voluntas non
reputat' pro facto quia non suffi' [illegible]
[illegible] sola voluntas [illegible]

nisi actus [illegible] i ope [illegible]
q' [illegible] est Vo [illegible]
[illegible] tm i non [illegible]
i imagine [illegible] tm cogita
[illegible] quia [illegible] q' [illegible]
[illegible] Cont' q' propter [illegible]
[illegible] quia [illegible]
qui nolunt [illegible] ab aliis
[illegible] volunt / tamen volunt agere [illegible]
[illegible] i reliquis [illegible]
cogitacionum / quod tamen minus est [illegible]
[illegible] / quia facilius [illegible] peccatum
mortale i [illegible] Jacobus
i sua Canonica Ca° I [illegible] Con
[illegible] est i [illegible] de
[illegible] cogitacionem [illegible]
[illegible] peccatum mortale vel [illegible]
veniale peccatum [illegible]
per deliberatum [illegible] i [illegible]
delectatos i [illegible] / a [illegible] i operibus [illegible]
[illegible] mortale i [illegible] peccatum
mortale / Et evidencius patefiat
[illegible] melior cogitacio / Et cogitacionis
delecta fit peccatum mortale [illegible] non
Sciendum est [illegible] tripliciter [illegible]
[illegible] suggestione
delectacione et [illegible] / Si enim sugges
tio [illegible] [illegible] mo
tus animi cogitantis seu delectantis
[illegible] cogitata fit [illegible] veniale peccatum
[illegible] Si [illegible] suggestio
[illegible] [illegible]
[illegible] vel delibera' [illegible]
a non sentit' delecta' i [illegible]
[illegible] vel non est peccatum vel
solum veniale / a sentit' delecta' in
cogitando [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] deliberata [illegible] non [illegible]

2 Re. 11

Nota q' i [illegible] maioribus punitur solus conatus vo
lunt' [illegible] machinato non habuit effectum

Nota q' i minoribus [illegible] non punit' solus conatus [illegible] i maioribus

Nota q' i [illegible] voluntas reputat' pro facto non at i [illegible]

in delectatione, et tunc adhuc est veniale.
Si consentit, tunc est peccatum mortale,
sive in delectatione in exterioribus actibus co-
sentiat, sive consentiat in ipsum opus.
Cuius ratio est quia non solum consensus
verus, puta cum quis consentit in opus,
est peccatum mortale, sed etiam interpretativus,
ut cum quis consentit in solam delectationem
interiorem non curans in opus / et hoc est
veritate si delectatio tendit super obiectum
includens in se deformitatem ad
rationem rectam. Sed aliter quod non delectatur in
delectatione turpi, puta si cui placeant
cogitationes de specie pulchre mulieris absque
alia deformitate concurrente preter consensum
in talem delectationem non erit peccatum mortale
sed potius in mortale (?) // Tercia condicio
Non concupisces, i. non concupisces de-
siderans uxorem vel bovem proximi tui.
Ut hic concupisces teneatur passive et
relative. Tunc primo videndum est quod istud
preceptum tamen quam homines transgrediuntur.
Secundo declarabitur quod sunt illa que potissime
homines retrahere debent a delectatione
carnalis concupiscentie. Tertio videndum quod sunt in
quo specialiter homines in materia privatione (?)
peccant // Circa primum est sciendum quod pri-
mi qui istud preceptum transgrediuntur
sunt persone religiose licet sint fratres (?)
qui potius perpetuo se de voto contra-
xerunt (?) continentie adhuc de-
lectantur in speciebus carnalium delectationum.
Et isti sunt similes filiis Israel qui
concupiscebant ab egipto manna ce-
leste fastidiebant. Sic et isti mundo
renunciantes tamquam ab egipto rece-
dentes et per votum continentie paupertatis
voluntarie ac vere obedientie terre promis-
sionis appropinquantes adhuc in desiderio

[left margin: [illegible] reig[illegible] / [illegible] mortale]

porri / sic est in statu religionis
constituti in quo cum delectabilia carnis
et mundi per voluntarium contemptum quasi
debent esse deserta cibaria vilia
egipti appetunt et cibum celicum
in suavitate eterne devotionis fa-
stidiunt quod nisi in se retineat ac
delectentur in omnibus supponens suavitatem.
Ut scribitur Numeri xi. Credunt (?) sunt reges (?)
et femine sedentes / que statim cum viros
in presencie primis cogitationibus agi-
tantur. Augustinus in dialogo (?) super psalmum
psalmus 136 circa finem. Beatus qui tenebit
i. restringet motum et impetum illici-
te cogitationis et allidit parvulos
suos i. primos motus carnalium co-
gitationum / ad petram i. Christum se conformando
qui numquam protulit ali-
quem motum illicitum specialiter. Secundi
sunt qui licet nolint concupiscere volunt
tamen concupisci, quia multe sunt tam
mulieres quam virgines que adhuc se la-
vant et ornant ut amabiliores fiant
que non solum in plateis et choreis
immo etiam in ecclesia coram viris appel-
lant (?) dum eis nunc colore albo
nunc rubeo, nunc faciliter (?) colloquio
nunc motu in incessu nunc labiorum
compositione nunc oculorum in vitione (?)
laqueum iniectione (?) et tamen proponunt (?)
Sciendum tamen quod talis ornatus decens in solutis (?)
bonis mulieribus mediocris non pro damno
fiat dicitur non esse in tantum quia
quelibet mulier licita pro bono licite se
ornare ad complacentiam sui viri, non autem
ad complacentiam aliorum alienis. Cuius
ratio est: quemadmodum sicut quilibet sponsa
toto nisu conatur debet in omnibus ac-
tibus captare domini complacentiam

[right margin, boxed: Contra superfluum ornatum et cultum]

Ita mulier letitia in omnibus actibus
suis conatur et captatur benivolenciam
sui viri ut dicit Glossa super Genesim vi-
get / in fidei thori integritate. Secundo
Secundo patet in stellis ornatur multo
preciosius frequentius in virginibus
in nuptis quam in mulieribus. Cuius causam
assignat Augustinus. Quia quod mulier
nupta conatur placere viro suo propter
hoc cum ecclesia desinit placere tenetur
Virgo vero in nupta nititur omnibus
complacere passive Et ideo plurimas
virtutes habet ut sic omni complaceat
[illegible] aliquo tu retrahit Augustinus de
[illegible] Item emit villam of-
fensionem // Spiritualiter primum est sciendum quod
hoc mundo dei retrahi a delectatione
carnali Spiritualiter [illegible] corporis con-
[illegible] in [illegible] precepto Sed per illa
sunt in duci hec tamen [illegible] omnibus
bonum multo perhorrenda Primum est
quod carnalis delectatio privat homines
omnium bonorum consorcio et participacione
Secundum est quia privat hominem cibo
divino et angelica refectione Tercium
est quia excludit hominem a beatifica
fruicione quod secundum Augustinum tante est suavi-
tatis pulcritudinis et delectationis
ut si [illegible] solum per momentum
morari liceret multo precio mille
anni temporalis vite plenis deliciis
contempnerentur Secundo patet quod dispendium
[illegible] fiunt quod se perfecte in momen-
tanea delectatione eterna contemplatione
dei privat Et ista tamen [illegible] plene
sunt figurata in Nabuchodonosor
qui spiritualiter [illegible] hominum
fuit eiectus Primo in muliere [illegible]
ta participationis omnium bonorum quae
sunt in eterna militante Item ut bos
fenum comedit Certe privato tibi
angelico cibo et refecto bestialis
in pectore Item exclusus fuit a regno
[illegible] Primo in [illegible] precia
privato divine visionis et consorcio beatorum
Spiritualiter 3um est sciendum quod tria sunt quae
potissime mentis privitatem conservant
Primum est forte fundamentum [illegible]
Cum ipsi [illegible] fortiores sunt quam cu-
stodes et ianitores privitatis mentis [illegible]
Et ideo sicut ille proditor dicitur qui
portas castri hostibus aperiet ut in-
gredientes ipsum castrum capiant et
libere possideant Ita [illegible] ma-
[illegible] est quod [illegible] privat predicto
quia philosophus libro ad [illegible] fantasibus
[illegible] [illegible] castra [illegible] hoc
privitas mentis [illegible] Et ideo p-
[illegible] privitate mentis [illegible] in
[illegible] sunt [illegible] evagacionibus
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut po-
nerent pedes suos super colla [illegible]
[illegible] quinque regum [illegible] In-
[illegible] quod quinque sensus in multis
[illegible] regale dominium obtinentes
sunt [illegible] rationis et voluntatis imperium
tamquam duobus pedibus in cervicibus
[illegible] [illegible] restringendi Secundum
est [illegible] et devota [illegible] quia illa
[illegible] mentem sublimat et
sublimatam [illegible] / et [illegible]
et [illegible] omnes mentis fluctuaciones
[illegible] / Spiritualiter [illegible] devo-
ta [illegible] mons mirre dicitur quia
[illegible] [illegible] et [illegible]

sua q^o dam^m sustial collorio m'
iois suum^t i ebat Ins^o i d. Can-
tico michi ad motem mirre i i
loqr sponse mee. Tercium pa^o ois
ad intima medita^o. In ora em tep
tacois i puisi deuota mes ad mod
columbe ad xp^m des tonolae i nisi
ficae i foraminib petre i in ibi
nerib xpi effudisse medicando ua
riendine seu passiois i de respide
sup cillos ag nais sue passiois a
maritudiez deplorando et i tiore mete
puritates deuotissime contemplando. In
quib cillis pendeat umbra arri
pitur sic est. caueat parabula p
ipe cogitacois Et sciat ut talibz
capit incitillan fugiat impetra foramina
i i p^o uolucri sub eiendo se sup se
cogitacom p deuota orom passiois
diuice sumta cogitacois meditacois
et ppii corpis rigidam castigatom
sic em aqua carnal s. delectacoins
mutabit i uinum s. diue cpola^cois
et i tiore s. deuocois. hic est uinum
qd letificat deu et hoies vt s^e Iudic.
Quod uinum nob mittit gloriosa virgo
maria prae eius filius benedictus dignetur
qui cum patre et spiritu sancto est unus
deus benedictus i secula seculorum Amen.

Et cum i isto tractatu con
tenta legendi propono ere
tant hinc est q^a pucta notabiliora
ipsius tabula tabla seriatim pendui
recolligere cu ibi p^a cepto subcerto p^a omni
tisiclis designae. Sic obseruatorj p^a
omnis articli qui pretis magnalis
pun^a ti p^a omni tra^a cuntur subtisiclo
illis p^a omnis et for^m et moralit^a in
cludunt p^a d cum designaris p^a omni

cisiclis tisiclis est tercius Quia
clcs i originali vel formali vel
moraliter tenerentur contine^t / p^a ceri
Quia uia lapsa releuat
Et illius pcti curat
Cur S. homines deuitabta ecusiant
Mentem carnalem ad supina
spiritus i uita hois possibilez ele
uat et sublimat // Ex quibus herbis
celestis pinguncturius confecit
antidotum pnatum mets me. // Uel
p^a ceptu diuina p^a ingem meditacoz
et deuota affatos sic sebenta tam
intimis i corde q^a exterius i cor
pe hois // Qualit p^a ecepta diuina
sint scripta i corpori pte corpis s.
Que sint illa que delet i hoie
septenas diuinoz preceptoz s.
Aqua carlis delectacoinis
Vel Ignis spalis affectionis
Vetustas mitalis cupiditacois
Quibz modis precepta diuina disti
nguuntur // Ut ea uia precepta diuine
tradicie caritas // Ut p^a recepta
diuina sint data omnibz vel tam bini
ppo //
Preceptum primum
Isti tadue in p^o precepto q^a um
ad prima p^a ponj // Qu^a unus de
ris deus sit ips^r colendus s.
Quia fide integra spe pincera
et caritate pfecta // Cur nostra diuina
tois sit p^a cetum mortale i qui veniale
Ut obseruato dicz p^a ceptum qui est
in dolace et i fideli^s quis est plu
dentie et pragmaciatis quis est ob
edicie obedientiae i nca // Qr p^a ipsa
p^a ponj dampnat^a q^a da gna hom

Utrum laici teneantur scire omnes articulos
fidei. conclusio 2a   Ista eadem
in prima conclusione. Utrum sacerdos possit
poni aliqua creatura vel sit po-
nenda in solo deo. Utrum sine ydola-
tria possimus sanctorum ymagines adorare
cum in veteri lege est preceptum nolite
[illegible] nunquam fuit usus ymaginum
quo [illegible] in nova lege eis possimus
uti. Quando usus ymaginum licite
fuit introductus. Et propter quid usus yma-
ginum fuit introductus 3a conclusio
Ista eadem in tercia conclusione. Utrum
aliquis in hac vita possit implere
mandatum dilectionis scilicet diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo etc. Qualiter homo
ad tantam perfectionem caritatis perveniat
quod nunquam mortaliter peccet. Qualis
ymago cristi et qui fuit pictura et
quibus coloribus fuit depicta. Qualiter
illi cristi [illegible] forme [illegible] [illegible]
impressi [illegible] per modum nobis possibile
[illegible] conformari. Utrum gracia possit
dici infinita [illegible] que non incipit
spiritum ad mensuram. Quare gracia
dicitur gracia capitis. Quot pro-
gratias fuit [illegible] [illegible]
one [illegible] ad individuum supposita
Quare gracia hominum transgredimur in
primo precepto. Quare [illegible] Cupidi
philosophi et [illegible] Quot modis super-
bia peccato colligitur. Quando sacerdos [illegible]
[illegible] de transgressione hominis [illegible]
capiti sit homini [illegible] precepto 2m
Ista eadem in secundo precepto. Utrum
[illegible] in decima conclusione. Qualiter

et quibus modis illud preceptum ma-
le [illegible] violatur. Quare sint at-
tendenda in hoc quod licite possit
iurare et iuramentum recipere. Quare sint
illa per que [illegible] [illegible]
iurato retrahitur. Quot modis nomen
dei in vanum assumitur male [illegible]
[illegible]. Quot modis contingit male
[illegible] [illegible] [illegible]. Quot
modis contingit aliquem facere [illegible]
[illegible]. Cum periurium sit peccatum
mortale [illegible] veniale. In quibus
casibus possit aliquis licite recipere
vel [illegible] iuramentum. In quibus non.
Quare recipiuntur [illegible] [illegible] aliquis
licite iurare possit. Et propter quid [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bona [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dominum [illegible] [illegible] in bene-
ficiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dispensacio non
[illegible] 2a conclusio
Ista eadem in sexta conclusione. Quid
sit votum et que requiruntur ad ipsum.
Utrum votum licitum semper obliget ad
servandum. Utrum post votum simplex
possit quis contrahere matrimonium. Utrum
melius sit aliquid facere ex voto
quam sine voto. In quibus casibus
quis excusatur ab implecione voti. Utrum
papa possit dispensare in voto
continencie solempnizato. Quare
possit bone [illegible] non. Utrum mulier
peteret emittendo votum sine consensu

cons[e]n[s]u mariti / utrum mulier debeat obe
dire viro prohibenti exsecutionem voti
facti de consensu mariti / Inquo tamen possit
prohibere talem votum et quo non / Utrum
vir peccet irritando votum uxoris
quod sine suo consensu emiserat / Utrum
mulier que post susceptionem votum continentie
contraxit matrimonium / Utrum ille qui post
susceptionem voti continentie intrat se
cum aliqua contrahere vel tenetur votum
servare vel matrimonium / Utrum magis
voto obligetur quam matrimonio / 3a questio

Ista cadunt in tertia questione / Quibus
modis aliquis participat in maledicto
alterius / Quando maledictio sit peccatum
mortale et quando veniale et quando fiat
sine peccato / preceptum 3m

Ista cadunt in tertio precepto quantum ad
primam questionem / Propter quod sanctificatio sab
bati sunt in precepto / Quare dies sab
bati sunt translati in diem dominicam
Quibus fit sanctificatio et celebrationes ubi
Quot modis intelligitur sanctificatio sabbati
Quot modis sanctificatio sabbati violetur 2a questio
Qualiter violatio sabbati contingit
cum peccato mortali / Quomodo ecclesia po
test dispensare contra preceptum domini de
sabbati observantia / questio prima

Ista cadunt in secunda questione / Que
sint peccata que diebus dominicis
magis frequentantur / De quibus tamen
sermonibus certum dicitur peccatum mortale
Qualiter gula et ebrietas sunt peccata
mortalia et quando venialia / Ex quanam
ratione hiis preceptis transgressores
videntur specialiter memoriam amisisse

Propter quod eis dicitur memento etc. / questio 3a
Ista cadunt in tertia questione / Quo
modo devotorum debet contemplationem in die
festo propter tam bona quam commode efficit
Qualiter ab illa festi devotione alius
possit se retrahere excusare / Utrum
clericus vel religiosus obmittens
horas canonicas peccet mortaliter
Utrum negligentia quibus horas canonicas
peccat mortaliter / Quot modis con
tingit aliquem peccare contra tam prima
precepta / Quibus ipse dicitur timor inordi
natus et quis timor humanus / Quali
ter quis excusatur a peccato oblito qualiter
timore supponit / Qualiter quis
peccet spoliare vel contra mali
ciam / Quot et que sunt species peccati in
spiritum sanctum / An illa peccata sint semper
mortalia vel quandoque venialia esse
Ex qua ratione peccatum in spiritum sanctum
dicatur irremissibile / 4m preceptum

Ista cadunt in quarto precepto
honora patrem et matrem quantum ad primam
questionem / Quare inter cetera primo secundum
tabule recaulis istorum praeceptorum honorem de
bemus / Que sit ratio potissima quare
patrem et matrem honore debemus / Quae
essentialis debemus parentibus humiliter et
reverentiam sicut tribus modis / Quare filii
non sunt reddere equales parentibus
recte nutrimenti ab eis recepti / Quam
terribiliter dure ultionis ferunt
filii qui sunt parentibus sunt ingrati
Quantum ratione sit dehortatio pa
rentum / questio 2a
Ista cadunt in secunda questione Quo

Quarto patrem spiritualem debemus tripliciter honorare
Quantum confessionibus peccata nostra quibus
verum debent prehonorari / Tum quantum cum
et diligentia ipsos confessores et ab-
sentia priores debemus eminere / Quartum
confessori omnia peccata non emittat qui
[illegible] [illegible] temporalis confessione
[illegible] / Tum quantum conatur et dili-
gentia in peccata [illegible] in con-
fessione debet implere / Quartum ad primum
prelatos obedire quibus libere ut
[illegible] dicitur apostolus [illegible] / Quartum obedientia
est scala celestis et quot sunt gradus
in ea / Quartum [illegible] [illegible] teneatur confiteri
in anno proprio sacerdoti / Utrum de
[illegible] [illegible] [illegible] teneatur licentiam
petere [illegible] cum religioso privilegi-
ato velit confiteri / Utrum curatus tene-
atur licentiam subdito petenti alia
confitendi / In quibus casibus casibus
subditus [illegible] ipso directe
curato possit privilegiato libere confiteri
Quid fiet si curatus ex pertinacia
curatus talem licentiam denegaret / Quartum
sacerdos teneatur credere subdito dicenti se
privilegiato confessum et [illegible] eukaristiam
ministrare / Utrum confessus privilegiato
teneatur eadem peccata iterum proprio sacer-
doti confiteri / Quare sacerdos teneatur
credere subdito dicenti se confes-
sum privilegiato / Contra illos qui
[illegible] et religiosos detestantur vel ali-
os ab eorum beneficiis retrahunt capitulo 3a

Ista eadem in tertia expositione / Quartum patrem
celestem debemus tripliciter honorare / Quartum patrem
celestem debemus in se ipso tripliciter honorare
In se ipso / In eius filio benedicto

In eius matre virgine gloriosa / Quartum ad [illegible]
nostras actiones ipso impellit / Quartum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / Et ab
eius [illegible] [illegible] in actiones humane
[illegible] [illegible] / Quantum iniuriam
deo faciunt qui in suis actibus vel [illegible]
laudem humanam vel complacentiam [illegible]
vel utilitatem terrenam / Quomodo
ipso potissime [illegible] [illegible] debeat
ad deum super omnia diligendum / Quartum
patrem celestem debemus in filio eius
benedicto tripliciter honorare / Quartum dominus sola-
cium [illegible] [illegible] devota [illegible]
[illegible] visione / Quartum tripliciter honorare
ipso beatam virginem [illegible] debet honorare
Tum quia in ipsa est [illegible] auctoritas
in ipsa est diligendi [illegible] / in ipsa
est [illegible] [illegible] / Quantum beata
virgo virgo fuit [illegible] in [illegible] [illegible] / peccatum

Ista eadem in quinto precepto ad primam
expositionem / Quartum multe sunt species homicidii
[illegible] corporalis [illegible] spiritualis homicidium / Quartum
homicidium [illegible] quod [illegible] ma-
[illegible] vel [illegible] modis committitur
Quartum in [illegible] peccat qui [illegible]
occidit [illegible] ordine non servato
Quartum [illegible] [illegible] sit ne possit
[illegible] [illegible] se [illegible] / Quartum [illegible]
[illegible] sit de homicidio quod fit propter
defensionem [illegible] / Quartum ne sit pena
homicidii voluntarii / Utrum liceat alicui
in [illegible] alium [illegible] [illegible]
In quibus casibus [illegible] quibus [illegible]
[illegible] in homicidio voluntario capitulo 2a

Ista eadem in secunda expositione / Quartum homicidium

homicidium committitur aliquibus illorum
de consilio precepto / et defensione
Quod non solum sit homicida ille qui
directe percussit homicidium verum etiam ille
qui procurat hoc vel quod sustinet homicidium
Contra non sufficit simpliciter renouare
in eo qui consuluit fieri homicidium / sed
sufficit in eo qui mandauit homicidium fieri
Consimiliter apostolo animo defendendi committitur
homicidium / Vbi quibus in possit
tenentur proximum a morte liberare / Probatur
alibi comparata quo adhuc liberatorem
aliter tenere persona 3a capitulo
Ista eadem in tota corpore / Quod ho-
micidium spirituale committitur quatuor
modis / Primum homicidium spirituale est
grauius corporali Contra mulieres et pueri
medicos in causa homicidium in morte
vel / Consimiliter sub duplici racione in-
vidia quis dicitur mortale peccatum
quis veniale / quis in spiritum sanctum / Quod
tociens homicidium spirituale committitur
quociens in te bonum proximi voluntate
extinguit / Secundo id homicidium
sit scelestius homicidio corporali // Quare
contrarie adhuc quod detractio sit peccatum
mortale / Quod tertia racione detractio
sit grauius homicidio corporali / Peccatum sit
formale peccatum detractoris quam ta
male quod genuit / ... eius elemosinam cadit
sub precepto / et quod hoc sit in quo non
Consimiliter sit danda elemosina et quanta
sit compendiosa // primo quod sit ex proprio
et licite acquisito / Secundo quod fiat eo
ordine / Tercio quod fiat decenti modo
contra lecto vultu / dulci verbo et prompta
manu / Omnibus predictis sit

danda elemosina / predicatores quibus debetur
ex debito officii aliis sunt preferendi
Quarta quicumque nobis tenetur ... plus
sunt aliis et eius preferendi / Ancil-
lores et magis et digniores sunt aliis
preferendi / Quod in extrema necessitate
magis est subueniendum extraneo quam
patri non tamen in indigentia / Quod in-
telligitur esse casus extreme necessitatis et quo
elemosina sit tantum sub precepto / Quod elemosina
prudentia ... committit ...
et illa medicine pulchre de capillis
Quod triplex est fructus elemosine quod sit de
proprio et licite acquisito / Omnibus ex of-
ficio debito elemosina et tribus corpo-
ralibus / Quid sit illi quod ... laborare
et in misericordia imperatori in
... reddit redigit / Nota
Ipso cum ... Dominus Vtilius pauperes
... tollitur quam ... pauperes
frangitur / et quo cum ... sicut
nos dicit ... Decima est ... -
tas velle disponere inter pauperes
et pauperes et ... / Quod ...
... et ... magis
vili ... quam totis ...
est magis danda elemosina quam ...
... ponere quod duo ...
eque ... et quod ... quam
/ ... sit magis ...
tus cum ... sit magis sub-
ueniendum / Quod ... quibuslibet
... ad ... liberi
liberi erogandis precepto ...
Ista eadem in proprio precepto

quod ad primam corporum / Quis illud pre-
ceptum transgreditur octo genera hominum
secundum penitenciam octo legum / An fornica-
cio simplex sit peccatum mortale / An homo
in prima vita tantus peccator esse posset
quod quamque rem quam appetit sibi libere posset
indulgere / Simplex raptus tempore semper
Quis ipse raptus dicitur committere / Que
sit pena raptoris tam secundum leges
quam secundum Canones / Utrum adulterium sit
maius peccatum quam semper / Sodoma
rone dicatur vicium contra naturam dicatur
nimium et indivisibile / et tamen sit unum
de peccatis clamantibus / et diversa ultionem
competentibus / Quare tale coitus singularis
alius dicatur licitus / alius fragilis /
alius impetuosus / Quare dicat
clerus quod celibatum Iosephi non audeat
preferre coniugio Abrahe / Quare actus
singularis dicitur licitus / vel fragilis
et quis impetuosus / Quare aliquot
corpora peccatrix moriebantur in tanta
Quare vicium carnis plus vilificat
homines quam alia vicia maiora
Utrum actus contra transgressionis dei
in suo iudicio possit eciam puniri
Qualiter deus possit odiri cum sit
summum bonum corpore 2a
Ista cadunt in corpore secunda decime
tercia species / Sodomia rone delectacio
interior sit peccatum mortale / Sodomia
rone eadem delectacio dicatur morosa
Quis in mechia spirituali non solum est
canendum ab immundis cogitacionibus
sed ab illicito visu contra tactu
Quis iste qui in iste spiritualibus corrumpunt
virginali dignitate privatur / quia
virgines non dici sunt / Quis psalma-
tor generaliter respectiva spiritum ab illicitis
delectacionibus omnes fideles appellat
Qualiter tamen virginum precedant
dicatur potestas quam fratres corpore 3a
Ista cadunt in media corpore de uxoris
dimissione / Utrum uxorem dimittere
sit peccatum / Utrum per votum simplex
continencie coniugens unio possit
exigere debitum sine peccato / Quantum
peccatum quod ad tercia unio continenti
consulunt vel liceant peccant in tantum
generaliter quia fornicacionis hoc dimittere
uxorem / Cum quis mortaliter peccat
si uxorem dimissam recipit et
quando non / precepto septimo
Ista cadunt in septimo precepto quod
ad primam corporum / Quot modis con-
tractus rei aliene possit licite fieri
Quibus modis privantur non sol-
ventes decimas / Utrum decime sint
de iure divino vel humano / Quis quibus te-
neatur decimas non solvere per exemp-
tionem privilegium vel in feodum ab ecclesia
Quot genera fructuum committunt prius peccati
oribus / In quibus casibus mulier possit facere
elemosinam sine scitu mariti / Quis fructum
committunt cum theolone vel vectigalia
licite / omnis fraudes sub aliquo
Quis tamen recipiuntur adhuc quod tercia vec-
tigalia licita canonat corpore 2a
Ista cadunt in corpore secunda / Quis quibus
genera hominum peccant contra hoc preceptum
tamen in iuste notantur prius personis
in fenore / Quis inter sit de thesauri in
ventione / Cum thesaurus in ventione sint

ad inventorem / Quando census dicatur
iustus et debitus dandus / Quando dicatur
precia: que adiectum / que addunt fundi / que ad ipsum spectat
contractus / In quibus
temporibus pos-
sit dominus petere ultra debitum censum
licite / Quantum peccent et que mala
incurrant detinentes / Que et quot sunt
peccata clamancia (capitulum 9)
Ista tradunt in tercia capitulo / Quare
illud preceptum peccatum nonum contra
tionum / Qua pena puniantur fur-
tiva puniri quia quadruplici
Quare quare contra hominem offendunt in
usura privata / Quare lex humana
solum prohibet manum et lex divina
prohibet manum et animum / Quare lex
humana non prohibet omnes usuras sicut
facit lex divina / Quantum certa
usurarum homines detestentur / Que
sunt remedia contra usuras
solutas / Quot fraudes monetarum
et ponderum dicuntur furtum publicum rei
Que res licite possit vendi et pre-
cio / Utrum pecuniam vendens pecunias mer-
cator teneatur ad restitucionem / Utrum
peccatum sit ludus alee / Que et quot
mala sequuntur ex illo ludo / Quid
iuris sit de eo quod ponitur in alea
Qualiter et quo tres ludi sunt li-
citi / Quare nullus retinere potest quod
in ludo acquirit / Que requiruntur ad hoc
quod ludus alee licitus dicatur / Quot
modis sit aliquis particeps furti et peccati
alieni / Utrum uxor debet comedere panem
de rapina et furto mariti / Quid
faciat uxor si maritus ea omnia
cogit de furto et rapina comedere
Qualiter uxor in necessitate extrema pos-
sit vivere de rapina / Utrum mulier de
capta extreme necessitatis possit uti re
empta de rapina / Qualiter quibus
modis tenentur committunt rapinam
In quo casu adulacio sit peccatum mortale
in quo veniale / In quo casu ob rapi-
nam teneatur ad restitucionem et in quo non
Que sit pena illius qui furtum commit-
tit / Quid iuris sit de re capta
in bello iusto vel in iniusto / Utrum bono
solucione spolium ob peccatum cuilibet
Ista tradunt in octavo precepto quo
adversaria capitulo / Quare in isto precepto
prohibetur omne nocumentum quod committitur
ob proximo in forma / Quare mendacium
non solum committitur in verbis falsis
sed in operibus simulatis / Quot quare
homines transgrediuntur illud preceptum
in verbis mendacium contra ius / Qualiter
et quot modis offenditur contra menda-
cium perniciosum contra mendacium officiosum
contra mendacium iocosum / Utrum omne
mendacium quod dicitur in iudicio sit per-
niciosum / Que et quot sunt contra men-
dacium / et quod cum sit et quod veniale
Utrum ad liberacionem hominis a mortis periculo
sit dicendum mendacium officiosum
Quomodo antiqui patres excepto mendacio
excusentur qui videntur fuisse mentiti
Quare mendacium officiosum vel iocosum
dicatur esse damnabile in perfectis non
quidem capitaliter sed dispositive
Quare mentientes perfectos sit dicendum esse
simulate et dicente quod nunquam vel levi-
ter mentiantur propter quodque periculo vitando
Ista tradunt in sexto capitulo /

Quot gna hoim offendunt in
rebus pximo notimus ex xii / Primi
sut qui offendut pxi^ml derident
z subsannando / Scdi sut qui bona
dicta vel fca pxi gminuut / Tercij
sut qi fla pditoe sb spe amoris
pximu tradut / Quarti sut qi
p odiosam detractoem fama pximi
denigrat / Qre pctm detractois
sb homicidio reponat' ... sit pctm
ons / Quinti sut qui pxi^m cuiciis
z impperijs pbant / Sexti sut qi
p liuore z arrogancias pxi^m i de
bite reprehendut z isto omes ledunt
sima fidelitate / Septi sut qi pxi^m
vbis duplicibz z fucatis decipiunt
Octaui sut qi vbis rixos pximum
ad iracundia puocant / Qi zizania
rixas hoie ... mala camput
Noni sut qi pxi^m vbis lascivis
z operatibus scandalizant / Qualit
oculis dexter z manus sunt eruendi
ppt scandalum euitandum / Decimi
sut qui int' hoies discordiam
seminant / Vndecimi sut qi malis
gsilijs homines ad peccandum inducunt
Duodecimi sut qi salubria gsilia
detrahunt qi obsipentam carita
tem ledunt expo 3a
Ista cadunt i tcia expoe / Q i sris
simulatis offendunt xii gna hoim
prima gnis gna offendunt sub spe
simulate scitatis / Primi i digne gi
tentes / Scdi sut i deuote orantes /
Tercij sut sibi ipsis i bonis actibus
nimi^m gplacentes / Quarti sut
laude humanam vel vtilitate pprias
i bonis actibus appetentes / Scda
gnis offendunt sb spe simulate vtis
Primi sut qi gsimano timore vtra
hunt aliqua vicium gfessioe / Scdi
sut qi sbe zeli iustitie alios gsto
mite odij reprehendunt / Tercij sut qui
gnaliter gmato excessus aliorum atte
nuat / aliorum no magis aggrauant
sicut ... / Quarti sut qui simulate p
ximorum pspitatibz gaudent et secte
ipsis i ad aduersitatibz gdolet / Qi gnis
gna offendunt sb spe simulate iustitie
/ Primi sut mali aduocati qi iusticiam
vendunt / Scdi sut mali iudices / qi
ppt muna vel odiu iusticia depr
auat / Tercij sut qi malis gsilijs vel
iniquis statutis pximos ledunt / Qi i hoc
pctm incidunt / qui paupibz xpi
vel alios aliorum bnficijs auferunt
Quarti sut qi gtra libertate ecclie
aliqua gtra faciunt statuunt / Quinto
violant priuilegia eccie libtatis
Ista cadunt i nono pcepto qo ... ex
exponit / Quo dicitur phibetur
gcupia i septo pcepto z i isto no
Nunc gcupia hic phibetur z qi no
Qi rebus aliena sit gcupisce sub
teplici dra / Quintu malu sit aua
ricia ... p Aug^m z ... Innote
Qualit auarus offendit deu z pxi^m
z seipsum exp^o 2a
Ista cadunt in sctedi expoe / Qi tunc
illud pceptu no solu peccant qui
alios gcupiscunt / sed ... qi sua ma
le expendunt / Nunc dici gi ill
pceptu i oibz alijs gtinu excedunt

Q[uia] sclaretis etiam tenant[ur] remini
are temporalibus qui ad affectum ligno
qui adhesere et spiritum xpo 9a
✝ a 8 Ista cadunt in decimo precepto. Q[uia] pa
rentes diuicias in alieno est quam tamquam rapina
ipsum per violenciam aufere. Q[uia] sicut Aug[ustinus]
auarus est non solum qui rapit alie
na sed qui cupide seruat sua. Iniquo
tamquam retencio cupiditatis censetur
horrendum. Quibus sit cum auaricie
cum quo uelit. Qualiter se ho[mo] habeat
debeat habere ad res possessas tamquam per
sonas plus quam suas. Q[uia] omnis temporalia
spiritualia fundit[us] moriuntur. Ubi semper
cupiditas dominatur.
capitulum 10. Ista cadunt in decimo precepto
quo ad primam expositionem. Quomodo
deus dua precepta adimplere conpicias
per plus benefacta. Que dampna comparat
per decem precepta. Cum volueris
reprimere peccata in quibus non reges canonicos
nes tamen hoc contraria senciettes ad
concordiam reducantur. xpo 2a.
Ista cadunt in secunda expositione. Q[uia] pi
clopium sit in noxiis cogitationibus
delectari. Cum nulla delectatio sit peccatum
mortale cum quo ueniale. xpo 3a.
Ista cadunt in tercia expositione. Q[uia] tamen
quasi homini sit contrarium illud preceptum.
Q[uia] tamen sunt que homines potissime
retrahere deum ad delectatione carnalibus contemplare.
Quanta sit suauitas diuine fruitionis.
Q[uia] tamen sunt quod spirituales homines in primum te
consumant uel fortissimum precepto sermones
in deuota oracione per precationes intima me
ditatione. Q[uia] modo cum deuotum quod omnem

impetum temptacionis dicet ad xpum
volare et in foraminibus petre id est in xpi
vulneribus nidificare. Q[uia] in ruinis
primi deus vmbram accipitur et
omne perambula super cogitationis.
Qualiter aqua carnalis delectationis
conuertetur in vinum diuine contemplationis
et in dulcedinem mentalis. Et
sic est finis. Balno ?ne tandem.
Laus xpo detur quia libri finis habetur.
Hec dicta super decem precepta sunt magistri
Henrici de Frimaria

Pro tabula exposicionis symboli est sciendum et notandum quod liber est distinctus in xiiii partes scilicet in prologum et xiii articulos et quelibet illarum partium est distincta per literas alphabeti aliqua quidem per plures aliqua vero per pauciores secundum quod exegit longitudo contentorum materiarum. Item prima pars principalis huius operis posicione est prologus. Secunda est articulus primus. Tercia est articulus secundus et sic consequenter de aliis usque ad finem. Ubi ergo ponitur prologus intelligitur prima pars scilicet prologus. Et tunc sequitur littera secundum ordinem in alphabeto et est tercia. Et si expressio sic intelligatur de aliis litteris. Hic ponitur similiter ubi ponitur ar. cum numero intelligitur articulus et numerus qui additur ar. ostendit quotus sit articulus. Littera vero alphabeti coniuncta apposita reperitur in quota parte illius articuli hoc quod allegatur valeat reperiri. Exempli gratia ut dum sedet ad dexteram dei patris querere circumstancias ar. vi m. Hoc est dicitur vis scire quot circumstancias habet quas recipit de in scriptura et symbolo sedet ad dexteram dei patris. Et tunc vade in articulo vi ubi ponitur m. Et sic similiter est in aliis numeris et litteris in tabula scriptis. Ubi ergo scriptoribus debet committi quia articulorum numerum in superiori indicarent sedeant in singulis foliis et litteras alphabeti in marginibus a latere annotent ut tunc respiciant paragraphos sibi appropriatos convenientes et tunc quod querentibus faciliter potest reperiri.

Adorandus deus est ar. viii b. Adoratione una debent adorari pater et filius et spiritus sanctus ar. viii f. Adorationem non debet adorari imaginem et crucem Christi licet ... diabolus ... et homo ar. viii g h i k. Adoratione varia distinctio ar. viii ... Angeli sunt creati boni quorum aliqui autem se ... et facti sunt tam diaboli. Alii ad deum se adherent et sunt in bono confirmati et in novem ordines distincti ar. i e m. Angeli sunt in celo empireo per novem ordines dispositi secundum cognicionem unam ... aliam ... et quilibet illarum est super ... ar. vi k l. Angeli nos custodiendos habent ar. vi k ar. viii d. Animarum receptacula ante Christi passionem fuit quadruplex in primis purgatorium limbus puerorum infernus in quo ... et limbus patrum ... ar. v d e. Antichristus predicit ... et faciet arte magica miracula et alia mira ar. viii a b c. Antichristus nascetur ... quando ubi et quibus predicabit quomodo regnabit qualis erit eius potestas quale erit tempus in quo regnabit et quid post eius mortem erit ar. viii c d. Amen exponitur ar. xii in fine. Articulus quid sit prolo. k. Articuli fidei sunt xii secundum numerum xii apostolorum prolo. l. Sunt etiam quatuordecim ... consideratione quorum vii sunt de divinitate et vii de humanitate prolo. m. Ibidem de articulorum sufficientia. Ascensus Christi ascendit ... et ... quos de symbolo ... ar. vi a. Ascensionis Christi utilitas ar. vi b. Anime illi qui cum Christo ... cum Christo ascenderunt ar. vi d. Ancola quid sit et quis ... sit ancola ... maiorum regnum et predicatorum ar. xii a k l. ... ancolarum patria et ... ar. xii. Ancola ... Christo ... angelus ar. xii m. Ancola maiorum est potissima ar. xii p.

Beatitudo est ... et in ... ar. xii b.

In beatitudine anima ad videndum
nudam eius essentiam specialiter disponitur sine
substantialiter et in hac visione divina
non potest peccare ar. xii. C ¶ Beati
post iudicium et resurrectionem corporum
erit maior extensive et etiam in-
tensive quam ante resurrectionem corporum
ar. xii. K. ¶ Beatitudines que
sunt sunt consummate virtutes
inveniuntur in patria ar. xii. B ¶
Caritas est una omnium virtutum
distinguitur ar. ix. C ¶ Caritas
ca ille revelacionis et quo quis
cognoscit se habere caritatem ar. lo.
viii. x ¶ Celum corporeum sunt decem
ar. lo. i. o. ar. lo. vi. o. G ff ¶ In
celo empireo ¶ Celum capitur aliquando
methaforice ar. vi. E ¶ In celo
empireo qualiter cogitandum sit
sanctos collocatos ar. lo. vi. E ff
¶ Celum empireum quale est ar. p. o.
vi. E ff G. K ¶ Beati in celo
videbunt reproborum penas sine com-
passione ar. viii. E ¶ Beati gau-
debunt et de se et ar. vi. G ¶ Et man-
sionibus ibidem H E K ¶ In celo
corpus est et primum sic celestiale
corruptibile et actuale ar. vii ¶ In celo
non erunt mansiones corporales
distincte ar. xii. K. plura ¶ Con-
fessio est de omnibus peccatis venialibus confessori
facienda ar. lo. x. o ¶ Licet et in casu
simplici sacerdoti tali confessiones suppleat
confiteri ibidem ¶ Contricio vera in-
cludit dolorem de omnibus peccatis precedentibus
et proponitur abstinere de omnibus peccatis venialibus
et firmum propositum abstinendi ab
omnibus peccatis futuris ar. x. o. K ¶
Corpus gloriosum qualiter potest vere
palpari moveri et esse in loco
cum alio corpore ar. vo. et ar. xii.
H. I. ¶ Creatura non potest fieri ex nihilo
ar. i. H ¶ Omnis creatura aliquando
est facta ar. i. o. L ¶ Triplex est
creatura scilicet pure spiritualis pure
corporalis et mixta ex corporali et
spirituali ar. i. o. E ¶ Credibilia fidei
probabiliter probantur ad credendum
etiam ut stat sensus communem humanum

prologo C ¶ Credo in deum patrem
omnipotentem creatorem celi et terre ar. i. C ar.
primo H K ¶ Cito ipse credimus in
eum ar. xx. A
Deus trinus et unus probatur ar. lo. i. o. B
¶ Deus cognoscit omnia preterita
presentia et futura ar. i. o. L ¶ Dei essentia
nominatur multis nominibus ar. lo. p. o. E
Deus est quo omnipotens licet non possit
peccare nec se meliorem facere ar. lo. p. o. S
¶ Deus non potest facere creaturam omni-
potentem nec de corpore corrupto
quod sit non corrupta ar. lo. p. o. H ar.
ii. o. E ¶ Deus praecipit in esse omnes
creaturas et creavit homines per suam
bonitatem ar. lo. i. L ¶ Quare deus
creavit malum et quare non omnes
creavit eum nec quid fecerat in mundi
creacionem ar. lo. p. o. L. oz ¶ Quare
deus non fecit irreprehensibiles nec
meliores et quare permisit homines
ita cito cadere et quare plures homines
sunt mali quam boni ar. lo. p. o. L. oz
¶ Deus per modum agit ar. lo. B. A
Dei notitiam preveniunt similitudine
ar. lo. ii. E ¶ Deus loquitur quatuor modis
ar. primo ¶ Deus pluribus modis vocat
nos ad penitentiam ar. lo. x. o. G ¶
Diabolus fuit bonus in se et tamen
creatus ar. lo. p. o. oz ¶ Diabolus ante
Christi adventum in humanis habuit multas
maximas vires in possessionem et alia
adventum ar. lo. iiii. L ¶ Diaboli pu-
niuntur per papam et sacerdotes theo-
logice summam prologo A ¶ Quare
diabolus dicitur ascendisse in celum
ar. x. vi. E ¶ Quare deus permittit
demones facere miracula ar. viii. B
¶ Diabolus in aliquo casu potest sine
peccato adiuvari sed tamen quam investigat
et ar. lo. viii. oz. viii. ¶ Diabolus
facit iusta futura ar. lo. ¶ Dotes
quid sint ar. lo. xii. D ¶ Dotes sunt
dotes anime ibidem D ¶ Et
quatuor sunt dotes corporis ibidem E H
¶ In Christo et anima habuit dotes ar.
xii. D ¶ Differentia est inter dotem
et beatitudinem patet in ipsa et passibilia
ar. lo. xii. E ¶ Corpus glorificatum
potest videri ab oculo non glorificato

ibidem. ¶ Item corpus glorificatum posset esse
in alio corpore non glorificato vel glorificato
in eodem loco articulo vi et articulo xii.

Eukaristia quo tempore [illegible] et quomodo in ea
contineatur et quibus digne eam
accipiat prologo d. ¶ Generaliter sit adoranda
sit si sacerdos consecrat se post consecracionem
vinum non fudisse prologo p. ¶ Si po-
tionis nocciua in perdat speciem eu-
karistie ibidem e. ¶ Quomodo si musca
vel venenum in calice sint ibidem f.
¶ Quomodo si sacerdos recordetur se aliquid
non dixisse ibidem. ¶ Quomodo si sanguis
stillarum ceciderit ibidem. ¶ Quomodo si
hostiam quis euomuerit vel amiserit
aut si mures comederit prologo g. ¶
Quomodo si sacerdos in missa recordetur
se in peccato esse vel comedisse ibidem.
¶ Ecclesia est congregacio fidelium cuius Christus
est caput et in corpore non credimus
[illegible] articulo ix a. ¶ Ecclesiam
[illegible] ibidem c.
¶ Ecclesie vniuersalitas et dignitas ibidem
d et sanctitas ibidem e ¶ Ecclesia
quatuor [illegible] sunt temptacionis
hereticos [illegible] domesticis
[illegible] articulo ix ff
¶ Et honore [illegible] quibus sit [illegible]
[illegible] articulo xxi ¶ [illegible]
[illegible] non relaxari [illegible]
¶ Errores [illegible] contra creacionem
articulo [illegible] Circa articulum xii h
Circa articulum [illegible]
[illegible] tres errores contra
articulum [illegible] Similiter contra vi [illegible]
[illegible] Sunt quinque errores
contra articulum viii [illegible]
xvi [illegible] xvii et xviii n

Fides quid sit prologo h 2
fidei sint duodecim articuli vna
consideracione prologo l. alia
consideracione sint [illegible] de
[illegible] et septem de Christi humanitate
prologo articulo xii et prologo m. ¶
[illegible] sit [illegible]
contra fidem prologo [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] vnus fidei articulus [illegible]
[illegible] prologo ff. ¶
[illegible] credenda seu credibilia sint
[illegible] prologo c. ¶ [illegible]
credibilia [illegible] testimoniis
[illegible] prologo c. ¶ Forma est fides

et fuit ac erit omni [illegible]
articulo xv [illegible] non manet in patria
articulo xvi [illegible] ¶ Filius dei non fuisset
incarnatus si homo non fuisset
lapsus articulo ii a articulo iii a ¶
Filii incarnacio congrue [illegible] ad
[illegible] statum mundi [illegible] articulo
iii a ¶ Filius dei [illegible] nomina
[illegible] in [illegible] nominatum [illegible]
articulo ii c ¶ Ibidem de filii dei [illegible]
et [illegible] spiracione ¶ [illegible] dei
filius [illegible] sit ad-
optiui articulo ii h ¶ [illegible] dei
filius in maria est conceptus et
[illegible] sancto articulo iii [illegible]
[illegible] ibidem d ¶ [illegible]
dei filius [illegible] incarnatus non [illegible]
[illegible] spiritus sanctus articulo 3 d ¶ [illegible]
[illegible] instanti concepcionis [illegible]
fuit [illegible] in gracia et [illegible] articulo
iii e ¶ Filii natiuitas est [illegible]
[illegible] humana et [illegible] articulo iii e
¶ Filius dei fuit [illegible] passus mortuus
et sepultus articulo iiii a ¶ Filius dei
[illegible] [illegible] spiritus
sanctus [illegible] articulo viii ff
¶ [illegible] quid sit et [illegible] est [illegible]
[illegible]
articulo xii [illegible] ¶ [illegible] spiritus [illegible]
in patria articulo xii [illegible]

Gaudium [illegible] angelorum in
celo non [illegible]
articulo xii ¶ [illegible] sunt
in [illegible] et
capitis articulo ii [illegible] ¶ Gracia [illegible]
[illegible] specialis et [illegible]
articulo xii ¶ Gracia gratum faciens
est [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
bona opera articulo xii p. c ¶
[illegible] sunt [illegible] articulo xii

Hereticus quis prologo ff ¶ Homo
qualis est creatus et qualis
fuisset si stetisset et quales fuissent
[illegible] et que ac qualia ei
sunt data precepta et [illegible] articulo i p
¶ Homo qualiter creatus articulo primo [illegible]
¶ Homo [illegible] sit ymago dei [illegible]
[illegible] adoracione [illegible] debet
[illegible] articulo primo h ¶

Ydolatrie [illegible] sunt [illegible] articulo

fiunt et quibus qui iudicium preces
[illegible] erit / et quae mundi
purgabit aer renovabitur ar(ticu)lo
[illegible] ¶ Imagines quae
fiunt in ecclesia et qualiter debeant
adorari / et in imaginibus patris
et spiritus sancti sit cultus latriae
exhibendus / et qualiter illa agatur
circa crucem christi et eius imago debeat
adorari / ar(ticu)lo [illegible] ¶ In
dulgentiae quae requirunt ad hoc
ut valeant et an indulgentiae
tantum valeant quantum sonant / ¶ Et
an plus valeant uni quam alteri
¶ Et propter quas obmittenda sit poena
¶ Et an illis qui [illegible]
mortuo [illegible] valeat indul-
gentias ar(ticu)lo [illegible] ¶ In signo
ubi sit ar(ticu)lo [illegible] ¶ Qui in filio
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible] omnes homines esse malos
[illegible] ar(ticu)lo [illegible] ¶ Iudicium finale
aliqua praecedunt alia concomitantur
et alia sequuntur ar(ticu)lo [illegible] ¶
Iudicii novissimi ante diem
mala creatura sit ar(ticu)lo [illegible] ¶ Quod
in [illegible] aliqua erunt in
[illegible] ar(ticu)lo [illegible]
¶ Aliqua erunt in [illegible]
[illegible] signa [illegible]
ibidem ¶ Et alia erunt in [illegible]
[illegible] in [illegible] ar(ticu)lo [illegible] ¶
Qui mundi purgationem et nova
[illegible] erit [illegible] ar(ticu)lo [illegible]
¶ Ad iudicium finale omnes homines
et omnes angeli boni et mali
venient ar(ticu)lo [illegible] ¶ In fiet
[illegible] admiratio iudicandorum
et si assignetur locus et hora
in quibus iudicandi debebunt
[illegible] ¶ Et quod erit signum
adventus iudicis in quo [illegible]
apparebit et in quibus veniet
articulo [illegible] ¶ Quis sit modus
iudicandi [illegible]
[illegible] dignitatem [illegible]
ar(ticu)lo [illegible] ¶ Omnes iudicandi
cognoscent [illegible] esse homines
et [illegible] ar(ticu)lo [illegible] ¶ In iudicio

erunt testes et accusatores ar(ticu)lo [illegible]
¶ Et erunt ibi quatuor ordines / quia
aliqui salvabuntur et iudicabunt [illegible]
[illegible] et aliqui
iudicabuntur / et horum etiam aliqui
salvabuntur ut [illegible] mediocriter
boni / aliqui condempnabuntur ut etiam
[illegible] mortaliter ar(ticu)lo [illegible]
¶ In iudicio erit discussio non
solum operibus [illegible]
[illegible] ar(ticu)lo [illegible] ¶
[illegible] iudicabuntur iudicio
discussionis [illegible] sive sint bap-
tizati sive non ar(ticu)lo [illegible] ¶ [illegible]
non iudicabunt / angeli non
iudicabunt iudicio assessionis
sed iudicabuntur iudicio [illegible]
¶ Iudicium finale erit in die et
[illegible] sententiae fiet vocaliter
articulo [illegible] ¶ [illegible] quae se-
quentur iudicium ar(ticu)lo [illegible]
¶ [illegible] ¶ [illegible] dicuntur
[illegible] contritio remissio culpae
et novitas vitae ar(ticu)lo [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] iustificationem dicuntur
quatuor [illegible] gratiae
[illegible] culpae [illegible] ¶ Et
motus liberi arbitrii ar(ticu)lo [illegible]
Haec est expositio secundum naturalem intelligentiam
litteralis sacrae et spiritualis in
[illegible] prologus ar(ticu)lo [illegible] ¶ [illegible]
in [illegible] tria [illegible]
[illegible] ¶ Maria quae angelo
annuntiante [illegible]
[illegible]
concepit ar(ticu)lo [illegible] ¶ Et
ibidem [illegible] annuntiatione digna
Maria quae christum concepit [illegible]
in [illegible] ar(ticu)lo
[illegible] non est passum
ibidem ¶ Maria fuit virgo in
concipiendo et pariendo et
post partum ibidem ¶ Maria simpliciter
est [illegible] ibidem ¶ Maria
[illegible] passionis christi fuit [illegible]
[illegible] et dolens ar(ticu)lo [illegible]
¶ Maria non [illegible] martir
ar(ticu)lo [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ibidem

Nam virgo maria debet debet adorari
adoratione latrie ar. viii k.
Corporale manere in annunciatione spi
ritualis vero fuit visibilis ut in sue
ar. v. a. viii d. Martir inter confes
sores quis est sicut martir. Et de
aureola martirum ar. lo. xii k. l. o.
Non quilibet martir habet aureolam aliquo
per excellenciam ar. lo. xii p. Miracula
sunt duplicia scilicet vera et ficta
ar. viii e. b.

Nativitas filii dei est duplex
scilicet eterna temporalis et gratuita
articulo iii e. Noticia est duplex
prologo e. i. Noticia angelorum
intellectus est duplex nam una est
naturalis alia est agnita et quedam
causa est duplex ar. vi k.

Omnipotencia quid sit et quae
ad esse omnipotencie tria
requiruntur ar. lo. primo con.
Et quod non possunt esse plures om
nipotentes ibidem e. b.

Passio domini est multo respicienda
et attendendum est quis
quid quibus a quibus et quare
paciatur ar. iii d. Passus est
xpus passione gravissima
amarissima et ignominiossima
ar. iii d. ibidem quod in eadem
tria insensibili potest esse
maxima tristicia et maxima
leticia. Passiones sunt in xpo
non passio ibidem f. Quomodo passio
xpi justificat ibidem k. Passio
xpi liberat nos a potestate dyaboli
a servitute peccati et a pena eterna
et aversionis divine eternaliter
a pena satisfactoria ar. iii l.
In passione xpus operatus est
nostram salutem scilicet per modum
sanctificationis et sacrificii ar. iii o.
Pater innascibilis dicitur ar. v. c. f.
Et quod pater generat filium et
creaturas ibidem. Quomodo pater
attribuitur potencia filio sapiencia
et spiritui sancto bonitas ar. vi l.
Peccatum aliud mortale aliud ve
niale et mortale et quid sit
peccatum ar. x f. In peccato tria sunt
quibus tenetur duplex pena
ar. x c. Et peccatorum magnitudine
aut multitudine magis est respondendum.
Omne peccatum mortale non dimittitur
sine alio ar. x b. Mortale venale
est de venali ar. x f. Venialium multa
de venialibus de venialibus regnatur
ad peccati dimissionem ar. xi k. Alia
peccata in iudicio erunt manifesta
ar. viii d. Pena est duplex scilicet
eterna satisfactoria et aversionis
divine eternalia articulo iii l.
Pene sunt diverse quas patiuntur
anime in inferno et purgatorio
ar. lo. x e. Penitencie sunt tres partes
scilicet confessio contricio et satisfactio
ar. x f. Quis possit absolvere
ibidem g. Penitencia secunda respondere
ibidem h. Duplex est penitentia
manifesta privata et solempnis
Penitencia sufficientes xpi sanguinem
aut tenentur hostiam sacra prologo k.
Plenitudo est triplex ar. lo. viii
Persone tres in divinis sunt a se po
tentes a se sapientes et cetera et sunt
vere eterne et quod sunt tres de se
mentem concessionalit dividit et
ar. lo. ii a. b. Ibidem persona dicitur
punitur acceptatur et ar. viii b.
Tres persone divine unum sunt dominum
ar. lo. f. Et una adoratione sunt
adorande ar. viii f. Et ille tres
nostram in patria facient frui
precates finalis ar. v. e. Predicator
debet aureolam et unus alio
per excellenciam ar. lo. xii a. k. l. p.
Predicator bonus si ultimo conveniet
habere aureolam debet ar. xii p.
Primum est duplex scilicet originale
vel substantiale et accidentale
et quod sibi horum sit ar. xii
b. c. d. e. f. g. h. k. Demones
in primo erunt differentes non
sunt obstinati modo monstrentur
corporale differentes ar. lo. xii k.
Prophetia quid sit et ad ea tria
requiruntur ar. lo. viii d. Prophetie
quot sunt gradus ibidem e. f.
Prophete demoni aliquando predicant
et quare deus hoc permittit ibidem e.
Quomodo prophetia demonum possit

Desem arca prescia i(bidem) D x | Rectore
prescias ne necessario posse scire nostras prescias
est error ar(ticulo) viij E o | Purgatorium
ubi sit et quale quis in eo teneatur
ar(ticulo) o et questionibus B | Quod ignis agit
in animam purgandam et non con-
sumit eam. Orationibus suffragiis anime
in purgatorio adiuuantur ar(ticulo) x D
¶ Con negantes purgatorium ibidem
x C | Existentibus in purga-
torio aliquid prosunt et valent indul-
gentie prelatorum ar(ticulo) x B | Exi-
stentibus in purgatorio aliquid prosunt
orationes vivorum et aliquid sanctorum in
celo ibidem | Existentes in purgatorio
pro eis quis facit suffragia
Resurrectio Christi fuit vera et [illegible]
et [illegible] in [illegible] articulo
x C | Christi resurrectionis fuit veritas
multiplicat(er) [illegible] ibidem C D ¶
Et retinuit Christus cicatrices
post resurrectionem [illegible] quinque causas
ibidem F. l ¶ [illegible] Christus post
resurrectionem non fuit [illegible] sed
sicut [illegible] conuersatus articulo x° p
| Aliqui resuscitantur ficte [illegible]
[illegible] in parte [illegible] parte ut
Christus [illegible] ar(ticulo) x° ¶ [illegible]
[illegible] Christo [illegible] corpore ostenderet
articulo viij | Resurrectio generalis
quando erit articulo viij [illegible] ar(ticulo) xi
¶ Omnes homines resurgent integri
in membris et [illegible] in etate x°
et in mortales ar(ticulo) xi E F G H
¶ Causa [illegible] resurrectionis erit
deus ar(ticulo) xi D ¶ Resurrectio
ista erit mirabilis et erit
[illegible] et generalis omnium hominum
in fine mundi ar(ticulo) x D | Dies
resurrectionis [illegible] non potest [illegible]
nullus scit ar(ticulo) xi E ¶ Capilli
[illegible] et [illegible] resurget
¶ Et costa ade [illegible] eua fuit
formata resurget in eua ar(ticulo)
xi F ¶ Reuelatio quid sit
[illegible] regnum et [illegible]
sunt quatuor gradus ar(ticulo) viij
D E ibidem | Aliquibus aliqua secreta
reuelantur ibidem | Quo reuelatio
fraudulenta [illegible] possit discerni
et [illegible] ne reuelacionibus ea sunt

per caritas | Carnalis persona [illegible]
de [illegible] ut sit [illegible]
ar(ticulo) viij [illegible] | Reuelatio [illegible]
[illegible] sit consideranda [illegible] persona cui
sit reuelatio et modus quo sit et
qualia sunt [illegible] que reuelantur
ar(ticulo) viij° [illegible]
Sacramenta valent ad remedium
[illegible] articulo ix
[illegible]
[illegible] quid significat [illegible]
[illegible] quo collocantur [illegible]
[illegible] ar(ticulo) xi F | De sanctorum
[illegible]
et [illegible] ar(ticulo) xi [illegible] | In sanctis [illegible]
[illegible] ar(ticulo) [illegible]
[illegible] sit [illegible] et [illegible]
[illegible] bonorum [illegible]
articulo x [illegible] | [illegible]
bona [illegible]
prelatorum [illegible] et suffragia
mortuorum ar(ticulo) x B | Sancti
orant pro nobis et ad eos possumus
[illegible] orationes [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] pro nobis [illegible] ar(ticulo) x E
[illegible] ad [illegible] diuersos
[illegible] placere [illegible] ubi habet
[illegible] ar(ticulo) [illegible] E |
Spiritus quid significet et spiritus
sanctus quid sit ar(ticulo) viij B C
¶ Spiritus sancti emanatio ar(ticulo) ij C G
| Emanat a patre et filio [illegible]
ar(ticulo) viij D E | Spiritui sancto
[illegible] conceptus [illegible]
[illegible] ar(ticulo) ij B | Spiritus sanctus
est cum patre et filio adorandus
ar(ticulo) viij F | Spiritus sanctus datur
[illegible] in [illegible] apparuit
[illegible] visibiliter et
inuisibiliter ar(ticulo) viij I | Quare
spiritus sanctus in columba et in [illegible]
[illegible] visibiliter fuit missus
articulo viij K | Et cum illa columba
fuit vera et quare spiritus sanctus
[illegible] non fuit visibiliter
missus ibidem | [illegible] quare
[illegible] et nunc
non mittitur visibiliter | Spiritus sanctus
aliqua loquitur nobis spiritus [illegible]
et aliqua loquitur nobis spiritus

in ar(ticul)o viij. ¶ Symbolum fidei
quid sit ⁊ vnde l. ¶ Triplex est
symbolum sc(ilicet) apostolorum nycenum et
athanasii ibidem n. ¶ Ibidem quare
symbolum apostolorum dicatur subscriptos

Temptaciones quas et quantum
articulo ix ff. ¶ Theologiam
studens est imitantem vite celestis pro-
logo a. ¶ Ad theologie studium ex-
hortacio prologo c. ¶ Studium in theo-
logia quis audit et modus pro-
logo d. ¶ In theologia ac alia scientia
differunt [illegible] diversos fines
prologo b. ¶ Trinitas et unitate contingit
triplicitas articulo primo a.

Verbum est triplex sc(ilicet) mentale
vocale et christus factum ar(ticulo) v b.
Ibidem verbum mentale est triplex
sc(ilicet) angelicum humanum et divinum
¶ Quod verbum divinum incarnatum et verbum
creatum triplex est differentia ar(ticulo) v c.
¶ Ratione verbum divinum duo sunt specialiter
ar(ticulo) v ff. ¶ Virgo corrupta non potest
fieri non corrupta ar(ticulo) [illegible]
¶ Virginitatem dedicatur [illegible] ar-
xii a b c d. ¶ Virginum una
habet aureolam excellencius alia
ar(ticulo) xii p. ¶ Que amittit vir-
ginitatem ar(ticulo) xii d. ¶ In pollucione
incubo vel pollucione nocturna
aut sola mente vel manus per
[illegible] vel fluxum seminis amittatur
virginitas ar(ticulo) xii d. ¶ Virtutes
quo habitus virtutum cardinalium
theologicarum donorum et fructuum
maneant in patria ar(ticulo) xvii
d e. ¶ Visio essentie divine non
crescit in claritate magnitudine
[illegible] omnibus corporibus alio claritatis
videbat ar(ticulo) xi b l. ¶ Essentia
divina non potest ipsa videri oculo
corporali ar(ticulo) xii f. ¶ Ibidem cum
videmus essentiam divinam habent
delectacionem ¶ Et cum omnes videbunt
eam equaliter videbant ¶ Vita
eterna habet delectaciones et gaudia
et omne bonum ar(ticulo) xi b q r ar(ticulo) xvi d.
¶ Voluntas dei significatur quinque
modis sc(ilicet) precepcione prohibicione
consilio permissione et [illegible] ar(ticulo) [illegible]

¶ Voluntas divina est efficacissima
ar(ticulo) primo [illegible] ¶ Voluntates triplices sunt
in christo sc(ilicet) divina racionis et voluntas
carnis articulo iii ff.

Christus non fuit [illegible] ar(ticulo) iii d.
In christi conceptione fuit triplex
[illegible] sc(ilicet) in natura in [illegible] et in
creata ar(ticulo) iii c. Ibidem christus in
primo instanti sue concepcionis fuit
plenissimus gratia et meritis ¶
Christi humanitati fuit triplex gratia
communicata ar(ticulo) iii b. ¶ Christus aliquos
humane nature defectus assumpsit et ali-
quos non ar(ticulo) iiii b. ¶ Christus est
coronatus triplici corona ar(ticulo) iiii d.
¶ Christus quinque modis cognovit
ar(ticulo) iiii e. ¶ Christus passus est passione
gravissima acerbissima digni-
ssima ar(ticulo) iiii d. ¶ In christo fuit triplex
voluntas sc(ilicet) divina racionis et carnis
et fuit in eo passio ar(ticulo) iiii ff.
¶ Christus meruit nobis et sibi
et per suam passionem nos [illegible]
[illegible] et [illegible] peccati [illegible]
supplicii [illegible] ar(ticulo) iiii [illegible]
est [illegible] nos
causas ar(ticulo) iiii c. ¶ Christus ad limbum
patrum descendit post mortem cum
quibus permansit ibi usque ad horam
resurrectionis sue mansit et [illegible]
in limbo [illegible] ar(ticulo) v a. ¶ Christo
[illegible] in morte et resurrectione
[illegible] ar(ticulo) v b. ¶ Quare
christus remansit post resurrectionem
[illegible] et [illegible] sanctus
Thomas tetigit ar(ticulo) v b c. ¶
Christus gloriam resurrectionis sue
multipliciter ostendit ar(ticulo) v c d. ¶
Quare discipulis christus post resur-
rectionem suam sic sicut prius non
est conversatus ar(ticulo) v f. ¶ Christus
ascendit super omnes celos [illegible]
[illegible] et [illegible]
multiplices fructus ar(ticulo) vi a b.
¶ Quare christus dicatur [illegible]
[illegible] de celo descendisse et
celum ascendisse ar(ticulo) vi c.
¶ Christus dicatur sedere ad dexteram
dei patris [illegible] causas ar(ticulo) vi d.
¶ Christus est caput ecclesie ar(ticulo) vi d.
¶ Christus non est simpliciter [illegible]

ut comprobet probabis parum [illegible]
[illegible] no dicit auctoritas ... [illegible]
[illegible] dominus venit ad iudicium [illegible]
[illegible] glorificata cum omnibus angelis
et sanctis suis [illegible]
[illegible] apparebunt in iudicio
articulo [illegible]

prologus sequitur

Ueniente ambulemus
in lumine dei nostri ...
... accedamus
in fide credibilium [illegible] ...
sit omnium [illegible] credenda lumine
naturalis intelligencie desiderare [illegible] dicatur
[illegible] ad lumen [illegible]
[illegible] ambulemus [illegible]
[illegible] influencie apprehendere
[illegible] concludit. In lumine dei in
[illegible] omnium desiderium
naturalis intelligencie [illegible]
fidei credibilia [illegible]
[illegible] fides sit donum
dei [illegible] et [illegible] in
fide credenda [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] est et [illegible] nobis
[illegible] dei est. [illegible]
igitur ne lumine quod in nobis e
[illegible] sunt et defendendo illud
[illegible] ad lumen [illegible]
[illegible] scripture in qua fide cre
denda sunt [illegible] unde [illegible]
[illegible] dicat. fides [illegible] est
[illegible] verbum dei [illegible]
scriptura divina [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] capitulo primo [illegible]
quo fides saluberrima [illegible]
[illegible] beatitudinem
ducit gignitur nutritur defenditur
et roboratur. Et idem Augustinus
[illegible] [illegible]
[illegible] quibus
[illegible] omnino [illegible]
[illegible] vita [illegible] sit
[illegible] ut [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] in sacra
scriptura sit [illegible]
quia [illegible] studium homo [illegible]
ad opus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] concordat [illegible]

[illegible] in [illegible] exponens illud
Job [illegible] fractos [illegible]
[illegible] Sepe in quo [illegible]
verbo [illegible] sed non
bibit quia in [illegible] intelligencie
accipit et [illegible] quod intelligere
valeat sed [illegible] studio
fastidiosius cessat. Et [illegible]
Sepe [illegible] et [illegible] generis
accipit ut [illegible] instruc
[illegible] et [illegible] labore [illegible]
potuit [illegible] et [illegible]
[illegible] studiosius tarditate in
telligencie [illegible] ut magis
[illegible] in [illegible]
quo magis in studio [illegible]
elaborat. [illegible] patet quod in [illegible]
sit in studio [illegible] et
[illegible] esse [illegible] [illegible] glosa [illegible]
[illegible] dicit Augustinus [illegible] nobis
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] accommodamus
[illegible] Augustinus [illegible]
sacram scripturam [illegible]
et [illegible] et [illegible]
[illegible] super libros
[illegible] in quo [illegible]
demones [illegible]
qui viderunt [illegible]
et [illegible]
[illegible] et [illegible] super [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] dei [illegible]
et [illegible] et [illegible]
scripturarum [illegible]
[illegible] scripturam
[illegible] [illegible]
ad lumen influencie divine ut
ad [illegible] intelligenciam scripture
possimus pervenire et nos [illegible]
[illegible] accedite ad
eum et illuminamini et facies vestre
non confundentur. Sic in lumine nos
[illegible] in fide [illegible] sacre
scripture [illegible]
[illegible] et doctorum [illegible]
ut possimus cum apostolo [illegible]
[illegible] Nos autem non spiritum [illegible]
mundi accepimus sed spiritum qui e
ex deo ut sciamus que donata
sunt nobis que et loquimur

ne in alicis heraue semper orbis
sed in doctrina sancte. Porro sic
hunc corporale habet ardorem
splendorem et dulcorem. Iuxta
illud Ecclesiastici xi° Dulce lumen
delectabile est oculis. Ita misti
loquendo hunc spirituale quod procedit
a spiritu sancto ignis habet ardorem
dilectionis splendorem cogni
tionis et dulcorem consolationis
Primum autem hunc ignem scilicet in
fundit pro peccatorum dimissionem
in quo enim homo aliquis pro
testimonium habet a spiritu sancto
quod sibi sint peccata dimissa dilig
endo deum ardet cum beato
aliquo respondet. Et quia nichil
dignum in venit incipit tamen
dulcari quia ardeat. Sicut dicitur
Nunc verba mea domino ignitum
que reddent michi. Secundo
quia ardor sunt ... tanto
splendor cognitionis est clarior
ut dicit homo possit cum ...
inducta et occulta manifestata in
Ex hijs duobus surgit tertium
dulcor consolationis. Et hec
consolatio est delectatio boni
nalis suavis et iustus sapie
quamvis exigimus que benignus
dns afflictam refrigerat animam
que dum consistit in dilectionis
ardore pronitere abundare
cognitionis splendore ad
consolationis dulcorem. Nunc
nobis ad suam gratiam concedat
Ihesus Christus qui se hunc vocat
et cum deo patre ac spiritu sancto
vivit et regnat in secula seculorum. Amen

Fidei catholice zelatores
et amatores boni emulatores
vigilate in omnibus et ardenter
credibilem fidei nostre in quibusdam
urbibus ut dei adiutorio su
fulti et in principiis fidei hec
articulus instructi valeant sim
plices in fide erudire et erro
ribus nocivis obviare. Prima
sermonem angelus hic primo determi
tur. Capitulum ... ubi

... in fide ne laboriosius
aliquis quereret ne fructuosius
aliquid in veniret. Quia inquirunt
prothodolos non inveniunt heresis vel
adinvicem contra articulos fidei
errores inter simplices quam
errores ab aliquibus tamen in fide
ignaros quia in vita a veritate
multos confingunt. Nunc
admodum cum frequencia in ...
inter primos pubes obierit per
multos annos anno domini millesimo
trecentesimo et nonagesimo nono
peccantibus in conscientia quos
ubi ipse sancta doctrinam ibi in
predicatione frequentatam inter debet
aliquis error surgere. Quidam
bestialis quodam modo homines 2
de se premittos verum symbolum
credere. Et non solum destruunt in
aliis sed pluribus erraverunt. Ego
etiam hoc amatoribus predictis presentes
cogitavi aliquas ex doctoribus
catholicis sacre pagine contra
symbolum apostolorum colligere ad honorem
dei laudem et amatorum salutem. preterea
tamen aliorum qua inter doctorum
in genere et scientiam ne mancat
aut deficiat per se aut ignorantie
imbiliam in credendis.
Omnino primus in nota
de symbolo aliqua volo pro
mittere. Nam primo pona causas
propter quas contingit contra fidem
errare. Secundo subinguam quibus
in dispenendo scilicet sicut acquirens
homo debet intencionem suam re
ctificare. Tertio volo significationes
aliquarum premissarum
permittere et unum tum symbolorum
cum articulorum fidei breviter ...
Primo ad primum. Nota quod sunt ... causa
tres propter quas contingit contra
fidem errare. Prima in habilitas
intellectus que fit per peccatum. Nam
peccatum prohibet ingredi lumen
divine sapientie quando quis
abiecit manum vel claudit
fenestram ne lumen solis ...

suos illuminavit. Ita per inmundicias
operum suorum multi repellunt a sa-
lubri intelligencia. Job xxiiii°:
Ipsi fuerunt rebelles lumini. Et sic quia peccatum
efficit intelligencie obstaculum. Dicitur
Ysaias lix: Peccata diviserunt inter nos
2 et deum iniquitates vestre. Secunda
causa est aversio intellectus ab hiis
que credenda sunt et conversio ad
errores. Secunda enim sic amat
errores suos et fabulas et ficticia
ut veritatem eius fidei non possit
audire. Unde istud proverbiorum xviii°:
Non recipit stultus verba prudencie
nisi dixeris ea que versantur in
corde eius. Sicut enim homo non
videt ea que retro ipsum sunt a quibus
se avertit, sic nec intellectus intelligit
3 a quibus se avertit. Tercia causa
est affectus inordinatus quo homo
trahitur ad contraria fidei et hoc sit quando
compassione aliquis timore spe vel
odio alicuius ut puta quando compassione
vel timore aut spe propinquorum
contra fidem dicentium eis credit
et fidem veram dimittit, aut quando
odio vel invidia seu displicencia
illius qui veritatem docet. Ut et
veritas fidei derelinquitur tunc ex
passione et inordinata affectione
quibus a fide avertitur aut ad eam
4 fidei veritatem non inclinatur. Quarta
causa est superbia qua homo
presumit super se et estimat se
omne intelligibile suo intellectu
et ingenio naturali posse apprehendere
et intelligere et hoc vult prius in-
telligere quam credere, et in sermone
Augustini super Johannem. Credo
sit tamen ut intelligas et anima
Ysaie translacio est: Si non cre-
dideritis non intelligetis. Ubi ma-
gis: Si non credideritis non permanebitis
Ysaie vii°. Augustinus in libro con-
fessionum decimo dicit: Tumore
meo a superbia separabar a te
et nimis inflata facies
claudebat oculos meos. Ideo
dicitur xxiiii q. i. Dixit Augustinus:
Omnis hereticus superbus est
quia superbia facit hereticum

non ignorancia. Ideo quando aliquis
errat circa credenda videndum est
an circa hoc ex mera simplicitate ab
alio seductus, an ex sua proprie
pertinacia et proprio sensu resistit.
Si est seductus ab alio debet
leniter erudicione et correctione.
Si autem est seductor nolens
resipiscere corrigendus est cremacione
gladio aut alio modo. Quinta causa
est rerum credendarum subtilitas
et intellectus humani grossicies seu
ruditas. Sicut enim habens debilem
visum non videt visibilia que alius
videt, sic infideles et indocti
non capiunt aliqua que sunt cre-
denda et hoc fit propter rerum creden-
darum altitudinem et eorum intellectus
obscuritatem, grossiciem aut ruditatem.
Ut tunc ... consequantur
quia racionabiliter ea que racione
investigari non possunt fide tenenda
hominibus proponuntur ut probat sanctus
Thomas libro primo contra gentiles
capitulo v° assignans tres raciones. Prima
est quia fidelibus per multa bona que
in futura vita dantur, ut quando ... du-
citur aliquid aliorum desiderium quod
in presenti vite ... in investigacione
que sunt super sensum humanum aliqua cre-
denda proponuntur. Secunda ut ad
dei cognicionem perveniamus. Tunc enim
solum deum vere cognoscimus quando ipsum
esse credimus supra illud quod de
homine possibile est cogitari de
deo. Hoc autem fit ... per hoc quod homini
proponuntur credenda quedam que
racionem excedunt. Tercia vero quia
per hoc reprimitur hominis presumpcio
que est mater erroris. Sunt
enim quidam qui in tantum de in-
genio suo presumunt ut totam
rerum naturam se putant suo intellectu
posse metiri, estimantes totum
esse verum et totum esse falsum quod
eis non apparet verum. Ut igitur ab
hac presumpcione presumpcionis animus

bruam liberet et ad modestiam
ingenuorum vitam provenient
necdum sint homini proni quedam
fiunt qui omnia misteria sunt
concedit quo est sed tamen intelligit
homo sic inclinis est quasi ultra
sensibus corporalibus sicut Hugo de
sancto victore de sacramentis et quamvis
parum sit quod de substantiis superioribus
percipimus tamen illud modicum est
magis amatum et desideratum omni
cognitione quam de substantiis in
ferioribus habemus consimile dicit
6 in libro de celo et mundo ¶ Sexta
causa est in delectatione et imperitia
in rebus credendis qui enim solent
a corporalibus surgere non possunt ad ipsum
aliud perveniendum intelligere si quid
super se cognoscunt et a talibus tales
vel alios sicut animalis homo
non percipit que dei sunt prima Cor
ii ¶ Hinc sunt dei nomine venit
iuste spiritus dei nobis aut revelat
deus per spiritum suum domini aut non
revelat non studiosis et in doctorum
spiritualium qui enim non appropinquat ad
a spiritualia sed magis ab eis declin
ant ¶ Septima causa est proba
tionem in gentiles Sunt enim qui
non acceperunt fidem aliquibus
adhibere nisi per probationes sed
quia illas probationes credentes
tales animos ficti sunt non possunt
habere cum attente sunt super hanc
humanam ¶ Ideo fides non possunt
sunt nolunt credere non attentes
dicunt beati gregorii in omelia dicit
fides non habet meritum ubi humana
ff f ratio prebet experimentum ¶ Et hinc
fides enim que est tot testimoniis et
tantis efficacibus signis affirmata
que non nisi virtute divina
potuit fieri quod si quis fide caperent et
quod possemus demonstrare deus tu
decepisti illos ut dicit Richardus
de sancto victore de trinitate ¶ Unde
autem miracula fidei confirmacionem
facta tocius nature superet

facultatem ut in mortuorum suscitacione
cecorum illuminacione demonum eiectione
languidorum subita curatione celestium
corporum innali in mutatione [illegible]
animi humanorum et predictarum stellarum
et misteriorum replecione ¶ Quod enim
simplices simplices et ydiote
subito sunt facti docti et eloquentes
et audaces et quod inter persecuciones
horribilissimas tirannorum magis
multa crevit fides ¶ Non solum
simplicium sed etiam per mundum
sapientissimorum qui ad fidem ca
tholicam tempore persecutionis fuerunt
conversi et sunt pati in diversis
libris et legendis sanctorum ¶ Unde
pars dicit sanctus thomas de aquino
alio modo contra gentiles ¶ Unde
non est temerarium hiis assentire que
sunt fidei et humanam excedunt
rationem etc ¶ fidei vitam non
queritur vitas hominum ¶ Octava causa 8
est ignorancia intellectus et
capacitatis intellectus humani ut
si aliquis nollet credere quod quid
non capit eorum intellectus sed credunt
quia dominus deus posuit terminos
et limites humano intellectui quot
quanta capere valeat capacitate
sua naturali ultra sibi reservans
secreta que cum quibus voluit
pacit revelare et ut capacitatem
intellectus humani excedens sunt ea
preceptum fidei ¶ Ecclesiastici iii°
[illegible] amisit deus mensura
tibi ¶ Nona causa est negligentia 9
quia dei agnicionem non querunt
[illegible] ¶ Fides enim est donum
dei gratuitum et in alios petendum
ut vii° [illegible] divina in
dubitatorem mea prima Iohannis
v° dedit nobis sensum ut cognoscamus
deum verum in iustissimo [illegible] dei in quo
ad intentum non attendit qui id
obtinere non curat ¶ Ideo et sicut
[illegible] cui [illegible] ad illustrandum
non impedit qui et apprime
non sentit ¶ Hec ergo novem
cause in predicamentum sunt assignate
propter quas contingit plures errare

Logus

et sic duplicatur uel in uniuersali
uel in particulari / In uniuersali sicut
circa fidem qui non credit
fidei et uera quam tenet ecclesia
catholica / et sic tunc est quando
pertinacia non credit / aut omnes
contrarium credit quam ecclesia credit
pertinacia facit hereticum non simplex
error / In particulari Ubi autem particularis
non acquiescat / uel si aliquod
pertinacie disponitur error quod
dubio indicatur / Et hereticus dicitur
quia pertinacie defendit / Nota
ad heresim hereticam duo concurrunt unum
quod est error in racione et hic est
ex parte intellectus / aliud est pertinacia
in voluntate et hoc est heresis
completiuum secundum beatum Thomam super
2o sententiarum distinctione prima / Ex hoc
sequitur quod qui pertinaciter discredit
unum articulum fidei talis non
est paratus secundum doctrinam ecclesie
nec talis in nullo sine ueritati
infallibili secundum quod est manifestata
in sacris scripturis / et ideo non habet
habitum fidei formatum neque in-
formem nec prout credit alios
alios fidei articulos / Hanc racionem
assignat beatus Thomas secunda secunde
questione v articulo iii / Sicut
inquit sicut peccatum mortale
contrariatur caritati ita discredere unum
articulum contrariatur fidei / sed caritas
non remanet in homine post unum
peccatum mortale / Igitur nec fides
remanet secundum habitum post
quam homo discredit unum
articulum fidei / Ex hoc concluditur
sequitur quod nullus hereticus habeat
fidem katholicam aliquem
articulum fidei quia fidei non
potest subesse falsum / probat Bo-
naventura super 3o sententiarum distinctione
23 prima / Ubi illius solius
est fides in uia / cuius erit
uisio in patria / Sed uisioni
in patria non potest subesse falsum
Igitur nec fidei in uia et tamen
quod falsum credit / Et hic ut sciat
ubi falsum / aliquis bene opinatur
falsum credimus

Quo ad secundum quo ad discendo
homo intencionem suam debet
rectificare quia periculosum est
ad discendum scienciam et morum dis-
cendo obmittere dicit apostolus pla-
to dicit quemadmodum Deum sic contrarium
aliquid scire et in eo deum scit
quomodo opportet eum scire nisi ergo
accio ad discendum fuit debite
circumstanciata ad discentis morem
faciendi permittet / Modo morem
faciendi est secundum Bernardum super cantica
sermone 37 / ut sciat quid
quo ordine / et quo fine
quemque nosse oporteat / quo
ordine ut illud prius addiscas
quod maturius / quanto et magis
necessarium est ad salutem / Exemplum
gracie humilitas est magis necessaria
quam artes liberales uel artes
mechanice quia sine illis potest
saluari non autem sine humilitate
igitur prius humilitas appetatur
quam sciencia / ut eius acquiratur
quia sciencia sine humilitate
inflat / prima Corinthiorum 8o / Magnum
namque cantum est prius scire
quam [illegible] ad uniuersitas
[illegible] incipias [illegible] / Modo iuuentu
[illegible] ambulans / Modo debet
cum sciencia scire ad discendum quid
ipse sit et quis deus sit quod cognicio
sui generat humilitatem et timorem
dei qui est initium sapiencie et cognicio
dei gignit amorem dei / Ex ignorancia
autem sui superbia et ex ignorancia
dei desperacio ut dicit Bernardus super cantica
sermone 38 / Uera sciencia qua homo
se bene nouit et sine dissimulacione
statuet se quod sit ut sic omnibus
[illegible] in [illegible] / [illegible] Et re-
[illegible] [illegible] loco sciencia super
est humilitatis fundamentum edificata
non inflat sed edificat et [illegible]
stat / Ideo videndum est in Bernardo
[illegible] super [illegible] studio ad discendum
debeat [illegible] quid studio
ut [illegible] ardentius
[illegible] vehemencius moueat et [illegible]
dei amorem / Modo studendum

cognoscere induit dei amorem // Dilig. iustitiam vere scire iuste operari. Retorquemus cum iuste quod iustum est consequaris. Sic scilicet elemosinas spirituales et corporales indigentibus suis domum impendere caritatem nutrit et conservat. Unde cum prima sciencia accendit ad amorem. Nos quod faciendo verus hoc perfugit quod efficacius provocat ad amorem. Studium cum lectione bonum est quia docet querere amorem. Sed studium orationis melius est quia impetrat amorem contemplacionis. Studium autem optimum est simplex cogitatio quia tam possidet amorem. Et dicitur simplex cogitatio quia post multiplicem concertacionem premissorum quietam accedentem placere est cessandum. Unde ergo studiosius et apprehendere sunt debito ordine fructuose et vehementius movent ad deum diligendum et summum bonum optinendum. Exitus videndum est quo fine omnia sciencia quia fine bono inducitur bona et quia fine malo mala inducitur. Illa tamen quedam finem frangit optimum optima est. Unde Bernardus super Cantica sermone 36 aliqui sunt dicit Bernardus quo fine volo advenire et studium aut curiositate aut aliquid sciant per tum ad specificationem suam vel quorum pro omni dicit vero quique sciere voluit sed fine tum ut sciant et hoc turpis curiositas est. Aliqui tum ut sciantur et hoc turpis vanitas est. Aliqui ut scienciam suam vendant et hoc turpis questus est. Aliqui ut edificent et hoc prudencia est. Aliqui ut edificent et hoc caritas est. Unde ultimi nisi fuit sine scientie abusione. Aliqui dicit an videant sed sciencia bonum et non faciat peccatum est illi ac si possidens dicat dimittit abud et non erogavit perditio est ei. Et Bernardus et ille dicit vendere forsitan quod reprehendere doctores ac philosophi studia eorum absit non ideo quamvis scire profuit et profuit multa sunt fine ad repellendos eos qui cordis sunt et ad simplices in scienciendo //

deinque legi quia quia in revelationibus studium repello eos te ne sacerdocio fungaris. Vinger legi et in Daniele capitulo 12. Docti fuerunt fulgebunt quasi splendor firmamenti et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Et dicit 26 [illegible] super cantica. Ne dico scienciam literarum negligendam que ornat animam et dico scienciam literarum erudit eam et facit ut possit ceteros alios erudire. Sed oportet et necesse est ut cognoscas sui et dei precedant. Est quod tanta cognitio et notitia dei sed solo in sciencia ipsa instituatur sed gratie devotionis et contemplationis. Prima notitia acquiritur considerando operis et creaturis. Nam si creature sint magne potentes pulcre delectabiles quanto magis creator eorum. Rom. primo: Invisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Vnde philosophi cognoscentes deum cognoverunt sed non sicut deum glorificaverunt. Secunda notitia dicitur devotionis per quam homo cognoscit deum ita quod quod nos devotis efficiatur et amore eius scientia sacra dogma docet nos dicitur. Ne glorietur sapiens in sapiencia sua neque fortis in fortitudine sua neque dives in divitiis suis sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me. Et Ioh. 17. Et Ioh. v. Scimus quod filius dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus eum verum deum. Sine hac sciencia non est salus anime. Vnde sapientie 13: Vani sunt omnes homines in quibus non est sciencia dei. Nota. Et Proverbiorum 19. Et ubi non est sciencia anime ibi non est bonum. Hec sciencia dei est lumen quo doctus homo quo in reliquum docet omne et in lumine omnia cognoscit bona mala abscondita et vitat debet operari et magis meliora tenere sed dei delectabilia et desiderabilia tamen utilia et spiritualia

[illegible] ... [illegible] logus

et bona celestia toto corde desideravit. Hec est scientia sanctorum ut dixi quam sancti illuminati habent. Dicit Iustus discernere inter positivum et [illegible], inter bonum et malum. Habent quilibet discretionem inter agenda et obmittenda ut faciant quod acceptum sit coram deo omni tempore. Breviter scientia dei docet facere, facere et sapere. Scientia autem hominum solum docet facere et aliis apparere. Ideo scientia dei est multum utilis et fructuosa sicut scriptum est proverbiorum: Beatus homo qui invenit sapientiam et qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negotiatione auri et argenti primi et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus et omnia que desiderantur huic non valent comparari. Tertia notitia dicitur status consolationis que erit in patria de qua dicitur Ieremie xxxi: Non docebit ultra vir proximum suum et vir fratrem suum dicens: Cognosce dominum. Omnes enim cognoscent me a minimo usque ad maximum dicit dominus. Quia ibi omnes clare clare videbunt deum ut patet in ultimo articulo symboli. Et ista visione clara erit et est vita eterna testante salvatore qui ait Iohannis xvii: Hec est vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti Ihesum Christum. Et hanc concedat nobis deus pater qui cum filio et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum.

Tractatum parvulum in quo aliquorum terminorum significationes volo premittere et maxime symbolorum et articulorum fidei [illegible]. Termini notificandi sunt isti: fides, articulus, symbolum. Fides proprie est virtus que est quasi fundamentum religionis christiane per quam credimus vel [illegible] fides est credulitas qua recte creditur. Secundo dicitur quod illud ad Hebreos xi: Fides est substantia sperandarum rerum argumentum non apparentium. Fides catholica est articulorum collectio quam ecclesia tenet et docet. Circa articulos [illegible] Articulus secundum Richardum de Sancto Victore est indivisibilis veritas de deo artans nos ad credendum. Secundum [illegible] Articulus est perceptio divine veritatis tendens in ipsam. Prima diffinitio articuli datur prout est obiectum fidei informis, ideo dicit artans nos ad credendum. Secunda diffinitio articulum prout est obiectum fidei formate. Et ideo dicit quod est perceptio divine veritatis tendens in eandem; et quia fides formata respicit intellectum et affectum et tendit in ipsam summam veritatem qua videtur affectus. Sunt igitur articuli divine veritatis perceptio dirigens nos in finem [illegible]. Sunt autem articuli [illegible] partes fidei prout fides continet ea que credimus sicut [illegible] articulos [illegible] in corpore humano. Articuli autem ad articulos credendos [illegible] et ipsi crediti artant nos ad timorem dei et amorem. Sunt enim sicut regula directa respectu eorum que sunt credenda. Symbolum dicitur collatio articulorum et dicitur a sin quod est con et bolus quod est morsellus quia apostoli fecerunt symbolum articulorum aggregationes credendorum. Sic contulerunt quod quilibet ibi posuit suum bolum, id est morsellum seu articulum suum. Unde symbolum apostolorum continet quod tenendum sibi [illegible] xii articulos particulares secundum xii articulos xii apostolorum qui ipsum composuerunt. Unde apostoli ab invicem discessuri ad predicandum in universo mundo gentibus [illegible] fecerunt unum symbolum ad fidei complementum et ut munerum [illegible] singuli posuit ibi partes suas

et omnes in simul simbolum appellaverunt
ut una ecclesia que per apostolos
fundari debebat una fidei
confessionem haberet que quidem
dicitur fides catholica i. universalis
quia fides illa est universaliter
omnibus data christianis et ab omnibus
apostolis qui erant fundamentum univer-
salis ecclesie est constituta ¶ In
Nō. 1 primis petrus primo posuit suum
particulum dicens Credo in unum
deum patrem omnipotentem creatorem
2 celi et terre ¶ Andreas Et in
ihesum christum filium eius unicum dominum
3 nostrum ¶ Jacobus maior Qui
conceptus est de spiritu sancto natus
4 ex maria virgine ¶ Johannes
passus sub poncio pilato cruci-
fixus mortuus et sepultus ¶
5 Thomas descendit ad inferos
tercia die resurrexit a mortuis
6 ¶ Jacobus minor Ascendit ad
celos sedet ad dexteram dei patris
7 omnipotentis ¶ Philippus Inde ventu-
rus est iudicare vivos et
8 mortuos ¶ Bartholomeus Credo
9 in spiritum sanctum ¶ Matheus Sanctam
10 ecclesiam catholicam ¶ Symon
Sanctorum communionem remissionem
11 peccatorum ¶ Judas thadeus Carnis
12 resurrectionem ¶ Mathias Et vitam
qo eternam Amen ¶ Sed queritur quare
in isto symbolo apostolorum non sunt
aliqui articuli positi a sancto
paulo et barnaba ¶ Dicendum quod hoc
symbolum fuit ante apostolorum di-
visionem compositum Et isti duo
apostoli fuerunt conversi post apostolorum
divisionem extra numerum apostolorum et ad
predicandum per apostolos missi
Dicit tamen in actibus apostolorum verbi — no
gracia Segregate michi paulum
et barnabam in opus ad quod
2a qo assumpsi eos ¶ Sed queritur quare
in symbolo non est positum quod
corpus christi sit in sacramento
altaris quod panis convertatur in
corpus christi et quod sit ibi verus
deus et verus homo per verba
a sacerdote prolacionem cum

sit difficilibus credendum
in quo fides maxime habet
meritum et quo est maxime
difficultas ad credendum ¶ Dicendum
quod corpus christi esse in sacramento
altaris non est principalis articulus
fidei sed sub aliquo articulo fidei qui
principaliter continetur sicut et alia
sacramenta. Unde sunt quidam
dicentes quod reducatur ad articulum de
passione quia est memoriale
passionis sed melius est ipsum
reducere ad articulum de unitate
ecclesie qui est articulus nonus in
ordine et ad articulum de peccatorum
remissione qui est decimus
articulus sicut et alia sacra-
menta ad eos reducuntur
¶ In ipsis enim sacramentis fit peccatorum
remissio et attenditur eadem
in ipsis sanctorum et tocius ecclesie
unio ¶ Et ideo in symbolo Niceno
additur Confiteor unum baptisma
in remissionem peccatorum ¶ Sed tercio — q
queritur ¶ Cum in symbolo contineantur
sufficienter et plenarie illa que
principaliter sunt credenda ¶ Cur quo
articulo continetur quod formacio et
adulta et ista sunt perfecta
memoria et quod deus sit et quod
christus a principio concepcionis
sue fuit gracia et sapientia plenissimus
et cetera multa consimilia que
in scriptura que si quis non
crederet hereticus esset et infidelis
que tamen in symbolo non continentur
expresse illa que fidei sunt
in symbolo non plenarie con-
tinentur ¶ Dicendum quod omnia non
omnia credenda in symbolo — R
sunt explicite et expresse posita
tamen tamen est credibile quod sit
ad aliquem articulum
reducibile vel ad plures articulos
in symbolo contentos sicut
ad principia conclusiones et ad stabi-
lia fundamenta ¶ Unde quod formatio
sit perfecta in utero reducatur
ad articulum secundum scilicet ad tercium

contritione peccatorum remissionem
a qua contritione et similiter a peccatorum
remissione formaliter et quia
peccatum mortale separat / Sic adultum
et usum rationis habentem. Adhuc articulum
[illegible] tamen [illegible]
contricia seu [illegible] apposita
Quodlibet etiam peccatum [illegible]
possit remedium ad primum articulum
quia in quolibet [illegible] peccator [illegible]
a deo omnipotente [illegible]
sic agere ac si non crederet deum
esse omnipotentem et esse iudicem
viuorum et mortuorum. Hic est secundum [illegible]
sunt xii articuli in symbolo
apostolorum [illegible] quem [illegible] composuit. Alii [illegible] ponunt
xiiii articulos vii pertinentes
ad diuinitatem et vii ad humanitatem
[illegible] [illegible] [illegible]
q. 1. An omnes isti possunt [illegible]
[illegible] quorum [illegible] in vita
eterna [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] faciat et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
in gloriam filiorum dei ut [illegible]
[illegible] [illegible] dicit
Hec est vita eterna ut cognoscant te solum verum deum
et quem misisti ihesum christum. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
est quia quedam spectant ad maiestatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] igitur articuli
[illegible] aut [illegible] est in
natura [illegible] aut [illegible] [illegible]
est [illegible]. Illi legitur
articulus qui spectat ad diuinitatem
a respiciunt diuinam essentiam
[illegible] aut respiciunt
diuine personas aut
respiciunt diuine [illegible] operationes
~~Si respiciunt diuinam essentiam~~
~~[illegible] est [illegible] articulus~~
~~[illegible] qui dicit Credo~~
~~in deum~~ Si autem respiciunt diuina

[illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] 4 2

essentiam [illegible] est primus articulus
[illegible] [illegible] essentia diuina
et ille articulus [illegible] quando
dicit credo in deum / Si autem respi
ciunt diuine [illegible] personas [illegible]
[illegible] tres sunt persone sic tres sunt
articuli quorum unus est Credo in
patrem omnipotentem / Alius [illegible] 2 [illegible]
dicitur. Credo in spiritum sanctum
Si autem respiciunt diuine
operationes [illegible]
[illegible] [illegible] operatio [illegible]
in [illegible] nature [illegible] [illegible]
alia in [illegible] gratie / et [illegible]
sanctificatio / Tercia [illegible] in [illegible]
glorie [illegible] gloriosa resuscitatio
/ Et [illegible] tres operationes sunt
tres articuli quorum [illegible]
[illegible] dicit creatorem celi et terre
[illegible] [illegible] dicit. Sanctam
ecclesiam [illegible] et [illegible] dicit
carnis resurrectionem et vitam eternam
Et sic carnis resurrectio et vita
eterna [illegible] pro uno articulo [illegible]
est septimus [illegible] articulorum
pertinencium ad diuinitatem / Sic patet
quod sunt vii articuli de diuinitate
respicientes [illegible] diuinam essentiam
[illegible] et [illegible] et in operationibus
[illegible] [illegible] sufficiencia [illegible]
[illegible] diuina [illegible] non est [illegible]
[illegible] consideran/ Similiter
[illegible] [illegible] christi [illegible] est [illegible]
[illegible] septem articulos [illegible] 2 [illegible]
septem actus christi redemptoris
qui [illegible] ad [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] quorum primus est in car-
nacione et [illegible] est [illegible] articulus 1
ibi qui conceptus est de spiritu sancto
[illegible] est [illegible] et [illegible] est [illegible] articulus 2
qui notatur ibi natus ex maria
virgine // [illegible] est pro nobis
[illegible] 2 [illegible] est [illegible] articulus 3
ibi passus sub poncio pilato cru-
cifixus mortuus et sepultus // [illegible] actus 4
est in [illegible] [illegible] et [illegible] est
quintus articulus ibi descendit
ad inferna / [illegible] est de morte 5
[illegible] 2 [illegible] est quintus

1	2 3 4	5	6	7
Credidero	1 [illegible] 2 [illegible] 3 Credo in spiritum sanctum	[illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible] 2 vitam eternam

Est [illegible] · sunt tres · creat · [illegible] · [illegible] coronat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad inferna
Concipitur · natus · patitur · descendit ad yma
Surgit · et ascendit · Venit discernere cuncta
3 [illegible] [illegible] | [illegible] | [illegible] [illegible] vivos et mortuos.

articulus ibi tercia die resurrexit
6 a mortuis / Sextus celestia tris
scende et hic est sextus articulus
ibi ascendit ad celos sedet ad
a dexteram dei patris omnipotentis
Septimus actus e ad iudicium
uenire et hic est septimus articulus
in quo designatur qui notatur
ibi inde uenturus est iudicare
1 sexto uiuos et mortuos Ex predictis
iii sunt articuli spectantes ad diuinitatem
et iii spectantes ad humanitatem
cum quibus unitas fidei continetur
sicut significatur Apocalipsis i ubi
1 aurea Iohannes se uidisse septem can
delabra et in medio septem
candelabrorum similem filio hominis
et ille habebat in dextera sua septem
stellas per iii stellas
lucidas que sunt dona celestia
intelliguntur iii articuli diuinitatis
per iii autem candelabra aurea que
sunt de terra notata actu operata
et formata intelligun
iii articuli spectantes ad humanitatem
et hoc est quod in medio illorum uidit
1 quarto similem filio hominis per quod designatur
quod articuli continentur in
symbolo apostolorum hic est quod in
symbolo apostolico fides sufficienter
et plenarie continetur continuum
adulta que prophetis sunt secunda
expositio per unus articulus fidei
11 12 Quoniam de tribus symbolis tractatur
quod Apostolus et simbolum continet
in ecclesia usitata secundum apostolorum
1. quod est in sermone prima et hic et
2 in prima et completorio Secundum
est niceniae quod in sermone
dei quod dicitur in missa Tertium
3 est anastasii doctoris egregii
secundum Remigium uero filius esse
non sufficiebat ad instruendum
fideles nouelle qui addunt ea
cum hereticis infidelis
in Christiana uniuersa ecclesia quod
tibi cum sedi tuo primi
erant heretici / Et postea hereticis

aduersantibus / et prius quod fidem
scripturarum opponentibus in vale
scentibus / necesse fuit ut fides
in symbolo apostolico contenta mun
niretur opponentibus et declarantibus
et ob hoc fuit per modum alia
symbola edita Tamen quia per nota
ipsa quae symbola fuerunt in
stituta et ut omnes fideles
diuersis temporibus nacionibus
et gentibus quasi in una fidei
unitate intelligunt et regula
conueniant ut si in morbis et
sequentur saltem in credendo
et absolute principalibus concordarent
prima de tercio prius deus scilicet
fides ut idipsum dicant omnes
Tertium autem symbolorum subsistens
in prima et completorio ad repre
tandum ecclesie primitiue septimum
qui apostoli metro incolorum
nona adolebant mane predicare
fidem Iohannes xx ubi ideo dicitur
subsistens et in eadem assig
nificandum sic hic sit lex contra
deus puniat / Ieremiah xxxi / Dabo
legem meam in uisceribus
eorum et in cordibus eorum scribam
eam qua lege et Augustinus libro
primo de symbolo capitulo 1
gloriam fidei quod est symbolum
et cum accepistis mente scribite
et cottidie apud uos dicatis
et inquiete dicat Symbolo
uos munite Rursus Idem
Augustinus fides catholica tradenda
datur in symbolis per nos ut
nouellos opinans ut credendo
sic uiuat et uiuendo cor
mundet cor mundato quod
credunt intelligant
Et quia sacramentum eukaristie
cottidie in ecclesia
frequentatur Ideo de ipso quod
sit credendum et simpliciter
sit aliquid dicendum de quo est
hic tenendum quod in hoc
sacramento uerum corpus Christi

Luce xxii obsecro ut uos fratres per nomen domini nostri Iesu Christi
ut idipsum dicatis omnes et non sint in uobis scismata
/ sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia

et verus sanguis eius non tantum signi-
ficat. Vnde etiam docet continere
sub duplici specie scilicet panis et vini
tantum sub uno non duplici sacramento
Et autem per consecrationem sciendum
que fit in prolacione verbalis fore
adverbio in sentencia super pane scilicet
hoc est corpus meum super vinum
vero hic est calix sanguinis mei
quibus verbis cum in intencione consecrandi
a sacerdote prolatis transsubstanciatur utriusque
elementi substanciam in corpus et
sanguinem ihesu christi remanentibus
speciebus sensibilibus in quarum utraque
continetur totaliter non divisibiliter
sacramentaliter totus christus in quibus
etiam permanet in nobis ut ille qui
qui digne accipit non solum sacramentaliter
cum corpore et tanquam spiritualiter
et manducando corpus christi misticum
incorporatur et in se ipso reficitur et
purgatur. Sed qui vero indigne
accedit iudicium sibi manducat
et bibit non diiudicans sanctissimum
corpus christi. Indigne autem accedit
qui in peccato mortali vel cum proposito
peccandi ut infidelis non vere credendo
accedit. Hic plura quere. Si sacerdos
nesciat [illegible] aliter et solam
aquam infudisse in calicem in
ipsa [illegible] et ita inter
aquam et vinum [illegible] absorbetur
[illegible] non nisi [illegible] fiat consecratio
sanguinis [illegible] est faciendum
[illegible] in neggligenciam accidit
et [illegible] corrigitur [illegible]
[illegible] Sanctus thomas
in 3a parte summe sue q. 83 si ante
consecracionem vini hoc percipiat debet
aqua effundi et vinum infundi
et procedere ulterius. Sed aut post consecracionem
hoc perpendat et aut sumpta
aqua iam effundat effundetur
et vinum infundat et ibi simul
[illegible] incipiat. Sed aut post super
corpus hoc percipiat debet vinum [illegible]
[illegible] infundere et aliam hostiam
ponere de novo cum sanguine
consecrandam et debet apud canonis
inchoare et debet in fine hostiam
de novo consecratam cum sanguine
sumere non obstante quod aliam prius
sumpsit nec obstante si plus aqua
que in calice fuit sumpserat

anima propter receptionem sacramenti et
[illegible] pendet quia [illegible]
summa. Sed sanctus thomas circa
et [illegible] publice celebrantem dicit
scandalum si nova hostiam ponet
Vo sanctus doctor subtilis super sentencias
ponit aliud modum [illegible] saltem
in ultima parte scilicet qui plus [illegible]
post sumptum sive corpus sive aque
[illegible] sufficiat ut perfecte sint
sacramenta quod vinum et aqua in
fundantur in calice in morem
laudabilem et sacerdos [illegible] ad
[illegible] cum calice sit [illegible]
dictatur [illegible] consecracionis sanguinis
ibi incipiendo Simili modo postquam
cenatum est usque ibi et vobis memores
Sed non fiet dicat eorum [illegible]
[illegible] et finiat in nomine
Sunt sanguinem sit consecratum et
agat eucharistiam [illegible] consignata
Circa illum [illegible] duorum [illegible]
[illegible] digne agere duplicat [illegible]
[illegible] quia si pollucio nocturna
impediat acceptionem eucharistie
Respondet per thomam super 4 sententiarum
dist. 9 [illegible] quod homo digne
ad sacramentum eucharistie accedat
tria requiruntur. Primum mundicia consciencie
que non nisi peccatum tollit. Secundum
elevacio mentis in devotam [illegible]
devocionem et hoc [illegible] [illegible]
ut occupacionem aut evagacionem
[illegible] sine peccato [illegible]. Tercium
est mundicia corporalis unde et
celebrantes et [illegible] aliquo sit
mentem [illegible] reverenciam [illegible] mag
[illegible] et [illegible] peccatum impedit
2o [illegible] seu devocio 3a
corporalis mundicia et hec tria
[illegible] sit [illegible] in aliquam
pollucionem nocturnam quia [illegible]
[illegible] quia [illegible] et [illegible]
hoc homo magis vel minus impeditur
Vnde distinguendum est de pollu-
cionibus. Nam pollucio contingit
quandoque [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Aliquando [illegible] de
[illegible]. Aliquando cogitacionibus
precedentibus et concupiscencia. Aliquando
[illegible] [illegible] pollucionibus
in mundicia corporalis est [illegible]
[illegible] [illegible] mentis non est

Thomas 9-2

nisi in illis pollucionibus que accidunt
ad ymaginacionem. Nulla ergo
pollucionum istarum est peccatum aliqua
racione set est signum vel effectus peccati.
Considerandum est ergo an cogitacio
turpium que aliquando est sine peccato
ut in confessionum audicione in
qua turpia narrantur. Aliquando peccatum
veniale cum cogitacio turpis ad
affectionem delectacionem pertingit sine
consensu quandoque est mortale cum consensus
delectacioni adiungitur. Et quia
cogitacionem turpium deprimendo ad est
delectacio et delectacionem consensus. Sed
in dubium venit utrum religiosus
pollucio ex peccato accidit aut non
et in quo veniali vel mortali. Videndo
igitur dubitatur de consensu quid
vertitur. actum pollucionis communionem
debet abstinere. Si autem non in-
cubat expresse in venire consensum
non processisse et necessitas urgeat ad
alia aut pacem ut accedere
vel celebrare. Si autem non incubat
aliqua necessitas melius est abstinere
propter reverenciam sacramenti. Si in
celebrat non peccat mortaliter
sed venialiter. Aliquando autem pollucio
ex illusione. Si illusionis in
nobis causa precessit idem
est iudicium quod de cogitacione precedente.
Si in nobis ea non precessit sed
potius alia causa et nichilominus
pollucio frequenter accidit et precipue
in diebus quibus est communicandum
signum est quod diabolus fructum
eukaristie conatur impedire.
Unde in tali casu consulendum sicut cui-
dam monacho ut in collacionibus
patrum legitur qui communicavit et diabolus
videns se non posse contemni in
futurum ab illusione cessavit.
Si accidit ex debilitate aut pena
idem est iudicium quod de pollucione
que ex turpi cogitacione precessit
nisi in hoc quod non ita deflendum
contingit peccatum mortale nisi
precessit consensus ubi sicut in cogitacione
turpi quod aliquando contingit. Hec

pollucio sine ymaginacione turpi.
Illa vero inmunis. Illa vero autem pollucio
que accidit ex debilitate vel ex super-
fluitate nature non est signum
alicuius peccati. Sed propter delectacionem
mentis in dulce sit ad ymaginacionem
turpi contingat. In immundiciam autem
corporalem licet et non sit necessitas immineat
nec devocio expostulat tunc non impedit
et precipue cum sine ymaginacione
accidit licet sit propter reverenciam sacramenti
abstineat laudandus est quia conformitas
non est pena. Et quia non sit de
facili cognosci ex qua causa contingit
tutius est communicare abstinere nisi necessitas
incumbat debet autem abstinere per 24
horas quia in tanto tempore spiritus
nature deordinata per corporalem
immundiciam et mentis confusionem
recordinatur. Item queritur si
musca venenosa vel aranea vel
aliud huius cadat in consecracionem in
calice vomitur effundatur et lotio calicis
ad vinum cum aqua infundatur.
Si autem post consecracionem acciderit
debet dominus caute capi et diligenter
lavari et comburi et ablucio cum
cineribus in reliquiis reservari. Venenum
aut si affuerit nullo modo calix sumatur
ne calix vite vertatur in mortem
debet autem venenum in calice captum
diligenter in vasculo apto conservari et
ne sacramentum maneat imperfectum
calice aut veneno mundato quod
post consecracionem in vinum et aliud
vinum cum modica aqua infundatur
et verba consecracionis dicantur ut
supra in prima parte. Item queritur
si sacerdos non recolit se dixisse
aliquid eorum que dici debuit.
Dicendum quod si non habet de obmissione certam memoria
precedat ante se quia quod multa dicat
non recordatur omnino. Si autem certam
memoriam habet omnino vel etiam
probabilem se verba consecracionis non
dixisse vel puta ista hoc est
corpus meum vel ista aut aliquid
eorum hic est calix sanguinis mei
debet formam consecracionis resumere
et verba ceterorum in textu posteriore.

Tria causa po- / lucionis possit / esse peccatum / principale ut c

ad

nob

q 7a

q 8

de 6m

tum intencione consecrandi. ¶
Quinto queritur si aliquid de pre-
ciosissimo sanguine stillaverit quid sit agendum
est. Respondeo quod si per negligenciam
aliquid stillaverit de sanguine super terram
aut tabulatum ante altare lingwa
lambatur sanguis et tabula vel si
terra fuit radatur et rasura igni com-
buratur et cinis in altari condatur
et sacerdos xl diebus peniteat. Si super
altare non vel porta palla stillaverit
talis sorbeat sacerdos stillam et tribus
diebus peniteat. Si super linteum
corporale stillaverit duobus diebus. Si
usque ad secundum linteum novem diebus.
Si usque ad tertium viginti diebus
peniteat et linteamina abluantur
tribus vicibus presbytero calice
supposito et aqua ablucionis vel
sumatur vel in loco sacrario reddatur.
Et [illegible] ut post illa ad quam
stilla sanguinis pervenit abscindatur
[illegible] et cinis in loco reliquiarum
reponatur. Debet etiam illis diebus penitere
ieiunare in quadragesimalibus
cibis et communione carere secundum
aliquos. Sanctus Thomas super quarto
sententiarum [illegible]. Sed pena
sit arbitraria iudicis dictorum dierum
in [illegible] et [illegible] considerate
quod in illis diebus debeat penitenciam
agere pensatis circumstanciis persone
et negligencie puniendum et secundum hoc possit
dicta pena in ieiuniis et cessatione
a communione aliquid diminui [illegible]
addi. Si hostia per negligenciam
super terram vel tabulatum ceciderit
similiter fiat. ¶ Sexto queritur. Si
hostiam quis evomuerit
et cetera. Respondeo si laicus hostiam
pre ebrietate vel voracitate
evomuerit xl diebus peniteat.
Si clerici sunt vel monachi
vel dyaconi vel presbyteri lx diebus peniteant.
Episcopus c diebus. Si autem per infirmitatem
evomuerit septem diebus quia
non debet sumere ex quo in patrem?
vertere vomitus autem debet cre-
mari et cineres debent recondi
in altari. ¶ Septimo queritur. Si
mus aut aliud animal propter negli-
genciam custodiam speciem comedit
quid est agendum. Respondeo quod si propter
aliquam hostiam consumptam et ideo debent
in sacrario poni et ibi reponi. Item si per ne-
gligenciam hoc evenit debet xl
diebus peniteri. Si autem hostiam
amiserit vel propter eius in [illegible]
non possit debet xxx diebus peniteri
tales ut est supra [illegible] per sanctum
Thomam [illegible]. Quod si ibi [illegible]
prestat custodia eukaristie in [illegible]
[illegible] eukaristiam vel [illegible]
[illegible] nichil [illegible] accedit
tribus mensibus ab officio suspendatur
et si peius negligenciam aliquid
acciderit graviori subiaceat
ulcioni. Extra de custodia
eukaristie c. j°. [illegible]
[illegible] et sumi bene.
Octavo queritur si aliqui hostie propter
simoniacam vel excommunicationem celebrantis
remaneant in altari [illegible] celebrans
consecrat vinum et ille sunt consecrate et
si una gutta aut plures adheserint
calici [illegible] et ille sunt consecrate.
Respondeo super albam [illegible] cum missa [illegible]
vel hostie ille neque gutte consecrantur
quia nichil debet intendere. Intencio
enim consecrandi sacramentum requiritur
in eligendo. ¶ Nono queritur. Si sacerdos
in missa recordatur se comedisse
vel excommunicatum esse aut in alio
gravi delicto quid est faciendum. Respondeo
secundum sanctum Thomam in ultima
parte q. 83. Si hoc evenit ante
consecracionem tutius est dimittere
missam nisi absonat. Si post
consecracionem in tempore evenit debeat
et cetera. [illegible] confitendi
confitendi et perficiat conveniens ne
[illegible] quia in [illegible] est sacrilegium
sacrificium derelinquere imperfectum.
Credo [illegible] conpetentem
oracionem [illegible] et [illegible]
simbolo [illegible] [illegible] christi
[illegible] divinitatis et humanitatis [illegible]
[illegible] ab apostolis [illegible] in [illegible]

8
no

Ar

se collecta / Unde est secundus qui de
sacratissima divinitate christi divinitate
et humanitate confingit vel agere
seu tractare / Nam contingit quod
quibusdam clericis fama crede / Hoc credita
intellige / Tercio ipsum militem dicere
seu enunciare credo autem est
per ipsum tenem / intellige primum secundo
dicere seu enunciare est per beatam
et venerabilem locutionem primum saluta-
rem divinitatem et unitatem saluta-
rem unum in essentia et trinum in
personis dei filium conceptum et
natum de virgine etc / Unde hoc sym-
bolo continetur traditur ante
apostolorum sit simpliciter sine recondita
et beatus etc. ... in medio ... aut
per aliqua inconvenientiam nam etc
dicta sunt intelligenda est labo-
randum cum dei adiutorio in
symboli expositione seu declaratione
/ Unde hoc primo beatus quem sanctum
petrus posuit possumus considerare
septem de essentia unitate primo
quia dicitur in singulari credo in
unum deum et non in plurali / Hoc in-
telligentie repugnantem in hoc nomine
deum qui omnia videt et novit /
3o benivolentie patrem in hoc quod
dicit patrem cuius est filius homo
secundum eos ... / Quarto ponit
sublimitatem cum dicit omnipotentem
nulla alia potentia est equalis nec
tam aliqua precedit / Quinto
conplacentie caritatem in hoc quod
dicitur creatorem / Nam ex omni te
minima deus res creavit et sic eis
per se commune / Sexto excellentie
dignitatem per hoc quod dicit celi
creator id est creator omnium rerum
spiritualium scilicet angelorum qui sunt res
corporalibus dignitate / dignioris
et nobilioris ex quo ... deus
facit cognoscitur eis dignior /
Septimo permanentie firmitatem
et hoc quod addit et terre per terram
enim sunt intelligimus omnes res
corporales non solum terra in singulari
elementum sed et celum / et quod
infra celum et terram corporalia

continentur et omnia tam celum corporale
quam terra sunt res stabiles et perma-
nentes et firme / inter que omnia
determinatur est deus creator carum
et ideo habet in hoc nomine terra dei
permanentie firmitas / Sed non ad primum
in primo dico quod omnia dominus credere
continet unitate / quamvis in deitate
sunt tres persone / non tamen ibi
sunt tres essentie aut tres dii
sed unica essentia et unus solus verus
deus deuteronomii 32o Videte quod ego sum
deus et non alius preter me / deus
Tracto et cogita in corde tuo
quod dominus ipse est deus in celo
sursum et in terra deorsum et non
est alius et deuteronomii 4o Dominus
deus tuus unus est et in psalmo xxxiiio
videte quod ego sum solus et
non alius deus preter me / Item
Isaie 45o Ego dominus faciens omnes
et stabiliens terram et nullus in eorum
sensus / absque me non est deus et
declarari autem potest quod tamen
unus sit deus et unica sola essentia
divina sicut hoc est deus quo melius
et maius cogitari vel aperiri
non potest / Sed si ponerent plures dii
quilibet eorum esset tale et tantum bonum
quo melius et maius cogitari
non potest et cuiuslibet nostre quod deus
dicitur / quia sic essent duo dii essent
duo summa bona et sic quilibet eorum
esset bonum simpliciter summum et sic
summa potentia sed potentia omni-
potentissima / Sed duo bona summa
non possunt simul esse nec due potentie
summe seu omnipotentissime possunt
esse simul / igitur nec duo nec plures
possunt simul esse / quod autem duo bona
summa non possunt simul esse probatur
sic / in infra summum bonum / sunt
omnia ad ipsum respectus omnia alia
et ad ipsum ordinantur omnia alia
tamquam in finem ultimum
quia si essent duo summa bona
unum eorum non sit ab alio dimissum
unum esset infra alterum dependens
ab altero et ordinatum ad ipsum
/ sed quod est infra aliud in natura
et ab alio / et ad aliud ordinatum

est 1o ds

Ey
no

Isa

Nec est summum bonum ut tale bonum
quo melius et maius cogitari
non potest / nam esset deus / igitur et
creatura / Item quod due ~~potencie~~
omnipotencie seu due potencie
omnipotentissime non possunt simul
esse / quia quicumque habet potenciam
omnipotentissimam ille potest facere
quod omnia alia potencia alia nichil
possit / Si ergo duo essent una dei
simul illi essent omnipotentissimi unus
eorum posset facere de alio quod nichil
posset et econverso / Et tunc potest amplius
potencia ille non est deus ergo sic
duo dicant plures nunc autem
essencia divisi illius eorum deus quod
et implicacio et dicitur Igitur
impossibile est esse duos aut
plures deos in essencia distinctos
Dubius patet quod hic primo in divinis sit
deus et filius sit deus aut spiritus
sanctus sit deus non tamen tres ~~om~~
~~potentissimi~~ dii sed unus deus Similiter
sicut quibus deorum sit summum bonum nec
tres omnipotentissimi sed unus
omnipotentissimus et unus omnipotens
sicut sunt unus deus in quo dominus ecclesie
Credo dicta est ut credere deum credere deo
et credere in deum secundum magistrum sentenciarum
libro iii° distinctione xxiii qui dicit credere
deo est credere vera esse que deus
loquitur quod etiam mali faciunt et nos
credimus bonum sed non in hominem
Credere deum est credere quod ipse sit deus
quod etiam mali faciunt quia demones
Jac. 2 credunt et contremiscunt / Credere
in deum est credendo deum amare
/ credendo in eum ire / credendo ei
adherere / et eius membris incorporari
per hanc fidem iustificatur impius
Et hec bene notanda opponitur et fides
plus iuncta est caritati unus est
credere in deum ordinat hominem
ad amandum deum / ad faciendum
bonum / ad fugiendum malum
et ad diligendum proximum et hoc quia
actus ponit in notificacionem
illius quod est credere in deum / circa quod
dicitur credere in deum ~~ordinat hominem~~
~~ad amandum~~ est credendo amare
scilicet deum passum credendo in eum ire

Sed propius bonum credendo ei adherere
quatinus ad tollencias mali et credendo
Christi membris incorporari quod ... deo
bonum premium Dubius patet quod presens
in peccato mortali non credit in deum
Dubius unde dicitur et dicitur simbolum
qui dicit est in peccato mortali Item
quod adhuc tenetur et dicit simbolum
non mentitur dicendo credo in deum quia
dicit hoc in persona ecclesie sicut illud dicitur
Psalmi a mandatis tuis non declinavi
Et non adversatur intelligencie propri-
etatem quam deus creat a deo
de cognicione omnia futura et preterita
sunt ut dicitur ad hebreos iiii° Ut
aliquis potest cum late deo bocans in
fine quia sibi de consolacione ...
iudicata est ... que
singula aliquis in tempore ...
omnem deus enim cognoscit omnia
preterita futura et presencia ipse
etiam cognoscit omnia presencia
preterita et futura non solum illa tamen
dicta immo cognoscit omnia po-
ssibilia fieri et talia sunt infinita
Dicitur dei noticie vide si placet
distinctione 39 libri sentenciarum in
distinctionibus xxxv° xxxviii
et xxxix Nota omnia preterita
presencia et futura ac possibilia
sunt deo presencia non quantum ad veritatem
existencie sed quantum ad cognicionem
quia actu cognoscit presencia preterita
futura et possibilia et tamen actum
sue cognicionis quod est eternitas
ita quod nulla successio cognicionis
dei est in nunc quod complectitur omnem
successionem sine mutacione eius
sed et ideo omnia sunt ei presencia quod
hac simplici intuitu ...
creatura habet cognicionem ...
quia in cognicione eius transit
in preteritum et novam quam cognicio
de rei existencia non dicitur quod omnia
sunt presencia eternaliter sicut dicitur
quod omnia sunt presencia deo / et ideo
non ponitur memoria in deo quia
memoria respicit preteritum non
tamen in re sed ut etiam actus illius
cognicionis transit in preteritum
presencia ei convenient ponitur
ideo quod omnia presencia antequam fiant

quia presencia non dicit racionem sive cau-
sae in deo ut futurum sit dicit scien-
ciam licet non existat / Et non quod
sciencia dei non ponit existenciam
rei in se quia ut dicit necess-
[illegible] quia [illegible] habet
cognicionem scientie dicunt quod [illegible] facit
Sciencia vero qua quis scit rem
de illa ponit rei existenciam
non sciencia dei diversa nomina habet
Una enim est cognoscitiva omnium
possibilium dicitur sciencia sive cognicio
intelligencie / Alia est cognicio omnium
que sunt in universo mundo dicitur
visionis / Alia est cognicio que
sunt bona dicitur approbacio / Alia est
cognoscitiva eorum que futura sunt
dicitur presciencia sive provisio / Alia autem
est cognoscitiva eorum que a deo
facienda sunt dicitur disposicio / Ali-
quando est cognoscitiva eorum
que a deo premianda sunt dicitur
predestinacio / Alia est cogno-
scitiva eorum que a deo dampnanda
sunt dicitur reprobacio / Sed omnia et
multa alia deo attributa sive
sive cognicionibus omnia sunt in deo
Ideo sequitur cum paulo accipitur
hoc ergo divina sapiencia sive cognicio
factorum et contractorum [illegible] sciencia
diversa non tamen diversificatur. Et
racionem multiplicem huius est quia
deus habet cognicionem simplicissimam
et perfectissimam et quia perfectissima
est cognoscit omnia sub distinctissime
sub omnibus condicionibus quas
res habent vel habere possunt / Et preterea
scit esse futura futura / et presencia
presencia et bona scit esse approbanda
et mala scit reprobanda / et ideo hu-
iusmodi sapiencia seu cognicio diversa
recipit vocabula / Sed quia simul
stat cum sapiencia eius summa
simplicitate sunt et quod omnia
alia a se cognoscit in se et per se
Hic sequitur quod cognoscit scienciam
quod creata cognoscit increate
Secundo sequitur quod dependencia
cognoscit independenter
Tercio sequitur quod temporalia

cognoscit eternaliter / Quarto sequitur
quod futura cognoscit presencialiter
Quinto sequitur quod mutabilia
cognoscit immutabiliter / Sexto sequitur
septimo quod contingencia infallibiliter
et ita contingencia sunt divine
sapiencie totaliter infallibilia et hoc
est verum tam in contingentibus
que subiacent nature quam in
contingentibus que subiacent libere
voluntati humane / Et ideo cum
sapiencia seu sciencia dei infallibili
stat libertas et arbitrium liberi
arbitrii et qui vult intelligere profun-
dat ab alio ultimo secundo [illegible]
septem gradibus usque ad [illegible]
quod deus perfectissime cognoscit omnia
[illegible] / [illegible] intelligere
quomodo possit stare voluntatis create
libertas cum infallibilitate predestinacionis
Undecimo sequitur ad bonum quod benivolencia
que proprie in nutu in hoc nomine
pater / Nam deus summe bonus
est ipse communicat se plene filio et
spiritui sancto et per ea creaturis
quia bonum est diffusivum sui
ipsius / Communicat autem se deus
totaliter plene filio / Similiter de-
[illegible] communicat
se tota cum filio eciam totaliter
spiritui sancto / Prima communicacio fit
per modum nature et generacionis
Ideo ibi ille qui est communicans
dicitur pater ille cui fit communicacio
dicitur filius / Secunda communicacio fit
per modum voluntatis et per [illegible]
et filii spiracionem [illegible] quod pater
et filius spirant spiritum sanctum
In hiis duabus generacionibus seu
emanacionibus deus pater generans
communicat se totum et omne illud
quod est ipse generat filio et
[illegible] eciam cum filio communicat
spiritui sancto / Et ideo pater filius
et spiritus sanctus sunt eque boni
eque potentes / eque sapientes
eque perfecti / et nullus eorum est
alio maior vel melior aut
sapiencior quia omnem perfeccionem

qua habet pater habet filius sed
et spiritus sanctus et ergo. Est enim aliquis
pater quo deus per se sume et totaliter
~~communicat~~ communicat et quilibet se sit
communicat filio per in divinis communicat
se infinitam infinite filio et spiritui sancto
et sic fecit deus pater ab eterno. Quia
ipse pater et filius et spiritus sanctus
sunt producto creature communicavit
sua bonitate infinitam eius non
quidem infinite sed finite. Unde cum
a deo creata de quanto habet esse de
tanto participat de dei bonitate quam
se posuit ~~augmentis~~ singularitate
seu benivolentia et libertate omnibus
rebus impertitur quas creavit//
Et quia pater et filius et spiritus sanctus
sunt unum principium et unus creator
omnium creaturarum quilibet horum dicitur
pater creatione iuxta illud Deuteronomii
xxxii Numquid ipse pater tuus
t possessor [illegible] qui creavit et fecit te. Item
quia singuli communicatione divine
bonitatis tam in divinis personis
quam creaturis per originem et auctor
spiritualis in divinis est auctor signi-
ficato sic dicitur ad Ephesios iii° paternitas
ab ipso in quo omnis paternitas in
celo et in terra nominatur. Unde
Nota quod secundum quod pater multipliciter dicitur
scilicet creatione, adoptione, redem-
ptione, et gubernatione, et quantum
ad creationem est tam deus
et adoptione Romanos viii° In
quo clamamus abba pater. Et re-
demptione Ysaie lxiii Tu domine
pater noster et redemptor noster a seculo
nomen tuum. Gubernatione dicitur
pater [illegible] id ad Ephesios iiii° Unus
deus et pater omnium qui super
omnes et per omnia et in omnibus
nobis. Et Sapientie xiiii° Tu autem
pater gubernas providentia. Hec
mod quatuor actiones patrem / pater
potest referri ad quamlibet personam
in divinis scilicet patrem et filium et
spiritum sanctum quia dicuntur in deum
patrem quia quilibet eorum operatur
creationem adoptionem

et redemptionem et gubernationem
eo quod opera trinitatis ad extra sunt in-
divisa [illegible] sicut carnem [illegible]
relatio adoptionis [illegible] personaliter
accipitur tunc ipse sit in ordine
originis prima persona cui competit
prima auctoritas creationis ad-
optionis gubernationis et redem-
ptionis et ei attribuitur persona
quia omnia sunt creata. Preterea
quando pater personaliter accipitur tunc
dicitur pater generatione iuxta illud
psalmi Dominus dixit ad me filius
meus es tu ego hodie genui te et
2 ad Corinthios primo Benedictus deus et pater domini
nostri Ihesu Christi

Omnipotentem [illegible]
[illegible] sublimitas [illegible]
omnipotentem [illegible] omnipotentia
[illegible] libro primo [illegible]
[illegible] et [illegible] Exodi xv°
omnipotens est nomen eius
et Apocalipsis iiii° Sanctus sanctus
sanctus dominus deus omnipotens qui erat
qui est et qui venturus est. Et dicitur
ille deus omnipotens qui potest omnia
que possit aliquid posse ut
[illegible] deus omnipotens est quia
possibilia [illegible] potest sine
adiutorio alicuius [illegible]
quia [illegible] sunt solus et
[illegible] et [illegible] sunt
quedam possibilia [illegible] que
deus sine creatura [illegible]
[illegible] creatione [illegible]
[illegible] potest sine [illegible]
[illegible] homo potest sine [illegible]
ut [illegible]
[illegible] omnipotentie tria
requiruntur primum quod sit liber in
altissimo libertatis ita quod possit
facere libere quecumque vult et a nullo
possit cogi. Psalmus Omnia quecumque
voluit fecit in celo et in terra et
in omnibus abyssis. Secundum est quod
sit fortis in ultimo fortitudinis
ita quod sit tam fortis quod a nullo
possit impediri aut prohiberi
eius potentia. Tertium dicitur//

Vos non accepistis spiritum servitutis iterum in timore
sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater

indicacione tua cuncta sunt posita
et non est qui resistere possit vo
luntati tue. Preterea omnipotens est qui sit
ampla in ultimo amplitudinis
potencie ita quod ad agendum et
efficiendum quecunque non indigeat
aliquo alio sine ultimo adminiculo
et quod sit sibi ita facile creare
celum sicut vermem quecunque mi
nimum seu quecunque proximum
[illegible] domino. Unde dicto est
quodquidem sufficiale et homini. Reg.
de domino. Non est domino diffi
cile salvare in multis vel in paucis.
Sed utrum dominus deus est vere
et proprie omnipotens ita quod ei non
debeantur actus culpabiles ut
mentiri male agere peccare
posse ligari vinciri. Videtur
quia eius potencia est ordinata
et ideo talia mala posse non est
posse sed est deficere sicut
et posse ledi, obviari, falli
corrumpi infirmari et mori deo est
impossibile deficere. Et ideo talia non sunt
attribuenda sue potencie. Sed
actus penales sunt deo attribuendi
ut mereri dolere flere et sic
actus corporales seu naturales ut
dormire ambulare [illegible] quia potencia
est completa et ideo non potest deficere
in bonum agendis sed potencia vero agendi
in homine quedam deficit scilicet
tamen quod homo peccat. Et ideo
potencia hominis que venit ablata
et est deficit in homine qui moritur
ut potencia dei potest flectere sicut
potencia paciendi neque potest indigere
sicut in actibus corporalibus
sit fatigacio et indigencia
ut actus in quibus concurrunt sunt
omnipotencie dei attribuendi ut
possit facere maiorem vel meliorem
se vel aliud deum equalem sibi
vel possit facere actum infinitum
in magnitudine et perfectione. Quia hic
deo deo omnia possibilia sunt et
possibilia minimum in quibus

et in anselmo in libro Cur deus
homo est impossibile apud
deum. Et hoc habet in quibus clemencia
non possit nichilominus esse omnipotens
quia eius potencia est completa summa
et ordinata. Ceterum tamen talia
se opponunt virtutes dei non est
apta [illegible]

q^o Hic homo queritur an deus possit
facere de corrupta non corrupta
[illegible] dicunt deus omnia possit
facile non potest deus facere de cor
rupta in corruptam. Videtur
quod non potest quia non potest non fuisse
quod preterit. Unde Augustinus contra
Faustum dicit. Quia quicumque dicimus
aliquid fuisse id verum est quia illud
de quo diximus preterit et iam
non est. Hunc similiter deus facere
falsum facere non potest quia non
est contrarius veritati. Concedendum tamen
est quod virgo in origine corrupta
possit reintegrare [illegible]
et possit de potencia sua absoluta
dominus deus virgini sit integre
incolumem reintegrare. Sed
non de potencia sua ordinata quia
non habet de potencia vel potencia
sua ordinata sed quod ordinat
quod corrupta numquam recipere velit
incolumem virginitatis. Sed   q^o 2
queritur an deus possit facere
aliquid creaturam omnipotentem
sed facit creaturam per quam
deus eciam omnibus facere creaturam
sit absque creatione sequitur   q^o 3
quod plures possent esse omnipotentes
creaturae deficienti et per consequens
possit esse plures dii. Videtur
propter illud quod sit deus ipse est
omnipotens et ipse est et homo igitur
est creatura quia omnis homo est
corporeus et anima constitutus   n^o
Dicendum concedendo quod Christus sit deus
et quod sit omnipotens quia in ipso
habitat plenitudo divinitatis. Colocen
sium et quod sit homo sed negandum
est quod ergo sit creatura quia ut
dicit in questione distinccione xxi [illegible]

hec ipso simpliciter ponitur / xpc est
creatura / tunc est negandum quia
ista est / Si aut(em) dicitur xpc s(ecundu)m q(uod) ho
est creatura / hec est concedenda quia
xpus est homo propter humanam
que est creatura / Ad probacionem
cum dicitur xpc est homo igitur xpus
est creatura non valet est qua ad pro-
bacionem qu(ando) dicitur omnis homo constitutus
est ex corpore et anima rationali hec est
concedenda / et hic non sequitur non
cum omne constitutum ex corpore
et anima rationali est homo ut patet
de humanitate xpi qui est constituta
ex corpore et anima rationali actu non
est homo s(ed) humanitas seu na-
tura / dicitur adhuc omnis ho
est creatus / xpc est homo igitur
xpus est creatus et consequens
est creatura / Tunc negando ...
quia aliquis homo s(cilicet) homo xpc
non est creatus ut iste homo de-
[illegible] [illegible] [illegible] ... si iste
homo produxit omnes creaturas
[illegible] et creat stellas et eciam
potestates omnipotens [illegible] [illegible]
sunt concedenda [illegible] quia hic
iste homo denotat personam
eternam s(cilicet) filii que assumpsit humanam
naturam sibi unitam in unitatem
suppositi et ista persona creavit omnes
creaturas [illegible] et stellas ut in
Qo 3 textu ... Tercio queritur utrum ei
omnipotentiam conveniat omni persone
in divinis / Dicitur quod sic per symbolum
Anathasii in quo dicitur omnipotens
pater omnipotens filius omnipotens spiritus sanctus
non tamen tres omnipotentes / sed
unus est omnipotens [illegible] [illegible]
tres omnipotentes et si hic omnipotens
capitur [illegible] non nominaliter
No Dicitur quod omnipotencia appropriatur
patri potius quam filio aut
spiritui sancto tamen sunt omnipotentes
et unus omnipotens / Dicitur quod hoc ad
[illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Tunc in
creaturis solet non destruens
pone in patre propter antiquitatem

In filio solet non ignorancia propter
iuventutem et inexperienciam et non
spiritus sancti [illegible] in vehemenciam
Sequitur 2o quia sicut ab homine cum
spiritus in naturis eius dicitur ne putaretur / Et corporalis gravitas propter senectutem
similiter et sic in divinis sicut in
creaturis pater albus non solum potencia
sed omnipotencia senior / et ideo dicimus
Credo in deum patrem et filio appropriatur
non solum sapientia sed eciam contra ne
videretur minor immo stultus aut
minus expertus / Spiritui aut(em) sancto
attribuitur bonitas ne putaretur crudelis
aut vehemens [illegible] / spiritus tamen
bonus dicitur / Tunc dicitur cum quo
filio appropriatur sapientia sed patri potencia
quare non dicimus in symbolo Credo
in filium [illegible] sicut dicimus
Credo in patrem omnipotentem / Dicitur
quod hoc non fit quia quidam errabant
circa omnipotenciam qui dicebant non
omnia esse a deo ut deum non omnia
posse non aut(em) errabant circa di-
scionem vel bonitatem / Cum quo dicitur
ponitur ad excludendum errorem
in patre de omnipotencia contra
ex omnipotentissima ad bonitate / Tunc
Alia ratio est et fortior quare
quia omnipotencia soli deo convenit
et non communicatur ut bonitas
est enim aliqua et communicatur
et bona que tamen non est deus
sed pura creatura et ideo ut articulus
qui de solo deo [illegible] non
fuit [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] aut bonitate sicut de omni-
potencia / Sed dicitur omnipotencia ad
[illegible] [illegible] [illegible] dicitur
deum non esse omnipotentem / omnia
non omnia [illegible] que vult / Tunc
Questio secunda Dicitur quia deus potest
facere [illegible] virtute [illegible]
sua / Dicitur quod [illegible] [illegible]
non potest non volebat quia
dei [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
quod hic est 1 ad Timotheum 2o
vult omnes homines salvos fieri
et 1 2o p 3o [illegible] [illegible]

et in tali parte iudicetur. Augustinus in libro enchiridion sicut magister allegat libro 2o dist. xl c. post: Deus vult omnes homines salvos fieri, i. nullus salvatur nisi quem vult salvari, sicut dicimus unus solus magister in hac civitate docet pueros, possumus dicere: iste magister docet omnes pueros civitatis, non quod omnes pueri doceantur, sed quia nullus docetur in hac civitate nisi doceatur ab ipso. Sic possumus dicere quod hic sit distributio: Deus vult omnes homines salvos fieri. Aliter potest dici quod hic sit distributio non pro singulis generum sed pro generibus singulorum, ita quod est sensus: Deus vult omnes homines salvos fieri, i. de quolibet genere hominum vult aliquos salvos fieri. Sic dictum est in arca Noe: omne animal, i. omne genus animalium, non etiam singula animalia quae fuerunt in arca. Declarabatur ut in praecedentibus quod si deus non vellet salvare eius divinae voluntatis quod non omnes voluntas sit ... sed est sententia vera quod dei voluntas semper est iustissima et efficacissima quia non potest abscondi eo quod in deo idem sunt voluntas et veritas, nec potest impediri et ideo efficacissima quia in deo idem voluntas, virtus et potestas.

Significata autem divina voluntas quae est voluntas beneplaciti per voluntatem signi quinque modis, scilicet praeceptione, prohibitione, consilio, impletione et permissione. Unde versus: Praecipit et prohibet, permittit, consulit, implet. Voluntas qua vult nos bonum agere innotescit per praeceptum, et qua vult nos aliquid super erogare manifestatur per consilium, et voluntas qua vult nos a malo declinare ostenditur nobis per prohibitionem, sed quod prohibemur mala agere et si impleamus quae praecepit

consuluit et prohibuit, hoc sit dei voluntate efficacissima operante et eo efficiente. Sed deo praecavente et declinare nisi deo nos iuste deserente et permittente nos cadere. Et cum Augustinus libro de ... dicit: iustitia est ut sit ... ut non infringat leges quas indidit, et sic cooperetur rebus ut ipsas agere proprios motus sinat. Sed permittat et non si liberum arbitrium bonum ... permittat in malum cadere, hoc non permittit iniuste, sed iuste, et ideo si aliquem relevat et ... aliud vero deserit, hoc non iniuste facit quia ... Si quis aliquis quaerat quare magis uni vel alteri peccatori sua largitur gratiam et quare unum salvat et alium damnat, ibi ... in ... legat et exclamat cum apostolo: O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius. Quis enim cognovit sensum domini.

Quintum principale huius articuli est dei caritas efficacissima quae nos comprehendit in omni et est creator ... bonitatis, sicut bonitatis est diffusiva et bonitas. Et quod Augustinus libro 1o de doctrina christiana: quia bonus est deus sumus, qui nos creavit per sua bonitate et ad imaginem ... ut ipsum laudemus ... Deus est creator caeli et terrae, i. omnium rerum sive sint caelestium et terrestrium, visibilium et invisibilium, quia dominus ... machinae mundialis ... et ... ab ipso solo qui est primum ens et finis omnium aliorum. Cuius potentia ... infinita et immensa ... in omnibus ... numero, pondere et mensura, per hoc quod dicitur Sapientiae.

Sapientiae xi: Omnia in mensura numero et pondere disposuisti.

omnia fecisse concluditur error
~~potentium~~ ponentium mundum ab eterno
19c per hoc quod dicitur de nichilo concluditur
error ponentium eternam sive ylem primam.
Per hoc quod dicitur a se ipso solo concluditur
error ~~machineorum~~ manicheorum
ponentium pluralitatem principiorum.
Per hoc autem quod dicitur qui est summum primum
et summum concluditur error ponentium
deum fecisse inferiores creaturas
ministerio angelorum. Per hoc quod dicitur
in numero pondere et mensura
ostenditur quod creatura est effectus summi
creantis et vestigium sui creatoris.
Omnis enim creatura est distincta quoad
numerum ponderata quoad bonum mensurata
quia finita et modificata. Notandum
est quod deus triplicem creavit creaturam
No scilicet pure spiritualem ut angelos, pure
Spual corporalem ut elementa et celum
et creaturam partim spiritualem et
partim corporalem scilicet hominem. Cuius
anima est creatura spiritualis, cor-
pus eius est creatura corporalis. De
creatura spirituali et ~~incorporali~~ in
corpore scilicet sunt angeli sic hoc
dicatur. Deus condens ab initio angelos
fecit bonos et creavit eos in
gratia gratum faciente secundum sanctum
Thomam super 2o libro sententiarum et
constituit eos medios inter bonum
summum et incommutabile et bonum
commutabile quod est bonum creatum
ita quod si converterentur ad summum
summum bonum scilicet deum super omnia
ascenderent ad statum glorie de statu gra-
tie. Si vero converterentur ad bonum
creatum per amorem inordinatum
seu concupiscentiam sic ipso ruerent in
malum culpe et pene. Demum
lucifer inter angelos excellentior
despecto bono summo appetiit
excellentiam volens aliis superesse.
Ideo cecidit cum ceteris consentientibus
sibi. Cadens autem factus est

in peccatore obstinatus et excecatus
et confusus a dei contemplatione
et deordinatus in operatione. Toto
intentus conamine ad subvertendum
hominem per temptationem multiplicem
quod cum ab hominibus vincitur et bono-
rum ad amorem dei. Hinc est quod omnia
que agit male agit. Hec omnia
deus iuste permittit ad ornatum
malorum laudem vero bonorum. Erant
ergo angeli a deo aversi statim sunt
obstinati per impenitentiam. Sic angeli
ad deum conversi statim sunt confirmati
in gratia perfectionem in bona voluntate
ipse illuminati in ratione 2m cog-
nitionem vespertinam et matutinam
ipse formati in dilectione compassiva
sive motiva. Et ipse ordinati
in operatione sive contemplativa
sive ministrativa. Et hec 2m triplicem
ierarchiam scilicet supremam, mediam
et infimam. Ad supremam ierarchiam
spectant tres chori supremi videlicet
seraphim cherubim throni. Ad
mediam ierarchiam spectant
dominationes, principatus, potestates. Et
ad ultimam ierarchiam spectant
ultimi tres chori scilicet virtutes archangeli
et angeli, ex quibus angelis plurimi
sunt in ministerium missi et ad custo-
diam hominum deputati quibus ministrat
custodientes ne stantes cadant
et cadentes adiuvat ut resurgant.
Creatura vero corporalis a deo formata 9. m. Corporea
tota consistit in celesti et elementari
natura. Ita quod celestis natura cor-
porea est in tres partes celos
distincta scilicet empireum quod est supremum
et sanctis angelis repletum. Et
cristallinum quod est infra empireum
et super firmamentum quod est celum
stellatum in quo stelle fixe sunt.
Inter firmamentum sunt septem orbes
planetarum qui sunt saturnus [illegible]
iupiter mars sol venus
mercurius et luna. Creata vero
elementaris in quatuor speras di-
stinguitur scilicet ignis aeris

aque et ignis. In quibus quattuor sunt
elementa sive mixta corpora videlicet
multa. Et sic procedendo a summo
celi cardine usque ad centrum terre
sunt .x. orbes celestes et quattuor
spere elementales ex quibus integratur
et constituitur tota machina mundi
sensibilis distincte et perfecte et
ordinate. Ita quod celestia influunt
in terrestria et elementalia. Primo
faciendo distinctionem temporum, dierum
scilicet et annorum. Secundo influunt
causando generationem rerum generabilium
et corruptibilium scilicet rerum mineralium
vegetabilium sensibilium et corporum humano-
rum. Racionalis creatura que partim
spiritualis et partim corporea est facta
quia Deus animam hominis creat de
nichilo et facit eam vivam et
immortalem et intellectivam
ad ymaginem trinitatis inditam
per memoriam intelligentiam et
voluntatem. Fecit quoque eam liberam
electione ita quod non potest cogi. Et
tamen cuilibet homini animam Deus
creat quam cum infundit corpori
suo organizato. Nec est credendum
quod omnes anime cum anima Ade sunt
simul create sed singulatim creantur
cum corpora fiunt super illo loco. Et in singu-
latim creantur corpora. Corpus vero
primi hominis scilicet Ade fuit de limo
terre formatum et paradiso positum
et tamen et bene adequate conditum
[illegible] ut esset suo spiritui sub-
ditum ei obtemperans seu obe-
diens sine rebellione et posset
generare et tamen sine libidine
et esset vegetabile sine defectu
et immutabile ad durandum
in corruptionem non nisi per mortem
morte. Et absque altius datus est
ei locus paradisi terrestris ad
habitationem singularem. Mulier
vero formata est in [illegible] de latere
viri scilicet Ade eius in sopitum
et adiutorium ad propagacionem

et in mandatum et datum est eis
lignum vite ad vescendum et ad
vitam conservandam. Amplius
toti homini datus est duplex sensus interior
et exterior sensus carnis et
datus est ei duplex motus videlicet
imperativus in voluntate et executivus
in corpore. Datum est ei duplex bonum,
unum scilicet visibile et temporale, alterum
aliud invisibile et eternum. Spiritum
ergo homini dedit unum scilicet visibile
dedit ut quod possideret, alterum quod
inisset ut premium obtineret. Et
quia bonum eternum frustra promittitur
nisi adipiscendi premium. Ideo duplex
preceptum est homini datum, unum
nature ad custodiendum bonum
[illegible], aliud discipline
ad promerendum bonum eternum quod
nullo modo anclius potuit promereri
nisi per obedientiam que sine mundo
daret deditu. Unum autem de multo
[illegible] ad [illegible], preceptum
nature erat tacitum et inscriptum
[illegible]. Preceptum vero discipline
fuit de ligno scientie boni et mali
ne comederet ex quo homo tunc
nature sue fragilis et defectibilis
posset cadere quia non dum erat
in bono confirmatus. Ideo dominus
benignissimus ei contulit
[illegible] adiutorium scilicet duplex
et duplex discipline. Nam
[illegible] rectitudinis
[illegible] et sinderesim [illegible]
contulit ei ut posset recte iudicare
et per sinderesim ut posset recte velle.
[illegible] est [illegible]
[illegible] mali et inclinare ad bonum
[illegible] duplex adiutorium
sive discipline contulit unum quod
gratis datum et hoc erat scilicet scientia
illuminans intellectum ad cogno-
scendum deum suum et sancta et
[illegible] quam [illegible]
[illegible] aliud adiutorium erat
gratia [illegible] quo [illegible]
[illegible] et [illegible] scilicet [illegible]

Nota

Parti spiritualis
Parti corporea

Sumpsit

Regnus qua[illegible] admitionis ho
sunt sufficiens posse stare in bono
et proficere et a malo declinare/ Ex quo
[illegible] tradit non [illegible]
culpa cadit quia obedire
contempsit. Ex quo est secundum quod deus
facit hominem ut in eo [illegible] duo
opera consimiles fecit cum eo
mixtus maxime distantibus
in genere substantie scilicet in corpore
et anima conjunctas ut in homine ma
nifestaret dei potencia maxima
deus et fecit hominem in [illegible]
[illegible] sine culpa et
[illegible] miseria et pena ut
in eo manifestaret dei bonitas
Tercio deus fecit hominem volam deum
sive cognoscentem seipsum et omnia
creata quibus omnibus imposuit
nomina ut manifestaret in eo dei
sapientia quia concessit homini [illegible]
[illegible] angelos In mundo
[illegible] deus raptoribus [illegible]
scilicet paupertate [illegible] [illegible]
[illegible] filii et illorum [illegible]
sunt et [illegible] pont de paupertate
[illegible] [illegible] alia vendunt
[illegible] et [illegible] sunt alia rapiunt
[illegible] et [illegible] in egestate sunt
[illegible] paupertas ut causa qua
duplex assignari potest prima est
quia ipsi de [illegible] que [illegible]
et [illegible] omnibus bonis de [illegible]
[illegible] pauperum replere volunt
de quo loquitur [illegible] non de
relinquentibus sine [illegible] agere
[illegible] et debent cum [illegible]
de [illegible] et [illegible] [illegible]
non [illegible] pauperum laboribus
in [illegible] de paupertate cum non
colligunt [illegible] Secunda
est quia alii [illegible] eos
[illegible] eos sicut ipsi spoliant
pauperes Isaie xxxiii Ve qui
[illegible] qui [illegible] et [illegible]
[illegible] nonne tu spoliasti [illegible]
[illegible] spoliaberis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] illius qui sibi [illegible]

pauperibus [illegible] raptores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] liberalitatis [illegible] eis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] amoris [illegible]
[illegible] non illis qui [illegible] sunt bo
[illegible] illis qui non [illegible]
[illegible] causa est quia [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] et quiescunt
in loco [illegible] ubi violenti ponuntur
non quiescunt ut ponderosa quiescunt
in infimis locis levia in supremis
[illegible] in aliis locis ponuntur violenter
ad sua loca [illegible] sic accidit
de [illegible] que a raptoribus violenter
accipiuntur [illegible] [illegible] pe
raptores [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] vellent que possideant
non [illegible] eis [illegible] [illegible] eis
[illegible] [illegible] [illegible] quia possi
deant non [illegible] eis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] raptores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non in
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] non
[illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] visibiliter
rapit subito [illegible] [illegible]
visibiliter [illegible] [illegible] filii
[illegible] [illegible] fiant et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] rapit sufficienter [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et
impleverit [illegible] [illegible] suas
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gladius et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Job xxvii

hec est qs impii aput deum et
heditas molestorum quia ab omni
potente sursapiunt si multiplicati
fuerint filii eius in gladio erunt
et nepotes eorum saturabuntur pane
Rapine sunt quasi mole asi-
narie sine amore supposite collo
raptoris prov. xx Rapine impiorum
detrahent eos Et nota quod rap-
ina multum nociva est in pluribus
sicut et furtum immo plus quam
furtum [illegible] enim nocivum est
malum [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] ut patet in [illegible] [illegible]
peccat raptor semper contra iustitiam
[illegible] insolens quia [illegible]
qui subtrahit cum semper [illegible]
Vtinam [illegible] cotidie inquit
si potuissent sine fine vivere
ut potuissent sine fine peccare
ondunt quia in peccato quod tenue
cupiunt qui numquam peccare desinunt
dum vivunt Benigna igitur
iustitiam iudicantis [illegible] ut
numquam careant supplicio qui in hac
vita numquam voluerunt carere peccato
Gregorius xi° Avarus quia
peccavit deo Iob x° Surge
qui dormis resurge a mortuis
Ephes. v° In sedibus sunt
et adsunt [illegible] prov. iii°
domus impii [illegible] in egestate Ysa. iii
vestis quia [illegible] [illegible] misabilis
nudus et [illegible] prov. xxi Surge
[illegible] [illegible] tamen Isa. lx°
[illegible] eorum [illegible] eos [illegible]
[illegible] prov. xxiii° Hoc est homo
qui [illegible] se a contentionibus
Eccl. xxxi Diligentes in vino
noli provocare [illegible] consumavit
vinum Ignis probat ferrum durum
et sic vinum corda superborum arguet
in ebrietate potatum Aqua
vini in sobrietate Que est
vita que minuitur vino Et
defraudat animam mors Vinum
multum potatum Ebrietas [illegible]
in prudenti offensio minoris
virtute et faciens vulnera

virtutem et iram et ruinas multas
facit Amen [illegible] vinum multum
potatum Ebrietas animosi [illegible]
offensio minuens virtutem et
faciens vulnera Hec Salomon [illegible]
prius allegato Item probatur [illegible]
[illegible] pessimum enim qui enim
corrupit Amos v° Vino fuerunt
corruptum [illegible] et [illegible]
[illegible] prov. xxxi Item cor
[illegible] [illegible] contemptus
[illegible] cum reputamus [illegible]
et sanitas [illegible] sequitur
Eccl. xx° Offensam facit filios suos
admissionem et admonitionem [illegible]
[illegible] ut [illegible] et si
posuerit [illegible] medium [illegible]
[illegible] te dicit dominus Iob xxi
tenent tympanum et gaudent
ad sonitum organi ducunt in bonis
dies suos et in puncto ad inferna
descendunt Isa. ii° quia dies
domini super omnem superbum et super
omnem excelsum et super omnem
arrogantem et humiliabitur Eccl.
xiv° Qui [illegible] [illegible] suo
in [illegible] congregat et in bonis
illius alius luxuriabitur [illegible]
[illegible] [illegible] non satiabitur
dum consumet in iustitiam [illegible]
[illegible] animam suam Ecclesiastici
xxxi [illegible] reddet dominus
[illegible] et non [illegible]
[illegible] [illegible] omnibus
[illegible] superbiam Augustinus
[illegible] diligit [illegible]
[illegible] [illegible] Augustinus xx
[illegible] [illegible]
[illegible] totus homo
[illegible] Matth. xxv° Nolite
[illegible] vobis [illegible] super terram
[illegible] et illud [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] monetas Ioh. [illegible]
Qui non diligit [illegible]
in morte [illegible]
[illegible] [illegible]

1 vere hic scripta est quia secunda q[uod] ... [illegible]
... [illegible] ... et sic [illegible]
hoc et desipere liberi [illegible]

non diligit deum in morte dam-
natus est et ideo quamvis non habet actum
dilectionis sive honorandam est secundo
hic quibus innititur sicut ratio videlicet
rationis erit intellectus cognitionis sancti-
tatis quo videt que sunt de
ipsius actum rationis quo videt ea
que sunt intra se. Tertium actum
contemplationis quo videt ea
que sunt supra ipsum sicut actum ho-
mo post lapsum non habet
nisi sit illuminatus per gloriam fidei
et scripturarum intelligentiam simpliciter
est secundum quod adam quamvis ho-
mo ut supra dictum est de paradiso
est formatus adeo in medio
declivo hec quo ad corpus in
statura viri et paradisum est pars
ut dicit [illegible] in loco per
gratiam non cognovit in paradiso de
eva est adeo formata de costa
adam in illo quoque paradisi loco
est ambo adam et eva in
illo originali permansissent filios
sine libidine [illegible] generassent
tot feminas quot mares [illegible] adeo
filii eorum et filiorum filii in iustitia
originali fuissent nati sed in
non ideo fuissent in illa confirmati
actu fuissent in iustitia et [illegible]
[illegible] confirmati primi pa-
renti nec statim fuissent magni
in statura [illegible] in qua primi
parentes fuerunt formati nec
potuissent [illegible] actum [illegible]
statim [illegible] post nativitatem
[illegible] ut statim
mox fuissent sed per intervalla
temporum acquisissent in [illegible]
et [illegible]. Primum est
advertendum quod primus homo fuit
creatus cum gratia in qua fuit
omnes virtutes que nullam
imperfectionem includunt ut
sunt caritas, iustitia et fortitudo

et similia. Sed fuerunt alie virtutes que
in statu innocentie aliquam imperfectionem
important que tamen perfectioni primi
status non repugnat ut sunt
fides et spes [illegible] que
non sunt .3. [illegible] quod primus homo
deum per essentiam non videbat nisi
forte ibi raptus, ut cum sunt
in [illegible] finalis beatitudinis
[illegible] sunt contra illas scilicet fides
et spes .2. [illegible] et actum
virtutes [illegible] que in statu in-
et includunt imperfectionem status
innocentie repugnantem [illegible]
virtutes potuit habere [illegible]
et non [illegible] est virtus
[illegible] que est dolor de peccato co-
misso et [illegible] dolor de miseria
[illegible] sicut et homo in statu
innocentie [illegible] sibi [illegible]
[illegible]
non potuisset [illegible]
in innocentia permansisset et
[illegible]
sunt [illegible] que [illegible]
per elevationem mentis [illegible]
tunc [illegible]
[illegible]
[illegible] temptationem [illegible]
[illegible] et excellentiam
[illegible] dei [illegible]
[illegible] signi [illegible]
et [illegible] transgressionem
mandati ut fuit in [illegible]
transgressione contenta [illegible]
fructum ligni [illegible]
ut [illegible] qui [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] sed [illegible] per [illegible]
male [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et sic [illegible]
[illegible] et [illegible]
est [illegible] est [illegible]
[illegible] immediate
[illegible]

in f. se constituit in innocencie
et gratie / ad statum culpe et miserie in
quo statu omnes et nostri statim post
ipsum receperunt penam rebellionis
et concupiscentie in carne et eciam ad
corpus eorum / Secundo fecerunt sibi
perizomata quod ostendit quod Deus indu-
tum incurrit penam laboris et an-
gustie / penam famis et sitis et
penam mortis et in generacione
que dicit septima questio secunda
in opere suo [illegible] duplicata
est pena in filiis et ei pena
[illegible] multiplicando conceptus et
in conceptu pena doloris in partu
pena quoque subiectionis ad virum
in generatione [illegible] fuit quia primum
[illegible] concordiam ~~suscipit~~ suscipit
et sic apparet quod [illegible] gradus
fuit primum peccatum in secunda
primum peccatum sic fuit factum
peccatum / secundo [illegible] circa
tamen ac conditionem et bonis
[illegible] prevaricacione [illegible]
in [illegible] secundum [illegible] Nunc movende
sunt alique questiones / Primo
queritur quare Deus voluit mundum
1 creare / Respondetur quod ideo quod placuit
sue potentissime voluntati que
est causa suprema omnium que fiunt
ultra quam alia causa simplex
non est querenda / Causa autem
quantitatis est quia quod bonum sit
ut suam ostenderet bonitatem
et creatura sibi [illegible] [illegible]
[illegible] utilitatem ut [illegible]
2 est / Secundo queritur quare Deus
non prius creavit mundum quam
creavit / Respondetur quod sibi non
3 placuit / Tertio queritur quando
Deus ante mundi creacionem
fecit et in quo tempore [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible]
Respondetur quod ipse sibi sufficiens
est [illegible] [illegible] agit an-
te mundi creacionem / admiracio
quia [illegible] filium suum unigenitum
[illegible] qui [illegible] [illegible]

unum principium spiravit spiritum sanctum
Quarto queritur quare Deus non facit
res indestructibiles / Respondetur quod idcirco
quia nulla creatura potest esse simpli-
citer indestructibilis sicut cum solus
Deus est qui non indiget
ab alio sustentari aut conservari
Unde si Deus faceret res indestructi-
biles faceret eas deos et tolleret
sibi libertatem qua liber est eas
conservare vel non conservare / Nemo
[illegible] et [illegible] ad eas
immutabiliter conservandum quod est
in [illegible] [illegible] / sed quia
potest eas conservare vel non conservare
ex libertate voluntatis sue ideo
est necesse eas destructibiles esse
et posse deficere et si nunquam
deficiunt non potest eas Deus
Deus facere indestructibiles /
Et ergo destructibiles sunt non est
[illegible] [illegible] quia
[illegible] dicitur aliqua [illegible]
[illegible] nunc omnes destructibiles
sed quia creatura [illegible]
facta ita in se destructibilis est eo
quod creatura est et de nichilo facta
et potest in nichilum redire / Sicut
non est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] loqui [illegible] [illegible]
[illegible] loquitur sic non est
[illegible] [illegible] ut [illegible]
loquitur / Sicut faciens [illegible]
aliquos [illegible] facit [illegible]
et si non facit eum [illegible]
et sic Deus facit res
et sed non facit eas destructibiles
et sic destructibiles sunt / Quinto
queritur quare non facit res
[illegible] quam sunt / Respondetur
quod ~~non est~~ [illegible] quia sic placuit
voluntati sue et si faceret
res ita bonas [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] primo dicitur [illegible] suprema bona voluntas / [illegible] [illegible] [illegible] sunt vel [illegible] vel futura sunt / [illegible] nulla precata [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] querenda non est [illegible] causam eius querit / ad eam maius querit / [illegible] nichil ea maius sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui querit quare voluit Deus mundum facere causam querit voluntatis Dei [illegible] [illegible] efficacem maiorem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] maius est voluntate Dei / non ergo ea [illegible] querenda est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] querit quare Deus voluit facere celum et terram / maius [illegible] querit quam voluntas Dei / nichil autem maius [illegible] [illegible]
[illegible] ergo [illegible] temeritas / [illegible] quod non est non querat ne [illegible] [illegible] [illegible]

pt cognoverit proprium suum
6 ¶ Sexto queritur quare deus permisit
homines et angelos illo tempore cadere
sicut ceciderunt ¶ Dicendum ut audivi
de fabulis de abarigine quod
si primum decem [illegible] vel
cum steterint et tunc cade-
rent eadem esset questio quare
tunc permisit eos cadere
A ¶ Septimo queritur quare deus
permittit quod plures sunt mali
quam boni plures infideles quam
fideles ¶ Dicendum quod sic fecit
ipse [illegible] ut esset defensio
ecclesie ¶ [illegible] ut homines
non confidant in defensione sua
Seneca xvi epistola homo qui
ponit cor suum [illegible] suum
¶ Octavo ut deus intelligi homines
per gratiam subsistere non per naturam
¶ Ubi cum deus in ymo [illegible]
[illegible] et in [illegible] eius protinus
[illegible] [illegible] [illegible] al. non
relinquis homines [illegible] hic
quia credunt errores primus est
insipientis qui dicit deum non
esse hic error est magis insania
quia negat deum creatorem suum
et omni agno [illegible] sustentatur
et recipit beneficia sicut credam
omnes homines dicunt quod
in honorat proprium eorum [illegible]
deum qui est pater omnium [illegible]
sunt demonibus deorum enim
demones deum credunt et et
contremescunt Jacobi ii° Secundus
error [illegible] plures esse deos
in quos [illegible] [illegible] ¶ Unde
[illegible] deus [illegible] omnis est hic
[illegible] [illegible] ydolatriam
[illegible] [illegible] [illegible] species
ydolatrie in quas insipientissimi
homines dei virtutem et gloriam
transtulerunt ¶ Prima enim est
cultura demonum ¶ Secunda est stellarum
¶ Tercia elementorum ¶ Quarta

ydolorum ¶ Quinta ymaginum
¶ Sexta figurarum ¶ Septima operum
et nominum ¶ Octava patris et matris
eius ¶ Nona ventris et [illegible]
verorum ¶ Decima est in beneficium et
[illegible] in beneficialium ¶ Est autem
ydolatria cum cultus soli deo
debitus creature exhibetur ¶ Demonum
ydolatria cognoscitur esse orta quia
homines decepti consuebant demones
sic peccatum in corpora humana
et elementa ¶ Sexta quia per quemlibet
aliqua futura ¶ Quarta quia faciunt
[illegible] que [illegible] apparent
et [illegible] ¶ Octava quia manifestat
occulta ut furta quod in [illegible]
[illegible] [illegible] vel a homine quod
¶ Stellarum ydolatria cognoscitur
quod sunt constellaciones tam bonos
[illegible] vel qualiscumque [illegible] vel
ignorantiam in hominibus [illegible]
legum et sanctorum quod [illegible] [illegible]
quia non est homo creatus
propter [illegible] sed quod ¶ Tempore est
quod ~~elementorum ydolatria et proprie~~
~~ignis~~ creatura [illegible] sed homo
se subdit creature [illegible]
¶ Elementorum ydolatria et proprie
ignis cognoscitur venit quod vehemens
est in actione et multa ascendit
et [illegible] sunt [illegible] [illegible]
¶ [illegible] adorabant aliqui propter
se ¶ quidam propter celestes [illegible]
et aliqui propter spiritus qui incis
[illegible] [illegible] ¶ Ymaginum cognoscitur
venit quod aliquis parentes
nimis dolens de morte filii
vel alterius fecit illi ymaginem
et cepit [illegible] [illegible] adorare
eam vel [illegible] figurarum
cognoscitur venit quod aliqui credebant
figuras signata et impressiones
habere aliquam divinam virtutem
[illegible] et nomina quia tanta
virtute malefici credebant
inesse [illegible] ut eorum [illegible]

gaudent homines et iumenta | Ita
malachia ... dicebas mensibus
et annis ministerium deliniebat
herum | Idolatra invitas demi
cepit que reprimunt incepturas in
hac hora pura quasi sic vel in
illa sic aut in esse de fortunatas
et alia hora sic 2 ... de in
fortunatas | Idolatra in venacionem
et in venacione vero est quod accidit
fortunium vel infortunium homi-
nes evenire opere in venacione vel de-
bile dicit quod melior sit. Venacio
media fit quod nulla anima et
fortunatissima credit de in be
neficium ... et melior est absoluti
quia demum et dicit ydolatris
et divinatoribus vide in decretis causa
3 xxvi. Secundus error est Scienciam
patris in nobis in floribus de stellis
de angelis bonum vel ad ipsis de
aliqua creatione de factum
ab alio principio quam a deo omnium rerum
creatore patre, vide Johannis primo | Omni-
principium secundum quod igitur creator
Scienciam corporalia de angelis
et spiritualia a deo | Tercius error
4 est Scienciam bonos angelos
non de celo creatos sed sibi
de creaturis quod hoc est contra Ro
xi Ipso primum et in ipso
Super petram sunt omnia. Vide xiii. | Con-
siderandum ad unum unum qui fecit
celum et terram et omnia que
in eis sunt dictus decretis plura
et ... | Quartus error
4 Scienciam animas simul cum
angelis creatas vel eas omnes
fuit in principio ... ad anima
creatas vel animas de dena-
... contra ... glo. super 10 libro
Quinto ... [illegible] corda
... ut ... est
... quod deus ... modis
agit, primo creando aliquid
... nullo subiecto presupposito

... quod fingit animam vel
... presuppositum in materia
disposita scilicet corpore organizato
et iste modus est de supplicacionem
causis naturalis | Secundo modo producit
aliquid ... in ... presuppositum
... ut in ... et ...
gratuitum ... et virtutes
theologicas | Tercio coagit
... agenti ut ... cum
eo ... actum ... vel
per hoc ... in ... actum ...
... | Quarto modo deus
agit conservando et sustentando
causas alias ... actus
deus non agit nisi ... iste
causa agentis | Quarto modo deus
agit omnia conservando sustentando
... sicut actus peccati quo
... conservat et sustentat
... peccati non est ...
peccati conservat ...
... quo ... non
... deformitatem

Post hominis lapsum necessarium
fuit remedium ut homo re-
dimeretur ... nec
... dei et hominem hominis
qui in ... non fuisset ut
... credit si homo lapsus
non fuisset ... salvator
... Non est opus valentibus
medico sed male habentibus
... morbum
et tolle et causa medicina
medicine ... dicit
magis ... demum ...
in ... sanctorum
... magis in
... ... qui
in ... fuit in ...
... ut in ...
filius dei ... veni domine
et noli tardare relaxa facinora
plebis tue Israel veni domine
... ultimo ... veni

ad unitatem in sublimitate unionis persone iure tollendo et dando tibi commendare confortando. Consequenter hoc fidelis christianus debet credere in Christum Ihesum filium eius unicum dominum nostrum. Sic deus credit in alium deum ~~...~~ quia in deum patrem. Unde credit in aliud corpus quia credit in filium qui est alius a patre sed non credit in aliud deum a patre quia sunt ambo unius dei per intelligentiam natura divina quia Ihesus interpretatur salvator. Christus unctus quia ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. ~~Christum intelligitur natura divinitatis Ihesus interpretatur salvator~~ Per Christum intelligitur natura humana quia Christus interpretatur unctus quia dicitur unctus oleo gratie divine in tanta plenitudine ut possit aliis gratiam influere. Psalmus: unxit te deus deus tuus oleo letitie etc. Iohannis primo: vidimus plenum gratie et veritatis et de plenitudine eius omnes accepimus gratiam pro gratia. Unde est sciendum quod Christi humanitati est gratia communicata divine cum natura non deletur gratia sed ipsa habet omnes gratias communes que nature humane in Christo contulit gratiam persone singularis gratiam unionis et gratiam capitis. Per primam gratiam habuit Christus conceptionis sicut omnes christiane immunitatem quia nunquam peccavit nec unquam peccare potuit et sic habuit gratiam unionis sanctificationem et ipsum in stabili confirmatum ut esset idoneus et sufficiens ad reconciliandum genus humanum. Per gratiam unionis quia divina natura et humana natura sunt in Christo unite est dignus non solum felicitate glorie verum etiam adoratione latrie que est cultus reverentie soli deo debitus. Et hec gratia super gratiam

quia natura humana pusillam sublimem et ineffabilem unionem in tantum exaltata est quod et totaliter alienus non potest. Dicitur dignus in hoc scripture textu et ideo humana natura ut deitati unita est adoratione latrie veneranda et ideo non tantum ut deitati unita quia ut ipse consideratur sic est creatura et adoratione ipse dulie veneranda. Dicit Thomas parte 3a sententiarum distinctione ix. Per tertiam gratiam scilicet capitis Christus influit motum et spiritum in omnes qui ad eum accedunt per fidem tamen vel per fidei sacramenta sive adventum Christi precesserint sive subsequentur aut secuti sunt. Omnes enim sunt membra Christi et ipse eorum caput. Sicut enim omnia membra in homine recipiunt influentiam motus et sensus a capite sic omnes homines quibus gratia divina applicatur applicata est vel applicabitur a Christo sicut uno capite mistico recipiunt spiritum et motum spiritualem ab uno capite Christo in summo abundantia et plenitudine sua quia in gratia habundat sicut caput corporale super cetera membra sensuum plenitudine. Consequenter in hoc secundo articulo dicitur filium eius. Notandum quod filius dei in divinis nominatur multis nominibus ut ex multis similitudinibus in notitiam divinam possimus pervenire. Aliquid unicum non sufficit nec divinis quia omnis similitudo in creaturis reperta est minor dissimilitudo inter creatorem et similitudo. Unde est creator et creatura distat nisi se infinite non quidem locorum distantia sed in perfectione et virtute. Ut hoc filius dei ostendatur per celesti omnino filius dicitur imago et ut ostendatur sibi coeternus dicitur splendor patris. Hebreorum primo: qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius

no
p 3a
no de corpore Christi mistico
no
p 2a
imago
splendor

Verbum

Ut audiatur immaterialiter generans
et verbum Johannis primo. In principio erat
verbum. Et ut audiatur perfecte corporali
etiam eo quod eiusdem nature dicitur
filius. Unde filius ymago nominat
filium ut similitudinem patris con-
formem. Verbum ut similitudinem
intellectualem. Filius vero ut similitudinem
connaturalem. Cetera alia filius habet
nomina [illegible] attributa vel essentialia
de quibus modo non est dicendum per
singula. Hoc verbo eterno est aliquid
dicendum. Unde est verbum quod deus est
natura intellectualis et libere agens
que seipsam actu simplicissimo
semper intelligit et intelligendo se
verbum producit et sibi similem per
omnia generavit ut dicit Augustinus
in libro de cognicione vere vite
capitulo de trinitate. Et quia
se intelligendo cognoscit se summe
bonum et summum bonum filius et
filius cognoscit esse summum bonum
ideo summe diligit ipsum et
rediligitur summe affectu et sic se
mutuo ut est unum principium spiritus
sancti productivum qui est
nexus amoris patris et filii.
Pater ergo generat filium naturaliter
quia naturaliter intelligit seipsum
et generat eum sine voluntate
quia diligendo generat. Dilectio
autem est actus voluntatis. Et
ultimo est sciendum quod triplex est verbum:
increatum, scilicet mentale verbum et
conceptus mentis interior perfecte
formatus et determinatus et hunc
vel talis conceptus dicitur a philoso-
phis dictio rei apud theologos
et verbum. Verbum autem vocale dicitur
denominative in quantum est verbum
mentis in anima formatum
sicut doctrina et scientia quia
sunt indicativa conceptus in
mente. Tertium verbum vocale et verbum
est mentale quod dicitur verbum et
est ymago rei concepte scilicet verbum

factum seu operatum non est aliud
nisi res. Primum verbum primo ut vocis(?)
significatum. Unde sic ultimo dicitur
et hec sunt verba que locutus sum
vobis id est hec sunt res [illegible]
loquens plus dicitur et secundum quod
mentale verbum adhuc est triplex
quia in qualibet natura in-
tellectuali necesse est ponere verbum. Est
igitur verbum mentale aliud humanum
aliud angelicum et aliud divinum.
Humano de isto [illegible] dicitur in spiritu(?)
mente. Angelico de Zacharie
primo. Et sic primo et in multis aliis
locis scripture locus dicit angelus
verbo divino. Genesis primo dicit deus
fiat lux. Hoc verbo deus dicit
verbum eternum increatum et perfectum
et hoc est conceptus dei patris unicus
et perfectus quo se et omnia alia
apte(?) concepit et intelligit
per unicum simplicissimum actum
licet immanentem. Hoc verbum divinum
[…]
[…]
patre emissus. Hoc sicut natura
[…] Hoc pater [illegible]
primo in principio erat verbum etc.
Ex hiis colligitur triplex differencia
verbi divini et verbi mentalis creati.
Primo verbum in nobis est multiplicatum
quia tot sunt apud nos verba
quot sunt conceptus perfecte formati.
In deo autem est unitas
quia ibi non est nisi unicus
conceptus quo deus se et omnia
alia perfectissime intelligit.
Secunda differencia verbum nostrum est
successivum et est posterius in-
telligente seu formante ipsum sed verbum
divinum est coeternum patri formanti ipsum
seu concipienti ipsum. Tercia
differencia verbum nostrum est accidens
sed divinum est substantia quia idem est
cum natura divina. Quarto(?) [illegible]

Marginal notes: filius; Nota de verbo; Quid sit deus(?); Increatum(?); Vocale; [illegible]; factum; Differencia(?)

quia bonum [illegible] proprium de-
signet. Ergo dicitur verbum et hoc est
quod dicit Augustinus xv° de Trinitate
Consequenter postquam intelligitur verbum non
solum antequam sonet verum eciam
antequam sonorum eius ymagines
cogitaciones cogitacione in col-
vantur, ostendit aliqualem
illius verbi similitudinem dicens quod verbum
est [illegible] verbum [illegible]
est memorie generandum quod
[illegible] de notitia verbi [illegible]
[illegible] quod fit persona simul illius quod
est verbum et ideo verbum in divinis et
filius in divinis sunt [illegible] ponere
bonum nomen eius. Augustinus xv° de Trinitate
quia procedit sicut [illegible]
in [illegible] non solum
[illegible] sed [illegible] de Trinitate ponit
similitudines [illegible] in anima humana
[illegible] ymago [illegible] eciam
similitudinis [illegible] Augustinus
xv° de Trinitate ponit similitudinem
Trinitatis in anima humana [illegible]
quod [illegible] intelligit se ipsam non
[illegible] intelligit [illegible] quia ad
est intelligens et intellectum [illegible]
verbum [illegible] et similitudo [illegible]
intelligentis [illegible] verbum
est notitia [illegible] quod procedit
[illegible] conceptus [illegible]
[illegible] est verbum et ideo [illegible] est
[illegible] et parens [illegible]
[illegible] est verbum [illegible]
non capit quod procedens [illegible]
[illegible] a quo procedit et
[illegible] realis distinctio inter patrem
et filium seu verbum in divinis sed
[illegible] est pater quia filius
[illegible] verbum [illegible]
[illegible] filii emanacio [illegible]
[illegible] qui est summe
bonum [illegible] fuit summa [illegible]
[illegible] et summa [illegible]
[illegible] non [illegible] summe
bonum sed ubi est summa [illegible]
[illegible] ibi est summa caritas
et illa non potest esse nisi inter plures
igitur [illegible] fuerit plures persone
inter quas fuit mutua caritas
ergo [illegible] mutua caritate caritas
illa fuit perfectissima quia in bono
summo [illegible] Caritas
autem [illegible] mutua et perfectissima
inter plures non potest plures [illegible]
qua [illegible] pluralitatem [illegible] non
[illegible] et plures quam tres persone
sed mutuo summe diligentes quod
sit summo caritas gratuita
et non debita sed [illegible] caritas
debita pluribus [illegible] non
potest [illegible] caritas est
in patre qui gratuite diligit
filium et spiritum sanctum et non ex debito
quia non procedit ab aliis sed ipsi
ab eo [illegible] caritas est in filio qui
gratuite et non ex debito diligit
spiritum sanctum sed ex debito et
non gratuite diligit patrem a quo
procedit [illegible] caritas debita
spiritus sanctus qui non gratuite sed
ex debito diligit [illegible] patrem
et filium quia ab ambobus procedit
et [illegible] et [illegible] procedit
[illegible] [illegible] hanc [illegible]
[illegible] de [illegible]
Trinitate [illegible]
et [illegible] in [illegible]
in [illegible] ignis est ignis
splendor et calor splendor procedit
ab igne et non [illegible] et calor procedit
ab utroque scilicet igne et splendore
sicut spiritus sanctus procedit a patre
et filio. [illegible] in [illegible]
sunt tres [illegible] scilicet [illegible] anima
et corpus est una persona scilicet
filii igitur [illegible] tres
persone [illegible] in una [illegible]
[illegible] in anima [illegible] una
sunt tres potencie distincte
scilicet memoria intellectus et voluntas
[illegible] [illegible] 2 [illegible]
[illegible] de Trinitate [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] est [illegible]

Marginalia (left): ymago 2m / [illegible]

Marginalia (right): [illegible]
[illegible]
[illegible]
De [illegible]

pr filius 2^m illud Ioh. 1°
Sic deus dilexit mundum ut
unigenitum filium suum daret et quia
nulli alii filii dei sunt adoptivi
Consequenter de diuino uero dei filio
unus cum patre et spiritu sancto e(st)
dominus quia emit nos sanguine
suo p(ri)ma Cor. vi^o empti enim
estis precio magno p(ri)ma Petri p(ri)mo
Auro et argento non redempti
estis de uana conuersacione sed precioso
sanguine agni incontaminati
sunt dicta e omnis patris medio
et infra ut ultimo / et habet
in vestimento suo scriptum rex
regum et dominus dominancium
Apocalipsis xix hec nomina ihesus
christus dei filius sunt valde
devote et cum magna reuerencia
nominanda dicit Bernardus in sermone
de vigilia natiuitatis domini Nam
ihesus non est sine salute / ut
christus sine unccione / neque ut
filius dei sine honore et hereditate
ihesus enim dicit Bernardus in
sermone xv super cantica / si
scribas non sapit mihi si legeris
ibi ihesum / si legas aut dispu-
tes in scripturis e mihi sonuerit
ibi ihesus / ihesus e mel in ore /
melos in auribus / in corde
hoc est bonum nomen quia in veritate
tum est super nos ut aliud
nomen est datum sub celo hominibus
in quo oporteat nos saluos fieri
Act. iv^o hoc nomen ut predicaret
gentibus sanctus paulus fuit
electus Act. ix Vas electionis
michi est iste ut portet nomen
meum coram regibus et prin-
cipibus / Descriptam hic
habes quod alium quam hic quere-
rent dei filium hic naturalem
diuinum et de filio adoptiuum
equalem deo patri et eternum
qui dixit Ihesum dumtaxat

de filio adoptiuum non ponunt
nec equalem patri celesti / sed in medio
ipsius dixit de eum creaturam quod
tamen illorum est error ut supra ostenditur
ut patet hic 3° sermonis distinctione
Secundo ostendit hic dicens christum 2
dicit in carnem non potuisse sed
humana creaturam suscepisse et sic
non esse dei filius patri coeternus
Tercio ostendit hic dicens [illegible] 3
tuo [illegible] nationem sed diuinam
[illegible] Arrio reprobatur hic dicens
filium dissimilem filio de quo omnis
[illegible] et spiritum sanctum
dissimilem filio / de quo tamen
illorum est ab illo 2 non equus
Quarto hic credimus patrem et filium
et spiritum sanctum deo coequales
coopotentes / coomnipotentes
cosapientes et coeternos / nam
contra impotenciam 2 omnium
plenum dominum omnium [illegible]
[illegible] refutatur error Sabellii qui
dixit personas in diuinis non esse
distinctas sed una persona
sicut [illegible] que [illegible]
[illegible] filius [illegible]
Apostolorum [illegible]
sanctus Iacobus maior
filius zebedei Ierosolimorum
episcopus et beati Ioh. [illegible]
posuit [illegible]
primo [illegible] fiat in
magno [illegible]
[illegible] in carnem
filium dei / non enim [illegible]
[illegible] in carnacionis [illegible]
lapsum [illegible] in carnacione [illegible]
[illegible] sit ad [illegible] nature
reparacionem et ad [illegible] absolucionem
Nam medicina solum modo
infirmis est data / Luc. v / ix
Non est opus valentibus medico
[illegible] non enim veni vocare
iustos sed peccatores ut statim
post [illegible] lapsum fuit [illegible]

dicens [illegible]

incarnacionem dei filii triplex causa / Primo 1
complementum legis et prophetarum. Se-
cundum iusticiam que ipsum inde
dimittit in veteri testamento. Secundo ad amorem 2
mentis excitandum et hoc nunc fuit
propter quam homo se infirmum et impotentem
cognovit et desideravit. Porro se in
morbo permanere. Tercio ad mirandum 3
beneficium magis commendandum quem
cum diu sustinetur tamen desideratur
et preciosius reputatur. / Unde quod in-
carnacionis beneficium fuit preciosum
patribus diu ante legem et post debuit
diu desideratum et expectatum
antequam exhiberetur. Certum quia
eius fides fuit sublimis et alta
ideo requirebatur ut patres crederent
fide firmissima et amore tante
ardentissima tamquam misterium
secretissimum et saluberrimum / Ideo ille
sub conveniens quod ante eius scilicet Christi adventum
precederent multa testimonia prophetarum
et desideria ardentissima sanctorum patrum
ut promissum beneficium fidelius crederetur 2
et ardentius desideraretur / et dilatum
amplius desideraretur / Unde desiderantem
[illegible] amaret / oblatum
gratius susciperet et solicitius ser-
varet / Ut in adventu Christi vere
desinerent [illegible] debuit differre
quia sicut est tardius [illegible] sic
desiderat salvatorem [illegible] tempus morbi
et tempus medici introducere tempore
remedium ne expectantes tedio
frangerentur vel desperacione permissi
laborarent / Ideo dicit Abacuk 2o
si moram fecerit expecta quia veniens
veniet et non tardabit Sed
in tempore plenitudinis scilicet sexte etatis
Incarnacionis quam saluberrimum
beneficium nobis prestitum omni die
pene signum prestatur in hoc
articulo quo dicimus quod
Ihesus Christus dei filius unicus
est conceptus de spiritu sancto
natus ex maria virgine
Hic est notandum quod [illegible] dominica
incarnacio seu incarnacio.

Christo facta / Circa quam [illegible] missus
fuit Gabriel angelus primum dicens
Ave gratia plena et virgo Maria ex-
audivit et in tanta fide conceptum
ac consensit tunc spiritus sanctus sic
[illegible] in eam supervenit ac
sanctificavit et fecundavit clarificando
et confortando eius ventrem quod virgo
fecunda potuit de formidine
in instanti corpus Christi
[illegible] de sanguinibus [illegible] ut
alii dicunt de humoribus et in eodem
instanti in quo formatum corpus
creata est anima [illegible] et hic
in eodem instanti [illegible] corpori
anima [illegible] et hic in eodem
organizato et illa duo corpus
et anima simul coniuncta fuerunt
mox deitate unita in deifici
persona ad quam incarnacio est
terminata hoc est ipsa sola est
incarnata licet tota trinitas illam
incarnacionem fecit operata quia
opera trinitatis ad extra sunt indivisa
dicitur tamen Ihesus dei filius
de spiritu sancto conceptus quia ei
debuit incarnacionis opus
non quod ipse solus hoc effecerit sed
ad significandum caritatem
maximam ex qua incarnacio
seu Christi humanacio facta fuit cum
ipse sit amor patris et filii / Dicitur
de spiritu sancto conceptus
quia amor divinus qui spiritui
sancto debuit singulariter et
specialiter [illegible] virginem ad filii
dei conceptum tractus Hugo in
quodam libello / ut beata
virgo sic [illegible] dilecta
et amor dei singulariter in
carne virginis ardebat ideo
in carne eius mirabilia faciebat
[illegible] quia [illegible] non accepit
[illegible] opera illius in carne
non fiebat [illegible] spiritu sancto
ut excluderetur carnalis commixtio
et adderetur [illegible] ut excluderetur con-
cupiscencie feditas et libido

Augustinus [illegible] c. 4 [illegible] una actio concepta
[illegible] est [illegible]

ipsa ipsius
deipara de non notat tantum
materiam ut supposita sonat / sed
notat tantum efficientiam quia
de efficientia spiritus sancti virgo
concepit carnem unitam filio dei
in unitate persone unitam isto
ordine substantiam / sed unio statim et
hypostaticam talem unum dicitur
et est filius dei quia non solum concepit
carnem unitam sed et concepit et
peperit dei filium / Attende enim
per ipsum ubi supponitur non natura
Et sic in illa unione nec humane
et divine unitatum est persone
ut mox fuit plenitudinem
gratie in affectu et plenitudinem
scientie et sapientie in intellectu et pleni
tudinem virtutis in opere et effica
ciam statim in instanti conceptionis
christi corporis meruit sibi omnia
que potuit mereri respectu sui
nec potuit in statura pro hoc
proficere enim cum statim a principio
fuit meruit tamen / et postea nobis
ut in passione dicitur / Secundo concedite
Item in eodem instanti conceptionis
facta est tanta unio duarum
naturarum scilicet divine et humane ut
quidquid dicitur de dei filio dicitur de
homine filio et econverso / preter concepta
in quibus includitur aliqua re
pugnantia ut sunt illa in
cipe in carnem etc. / Amplius
in eodem instanti beatissima maria
virgo est mater dei effecta et in se
sit confirmata quod deinceps
peccare non potuit / Tale est sunt
magnum gaudium quo concepit
et illa concepto sine pudore fuit
i[n] s[tan]ti hec omnia et multo plura
in eodem sunt acta quia in conceptione
filii dei fuit corpus virtutibus salu
bri in natura que creatam
suscepit / virtus infusa virgo
que virgine ad conceptionem
concepit aptavit / et virtutis in
creata que omnia premissa subito
perfecit ut dicitur Jeremie xxxi
Novum faciet dominus super terram
mulier circumdabit virum / Nota

illud quod super dixi et quod hic tota
trinitas operata sit opus incarna
tionis solus tamen filius est incarnatus
ut dicit beatus Augustinus libro de fide ad
petrum et hugo sermone libro iii^o capitulo
hic per declaratione exemplum Vo x
quod est Jhesu christum in opera de in
carnatione verbi hic capitur fons
salientis aque fluvius Jo iiii
sit rivus perannale / ecce quem
quarit aqua que venit de fonte
per canale in stagnum sunt per fontem
et quod hec eadem aqua primo fuit
in fonte post hec in canali et tertio
in stagno licet fons non dicatur
flumen perannale ut Joh iiii
ita nec stagnum dicitur esse aut
flumen perannale / ita eadem divinitas
est patre a patre filio communicata
deinde a patre et filio communicata
spiritui sancto ista essentia seu natura
divina est in filio communicata
unita et est in carnata sed
non sit caro sicut ut dicit hugo 3o sermone
de verbo Nec putetur natura humanam
tulisse / et in corpore est Alanus de 2
tribus puellis tenentibus unam
tunicam et illa una ipsis in
duit tunc illa in divino sed
aliis puellis et una carnem sola
induit / Item exemplum de his 3
scilicet petro audientibus et Johannes
sunt agentes vibrationem citharam
vibratio audientis ab aliis
sed alii solum audiunt vibra
tionem et ad ipsum vibrationem sonum
Ita filio ... in incarnatione
que aliis agitur et cum ... solus
solus sit in carne / Contemplare de C C
in articulo quinti ...
... nativitatis filii dei scilicet
divina et eterna qua nascitur in
eternitate de patre sine matre
2a est humana et sic est in tempore
de maria virgine sine patre
... naturalis ...
sine patre 3a est spiritualis
... nascitur in mentibus humanis
spiritualiter et ... et ...

De nativitate christi

2m Bern. super Missus est: sicut voluntas
angeli [illegible] fuit [illegible] sic
virginis [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] nascitur [illegible]
Maria est nomen [illegible] [illegible]
dignissimum. Maria interpretatur amara
mare vel stella maris vel illuminata
vel illuminatrix vel domina [illegible]
amara est malis, demonibus stella
maris [illegible] illuminata vel illumi-
natrix angelis [illegible] domina
creaturis omnibus. Virgo Maria
virgo concepit, virgo peperit et
post partum virgo permansit, quia
ante partum et in partu virgo fuit
patet per illud Ysaie 7º: Ecce virgo
concipiet et pariet filium. Quod post
partum fuit virgo patet per illud Ezech.
xliiiiº: Porta hec clausa erit
et non aperietur et vir non transibit
per eam quia dominus deus israel in-
gressus est per eam et clausa erit
[illegible] quod beatus Augustinus ex-
ponit in quodam sermone: Et
clausa est porta in domo domini clausa
id est quod Maria fuit et intacta,
et quod est quod homo non transibit per
eam id est quod Joseph non cognoscet
eam, et quod est quod dominus deus intrat
et egreditur per eam ~~et quod est clausa
erit [illegible] id est quod Maria~~ id est
quod spiritus sanctus impregnat eam
et angelorum dominus nascetur per eam
et quod est clausa et [illegible] id est
quod Maria virgo est ante partum,
virgo in partu et virgo post partum.
[illegible] [illegible] assignat sanctus
Thomas in 3a parte Summe sue
questione [illegible] articulo 3º.
Si enim Maria post partum [illegible]
[illegible] Joseph alios filios [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in
grata et non contenta [illegible] tanto
filio [illegible] [illegible] [illegible] in-
gratitudinem [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Christi [illegible] qui sicut unicus est
filius dei patris ita decuit quod esset
unigenitus virginis matris [illegible]
[illegible] [illegible] Joseph
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] re-
velante [illegible] sancto
[illegible] [illegible] [illegible] nomine
consobrinum [illegible] filii Joseph
aut Marie quia ambo permanserunt
sicut virgines. Ambrosius in
libro de virginitate: Et impossibile
fuit utrumque virginis quod filius dei
in [illegible] alienum [illegible]
in [illegible] [illegible] impossibile
fuit quod haberet [illegible] filium et similiter
fuit impossibile quod [illegible] aliquod
[illegible] Si enim [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sanctissima [illegible]
[illegible] et in illo [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nimis [illegible] beata
virgo in concipiendo et pariendo
virgo fuit et permansit [illegible]
[illegible] sic [illegible] quod [illegible] fuit 1
quod sicut [illegible] [illegible] virginem
in [illegible] ut vita [illegible] per virginem
2º [illegible] fuit dei filium nasci 2
[illegible] [illegible] quod [illegible]
non fiat sine [illegible] et [illegible]
concupiscentie ut dicit Augustinus in
libro de nuptiis et concupiscentia. [illegible] 3
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] celesti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuit quod sicut Eva virgo
facta est de Adam [illegible] virgine
[illegible] de virgine [illegible]
nasceretur et sic [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fuit
[illegible] qui factus est
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sicut in
Eva [illegible] et [illegible] sicut
in omnibus [illegible] nat.

Hec autem conceptio Christi facta est in
intemerata virgine sine viri semine
quis audivit umquam tale et
quis vidit huic simile nec similis
est mater et virgo et quis est deus
et homo. Propterea mihi est singulariter
veneranda propter gracie plenitudinem
propter persone quam concepit et peperit dignitatem
celsitudinem propter unice partus prestantiam
et concepcionis mirabilem et propter gracie
sue singularis magnitudinem
que mater dei facta est super omnes
choros angelorum exaltata celorum
regina iuste nominata. ¶ Quinto
error h. in hoc articulo dicto reprobantur
quidam heretici ut alibi scriptus
quia primo ut dictum est assumpsit carnem
veram et vestitus de sanguine. Reprobatur
1 error Manichei heretici qui dixit
Christum hominem fantasticum fuisse
et non verum hominem. Et dixit Christum
verum corpus celeste assumpsisse et
sic in uterum virginis descendisse
et virginem illam tantum recep-
taculum non matrem fuisse. ¶ Secundo
reprobatur error Valentini etiam qui
dixit Christum nihil corporis de virgine
recepisse sed per eam tamquam per fistulam
transisse. ¶ Tertio reprobatur Eunomii
2 qui asserit dei filium in carnem
et non animam assumpsisse sed loco
anime deitatem in creaturam fuit
preter carnem animatam sed illa
duo simul iuncta scilicet corpus et animam
solum assumpsit. ¶ Quarto reprobatur
3 error Eutychetis qui dixit quod natura
humana transisset in divinam et sic
sola in Christo remansit scilicet divina
iste ille confundit in Christo naturas
sicut Sabellius confundit in divinitate
personas. Nestorius vero heretice
dixit in Christo duas personas sicut
duas naturas esse. Ex personarum
humane naturae et alia naturae
divine quod contra est quia humana
natura non sit assumpta et unita
unita in unitate persone filii
quia persona non assumpsit personam
ut natura naturam sed persona naturam
scilicet persona filii naturam humanam
ut patet tertio libro sententiarum distinctione 5.
¶ Quarto reprobatur error Saracenorum
dicentium Christum natum ex Maria [illegible]
virgine de flatu dei ita quod deum
fuit in virgine falsum et de illo
flatu ~~concepisse~~ tamen Christum de
dei concepisse non intelligentes spiritum
de tertiam personam in divinis. ¶ Per
flatum quod ipse est deus ut dicit Iohannes
et similiter deus est spiritus dei nec
est putandum quod deus flatum habeat
corporalem et ideo Augustinus in sermone spiravit
in faciem eius spiraculum vite
est intelligendum i. creavit spiritum j
hominis quo eius facie opera vite
audivit nec etiam est credendum spiritum
sanctum essentialiter aut corporaliter quod
celum a per Gabrielem archangelum
seu capitis verticem in virginem
intrasse et per eius latus seu ingressum
Christum postea natum fuisse. ¶ Sed
ut Iohannes Damascenus Christus
per eandem portam sed clausam et
illesam exivit nec putandum
quod spiritus sanctus per se seu sua
sancta in eum de novo descenderit
quam concepit aut concipere debuit
sed bene effectum novum in ea operatum
est et propter hoc dicitur super venisse
in eam. ¶ Spiritus enim sanctus quia
deus est ipse est ubique creaturam
et personam et presentiam ubique
et in qualibet creatura est nec
potest ab ea abscedere illa manente
et tamen creature in timore est
quia ipsa sibi est. ¶ Et ipse spiritus
sanctus potest illabi hec nulla
creatura potest facere quia hoc solius
dei est qui intuetur cor in solis
in secretis ~~spiritus~~ sancti spiritus equaliter
hinc in omnibus equaliter constat
nec imitatur quod aliquibus spiritus
sancti datur hoc patet per [illegible] sententiarum
libro primo distinctione 14. ¶ Quinto ε
reprobatur error Ebionitarum qui

qui dicunt quod in impacti corru
in maria preter Joseph concepti Contra
nestorium qui dixit Mariam tantum
Christi genitricem et non dei genitricem
appellandam ad designandum quod
solum hominem et non deum concepisset
ut dicit Johannes damascenus libro
3o capitulo 12 quia in Christo persona
filii dei divina natura preter ethernam
jungebatur que quidem non admittit
ex personam filii dei est humanata
et illa persona habet duas naturas
sibi invicem junctas hinc dicitur
et est deus et homo et est Christiana
virgine concepta et nata in ipsa
unio dicitur et per consequens non solum
hominis mater sed et dei genitrix
predicandam virginalem sed castitatem
non amittens et hoc quod deus per mariam
declarat possibilem posuit Nam non
est magis difficile hominem nasci
de virgine quam hominem formari
de limo terre de costa adam de
nichilo creari Ex quibus istorum
modorum possit deus hominem
producere si placet voluntati sue
quia omnia quecumque voluit fecit
in celo et in terra ut dicit in psalmo
Adicit exempla in natura quem
applicari etiam sine corrupcione
radius solis transit per vitrum et
calorem per cristallum flos per her-
bam fructus arborum vim
primorum cogitatio per cor in
intus procedit igne nostro
consistit pruinum Exodi 3o flos
per virginem Ysaye 11 Christus
fructus virginalem aaron Numeri
17o persimilia per vellus gedeonis
Judicum 6 et sic deus maius
compleret et signum ergo quod Christus
fuit conceptus et natus de
virgine sine eius corrupcione

Quartum articulum ponit
sanctus Johannes evangelista
dum concepit passionis suppones

pilato crucifixionis mortis et sepulture
Jhesus Christus filius dei 2 in carnem
exitus secundo humanitatis tue suggerit
genus humanum sicut dei filium suum
absalon dixit fili mi absalon quis
michi det ut ego moriar pro te fili
mi absalon 2o Regum 18o
Sic ihesus Christus dominus tuus desi-
derio desideravi pascha cum discipul
suis manducare et pati pro nobis
ut nos redimeret et suo sanguine
aperte a peccatis lavaret unde istud Apocalipsis 1o
dilexit nos et lavit nos a peccatis
nostris in sanguine suo Quia ut
dicit Gregorius in sermone tercie pa-
schalis Nichil nobis nasci profuit
nisi redimi profuisset Ergo Christianum
anime devote Christi crucifixi amatores
et vigilanter attendite preciosum
redempcionis vestre Nam filius dei
patris non in similitudine dominantis seruum
formam servi accepit ad Philippenses 2o
Et tamen Bernardus in sermone
de passione ait filius dei
non solum formam servi accepit
sed ut subesset sed et mali servi
ut vapularet et servi peccati ut
penam solveret cum culpam non haberet
Ingitur filie Jerusalem egredimini attendite
considerantes vestre ac mortis redem-
pcionis vestre ne dicatur Justus perit
et non est qui recogitet in
corde suo Ysaye 57 Egredimini
et videte filie Syon regem
Salomonem in dyademate quo
coronavit eum mater sua Canticorum 3o
Canavit ea natus mater sua
maria corona aurea in
die concepcionis sue et desponsacionis
sue et desponsationis quod desponsavit
sibi humanitatem in qua
passus est Coronavit etiam eum in
die sponsionis sue corona aurea glorificacionis
Psalmista Gloria et
honore coronasti eum Et noverca
sua id est sinagoga coronavit eum
cum corona spinea in die passionis

A

b Tu est [illegible] plectentes coronam
de spinis posuerunt super caput eius
et fecerunt quecumque voluerunt. Quomodo
quo potuit filius dei pati cum sit
deus qui est impassibilis et immortalis.
Respondetur quod non ideo potuit pati et
passus est ex similitudine quia assumpsit
humanam naturam. Assumpsit non solum
humanam naturam sed et defectus na-
turam sequentes corporales ut
famem sitim lassitudinem
assumpsit et defectus spirituales ut
tristiciam timorem et tremorem.
Non tamen omnes defectus assumpsit
quia non assumpsit egritudinem
ut carnis rebellionem seu con-
cupiscentiam ad usus spiritus nec
ignorantiam aut aliquam culpam
ut maliciam quia tales eius
sine in natura derogassent
ut enim dixisset ut et nobis
non expressisset. Unde plenius
hec re non ... sunt iuxta [illegible]
Defectus autem qui naturam humanam
quibus constituitur hic per nominatos
assumpsit ut enim dicunt quia pene
tales sunt penalitatem culpe
primo et testificatione humanitatis.
Vel ... non fuisset egritudinem
aut non debuit hec ut assumere
propter perfectionem suam temperanciam
nec carnis rebellionem propter
perfectam in anima in fiore [illegible]
superiorum obedienciam. Et similiter
non debuit assumere culpam quia
[illegible] propter peccatum quod fuit
tam in natura ex gratie
plenitudinem nec ignoranciam.
Dicitur enim hic quia omnia
c sciunt plenitudinem scie.
Sunt enim in Christo fuerunt quinque
modi cognoscendi. Primus est
consistit primum naturam divinam quo
cognovit omnia preterita presencia
et futura et omnia possibilia
finita et infinita cognitione

actuali et comprehensiva. Secundus 2
modus fuit per gloriam comprehensoris
qua Christus omnia cognovit perfectum
gratiam tot et tanta quot sunt
[illegible] infinita plurima
cognoscibilia se extendit qui
cognoscit actuali comprehensive
infinita aut habitualiter [illegible]
Tercius modus est per gratiam perfectam 3
qua cognovit omnia que spec-
tabant ad redempcionem nostram longe
excellencius et melius quam aliqui
prophetarum vel etiam angelorum [illegible]
[illegible] et gratie in futurum
sicut spiritus sanctus [illegible] illuminat.
Quartus modus cognoscendi in 4
Christo fuit secundum naturam in creacionem sicut
fuit in Adam qui perfectum in
natura cognovit omnia ad huma-
nam [illegible] consistendam sed Christus
illo [illegible] omnia ille longe
excellencius quam Adam cognovit.
Quintus modus fuit experimentalis 5
experienciam et hoc modo cognovit
ea que venerunt ad exteriora
sensuum secundum quod legitur
quod didicit ex hiis que passus est
obedienciam quia secundum cognitionem
sensitivam non simul cognoscunt
omnia sed modo hec modo alia
[illegible] quod [illegible] erat ad experienciam
nostram ... patet quod
differencia cognitionis Christi. Nam
primum modum habuit cognitionis
cognitionem ut deus. Per secundum
ut comprehensor. Per tercium ut illuminatus
per gratiam. Per quartum ut viator.
Per quintum ut homo. Notandum nota
quod Christus de omni statu
hominis assumpsit aliquid in se. Nam
de statu in nocencie accepit
[illegible] immunitatem de statu vero
lapse mortalitatem de statu gratie
plenitudinem de statu glorie

ps 4o corpus meum [illegible]

sermonis professoris Bernardini de Busti
eorum sanctorum [illegible] li. quadragesimale 3o [illegible]
xxii [illegible] sermo [illegible] xvii
Primo est sciendum quod Christus passus est
sua passione gravissima quanta
gravissima universalem in sensum corporis et
anime non solum in omni membro
corporis principali verum et in potenciis
anime ponam, hoc pati non possit
secundum divinam naturam. Secundo passus
acerbissima est cum passione acerbissima quia
sibi [illegible] delectationem quia non est
solum passus dolendo ut patet
practica sed et condolendo ut patet
per delicta et per ingratitudinem eorum
pro quibus patiebatur. Libido peccati
infecerat in nobis carnem et
animam [illegible] carnalia et
spiritualia peccata. Sic conveniens quod Christus
acerbissima passione passus
in carne et amarissima compassione
in anima. Tertio quidem quia in eo
erat maxima equalitas complexio-
nis et perfecta unitas spiritus et
fuit sensualitas derelicta in
penis sive passionibus ita quod non
fuit relevata a debitate vel
acerbitate aut [illegible] que est
erat in anima sicut fit et fuit in
aliis sanctis in quibus pene amaritudo
fuit mitigata per caritatem vel
[illegible] seu alia anime complacen-
tia [illegible] Christi [illegible] sensualitas
fuit in penis totaliter derelicta
sine adiutorio pena remittente.
Hinc dicebat ipse in cruce,
Deus meus Deus meus ut quid dereliquisti
me. Et ps. xxi [illegible] condolebat
illius [illegible] sicut
sine adiutorio. Et hoc
tanta quod pene acerbitas in sen-
sualitate [illegible] maxima
fuit delectatio in superiori parte
anime, ut dicunt doctores sanctus
Thomas in 3a parte summe sue
q. xxxxvi ar. viii et Bona-
ventura super 3o li. sententiarum distin.

xvi quod tempore passionis Christi in eius
anima fuit maxima tristitia et
maxima letitia et actu et respe-
ctive quod ut tristitia anime neque
perplexitas in sensualitate fuerat
ab aliquo mitigata ita acerbe
contra in quod acerbitas passionis et
tristitia anime consueta fuit quia
anima Christi clarissima [illegible]
tas [illegible] et sic erat corporis [illegible]
eorum pro quibus patiebatur in [illegible]
et exemplo [illegible] sanctorum [illegible] Et
dicitur quod in eadem anima duo [illegible]
poterant esse simul et semel duo
contraria, videlicet maxima tristitia et
maxima letitia. Unde [illegible] sanctum
Thoma quod gaudium fruitionis non
[illegible] doloris passionis quia
non fuit redundantia [illegible] anime
parte qua gaudium fruitionis est
debite [illegible] propter superiorem partem
dolor vero passionis seu et tristitia
erat [illegible]
[illegible]
seu [illegible] anime in inferiores
[illegible] tota [illegible] anima [illegible] patiebatur
quia tota [illegible] anima [illegible] erat
corpori unita quo patiente ipsa fuit
passa. Sic et patet [illegible] quod porcio
superior [illegible] habuit
[illegible] ut [illegible]
obiecti [illegible] in gratiam
videbat in divina [illegible] multa
[illegible] Et [illegible]
[illegible] ipsa erat anime [illegible] que
anima [illegible] tota [illegible]
quia corpori fuit unita [illegible]
patiebatur passione subiecti
[illegible] sicut [illegible]
[illegible] pugnat
aut [illegible] tempora [illegible] et ibi
[illegible] passione [illegible]
[illegible] subiecto [illegible]
obiecto. Omnis [illegible]
tristicia et letitia [illegible] passione
et congratulacione beatissime
matris virginis que tempore passionis

maximum fuit gaudium et maxima
tristicia nam cum gaudium sit delectacio
in bono et de bono bonum vero est duplex
scilicet bonum summum increatum et bonum
summum quod movebant affectum creatum
hoc fuit redempcio humani generis et
ista duo movebant affectum beate virginis
tempore passionis in summo quia cognovit
quod per passionem de summo maximus fieret
honor et gloria maxima acquireretur bonum (Gaudio)
videlicet eius redempcio de utroque horum
summe delectabatur et per consequens summe
letabatur maxime cum ipse fuit
et filio compaciebatur quia apprehendit
passionem eius ut suo appetitui
sensuali summe contrariam. Consequenter est quod cum passio
filii inceat summum dolorem
sicut consideracio eiusdem passionis
prout ipsa fuit redempcio humani
generis est via seu medium ad
summum delectabile in ea causavit
summam delectacionem ac per hoc summum
gaudium in congratulacione in tantum
ut in tantum contentare per passionem [illegible]
in ira simul et in tantum ut in
natura vel intelligencia habet simul
fuisse scilicet congratulacio et compassio
in virgine sicut supra dictum est in
Christo coextitisse summa tristicia et summa
leticia. Et quia tempore passionis cum
questionem habebat sola virgo fuit
fides et compassionem crucifixi dei et
hominis ideo ipsa sola est cum deo
et singulariter compassionis quod ei
filius comitate declarauit ut ipsam
precipere faciat huius redempcionis ut sicut totus mundus
obligatur filio propter passionem
ita obligaretur matri propter
compassionem et fieret mater omnium per
recreacionem et cetera causa gaudii
[illegible] quia in compassione sua
est mater sui redemptoris [illegible]
quia in loco calvarie. Tercio
passio eius fuit ignominiosissima (Ignominiosa)
primo propter dampnatorum locum (1)
quia in loco calvarie. Secundo propter (2)
supplicium necandum scilicet crucis.

devotum Christi. Splendentis qui
pendebat in ligno. Tercio propter 3
maleficorum consorcium. Nam sicut in
Ecclesiastico. Deputatus est pa-
ssus et mortem ignominiosissimam sup-
plicii generis videlicet crucis. Sapiencie
secundo. Morte turpissima condempnemus eum et hoc voluit
Christus pati ut tollat genus sup-
plicii humani propter eius perfeccionem
stant. Racio quia superbia acqui-
ritur in tribus scilicet in presumpcione aliqua
operis ostentacione et altivi-
tate. Ideo ad remediandam nostram
superbiam Christus passus est utrumque
genus ignominie et ipse pa-
ciente in comitatu maleficorum
quia fuit in passione. Quarto (Interceptio)
Christus passus est passione in-
temptata que cum ceteris animam
...
accepit separavit deitatem tamen non
reliquit neque ipsam animam neque
corpus. Deitas autem ligavit corpus in
sepulcro et anima in limbo mansit
Christus virtutem unde dei seu deitati
et summo bono quia eciam Augustinus
Damascenus contra hereticos est que dicit
dei filium neque quod semel assumpsit
aliquando reliquisse. Ut patet Magister Sentenciarum
dist. xxi. Sed notandum quod in morte
Christus fuit homo mortuus et
non homo vivus. Unde non fuit
homo quia mortuus homo
non dicitur homo nisi equivoce.
Circa premissa est sciendum quod verum (Voluntaria)
tamen peccata omnia est passus vo-
luntarie et non in vite salutem
secundum voluntatem divinam. Sed
secundum voluntatem carnis, [illegible]
passio fuit contra voluntatem carnis
seu sensualitatis. Sicut exposuit
ipse salvator qui dixit: non
sicut ego volo sed sicut tu vis.
Quia passio fuit contra inclinacionem
et appetitum nature que est in sen-
sualitate et carne. Et ideo Christus
orans secundum voluntatem carnis

conformabat quia passione refu-
giebat cum dicebat transeat a me
calix iste Mt xxvi°. voluntatem
tamen rationis voluntati patris conformabat
cum dicebat non mea voluntas sed
tua fiat et sic una voluntas
non erat alteri contraria quia 2am voluntatem
divinam quod iustum erat voluit 2am
voluntatem rationis iustitie consensit
sed 2am voluntatem carnis penam
recusavit actum iustitie non acceptat
et sic una quereret voluntas quod sibi
erat contraria et quod adversa perturbabat
sequebatur voluntas divina iustitiam
voluntas rationis obedientiam et
voluntas carnis naturam ac proprie
non erat in Christo colluctatio proprie
sed relata ordinata et inequalitas
ordinata. Sed consequenter dicendum
quod Christus non timuit et non doluit
et non tristis fuit et ista et
consimilia notant et significant
passionem non autem significant
compassionem. Sed passio differt
a passione ut aut affectione. Et
passio qua anima sit affectum ut
turbatur quod actus mentis non tollat
sic quod tollat eum arbitrium ut sic quod
faciat eum arbitrium ut habet
contemplatione deviare. Sed autem
rationem faciat arbitrium deviare
et actus mentis tollit et passio
dicitur. Ampliusque 2am beatum Augustinum
lib. 14° de civitate Dei in omni statu suo
sunt consideranda scilicet cum quis patitur, a quo
patitur, quid patitur et pro quibus. Ita
dominus hic admirare in divina passione
in qua Christus Ihesus obtulit se pro
nobis Deo et tradidit [illegible]
attenta mente considerare debemus
quis patitur, quid patitur, pro quibus
patitur, a quibus patitur et quare.
Sed primo quis patitur, et a quo cogitur
pati. Certe ille qui patitur
est Dei filius summe bonus. Sed
quid et qualia patitur certe
patitur in rebus exterioribus spoli-
ationem quia vestibus spoliatur

in corpore amarissimam afflictionem et
in anima maximam tristitiam. Omnia
enim passionum genera in eum venerunt
sed adverso spoliationem corporis afflictionem
et anime perturbationem. Sed quibus pro quibus
patitur in exterioribus et interioribus in
iustis et iniustis. Sed quibus a quibus
etiam a principibus et iustis et prelatis
amicis et gentibus. Principes et prelati
fecerunt gentes et ipsi [illegible]
sunt in anima. Iste ut ita et
in gene 1° 2°. Passus etiam a fideliter
ut domina Petro negante sed
passus est ab amicis et notis ut
a Iuda eum tradente et Petro ipsum
ipsum negante. Sed in suis amicis
et discipulis ipsum deserentibus. Sed
illusionibus et aliis eius blasphemationibus.
Sed quis quare passus est. Videlicet
propter peccata sua consolare nostram. Ysaie liii°
ipse sedulus est propter peccata nostra. Per cum
Sed quis quis eum cogit talia pati
Videlicet maxima caritas sua
quibus nunquam aliquis potuisset fieri
redemptio ita ille eum quo fecit
nos fuit nobis gratificatissimum
ut dicit Augustinus lib. xiii° de Trinitate.
Unde apostolus ad Romanos v° Commendat
Deus caritatem suam in nobis quia
cum inimici essemus Christus pro nobis mortuus
est iustus pro iniustis. Sed sic dictum
est de cum passione Christi
sequitur qualiter Christus prima ceterarum
dicendum in Christo fuisse
voluntatem et unam operationem
contra hic est quia sicut duas
naturas sic et duas voluntates
et duas actiones. Unam lacrimatus
est ut homo et resuscitavit Lazarum
mortuum ut Deus. Ioh. xi°. Iste
compuit in brevi ut homo illuminat
cecum a nativitate ut Deus Ioh. ix°.
Sed quia Christus est corpus quod sit
unum [illegible] de passione fuisse in
passibilem sicut fuit in prelatibus
et in humana natura ergo
est illud Mt xxvi. Tristis est

anima usque ad mortem et illud 1a
Petri 2o Christus passus est pro nobis
nobis relinquens exemplum etc. Tercia
est incolumitas et quorundam pa-
ganorum dicencium Christum fuisse im
passibilem et inmortalem asserencium
quod cum mori voluerunt eum crucifigere
quod posuit alium hominem loco sui quod
certe Christus fuisset fallatorius et non ve-
rax fuisset nec fatigatus corpore
ut dicitur Johannis iiiio [illegible] ubi dicit
evangelista sic in quinto Jhesus cepit
tedere contristari et mestus esse et
ait tristis est anima mea Mt xxvi
Item si non esset passus falsa esset scriptura
in multis locis ut ad Hebreos 2o
ut per mortem destrueret eum qui
mortis habebat imperium etc. Quarta est
[illegible] dicencium si Christus fuit
mortuus non patuit quia nos [illegible]
[illegible] quod Christus moreretur [illegible]
[illegible] [illegible] Hebreos xx
et Isaie liiio Oblatus est quia ipse
voluit et Johannis x Ego salvator Ego
pono animam et iterum sumo eam
nemo tollet eam a me sed ego
pono eam et iterum quod [illegible]
[illegible] xo [illegible]
[illegible] [illegible] Christus
et non erit eius [illegible] qui [illegible]
[illegible] est et Isaie liiio
[illegible] omnis [illegible] [illegible]
Quinta [illegible] dicencium est Christum
non solum pro hominibus sed eciam pro
demonibus [illegible] in carnatum
et passum etc. [illegible] astruitur
[illegible] angelum sed quod hic dicitur
in symbolo [illegible] qui propter nos
homines et nostram salutem etc.
non propter demonum liberacionem et Isaie ixo
Puer natus est nobis et filius
datus est nobis Romanorum viiio
traditus est pro [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ut sibi
ponitur [illegible] a passio
1a Petri 2a Christus passus est
pro nobis et Isaie liii ipse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ipse
[illegible] passus pro [illegible]
Tercia Christus [illegible] sibi et nobis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod in eo fuit omnibus [illegible]
[illegible] et plenitudo quia illa anima
in eo [illegible] [illegible] [illegible] magnitudo
Primo quantum ad eum qui [illegible]
quia non [illegible] homo [illegible]
[illegible] in [illegible] attenditur
dignitas [illegible] Secundo quantum
ad tempus in quo [illegible] quia ab
instanti concepcionis usque ad horam
mortis Tercio quantum ad illud pro quo [illegible]
[illegible] omnibus [illegible] quia fuit pro
[illegible] [illegible] caritatis et pro [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] in pa
ciendo et agendo Quarto quantum
ad eum cui [illegible] quia non solum
sibi sed eciam nobis [illegible] [illegible]
omnibus [illegible] non [illegible] [illegible]
sibi [illegible] [illegible] dei [illegible] ii
[illegible] quia deformitas anime
Christi et [illegible] [illegible] [illegible] in eo
anima [illegible] [illegible] [illegible]
dignitatem quia illa [illegible]
anima fuit [illegible] creacionis sue
ut fuisset ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fuisset [illegible] et
deformissima [illegible] fuit [illegible]
[illegible] [illegible] creacionis sue [illegible]
fuit in persona filii [illegible] [illegible]
Secundo [illegible] ad illud quod [illegible]
nobis quia non [illegible] meruit
nobis [illegible] [illegible] [illegible]
et peccatorum [illegible] non in [illegible]
[illegible] sed eciam [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] regni celestis
que erat ante passionem omnibus
hominibus [illegible] clausa [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnia [illegible] [illegible]
sive fuit satisfactoria pene

sine mutacione vite eterne nec
sunt digni absolui ab offensa
creatoris nisi per meritum dei hominis
Secundo quia licet [illegible] indebatur sibi
quantum licet non indebatur sibi glorificacio
mentis qua iam habebat indebatur
tamen sibi per humilem passionem
anime impassibilitas sive corporis
glorificacio resurreccionis ascen-
cionis sive nominis clarificacio
et mediatoris potestatis dignitatem
et horum aliquid ei venit unde
ad philippenses ij° Christus pro nobis factus
est obediens usque ad mortem
mortem autem crucis propter quod et deus
exaltavit illum et donavit illi
nomen quod est super omne ~~[illegible]~~
nomen ut in nomine Jhesu omne
genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis
lingua confiteatur quia dominus Jhesus
Tercio quia ad meritum quo
indebatur non enim sufficiat aliquis
indebatur vel ut [illegible] debito facto
debitum vel debito facto magis
debitum vel debito [illegible] facto
debitum Alio modo omnibus hiis
modis meruit nobis quod non
sicut sibi meruit non enim
primo modo potuit sibi facere de
indebito debitum nec 2° modo
debitum sibi facere magis debitum
[illegible] sine [illegible] Fuit
[illegible] nec potuit in sanctitate
proficere sed 3° modo sibi meruit quia
bona [illegible] sibi debitum
per graciam [illegible] fecit sibi
alio modo debitum scilicet per meritum [illegible]
[illegible] sic meruit vitam
eternam iam habitam sed meruit
nobis vitam eternam habendam
Item quo passio Christi iustificat
nos ~~[illegible] [illegible]~~ et ~~[illegible]~~
[illegible] Ista enim facit prout
est hostia oblata hostia [illegible]
[illegible] et hostia [illegible] hoc est
passio Christi iustificat per modum
[illegible] disponentis per modum compl[illegible]

provocantis et excitantis et per
modum complantis dirigentis excitat
enim passio nos ad deum diligendum
et [illegible] inflammat nos qualiter
[illegible] mori pro [illegible] ut sit exemplum
pz in [illegible] petri 2° Christus passus est
pro nobis nobis relinquens exemplum
ut sit [illegible] ad Rom 6°
Si complantati sumus similitudini mortis
eius et cetera Secundo in passione [illegible]
ut hostia oblata [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] anima
et sic passio Christi iustificat
[illegible] et [illegible] quia [illegible]
[illegible] passioni [illegible]
tamquam fonti salutis [illegible]
passionem suam redemit nos
[illegible] et [illegible] et
[illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] passionem
[illegible]
[illegible] et iustos et sanctos
[illegible]
[illegible] in manum [illegible]
et [illegible]
tante potencie [illegible] potest
ei resistere et illa [illegible]
passionem sed [illegible]
est [illegible]
[illegible] passionem [illegible]
[illegible]
et sic [illegible]
hoc [illegible] apocalipsis xx ubi ait Joh
vidi angelum descendentem de celo
et apprehendit draconem qui est
diabolus et cetera Et Joh xij Nunc
iudicium est mundi nunc princeps
huius mundi eicietur foras Preterea homo
[illegible] peccatum et
[illegible] erat ut [illegible]
[illegible] in [illegible] et per
hoc obligatus erat ad [illegible]
[illegible] dominus Jhesus enim
[illegible] offendo sanguinem
suum [illegible] Christi [illegible]

fuit prophetia in una quod pervenit
in illud Apocalipsis primo Redempti
no est[is] non auro vel argento etc sed sanguine
agni immaculati liberavit enim nos
in virtute passionis sue a pena eterna
que in temporalem temporali satisfactoria
et a pena que fuit inter illas media
scilicet visionis divine carentia Condonatur
enim in baptismo virtute passionis
nobis culpa et dimittitur pena non
solum eterna que in temporalem commutatur
sed etiam a pena qua per satisfactionem
homo deberet sustinere et a pena caren-
tie visionis divine qua privabantur patres
in limbo etiam est ablata Ex hiis patet
quod Christus per suam passionem cumula-
tam satisfactionem [illegible]
pro morte mea pro morte satisfactionem
satisfactionis et pro morte sacrificii
de pro morte predicta [illegible] sola operatus
est salutem in medio terre Ideo
predicta Nunc vero [illegible]
nobiscum hec satisfactio fuit accepta
in conspectu dei propter magnam
Christi caritatem propter personae eius
dignitatem et propter passionis acerbitatem
Ad Ephesios 5o Dilexit nos
et tradidit semetipsum pro nobis oblationem
et hostiam deo sicut homo in
quantum est a parte eius per satisfactionem
in passione et morte persolvit
sic est proprie redemptus Unde
in sermone de epiphania qui in-
cipit Apparuit benignitas salvatoris
nostri 2us dicit leo salvator clemens
nunc dicens qui misit in mundum
salvator dicitur est plenus et plenus
in passione consistendum
de quo estimandum est tue re-
demptionis precium Agnosce igitur
homo dignitatem tuam qui tam
precioso precio es redemptus
deus enim vitam suam non dedit
pro toto mundo quam pro anima tua dedit
Consequenter dico post mortem

in cruce fuit de cruce depositus
et ab personis Joseph ab Arimathia
et Nicodemo sepultus in sepulcro
novo quod erat sibi incisum fuit vo
enim quievisset in sepulchro per
tres dies ut dicit Sanctus Thomas
parte 3a questione lii articulo primo
primo ut probaretur veritas mortis 1
Secundo ut cum resurgeret daretur 2
spes resurgendi hominibus propter
Ad Colossenses v° Christus resurrexit
et nos resurgemus Tertio ad exem- 3
plum eorum qui spiritualiter per peccatum moriuntur
Colossenses 3o Mortui estis et vita
vestra abscondita cum Christo in deo
fuit etiam corpus eius honorifice sepultum
ut dicit Ysaias xi Propheta Ubi
dicitur et erit sepulcrum eius gloriosum
Et nota primo quia secundum Johannem
Crisostomum in eodem capitulo
fuit [illegible] infirma [illegible]
ante crucifixus est [illegible]
nota sed ut nostras non personas
honorem [illegible] Unde sanctus
hic ad commendandum pietatem
eorum qui eum sepelierunt Un-
de Augustinus libro 3o de civitate dei dicit
laudabiliter commemorantur in evangelio
qui corpus Christi de cruce acceptum
diligenter atque honorifice tegendum
sepeliendumque curaverunt ut tamen
est [illegible] quod corpus de funere
[illegible]
in [illegible] conditum ut etiam [illegible]
[illegible]
sic volunt illud in [illegible]
[illegible]
in [illegible] Johannis [illegible]
[illegible] 3o qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

4

violentam aliter vero mortem et
corruptibile ante resurrectionem et apparitionem
huius dicta est impium et heresis contra
sanitatem ut dicit sanctus Thomas
parte 3a contra articulo 2o quia si
fuit in corruptibile sicut non habuisset
corpus nobis consimile dicendum
est ergo quod corpus fuit corruptibile
et corruptum illa corruptione que
fit per mortem in qua fuit anima
a carne separata et ipse est fuit
caro Christi mortua immo ipse homo
quia caro fuit mortua quare
filii dei mors est attribuenda ita
ut filius dei seu deus dicatur
passus mortuus et sepultus non
in natura divina sed humana
ut sic derogetur divine dignitati
sed magis consonat pietati nostrum
cum tamen maioris dignacionis
resonat ut in omnibus cordibus
nostris quod et unigenitus dei filius
mortuus fuit pro nobis debitoribus
mortis et ideo sepultus non tamen est
assendum tamen vero sed etiam
frequentissime recolendum. Ar. 5

Quintum articulum ponit sanctus
Thomas apostolus dicens
descendit ad inferna tertia die re-
surrexit a mortuis. Quo ad primam
partem huius articuli que est de
descensu ad inferos est sciendum
quod ante Christi passionem quattuor fuerunt
~~distincta~~ receptacula animarum
in medio terre secundum Thomam
in 4o distinctione 45 quorum unum
scilicet in quo anime non recipiunt
1 gratiam est locus seu infernus damp-
natorum qui est medius seu
centro terre ad quem locum Christus
non descendit ut ab illo aliquem
liberaret ideo quia passio eius
nulli prodest nisi sit eius membrum
vel fuit per passionem sed illi in
inferno non fuerunt membra Christi
ut patebit statim quia fuerunt

per statum meriti nec in illo loco
est redemptio nec est gracia animarum
qui ibi esse fuerunt nec credentur.
Secundum animarum receptaculum est limbus 2
infirmorum in peccato originali de-
cedentium ibi est pena dampni et
non pena sensus. In illo autem re-
ceptaculo est tamen pena sensus quam
dampni perpetua in utroque receptaculo
primo et secundo tenebre inferiores et
obscuriores fuerunt ad illum locum
locum Christus et non descendit
ut inde aliquem liberaret. Ratio huius
est quia ille parvuli non fuerunt
capaces gratie Christi nec satisfactio
eius illis potuit suffragari neque
ad eos extendi quia ad eos solum
extendit qui eius membra efficiuntur
per fidem vel aliquod fidei sacramentorum
sed nec illi potuerunt habere. Tercium 3
receptaculum fuit et est supra
predicta duo et est purgatorium
in quo est pena sensus et dampni
temporis determinati et fuerunt
et sunt tenebre obscuriores non
minores quam gratiam habent. Ibi est
ignis corporalis quo spiritus iustorum
qui in hac vita suam penitentiam
non impleverunt affliguntur usque
ad satisfactionem condignam secundum plus
et minus secundum quod detractabili sententia
in hac vita fecerunt. Affliguntur
minus quam ille in inferno et quamvis
quia in hac mundo non timentur
ita graviter qui semper speraverunt
ut sciant se in inferno non esse
sed propter penarum magnitudinem
est aliquando non advertunt
hac mente affictione aliquando corporali
in facta purgatorii spiritus animabus [et tanto diuturnius ac durius quanto medul-]
et relinquuntur peccatorum minimus in corde [lis cordis]
deserit amor mundanorum. Et
quia pena ista contra statum
est meriti et non habet tamen
voluntarium agitur quod deficit ex parte
libertas in voluntate sufficiente
hoc supplet in arbitrate ex parte

pene / Postquam sufficienter sunt pur-
gate immediate evolant et in-
troducuntur in gloriam celestem sed
ante passionem domini introducebantur
in limbum patrum quia nondum erat ianua
celestis reserata. Item corpus purgatorie
est consummata et pena ibi apta.
Vel corpus mobile sunt impimentis
retardans et in eis est ignis dum
contrahit eos deorsum et retardantur
melius anime sine eo affligentur.
Notandum quod ignis iste corporeus in
purgatorio sicut in inferno non agit
in animam in quantum est in elementum
naturale sed solum ut sic agit in
B corpus / Ignis vero est in elementum
sicut iustitie sic agit in animam
ipsam affligendo et purgando ergo
in purgatorio sicut in inferno non pur-
gat sed tempus cruciat / adurit / et
non consumit et hec datum est igni illi
ardo sicut dicitur anime et corpori quod
patiuntur ibi et non deficiant nec
consumantur / huius declaracionem ponit
Augustinus et per liber de civitate dei
Salamandra est et vivit in igne
et non comburitur. nec consumitur per
ignem. Aliud exemplum durum pelliculum
in igne inflammatur et per non consumitur.
Item aliud exemplum Augustini. In Sicilia
sunt montes qui ab antiquissimis
temporibus arserunt seu ignem
ascendentem emiserunt / et tamen
non dum consumpti sunt. Item notandum
quod penarum diversitas ut tamen in
purgatorio quam in inferno non
est ex parte ignis affligentis sed
ex parte subiecti patientis sicut
subiectis sole unum plus consumat
aliud minus et in eodem frigore
unus alio plus leditur. Ille
ergo qui plura habet peccata ille acrioribus
penis plus affligitur et
pluribus penis / Item notandum quod in
C peccato mortali sit adeo aversio
et illicita conversio convenit pena
dampni. a. carentia visionis
dei / sic sic per aversionem a bono in-
commutabili ad bonum commutabile
conversio et illi convenit in supplicio
pena materialis in tenebris ignis.
Item in peccato est voluntas de-
ordinata seu inordinata et
huic convenit pena sensus quia
deordinata est contra decorem
et omnis sic est ibi pena
varia acerba et eterna / Sunt enim
ibi in inferno / ignis / frigus /
fletus / fetor / dentium stridor et
horror et in horrore flagellum et
ceterorum in visu et multa alia cetera
eos ad pene augmentum / Ultimo
est sciendum quod illi qui sunt in D
purgatorio possunt adiuvari suf-
fragiis ecclesie per elemosinas ie-
iunia et orationes et sacrificia
altaris et penas voluntarie
assumptas per eorum amicis celerius
expiandos. Non tamen possunt eos ad
meritum vite eterne sed ad abolitionem
pene et hoc vel ad pene mitigationem
vel ad celeriorem liberationem possunt
tamen quantum magis et minus et per hoc
mitiorem in mortuis quia illi qui
hic plus possunt vel possunt plus
sibi prodesse suffragia illis plus
meruerunt sibi prodesse suffragia
illis plus possunt vel possunt plus
et minus per caritate eorum qui
magis salutati per aliquibus
quam per aliis orant. Notandum quod
suffragia vivorum possunt illis
in purgatorio et nullis aliis
mortuis non enim possunt illis
in inferno vel in sinibus sicut
limbis qui iam non sunt in via
ecclesie nec possunt illis qui sunt
in celo quia sunt in fine et
corpus mita et orationes possunt
ecclesie militanti / Item dicitur
in decretali / Cum marte quidem

de celebratione misse qui erat
pro martire in mirandum fiat marti
in hoc pz circa sanctorum decimarum
et paribus penalibus melio
sit maxime animarum ut ad
memoriam gloriam veniant hic
venit et 4. potest est sicut
quod adhuc locum purgatorium pro
non descendit neque animas inde
dicte vel ipse post descensum liberat
ro sicut est 2m bertham thomam
quia passio non fuit temporalem
virtutem et liberationem set finalem
et ideo tunc quando descendit non fuit
memoriam virtutem seu efficaciam
passio xpi quia habeat nunc et
ideo illi qui fuerunt tales quales
nunc sunt qui in purgatorio
detinentur non fuerunt a purgatorio
liberati per descensum ad inferos
Illi qui autem tunc in veniti sunt
tales quales ad nunc virtute
passionis xpi a purgatorio liberantur
tales nichil propter hoc post descensum
xpi ad inferos de a purgatorio
liberatos et ita illi qui fuerunt
debite purgati vel qui meruerunt
in pena quod in descensum xpi
a purgatorio liberentur tales fuerunt
liberati. Tertius locus seu recep
taculum animarum fuit sinus ~~liberi~~
dictus tres qui dicebatur limbus
patrum vel sinus abrahe in quo
fuerunt illi qui in fide recta
et gratia decesserunt et purgati
fuerunt in pena vel in purgatorio
ad hos xpus in anima sua descendit
ad locum pene non ad penam
no et hic fiat triplex descensio secundum
bertham thomam. Prima ut nos
1 animas consolaretur eos liberaret
2 2a ut inimicos suos confunderet
3 3o ut separatos suos et in
ipsum credentes atque descensu
liberaret quia homo ex peccato
primi hominis in tenebris non solum

mortem corporis sed et descensum
ad inferos de illo loco animas quas
ibi reperit liberavit 2m. 1a ad oseam xiiio
Ero mors tua o mors morsus
tuus ero inferne. Quod exponens gregorius
in omelia unius pasche dicit quia
in electis suis salvator in morte
funditus occidit mors mortis
extitit quia eos in inferno partem abstulit
et partem reliquit non funditus occidit
in inferno sed momordit. Hic
queruntur plura. Primo quando ad animas
in limbo existentes descendit
2o quamdiu ibi tunc permansit
3o quando eas eduxit 4o quando eas
beatificavit 5o utrum si xpus in fine
stimat 6o qui eos in medium
emporium locum ubi eduxit
7o quando quomodo intelligitur hodie mecum
eris in paradiso quod dictum est ad latronem
adoptus 2m bertham thomam Ad primum 1
ad sinistra. Ad primum dicit quod statim
quando anima xpi separata fuit a corpore
D. Ad 2m dicit quod mansit ibi 2
ab hora mortis xpi que fuit
hora fere sexta vel nona usque ad
horam diei 3 et hoc fuit tempus
quadraginta horarum quod dilucido
die dominica resurrexit. Ad 3m dicit 3
quod hora resurrectionis xpi eas
eduxit de limbo. Ad 4m dicit 4
quod statim beatificavit eas quando
anima sua fuit a corpore separata
quia tunc statim fuerunt omnes
in limbo continentes claram et
finalem dei visionem et fuerunt
sine bonis premiis sed non locum
Ad quintum dicit quod sic quo ad 5
limbum quod sic ut sine istimat
electos suos. Ad sextum dicit 6
quod in die ascensionis et non prius
perduxit ad celum. Ad septimum 7
dicit quod hoc intelligitur de paradiso
celesti gaudio et premio non
de loco paradisi celestis quia latronis
anima intravit cum ad limbum et

Nota A

mansit ibi adhorum filiorum // Nota
quod vectes ferrei inferni quos Christus
confregit descensu suo dicuntur im-
pedimenta quibus ~~vectes~~ sancti patres et
in fine .i. limbo homines prohibebantur
pervenire ad visionem divinam primus istorum
repertum fuit homines omnes meruerunt
mortem corporis et descensum ad
inferos et clausionem regni celestis
passione igitur et morte sua Christus a morte
eterna homines liberavit ianuam celi
eis aperuit et suo descensu vectes
confregit dicuntur autem primum sic dicitur
Zacharie ix° Tu quoque in sanguine
testamenti tui vinctos tuos emisisti
de lacu in quo non erat aqua Et Colossenses ii°
Expolians principatus et potestates tra-
duxit confidenter // Ex primis patet
1 quod plures peccatorum receptaculorum animarum
sunt dicti in fine quia in fine dicuntur
inferius et locus infra nos Secundo
2 patet ex primis quod nec in fine damp-
natorum nec limbus decedentium in
solo peccato originali neque locus pur-
gandorum animarum fuit per descensum
ad inferos destitutus sed quibus factum
prout quod in illo loco nullum demptum
3 apportavit demon / Tertia patet ex dictis
error origenis qui dixit impios
non eternaliter in fine demoni aut
cruciari quia deus ipse suam ymaginem
non permittit sustinere quod eternaliter crucie-
tur sed dicit sed dicitur Eternaliter fit
in pena tu ergo non solum in
pena dura ut fraterni eternaliter
dicit Et si scriptura aliquid minatur
penam eternam hoc non dicit ex animo
veritatem sed propter terrorem quia deus
intendit liberare homines finaliter
apparet quod honor ille lucrum illud
pretiosius est et tanto pretiosior
Christo videtur minor et misericordior
est et impium sic errorem quia
sic blasphematur divina iustitia
quam impius videtur nunc quod iustitiam
divinam non habet / Post communes
ex in scriptura sacra non est contra
veritatem / Fatetur omnia possibilia dicta quod
punitio gehenne non est contra veritatem
sed facit ut ad opus iustitie
alliciat et sic tota scriptura et sancti
fideles tanta veritate suspecta nimio
sic non opportet credere fidem quod
opus domini circa suo predicat
et quam sit cum alibi dicitur in sim-
bolum eternum et Math. xxv° ite
ite maledicti in ignem eternum
etc Et dicit hoc et similia non contra
veritatem falsum ut comminatione
dixit et ad eandem rationem ita possibi-
lia dicta dixisset quod hoc est impossibile
et destruit totam fidem // Quarto
potest patet error pelagii qui
dixit pueros in utero matris sine
peccato originali concipi et nasci
eo quod parentes eorum sancti fuerunt fuit
et renati et in actu generationis
eorum non peccaverunt quod debite consum-
mationem et deus creat animam
quod in fide est non capiuntur in
peccato quia non apparet ubi
eam traheret et si non habet peccatum
originale non propter hoc damnum
// Contra hunc errorem beatus Augu-
stinus multa scripsit contra pelagium
et celestinum in pluribus libris Hoc enim in mi-
nimis quibus contra scripturam ... Ad Ephesios ii°
Eramus natura filii ire / Nota
contra pelagium videlicet quod originalis
peccati transfusio et receptio primi parentis
non actu ut est mala concupiscentia sed
ratione peccati et anime actu dicta
homini inspiratur creatur deus in
n° li. summarum distinctione xxx
et licet sepius et parentes non
generant ut sunt renati per gratiam
sed sic ut generati fuerunt .i. ut
corrupti vel sic dicitur homo
non generat nisi quod natus est in
mente sed quod corruptus est
in carne ut generat sibi quod

4

.4. C est homo spiritualis quam ... quam homo
est carnalis. Sicut medicus curans
~~[illegible]~~ non curat filium sine punitione
sed cum punitione. Ita deus remittit
peccatum sine poena, actu non perdit
sine palea quam paleam.
Contra errorem negantium purga-
torium quod anime cum exierunt aut
vadunt ad celum ante post mortem
vel ad infernum et adducunt quod illi
qui in caritate moriuntur quan-
tumcunque parvam nullam penam post
hanc vitam sustinebunt. Iste
error includit tres alios. Primus
quod nullum peccatum post hanc vitam
remittitur veniale. Secundus quod remittitur
culpa quod [illegible] totaliter remittitur pena.
Tertius quod suffragia ecclesie non prosunt
mortuis. Contra primum [illegible] Qui autem
dixerit verbum contra spiritum sanctum non
remittetur ei neque in hoc seculo neque
in futuro. Hic beatus Gregorius libro 4o
dialogorum exponens dicit: hic datur
intelligi quasdam culpas in hoc
seculo quasdam vero in futuro posse
relaxari. Sed quod potest relaxari est veniale
[illegible] in futuro non est alibi nisi in
purgatorio. Contra secundum prima ad Corinthios
iii: Si cuius opus arserit de-
trimentum patietur, ipse tamen salvus
erit. Item ibidem unius cuiusque opus
quale sit ignis probabit. Ergo quod
non salvatur nisi per ignem quod non sine
pena. Et si dicatur culpa non fuit
dimissa [illegible] quod tunc quicunque
quantumcunque magnus sit [illegible]
quantumque magnis contritione et
[illegible] remissa [illegible]
tur nullam post hanc vitam pateretur
penam quia per contritionem tota
culpa [illegible] sibi dimissa. Item
si semper dimitteretur tota pena quando
dimittitur culpa, tunc nulla penitentia
esset iniungenda. Et si esset in-
iungenda, non [illegible] deberet maior
imponi quam alteri. Et quare
[illegible] dicit [illegible]

In quarto

[illegible] est
laudabilis consuetudo ecclesie et
Gregorius libro 4o dialogorum. Et ad
patres [illegible] multi leguntur de pur-
gatorio liberati. Sexto reprobatur 6
[illegible] Christum non descendisse ad
inferos nec liberasse animas ut dicunt
[illegible] iuste
[illegible] ad Ephesios iiiio: descendit
in inferiores partes terre; qui descendit
ipse est et qui ascendit. Et actuum iio:
quem deus suscitavit solutis doloribus
inferni iuxta quod impossibile erat
eum teneri a morte. Et in psalmo:
Non derelinques animam meam in inferno.
Septimo reprobatur error dicentium Λ
quod anime iustorum [illegible] mediam
non possunt [illegible] ad
claram [illegible] divinam videre. Et
ita sicut damnatis impiorum [illegible]
non [illegible] quorum
utrique [illegible] quasi
iustorum anime debent expectare
[illegible] ad
divinum conspectum, tunc oportet
eas in aliquo loco [illegible] qui
[illegible] ille non
est alius nisi [illegible]
[illegible] ille non est [illegible] destructus a
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] ad purgandum aut
aliquid [illegible] Beda [illegible]
[illegible] ad in- h
feros descendere [illegible]
[illegible] ut possint culpas
[illegible] affliguntur et
ut possint [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] in 2 pars ar. 4
[illegible]
quam ~~agit~~ aut Rom. vio: [illegible] morti-
ficamur [illegible] Christo [illegible] quia sunt
[illegible] cum illo qui [illegible]

et propter delicta nostra et resurrexit propter
iustificationem nostram. Romanorum 4o
Sed cum iustificatio anime nihil aliud
sit nisi animarum resurrectio, christi
resurrectio est causa non quidem materialis
sed exemplaris. Constat enim non fuit
quia christus qui resurrexit tunc non
fuit viator et ideo tunc non meruit.
Competit ergo resurrectio causa exem-
plaris nostre resurrectionis animarum quia
post resurgentem debemus conformari secundum
animas nostras secundum apostolum Romanorum 6
dicentem: Quoniam christus resurrexit
a mortuis per gloriam patris ita et
nos in novitate vite ambulemus.
Glossa: de bono in melius ut in
novitate glorificemur per iustitiam fidei
spei et caritatis. Quia christus re-
surgens ex mortuis iam non moritur.
Ita consummate vos mortuos quidem
peccato viventes autem deo in christo.
Glossa: sicut christus mortuus est semel
ita peccata in nobis moriantur
semel et non iterum. Et sicut post
semel vivit ita et vos semper vivatis
in virtutibus et in christo, id est bono
christi opere, aliter nulla spes erit.
Notandum quod in iustificatione nostri
duo sunt scilicet remissio culpe et no-
vitas vite per gratiam. Primum scilicet est causa
exemplaris et mixtura remissionis
culpe mors christi quo mortuus
peccato est, secundum vero novitatis vite
per gratiam causa exemplaris est christi
resurrectio. Secundum illud apostoli supra allegati
Romanorum 4o. Traditus est propter de-
licta nostra per mortem tollenda
et resurrexit propter iustificationem
nostram. Ut igitur christi resurrectionem pos-
simus melius conformari in vite
novitate debemus etiam eius resurrec-
tionem videre scilicet resurrectionis veritatem
[illegible] qualitatem et utilitatem. Quo
[illegible] quod necesse fuit christum
resurgere. Secundum illud Luce ultimo
Oportebat christum pati et resurgere
a mortuis et hic sicut ut audis

[illegible]
veritatem divinitatis sue. Luce ultimo
Et si crucifixus est ex infirmitate
sed vivit ex virtute. Surrexit
autem tertia die ut dicitur [illegible] 1 Corinthiorum 15
[illegible] Et hic videntur angeli
et custodes sepulcri qui facti fuerunt
velut mortui quando viderunt eum re-
surgere. Matthei ultimo. Surrexit autem
resurrectione perfecta que est ad vitam
immortalem. Romanorum 6o christus resurgens
a mortuis iam non moritur. Alii
resurrectione [illegible] eum resurrexit
et non ut christus dicit. Apocalypsis primo
primogenitus mortuorum et cetera. Quia
[illegible]
qua primus ante omnes ad vitam
immortalitatem surrexit. Omnes enim
qui ante eum et tempore resurrectionis
sue fuerunt resuscitati iterum mortui
sunt. Secundum Augustinum in epistola [illegible]
et hic magister sententiarum tenetur 3o et sanctus
Thomas 3a parte questione [illegible] articulo [illegible]
[illegible] Secundum resurrectionis qua-
litatem surrexit christus in corpore
vero et non fantastico et integro
[illegible] glorioso [illegible]
[illegible] gloriam quia per humilitatem
passionis meruit gloriam resurrectionis.
Et anima eius in resurrectione [illegible]
in corpus gloriam suam et fecit
ipsum gloriosum sibi quatuor dotes
tribuens scilicet claritatem impassibilitatem
subtilitatem et agilitatem. Et fuit
autem corpus christi post resurrectionem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et apparuit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non
[illegible] corporis glorificati
[illegible] in [illegible] gloriose

Dotes anime — Cognicio (poznanije) contra ignoranciam; Fruicio (požívanije) contra insufficienciam; Delectacio (kochanije) contra instabilitatem

Dotes corporis — Agilitas (rychlosť) aer; Subtilitas (tienkosť) ignis; Impassibilitas (nečirpětlivosť) terra; Claritas (světlosť) aqua

4

alio corpore quia corporis subtilitas
non obstitit circumtextam dimensionem
Et non dicit sanctus thomas super 4
dist. xliiii quamvis licet quod non
duo corpora gloriosa in duo corpora
non gloriosa tamen duo corpora quorum
unum est gloriosum et aliud
non gloriosum possunt esse simul
simul in eodem loco sed hoc potest esse
divina virtute. Ad hoc corporis gloriosi
sive dotes que dicitur subtilitas non
potest esse cum alio corpore in eodem
loco tamen anima potest ascendere
in celum et penetrare celos cum
ipsi non sint divisibiles secundum illud
Job xxxvii dicit Celi velud
ere solidissimi fundati sunt. Ad quod
ut patet corpus gloriosum sive de[?]
sive alterius hominis penetrat celos
seu speras celestes sine earum
divisione et hoc non est ex vi sub-
tilitatis sue sed divina virtute
sicut umbra sancti petri sana-
bat infirmos non tamen natura
sua virtute sed divina virtute
ad confirmacionem fidei. Retinuit autem
dominus cicatrices in corpore suo
secundum bedam super lucam non ex im-
potencia curandi sed ut circumferret
1 primo perpetuo in testimonium sue victorie
triumphum. 2 Secundo ut discipulos
3 suos in fide solidaret. 3 Tercio ut pro
nobis apud patrem advocaret
ostendens quale genus mortis pro
4 nobis pertulisset. 4 Quarto ut re-
dempti sua morte quam misericor-
diter sint adiuti insinuet.
5 Quinto ut in qua iuste [illegible]
dampnentur annunciet. Apostolus[?]
videbit eum omnis oculus et
qui eum pupugerunt. Unde augustinus
in libro de simbolo: Credebat[?] quod
quidem cicatrices in suo corpore
futuras esse demonstrant thome
non credenti ut tangeret et
videret ita et inimicis vulnera

sua demonstrabit ut convincens eos
veritas dicat: Ecce hominem quem
crucifixistis videtis vulnera que in-
fixistis. Agnoscitis latus quod pu- agnoscitis
pugistis quoniam per vos et propter vos apertum
est nec tamen intrare voluistis. Et nota
secundum thomam parte 3a q. 54
articulo quarto. Sanctus thomas
non solum vidit vulnera christi et
tetigit quia ut dicit leo papa sufficit
sibi aspectum fidem indicare quod
viderat sed nobis operatum est
ut vellet tangere quem videbat.
Sed secundum augustinum libro 2 contra pelagia-
nos de [illegible] ix [illegible] sentencie quod christus Tho. 3 p. q. 54
in resurrectione vulnera non retinuerit ar. 4 [?]
sed tamen cicatrices vulnerum sic
in quibus dicit [?] non vulnera
sed signa vulnerum discipulis demonstrasse
probatur tenet albertus magnus super
lucam. Et istas cicatrices sancti
et in martiribus eius secundum augustinum
22 de civitate dei erunt quedam
pulchritudo et amplior dignitatis
et victorie signum. Et hanc causam potest
assignari quia iste essent cicatrices
[illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] sed facile delevisset
Ut cum balsamum ita perfecte sanat
vulnus quod non remanet cicatrix
multo fortius dominus deus posset
sua et aliorum vulnera ita perfecte
sanare quod nullum vestigium vulneris
remaneret. Tercio scilicet iteratam nota
sue visionis [?] multiplicat [illegible]
dicit. Primo testimonio angelorum 1
qui dixerunt eum resurrexisse [?]
[illegible] [illegible] [illegible]. Secundo te- 2
stimonio scripturarum sive ultimo.
Tercio multis argumentis scilicet signis 3
sensibilibus probavit resurrectionem suam
[illegible] et gloriam. Hic duplicat[?]
primo ex parte corporis. 2o ex parte
anime. Ex parte corporis specialiter[?]

Verum — Primo ostendit quod corpus suum erat
verum et solidum non fantasticum vel
aereum sicut aer. patet quod posuit ipsum
palpabile Luc. xxiiii. Palpate
et videte quia spiritus carnem et
ossa non habet sicut me videtis habere.
Secundo ostendit quod esset corpus humanum
Humanum — ostendendo manus et effigiem apparuit
eis que discipuli cognoscerent quam
dominum Johannis xx. quamvis fuit
discipuli intus domino. Tercio ostendit
Idem — quod corpus suum esset idem quod prius
fuerit ostendendo eis vulnerum cicatrices
Luc. xxiiii. Videte manus meas
et pedes meos quia ego ipse sum.
Quarto patet ut ante iterum cepi vite
ostendit veritatem proprias
Comestio — ... vite primo proprius mutuum
est in hoc quod cum discipulis manducavit
et bibit Luc. xxiiii. et
fuit ibi vera comestio quia corpus
Christi fuit ... ut cibus in
ipsum corpus est ... quia non
mutabit ... potestate et non
Potencia — egestate. Quinto propria vite sensitive
est in hoc quod discipulis admiraverunt
vidit et vultus [illegible] In hoc
ostendit se videre et audire Luc. xxiiii.
Sexto propria vite intellective
Completio — est quod scripturas eius exposuit
Luc. xxiiii. seu ultimo
testamenti prope Jerusalem et
... et habere
... in principibus ... Act. i.
Effectus patet quod eis videntibus
ascendit in celum. Actum primo
... in ... nisi
dicens in celum ascendit. Jo.
iii. Nemo ascendit in celum
nisi qui descendit de celo filius
hominis qui est in celo. Alio aliquid
resuscitantur ficte ut Samuel

Ut filia archisinagogi Mar. v. Luc. viii. et
filius vidue Luc. vii. et lazarus Jo. xi.

Gen. xviii. in aliqua effigie
demon apparuit 2 Regum in
epistola ad ... et patet in
decreto xxvi q. v. nec mirum
quia angelus sathane sepe solet
se transfigurare in angelum lucis
2a Cor. xi. ut Samuel fuit re
suscitatus a morte. Alii suscitantur 2
vere et ... alii per heliam et
elizeum suscitati iii Reg.
xvii. quarti Reg. 2 et iiii. Alii 3
suscitantur ut Christus ad vitam
inmortalem sicut Christus. Prima
suscitatio significat conversionem
seu primam resurrectionem. Secunda
vero ... 2a primam
perfectionem. Item ad ma
nifestacionem sic dicamus patet
quod multis et multociens apparuit
nam die pasche quinquies
apparuit primo Marie Magdalene 1
cum sepulcro post discipulos petrum
et Johannem recessum Jo. xx.
Secundo cum irent ut nunciarent 2
discipulis tunc alie mulieres scilicet
... quare Magdalene
quibus ipsa dixit quod vidit dominum
et ille crediderunt. Tunc dominus
in via obviavit eis dicens
Avete et tunc prociderunt ad
tenuerunt pedes suos Mt. xxviii.
Tercia vice apparuit petro sed 3
ubi et quando nescitur. Quarto 4
apparuit duobus discipulis
in Emaus Luc. xxiiii. Quinta 5
vice ... duobus in uno
... cum ... appa
ricionem sic ... xi
apostolis Luc. xxiiii. Post
octo dies apparuit adhuc
... apostolis
... quia illorum 6
et ... in ordine factum est

Ex libro 3 d. 21 q. a. angeli aliquando assumunt corpora vel fantastica ... apparicionem vel vera
... corpora ... ut palpabilia ...
... corporis ... discipulis se palpabile ostendere

In die octava cum thomas
vidit et tetigit cicatrices Jo
A xx° 4a vice ad mare tyberiadis
Jo xxi° 5a vice in galilea in
8 monte thabor Mt ultimo 6a
9 vice in [illegible] in die ascensionis xi
recumbentibus [illegible] discipulis Mc ultimo
10 et Act primo decima vice in monte
oliveti cum in celum ascendit Mc
ultimo Luc ultimo et Act primo
Hec apparitiones dicuntur ab ewangelistis
sunt scripte sed plures fuerunt
secundum beatum thomam parte 3a q. lv.
articulo 3° Nam crebra inter-
erat Christus cum discipulis consolando eos
quia ascendit in celum et[illegible] plus
in galilea et ad consolacionem
ipsorum unde prima Cor. 15 dicitur visus
est plus quam quingentis fratribus
simul deinde visus est Iacobo de
quibus apparitionibus in evangelio nullas
fit mencionem [illegible] secundum Ambrosium
in hoc concluditur quod Christus primo ante
omnes apparuit matri sue virginis
2 [illegible] vide [illegible] quia autem non
Christus post resurrectionem non fuit
assidue ut prius cum discipulis
conversatus huius causam assignat
q. lv. beatus thomas ubi supra dicens
Quod cum discipulis declaranda
sit veritas resurrectionis et gloria
resurgentis veritas resurrectionis
sufficienter ostendebatur per hoc quod eis
pluries apparuit familiariter locutus
fuit cum eis comedit bibit et
se eis palpandum prebuit Et 2
ad gloriam resurgentis manife-
standam noluit eis continue
conversari sicut prius fecerat
ne videretur ad eamdem vitam
resurrexisse qualem prius habuerat
In quo autem loco fuit quando non
discipulis non apparuit in [illegible]
cum sit scriptura non exprimat
quidam tamen dicunt quod in uno loco
sit [illegible] [illegible] potuit esse
et in paradiso terrestri cum

enoch et helya quia ille locus
[illegible] videtur esse amenior et
dignior cum et sibi [illegible] debite
[illegible] Contra tres errores de 12
Christi resurrectione reprobantur Primus
corum qui crediderunt eum ex parte
animam et remansisse apud
inferos cum errore [illegible] patet
[illegible] est si potuit alios
suscitare a mortuis ut lazarum et
filium vidue in naym et puellam
in domo potuit et seipsum secundum
illud Jo x° Ego pono animam
meam et iterum sumam eam Item
deponere animam et resumere non
fuit dimissio vel separacio anime
a divinitate quia deus quam semel
assumpsit numquam dimisit Sed animam
Christi animam deposuit in morte
et resumpsit in sua resurrectione
non quidem potestate sua sed potestate
divinitatis carnem in sepulcrum [illegible]
Jo v° Sicut pater suscitat
mortuos et vivificat ita et
filius quos vult vivificat
Secundum capia[illegible] in natura
dei [illegible] dicit [illegible] suo [illegible]
scitat [illegible] suos mortuos
quod [illegible] est si per [illegible] filium
suum 3a die resuscitavit Tercius
error est eorum qui credunt animam
cum corpore mori et hoc est
vel [illegible] homo non possit resurgere
et [illegible] [illegible] Mt x° Nolite
timere eos qui occidunt corpus
et amplius non habent quod faciant
sed timete eum qui habet corpus
et animam mittere in gehennam
et apoc. sexto dicitur vidi animas
in [illegible] sub altare dei usque
domine non vindicas sanguinem
nostrum etc. Quartus error est
eorum qui non credunt resurrectionem
ut saducei sed Christo ut in
carne sua resurrexit et nos
resurgemus ut dicit apostolus

Luce 24 et ultimo Ecce [illegible] quia locutus sum ad vos
cum adhuc essem vobiscum [illegible] in corpore mortali et passibili
Jo 21 et ultimo [illegible] [illegible] in litore [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] denegat [illegible]
immortali corpore carnis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Cerintus? & [illegible] [illegible] Carpocratiani a carpocrate dicti 1
[illegible] quod Christus [illegible] fuisse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 24 q. 3 [illegible]

prima ad Cor. xv° quia apertura
me resurrectionis et [illegible] sicut
dupl. ad[illegible] est mors scilicet anime per peccatum
et corporis primo a corpore separacione
ita duplex est vita. una est animam
anime per gratiam que dicitur resurrectio prima
Apoc. xx°. Alia est corporis per
anime gloriam et reunionem. Et sicut
mors anime scilicet ~~[illegible]~~ consolabit corporis
mortem ita vita anime in gratia
que est eius resurrectio secunda con-
sabit [illegible] corporis resurrectionem vitam
et gloriam. secundo in resurrectione
corporis [illegible] mors prima dicitur
quod in presenti anima per peccatum moritur
Secunda mors secunda dicitur quando
anima cum corpore dampnatur
Apoc. xx°. et ibi nec anima
nec corporis dicitur vivere. Ar. 6.

A. A. Sextum articulum posuit Iacobus
minor dicens Ascendit
ad celos sedet ad dexteram patris
omnipotentis. ~~Ubi tria notantur~~
~~primum ascendentis potencia hoc~~
~~tamen Lector legat non renuens~~
~~quia defectum non habet sed mani-~~
~~festavit quia vera homini ne~~
~~[illegible] est [illegible]~~
Hic tria notantur primum ascendentis
potencia cum dicitur ascendit. 2m
loci ad quem Christus ascendit
eminencia cum dicitur ad celos. 3m
glorie excellencia ad quam Christus
ascendit ibi sedet ad dexteram dei patris
omnipotentis. Circa primum Christus
: Ascendit potencia dominus ascendit in forma humana
cum corpore et anima et cum utraque
divina scilicet natura et humana et 2m [illegible]
naturam. 2m humanam ~~sed [illegible]~~
[illegible] 2m dicitur [illegible] ascendentis 2m
[illegible] aut [illegible] 2m dicitur [illegible]
ascensionis [illegible] ascensum
fecit virtute propria non quedam
illa que est humane nature
naturalibus [illegible] communibus

proprius sed propria virtute
divina et secundo virtute anime
glorificate ex omni redundancia
glorificabatur corpus ut Augustinus dicit Augustinus ad Dioscorum
ad Dioscorum. et est tanta obediencia
corporis glorificati ad animam ut dicit
idem Augustinus li. xxii de civitate dei Aug.
quod ubi volet spiritus ibi protinus erit
corpus ut volet [illegible] non [illegible]
possit [illegible] ex virtute
anime [illegible] volens ut corpus suum
immortale et incorruptibile
[illegible] in loco celesti corpus quod ascendit
in celum et non solum virtute
divina sicut [illegible] primum
qui ascendit. 2m cum ascendit
3m in quibus presentibus ascendit
4m qualiter ascendit 5m cum
quibus ascendit 6m usque
ascendit 7m quare ascendit
8m qualem commodum aut
quis fructus nobis [illegible] provenit
Circa primum quod dicit post a Ad primum
resurrectione et quare non [illegible]
quia [illegible] [illegible] probaretur
et ut discipulos suos consolaretur
[illegible] qui per Christum [illegible]
quibus mortuus fuerat mansserat 1
tristes ita sonat glo. Act. i°
Ad 2m dicitur quod de monte Oliveti 2
ascendit qui distat a [illegible]
[illegible] passibus Ad 3m dicitur 3
quod presentibus [illegible] apostolis
beatissima virgine Maria et
aliis mulieribus que fuerunt
eum secute a Galilea et septuaginta
duobus discipulis [illegible]
[illegible] est quod non solum [illegible]
[illegible] in monte
Oliveti sed quod multa alia [illegible]
discipuli [illegible] multa [illegible] in
[illegible] Gama-
liel. Ioseph ab Arimathia.

et apostolos venerunt in passione
cum apostolis aut alio modo ad montem
oliveti ut viderent xpm dominum suum
ascendere in celum. Item magister his-
torie quod facto prandio in die ascen-
sionis congregaverunt in monte
illo xpi discipuli et convenerunt cum
passione in monte oliveti. Se-
cundo dico quod ascendit potenter pater
gaudentes et donatus muneribus.
videntibus illis ut muniret eos
contra inimicos et mittes suscepit
enim ab oculis eorum. Ascendit
potenter secundum illud Ysaie lxiii°
iste formosus in stola sua gradiens
in multitudine sue virtutis. Pa-
tenter ascendit quia dicit hec pro
credentibus illis donatus est
Ecce gaudens ascendit secundum illud
psalmi Ascendit deus in iubila-
tione. Ne ipse solus gaudebat sed
et ipsi homines qui fuerunt ~~mortui~~
~~vel purgati cum [illegible]~~
patres simul cum angelis et omnes
anime que ab eo de limbo liberate
fuerunt ut sanctorum patrum prophetarum pa-
triarcharum sanctorum in societate sancti
Johannis baptiste et illorum aliorum
qui fuerunt mortui vel purgati
ante resurrectionem et ad resurrectionem xpi
usque ad ascensionem eius hec
anime singule cum xpo ascenderunt
et fuerunt in maxima iubilacione
et hoc voluit significare psalmista
Ascendens in altum captivam duxit
captivitatem i. illos qui fuerunt cap-
tivi in limbo inferni et per hanc
missionem datam ad [illegible]
[illegible] Ad Ephesios
dicit quod ascendit super omnes
celos loco et dignitate iuxta illud
ad Ephesios 4° Ascendit super omnes
celos ut adimpleret omnia gloria
loco et dignitate | Descendit
cum corpus de sua dignitate
quod unitum est deitati non solum
omnem creaturam corporalem sed
et omnem creaturam spiritualem
quia animam suam cum deo unito ei exce-
dens altissimam et nobilissimam
cum deo secundum Gregorium in omelia ascen-
sionis Qui fecit omnia super omnia
sua virtute sedet. Et dico notanter
quod corpus xpi quod unitum est
deitati sic sua dignitate excedit
omnem aliam creaturam quia
xpi animam et deitas adorari adoracione
latrie et una adoracione cum deitate
corpus eius de consideratum in se
2m conditionem sue nature corporee
sic est infra spirituales creaturas
et non est ultra eas ut sit dignius
tamen ut est adoracione latrie
ut sit adorandum patet 3 li 3° sententiarum
distinctione ix. Ad receptorem et adoratorem
sunt sed dico quod hec ascensio in celum
qua nobis suam presenciam corporalem abs-
tulit expediens fuit et est nobis magis
utile quam si suam presenciam cor-
poralem nobis reliquisset. Jo. xvi°
Expedit vobis ut ego vadam si
enim non abiero paraclitus non veniet
Si autem abiero mittam eum ad vos
Sit hoc [illegible] oportet [illegible]
oportet ut quod voluit ascendere
Expedit de quo [illegible] quo fecit
ipse animam salutem viam per hoc paravit
nobis viam parandi. Jo. xiiii°
Vado parare vobis locum ut ubi
ego sum vos sitis 2° ad interpellandum
pro nobis viam representans humane
nature quam celis intulit et
assumpsit pro nobis est quedam inter-
pellacio pro nobis unde secundum [illegible]
habes o homo [illegible] ubi filium
et pro latus et vulnera | matrem ostendit
filio pectus et ubera | ubi
nulla potest esse repulsa ubi tot sunt

rec[ipit] sp[iritu]s [christ]i asc[ensio]ne Jesu p[ost] asc[ensi]o[n]e[m] ... (2) quo ... stellar[um] ... sup[er] ulti[m]a luna p[er] ... 1
... capit[is] ... corporis ... fir[ma]m[en]t[um] saturn[us] Jupit[er] mars sol venus m[er]curius luna
celu[m] empireu[m] 10 / p[rim]u[m] mo[bile] ... c[ri]stallinu[m] 9 aqueu[m] ... a 6 5 4 3 2 1

amoris insignia / t[er]cio ut alabori[bus]
quos hic sustinuit quiescens sederet
a dext[er]is dei tamq[uam] potens dux et
dona sua nobis mitteret p[ri]ma sp[iritu]m
s[an]c[tu]m et alia / ad ephe[sios] iiii[o] / Ascendit
sup[er] om[n]es celos ut impleret om[n]ia
s[ed] q[ua]rt[o] ut rap[er]et
nobis ius possidendi regni et
sic x[rist]i ascensio e[st] ca[usa] n[ost]re ascen-
sionis in effectiue no[n] p[ro]m[er]ito[rio]
mut[u]i aut p[er] remoc[i]o[n]e[m] p[ro]hibent[is]
ut eius passio sed e[st] causa
exemplaris quia x[ristu]s tu[n]c sit capit
n[ost]ru[m] ascendit in celu[m] et oportet
nos q[uas]i alia membra uni-
re ut sine capite et capud sine
membris / q[ui]nto ut iam est eo[rum]
quadruplex racio / p[ri]ma p[ro]pter fidei
augmentu[m] Jo[hannis] xx Beati qui non
viderunt et crediderunt / 2a p[ro]pter
n[ost]re sublevacionem Jo[hannis] x[iiii] iii[o]
Si abiero et p[re]paravero vob[is] locum
veniam et accipiam vos ad me
ip[su]m ut ubi ego sum et vos
sitis / 3a r[aci]o ad erigendu[m] cord[is]
affectu[m] in celestia col[ossenses] iii ubi e[st]
thezaurus tuus ibi est et cor tuum
Colloss[enses] 3[o] Que sursum sunt sapite
no[n] que sup[er] t[er]ram / 4a ut iniuria[m]
revoneat a d[e]o ip[s]i / d[e]u[m] no[n] iam
existimamus eu[m] stare h[om]i[n]em
t[er]renu[m] s[ed] stare deu[m] celeste[m] 2[a]
Cor[inthios] v[o] Si cognovimus x[ristu]m carne
n[on] iam ... ip[su]m in homi-
n[um] mortaliu[m] s[ed] nunc iam
no[n] novimus / Nota q[uod] x[ristu]s d[icitu]r
dicitur na[m] ... descen-
disse no[n] quia celu[m] deseruit
sed quia na[tura]m humana[m] assumpsit
in unitate p[er]sone at p[ro]bat
... non ... ... nec
... aut sine ... p[ro]p[ter]
... assumpsit ... natura
... in incarnacione[m] no[n] est humi-
liata s[ed] humana est exaltata //

Secund[o] vero na[tura]m d[iui]na[m] x[ristu]s
ascendisse p[er]t[inet] hic 2[o] designat
... ascensionis no[n]
p[er]t[inet] hic 2[o] d[icitu]r condicionem asce-
dent[is] qui sic ascend[it] e[st] locu[m]
mutare et moveri et h[oc] no[n]
convenit d[iui]ne nature sed h[uma]ne
et creature no[n] creatori / Terc[io]
ad 2[m] s[ed] cel[u]m ... ad q[uod]
x[ristu]s ascendit est sciendu[m] q[uod] ... /
decem sunt celi 2[m] Rob[ertum] thom
in s[ec]unda p[ar]te su[m]me q[uest]io[ne] ... art[iculo] ...
q[ue]ritur celu[m] ascendendo
est celu[m] lune / 2[m] est m[er]curij / 3[m]
est veneris / 4[m] est solis / 5[m] est
martis / 6[m] est iovis / 7[m] saturni
/ 8[m] est celu[m] stellarum seu stellatu[m]
/ nonu[m] est celu[m] c[ri]stallinu[m] seu aqueu[m]
/ decimu[m] est celu[m] empireu[m] / Hoc
mox sunt creatu[m] fuit sanctis angelis
repletu[m] ut d[icitu]r beda et mag[ister]
Basilius s[ecundu]m hoc celu[m] est super
om[n]es alios celos corp[or]ales 2[o]
celu[m] celor[um] et in eo stabilitur angelor[um]
s[an]ctor[um] et animar[um] beatar[um] 2[o] et 3[o]
est ... corp[or]u[m] gl[ori]osor[um] In hoc celu[m]
empireu[m] igneu[m] om[n]es homines
gl[ori]ose evolant / In ip[su]m beata v[ir]go
assumpta est sup[er] om[n]es choros angelor[um]
exaltata et ultra ... sacratissima
... x[ristu]s ascendit ... unde
Ephe[sios] i[o] Constituens eu[m] sup[er] om[ne]m
principatu[m] et potestate[m] sup[er] om[n]e
nomen q[uod] nominat[ur] sive in hoc
s[e]c[u]lo sive in futuro / 4[o] est p[ro]vidend[um] Nota
q[uod] x[ristu]s in aliquo celor[um] sc[ilicet] celor[um]
corporeor[um] citra ~~empireu[m]~~ empi-
reu[m] moratus sit p[ro]bacione ...
aut ... phorarum ... ut
aliqui ... sens[er]unt ...
in quolib[et] cor[um] ... ...
... et in die penthecostes
... ad dext[er]is p[at]ris ... in
celu[m] empireu[m] et tunc ... misse
sp[iritu]m sanctu[m] / ... est ...

Christ[us] in om[n]e ... pasche fides
n[ost]ra ... ... p[ro]bet
complement[um]

Habet[ur] ... est at fides ... ...
... argumentu[m] no[n] apparenciu[m]

...
Christ[us] in om[n]e ... ... ubi
erat / s[ed] inde ... ubi ... ...

tiens. Rationem premissam confirmato ut
patet expressius quia corpus gloriosum
motu ubi ut spiritus erit velocissime
magis possibile est hoc dicto credo
No ¶ Est celum secundum Bedam et
thomam dicit super celum in septima
quod accipit nominationem sic ipsa
1 sancta trinitas dicitur celum
propter eius spiritualem sublimitatem
et lucem. Quo celo intelligitur dyonysius
dixisse [illegible] primo ascendam
in celum id est adequalitatem dei et
ero similis altissimo. In hoc celo
sunt solum tres persone scilicet
pater et filius et spiritus sanctus qui
sibi sunt omnino et perfecte equales
Omnia autem creata sive corporalia
sive spiritualia sunt infra celum istud
2 ~~empireum~~ ¶ Aliquod celum dicitur spiritualia
bona in quibus est sanctorum remuneracio
propter eorum eminenciam ut Mathei v
merces vestra multa est in celo
3 ¶ Augustinus ponit quod tria genera sunt
visionum scilicet corporalis i-
maginaria et intellectualis tres
celi nominantur quibus exponit
Augustinus quod Paulus est raptus
usque ad tercium celum 2a Corinthios xii
Primo modo Moyses vidit deum Exodi
xxxiii. Secundo Ysaias vi vidi
deum sedentem super solium excelsum
Tercio modo Paulus vidit deum
per essenciam clare et nude non
per aliquam similitudinem sicut
cum fuit in raptu ¶ Quartum celum
empireum dicitur quasi igneum non ab ardore
No. sed a splendore quia est luminosum
et uniforme et immobile
et continet omnia creata alia
a se quod est celum ultimum ultra
ipsum est aliquid creatum sed
creator qui est intra omnia non
inclusus et supra et infra omnia non
exclusus. Creata vero sunt
infra ipsum et sub et supra situata
et ordinata. Nam in fine ipsum
est in medio celum cristallinum

et post alia celi. Nonum / et tota in
ipso mundus inferior et illud celum
empireum ut sic et celum cristallinum
habet magnam amplitudinem. Unde
Bonaventura super 2o sententiarum distin-
ctione ii dicit spiritus secundum modum empi-
reo in quantitatem [illegible] dici
competens respectu beatorum
quia excellit tam angelos quam
homines loco et dignitate / post
ipsum credimus beatam virginem
positam super omnes alios dum tamen
ordinantur in dignitate [illegible]
¶ Quamquam autem ymaginacio facilis No.
sit hic. Et quibus ymaginatur
aliquis in aere et in ordine [illegible]
in aqua sic in empireo celo
corpora collocati sunt intelligenda
quia corpus illud celeste nullum habet
[illegible] sicut et alia celi unde non
debet quis ymaginari quod ibi sint
beati sicut in solario hic similiter
intelligendum quod unus sit [illegible]
capax [illegible] si esset [illegible]
magnum et [illegible] in cuius [illegible]
[illegible] et corpus et alia [illegible]
[illegible] sic per aliquis ymaginari
qui nescit modum dispositionem
[illegible] modo empireo [illegible]
ut aliquis talis ymaginari
quod procurat ad cognoscendum
dispositionem vero [illegible]
est celum celeste [illegible]
et statu eius magis [illegible]
per ymaginatione describenda. Hec
Bonaventura. ¶ Non in predicto em-
pireo celo [illegible] sunt angeli et in
illud Job xxxviii. Ubi eras
cum me laudarent astra matutina
et astra possunt dici homines
beati [illegible] Corinthios xv ¶ Stella
differt a stella in claritate. Mathei xiii
fulgebunt iusti sicut sol in regno
patris eorum. Super omnia celum illud
[illegible]
[illegible] Apocalypsis xxi [illegible] quia ibi
nominatur civitas [illegible] sancta
et Iohannes. Civitas illa non

quod deus est extra omnia non exclusus / supra omnia non elatus
intra omnia non inclusus / infra omnia non depressus

In qua sunt tria videlicet ... gaudebunt sed per se de visione intra se et extra et alia ... corporis ... et aliqua glorificacione corporis angelorum et sanctorum associacione

·Ar·

non est neque luna ut luceant in
ea; nam claritas illuminat eam et
lucerna ejus est agnus et ambulabunt
gentes in lumine ejus et reges terre
afferent gloriam suam et honorem in
illam nox illic non et porte ejus clause
non sunt ibidem et alibi claritate dei
ibi erit magna claritas. Ysaie
xxx° Erit lux solis septempliciter
pars Ysaie lx° Non erit tibi
sol amplius ad lucendum per diem
dominus erit tibi in lucem sempiternam. Ibi est
tanta boni copia quod omnes hec
non solum verbis eloquencia aliqua
sed non comprehendit intellectus humana
[illegible] Ysaie lxiiii et 1 Cor. 2°
Oculus non vidit nec auris audivit
nec in cor hominis ascendit que
preparavit deus diligentibus se.
Sunt in speciali tria ibi maxime
delectabilia ac desiderabilia videlicet
amicicia [illegible] voluptas
omnium delectabilium et gaudium in
estimabile. Magna amicicia in quia
ibi in sanctis concordia et tam de-
lectabilis tanta et tam secunda
quod unusquisque tam quisque alium
amat quam amat se ipsum et
sic efficitur unus [illegible] cum x°
[illegible] quod plus unusquisque quam
se ipsum ubi dicit quidam [illegible]
[illegible] et amplius [illegible] qua
[illegible] ille qui magis habet
et cognoscit aliud plus in bonis
quam se habendum non desiderat
[illegible] ille qui eum
[illegible] quia cognoscit [illegible]
plus quam se diligit vel illum
plus habere et [illegible]
[illegible] ei [illegible]. Secunda voluptas
[illegible] que ibi est
non potest [illegible]
[illegible] replicata [illegible]
[illegible] in ps° Inebriabuntur
ab ubertate domus tue et torrente
voluptatis tue potabis eos. Ibi
enim in bonis replet desiderium

Nota
·1·
Amicicia
2
Voluptas

et satiatur in qualibet delectacione
singula sigillatim hominis membra
replebuntur ineffabili dulcedine
et delectacione. Ysaie lx° Tunc videbis
et affluens et mirabitur et dilatabitur
cor tuum. Tercium autem est gaudium
quod est et est delectacio de bono et
in bono summo et omni clarorum bonorum
quod enarrabit digno. Ysaie li°
Gaudium et leticia invenietur in
ea graciarum actio et vox laudis. Unde
[illegible] in fine libri prologus
[illegible] alia [illegible] Cogita quam
delectabile sit et iocundum videre
[illegible] tunc hoc bonum
continet iocunditatem omnium bonorum
non tamen delectacionem vel iocunditatem
qualem [illegible] creature
sed in differentiam quantum differt creator
a creatura. Si homo ibi bonus
erit homo in gaudio [illegible]
non possit [illegible] homo capere ipsum
et quia quilibet ibi beatorum in
diliget [illegible] deum [illegible] gaudio
et beatitudine [illegible] gaudebit [illegible]
[illegible] et sic tantis [illegible] gaudium
multiplicabitur duplicabitur. Quia ibi
sunt beati solum extensive sed
non intensive [illegible] ergo et cogita
si potes quam magnum sit gaudium
[illegible] super [illegible] quod ubi sit
[illegible] nobis in mirabilibus. In iii
[illegible] Hoc vidi [illegible]
magnam quam nemo dinumerare
poterat [illegible] ante thronum [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] empireum [illegible] quibus
sunt magna mare in [illegible]
[illegible] concludit in ultimo articulo
[illegible] aliqua [illegible]
ad [illegible]. Postremo est [illegible]
quod in [illegible] celo empireo sunt
distincciones mansionum et distinc-
tiones premiorum. Johannes xiiii°
In domo patris mei mansiones multe

3
gau
Nota
Re

mile sunt. ubi autem angeli sunt i nove
thoris quorum aliqui quod mysterium incar
nacionis latuit dixerunt cum xpc ascendit
quis est iste qui ascendit de edom
tinctis vestibus de bosra. et illud quis
est iste rex glorie quibus alii quibus
notum fuit dixerunt dominus virtutum
ipse est rex glorie. patet aliquos angelos
latuit. unde apostolus ad ephesios iii°
ut videant quid sit dispensacio
sacramenti absconditi a seculis in deo
ut innotescat multiformis sapiencia
dei per ecclesiam principibus et potestatibus
in celestibus. glosa ibidem que sit
dispensacio sacramenti .i. in carnacionis
absconditi a seculis .i. ab omnibus seculorum
creaturis in deo .i. in sciencia dei. ut
innotescat multiformis sapiencia dei
de redempcione hominis per ecclesiam .i.
per apostolos et alios predicatores etiam
principatibus et potestatibus in celestibus
.i. diversis ordinibus angelorum in celo
qui per cognicionem carnis latens
sancte respiciat dispensacionem xpi sed
[illegible] et ibi doctores. ubi bona
ventura. dicit quod in angelis duplex
est cognicio quedam que est eis
innata quedam acquisita et quedam causata
est duplex. illa que est innata
alia dicitur naturalis in spiritu ut cognicio
earum que sunt de prima cognicione in
sapiencia et quantum ad hanc angeli pro
ficiunt in cognicione quia apud
quemcumque statum sunt aliquid cognoscit. alia
cognicio dicitur innata que non est eis
naturalis perfecta sive sit in natura
sive acquisita et quantum ad hanc
proficiunt angeli in processu temporis
per multiplicem experienciam et
diffusionem saporis eorum que de novo
fiunt. similiter cognicio eorum que
est acquisita est duplex. nam alia
est acquisita simpliciter. alia acquisita in
fluente gracia supra datam. est
gracia confirmacionis et cognicio per (?)

ab hac gracia est visio essencie divine
et in hac vident unde et aperte et in
ea non proficiunt nec eciam deficiunt. cog
nicio vero que est acquisita in fluente
est cognicio revelacionis que id dicitur
in fluens quia non per se divinus revelat
mysteria secundum tempus et locum et in hac
proficiunt non quia apparens videant eum
clarius sed quia revelacio aliqua facta
est eis de eo ut puta mysterium in
carnacionis etc. ¶ Unde dicendum quod circa id
omnia cognoscibilia sicut ergo angeli cog
noscunt unde id cum. unde quod
in eo cognoscibilia videant et cogno
scunt ¶ Unde dicendum quod videndo deum videntur
omnia que ad eorum beatitudinem pertinent
ut appetit quod in deo qui comprehendit est
et speculum in quo omnia relucent unde
in speculum in quantum vero est plagas io
quantumcumque aliquis ipsum inspiciat
non plus videt quam divinus deus sibi
vult per revelacionem designat. ¶ Utrum
autem angeli proficiant in merito sicut
proficiunt ¶ Unde dicendum quod aliqui angeli sic et
ut dicitur in lib. bonaventure ubi supra ¶ Eum
ad bonum principale secundum dicitur apostolus
de primis scilicet ad dexteram dei patris
omnipotentis quia sunt habent cum patre
equalem divinam beatitudinem et mediana
potestatem etiam secundum sanctum thomam
parte prima q. l xiiii° articulo 2° per dexteram
autem ioannes damascenum intelligit gloriam
divinitatis autem dicitur beatitudo patris et
mediana patris confessio quod regia et
mediana dignitatem designat
xpc quod autem cum divinam habet
cum patre perfecta omnia equaliter
in eadem maiestate et habet confessio
de impliciter distinccionem saltem
personalem et originis ordinem
non autem gradum nature vel
dignitatis quia in ea nullus gradus
est in divinis personis non quod una
persona sit dignior alia quia
sunt per omnia equales et omnino eque
perfecte atque digne / xpc dico

dr

secundum carnem humanam et secundum quod
sedet scilicet ad dexteram patris, id est
in potioribus bonis patris, aliis
deus in tantum quod ipsa natura humana
in Christo est beatior aliis creaturis
ac aliis et super illas habet regiam et
iudiciariam potestatem. Sicut dum
tunc Stephanus vidit stantem a dextris dei
tamen patrem in sermone sive
per Marcum creatum sup sedet est
1 et stabit ipse quiescit. Primo ad
designandum quia actum habet de
communis motus fit et aliquid agi
tendum habet cum appetitum non
solum quietatum et satiatum sed
per suam perfectionem et habundanciam sufficit
aliis dona largiens. Confessores lo
ascendit super omnes celos ut ad
2 impleret omnia ~~[illegible]~~ dominus. Secundo
sedet quia est medius constitutus
vivorum atque mortuorum. Tercium
dicimus et quia iudex est examinans
et diiudicans opera iudicandorum et
sic sedendo solus facit sedis officium desig
3 nandum de sede. 3o ad designandum
quietem post magnum laborem
quod post certamen sicut hic sustin
uit post passionem suam ergo et
in laboribus iuventute annunciatur
4 mea operationes. 4o ad designandum
stabilitatem sive securitatem. Quinto
ad designandum reverenciam honoris
quod tota curia celestis ei exhibet
prout dicit in ~~[illegible]~~ apocalypsi legitur
omnes sancti stant ante thronum
agni et submittunt coronas eius
laudant die et nocte sine cessa
cione. Non tamen est putandum quod
per ymaginatum a dextris sicut
membra corporis manum dexteram
et sinistram capud aut pedes
et alia habens seu angulos ac
aliam figuram. Nam et hoc

credit ille in credit in heresim
antropomorphitarum qui deum ad
ymaginem hominis figurabant
Talis error sit evidens contrat
tum philosophis gentilibus etiam
in corruptibilibus homines. Philo
primo de celo et ibi vult alias
deum est enim in principio huius celi 1
quod opus in natura utique ascendit
conte[illegible] qui in unam
in Christo possunt [illegible]. Secundo contra eos 2
qui dicunt unam naturam in Christo esse
corruptam scilicet humanam. 3o contra 3
eos qui dicunt Christum non esse deum
sed ideo ascendisse cum natura divina
post est esse dei vere

Ad articulum septimum accedendo
quem posuit Philippus dicens
Inde venturus est iudicare vivos
et mortuos. Primo intelligenda
sunt aliqua iudicium precedencia
secundo aliqua sunt concomitancia
iudicium concomitancia. 3o videnda
sunt aliqua iudicium sequencia
Circa primum est sciendum quod aliqua
erunt que precedent iudicium quedam
sunt in dictis [illegible]
cissima timoris et alia magnitudinem
habens. Primo quantum ad primum
dicitur precedit iniquitas et precedit
et alium signa et prodigia magna
quod in credendum [illegible]
[illegible]
qui creatur tribulacionem in Babilone
et ille sed nimis decipere temptabit
fideles [illegible] primo donorum 2o simulacione
virtutum 3o testimonio scripturarum
4o operacione miraculorum et [illegible]
missione [illegible]
[illegible]. Nam [illegible]
[illegible] in hiis locis in quibus
operibus [illegible]
quibus [illegible]
[illegible] et nova legem

Non quod vita beata dicatur dextera et apud sinistra
quia pars dextera corporis honorabilior et
fortior atque calidior est quam sinistra [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

legem ipse constituet 2a ad Thes. [illegible] perm-
[illegible] legislatorem super omnes [illegible]
[illegible] aut testimonio scripturarum [illegible]
[illegible] opponet simulans
se bonum esse et zelum habere animarum
[illegible] tenebit predicando et predi-
catores suos in omnes partes mundi
intelligendo ne scripta doctorum ab-
ecclesiis doctoribus [illegible] et [illegible]
opponat. Faciet autem miracula
arte magica et potestate diaboli
2e ad Thess. 2o erit adventus
eius secundum operationem sathane in
omni virtute in signis et prodigiis
mendacibus et dicuntur eius signa
mendacia [illegible] vel quia finis
[illegible] tendunt ad mendacium scilicet
ad deceptionem hominum Apoc. 13o [illegible]
[illegible] ostendens magna ita ut signa
que facta sunt illi erunt dicuntur
mendacia quia aliqua erunt
falsa 2a Augustinus libro 20 de civitate dei
capitulo 19 [illegible] simulabit se
et aliquos suscitare a morte
[illegible] non erit [illegible] ut
ignem de celo descendere Apoc.
13o ille erit ascensus ignis
[illegible] ignis qui
[illegible] et [illegible]
et sic magi pharaonis fecerunt
[illegible] ut dicit Augustinus
3o de civitate dei capitulo [illegible] 2 [illegible]
[illegible] et sic magica arte et
ministerio demonum qui sciunt [illegible]
[illegible] et semina [illegible]
[illegible] fieri [illegible] vel rane
illa [illegible] applicare
[illegible] et sic [illegible]
rane et serpentes [illegible]
[illegible] et ita [illegible]
[illegible] non est
in potestate demones [illegible]
antichristi possint vel posset [illegible]
[illegible] contrite in [illegible]
[illegible] contrite in [illegible]

forum serpentes vel rane in virtute
[illegible] applicando [illegible]
[illegible] distinctione [illegible]
septima libri 2i sententiarum et doctores
[illegible] actione [illegible]
[illegible] distinctio
septima libri 2i sententiarum et doctores
[illegible] quod antichristus non faciet
miracula [illegible] aliqua
[illegible] faciet aliqua
mirabilia in conspectu hominum [illegible]
que excedunt humanam facultatem
et [illegible] ignis
[illegible] et [illegible] faciet [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in ipse ignis
[illegible] dicit
[illegible] ita ut sedeat in
templo ut dicit 2e ad Thessalonicenses 2o
et [illegible] quod antichristus non faciet [illegible]
[illegible] magica arte et demonum
[illegible] aliqua miracula [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] fieri [illegible]
facultatem [illegible] nature [illegible]
[illegible] miracula [illegible] et facta
[illegible] et [illegible] in [illegible]
facultatem [illegible] nature
[illegible] non [illegible] fieri [illegible]
[illegible] dicitur
miracula [illegible] quod [illegible]
[illegible] in [illegible] miracula dicitur
[illegible] agentis [illegible]
[illegible] agentis [illegible]
in [illegible] et [illegible]
[illegible] agens [illegible]
[illegible] In miraculis [illegible]
[illegible] nature [illegible]
[illegible] propter
[illegible] miracula 2a Augustinus
[illegible] vel [illegible]
[illegible] vel
miracula [illegible] publice [illegible]
Et magi et antichristus faciunt miracula

qo

quia extendunt[ur] ad [illegible] omnibus cum
quibus sunt [illegible] contractus et
affirmat eos augendo res [illegible]
ex parte sunt quia miracula dei sunt
ad utilitatem [illegible] et ad gloriam
dei sed demonis ad maiorem [illegible]
sunt ad deceptionem et ad gloriam dei
/ vanam gloriam et ad ostendendum suam
excellenciam / dicitur quia [illegible] premunt
demones ad demonum [illegible] talia
facit / Unde Aug. 20 de civitate
dei [illegible] 2o [illegible] tria [illegible]
ut fallant fallaces 2o ut boni
probentur 3o ut boni ad talia non
attendant. Quinto antichristus temptabit
fideles promissa larga que eos excecat
oculos mentis. Exodi xx [illegible] 2
Deutronomii xvi [illegible] nam dona excecant
thesauros [illegible] et sic dicit daniel
xi [illegible] dividet [illegible] gratuite
Sexto decipiet et temptabit ad se
[illegible] minas et tormenta [illegible] cum
[illegible] [illegible] sanctos
eos horribilibus modis cruciando et
[illegible] inter alios qui erunt tunc [illegible]
C valde [illegible] Enoch et heliam qui
[illegible] et predicabunt contra
eum in [illegible] occident
ut habetur apoc. xi ibi [illegible]
antichristi [illegible] / [illegible]
[illegible] xx [illegible] Erit enim [illegible]
maior [illegible] non fuit ab [illegible]
mundi [illegible] et nisi
abbreviati fuissent / dies illi non
fieret salva omnis caro sed propter electos
breviati sunt dies [illegible] li xxx
[illegible] et [illegible]
quod quia [illegible] sit tem
ptacio [illegible] et corporis tormenta
subibit. et [illegible] eius [illegible]
[illegible] tortor facit [illegible] tunc
non [illegible] qui [illegible]
vocat [illegible] constat 2o
de [illegible] tempore daniel xii veniet
tempus quale non fuit [illegible]
[illegible] stabit michael princeps

[illegible] sui quia ille 2m [illegible] glosam
2o thessalonicenses 2o interficiet autem
in [illegible] montis oliveti [illegible]
[illegible] Christo malignus [illegible]
apoc. xi xii xiii 2a thessalonicenses
2o [illegible] x xii xi [illegible]
[illegible] locis que singula [illegible]
est [illegible] longum
Sub epilogo [illegible] questiones [illegible] qoes
questiones [illegible] formari [illegible] 1
primo quando nascetur antichristus. Unde
[illegible] [illegible] [illegible]
tempus non [illegible] in scriptura [illegible]
[illegible] aliqui [illegible] sunt [illegible]
[illegible] frustra. [illegible] queritur 3 [illegible] 2
[illegible] [illegible] 2o [illegible]
[illegible] xl [illegible] [illegible] fiat [illegible]
in [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] eius
[illegible] [illegible]
[illegible] qui erit [illegible] in [illegible]
quid [illegible] predicacionis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] xl xo [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] veniet [illegible]
[illegible] queritur [illegible] predicabit. Unde 3
[illegible] [illegible] 3
[illegible] [illegible] queritur [illegible] predicabit 4
Unde [illegible] in [illegible] in quibus
[illegible] [illegible] [illegible] queritur [illegible] 4
predicabit. Unde [illegible] papue [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
Iudei in ibi [illegible] et reedificabit
templum reputantes eum messiam
in lege [illegible] et [illegible]
[illegible] Ioh. v Ego veni in
nomine patris mei et non accepistis
me. si alius venerit in nomine suo
illum accipietis. Sexto queritur 6
qualis erit [illegible] eius. Unde
quod et amiabilis [illegible] insignis

vt dicitur apocalipsis xiii° draco enim a
dedit ei potestatem magnam
glosa: ut miracula faciat et in audita
os loquens blasphemiam bestiam
faciet tamen fiat ut plagam mortis
sue curare appareat, vt subditur
ibidem · Ammirata vniuersa terra post
bestiam et adorauerunt bestiam · i · apocalipsis
draconem qui similis bestie et quis
potest pugnare cum ea · a · resistere
sue potestati · et mira ibi dicemus potestate
a Septimo quintum quale et tempus in quo
regnabit Antichristus ut supra quod erit
8 paruus · certe nimis graue ottano ·
quintum qua diu regnabit Antichristus
9 per tres annos et dimidium ut patet
danielis xii et apocalipsis xiii · Nono
10 quintum quibus dimabit regnum antichristi
Antichristus quod christus qui enim inficiet spiritu
oris sui ut dicitur thessalonicensium 2° decimo
quintum quod post mortem antichristi erit
Antichristus ut danielis xii dicitur enim
xl quinque dies adagendam penitentiam
et tunc mundi continuis quietem · de falso
videntes se deceptos vt dicitur danielis xii ·
Beatus qui peruenit ad dies mille
trecentos triginta quinque nam ante
dixit quantitatem temporis quo antichristus
regnabit 2 se exhibebit ad adorandum
dicens aut erunt dies mille ducenti
et nonaginta · hoc est tres anni et
dimidius quibus si addiderit quadraginta
quinque dies fiet mille trecenti triginta
quinque · At tunc e quarendum quomodo
homines gaudent · dico quod statim post
finem istorum xl quinque dierum fit
fit mundi et dies iudicii aduenit
tamen quia ut dicit saluator ipse
xxiiii de die illa nemo scit
neque angeli celorum quod sicut in diebus
filii hominis sicut in diebus noe ante
diluuium erant homines comedentes
et bibentes et nuptui tradentes
usque ad diem quo intrauit in
archam noe et non cognouerunt
donec diluuium venit et tulit omnes
ita et aduentus filii hominis
erit. Quo enim in agro erunt

assumetur et alter relinquetur / 12° E
ad 2um scilicet quo ad illa que fient
1 in vltima timoris dicitur: matthei xx iiii°
et luce xxi · Nam erunt commotiones
populorum et regnum et ut dicitur · Surget
2 gens contra gentem et regnum aduersus
regnum · 2° erunt terremotus locorum
vt dicitur luce · Mota platea erit
3 2° in diuersis morborum ut pesti-
4 lenciae et fames quod erit / Certo in ipsis
ancis sensibiles celo et terra et
in hac qua condiciones et consimilia.
5 Quarto erit tyrannice persecutiones
luce xxi · In iacent vobis manus
quia tamen apostolis sibi ut facta
et cognati · 2° quia refrigescet
caritas et habundabit iniquitas
6 matthei xxiiii° · Sexto quia sol obs-
curabitur et luna non dabit lumen
suum quia recepit lumen suum
a sole · sed apparebit color sanguinei
apocalipsis vi° · et stelle de celo cadent
· i · mutatae sunt in aere in flamma
fiunt · et draconis descendent ·
sic apparebunt simplicibus stelle
cadere de celo vel stelle vt dicunt
cadere quia homines dicunt quia aliquis dicit
persecutionem et victoriam habere 2m illud
danielis 8° et que quia iusticiam erudiunt
multos quasi stelle in perpetuas eternitates
illi fulgebunt in eundem modum
apocalipsis xii et draco cauda
sua traxit terciam partem stellarum
celi et misit eas in terram vel stelle
vt dicuntur cadere quia homines ex
nimio timore et timore ut homines
iudicabunt stellas de celo cadere quando
in 2am rei veritatem non cadunt quia
celum est incorruptibile · Septimo tertia
fiunt aliqua signa timoris 2
terroris in vltima · Et erunt · Sedecim
in annalibus hebreorum inuenit
xv signa xv dierum ante diem
Pestilencia sed an dies illi continuo
futuri sint an interpolatum

na composita ut dicit Ier[onimus] scolastice historie
Prima die eriget se mare xl cubitis
super altitudinem montium stans in
loco suo quasi murus. Secunda tantum descendet
ut vix videri possit. Tercia marine
belue apparebunt super mare et dabunt
rugitus usque ad celum. Quarta ardebit
mare et aqua. Quinta herbe et arbores
dabunt rorem sanguineum. Sexta ruent
edificia. Septima petre adinvicem
collident. Octava fiat generalis terre
motus. Nona equabitur terra. Decima
exibunt homines de cavernis et ibunt
velud amentes et mutuo non poterunt
loqui. Undecima surgent ossa mor
tuorum et stabunt super sepulcra. Duodecima
cadent stelle. Terciadecima morientur
viventes ut cum mortuis resurgant.
Quartadecima ardebit celum et terra
superficies et aer. Quintadecima
fiat celum novum et terra nova et
resurgent omnes in generali iudicio.
Hec signa Ieronimus non asserit et quasi
dubitabiliter scribit. Secundum sanctum Thomam
37 in iiii° distinccione xlvii [?]no ad 2m
scilicet ad illa que erunt in proxima [?]
per [?] erunt iudicium precedencia scilicet
mundi conflagracio et [illegible]
de mundi conflagracione hoc est tandem
quod ignis precedet ~~[illegible]~~
faciem iudicis [illegible]
Ignis ante ipsum precedet. Tercia Petri
ultimo elementa ardore tabescent
igne quo [?] facies terre [illegible]
[illegible] quod signa [illegible] mundi [illegible]
igneo conflagracione [illegible]
no [?] Petri [illegible] Per figura
[illegible] mundi [illegible] aquarum
in diluvio [illegible] autem
[illegible] mundi figura non
[illegible] ad [illegible] istius mundi
sensibilis sed [illegible] istius
ignis elementalia [illegible] inflammans
consumet vegetabilia et alia

corpora sanctorum in [?]abunt. Etiam
elementa a sordibus et in sordibus
suis purgabuntur et sic clarificata
renovabuntur. Ignis autem ille qui
faciem iudicis precedet non erit nisi
in circa mundi parte sed in omni
parte et ascendet ad tantam altitudinem
ad quantam aque diluvii ascenderunt
ut dicit in iiii° sententiarum distinctione
xlvii et fiet non virtute naturali
sed virtute supernaturali tamquam [illegible]
fiet ibi concursus ignis elementalis
ignis terrestris ignis purgatorii et
ignis inferni ut per finalem
ignem reprobi ardeant, purgatorium
ignem iusti purgentur, per terrestrem
terre nascencia et animalia viventia
consumantur, per elementarem elementa
subtilientur et ad renovacionis faciem
disponantur. Et si quis dicat
illum ignem concentrum ignium superiorum
et in sphera [illegible] superficiei
celesti ille adhuc erit. Dicendum quod
ille ignis erit effectum [illegible] ignium
scilicet ignis infernalis reprobos pu
niendo, ignis purgatorii mediocriter
bonos a venialibus purgando et
ignis terrestris vegetabilia et sen
sibilia consumendo et omnium hominum
corpora incinerando, et ignis elementalis
elementa subtiliando et ad renovacionem
disponendo. Iusti autem vel [illegible]
ad purgandum nil nocebit sicut
tribus pueris in camino ignis non
nocuit. Horum interiora corpora
incinerabit. Ignis ille acer et
[illegible]issima erit cum nimis modicum
et fumum primo [illegible] ad
ventum precedet et quasi sol fiet
[illegible] illum [illegible] interiora
et primos maiora et in incinerato
corporum [illegible] ad compositionem
terre nascencium sicut dictum est

a

Erio sed statum et restitutio ~~die~~
~~nascentium~~ mortuorum et ad iudicium
iudicis adiudicandum et tunc ipsa illa
igne ~~inflammabunt~~ inflammabit
totus mundus in flamma et hoc est valde
terribile videre illum magnum ignem
vehementem ardere concremare omnia
Ezechiel ultimo Ecce dominus in igne
veniet et ipsa et in flamma ignis
quia in igne dominus iudicabit. Tunc
quo modo tota caliditas ignis
ignis comprehendet summam medietatem et
involvet reprobos et trahet eos
ad infernum Deuteronomii xxxii° Ignis
succensus est in furore meo et
ardebit usque ad inferni novissima
et Iohelis ii° Ante faciem eius
ignis vorans et post eum exurens
flamma Et ita patet quod ille ignis
et purgabit et cruciabit et puniet
iudicium. Post completum fiet mundi
innovatio erit cum celum novum
et terra nova ut dicitur Apocalypsis xxi
G B ¶ Item notandum quod post purgationem
et innovationem et simplex
terra quam sicut dicta purgatio et
penalium qualitates in elementis
deletionem sed in novato et per
tenor forme in duratio in toto
universo. ut concludit omnibus dicit
Quidam Sanctus Thomas super 4 sententiarum
xlviii° quaestio fine dicit quod terra
et in superficie exteriori pura
sicut vitrum aqua sicut cristallus
aer ut celum et ignis tam
splendidus ut celi luminaria et
corpora celestia maiori quam
nunc claritate vestientur. Ysaie
xxx° Erit lux lune
sicut lux solis et lux solis
septempliciter sicut lux septem
dierum. Ipse autem dicit quod in luce
in diebus solis erit maiorem
claritatem quam modo habet
quia eius lux obfuscata est
seu minorata propter hominis peccatum

modo autem in novato est separata claritas
quam fuit ante peccatum. Tercia ratio est
quia elementorum purgatio et ab omni
parte quam fuit ad puritatem mutata
In novato vero est status celorum
vero in statum novum commutatio
et hoc post cessationem motus. In terris enim
ipse in permixtione ultra in primis
est et quod non congruebit absque quod
erit in eo cessatio motus et permotio
in perfectione stabilibit et sicut congruebit
elementa absque operatione virtus contra
Ibi nostra ab aere obscuritas ab aliquo
ab aqua glaciei frigiditas ab terra
ab corporis superficie absumetur ab
asperitas et opacitas quod manebit
in ea densitas retinebunt et omnia
qualitates suas secundum substantiam non secundum
actum. Sicut est ignis habebit caliditatem
et siccitatem aer caliditatem et humi
ditatem aqua frigiditatem et
humiditatem terra frigiditatem et siccitatem
quod iste qualitates elementorum non erunt
tunc active et passive nec erunt
mutationis principium. Dicitur quare f
pugnem erit purgatio et innovatio
Dicendum quod ideo quia sicut dictum
iudicium est finis per divinum redditum
superne vita et aliorum mediorum est
temporum tantum finire quem mundus
senectute et admixtum appropinquare
mundus frigescit ut dicitur Matthaei xxiiii°
Habundabit iniquitas et refrigescet
caritas Dicitur quare mundus tunc
innovabitur. Dicendum quod ideo quia
mundus debet consummari et renovari
~~propter~~ consummato et ~~renovato~~
et renovato qui est finis operationis
domini creaturarum homo tunc erit
tunc consummatus quando erit nobis
electorum completione scilicet in fine mundi
nunc est terminari et quietari motus
celorum et per consequens mutatio erit

ceram [illegible] diffinitiones elemen
tales generationes et corruptiones mi
neralium plantarum et animalium que
omnia ordinantur ad formam nobilissimam
que est anima racionalis. Igitur quanto subtilior
in animabus racionalibus nate est perfe
ctior et complementum in ceteris corporibus
et quia ignis inter omnia corpora ele
mentalia sunt qualitates magis confertas
corporibus quantitatis et sunt virtutem
magis activam et consumptivam aliarum
qualitatum ideo ultima mundi purgatio
tempore fiet per ignem salvabuntur
mineralia plante et animalia bruta
aves et pisces non simpliciter, sed quo
ad suo simili sicut in homine qui si
militudinem habet cum omni genere cre
ature. ideo in ipsius glorificatione et in
novatione quasi dicta omnia in no
vari et perpetuo permanere. ¶ Resurrectio
dicitur est in penultimo articulo
ubi solum est hoc dicitur quod omnium
hominum corpora resurgent que non sunt
resurrexerunt ad vocem tube et archan
geli dicentis ¶ Surgite mortui venite
ad iudicium. juxta illud 1a Cor. xv.
Canet tuba et mortui resurgent.
Ibi omnes quidem resurgemus. ¶ prima
thessalonicenses iiiio. In voce archangeli
et in tuba dei descendet et similiter
sonus tube erit velut fortis et terribilis
fortis. unde Ieronimus super Mattheum petre scindentur
monumenta aperientur mortuos resurgere
faciet et ad iudicium compellet terribilis
[illegible] tamen [illegible] super
omnem ¶ [illegible] ille [illegible]
toto corde [illegible] sive cum co
medo sive bibo sive aliquid aliud
facio semper videtur ista tuba terribilis
sonare in auribus meis. ¶ Surgite
mortui venite ad iudicium. ¶ [illegible]
unde [illegible] in hoc articulo attendenda ea
que iudicium dei et ea que
[illegible] et [illegible] ¶ [illegible]
quod tamen in articulo [illegible] ¶ [illegible]
iudicii in [illegible] [illegible] iudi
[illegible] ¶ [illegible] est [illegible] [illegible]

possibilitas ibi iudicare ¶ [illegible]
est iudicandorum universitas ibi
vivos et mortuos [illegible] [illegible]
est dum [illegible] venire ad iudicium
ut [illegible] [illegible] dubium [illegible] [illegible]
[illegible] quia est articulus fidei [illegible]
[illegible] [illegible] dubitare [illegible] [illegible]
veniet iudicare [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] veniat ad iudicium [illegible]
[illegible] ut aliqua [illegible] vel ob
missio sive bona sive mala [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia omnia
sunt nuda et aperta oculis eius
ad hebreos 4o ¶ Igitur veniet [illegible]
homines vivi et mortui boni et
mali ad iudicium unde [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ¶ Omnes namque
homines morientur et resurgent
quia sicut in Adam omnes moriuntur
ita in Christo omnes vivificabuntur
1a Cor. xv. ¶ Illi tamen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] obviam Christo
qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
venit ¶ [illegible] ut dicit sanctus Thomas
super [illegible] [illegible] xxxiiii. quia unde
[illegible] prima Cor. v. ¶ Omnes nos
[illegible] manifestari ante tribunal Christi
ut recipiat unusquisque propria
[illegible] prout gessit sive bonum
sive malum, nec solum iudica
[illegible] [illegible] omnes angeli tam
boni quam mali unde [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ¶ In
Iohannes v° ¶ Omne iudicium pater
dedit filio et hoc non solum unde
[illegible] [illegible] [illegible] unde [illegible]
unde [illegible] ad [illegible] [illegible] ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omne [illegible]
ut in nomine Ihesu omne genu
flectatur celestium terrestrium et
infernorum ¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sic et sic fiet [illegible]
tube que in adventum iudicis

[illegible] altissime audietur. Joh. v°
Venit hora in qua omnes qui
qui in monumentis sunt audient
vocem filii dei et cetera. 1a Cor. xv°
Dicunt quod vox illa et virtus sit
aliquius virtute mortui demum
[illegible] operabuntur. Erit enim signum
valde evidens et manifestum
et ideo vox illa dicitur tuba quod hoc quia
et aperta valde aperta et dicitur novissima
tuba quia post illam non est alia
q. 2a ¶ 2° queritur in cuius etatis tempore bonis
in quo et hora in quibus peremptorie
comparere debeant. Dicendum secundum doctores
iudicium nunc non sit noticia alicui
homini ymmo nec angelorum. iuxta illud Mt.
xxiiii De die illa et hora nemo
scit neque angeli celorum quare dicitur
Act. primo Non est vestrum nosse tempora
vel momenta que posuit pater
in sua potestate ymmo ut dicitur Mt.
xiii° neque filius scit scilicet intelligere
secundum illam [illegible] sit
[illegible] ¶ Tertio in hora [illegible]
qua [illegible] vox omnes ad iudicium
vocans dico iam est in [illegible] Joel
iii° [illegible] scilicet vallis iosaphat
que est inter montem oliveti
[illegible] ibi [illegible] omnes
[illegible] in vallem iosaphat et ibi
disceptabo cum eis non [illegible]
est quod xpistus ad vallem descendet et
quod omnes iudicandos vallis illa
capiat sed xpistus erit in aere in loco
eminenti ut ab omnibus possit
videri et boni erunt [illegible]
et mali erunt [illegible]
[illegible] in [illegible] aut in
[illegible]
q. 3a iudicium. ¶ Tertio queritur si aliquod
signum erit adventus eius in
[illegible] aut in [illegible]
Dicendum quod vox archangeli et
tuba que [illegible] adventum
erunt adventus [illegible] ad
iudicium iuxta illud 1a Thessalonicenses

[illegible] In voce archangeli et in tuba
dei descendet de celo et adventum erit
ita clarus sicut fulgur Mt. xxiiii°
Sicut fulgur exit ab oriente et
apparet usque ad occidentem sic erit ad-
ventus filii hominis. ¶ Quarto queritur
in quibus personis veniet ad iudicium q. 4a
Dicendum cum omnibus angelis et
sanctis suis qui tunc erunt in celo.
Mt. xxv° Cum venerit
filius hominis in maiestate sua et
omnes angeli eius cum eo. ¶ Quinto q. 5a
queritur in qua forma veniet
iudicare. Dicendum quod in forma
humana et gloriosa et illa apparebit
omnibus tam bonis quam malis
Apoc. primo Ecce in nubibus veniet
et videbit eum omnis oculus et qui
eum pupugerunt in eadem forma
apparebit bonis mitis et malis
[illegible] et terribilis ideo dicent
montibus et petris cadite super nos
et abscondite nos a facie sedentis
super thronum et ab ira agni quoniam
venit dies magnus ire ipsius
et quis poterit stare [illegible] erit
impossibile [illegible] intollerabile
in tollerabilis [illegible] filius
in forma [illegible] non [illegible]
iuxta illud Joh. v° Dedit ei iudicium
facere quia filius hominis est et hoc
[illegible] ut omnes iudicandi videant
mali enim in forma divina non poterunt
eum videre quia divinitas non potest
videri sine gaudio quod illi in
[illegible] et ideo dicitur Ysa. xxvi°
Tollatur impius ne videat gloriam
dei [illegible] Augustinus de civitate dei et.
iudex qui stetit sub iudice [illegible]
habet [illegible] qui falso [illegible]
est reus. Apparebit enim deus [illegible]
[illegible] non solum in forma humana
sed et divina in qua cum [illegible]
patre et spiritu sancto auctoritative
[illegible] et [illegible] ordinaria

no

sed inquisitione allegata iudicabit
ut homo, secundum Bern. Thom. et doctorem
xl. vii. Unde notandum est quod quinque
1 sunt modi iudicandi. Primus modus
est summe et plene auctoritatis, sicut
qui sedet in alto domini et potestate,
2 et illo iudicabit tota trinitas omnes
et homines et angelos. Secundus modus
subauctoritatis, et illo iudicabit Christus
3 ut homo. Tercius est assessorie
dignitatis, quo iudicabunt apostoli et
viri perfecti qui tamquam iudice
eminencius residebunt tamquam inclinan-
tes leges et consuetudines regni
dei sequentibus totaliter [illegible] et in
perfectis opera debent, de quo Matt.
xix°: Vos qui reliquistis omnia
et secuti estis me sedebitis super
sedes iudicantes xii tribus Israel.
4 Quartus modus est approbacionis quo
iudicabunt omnes sancti et
angeli quia omnes approbabunt sentenciam
iudicis, Sap. iii°: Iudicabunt
5 sancti naciones. Quintus modus
est comparacionis quia comparacione aliquorum
ad alios [illegible] aliqui ordinantur
iudicandi, Matt. xii: Surgent viri
Ninivite in iudicio et condempna-
bunt generacionem istam. Sic iudicatum
est bonorum et malorum. Quarto queritur
4º q. 6m an omnes homines comparebunt in
iudicio, quod quo dicitur in Ps.: Non
resurgent impii in iudicio. Similiter
quod omnes homines compareant videtur quod
Christus et [illegible] Apoc. xx: Mare
dedit mortuos suos, mors et
infernus dederunt mortuos suos,
2a glosa: mare et in fine navi-
gacionis mortuos [illegible] quibus
magis dubium posset esse [illegible]
mergitur in corpore et iudicium
est [illegible] 2a [illegible] corpora
impiorum autem in iudicio dicuntur
non resurgere ut iudicentur signis
redempcionis vel non resurgent
ad gloriam resurrectionem, sed

suam depressionem quam sentient in
honorem [illegible] dampnacionis. ¶ q. 7a
¶ Septimo queritur an omnes iudicandi
tam mali quam boni cognoscent
Christum [illegible] et [illegible] deum,
hominem redemptorem et iudicem
suum. Videtur quod sic, quia [illegible] cog-
noscit [illegible] et [illegible]
est in sua forma et [illegible]
notitiam seu cognicionem [illegible]
in iudicio omnes habent tam mali
quam boni quia clarissima
signa et manifestissimos effectus
videbunt, [illegible] ut [illegible] qui
nunc nolunt ipsum [illegible] et
deum redemptorem et futurum iudicem
tunc cognoscent ipsum et [illegible] deum
redemptorem et iudicem, et sic [illegible]
videbunt ipsum [illegible] et
tamen non [illegible] pro opera
fidei [illegible]
evidenciam ut doleant se [illegible] bonum
neglexisse et amisisse. Veniet
enim [illegible] magna
gloria et fortitudine in maiestate
sua, unde dicitur Luc. xxi: videbunt
filium hominis venientem cum
potestate magna et maiestate.
Sol et luna dicuntur [illegible]
[illegible] in [illegible] distinctione xlviii
non sui luminis privacione sed super-
veniente maioris luminis claritate
[illegible]
non [illegible] dampnacionis [illegible]
[illegible]
Nam amici [illegible] esse
[illegible] cognicionem non [illegible]
[illegible]
[illegible]
in [illegible] et
comprehensione [illegible]
[illegible] Bern. Thom. [illegible]
sancta [illegible]
[illegible] sol et luna [illegible]
et sic amicitia angelorum non
ponit aliquam ignoranciam

an eis

sed tollit ei comprehensionem quia
nulla creatura valet comprehendere
quia ipse excedit omnem intellectum
creatum. Omnium ergo illuminatum oculus
duntaxat apprehendit non comprehendit.
Cognitione autem in gloria cena dat
solum modo bonis. Hinc enim deum
recognoscent / non enim est quantum
deitas in gloria forma non potest
videri sine summa delectatione quia
reprobi sunt in signo videbunt
tamen christum in forma glorificata et
hoc cedet eis in sanguinitatem
non remissionem. Unde ipse hoc
quia corporis oculus non est aptus
videre tantam claritatem sicut
nec aris oculus videt sine pena
solis claritatem. Primo ergo corporis
in iudicium videbunt eum illi miseri
deum tanta gloria. Secundo quia
videbunt eius cicatrices vulnerum
in qua visione videbunt quod
qualia et quanta deus deus iste
verius est propter eos passus videbunt
benignitatem et se in hostes et hoc
cedet eis ad magnam penam
et tristiciam. Secundum crisostomum super
mattheum xxiiii° dicit apparebit signum
filii hominis id est in omelia lxxvi
dicit apparebit ... maxime
secundum scilicet crucem ita veniet
in illud iudicium non vulnera
solum sed mortem exprobrantem
... ostendens crucis autem
gloria est signum apparebit ut et
super ... apparebit maiorem
in verecundiam eorum autem
exprobratissima et crucifixoris.
Et quod Sap. v dicit: Morte turpissima
condempnemus eum in instrumenta
passionis scilicet crux clavi
lancea et corona seu cicatrices
vulnerum posita in instrumenta
illatorum apparebunt in omnium

gloria et in signum victorie ducunt
stant in instrumenta realiter et visibiliter
ibi apparere et dicunt tres doctores
secundum commentum super mattheum omelia
lxxvi° in qua est crux inde
solis et lucidior sunt cicatrices
et bona ... super iv distinctione
xl ... et de ... scolastice hystorie
... in ... ad
iudicium ... finit. Alii autem solum
debeat apparere in signo scilicet in christo
qui habebit cicatrices vulnerum que
fuerunt posita in instrumenta illata hoc
dicit sanctus thomas super allegata
distinctione et alibi
quia non dicunt possibile signum
crucis in iudicio naturaliter appareat
sed bene signum crucis quia christus apparere
habebit in se testimonia passionis et
cicatrices vulnerum per clavos et lanceam
illatorum et hoc dicit dominus significabit
Mathei xxiiii° dicit dominus: Tunc videbunt
signum filii in celo et tunc plangent
se omnes tribus terre. Crisostomus dicit:
plangent quia videbunt eum
quem crucifixerunt mortuum. Gentiles
plangent quia vana disputatione
contempserunt reputantes stultitiam
deum esse crucifixum. Plangent
falsi christiani quibus obiciet christus
sanguinis sui pretium redemptionis
dari et quod passus sit et ...
et quod gloriam suam ipse corpus salute
vivens ... et quod hic apud quod
nil reputaverunt. Considerent
tunc reprobi confusi in aspectu
christi nec poterunt sustinere eum
vultum ipse ostendere sine timore
et ipse compassionem ... sine
... in qua dicetur: Ite
maledicti in ignem eternum.
¶ Octavo quid in ... in illo ... q. 8

iudicio aliqui sicut sunt accusa-
tores et testes. Primus est con-
r⁰ sciencia tres erunt ibi admiuimus
1 primus et diabolus qui obiciet cuncta
mala nobis et qui qualiter et quoniam
fecimus dicetur et 2ᵐ Augustinum super
10 apok. xii. Secundus est accusator
sum qui erit clarissime iudex iudicia
illum ex meritis passionum qui noluit
de tuis peccatis tuis et passionem
compassionem tibi in obediens
multis obediens tua vestem di-
misit cui mea hic venit. In
apok. xii. Fraus dicit accusator fratrum
qui accusabat illum in conspectum
dei 2ᵐ Petri 2ᵒ ubi dicit diabolus
perdit vestes nuptiarum seu devestes
adnates glosa diabolus opera facta
persuadet in actis cum revelabit
2 Tercius accusator erit unusquisque
sua peccata. Ubi in meditacionibus
dicit. Stant loquencia peccata sine
opera sua dicent. Tu nos egisti
opera tua sumus non te deseremus
sed semper tecum erimus tecum adiudicium
pergemus multiphariis ex omnibus
accusabunt. Quartus accusator et
3 totus mundus ad ipsum nos eciam
celum et omnis sidera apparebunt
peccata nostra et terra et aer et aqua
in facta abeas sunt. Sequuntur
r⁰ et tres testes contra peccatorem unum
1 habebit super se scilicet deum qui erit
iudex et testis. Ier. xxix. Ego
sum iudex et testis. Dicit Augustinus
2 Flumen erit in vase de gloria in
qua omnia erunt scripta peccata
et non solum ipsi qui fecit ea
erunt manifesta sed et omnibus
hominibus et angelis tam bonis
quam malis. Unde super Thomam
super 4ᵒ distincione xliiᵃ statum
post generalem visionem omnia
peccata sua et aliena omnia nota

et scita sunt aliis quam aliorum
mirabiliter conscientiam cognoscet et videbit
Ecc. xii. Deus revelabit domus
abscondita tenebrarum et mani-
festabit consilia cordium glosa omnia
gesta et cogitata bona et mala
tunc omnibus nota erunt. Apok.
xx. vidi mortuos magnos et
pusillos stantes in conspectu throni
et libri aperti sunt. Liber consciencie erit
omnibus apertus. Ubi dicit Daniel
vii. Iudicium sedit et libri aperti
sunt glosa consciencie et opera singulorum
bona et mala omnibus revelata
sunt. Peccata hominis cum omnibus
manifestum et dei mysterium de
hominibus iudicium et hoc non fiet
nisi hominibus omnibus omnia
nota et dimitta patent. Nec
impediet penitencia vera simplices
peccatorum revelacionem sed bona penitencia
sic tegit peccata ut non revelent
adimplent confusionem sed consi-
laciones et erunt accionem quod
domus erunt tam manifeste habebat
eciam mali per recordacionem
bonorum quae fecerunt non habent
penarum mitigacionem sed augmentacionem
quia 2ᵐ Boecium 2ᵒ de consolacione
summum in fortunam genus est
fuisse felicem et ideo notandum
quod bonorum recordacio non minuit
eorum penam quia dimisserunt sed
illa bona non egissent quamquam
quod timet futurum iudicium
consciam suam corrigeat. Tercius 3
testis erit proprius angelus custos
qui erit nobiscum. Iob xx.
Revelabunt celi i. angeli ini-
quitatem eius quia ipsi aperti
sunt consciam quae fecerunt
illi quibus ad custodiam fuerunt
deputati. Item angelus erunt

a

erunt cum regibus Simplicium est inde-
ratus in secus favoribus tales
a deo ut per parvam conscientiam assumpti
in summa demonia descriptio et
sententia Intus contra vicius / sa-
viendus audiens / ius peccator sic
apprehensus quo fugiet labi erit
impossibile et apparere intollerabile
q 99a Nono queritur utrum omnium hominum
et angelorum merita et demerita erunt
manifesta in omnibus iudicium
Dicendum quod ad iudicium duo pertinent
scilicet discussio meritorum et retributio
premiorum et secundum hoc actus iudicii
dividitur Primo quod est duplex iudicium
videlicet iudicium discussionis
a Gregorio vel disputationis
in quo examinabuntur bona vel
mala que homo fecit et obmisit
et iudicium retributionis quo recipi-
unt communiter secundum opera et merita
sua Secundo Gregorio iudicio retributionis omnes
homines iudicabuntur tam boni quam
mali Primum baptizati et non baptizati
Sed iudicio discussionis seu dis-
ceptationis non omnes homines iu-
dicabuntur Nam erunt ordines
in iudicio duo bonorum et duo
malorum Aliqui non iudicabuntur
et dampnabuntur et erunt illi
quorum mala erunt bonis im-
permixta qui carnerunt fundamento
fidei ut in fidelibus de quibus dicitur
Johannis iiio Qui non credit iam
iudicatus est Aliqui non
iudicabuntur et salvabuntur
illi scilicet quorum bona erunt mali[s]
malis impermixta qui fuerunt
in vita sua perfecta et edificaverunt
super fidei fundamentum prima Corinthiorum iiio
hoc est Christum aurum et argentum
et lapides preciosos ut dicitur
prima Corinthiorum iiio Tercii erunt quorum
merita principalia erunt mala

aliquibus tamen dictis bonis per-
mixta ut qui tenuerunt fidem
informem quia sine operibus bonis
fidei isti iudicabuntur et dampnabuntur
Quarti erunt qui in aliquibus malis
venialibus permixta iudicabuntur
et salvabuntur quorum principalia merita
bona sunt aliquibus malis venialibus
permixta ut qui edificaverunt super
fundamentum fidei lignum fenum et stipulam
prima Corinthiorum iiio Primi scilicet infideles
quia non sunt tales omnes dei tamen
hostes publici sine ulla meritorum
discussione et sine audiencia
peribunt Tercii scilicet mali
fideles tamen omnes mali meritorum
discussione et audiencia dampnabuntur
et peribunt Primi et secundi non iudicabuntur
iudicio disceptationis sed tercii et quarti
Unde super illo Psalmo Non resurgent impii
in iudicio Quatuor ordines erunt
in iudicio Aliqui non iudicabuntur
et dampnabuntur ut infideles Aliqui non
iudicabuntur et salvabuntur ut viri
perfecti Aliqui iudicabuntur et salvabuntur
ut boni mediocres boni Aliqui
iudicabuntur et dampnabuntur ut boni
mediocres mali Circa hoc queritur q 100
et erit questio decima an in iu-
dicio fiat disceptatio solum de operibus
iniquis ut videtur dici sapientie
xxvi In diebus obmissionibus
et commissionibus Dicendum quod in iudicio
fiat disceptatio non solum de obmissione
boni sed et de commissione mali
non solum de operibus iniquis sed et
iustis Unde Psalmo Iudicabo Ecclesiastici
Sirach iustus per Ecclesiasticus
xxv sit solum quedam
de operibus iniquis tamen per exemplos
assignari Unde ad ostendendum quod discep-
tatio fiat de bonorum obmissione
multo magis fiet de malorum

commissione tamen magis offenditur
deus, cum aliis paribus, per commissionem mali
quam obmissionem boni. 4a io quia
disceptacio illa fiet secundum legem caritatis
que est lex caritatis et impletur
2 in proximi dilectione secundum illud Roma-
norum 13 Qui enim proximum diligit legem im-
plevit. Dilectio autem proximi in operibus
misericordie ostenditur. Iuxta illud prima Johannis
3 Qui viderit fratrem suum necessitatem
habere et clauserit viscera sua ab eo
quomodo caritas dei manet in illo?
3 5a io quia opus redempcionis
misericordie fuit maxime secundum illud
Luc. Per viscera misericordie dei nostri.
et illi opi fuit in Christi qui non ha-
4 buerunt opera misericordie. 6a io quia deo
maxime conformantur deo in
operibus misericordie secundum illud Luce 6 Estote ergo
misericordes sicut et pater vester
4 misericors est. Et io secundum illa opera
misericordie boni remunerabuntur. Septima io
est quia quia cum homo sit duplex
scilicet spiritualis et corporalis. Unde Augustinus
qui vult ordinate elemosinam
dare, debet a se ipso incipere. Ecclesiastici 30
Miserere anime tue placens deo.
Ille ergo qui animam suam negligit
eius non ~~misericordia quod ipse anime sue~~
~~debuisset~~ inpendit et si omnium aliorum
misereatur. Et io de obmissione misericordie
quam ipse anime debuisset in primis
arguetur. Sed huius patet quod non omnes
iudicabuntur iudicio disceptacionis
q xi Dubitatur utrum pueri sive baptizati
sive non quia baptizati tamen iudicabuntur
iudicio disceptacionis. Respondetur
quod non quia baptizati tamen in nocte
sunt mortui nullam penitentiam
mali tamen bono gerentes et io di-
scussio ibi non habet locum non
baptizati etiam ~~in~~ iudicio disceptacionis
vel discussionis non iudicabuntur
quia tamen iudicio illi possunt iudicabuntur
qui sed potentia diuturnitatis temporis
non cum sede sacramenta. Ideo
non erunt baptizati quia contra
non valet neque mentalem pe-
nitenciam sive sint parvuli sedum
sive in sectamentis. Sed inquit dicens
isti condempnanuntur in forma
officiosa. Respondetur quod licet sit ista
forma gehenne non erit eis terribilis
et penosa ut reprobis qui dampnandi
sunt pro actuale nec erit eis
delectabilis ut bonis et baptizatis quod
opere ablata non erit eis penale
quia aliis sequitur quod aliqua pena
eternam quamvis penam damni pu-
niet sentire. Videtur quod utrum
an angeli debeant iudicare vel
iudicari. Respondetur secundum Thomam
in 4o dist. 47 q. 1 conclusio
Iudicia applicando nulli angeli sive
boni sive mali iudicabunt et
etiam hoc plene io quia assessores iudi-
cantis esse eius conformes in eadem
natura humana in qua apparebit iustus
sui assessoribus omnibus bonis
tam bonis quam malis debet
apparere et quia illam naturam
non habent angeli quia per
habes io non iudicabunt assessoria
dignitate boni vel iudicabunt
2a conclusio supradicta secundum iudicium
iudicii applicando est 2a quod
nulli angeli sive boni sive
mali iudicio disceptacionis
vel discussionis iudicabuntur
quia in bonis nil malum et
in malis nil boni potest
reperiri quod ad hoc iudicium di-
scussionis pertinebunt. Boni
enim habent purum bona mala
non permittunt aliquod io quia
dampnatio est reddenda omnia quod
prelibus nulla remanebit. 2a c
tamen est secundum tam bonis quam
malis angelis quam boni

A

ad eternam beatitudinem sunt sub
limati comparati ad miseriam in fin
... alia e celestibus recedentes
aliorum nunc pro aliquo ponitur
et hec indicos sunt. quia boni
angeli amplius gaudebunt de
salute eorum quos ad introitum vite
eterne induxerunt et mali am
plius torquebuntur de dampnatione
eorum quos ad malum induxerunt
¶ Est tamen sciendum quod gaudium acci
dentale angeli non et ... / secundum
accidentale et accidit crescit et
crescit ut est exaltationem ...
nunc angelica aliqualem et
... hominis ... remuneratione et
quia adhuc multi salvabuntur
qui non salvati sunt de quibus
... gaudent quando sunt
¶ ... ex quo pro salvationem
hominis quem angelus custodit ga
udebit tunc de dampnatione
illius quem custodit dolebit
¶ Dicendum quod non nec habebit ex quo
aliquo modo sine quolibet impedi
mentum hoc gaudium accidentale
... in ... ... non
salvatur quem angelus aliquis custodit
quale erit tunc premium illi
qui custodit ex quo non habebit
gaudium de eius salvatione
¶ Dicendum quod angelus debet habere
duplex premium accidentale si homo
custoditus per eum fuit salvatus
unum est de salvatione custoditi
secundum premium est de bonis operibus
que circa eum fecit si ergo cu
stoditus non fuerit salvatus non
habebit primum premium sed secundum debet scilicet
quod in ... ut ... illius
... ad bonum ... et ut
caveret sibi ne caderet in malam
culpam et quando cecidit ut resurgeret
ammonuit et si non resurgat
ad admonitionem angeli fuit ...

angelus eius cum admonuit ne
caderet et in ... ...
et quia ... eius fuit cum
... ¶ Queritur utrum an B q. xy
iudicium illud finale erit in nocte
vel in die ¶ Dicendum quod in die na
quando dominus iudicabit tunc sol in
oriente et luna in occidente
stabunt ... Abacuc 3o. quando
veniet dominus et illuminabit abscon
dita tenebrarum ... dies domini
... Sophonias (?) 1o. ... dies ire
et revelationis iusti iudicii
... xxiiii ... in illa nemo
... mali videbunt Christum
in forma humana corporis glorificati
et hec visio et mediante luce
creata et non in luce corporis glori
ficati quia illa est eis in ...
nalis ... dicendum quod iudicium
fiet in die et quod aliquid ... in
... in nocte iudicium
... ... temporis
... illud ... hora
non putatis filius hominis veniet
¶ ¶ ... queritur an disceptatio et
... in iudicio fiant
vocaliter ¶ Dicendum ... aliqui
quod solum mentaliter illa fiant
probabiliter ... ... alios
quod vocaliter fiant ... ...
assignari quia Christus non solum
iudicabit mentaliter sed sine promulgatione
... ... bonitate ... et
... ... malitia et
ut ... xxv ... Respondendum
... iudicariam potestatem
sibi collatam in humanitate
Johannis ... iudicium pater dedit
filio ... quia Christus legem
... iudicabunt
... ...
legis observatione et obmissione
vocaliter disputabit ...

Tercium [illegible]

Judicium sequitur

quia iudicatus e iniuste non in
mente sed et ore malis clama
tibus crucifige crucifige / pilato
iudicante eorum peticionem fieri ideo
iuste iudicabit non solum intellec
tu et visu unde apoc xi regnet
in eternitate manifeste sicut 2
penetrat sicut vigia oculis sui ideo
probabile est credi quod petrus stant
utroque modo scilicet intellectu Pro ad
3m probabile tenens articuli secundum
scilicet effectus que iudicium sequentur
post iudicium iudicio finito
boni ibunt in magnam gloriam cum
xpo mediante. Reprobi cum dyabolo in
magna pena dampnationis quos
ignis conflagrationis in voluet
et eadem sunt dicit glo ad istam
partem que erit grossior quam quod
est tempore in creaturis ad in firmum
ietmide ad sanguinuandum infra
dampnatorum demones et erit ex
tutoribus divine iusticie et sue
[illegible] reprobos dampnandos et puniendo
eos in pleno in non minuet eorum
pena scilicet demonum et hoc iustum
est 2m secundum thomam super 4o
sententiarum xl viii quia reprobi sub
derunt se demonibus eis in peccati
eorum suggestionibus consentiendo
et quia in futuro non est ignis
nisi fetulentus tenebrosus et
quasi fumosus corpora dampn
natorum erunt corpulenta et ipse
obscura ideo erunt tenebre ex
teriores in quibus tamen ex diuina or
dinatione aliquod lumen et videbunt
illa que animam torquere possunt
non dicam ut nunc ut nunc vi
debunt gloriam bonorum actualiter
sed considerando eorum que pre
venerunt et eis erant notoria
[illegible] nec non alienum dilectionis
considerabunt cum mala que
gesserunt operibus dampnati

sicut et bona dilecta que cum
fecerunt operibus considerationis
torquebuntur similiter torquebuntur
demonum lectionum quia sunt fuerint
sive de spectabilibus sive de agi
bilibus circa eis penale amisse
finitam peccatorum quia in aliis
potuit adepta Ideo quod reprobi in xxv.
futuro habebunt voluntatem in
malo obstinata ut aliquid po
tuit bene velle sed boni in modo
sunt voluntatem in bono confirmata
et non possunt aliquod male velle et
sicut sancti de omnibus gaudebunt
ita reprobi de omnibus bonis dolebunt
Ideo vellent omnes bonos esse damp
natos et propinquorum gloriae in
videbunt minus tamen eorum gloriae quam
aliorum non propinquorum semper igitur
peccabunt sed non semper demerebuntur
quia erunt in termino sicut sancti
merito non merebuntur quia in terminum
ita non isti in futuro demerebuntur
sed dices nunc sancti post iudicium
videbunt dampnatorum penam
et miseriam Respondetur quod sic dices
nunc compacientur eis videtur
quod non quia in compassione est
inclinatio ut compaciens inferatur
miseria sua sed non est ita
sed nunc letabuntur sancti
eorum suppliciis videtur quod non
de ipse sed de dicte sed propter et
in dicte letabuntur Glossa letabitur
iustus cum videbit vindictam
et hoc considerando ordinem
divine iusticie et gratias agendo
deo de qua eos de tanto supplicio
liberavit Circa tertium articulum
erit de quibusdam erratis qui dicunt
pius deus [illegible] et 1
sicut de iudicio non est sumus
bonum negantes vitam eternam 2
dicens animam sit cum corpore 3
mori Alitus dicens anima 4

2 deitatis deitate carent cuius origo
gentis deum existimant unde fi
naliter omnes homines et angeli
sathan sunt omnia creaturis et
creatura continentur

Expedit sed quia articulus specialis
appropriatus persone patris
et filii nunc attendimus et ad ea
que etiam in trinitate respiciunt
personam tercie spiritus sancti et ne
dona sine fructu dignaretur precitat
equalitatis ipse sanctus spiritus nobis applica
Rom. viii in qua adiuvat infirmitatem
nostram nam quid oremus sicut oportet
nescimus sed ipse postulat pro nobis
gemitibus inenarrabilibus i.
ipse docet nos et excitat nos postulare
gemitibus in effabilibus
Obsecro igitur vos karissimi ut
spiritus ille quem pater mittit in
nomine meo Ioh. xiiii Tribuat
nobis ut ambulemus in preceptis
eius ut promisit nobis Ezech.
xxxvi spiritum vobis et spiritum
meum ponam in medio vestri et
faciam ut in preceptis meis ambu
letis ut sic nobis concedetur
esse quibusdam fidelis in regno in
quo deum adoratores debent adorare
Ioh. iiii Que cum apostolo Ephes. iiio
flecto genua mea ad patrem
domini nostri ihesu christi ex quo omnis
paternitas in celo et in terra no
minatur rogamus ut det vobis
secundum divicias glorie sue virtute
corroborari per spiritum eius in in
teriore homine ut in caritate
radicati et fundati que divina
diffunditur in nos per spiritum sanctum
cognoscatis largitatem ut
possemus cum spiritu dona et
effectus cognoscere salutares //
2 de sed parte spiritus sancti an alio
est sive secundum secundum doctores
sit contrario sicut 2o dicitur spiritus
significatione

sancti processione seu passiva spiracione
1o dicitur una cum patre et filio
adoracione 2o dicitur una missione
a christo dicitur operacione 3o de
eius predicacione revelacione 4o ad
ad spiritum qualiter dicitur quod dicitur in spiritum
sanctum ~~est in deo in deo~~
~~spiritus sanctus est diligit deus~~
~~desiderat caritatem~~ est in christo
in celum quia spiritus est deus Ioh. iiiio
quamvis quod dicitur in spiritum sanctum ille
diligit deum desiderat caritatem
Ad 1o dicitur quod nomen spiritus repertum in cor
poribus in substanciis invisibilibus
et in deo Et sic consequens in deo
vero in dicendi et cognoscendi tamen
operacioni incipit Ad In corporali
in quantum sic ~~corporali~~ spiritus dicitur duplex
aut spiritualitate quia corporalitatem sicut
corporis subtilis dicitur spiritus ut aer vel
specialiter dicitur spiratione sicut
aeris impulsio et attractio dicitur respi
racione in homine vel ventus sicut sit
impulsio vapore vel ventus dicitur
sed quod non spiritum accipit Ioh. iiio
ubi spiritus ubi vult spirat 2o sed
corpus quando in glaciali spiritus pro
cellarum Sicut dicitur duplicem
modum accipitur in sua spirituali vel
ut spiritualitate dicitur quia corporalitatem
et sic sua vel spiritus 2am illud
Ebreos io omnes nomine si spiritus
filiorum adam ascendat spiritum vel
aut dicitur aspiracione et sic in homine dicitur
dicitur vel affectus dicitur spiritus in homine
qua actus spiracionis in homine
et actus in anima actus conveniens
actus communis huius argumenti
caloris quia 3o ex suo amor
ut amor est ut abintrinseco
et amor est actus communis
quia anima non est sine amore
Io. dicitur hugo si de anima dicitur
de arra anime

2 de

Quo ad primum

3 ad

Ad In corporalibus
Spiritualitate
Spiratione +

Ad In spirituali sicut
Spiritualitate

extra causam spiritum
Jo. 19. tradidit spiritum
Spiratione

intimus

dicitur ad deum huius nostri
ad deum huius animam

prior 3 michi [illegible]
[illegible] spiritualiter

Ar.

In divinis
Essentialiter
Spiratione

Anima mortua est quod dilectio e[st] sine
amore vita tua sed quia anima
non est sine vita ita non e[st] sine
amore quia quod diligit amat vel
actus seu vite cernit et spirat
et quia amor e[st] calor spiritualis
ideo spiritus amor dicitur spiritualiter spirari.
Spiritus sive duplici modo accipitur
in divinis. nam quoniam spiritus dicitur
essentialiter sic convenit toti trinitati
quia tota trinitas caret corporalitate
et visibilitate et sic spiritus e[st] nomen
absolutum Joh. 4o spiritus e[st] deus.
Alio modo spiritus sumitur dicitur spiratione et
convenit isti soli persone que procedit
ut amor vel nexus duorum spirari
enim in spiritualibus ~~solis~~ solius e[st] amoris.
Et quia amor sic spirari debet
et ordinate et non est primus et
summus vel in dicto eternus et non
est libidinosus ideo persona illa que
est amor non dicitur simpliciter spiritus
sed spiritus sanctus ad ostendendum
quod sit amor ordinatus non enim
sufficit in persona. Sanctus e[st] idem
quod mundus firmus elevatus seu sine
terra. Spiritus sanctus dicitur mundus
quia per ipsum corpora nostra mundamur firmus
quia in bono firmamur et sine
terra seu elevatus quia per ipsum
abstracti ad celestia elevamur.
Sanctus quoque e[st] non solum in se sed
quia nos sanctificat. sancti quia et
dominus in se est dominus nobis.
Sanctitas est abundantia in munditia
perfecta et libera et omnino munditia im-
maculata. Mundus est quia mundat
nos ab omni inquinamento peccatorum
perditionem perpetuam. Prima Thessalonicenses
4o deus non vocavit nos in immun-
ditiam sed sanctificationem. Firmus est
spiritus quia firmat in bono ut
patet de apostolis quia amplius non
peccaverunt mortaliter. Gregorius: confirmati
semper nunquam contrarie non perpessi
nisi eos spiritus sancti fortitudo soli-
dasset. Eorum ista sancta quia spiritus
sanctus ita firmat quod a loco moveri
non potuit. 3o spiritus s[anctus] e[st] levis
et sine terra vel elevatus quia
elevat nos ad celestia removens
a terrenis. Ideo contemplativis semper
solet dari spiritualiter. Secundo ad secundum
dicitur quod spiritus sanctus procedit
et spiratur a patre et filio et eque
cito et perfecte non prius cum
prius a patre quam a filio quia ibi
non est prius vel posterius
ut dicitur in symbolo Athanasii hic
est probatur. Hec processio figuratur in
Esaie xi 2o. Ergo sequitur
quod spiritus sanctus non sit pater nec
filius sed distinguitur ab eis quia ab
eis procedit et spiratur. Ratio
amor non est ille cuius est amor
sed spiritus sanctus est amor patris et
filii. Igitur procedit ab eis quia
amor procedit a volente vel a volentibus
cuius vel quorum est amor cum
procedit a voluntate in amantem.
Item secundum Augustinum de trinitate
nexus quo duo coniunguntur non
est aliquis illorum duorum sed
spiritus sanctus nexus e[st] patris et
filii quia e[st] mutuus amor vel nexus
quo mutuo coniunguntur. ita
enim orat filius Joh. 17o
ut ingenia sua sunt unum cognoscant
per amorem mutuum et sicut unum
sumus ~~et nos unum sumus~~ ipse enim
patre est unum dicens ut sint
unum sicut et nos unum sumus
ego in eis et tu in me ut
sint consummati in unum. Quod spiritus
sanctus procedat non solum a patre
ut Greci dicunt sed et a filio ostenditur
Esaie xi [...] figuratur et per
doctores grecos sed Cirilli
Didimi et Athanasii et probatur
per a Joh. xvio ille me

2m [...]

clarificabit quia de meo accipiet
Contra arguitur sic omnis filius est omne
quod habet est omne quod accipit sed spiritus
sanctus cum sit deus summe simplex
est omne quod habet ergo est omne quod
accipit igitur si aliquid accipit
ab aliquo accipit et si ab aliquo
accipit et ab illo procedit ergo si accipit
aliquid a filio sequitur quod etiam in eadem
tunc procedit a filio. Item Iohannis xv
et filius de spiritu sancto quem
ego mittam vobis a patre spiritum
veritatis. Contra arguitur sic nullus
mittit auctorem alium habentem
auctoritatem super ipsum. Nullus
autem habet auctoritatem super alium
nisi aliquid ei donat quod nulla
persona in divinis alii aliquid
donat nisi ab ipsa procedat. Cum
dicitur quod spiritus sanctus mittitur
a filio ex parte et ex parte procedit
ab eo. Contra filius non habet
in auctoritatem quia mittit sed non
mittit spiritum sanctum quia habet
auctoritatem igitur an habet auctoritatem quod
mittit temporaliter ergo etiam mittit
spiritum temporaliter. Item est spiritus sanctus
ab ipso procedit eternaliter. Item ad idem
arguitur. Athanasius in symbolo vel
Gabriel in 1° sententiarum deus pater filii
[illegible] igitur ut compositus patris et
filii sanctus est spiritus a[illegible] procedit
hac tamen positione graeci
fascinationes qui dicunt nos esse
commutatores quod nos latini
tenemus et credimus spiritum sanctum
a filio procedere. Exempla aliqua
sunt super in 2° articulo 2
huius questionis ad quae amici
ad[illegible] sunt alia talia
primum ostendit quod pater quando filium
a patre solo sed spiritus sanctus
ab utroque scilicet a patre unde sunt
tria a. b. c. et in[illegible]

facium aliqua et dicant eam b
dicimus b dicitur ab a dicant eandem
faciam c. 2 b c vel per[illegible] vel
septimam in hoc casu a personam
faciam a[illegible] a[illegible] a[illegible] homine
sunt b sunt eam ab a 2 c
sunt eam ab utroque scilicet ab a 2 b
Secundum eam ostendit patrem et filium
et spiritum sanctum esse coeternos
et eam aliud in tempore non processisse
sicut eam esse sit ab alio eternaliter
et per ab illo originem. Nam pater
eternaliter genuit filium et ambo scilicet
pater et filius ab eterno produxerunt
spiritum sanctum hoc ostendit per duo
exempla quorum primum sic est: si sol
ab eterno fuisset ab eterno splendor ab eo
processisset et ab utroque calor productus
fuisset actu nam quamdiu fuisset sol
splendor et nam cum fuisset sol et
splendor et calor. Secundum eam ad idem
quod est homo in ordine sic est: si
pes homini ab eterno stetisset impulvere
ab eterno stetisset vestigium in pulvere
et in ordine nature cum fuissent
pes 2 pulvis quod vestigium in pulvere
procedit in essendo sic et pater et per
filio solo ordine originis non
prioritate temporis antecedit et sic
et pater 2 filius sunt eam qui
producendi spiritum sanctum et sunt eo
prius ordine originis quia
originatur ab utroque sicut filius ori-
ginatur a solo patre et e[illegible] tertium
et spiritum sanctum medium ordinis
originalis et in 1° [illegible] modum
est concedi quod spiritus sanctus procedit
a patre mediante filio aut per filium
in quod sit ut hic per dicitur eam
esse medium ordinis. Secundum adiungi[illegible]   ff 3ª ppta
etiam est quod spiritus sanctus cum
adoratione sed latrie cum patre et
filio sit adorandus ut dicitur in symbolo
nisseno qui cum patre et filio sit

Nota hic quaestio de trinitate

p(ar)te 2a q. 82 ar(ticulo) ... collat(io) 37 ar(ticulo)

adorat(ur). Cum vero e(st) ita ea sen(tentia) vero
quaer(itur) cui debeat(ur) adoracio latrie
adorari est summa maiestas et
summum dominium et summa persona et
quia una e(st) in tribus personis divina
maiestas unum dominium et una
omnipotencia que dominus omnia cre-
avit ideo una adoracione latrie
illi tres pater et filius et spiritus sanctus
sunt adorandi quod autem una maiestas
etc. sit ideo sentencia patet quia alteri
debetur adoracio latrie quia quod sic quia
latria est cultus sive summe maie-
statis dominii et omnipotencie soli
deo creatori competens et ideo sic debitus
est quia Deuteronomio vi° Dominum deum
tuum adorabis et illi soli servies
Glossa quod est sic dominicum latrie et
Matthei iiii° Dominum deum tuum adorabis
et Glossa scilicet patrem et filium et
spiritum sanctum qui est unus deus
cui adoratur comparabile ei sunt
ut sic dicit verbum sic quia
et adoracio est ab eo qui solus
adorandus est tota mente in oratione
tenendus. Ex parte potestatis quia
deus omnia de nichilo creavit etc.
latrie est deo exhibenda absolute
creatura. Ad quod una sit maiestas
una sit potestas una dignitas
una deitas ergo adoracione tres
persone in divinis sunt adorande
Et sic quia quod non maior vel minor
adoracio aut veneracio debetur
filio quam patri aut spiritui sancto
neque quod minor aut amplior
debetur patri aut spiritui sancto quam
filio adorantur siquidem tres persone
ut sunt unum in essentia et
una maiestate sic dicitur Genesis
xviii° Abraham tres vidit
et unum adoravit. Tres enim
sunt personales orantes ad patrem

personales ad filium et cum singulares
ad spiritum sanctum igitur ... quod
diversis et distinctis adoracionibus
adorantur pater et filius et spiritus
sanctus. Dicendum quod ... prima secunde quest.
lxxxiiii quod deum una personarum
adoratur debite adoracione latrie
alie non excluduntur quia latria
in una quod est tres persone. Queritur
filius ut redemptor est adoratur
ut in patre non est redemptor huma-
nitatis neque spiritus sanctus igitur etc.
Dicendum quod aliquis supplicans patri
dicit redemptor scilicet vel abundante
redempcione vel ab auctoritate et
contencione sed redemptor dicitur ab
auctoritate tam sic pater et filius et
spiritus sanctus sunt unus redemptor
humani generis et unus auctor
redempcionis eo quod opera trinitatis
ad extra sunt indivisa et ipsi pater
caput et principaliter effecerunt mundi
redempcionem auctoritate. Sed autem
dicitur redemptor simul ab auctoritate
et execucione sic competit soli filio
qui in quantum deus fuit auctor
et in quantum homo fuit executor.
Unus filius de voluntate patris
et spiritus sancti assumpsit humanam
naturam et illa redemit homines
satisfaciendo pro ipsis. Apocalypsis v°
Redemisti nos deo in sanguine
tuo ex omni tribu et lingua
etc. ex hoc quia ... in
redempcione et redemptore deo
non excluditur sed includitur ut
est in filio redemptore animas
bonorum quod in patre vel spiritu sancto
licet in quantum dei filio sit aliquod
bonum ... est pater vel spiritus
sanctus scilicet humanitatis ut est
in patre quod unionem ut filio

nota de con. dist. 3 perlatum argumentum deus est ... [illegible]
... [illegible] ne adorari debuisset ... et quod adorari ... [illegible]
... [illegible]
quod ... in picturam adorari ... [illegible]

Alexander: et ideo filius extensive veneratur et
adoratur quam pater aut spiritus sanctus sed
non intensive dicit Alexander de Hales
in 3a parte summe sue titulo de
preceptis decalogi ubi dicit. Sed cum
filius dei ihesus christus non sit amabilis
plus diligendus quam pater aut spiritus sanctus
operatione licet nobis plura impen-
derit et maiora nobis fecerit sed
sub plus operatione et expressione
quia bona nobis facta operatur nos
diligere diligendum ... Sed hic
est sciendum quod latria yperdulia et
dulia sunt tres adorationes
distincte. latria debetur creatori
sive summe maiestati et excellencie.
Sed dulia que est honor vel
reverencia creature debetur sancte creature.
yperdulia vero est honor aut reverencia
que debetur alicui sancte creature ultra
omnem aliam creaturam videlicet virgini
et illa dicitur [illegible] in
glossa. Secundo dulia est cum una
dulia maior alia minor.
[4 q] Sed consequenter queritur an corpus seu caro
christi sit adoratione latrie adorandum
vel adoranda. Respondetur quod si corpus
seu caro consideratur ut deitati
coniuncta sit est latria adoranda et
eadem adoratione cum dei filio adoratur
sicut purpura qua rex induitur
eadem reverentia cum rege
veneratur. Si autem consideretur caro
in se prout est creatura et pars
humanitatis christi sic non est adoranda
adoratione latrie sed yperdulie. Ideo
est [illegible] christi et eius
tota humanitas quia caro christi
unita est [illegible] ideo
est adoranda latria et sic
humanitas christi huius [illegible] est
potissima quia nos qui deum
adoramus christum in corpore cuius

Nota de adoratione.

[illegible] ... 3 q. ...
[illegible] 22 q. ... 3 ...

non debeat aspicere ad eius humanitatem sed ... [illegible]
sed ad eius persone dignitatem licet ... [illegible]
humanitati et carni et similiter tunc
ipse considerate et per se non debetur
latria sed yperdulia. Secundo queritur an cultus 2 q.
latrie debeatur ymagini christi.
Respondetur quod sic. Nam ymaginum nota
introductio in ecclesia facta est S. Bonaventure
ex triplici causa. Primo propter simplicium
ruditatem, secundo propter affectuum tarditatem,
et tertio propter memorie labilitatem. Primo 1
propter simplicium ruditatem et indoctorum
qui nesciunt litteras legere ut hii
in ymaginibus et picturis tamquam in
scripturis possint fidei sacramenta
legere et scire. Secundo propter affectuum tar- 2
ditatem excitandam quia picturis
gestorum [illegible] possit plus
excitari affectus per ea que videt
quam per ea que audit. Tertio propter 3
memorie labilitatem tollendam
nam ea que videntur firmius
memorie imprimuntur. Cum
ergo ymago crucifixi in ecclesia
sit posita ut representet eum qui pro
nobis crucifixus est, necessario oportet
[illegible] veneracio
que exhibetur ei exhibetur christo
et propter hoc ymagini debetur cultus
latrie exhiberi. Hoc dicit Augustinus
in 4 [illegible]
venerantur [illegible] signum [illegible]
in statutum cum eum [illegible]
quod intelligit non hic veneratur
[illegible] et [illegible] illud propter
quod [illegible] veneranda sunt.
Tertio queritur an cultus latrie possit [3 q]
ymagini per sancti exhiberi vel sancte
[illegible] non sunt in carnali [illegible]
aspiceret in [illegible]
[illegible]
Respondetur [illegible]
[illegible] in sapiencie et impietas
i. ydolatrie

Nec deus est nec homo presens quam cernis ymago
Sed deus est et homo quem signat

[illegible]

Ar.

est velle signare quod dominus est
ipsa tunc patris et spiritus sancti
pingit aliquo modo picturis et
signis ymaginum designari.
Ymagines ergo que durant in
ecclesia patris aut spiritus sancti
ex consuetudine et institutione non
adoratione latrie adorari et in
hoc adorans ymagine intendit
adorare ymaginatum seu adorare
illud quod est per ymaginem signatum
non proprium adorat id signatum
scilicet patrem filium et spiritum sanctum
quam ymaginem immo qui adorat
Christi ymagine adorat Christum non
ymaginem in se et ita dicit [illegible]
Contra si aliqua ymago contingeret
adorari quod accidit aliquando dicitur
in ecclesia committeret clericus ydolatriam
qui consistebat in veneratione
ymaginum et picturarum [illegible]
[illegible] seu aliquid divini
[illegible] sicut abraham adoravit
tres comites et in hiis adoravit
totam trinitatem secundum quod glo(ssa)
exponit seu quod septuaginta exponit
gen. xviii quod esse tres vidit non [illegible]
trinitas summa sed personas sunt
significata. Tertio queritur an
virgo maria mater Christi digni-
ssima sit adoratione latrie
adoranda. Dicendum quod non quia
est pura creatura non ad cultum
latrie non ascendit. Et quia
excellentissima nomen hoc quod ex-
cellentiam nomen pure creature
convenit non est ideo non indebetur
ei honor dulie sed yperdulie sit
aut [illegible] est quod [illegible] opus dei
dignum est quod quidem tante dignitatis
est quod non solum creaturis sed et

comprehensoribus non solum homines
sed et angeli venerantur propter
prerogativam specialem. Postea cum
quod mater dei est plena et ceteris
creaturis sed et specialiter dotata
est honorari hic cum honor
consuevit angelis yperdulia nominari
et accipitur. Cum id glo(ssa) prima
ad cor. viii° ubi dicitur dulia
maior et dulia minor licet
ergo contingens [illegible] sit cum [illegible]
[illegible] Christi non [illegible] debet
adoratione latrie adorari quia
non est conjuncta deitati in unitate
persone sicut caro Christi [illegible]
[illegible] dominum cum ipse sit rex regum
dominus dominantium et in legem
iustitie et [illegible] ordine [illegible]
in [illegible] plus amari
et adorari quam [illegible] omnibus licet
ipsa sit [illegible] altera veneranda.
Quarto queritur an crux Christi
debeat adoratione latrie adorari.
Dicendum quod duplex est crux aliq-
[illegible] crux quod saltem signi-
ficans in qua dominus ihesus
[illegible] pependit et illa dupliciter
veneranda est nam in quantum
est signum vel ymago Christi
in [illegible] crucifixi sic adoratione
latrie debet adorari et venerari
sed in quantum est signum quod contactu
[illegible] Christi corporis nobi-
litatum in hoc quod in ea pependit
et [illegible] liberavit sit
ei honor venerationis debetur
et non aliqua species adorationis
sicut honor et veneratio [illegible]
sacramentis baptismi et [illegible]
exhibetur quia in eis aliquo
modo est [illegible] salutis causalitas
sic crucis lancee [illegible] et clavis

8

Utrum est aliqua reverentia exhi-
benda et respectu huius honor-
is crux ipsa eciam que debet
honorari quia ab ipso nobilitata
est et contactum illius preciosissimi
sanguinis christi tactibus impressa
sunt vulnera et macula. Ideo mul-
tiplices eius laudes decantat
ecclesia et celebrat eius inventionis
et exaltationis festa. Non tamen alia
intendit ecclesia placare deum signo
dominice crucis in ipso crucifixo christi
est quod signum dominice passionis. Sic non
sit aliqua species adorationis contra
latrie yperdulie aut dulie a-
dorandum. Ideo huius est quia qua-
tinus species adorationis aliquibus
adorat. Ad illud dicendum quod si
vigeret ut aliquis [illegible] impenderet
tamen ut ei placeat. Crux autem
christi in se [illegible] non
videt nec intelligit nec aliquid
cognoscit. Ideo non debetur in se sed
signum consideratum aliquo est
adorari quod est et debet reverenter
honorari, verum cum in sensibilibus
stultum est rogare. Aliqua
est crux in qua dominus non
pependit et in tali solum ado-
randa est signa crucis quod ymago
crucifixi in materia et hec
fieri debet adoratione latrie
ut supra in questione [illegible] dictum est.
9.96 Quero quintum an absque peccato
[illegible] latrie possit exhiberi
[illegible] seu christi ad [illegible]
latent apparet in figura [illegible].
Respondeo sic [illegible] latrie
simpliciter exhibere [illegible] adversario
qualitercumque apparuit est crimen
ydolatrie, nec adorans a peccato
[illegible] ignorantie excusatur
quia homo est [illegible]

[illegible] ut eadem [illegible]
[illegible] que dicit
2a Cor xi non ignoramus astu-
cias sathane qui se palliat in angelum
lucis transfigurans. Et idem dicit sacra
scriptura [illegible] in [illegible]
[illegible] Math xxiiii
Si quis dixerit vobis hic est christus
aut illic nolite credere. Item est 2
[illegible] orationis [illegible] qua
ad deum homo debet [illegible] ut
[illegible] et adorare
ac peccato [illegible]. Tercium supp- 3
[illegible] ardui [illegible] sic non debet
[illegible] homo [illegible] credere [illegible]
[illegible] ut
dicit Gregorius [illegible] in
talibus apparitionibus [illegible] credi-
bilis est [illegible] et forte in statu
[illegible] ad [illegible] visiones ac
revelationes [illegible] se [illegible] estimat
[illegible] apparitiones [illegible] sunt
[illegible] naturam [illegible]
[illegible]
[illegible] in specie [illegible] apparuit ille
[illegible] sed [illegible] in hac
[illegible] christum hac [illegible]
eius [illegible] confessus [illegible]
[illegible] naturam quis se
ad visiones [illegible]
et [illegible] in [illegible]
[illegible] errores [illegible] fuit.
Et ideo si simpliciter quis adoret
adversarium non excusatur a peccato
[illegible] se credat [illegible] sicut
ydolatra adorans ydolum credens
ipsum ydolum esse deum non ex-
cusatur per ignorantiam a peccato.
Si autem quis adoraret sub con-
ditione angelum sathane transfiguratum
in similitudinem christi [illegible]

Ipse enim sathanas transfigurat se in angelum
lucis [illegible] magnum si ministri eius
transfigurentur [illegible] ministri iustitie [illegible]
[illegible]

duplicat scilicet vel habitualis vel
actualis sed actualiter ipso quod si
tamen sic habet nolo adorare
nisi corpus christi sit tunc ultimum in
adoratione est positum vel ut sic
adorat calicem sed christum. Si autem
habet hanc condicionem solum habitualiter
non excusatur totaliter a peccato y-
dolatrie adorando calicem bis-
significatum ideo hunc est quia talis
transsignatio est insolita ideo non
papicant aut festinant debent
transsignatum adorare nisi cum
maturitate et prima oratione [illegible]
habitualis in tenore quia quod
habitualis non excusat a peccato
in tendit nisi deum deum adorare
et christum in hostia sic consecrata
sufficiat homini tunc adorationem
hostie in sacramento eucharistie quod
excusatur a peccato ydolatrie etiam si
hostia non esset consecrata quia consecrare
est bene consueta fieri et contra
est insueta // Et dicitur in quodam
decretali etc. quod plus peccat malus
sacerdos qui non consecrat et fingit se
consecrare quam ille qui in [illegible]
peccato consecrat seu consecrat. Propter
hoc quod facit populum ydolatrare quia
ille qui adorat hostiam non
consecratam est ydolatra. Nec
excusatur per intentionem habitualem
quia non intendit christum sub
hostia adorare nisi sit consecrata
Respondetur quod decretalis illa est
sic intelligenda quod sacerdos non
consecrans quantum in se est facit
populum ydolatrare licet hic qui
cum intentione predicta habituali vel
actuali adorat non ydolatrat
Septima questio utrum
ymago christi possit latria adorari
an homo qui est ymago

dei possit esse latria adorari
Dicendum quod homo nullo modo debet
latria adorari nec homo adorantem
supplicat et extollat se quod quemcumque
creaturam et quia honor ille sibi impenditur
et qui adorans cadit ~~cadit~~ in
ydolatriam applicando tunc ad formam
humanam et ymago dei in homine
in ipsa licet ducat in ymaginationem
sed ipsam tamen magis esse memorem
rei quam memorem signi cum sit nobilior
creatura ideo honor qui ei exhibetur
non deo refertur. Adesse exemplar
sicut honor qui defertur ymagini
picte aut sculpte ideo contra
estimationem utilitatem [illegible] omnia
immissa de adoratione latrie tunc
corpus que adorantur latria quedam
adorantur non per se sed quantum
ut crux christi ut signum et crucifixi
et ymago dei quedam ado-
rantur per se sed non in se nec
simpliciter sed in alio sicut quando
ut humana natura licet caro
christi unita deo et quedam
adorantur per se et in se et simpliciter
ut divina natura et persona. Et
Ideo ad quartum de spiritu sancti missione
est sciendum quod spiritus sanctus datur
mente in habitu apparere et
mitti dari etc. in se et donis
suis quia non est aliud quam
et donum personam insidere donum
in creatura quod est spiritus sanctus
et donum creatum quod est gratia gratum
faciens hiis duobus donis habet
homo licet quo potest frui et uti
quia re frui non est nisi
a spiritu sancto ut potest quibus re
frui nisi deo et re uti nisi
non contingit nisi per gratiam gratum
facientem. Ergo licet in peccatore
sit spiritus sanctus non tamen cum peccatore
quia deus est in peccato [illegible]
quia non habet facultatem fruendi

Et q. vii

in se

Item

dare
non

ipso ut habz facultatem vite
merendi vivendi creatus ¶ In-
Inhabitare habitare mentem dicitur spiritus sanctus
tunc cum mens per gratiam gratum fa-
cientem est deo accepta et fit
deiformis talem gratia reddit
hominem mediam et facit deum
habere et ipsum habet ab homine et sic-
ut in eadem dona gratie gratum facientis
spiritus sanctus datur et mentem
inhabitat et invisibiliter est
~~spiritus sanctus in quantum spiritus~~
mittitur item ad hoc possit sciri
distancia in missione invisibili
quia spiritus sanctus in quantum spiritus
mittitur vel datur sed in esse donorum
gratie gratis date ¶ in quantum
sanctus vel in quantum sanctificatus
datur vel mittitur per donum gratie
gratum facientis etc. specificari
Apparere dari vel mitti ¶ Apparet autem
spiritus sanctus cum in signo aliquo
sensibili et visibili apparet
ut in columba vel in igneis
figuris et dicitur missio spiritus sancti
visibilis unde huius apparicio
Item ¶ Simpliciter et secundum quod spiritus
aliquem inhabitat per sanctificationem
que sufficiat ad salutem aliquem
alium inhabitat preter eam
sanctificationem quod in eo est
plenitudo gratie et redundancia
Ita sanctificatio intus in-
visibiliter latet et est secundum quod
spiritum sanctum invisibiliter
missum ¶ Ista sanctificatio
omnibus aliquando apparet non solum
intus latet sed exterius aliis
apparere debet et ideo in signo
visibili exterius manifestari
debet sicut factum est in apostolis
et ecclesie in Christo ubi in
quibus fuit plenitudo re-
dundancie aliter tamen et aliter
quoniam plenitudo habundancie
seu redundancie alia fuit
in Christo et alia fuit in apostolis

Sed sicut Christo est plenitudo redun-
dancie ita visibili modo spiritus
sanctus in signo visibili apparuit
et missus est. Prima plenitudo gratie
redundantis et predominantis hec est
gratia capitis per omnia membra et ita
fuit in Christo ideo spiritus sanctus super
eum in columba apparuit que est avis integra
et pacem et erat precium redemptionis
primogenitorum ut habetur Levitici xii
Et quia gratia semper redundat in
alios scilicet vel per modum operationis vel
per modum doctrine et in Christo autem
tertio modo redundavit gratia per modum
operationis in quantum deus et in quantum
homo ¶ In quantum deus operatione
sua efficit et conficit gratiam
et confirmationem ¶ In quantum homo
personam operationem meruit omnibus
electis suis gratiam gratum facientem
per quam est vita anime et constanciam
¶ Per modum doctrine Christo mitti in
cognitionem dei sunt admitti et quod
plenitudo gratie redundantis debuit
in alios per modum doctrine demon-
stratum est in eius transfiguratione
Matthei xvii ¶ In nube que est lumine
sparge et lucida est ostensum in
voce patris tamen in transfiguratione
quam baptismo dicentis hic est filius
meus dilectus in quo mihi bene com-
placui ipsum audite ¶ Ista plenitudo
est per virtutem influenciam insti-
tutam quantum ad sensum et motum
et hoc mediantibus sacramentis et ista *mediantibus*
plenitudo est in sacerdotibus ad hanc
ostendendum in apostolis datus fuit
eis spiritus sanctus in specie flatus
Johannis xx ¶ Insufflavit in eos dicens
accipite spiritum sanctum quorum remiseritis
peccata ¶ Tercia plenitudo gratie
redundantis est predicationis et
hec fuit in apostolis et est in
doctoribus ad hoc ostendendum data

est spiritus sanctus apostolis in linguis
igneis in die penthecostes. Sed non
sic factum est ut omnes essent consimili
et tante fundi spiritus enim sanctus
nullum illuminat et eorum inflammat
Commentum est hic secundum magistrum sententiarum
libro 1o distinctione 16a. Nam spiritus sanctus
qui est in natura invisibilis dicitur
missus in aliquibus creaturis ut
puta in columba linguis igneis
non sic quod illis creaturis unitus fuit
quia in
aliis vel aliter in se sed quod per illum
modum missionis visibilis spiritus
sancti corporaliter exhibitum mon-
strata est spiritualis et interior missio
seu donatio spiritus sancti. Non est
putandum quod columba aut lingua
ignea fuit spiritui sancto unita in
unitate persone sicut humana natura
unita est filio ut ita fuit beati-
ficata sicut humana natura ipsius
Sed fuerunt ei significata ut signum
signato et fuerunt forte de aliqua
materia ministerio angelorum in qua
materiam post suam peractam signi-
ficacionem redierunt. Item est secundum
quod quando spiritus sanctus datur alicui
visibiliter vel invisibiliter non
incipit esse in novo loco sed incipit
esse in illo tamen mittitur novo modo
per productionem novorum effectuum et novi
respectus persone ille alicui se habet
ad spiritum sanctum quam prius quia
fit eum assimilando quem prius non
fuit. Ex quo patet quod licet spiritus sanctus
sit in omnibus non tamen mittitur ab
omnibus quia non omnes fruuntur
eo ut diligunt eum sicut dicunt
Sed queritur quare gloriose
beatissime virgini marie non fuit
missus in specie visibili spiritus
sanctus cum tamen fuit plena
gratia singulariter. Respondetur quod ideo

quia eius gratia qua ordinabatur
ad plantacionem ecclesie per modum
doctrine ut per modum ministerii
sacramentorum sicut gratia apostolorum
Secundo queritur quare apostolo baptiste
ipsi sibi non fuit missus spiritus
sanctus in specie visibili. Respondetur
quod ideo quia licet non defuit
eius plenitudo in eius con-
ceptione redundat sed postea
quando baptizabatur. Tertio queritur
cur columba in qua spiritus sanctus
super christum baptizatum apparuit
vera columba fuit. Respondetur
secundum beatum thomam in 3a parte
questione 39 articulo 7o quod
fuit vera columba ministerio
angelorum de aliqua materia
de novo formata in quam
materiam post ministerium suum
rediit et per hoc probat quod verum
dicitur in libro de agone
domino et ita verus ignis
fuit licet non combureret qui
super apostolos apparuit quia
non decet spiritum sanctum falla-
citer apparere. Quarto queritur quare
tempore legis scripte non fuit
missio visibilis spiritus sancti.
Respondetur quod ideo non fuit spiritus
sanctus datus in plenitudine
gratie redundanter quousque venit
plenitudo temporis de qua dicitur
ad Galathas 4o. Cum venit
plenitudo temporis misit deus
filium suum etc. Quinto queritur
quare modo in tempore gratie non
mittitur visibiliter spiritus sanctus.
Respondetur quod non ideo quia in
manuductione fidei ad fidem
sed sicut cessaverunt mira-
cula ita cessaverunt missiones
spiritus sancti exteriora signa
in primitiva data ecclesia

homines sensibiles indigebant
signis et actionibus ut manu-
ducerentur ad intelligendum ea que
[illegible] que videbant. Tertia
ad quam pertinet [illegible] spiritus sancti
operatione eadem. Et apostolus i ad
Cor. xii: hec omnia operatur unus
et idem spiritus. Spiritui enim sancto est
omnis gratia [illegible] [illegible]
[illegible] Et gratia gratum [illegible]
et [illegible] / [illegible] gratia dei ad
[illegible] divina creature liberaliter
et gratis impensum et in dirigendis
ad quietem actibus sine quo ad
meritorium gratie nichil possumus
facere immo nec in esse durare
quia totaliter deficimus
tendimus ad non esse cum manus
dei non sustentat nos. Gratia [illegible]
dei gratia gratis data et est dei
adiutorium seu donum divinitus
datum quo quis se preparat ad
suscipiendum spiritus sancti donum
quo [illegible] possit admitti
[illegible] et [illegible] adveniam
suorum peccatorum sine hac gratia
nullus sufficienter [illegible] sic est
ut se prepararet ad salutem quia
[illegible] est liberi arbitrii
[illegible] renovatione et ad
bonum inclinatione ut velit in operibus
suis [illegible] et
non [illegible] hoc enim non
est fieri per gratiam spiritus sancti
ut gratis datam ut homo
efficacius [illegible] adoperandum
moralia bona que sunt
bona ex [illegible] circumstancia
que nullo modo possunt dici bona
nisi procedunt [illegible]
[illegible] quod non [illegible] sed
[illegible] bonum fiat ad quod
[illegible] spiritus [illegible]
nisi preveniat spiritus sancti
per aliquam gratiam gratis datam
Secundo modo gratia dei [illegible]

est donum divinitus datum adiuvandum
quo [illegible] donum gratia gratum faciens
appellatur sine quo nullus potest mereri
nec in bono perficere necessarium ad salutem
eternam pervenire. Ipsa enim est tamquam
radius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible]
[illegible] Eccl. xxvi [illegible] ipsa [illegible]
voluntatem ut bene velit subsequitur
autem ne frustra velit et sic dicitur
gratia preveniens et subsequens [illegible]
[illegible] potest mereri [illegible]
[illegible] [illegible] congrui. Ipsa
igitur [illegible] [illegible] in [illegible]
vie [illegible] [illegible] [illegible] digni
ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et gloria [illegible] [illegible] et
cuius [illegible] qui [illegible] sit [illegible]
[illegible] gracie [illegible] est gratiam
in [illegible] auget et perficit [illegible]
operacionem liberi arbitrii ad quod pertinet
ut faciat quod in se est ut [illegible]
gratia bonum [illegible] [illegible] Et [illegible]
[illegible] Contemplatus nec quod [illegible]
sit [illegible] dei [illegible] gratiam
in [illegible] [illegible] gratiam [illegible]
[illegible] Et quia ad [illegible] [illegible]
et gratia eius in me vacua non
fuit. Et quod [illegible] concluditur
sed gratia eius [illegible] in me manet.
Consequenter [illegible] quo [illegible]
gratia gratum faciens in [illegible]
[illegible] in [illegible] et in qua datur
spiritus sanctus sit remedium [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] gratie
gratum facientis / ex [illegible]
[illegible] / contrarium / et motum liberi
arbitrii / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] arbitrio [illegible] [illegible]
sine libero arbitrio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est liberum arbitrium [illegible]
renovatione et ad bonum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad bonum sed

Margin notes:
q. 2 — [illegible] / [illegible]
q. 3 — gratia / [illegible]
[illegible] / [illegible]
q. 4 — [illegible]
[illegible]
gratia gratum faciens
1 Cor. xv — gratia dei sum id quod sum quia ad [illegible]
[illegible]
[illegible]

premendo eorum liberi autem arbitrii
~~non tamen sine libero arbitrio nam~~
~~gratie gratis~~ est animam eam
gratie consentire vel dissentire si
consenserit tunc ad gratiam gratum
facientem se disponit et fiat
sic quantum in se est libero arbitrio sit
disposito quod se conformat operationem
ut recedat a malo recedat per
monere secundum vocat et placet
sibi facere bonum efficitur tunc gratia
gratum faciens ei infunditur quamque
peccatum expellitur. Ipse qui liberum
arbitrium habet sic dispositum venire
contempnit quia omne peccatum de-
testatur derelinquit complacencia boni et mo-
tu liberi arbitrii quilibet gratie cooperatur
Si autem liberum arbitrium dissentit
gratie gratis date quia renovatur a malo
et operatur ad bonum tunc peccatum
et demeretur salutem unde est igitur
Augustinus dicit Qui creavit te sine
te non iustificabit te sine te. Cuius
enim gratia operatur spiritu sancto
efficiente non tamen sine libero arbitrio
consenciente est magis gratia gratum non
faciens actibus aliis tamen et aliter est
enim spiritu sancto efficiente a gratia
gratis data liberum arbitrium excitante
et movente et libero arbitrio consenciente
Dicimus quod liberum arbitrium per se
non possit gratiam efficere vel legem
adimplere incomparabile tamen est
si non facit quantum in se est quia gratia
gratis data per peccato cum tamen commissa
facere potest quantum in se est quo facto habet
gratiam gratum facientem que optime
animam potest implere legem et dei
perficere voluntatem et tamen papa
Anthonia preveniens ad bonum eum
Secunda [illegible] gratia gratum
faciens reformat animam dei ymaginem
quam peccatum deformavit et con-
firmat eam sue origini facit
eam membrum christi Tertium

eam gratia facit animam sponsam
dei templum spiritus sancti et
filiam patris celestis que prius fuit
peccatum filia ire dei et stabulum
diaboli et serva peccati. Quartum
reducit misericordie per gratiam
ad hereditatem filiorum dei quam
peccatum amisit. Dei bonitas gra-
tiam dat qui se ad eam non
habilitat sicut nec plura edificiis
ponitur quemadmodum in illo qui voluerit
sibi manum dare manum non
extendit. Deus enim dat omnibus
ad capiendum se habilitantibus
unde Jacobi primo Deus dat omnibus
affluenter et non improperat etc.
Nullo qui clamat. Atque sicut
in domo Deus facit solem
suum oriri super bonos et malos
ut dicitur est Matthei quinto et ipse dicit
Ego sum lux mundi Iohannis viii
Secundum in illo qui amico suo
pulsanti non vult aperire dum 12.
et se stare ad hostium et pulsare
Apocalypsis iii. Ultimo in proposito
est sciendum quod gratia gratum
faciens elevat super se spiritum
scilicet volentem non per situm localem
sed per situm dispositionis sicut
dominus Deus non descendit localiter
per situm certam incommutabilem
sed per influenciam abundan-
ciam multiplicem quia varia efficit
licet ipse unus et idem sit sic gratia
gratum faciens licet una sit
ipsa tamen ramificat in septem
virtutes scilicet in tres
theologicas fidem spem et
caritatem et quatuor cardinales
scilicet prudenciam temperanciam
fortitudinem et iusticiam que
unica est virtus gradus
Ultimo non ipsa et specialis
ramificatur in septem dona

ipsi deo ut habet facultatem
recte utendi creatura. Insinuare
mentem deus spiritus sanctus
venit quando mentem per gratiam gratum
facientem est deo accepta et sic
deiformis. Ipsa gratia reformat
hominem in deum et facit deum homini
gratum et deum sibi habitare et
sic cum ad dona gratiae gratum
facientis spiritus sanctus datur
et mentem inhabitat et in-
visibiliter mittitur. Actum aliquo
posset fieri distinctio in missione
invisibili quia spiritus sanctus
in quem spiritus mittitur vel datur
[illegible] per donum gratiae gratum
datur [illegible] vel in quem
sanctificandus datur vel mittitur
per donum hoc gratiam facientis
et [illegible] vel mitti
Apparere autem dicitur spiritus sanctus
quando in signo sive aliquo
sensibili et visibili apparet
ut in columba vel in igneis
linguis et dicitur missio spiritus
sancti visibilis [illegible]
apparitio. Amplius est sciendum
quod spiritus aliquem inhabitat per
sanctificationem quae sufficit
ad salutem aliquem alium in-
habitat [illegible] sanctificatos
qui in eo est plenitudo gratiae
per redundantiam [illegible] sanctifica-
tionis in visibilibus [illegible]
[illegible] spiritum sanctum invisibiliter
missum [illegible] sanctificatio
[illegible] aliquid apparet non plenum
apparet intus latet sed
[illegible] aliud apparet [illegible]
et in signo visibili [illegible]
[illegible] manifestum [illegible] sed
sicut est in apostolis et [illegible]
in [illegible]
plenitudo redundantiae [illegible]

spiritus sancti quae patri et apparuit
dicitur spiritus sancti dona septem et
haec enumerantur Ysaiae xi ubi propheta de
Christo loquitur dicens Requiescet
super eum spiritus domini spiritus sapientiae
et intellectus spiritus consilii et fortitudinis
spiritus scientiae et pietatis et replebit
eum spiritus timoris domini. Radix ista
ramificatur [illegible] beatitudinum
et porrigitur septem beatitudines quas
enumerat salvator Mathei v° et sunt
ista paupertas spiritus mititas luctus
esuries iustitiae misericordia mun-
ditia cordis et pax aliqui apponunt
octavam quae est ubi nominantur persecu-
tionem propter iustitiam ad [illegible] beati
[illegible] persecutionem et plenitudinem [illegible]
fructus et [illegible] spirituales spiritus sancti
[illegible] qui non dicuntur [illegible] habitus
[illegible] status [illegible] spiritualem quibus
consolantur spiritus [illegible] fructus enumerat
apostolus ad Galathas v° scilicet karitas
gaudium pax patientia longanimitas
bonitas benignitas mansuetudo
fides modestia continentia castitas
Sensus vero spirituales dicuntur [illegible]
[illegible] contemplanda
quae contemplatio in [illegible] in [illegible]
[illegible] contemplatione
sensibilium a sensu ad imaginationem
ab imaginatione ad rationem [illegible]
ad intellectum [illegible] seu intelligentiam
ad sapientiam seu notitiam excessivam
quae [illegible] consumma-
tur in gloria futura. Tertio ad [illegible] — de [illegible]
scilicet [illegible] sancti revelatione [illegible]
enim est spiritus [illegible] Bernardus [illegible]
[illegible] in [illegible]
dicitur [illegible]
[illegible]
[illegible]
Tho. 2a 2ae q. [illegible]
[illegible]
vel [illegible] spiritus ~~[illegible]~~

vel animalis in similitudine aut corporali
virtute que est apud sanctos sed
informatis aut revelatis verum etiam
ab eo a quo revelationes habent. Et mente
vel in mente hic committenda sunt
aliqua / Et in quo aliquae sunt gratie
gratis date que sepe sunt sine
gratia gratum faciente de quibus prima
Corinthiorum xii specialiter octo ponuntur
inter alias videlicet prophetia / interpretatio /
sermonum / genera linguarum / sermo
sapientie et scientie / gratia sanitatum / donum
curationum / miracula facere et gratia spirituum
id est discretio spirituum. Hec gratie sunt
sic ordinate quod cum spiritus sanctus
alicui concedit donum prophetie tunc
indiget sermonum interpretatione id est
expositione sacre scripture ut possit
cognoscere an illa que sibi per
donum prophetie sunt revelata
sint sacre scripture consona contra
an dissona contra ipsam. Tertio etiam
indiget gratia spirituum id est discretione
spirituum ut possit discernere an
revelata sibi sint a spiritu bono
aut malo. Primo Iohannis iiii° probate
spiritus an ex deo sint quia per bonum
revelata et deo et etiam apud
sanctos revelata ad utilitatem
ecclesie. Prima ad Corinthios xii
unicuique datur manifestatio
spiritus ad utilitatem. Et volunt in
super gratia linguarum ut cognita
revelata et quia ... solum
... ...
efficacia in ... est ut habeat
apud sanctos sermone sapientie et
scientie ut cum sermo sit gratus
et discretus et quia adhuc ut
revelata sit sermone discreto
et dulci sonanti ... ... creduntur
apud sanctos revelata et etiam
confirmatur ... / ut per aliqua
miracula confirmentur. Et adhuc
... ... gratia sanitatum
quia in ... ... et operacio

et operantur id est miracula eorum que
sunt super naturam et contra demonem
ubi apparet potestas dei super potestatem
diaboli hec dicto ... ...
sunt et sine caritate sunt patet quia
... et ... ... / ... ...
... ... Prima Corinthiorum xiii. Si lin-
guis loquar hominum et angelorum
... ... omnem prophetiam
et noverim omnia misteria ...
caritatem autem non habeam nichil
sum. Romanorum autem super illo ... ...
... in nomine tuo prophe-
tavimus et in nomine tuo demonia
eiecimus et virtutes multas fecimus
... ... prophetare virtutes facere
vel demonia eicere / ... non
est eius ... ... vel
in ... nominis ... ... agit
vel ad condempnationem ... ...
ad utilitatem eorum qui vident
vel audiunt conceditur. ... ...
permittendum quod hic non ... ...
aut ... prophetia in ... ...
... per manifestationem aliquorum
... super humanam notitiam
et ... ...
manifestatur in hunc ... ...
... aut ... ... facultatem
cognitionis ... ...
vel ... cum ... ...
... ... aut ... ...
... ... ut sunt ... ...
et ... ac ... ...
personas in ... ...
... sicut sunt ... ...
... ... cognoscere et
... ... revelate ... ...
... homo ... que ...
... aut in ... ...
... ...
distante ... ...
et ... sicut ... ...
... revelationem ... ...
... ... in ...

revelabit vobis deus de rebus
autem et istud sicut me credidisse
et per modos ergo aliquis quo aliqui
accipiunt aliquorum notitiam
per revelationem et supra naturam sicut
apostoli qui fuerunt homines sim-
plices et sine litteris effecti sunt
subito docti et verbo litterati
quibus spiritus sanctus non solum
scientiam sed etiam aliqui doctores
fuerunt scientiam dicentes spiritus
sanctus in scientia quamvis
Tertio est sciendum quod in reve-
latione prophetica specialiter ut sunt
tamen quando fit ibi tri revelatio
[illegible] in conceptu. Primo addiscimus
[illegible] in esse notitiam sen-
sibilem intellectus fit illustratio
2o tunc fit illius quod [illegible]
significatur in sine super [illegible]
manifestatio. Cum hoc est fieri
ab angelo eo quod habeat potestatem
super virtutem ymaginativam et
sensitivam. Primum fit a spiritu sancto
principaliter et potest fieri ab angelo secundario
et ministerialiter. Tertium vero in mente
et solum fit a spiritu sancto eo quod solus
deus habeat potestatem super intellectum
nostrum ut eum illuminet et ei
veritatem ostendat sicut patet quod
Augustinus in libro de magistro
et in glossa [illegible] xxx 2o [illegible]
spiritu sancto omnipotens dat in
[illegible] [illegible] est
intellectum elevari supra se ut possit
percipere divina et ea que supra
excedunt facultatem hec in eodem.
Daniel 110 [illegible] Est deus
in celo revelans mysteria. Ysaie
Eo 110 [illegible] autem revelabit
deus per spiritum suum spiritus enim
scrutatur omnia etiam profunda
dei ibidem sunt [illegible] cognoscit
nisi spiritus dei. Quarto [illegible]
prophetia non est [illegible]

notitia sed solum circumlocutione
divina ea respectu primo. Non enim
voluntate humana allata est aliquando
prophetia sed spiritu sancto inspirante
in spirante locuti sunt sancti
dei homines. Ex hiis patet quod omnis
revelatio prophetica fiat in mente
a spiritu sancto inspirante licet aliquando
fit ab angelo tamquam ministro
ut Danielis 10 Dicit Augustinus
dixisse bene dicto dubito de
intelligere visione et hec fiat
tamquam magister et magis non
aut tamquam intellectus eius ultimas
[illegible] ideo est quia futura cognoscunt
sunt tam modo veniendi sic corporis
motionis in [illegible] [illegible] quod
ulla [illegible] ut illa ipse revelatio
sed [illegible] [illegible] illa manifestat
in [illegible] [illegible] supponi ut
[illegible] in eius [illegible] tota veritas
revelatur propter [illegible] primum effectus
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] nam [illegible]
[illegible] angelo est primum effectus
Augustinus vero revelat [illegible] per
priorem [illegible] Alterum est ad
intendum quia ut dictum patet
in revelatione [illegible] cognita in
[illegible] quia ibi fit illuminatio in
[illegible] plurimum super naturale nam
[illegible] non intelliget visionem non
habet [illegible] revelationem [illegible]
Daniel 10 Intelligentia opus
est visione [illegible] quod [illegible] in
[illegible] ibi est revelationis [illegible]
gradus [illegible] in [illegible] prophetie
non [illegible] Per visionis
gradus est [illegible] corporalis [illegible]
et in intelligentia quod [illegible]
et hec potest fieri [illegible] ymaginaria
visione ad [illegible] vel corporali
ad extra [illegible] [illegible] vidit
illa [illegible] [illegible] [illegible] intellexit
[illegible] quod [illegible] regis Babilonie
[illegible] est et in [illegible] [illegible]

et tremulae [illegible] Danielis quinto ubi Daniel vidit
scripturam in pariete scilicet mane
thechel phares Danielis vº et
intellexit regnum Baltasar regis
esse ab eo auferendum prout fuit
eadem nocte ablatum quia mane
significat numeratum thechel appensum
et phares divisum. 2us gradus
principalis est quando non videt
res tales ut iam dictum est sed
audit voces in sompnis vel aliquo
modo naturali sicut Samuel audivit
vocem domini loquentis sibi primo Regum
iiiº et neminem vidit. Hic modus
revelationis est clarior precedente
quia voces sunt signa magis
expressa quam figure. 3us revelationis
gradus est quando non solum audit
voces in sompnis sed etiam videt personam
loquentem et hic variatur secundum hoc
quia persona apparens aliquando
est homo sicut Ieremias apparuit
Iude Machabeo 2º Machabeorum
xv. Iudeus [illegible] Ieremias et dicit hic
est qui multum orat pro populo et universa
civitate. Aliquando angelus sicut
ut [illegible] de tabernaculo qui
apparuit Zacharie et Marie.
Aliquando est effigies representans
deum ut Ysaie vi vidi dominum
sedentem super solium
excelsum et isti gradus sunt secundum
hunc ordinem quo posterior est precedentibus
excellentior. Omnes
predicte apparitiones aliquando fiunt
in sompnio et tunc dicuntur re
velationes per sompnia et quibus
[illegible] sit [illegible] dicit sanctus
Thomas 2a 2e q. lxxiiii ar
ticulo sexto. Aliquando fiunt in
vigilia et tunc dicuntur visiones
et hic modus altior est illo in sompnio.

Quartus gradus est quando sine
apparitione alicuius figure vel signi
sensibilis capitur veritas ~~intelligibilis~~
intelligibilis [illegible] primam
revelationem ut dicit Augustinus xii
super Genesim ad literam et hic est
summus [illegible] super [illegible] quando
[illegible] in [illegible] apparitionem
[illegible] tangit
[illegible] vero sensibilium figurarum
mediantibus spiritualis erigitur
ad celestem contemplationem
et iste gradus est excellentissimus
[illegible] quae [illegible] insibilia
sunt revelata ut dicitur in prologo
glose super psalterium. [illegible]
est quod hec revelatio prophetica
aliquando fiat per solam [illegible]
in [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] vel [illegible]
[illegible] sit sine
[illegible] et super [illegible]
[illegible] formale in prophetica
revelatione [illegible]
super se in [illegible] ad [illegible]
[illegible] et hic [illegible] Ezechielis ii
ubi dicitur fili hominis sta super
pedes tuos et loquar ad te
[illegible] sicut [illegible]
[illegible] ibi
et ingressus est in me spiritus
et statuit me super pedes meos
[illegible] elevata. [illegible]
[illegible] sequitur
ibi et audivi loquentem
ad me [illegible] cognoscit [illegible]
[illegible] omnia
[illegible] quia [illegible]
in [illegible] non
cognoscit. [illegible]
[illegible] non [illegible]
cognoscunt omnia que [illegible]
[illegible] in corpore [illegible]
et [illegible] intendit.

quibus cognoscunt aliqua que
alias sunt occulta ut facientes
non est prophetia / Tertio dicendum quod
prophetas prophetantes futura non inde
[illegible] est error Montani Tertia
q. 1a ¶ Consequenter circa materiam prophetie
tractantur alique questiones Prima
movetur primo an demones cog-
noscant aliqua futura Dicendum
quod sic eo quod futura multiplicia sunt
Quedam futura sunt causis determi-
natis infallibiles ut sunt
planetarum coniunctiones oppositiones
respectus et eclipses / et
talia demones bene sciunt cum in
tantum attinent et cum [illegible]
Alia sunt futura que sunt causis
determinatis et impossibilibus ut
sunt pluvie et dispositiones aeris
Tertio modo aliqua sunt futura
que sunt causis indeterminatis et
fallibilibus ut ista que a libero
arbitrio dependent fieri debent
¶ Primo futura et 2o demones
aliqua precognoscunt et in
Augustinus 2a super Genesim ad litteram
[illegible] aut aliqua facta
sed revelatione angelorum
q. 2a ¶ Secunda questio an prophete demonum
aliquid vera predicant Dicendum
quod sic ut patet de Balaam numeri xxiv
in quo qui dixit Orietur stella
ex Iacob et consurget virga
de Israel [illegible] Sibilla de
christo predixit vera ut patet
super [illegible] est
[illegible] aliqua [illegible] dicit ut
[illegible] vera veritate
[illegible] Secundo dicendum
[illegible] est falsa doctrina que
[illegible] aliquid vera falsis intermiscuit
[illegible] spiritus sanctus per
Balaam et per Caypham fuit locutus
[illegible] quod spiritus sanctus sic sed
spiritus sanctus in eis non fuit
[illegible] est sciendum quod spiritus
sanctus aliquid loquitur [illegible]
et non loquitur in eo quia non

in eo perseveranter fuit locutus et per ea
[illegible] aliquid loquitur in aliquo
et non loquitur per eum ut cum
aliquid menti inspirat quod [illegible]
non manifestat [illegible]
quod in me loquatur dominus / Tertio
modo spiritus sanctus loquitur in aliquo
et eciam loquitur per eum sicut fit in bonis
prophetis sic eciam loquitur [illegible] in
[illegible] et veritatem [illegible] ma-
nifestando que revelavit ¶ Questio / q. 3a
questio 3a quare deus [illegible]
permittit prophetas demonum vera predicare
[illegible] simplicitas [illegible]
decipiantur Dicendum quod sic fit [illegible]
[illegible] ut veritas fiat
commendabilior et credibilior que
ab adversariis est testimonium ¶ 2o
ut boni [illegible] malos prophetas
vel revelationes [illegible] futurorum
talia et [illegible] non [illegible] sed
[illegible] appetant vera bona ut
puta caritatem et virtutes [illegible]
[illegible] ¶ 3o sic deus permittit ut
boni [illegible] an [illegible] diligant
deum [illegible]
dei non [illegible] maleficia et
divinationes aut somnia malorum
seu prophetarum [illegible] quod
[illegible] sic [illegible] Deuteronomium
xiiio ¶ Quarto ut fallantur fallaces
seu mali [illegible] quibus
meruerunt decipi ut illi qui talia
desiderant vel qui volunt audire
placentia [illegible] est [illegible]
[illegible] regum ultimo de Achab
rege [illegible] qui noluit audire
prophetas domini quia prophetabant
sibi mala sed [illegible] prophetas
Baal quos non reputabat malos
aut falsos et incidit in manus
hostium suorum et interfectus est
unde [illegible] ¶ [illegible] questio quarta quo q. 4. [illegible] r. 10

quo complexio aut venustas spe-
ciei sit, dicendum venustatione
colorum aut florum complexionum ind[illegible] et
quod hic sicut sicut considerandum circa
cz an sit venustas 2° considerandum
modum per quem sit venustas 3° con-
siderandus venustata qualia illa
sunt / Quarto ad primum considerandum est
considerandum explicat primo an
magna habeat caritatem 2° an
habeat in celestia dei complacentiam vel
non / 3° an habeat gestus prudentie
et caritatis bonum separationem / Secundo
ad primum considerandum circa considerandum
est caritas completa quo est potissima
causa sine allocutionibus et appro-
pinquare facit amatorem amato tam
ipse ut sic sicut passus est hic primum
quod est amatum ergo. Et hugo de sancto victore
angelice ierarchie Quia amor
transfert amatorem in amatum quod
igitur amans est amans amato
tam verius subtilius et perfectius
plerumque sibi venustas amato
dum vicerit. Et si dicit de
minori contemplatione Richardus magis
intendit sine dilationibus pendere
modi sine venustationibus Augustinus
[illegible] Et Quinto
flagrantius dum diligimus tanto
tamen sensibus pudens et humi-
dolor est tam prima quia autem
ardor tranquillat in solitum
carnalium desideriorum similitudinem
2° quia amor facit amantem
diligentem in quem status amati
3° amor est quedam gustus
spiritualis amati ideo plenius
cognoscit amatum primum
sororem quia est perfectum cog-
nosci sicut videndo et gustando
quam solum videndo / 4° causa
quia ex siccitate colore tandem
erumpit lux flamma ita cor

in ardescente calore tandem
fulgit splendor ipsius et in
cognitione quo cordis sua
tamen sicut fert igneum / Sicut ergo
amor dei sentientis videtur ut
amans spiritualis alienatus sit
sed dirigatur in sua cognitione
et cum in ardore ad primum /
et dicendum 2° quod caritas perfecta
est potissima sine venustationis
causa quod cognoscit quis
hic caritatem tantum cum
scriptura dicat [illegible]
nemo scit an odio vel amore
dignus sit / [illegible] quod nullus
per tamdiu necesse fuit vere
de in caritate nisi per venustationem
sanctificatione aut per quis
scit in caritate per aliqua signa
que in libro [illegible] clarissima
sunt talia sicut quita vide
ibi longum minus est hic ora
[illegible] in sede Secundo ad 2m
circa primum an sit venustas
est considerandum quod de visione
omnis dubitatur an appri bono
sit Secundo ad 2m circa primum N
an sit venustas est considerandum
quod divisione omnis dubitatur
an appri bono sit videndum est
qualem statum in celestia habeat
an sit placitus sit ergo vel
[illegible] vel [illegible] [illegible]
vel peccator [illegible] plus [illegible]
sunt quod de simplex [illegible]
quia omnis [illegible] est
est [illegible] complexio
tum sit [illegible]
[illegible] complicasse quod
[illegible] sunt cum moni
[illegible] complexio sunt mali
[illegible]

8

sunt perstringimus sacriorum et probacio
in primo Regum 3° | Ideo probi dicunt
quod somnia regum et prelatorum
atque quibus quibus committitur
cura rei publice sunt magis
significativa et amplius ob-
servanda quam illi dicunt aliquos
posse et eo non potest intuitu eorum
bonum quod probi bonum commune
cui deus sua tamen providencias
aut doctrinam ipse enim aut
homines plurimum dotavit hominum
regimini et quod demonstrat insti-
tucio Rom. primo dicens
post eum potuisse deumque et
petrum adcorrexisse Act. x. quod
paulus sit voluisset tamen in sta-
bilis et paulum ad animam
Act. 20° et paulus cum erravit
non absconde dicit sed per re-
velacionem Galath. 2° posuit
conferre cum apostolis evangelium suum
ne in vacuum curreret aut cucurris-
set dicitur ad Galath. 2°. Si
aut persona sit singularis non
habens statum nobilem in ecclesia
dei ... debet videri primo si
sit sub obediencia alicuius su-
perioris et discreti ac docti
et in spiritualibus aliquo experti
cui temptaciones et revelaciones
cum humilitate det et exponat ad
examinandum ... se reprimant
aut aliter ... consilio ... aliquas
sed magis sit per approbantibus
huius cautela est in collacionibus
sanctorum patrum de ipsa collacione
sexta. ¶ Sexto videndum est an ista
persona sit de catholica fide
credens et pertinax cathedre
obediens ... tenere. | Septimo
videndum si homo in statu
vero vocatus non fa-
tasticus. ¶ Si hec ita sunt persu-
mendum est bonum de illa
persona actum adhuc non est

nimis ut sibi credat in revelacionibus
suis omnibus revelata ac vera per
consequens ... aut precedat
cum eius eorum que predicit. ¶ Octavo
de persona que revelaciones de-
bet ... Videndum an
ista persona sit abstracta a corpore mo-
dice et voluntate sua non appetens | se-
cularis honores | dignitates | aut
carnis delicias et in rebus habeat maiorem
et similem ... et si amet so-
litudinem et aliquam partem abstrahit
quod relinquimus operaciones corporales
et aliquas naturales ut sit in raptu
in quo homo capit quasi a corpore
¶ si aliquibus horis non habeat non sentit
nec dici spiritus dei habet quia spiritus
vite carnis prorsus faciunt sensus
et in tamen respirare non solet.
¶ Nono adtendenda est modus quo sit
revelacio est considerandum an fiat |
primo per sompnum aut per supremam
exposicionem | et si deus loquatur persone
illi et si sit qualis modo loquatur
et in distinguendum nam deus
loquitur multipliciter et ut ...
sufficiat per ... deus loquitur
primo ... attendendum quod
sicut homo homini debet loqui quando
manifestat ei sua mentis et mentis
conceptum sic deus loquitur homini
sua manifestat cum homo
homini mentis sue intencionem per
modis verbis | nutus | scripto ...
libris et signo | communicat aliquo
ope sic ab ultimo procedendo
ad primum deus loquitur nobis
primo semper sanctis tamen per se
et intus per mentem suam opera ¶
Secundo loquitur per scripturas sanctam
tamen per se et ... et ...
missas | Tercio loquitur per prophetas
et predicatores ac alios doctores tamen

pt[er] mo[do]s ad[hu]c ad nos invisibilit[er] sp[irit]us s[an]c[t]o mo[do] loquit[ur]. Pri[mu]m m[odu]s est q[uo]n[do] a[n]i[m]a co[m]p[re]h[en]dit vo[cem] exp[ri]mi q[ua]n[do] d[omi]n[u]s ad am[m]o[neri] ho[mi]nis corp[or]alem i[n]simat voce[m] hu[m]ana[m] ext[eri]us f[a]c[t]a[m] q[ue] in aliqua effigie app[ar]ente corp[or]alibus oc[u]lis ut q[uon]d[a]m ad Moyse[n] s[upe]r a[r]ca[m] fed[eris] et ad Abraham aliq[ua]n[do]. Sic et q[ui]dam voce[m] audieru[n]t s[ed] nulla[m] eius ymaginis app[ar]enc[i]a[m] viderunt ut illi q[ui] fueru[n]t cu[m] Paulo q[ua]n[do] fuit [con]v[er]sus de q[ui]b[us] dicit[ur] Act[u]u[m] ix^c: Et voce[m] quide[m] audiera[n]t s[ed] nemine[m] videru[n]t. Sec[un]d[u]s modo qu[ando] a[n]i[m]a audit i[n]t[er]ius vo[cem] q[ua]si ymaginaria visione [et] q[ua]si i[n]tellectuali t[ame]n qu[ando] d[omin]us d[omi]n[u]s loq[ui]t[ur] ad a[n]i[m]a[m] q[uo]d[a]m mo[do] i[n]effabili q[ua]n[do] [con]t[ra]tus a[n]i[m]o i[n] medita[tio]ne vene-ratur [et] a[n]i[m]a sine o[mn]ib[us] et sillabis dict[ionib]us aut scriptis verbo[rum]. Unde Gre[gorius] mor[alium]: Loquent[e] deo sint[ur] [et] d[icit]ur v[e]l loq[ui] facere s[e]p[tim]o s[e]ptime et P[ro]v[er]b[io]r[um] s[e]c[un]do de volu[n]tate dei celo scripta inte[re]st ista certitas aut p[er]se[me]t ipsa[m] loquit[ur] i[n]effabilit[er] celis creatur[is] incitib[us] aut p[er] mutabile[m] [crea]tura[m] sine sp[irit]ualib[us] q[ua]n[do] sp[irit]u[m] loquit[ur] sine corp[or]alib[us] vocib[us] sensui q[ua]n[do] loquit[ur]. ¶ Sed in modo videndi sunt q[ue] videntur exp[ri]mant q[uonia]m no[n] sit i[n]fusio s[ed] q[ui]d videns in exterior[e] s[e]n[su]s q[ua]l[ita]tes sunt i[n]telligibiles videt[ur] fer[e]nt et co[m]paret sive sup[er]nali s[ib]i i[n] sens[ibus] co[m]p[re]hend[i]t q[ui]a significat[i]o[n]es cor[poris] q[ue] audit v[e]l v[er]it u[n]t [et] q[ua]n[do] i[n]tellect[us] eius sit v[er]a[m] sensibilis sensibilit[er] ap[er]it ad i[n]telligend[u]m v[er]itate[m] s[ed] no[n] p[er] se capab[i]le q[ui]a ip[s]e no[n] p[er] intellig[er]e i[n]nuat. ¶ Sicut q[ua]n[do] a[n]i[m]a t[em]p[or]e visionis seu revelacionis sentit se totam [con]tactam d[ic]itur in Phanuel ¶ Et tu[n]c si a[n]i[m]a p[er]it q[uo]d aliq[ui]d s[ib]i revelat[ur] q[u]ad[a]m dulcedine i[n]effabili repletur et q[uo]d[a]m sapore i[n]tus dulcedinis i[n] a[n]i[m]a[m]. ¶ Cu[m] hec tria simul s[un]t in a[n]i[m]a tu[n]c no[n] decipit[ur] q[ua]n[do] d[iabo]lic[u]s p[ro]p[ter] alter[u]m p[er]so[narum] t[ame]n p[re]d[i]c[t]a ¶ Sic p[ro]phete [con]f[i]d[en]t se in sinceri fuit p[er] sp[irit]u[m] p[ro]phecie q[u]i e[st] sp[irit]us s[an]ct[u]s et d[e] revelacione ut dicit[ur]. Exempli h[ab]et[ur] Ie[remie] s[e]c[un]do. ¶ In civitate d[omi]n[u]s i[n]si[ni]t d[omi]n[u]s ut loquer[e] in aurib[us] eius dixit v[er]ba. Hec d[ic]it d[omi]n[u]s. Sexto vi[debis] s[ed] e[st] h[ab]et[ur] ac[u]te [con]siderand[u]m q[uonia]m sp[irit]us m[eu]s et q[uonia]m sp[irit]us dei loq[ui]t[ur] i[n] nobis q[ui]a me[n]s p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]a d[icitu]r m[anife]stat[u]r i[n] s[e]rvit[ute] [et] i[n]tu[i]c[i]o[n]e dubitat[ur] an h[ec] sit a sp[irit]u dei v[e]l a p[ro]p[ri]o sp[irit]u et s[e]pe aliquis h[ab]ent aliq[ui]d d[e]i[n]te[llec]t[u] suo q[uo]d credit e[ss]e a[n]i[m]e i[n]structio d[omi]ni et dei loc[u]tione[m] in a[n]i[m]a h[ab]et[ur] n[ot]a p[ro]ph[et]a d[omi]n[u]s d[ici]t ad Sa[lom]on[em] hu[m]a[n]e[m] p[ro]p[ri]e ut [con]struat domu[m] templi sic ei n[on] o[mn]ia que sunt i[n] corde tuo q[ui]a d[omi]n[u]s tecu[m] s[e]c[un]do Regum vi[i]o et estimavit se i[n] sp[iritu] i[n]tuit[i]one a[n]i[m]a h[ab]et[ur] dic[ere] t[ame]n no[n] fuit ita et h[ab]et[ur] p[ro]pt[er] q[ui]a d[omi]n[u]s p[er] eu[m] reuelat p[ro]phete Nathan ut d[icitu]r h[ic] d[e] affirmat[i]o[n]e[m] ab edifica-tione ut ibid[em] p[ate]t ¶ Ex h[is] p[ot]est p[er]pendi q[ua]m difficile sit cognosc[er]e an[i]m[a]m sp[irit]u[m] p[ro]phecie et p[er]f[e]c[t]e [con]cludit[ur] periculosu[m] de revelacionib[us] h[ab]ere q[ui]a o[mn]es h[omi]nem v[e]l d[iabo]lus time[r]e ne sedu[c]at[ur] app[ar]en-c[i]a s[e]u ab i[n]sti[n]ctu nat[ur]ali q[uo]d credit esse app[ar]en[tia]

8

ne
Simo vel sumat aliqua appa-
ricio sicut quod venerabilis domina
Dorothea in Margenwerder re-
clusa sepe fuit valde sollicita
ne revelatio spiritui sancto
aliquo alio deberet sed quia
ad plures confessores et ad
doctores et alibi scriptas examina-
24 ta fideliter quia visibilis est reputa-
¶ Signum ad 2m principale sum-
matur de revelatoris qua-
litate ibi enim videndum est si
revelata sint fidei et sacre
scripture consona et si sunt re-
velata sint clericis sive
laicis quia homines et
magna devotionis digni
per revelationes in cognitione
credendorum et agendorum et in
quod precipue est eorum salutem
¶ 3o si mittens provocata
ultimata vel homo in dubiis
ad agendum aut ab intendendo
quod tangere singit aut peior
contingit ut certat quia
confitendum est quod revelata
sunt sacra et sine precio re-
cipienda 2o videndum est
si revelata procedant laudes
humanas similes vindicat di-
vinas aut homo res con-
solationes aut ad mencias
commodes corporales et sin-
gulares vel contra indicant
temporibus homo extollitur et
se prestat vel desiderium inter
gloriam aut superbit ¶ Tercio
videndum est si revelata
inducunt ad humilitatem et generaliter
fidelibus superioribus obediendum
et se eorum semper committendum
¶ Et an in ducunt hominem
ut se opponendum
superioribus aut aliis contra

ronem vel scripturam sacram aliter
dictamen ¶ Ex hiis et consilibus
revelata sunt repudianda quia
sunt contra Jo(hannem) ¶ Confitentibus eorum cog-
noscere debes ¶ Item videndum
si revelata sunt vera et nunquam
falsa ¶ Spiritus enim sanctus qui est
revelator veritatis et nunquam
fallitur ergo si aliquis aliquid reve-
latum est falsum sic non est apparicio
et statim alia etiam persone revelata
redduntur suspecta presertim si ille
intelligat illud quod reputet falsum
sicut patet Jeronimum x ubi dicit
¶ In cogitatione tacita videt
dicens quomodo possum intelligere
quod non est locutus dominus hoc signum
scilicet quod in nomine domini propheta
predixit et non evenit hoc dominus
non est locutus ¶ Ex hiis et con-
similibus potest diligens consiliator
distinguere inter revelata a spiritu
bono et revelata a spiritu maligno
et qui de hoc velit materia copiosa
in Germani videant super Thoma
in 2a 2e q. c xxx ¶ Ca 2
ergo: superioribus et doctoribus circa mea
distinctionem et sibi similiorum etc. ¶

¶ Circa hunc articulum aliorum sparsit / Con errores
quidam errores dicuntur ¶ Primo 1
contra eos dicentes spiritum sanctum
a patre et a filio et non a filio ¶
¶ 2o est Macedonianorum neg- 2
antium spiritum sanctum esse deum et
dicentium ipsum esse patrem et filium
suum ¶ Macedonius huius erroris
auctor ¶ Tercius error est Ari- 3
genianorum dicentium spiritum
sanctum non posse videre filium
contra quos est illud ¶ Secundo
spiritus est sancta et de sapientia
dei ¶ 4 Quartus error est pelagiani 4

qui dicit et dixit quod homo libero
arbitrio suo sine spiritu sancto gratia possit
implere omnia dei precepta huius
oppositum dicitur et supra et habetur ma
nifestum distinctione xx v [illegible]
sio [illegible] et ibidem ponitur [illegible]
quitus qui dicit gratiam spiritus sancti
nobis dari quia liberum [illegible] 2m
[illegible] huius [illegible] et
[illegible] in hoc articulo ponitur

Articulus nonus [illegible]

[A]rticulum nonum posuit [illegible]
[illegible] et [illegible] Sanctam
ecclesiam katholicam ubi est sciendum
quod in ecclesiam sanctam non
est credendum quia credere in aliquid
est fidei et [illegible] ut in illud
tendere [illegible] et hoc [illegible] fa
ciendum [illegible] nec [illegible] vel amor
[illegible] deo debitus creature impendatur
Ecclesia enim katholica est creatura
[illegible] sit omnium fidelium in gratia [illegible]
[illegible] congregatio [illegible]
christus [illegible] quod homo est capud
[illegible] v° [illegible] est capud mulieris
sicut christus capud ecclesie Igitur
sic credimus in sanctam ecclesiam
katholicam [illegible] ad [illegible]
[illegible] in [illegible] credo in
spiritum sanctum ecclesiam catholi
cam sanctificantem Et [illegible]
credimus quod sancta ecclesia kath
olica sit [illegible] quod ecclesia sit
catholica et sancta [illegible] tria
videnda sunt que in hoc articulo
[illegible] scilicet ecclesie unitas
[illegible] et sanctitas unitas
[illegible] in hoc nomine ecclesia
[illegible] in hoc nomine katholica
et sanctitas in hoc nomine sancta
[illegible] quod ecclesia sit
unum [illegible] quia [illegible]
unum [illegible] et capud

Tria videnda

fundamentum

unam fidem unum baptisma
unam caritatem et unum spiritum
[illegible] fundamentum
[illegible] Cor° [illegible] fundamentum
aliud nemo potest ponere preter
illud quod positum est quod christus [illegible]
[illegible] capud [illegible] Colossenses primo
ipse est capud corporis ecclesie
[illegible] v° [illegible] est capud
super omnem ecclesiam [illegible]
sit una patet quia
omnes [illegible] credentes omnes
[illegible] una [illegible]
et habent fidem ut dicitur distinctione
xxx vi [illegible] 3 [illegible] Nam
[illegible] aliqua [illegible]
[illegible] dei filium
[illegible] passum [illegible]
mortuum [illegible] resur
rectum celum ascensurum [illegible]
[illegible] omnia credimus iam facta
[illegible] filium dei iam [illegible] incarnatum
passum [illegible] Et ecclesia incepit
ab abel iusto [illegible] ab
adam quia abel fuit primus
iustus iustitia consummata [illegible]
[illegible] et fuit virgo
iustus [illegible] dicatur
[illegible] venit
super nos omnis sanguis iustus
qui effusus est super terram a
sanguine abel iusti [illegible]
ecclesie unum est baptisma quo
omnes [illegible] habita
opportunitate debent renasci
[illegible] regnari [illegible]
enim baptismus est ianua
omnium sacramentorum quia sine
illo nullum aliud sacramentum
est suscipiendum Caritas est
et una [illegible] sicut
una est gratia [illegible] faciens

quia per spiritum sanctum omnes
qui in ecclesia dei sunt unito
eiusmodi communicant. ad similes (?)
unum domino deo. Ideo dicit ad ephesios iiii°
unum credimus esse cor unum
et animam unam. ad designandum
unum fidelium unitatem et ad
hanc unitatem servandam
fideles debent esse solliciti
per apostolum ephesiorum iiii° Unde
obsecro vos ut digne ambu-
letis solliciti servare unitatem
spiritus i. unitatem ecclesie quam
facit spiritus sanctus qui est
unionis et hoc in vinculo pacis
unum corpus unus spiritus i. unum
corpus hic mysticum ecclesie
quia unus spiritus habitat in
nobis. Sicut vocati
estis in una spe vocationis
i. vocati estis ad unam rem spe- spectatam
ctatam et hec est deus unus
qui est super omnia. Ideo ibi Nono
Ergo sunt velut una magna
hominis unus dominus una fides
unum baptisma unus deus ad ephesios
iiii° Nemo potest duobus dominis
servire Zach. ult. In die illa erit
unus dominus et unum nomen est
una fides qua credunt omnia
credenda sine aliqua diversitate
sine dignitate unus enim est
qui est deus et homo Christus
Sub Actuum iiii (?) dominum dei
tantus donum est baptisma
Unum quadruplici modo
ab unitate materie Ioh. iii°
Nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto. Secundo ab unitate
forme baptizandi. Math. ultimo
Baptizantes eos in nomine
Patris et filii et spiritus sancti

Tertio ab unitate efficacie
scilicet Christi qui in eis baptizat
Ioh. primo Hic est qui baptizat.
Homo tamen ministraliter baptizat ex
tunc. Quarto ab unitate fidei Marci
ultimo ~~Baptizantes eos~~
Qui crediderit et baptizatus fuerit
salvus erit. Igitur una est ecclesia
extra quam nullus salvatur. Unde
extra ecclesiam catholicam nulli sunt
credimus. Igitur predictum est ille
de ecclesia excluditur aut quis
abscinditur per peccatum mortale
per heresim per excommunicationem
et quod cum in aliquo horum fuerit
moriens non erit in fidelibus sepeli-
endus quia ...
aliquis sacrificium offenderent. Secundo
ab ... scilicet sanctitatis dignitate
que multo est dignificanda quia
est apostolica et eius apostolis ac eorum
successoribus fundata et digni-
ficata. Math. ultimo Euntes
in mundum universum predicate
ewangelium omni creature. Tertio quia
habet precepta salutaria quia homo
servans salvatur. Math. xix Si vis
ad vitam ingredi serva mandata.
Quarto quia habet remedia omnibus
hominibus ad salutem sufficientia ad
curandum anime morbos et hec sunt
septem sacramenta scilicet baptismus con-
firmatio eukaristia penitentia ordo
matrimonium et extrema unctio
Hec sunt divinitus instituta tamquam
medicamenta in quibus sub tegumento
rerum sensibilium divina virtus secretius
operatur. Ita quod ipsa sacramenta sic
representant ex institutione significant
et sanctificationem conferunt aliquam
gratiam spiritualem per quam anima curatur
a vulneribus viciorum et ad hoc quod
ordinantur tamquam ad finem ultimum
valent in ... emendationem

padit.
¶ .2.
1
2
3

Dii

et contrariam quia gratia que creata non datur. Mat. in accidiosis et fastidiosis. Igitur suscipientes sacramenta fructus efficiuntur simpliciter ab irrasabili. Homo enim creditur corpore suo et sic efficitur in nominata anima inrepisibili. Itaque tota anima tutabilis est. Gratia spiritus sancti que in sacramento confertur. Secundum quod hec secundum tres proprietates nunc ad ymaginem unitatis confert.
Prio quia nullum aliam religionem ut dampnatur et contra illius salvatur. Hoc signatum est in archa Noe in qua omnes qui fuerunt salvabantur et omnes qui extra fuerunt submergebantur. Secundo quia ipsa est universalis et bona. Bona. unde ut dicit primo Athanasius. Extra est communis tanto cum divinis et pressius et melius deribant sed catholice communitatis vel esse hec quia extenditur se ad omnem locum ad omne tempus et ad omne sexum. Ad omnem locum. Ysidorus primo libro extra communicatur in universa terra ecclesie. Ecclesia in omni loco offeruntur nomini meo oblatio munda quia in omnem terram exivit sonus eorum. Ad omne tempus quia omnes fideles qui fuerunt a principio ab Abel iusto et qui usque ad finem mundi erunt hos continet ecclesia. Ad omnem sexum tam femineum quam masculinum tempore legis antique dicitur in media notus et loco circumcisionis pueris masculis ab Abraham natus est. Deinde loco nova omni genti dentium

ut patet Luce xo. et loco baptismus est tam mulieribus quam masculis. Unde Ad Colossenses iiio. Ubi non inclinus neque gentilis neque servus neque liber neque masculus neque femina. Omnes enim unum sumus in Christo Ihesu domino nostro. Ad Galathas iiio. Simpliciter catholice unitas et dignitas patent, quia sibi complectitur tres status fidelium. Ecclesie triumphantis in qua sunt omnes adhuc in carne mortali qui in seculo hostium pugnatorum, et statum omnium animarum in purgatorio expiandarum operibus et demum quia remanent ad gloriam dei sine contemplandam. Unde dicitur sicut quia est quam universalis in terra solum dei est dignum ecclesia universalis que continet personas per cum capud eius Christus beatissimam et sanctos omnes sive presentes preteritos et futuros. Tercio ad Romanos quia est sanctitas ecclesie cum vel causa sive firmiter ecclesia non est substantialiter in uno tempore per tyrannos Neronem Diocletianum, Decium, Julianum et alii ferocissime impugnaverunt ecclesiam et conati sunt eam eximere, tanto plus illi fideles martirizantur tanto plus multiplicati sunt sicut filii Israel ex afflictione oppressi plures sunt multiplicati ~~sunt fuit~~. Exodi primo. Quarto quia ecclesia cum bonum verum illa non subiungitur et cum bonum iuris temporis Luce xxii. Ego pro te rogavi pro te ut non deficiat fides tua. id est ecclesie et in aliquo consistit

po 18

9

cofirma fratres tuos. ¶ Item quia tir-
annos quanto ecclesia impugnata
est per hereticos tanto plus illumina-
ta et obtinuit doctores et hereticorum
fortissimos confutatores per quos er-
rores sunt eliminati et veritas
est declarata magis quam ante
manifestata, quia sollicitata
demones et quanto magis etiam
infideles impugnant tanto
plus proficiunt et probant fide-
les quam prius pugne proficiant et probant.
¶ Sunt aliqualiter cessaverunt
tyranni et heretici saltem quo
ad hoc quod non ita manifeste im-
pugnant ecclesiam prout fecerunt
sed in primitiva [?] sed de est persecucio
ecclesie. Bernardus in sermone
xxxiii° super cantica et super
psalmum | eorum fuit temptaciones
ecclesie prius fuit ~~dolor~~ a tyrannis
tempore martirum quando omnis qui
interficeret vos arbitrabatur se
obsequium prestare deo. Iob xvi
¶ Illam vicit per fidem et pacienciam
et eciam sub ista temptacione
multum profecit. ¶ Secundam tempta-
cionem habuit ab hereticis tempore doctorum
et illam vicit per sapienciam et
scienciam et in hac temptacione
ecclesia multum profecit. Ephesios
v° ut exhiberet sibi ecclesiam
gloriosam non habentem maculam id est
aliquod peccatum criminale. Terciam
temptacionem patitur a domesticis
modernis temporibus et a falsis
christianis et in illa ecclesia patitur
plus deficit quam proficit. Un-
de ¶ Bernardus in sermone xxxiii°
ubi supra. ¶ Si fugeret apertus he-
reticus mitteretur foras et marceret.
¶ Si violentus inimicus ab-
sconderet se forsitan ab eo. ¶
¶ Nunc vero quem eiciet aut a quo
se abscondet. Omnes amici et
omnes inimici, omnes necessarii

et omnes adversarii, omnes domestici
et nulli pacifici, omnes proximi sunt
et omnes que sua sunt querunt.
Ministri christi sunt et serviunt antichristo. Et
in sua generacione predictum est et nunc
impletum est. ¶ Ecce in pace amaritudo
mea amarissima. Amara in prima nece
martirum, amarior post in conflictu
hereticorum, amarissima nunc in mo-
ribus domesticorum. Non potest eos
ecclesia fugere nec fugare. Ita in-
valuerunt multiplicati sunt super
numerum et insanabilis est hec plaga
ecclesie ideo et in pace amaritudo
mea amarissima. ¶ Sed in qua
pace? Pax est et non est pax.
A paganis pax ab hereticis sed non
profectis est pax a filiis. Vox
ecclesie plangentis illo tempore: filios
enutrivi et ipsi spreverunt me et
maculaverunt me. ¶ Spreverunt a turpi
questu a turpi vita a turpi ne-
gocio denique perambulante in
tenebris. Hec Bernardus. ¶ Quartam
temptacionem habebit in novissimis
temporibus scilicet tempore antichristi et suorum
complicum quando et tanta tribulacio
qualis non fuit ab inicio [?] mundi
ecclesia sed in ista temptacione
ecclesia et proficiet secundum Bernardum
quia tunc visitabit illud va-
ticinium Ysaie. ¶ Et fiet unus filiorum
[?] quando conversa maris [?]
salme [?] Ysaie lx. ¶ Sunt
temptaciones vincat ecclesia per
christum qui antichristum interficiet
spiritu oris sui. 2a Thessalonicenses
2°. ¶ Ecce hec pars sanitatis eccle-
sie tunc regnum stabit in perpetuum
ut dicitur. Daniel vii°. Regnum
regni et potestas et magnitudo
que est subter omne celum dabitur
populo sanctorum cuius regnum sempiternum

et omnes reges altissimi servient
ei et obedient. Daniel 7. Et Daniel 2. In
diebus illis suscitabit deus celi
regnum quod in eternum non dissipabitur.
Et regnum eius alteri non tradetur
comminuet et consumet universa
hec regna et stabit in eternum. Secundum
quod vidisti quod de monte abscissus est
lapis sine manibus. i. Christus de
virgine natus sine opere viri semine
et comminuit testam et ferrum et
argentum et aurum. Et ipse lapis
autem factus est mons magnus
et implevit universam terram. Quod
ut dicit [illegible] et eius ecclesia composi-
tum aliquem sensum scripture si non
verum sensum litteralem. ¶ Ex hiis patet
errores quinque errores. Primus quia extra
1 ecclesiam nullus salvatur. patet error
Donatianorum qui dicunt quemlibet in sua
2 fide vel secta posse salvari. Secundus
patet quod iudeorum synagoga sit non
3 ecclesia. Tercius patet quod conventus
4 malignancium non sit ecclesia. Quartus
5 quod nec congregatio hereticorum.
Quintus quod nec greca natio
sunt in ecclesia latina sive ab ea
separati [illegible] in obedienciam eius [illegible]
habent errorem.

Deinde articulum sanctorum
communionem remissionem peccatorum
posuit Bonus [illegible] simul
[illegible]. Bonorum quorum communio est
bonorum spiritualium et peccatores accipi-
untur congregatione debitis omnes
quamlibet in ecclesia [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] participat in quantum
se capacem efficit mediante ad-
iutorio gratie divine ut sibi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et maiorum
sanctorum [illegible] et [illegible]
[illegible] habitum [illegible] capacitate
[illegible] ea requirunt [illegible] fides
obediencia et caritas ut [illegible]

pro participes et sanctorum communionem ecclesie

ecclesie principes fidelis credat similiter
obediat et credat diligat
primi incipit fidem fit fidelis
Qui incipit obedienciam fidem
sustinatoris. Et qui incipit
caritatem fit et est communicatio
saltem excommunicacione minore
et separatur a sanctorum communione
que sola [illegible] [illegible] sunt habitus
spiritualium [illegible] [illegible] difficile
incipit. Ceterum non duplex
[illegible] difficile incipit. Et
confirmat [illegible] [illegible] in ecclesia
ut sit particeps omnium bonorum
in ea communium. Nam sicut in
ecclesia est unitas corporum
et anima una ut dicitur. Sic et in
ista omnia bona spiritualia sunt
[illegible] communia [illegible] [illegible] plus
participat aliis quam alter.
eo quod ipse [illegible] se plus
disponit ad capacitatem appli-
cando conatus suos ad maiori
fervore desiderio et labore ut habeat
fidem caritate formatam et obedi-
enciam humilitate quam caritate
armatam. Ad hoc quilibet debet
conari ut possit participare talie
et aliis bonis ad communionem sanctorum
pertinentibus ut ipse possit [illegible]
bonis eo plus particeps fieri.
Causa autem quare sic omnia bona ecclesie
communia sunt est caritas quia
illa facit quod que sua sunt corporis 13
sint communia et bonum [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ecclesie in singula membra
corporis [illegible] [illegible] distribuat.
ut [illegible] [illegible] exempla.
[illegible] in homine [illegible] in quo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad singula membra.
Secunda [illegible] [illegible] est in arbore
in qua [illegible] [illegible] [illegible]

·10·

diuiditur in singulos eius ramos
ramos saltem non aridos. Sicut
est in fonte emanante
qui diuiditur in multos riuos
non abscisos. Si autem ab
homine aliquo medio uel aliquibus
aliquis riuus interrumpitur ad
illum non mittitur influentia
sic quia abscisio aliquis abscisus
97 propter suam inobedienciam uel contumaciam
seu caritatis amissionem tunc priuatur
sanctorum communione et bonorum ecclesie
participacione. Et hoc quilibet bonorum
debet uelle horrere et fugere quia
sic abscisus est in statu damp-
nacionis et omnium bonorum ecclesie
priuatus quo ad participacionem. Non
enim est tunc capax indulge-
nciarum nec aliorum bonorum communium
uite ecclesie meritorum. Sunt autem
tria subsidia uitalia que
ex sanctorum communione proueniunt
scilicet indulgencie prelatorum pasto-
rum et suffragia mortuorum.
Sed sciendum quod in indulgenciis
donantur de thezauro ecclesie et
sanctorum communione sicut dispe-
nsare uult ecclesia plus et minus
sicut et ipsi dandi [illegible] tempus
racionabilem. Quia tamen re-
quiruntur aliqua ut indulgencie
ualeant secundum sanctum Thomam
super 4° sentenciarum distinctione xx:
duo ex parte dantis et duo ex parte
suscipientis. Ex parte dantis
requiruntur auctoritas et causa
racionabilis scilicet utilitas ecclesie.
Ex parte suscipientis eciam duo
scilicet quod sit contritus et confessus
id est ut sit in statu merendi et
faciendi illud pro quo indul-
gencia est data, sunt formam
in indulgencia expressam. Queritur
hic si in indulgencia tunc

valeat sicut sonat. Dicitur
quod sic quo ad remissionem pene,
non autem quo ad meritum vite eterne vite
nisi ex consequenti. Valet enim quod
uiginti dies in indulgenciarum
cui cuilibet concessa in tantum sicut
quadraginta dies penitencie
et cum in indulgencie sicut eius
[illegible] pene facte per iniunccionem
uel relaxacionem secundum sine a sacerdote
sine a iure sine a iusticia diuina
dies de ista et cum duo
non sunt dies celi uel [illegible]
uel purgatorii sed ibi quia in tribus
[illegible] dierum uel annorum di-
stinguitur non malo. Queritur
[illegible] tamen ualeat xl dies ·43·
[illegible] in alia. Dicendum quod non quia
actus actiuorum non sunt nisi
in paciente disposito et quia non
omnes concedentes in indulgenciis
sunt equaliter dispositi ideo non
ualent equaliter eis sed quod magis
uel minus sunt dispositi sic magis
uel minus ualent eis ad remissionem
pene non ad meritum vite eterne.
Sed sicut quadraginta dies penitencie
plus ualent uni perfecto cum
ex maiori caritate feruore [illegible]
deuocione et labore quam alteri
qui cum minori caritate feruore
eam perficit ita dico quod xl
dies in indulgenciarum plus
ualent illi qui se ad eam magis
disponit scilicet maiori caritate
feruore [illegible] deuocione et labore
quam minori affectione uel deuo-
cione. Valent in cunctis con-
cessi xl dies in indulgenciarum
tantum sicut ualent eidem xl penitencie
in proprio eius tamen equaliter va-
lent omnibus. ·43· Queritur
si adicis [illegible] tres cum dederunt

indulgencias ita quod quibus dicit
xl dies cum ibi tamen sint centum
et viginti dies. Respondetur quod non
sed solum sunt ibi xl dies secundum illas
quas decretalis dicit vel apparet
omnia episcoporum potestas ita in indulgencias
est limitata sicut quod ad eorum sacram
plures episcopi non possunt plus dare quam
xl dies. Et in die consecrationis
ecclesie non possunt plus quam unum
annum dare. Secundum Hostiensem penitencialem
generale de penitenciis et remissi-
onibus. titulo eodem. Quarto queritur
an per indulgencias quas
quis consequitur dimittere possit
sibi penitenciam iniunctam. Respondetur
secundum Thomam in 4° dist. xx. Et
consulendum est hominibus qui
consequuntur indulgencias ut
propter hoc ab operibus penitencie in-
iunctis abstineant ut ex indul-
genciis remedium contra futura
peccata consequantur et a debito
pene careant in iunctis sed quia
consequentes homines plurium peccatorum
sunt quia faciant et accidunt
ideo est omnino consulendum quod
non utantur hominibus remissionibus
in indulgenciis in hac vita
sed ut resistat sibi eas de purga-
torio. Quinto queritur an unus
homo vivus possit alteri vivo
mereri indulgencias. Respondetur
secundum sanctum Thomam super 4°
dist. xx quod non nisi dantur
indulgencias sic dicit quicumque
facit hoc vel quicumque fit
hoc pro quo datur in indulgencia
ille habeat tantum in indulgencia
tunc valet ei pro quo fecerit
licet tunc iste qui opus pro alio
facit dicit ei in indulgenciam
sed ille qui in indulgencias
super dicta forma dedit. / Sexto

solvere potest solum pro capabilitate
Septimo questio queritur utrum
indulgencie valeant existentibus
in purgatorio. Dicit secundum Bonaven-
turam super 4° dist. xx secunda q° quartam
quod simpliciter eis loquendo non
valeant ut quibus mittuntur eis
indulgencias nisi fiant sub tali
forma / quicumque fecit hoc vel
illud ipse vel eius vel quicumque
ei adiuvans in purgatorio
detentus tot dierum indulgencia habeat
et potius non solum vivis sed etiam
mortuis sunt prodest in
indulgencia dicens si sic tamen
prelatus ut pater sive possibili-
ter sibi pro animabus de purgatorio
liberare et licet solvere illas sententia
Respondetur quod non omnia adhuc
ut in indulgencie valeant requiritur
conveniens et racionabilis causa nec
solvunt illas sub tali forma sed per modum
suffragii. Octavo ad quid prodest pro de- c. 2
pulsis factis et dictis quod patres
talia sibi subveniunt et caute
propter suffragia suas. Unde
talia suffragantur circa defunctum
propter iustitiam et sic qui
in purgatorio sunt quia plus
fuerunt tantum in patria quam fuerant
in via et in via era
nunc per vivis et per defunctis
igitur tunc caritas non operatur. cap. 13
adhuc etiam in patria sancti
pro vivis et defunctis in purga-
torio / Decimo opportunum apparet
est circa questionem quare
ecclesia sanctos pro nobis
non orare. Dicunt quos publice
dicimus in letaniis Sancte Petre
ora pro nobis / Etiam dicit

·No·

Sanctus Thomas super 4° distinctione
45a quod isti qui heretici sunt contra
articulum fidei qui est de communione sanctorum
contra [?] erraverunt quippe secundum communem [?]
sancti in celo orant pro nobis quod
in illa oraciones possimus ad
eos dirigere rogando ut orent
pro nobis. Respondetur secundum Sanctum
Thomam super 4° distinctione 45 articulo 2° dicit
quod orando petimus et beata vita ut
dicit Augustinus. Prima omnia alia
que petimus non petimus nisi propter
ad vitam beatam ordinantur. Vitam
autem beatam solus deus habet
dare sed ideo possunt nobis concedi
precibus suis et merita ut nobis
dentur. Oracio igitur proprie dicta fit
ad solum deum a quo consequimur
quod orando petimus. Sic est oracio vel
deprecacio ut eorum precibus et meritis
vitam beatam consequamur. Ad 2
In Job 5°: voca si est qui tibi respondeat et ad aliquem
sanctorum convertere ergo rogandi sunt ut
orent pro te quia [?] ...
secundum Gregorium [?] est sancti dei [?]
pro [?] ... cum ... [?]
deum orare debemus ad sanctos
etiam ut pro nobis orent. Secundo
queritur an maior sanctus tamen [?]
super 4° distinctione 45 articulo 3° et ibidem
solvit tres sequentes questiones.
Ad ... [?] superiores sancti
sunt deo magis accepti utile
est [?] inferiores aliquando orare et
hoc propter quinque racionis prima quia
aliquis quandoque habet maiorem devocionem
ad sanctum inferiorem quam ad ma-
iorem ex devocione autem maxime
dependet oracionis effectus. Secundo
propter fastidium tollendum quia assi-
duitas unius rei fastidium
parit per [?] autem diversos sanctos
oramus quasi in singulis ...

novas fervor devocionis excitatur.
Tercio quia quibusdam sanctis
datum est in aliquibus [?] causis
precipue [?] ut sancto Anthonio datum
liberare ab igne infernali. Quarto ut omnibus
sanctis exhibeatur honor a nobis. Quinto
quia oracionibus plurium quandoque
impetratur quod unius oracione non
impetraretur. Tercio queritur an sancti
audiant sive intelligant oraciones
nostras et desideria que ad ipsos
fiunt. Respondetur quod anime sanctorum
videntes deum [?] cognitione verba et
respicientia sunt [?] ... i. [?]
que et hac cognicione [?] vident
eam que circa nos aguntur. Aut
que petimus alia est enim cognicio
matutina scilicet rerum in verbo hac
vident ea et intelligunt que ad
eorum gloriam pertinent et beatitudinem.
Hoc autem pertinet ad eorum beatitudinem
ut auxilium in indigentibus prebeant
ad salutem [?] et sic cognoscunt
in verbo vota devociones et oraciones
hominum qui ad eorum auxilium confugiunt
et per consequens cognoscunt aliquas
cogitaciones cordium in verbo. Vel
aliter quod deus eis hoc revelat.
Nec est inconveniens quod videant
omnia in verbo quia non vident
illud comprehensive totaliter sed sic
vident autem omnia que ad eorum
beatitudinem pertinent ad eorum vero
beatitudinem pertinet ab hominibus
laudari et in necessitatibus
subvenire. Ideo omnia talia noscunt
in verbo. Quarto queritur an sancti
semper exaudiantur in suis peticionibus
quas pro nobis expendunt. Respondetur quod
sanctorum oracio pro nobis dicitur sit duo-
pliciter [?] expressa scilicet interpretativa
que est per merita. Secundo quod
petitur obtinetur quia non expresse

petunt nisi quod sciunt deum velle
dare vel simpliciter vel eis orantibus
Quod eciam sic exaudiuntur: quoniam
est de se .i. quantum est ex parte meritorum
sed non sic exaudiuntur propter mea
demerita. Quod deus vult omnes
homines saluos fieri non tamen
omnes salui fiunt propter mea demerita
dicens exemplo vel petunt quod ipsi sciunt
quod cognoscunt deum velle dare quod
tamen efficit eorum oratio cum deus quod
dicit si non orarent. Respondetur
quia cognoscunt quod deus per eorum
preces vult dare et ideo rogant. nam
deus vult aliqua facere propter electis
salute et pro hiis non rogant vel
aliqua vult facere ad preces eorum
et pro hiis rogant. Quarto queritur
utrum sancti sint rogandi ut
orent pro nobis unicum patronum dominum
qui est dominus eorum sit orandus
ut oret patrem celestem pro nobis.
Respondetur quod hoc non sit simpliciter
faciendum quia patronus est persona
seu suppositum divinum et humanum. si ergo
diceretur orando Christe ora pro nobis
patrem vel ad deum tunc sunt ergo ora
diceret: referendo ad personam Christi
Et diceret conformare vel errori
nestorii qui distinxit in Christo personam
filii hominis a persona filii dei. vel ut
persona filii hominis rogaret personam
filii dei aut deum patrem vel
errori arrii qui posuit personam
filii minorem patre. Unde ad heresias
hos vitandos ecclesia non dicit Christe
ora pro nobis sed Christe audi nos vel
miserere nobis. Si tamen aliquis
sic diceret Christe in tua humanitate
ora pro nobis deitatem posset
quidem esse propter simplices tamen
cavendum est dimittere. Sed nec

distinguere nec est aliqua persona
in divinis tamen personalium ad
invicem exponenda sed tamen
secundum tantum ad invicem ut sunt
bonitatis maiestatis potestatis etc.
Quarto nunc ad 3m scilicet de suffragiis C. 37
mortuorum dicendum quod oratio sanctorum
etiam nostra et eis profecta qui in
purgatorio sunt aliter tamen et aliter
nam et aliter mittuntur orantes
suffragia sunt in quandam
satisfactionis vicariam loco
mortuorum et per hoc absolvunt
mortuos in purgatorio apparet
quod non solvunt sancti quia propter
eum non sunt in statu merendi
et satisfaciendi eorum orantes
non solvunt penam quam illi
non solverunt sed impetrant pene
mitigationem quod etiam ecclesie
cognoscunt hic placet quia dicit
augustinus in libro de predestinatione
sanctorum orantes sanctorum predestinati
sunt quia forte predestinatum
est ut nisi per eorum orationibus
salvarentur. de mortuorum suffragiis
etiam est simpliciter questio quibus
prosunt et quibus non prosunt. Queritur qo
an existentes in purgatorio
cognoscunt quod faciat pro eis
suffragia sic percipiunt quod pene
alleviationem aut mitigationem
Et quibus fecit illa suffragia
sic cognoscunt secundum Augustinum
libro de cura pro mortuis agenda
vel ex divina revelatione vel bonorum
angelorum manifestatione aut
animarum venientium de hoc mundo secundum
patrum relatione. Quarto queritur
an illi in purgatorio orent
pro nobis. Respondetur quod verisimile sit
quod orent pro nobis et percipiunt quod

10

qui eis subveniunt et hec concor-
dat cum hoc declaracio venerabi-
lis Bede Anglici. Et Ricardus
de media villa hic 4o dist. super 4o
Sentenciarum dist. xx. Sanctus autem
Thomas super 4o dist. xlv q. ii ar-
ticulo dicit quod non oportet non sunt
in statu merendi et etiam quia sunt
in magna afflictione et magis
indigent ut orent pro eis quam quod
ipsi orent. Iste in [illegible] et
~~fructum impedit~~ ideo melius
non videntur nobis oraciones de-
fructum impedire nisi illorum
qui sunt in tanta pene
acerbitate quod nesciant an sint
salvandi aut eternaliter dampnandi
eterna pena. Peccatum eos sibi
condempnavit sibi eos dedit lectoris
et desperandi. Ideo non ad ora-
ciones dictas clamare est tenendum
quod ad eternam et sanctorum communionem
non fiet remissio peccatorum quia
ad eternam non est filius eo quod sine
fide impossibile est placere. Hebrei
~~[illegible]~~ Sive ergo peccatum sit
originale sive actuale in
ecclesia est remedium. Nam
per baptismum tollitur omne peccatum
in baptizato non facto sive
is qui baptizatur parvus sit
adultus sive parvulus. Post
baptismum autem quocienscumque
quis prolapsus in peccatum actu-
ale sive sit mortale sive
veniale fiunt potest per penitenciam
quia est 2a tabula
post naufragium reparata.
Penitencia vero ut patet integra
sit contricio in animo, confessio
oris et satisfactio in facto. Hec igitur
penitencia in tollitur quod
peccator omnem mortalem culpam

perpetratam et facto deserit et vo-
luntate et animo detestatur, proponens
nunquam iterare peccatum. Huius autem
debite contricionibus [illegible] absolucionem
facit adeo in quo est ordo sacerdotalis
clavibus et ministerio absolvuntur a
peccato et reddit ecclesie et reconciliat
per mediante clave sacerdotali.
Sicut est advertendum quod in hoc patet
penitencia contricio et simpliciter debite
confessio oris et satisfactio et sunt
debite penitencie habita opportunitate
unus deus ihesus xpistus reparator
humanis est pontifex potentissimus
medicus peritissimus et medicus
expertissimus cuius signum peccatis
suis in animam suam immortali
culpa primam et in hoc apparet
quod concedit omnia peccata sua quan-
ticumque et quantacumque sunt, et
quocienscumque sunt perpetrata,
hoc est quod homo clementissimi pontificis
est peccatores suscipere ad veniam
non in se et ut iis, sed quocienscumque
supplicat implorant eius de-
menciam. Sunt autem ut in
plorant et invenit penitencie
sacramentum et adhuc potest se ho-
minem quia dum est in statu
presentis vite quia vertibilis est
in bonum et in malum. Hec est
quod quantumcumque et quecumque et quocienscumque
homo peccavit ad penitencie sacramentum
potest hic recursum seu refugium
pro se sibi fiat remissio peccatorum
secundum omnia dei clemencia ... dicitur
in sententia sepe sua Ezechielis xviii.
Et ibi mulier potest oblivisci in-
fantis eo ut non misereatur filio
uteri sui et si illa oblita fuerit
ego tamen non obliviscar tui.
Ecce in manibus meis descripsi

xlv.

te Et Jer. iii° de vulgo dicitur Si con-
tinuerit uxorem suam et recedens
ab eo duxerit virum alterum numquid
revertetur et recedens ab eo duxerit
virum alterum numquid revertetur adeo
vult numquid non polluta et conta-
minata erit mulier illa tu autem
fornicata es cum multis amatoribus
tamen revertere ad me et ego suscipiam
te dicit dominus Quod concordat illud Ezech.
xviii Convertimini ad me et agite
penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris
et non erit vobis in ruinam iniquitas
et in fine eiusdem capituli Revertimini dicit dominus
quia nolo mortem peccatoris sed
ut convertatur et vivat Considerandum
nunc et convertere [illegible] quia est
dei misericordia et piissimi domini ihesu
pontificis clementia non sinens
peccatorem desperare ut unicam
medicinam in clementia [illegible]
eum sicut prudentes et periti medici
remedia pro quolibet morbo
inveniunt sed et ei respondet deo
cum peccat in deum delectatione consensu
et perpetratione sive corde ore
et opere sicut prudentissimus
medicus constituit tria contra
tenorem peccatoris ut reformaret
penitendo per cordis contritionem contra
delectationem in corde conceptam primam
confessionem oris contra consensum
voluntatis et oris peccatum oris ut
puniret per satisfactionem contra operis
perpetrationem inordinatam ¶ Ut
autem sufficiens dixi hic per se quomodo
quis deus contritus in omni vita
contra [illegible] contritio quia sine
illa morbus anime non curatur
et ut possit esse verum remedium
contra peccatum ut ipsum tollat et
eius causam respondeat debet
tria in triplici re scilicet dolere de omnibus
preteritis peccatis esse tam ab omnibus

presentibus peccatis et firmiter proponere
quod de cetero ab omnibus peccatis
abstinendi ita quod habeat propositum
numquam recidivandi vel in idem vel
in aliud genus peccati et sit
totaliter recedendo a culpa primam
suscepit gratiam et obtinet veniam
omnium peccatorum permissa in
[illegible] manifestum
dominum ihesum medicum equitatis et
vere iustitie et quia a primis
in ipsa penitentia non est medicina
cum medicamen ultimum et finale
¶ Post contritionem medicus con-
stituit cum illud finale medicum
remedium scilicet sacerdotes qui sunt
medii inter deum offensum
et hominem deum offendentem
quibus est collata est potestas
duplicis clavis scilicet clavis scientie
ad discernendum et clavis que
est potestas ligandi et solvendi
ad diiudicandum et absolutionis
beneficium impendendum
¶ Circa quod est tenendum quod singuli
omnes quicumque sacerdotes habent
ordine et clavem ad usum in
usus clavis tamen se extendit ad eos
qui sibi cum simplici ordinatione
subiecti sunt vel concessi et
ad quos et in quibus casibus
sibi conceditur ut eis beneficium
absolutionis impendat et
¶ Hic est ultimum sciendum quod
sicut homo tenetur de omnibus
peccatis conteri ita debet et tenetur
omnia peccata simul uni confiteri
que habet in memoria et
si scienter aliqua peccata uni
et alia alteri confitetur dividens
sic confessionem talis debet et tenetur
de novo omnia peccata sua
uni confiteri Et si dicitur
quid est utile peccata dividere

dictum penitencia secundum hec ius sacerdoti
confitenti de qua scias quod non est
potestatem michi absoluendi in casibus
episcopo reseruatis ¶ Respondeo quod
plene omnia tua dicito confitenti
aut confessori alio et nullo
2o preter proprium curatum 1o ut maiorem
generet ruborem et facilius
reparet peccatorum indulgenciam
Tercio ne sic [illegible] in maiori
apparatu peccatorum quam sic illic
[illegible] de te cognouit et absoluit
et cum quibusdam peccatis eius
potestatem commendabit te ad superiorem
+ plag mittet vel ut pluribus [illegible]
in casibus reseruatis mittet et
pro absolucione exponet superioribus
tibi tunc beneficium absolucionis
pro [illegible] imponet penitenciam ¶
Ultimo est sciendum quod dominus deus
non dimittit vnum peccatum mortale
sine ~~[illegible]~~ ab alio quia totum
hominem spiritualiter sanat quidem
sanat quia aut est homini
offensus et non offensus [illegible]
non potest esse quia quodlibet mortale
tollit totum hominem caritatis
.qo. in superiori ¶ Secundo queritur an
peccatum veniale sine mortali
dimittatur ¶ Respondeo per sanctum thomam
super 4o distinctione 22a ad hanc
questionem et quasi sequentem
quod non quia peccatum veniale non
opponitur caritati sed mortale
vero directe opponitur caritati
sublata quoque caritate tamquam
forte tollitur fauor caritatis
et non quoque [illegible] non fauor caritatis
non potest sine caritate et per
consequens peccatum veniale non
potest dimitti sine mortali peccatum
aut mortale potest sine veniali
quia gracia potest retinere [illegible]
[illegible] fauore caritatis ¶ Tercio queritur
an peccatum veniale possit dimitti

voluntate manente ad illud
Respondetur quod non quia culpa non
dimittitur sine voluntatis reordi
natione sed si peccatum debet dimitti
oportet deordinationem voluntatis
dimitti sed illa non dimittitur quamdiu
manet voluntas ad illud
peccatum cuius voluntas fuit de
ordinata ¶ Quarto queritur an vnum
veniale peccatum possit sine alio
dimitti ¶ Respondeo quod si sint duo ve
nialia simul cum aliquo mortali
tunc neutrum illorum potest dimitti sine
mortali neque sine alio quamdiu sunt
cum mortali ymo si homo decedit
in mortali peccato cum aliquo est
aliquod veniale in eternum non dimittitur
veniale et eternum paciens punietur
cum sit culpe carens pena temporali
et non eterna quando autem duo venialia
aut plura sunt simul sine mortali
vnum sine alio dimitti potest quia
non tollit connexionem ut tollunt
caritatem ¶ Quinto queritur an
peccatum veniale possit dimitti
sine nona gracie infusione in
subiecto ¶ Respondetur quod sic quia peccatum
veniale non tollit gratiam habitum
gracie aut caritatis habitum
sed solum actum impedit non
cum auertit hominem ab vltimo fine
neque committit eum in commutabile
sed impedit actum in vltimum finem
sine eo non requiritur nouus habitus
ad eius expulsionem sed sufficit
caritatis nouus motus in finem
vltimum cum displicencia illius peccati
venialis ¶ Sexto queritur an
veniale possit dimitti sine
contricione ¶ Respondetur quod non quia
ut dictum est in solucione 2e questionis
veniale non dimittitur quamdiu
manet voluntas ad id ¶ Origo

voluntas debet ab illo recedere nec
est sibi displicere quod prius volebat
sic enim displicere dicitur contrarie
quod est gratia in formata. Item
ꝶ est notandum quod ad omnes peccati
voluntarii remissionem requiritur vo-
luntatis contrarius actus. Et quia
duplicia sunt aliqua de volun-
taria. Quedam sunt aliqua omnino
voluntaria ut peccata mortalia et
in hiis requiritur voluntatis actus
actualis et hic in personali aliqua
sunt peccatum voluntaria. Quedam
sunt aliqua omnino voluntaria
ut peccata mortalia et in hiis requiritur
voluntatis actus actualis et hic in
in personali aliquid sunt peccatum vo-
luntaria et peccatum non ut sunt
venialia ad horum remissionem
sufficit actus voluntatis in generali
et quasi implicite ut tunc sunt
quando quis conterit caritatis fit actus
abominando peccato et omnium peccatorum de-
testatione generaliter. Sunt in particulari
omne peccatum veniale displicet et
fit displicentia implicita de hiis
et de illo veniali si in memoria
se offeret et tunc illud conferre
caritatis remittetur etiam post
de ira fuerit major caritas
in dicit quod omnia peccata venialia
consumuntur sine actuali cogi-
·q°·6· tatione distinctiva ipsorum. Item quo-
queritur an venialia teneamur
no· confiteri. Dicendum quod non oportet
de salute necessitate sed est bonum de per-
fectione quod homo confiteatur
ea omnia. Tamen de venialibus dubia
est ratione dubii sunt confitenda
quia dubitatur an sunt venialia
aut mortalia aut ratione status
quod homo tenetur confiteri et
non habet alia ad confitendum

nisi venialia aut ratione peccati
quando veniale relatum ad hoc per
dictum est quod nisi homo se emendat
[illegible] in mortale [illegible] actus
in uno est quia venialis fit
mortalis sed bene idem in specie. Item
circa hunc articulum sciendum est
quid sit peccatum mortale et
quid veniale de hoc. [illegible]
[illegible] in scripto super [illegible]
et peccatum veniale. Vel
aliud est quod in ordinata di-
lectio vel dolor in ordinatus
in possessione vel amissione
rei licite concessa ubi nullus
error contra salutem adiungitur
et dicitur in [illegible] confundamento
tenetur. Hoc autem ponit Beatus
Augustinus in Enchiridion capitulo
lxxi et apostolus prima Corin-
thiorum dicens fundamentum
aliud nemo potest ponere
preter id quod positum est quod est
Christus Ihesus. Si quis super-
edificaverit aurum argentum
lapides preciosos ligna fenum
stipulam etc. Ubi fenum ca-
nendum est ne in peccato fit con-
temptus quia tunc mutatur vel
[illegible] mortale peccatum. Contra
Quedam committuntur non alias
peccatum veniale facere. Dicendum
quod fit in pleno dissensu quia
si fit cum pleno dissensu
et placentia fit contemptus
et sic fit mortale in dictum
Marci v°. Beatus Augustinus de
igne purgatorio. Et quod veniale
si plus diminuatur est. Item
cum peccatum est in ordinatio
quedam voluntatis in ordinata
aut illa aut est contra ca-

ordinem iusticie contempnit et
tunc est mortale quia infert
iniuriam anime separando eam
a deo per quod anima interficitur et
per gratiam gratum facientem
aut in ordinatus et ita modicum
contra ordinem iusticie non contempnit
sed in aliquo tamen perturbat et tunc
est peccatum veniale quia dispo-
sicionem tollit adiuvamenti veniale
peccatum quod gratiam non tollit propter
hoc homo per veniale in tantum in-
iuriatur animam / Quinto
modo dicitur declaracionem scilicet
inter peccatum mortale et veniale
et Bonaventura super secundo sententiarum distinctione
xxiiii parte secunda questione / Quoniam peccatum
actuale augmentum habet a libera
voluntate ... per sugge-
stionem delectationem et consensum et
operationem Unde Iacobus 1° Unusquisque
temptatur a concupiscentia sua concupiscencia
sua abstractus et illectus Deinde
cum concupiscencia conceperit
parit peccatum / Peccatum autem
cum consummatum fuerit generat
mortem / Si ergo suggestio et
delectatio manserit citra consensum
tunc veniale est Si vero fuerit
consensus et opus in hiis que
sunt prohibita tunc peccatum
est mortale Si autem medio
modo fiat scilicet ut consensus
in delectationem transit non tamen venit
in opus perfectum sed venit in hanc
voluptatem in delectatione quia
... in fornicationem vel quid simile
tunc tamen peccatum est mortale licet
non sit plene consummatum si
vero vellet in opus procedere
si posset tunc utrumque est mortale
... quia voluntas
pro facto reputatur Contra Si
in precepto aliquid addit ...

... cum mortalitas est cum in corde
suo / Ricardus quis est ordo iusticie
quem peccatum mortale contempnit
dicitur secundum Bonaventuram ordo in
quo iusticie est ut bonum in-
commutabile bono commutabili et
bonum honestum bono utili et
ut voluntas dei preferatur
voluntati sue et ut ratio
virtutibus deo preest sensualitati
humane / Prima ergo lex dei
iustum ordinem precipit et
prohibet oppositum quod ergo bonum
incommutabile preferetur bono commu-
tabili et bonum utile honesto
et voluntas sua voluntati
divine preferetur et sensualis appetitus
preferetur rationi tunc committitur
mortale quia contempnitur ordo
iusticie unde dicitur mortali et
Ambrosius in libro de paradiso quod
peccatum sit prevaricatio legis divine
et celestium inobediencia mandatorum
/ Quando vero bonum commutabile plus
debito diligitur sed non preferetur in-
commutabili et utilitas non preferetur
honestati et voluntas sua plus
debito amatur ita tamen quod non preferetur
divine voluntati et caro concupi-
scit non tamen preferetur iudicio rationis
tunc peccatum non est mortale
sed veniale licet enim sit preter legem
non tamen est dictum contra legem
Sensualis autem appetitus rationi
... non preferetur nisi quando ei ab
ipsa ratione consentitur et ideo
mortale peccatum sine consensu
non committitur ut dicit Augustinus
in libro de duabus animabus peccatum
est voluntas retinendi vel
consequendi quod iusticia vetat
a quo liberum est abstinere / Circa ... articulum De errore
parvulorum ... errores quos
est dicendum / Primum est hereticorum

qui dat de vendicionem gracie quod
indulgencias dat. Quemadmodum percipit
manum adiutricem fabrice ecclesie
ei in domino relaxamus etc. iam iam
aut illam sibi in mente pene etc.
quia sic remissio docet. Secunda
est sic gracia est venalis. Dicunt
quod prelatus dans indulgenciam
intendit aut principaliter intendere
debet ampliare dei cultum et gloriam
et honorem non gracie congre-
gacionem ut amicos capiant sunt
indulgenciarum qui dat ad fabri-
cam quandam elemosinam secundum
psalmum ille qui sic [?] in muneribus
apertis moribus et qui se devocioni
libenter exhibuit sicut stamus et in
sanctorum eciam consideracionem
pelamus ecclesie patrem pie
cum confidencia doctorum suffragiis
et eorum meritis in quorum honore
seu veneracione illa ecclesia edificatur
et papire confidens dederit ad
in tantis graciosum cum cultus in
2 illa ecclesia fiat. ¶ Secundus error
vacillancium hereticorum dicencium
sanctos non orare pro nobis nec
eorum auxilium esse implorandum
cuius oppositum est supra confirmatum
[illegible] pessimum et in pene
orant pro nobis quare non in
3 cassa ecclesia. ¶ Tercius error
est hereticorum quod ullus sacerdos
habeat potestatem absolvendi et
ligandi sed solus deus. Contra
xl nº ego sum qui deleo
iniquitates etc. Dicunt quod
solus deus dimittit ut patet
Jo. si quorum etc. Contra
habent potestatem absolvendi et
ligandi deus concessit apostolis
et eorum successoribus Joh. xx.

dicens ¶ accipite spiritum sanctum
quorum remiseritis peccata remittuntur etc.
et Matth. xvi ¶ Quodcumque ligaveris
super terram erit ligatum et in celis.
¶ Quartus error dicencium quod penitencia 4
non valeat ad remissionem peccati
quia sic deus non est dimittet
peccatum sed per unionem pene. Dicunt
quod licet penitencia careat efficacia
pro dimissione sed dominus deus de
sua gratuita voluntate gratis
dimittit peccatum et ipse deus est
causa efficiens dimissionis
alia penitencia est causa dimissionis
sic quod non quia si homo
peniteat peccatum ei non dimittitur.
Quintus error est dicencium 5
penitenciam non esse iterandam
contra illud apostoli ad Hebreos vi
¶ Impossibile est eos qui semel
illuminati sunt et prolapsi sunt
renovari ad penitenciam. Contra oppositum
dicit magister sentenciarum dist. xiiii libro
multis auctoribus quod etc. Dicimus
¶ Ezech. primo. ¶ Quemadmodum [?]
[?] in genuit filius est
et [?] est [?] quod [?]
genus sunt modus est pene. ¶ Est
enim quedam penitencia quam vocant se-
creta que fit in secreto secreto
peccato. ¶ Alia est penitencia
que fit in manifesto de
manifesto peccato. ¶ Tercia penitencia
est solempnis que in capite
ieiunii imponitur et de altari
penitens expellitur [?]
[?] peccata que de [?]
in capite penitencia. ¶ Prima
semper potest iterari. ¶ Secunda penitencia
etiam potest iterari sed non ita tercia
¶ Tercia [?] [?] antiqua
non debet iterari secundum [?]
super [?] penitencia iterari

no deus nec vellestat alioubi est
contraria confessio et ibi est
iterum Sed si plenipotentiariis prima
ubi autem confessio non est vel talis
qui plenipotentiarii preveniant eum
in habendum potestatem et qui speciali
ter reliquorum est in eo potestate
ne admittendo est sibi licitus
prout privatim et publice sacer
dotibus et non fit in penitenti
Similiter apostoli allegata est
intelligenda quod baptismus cum gratia
non sit necessarius ut confirmatio
impossibile vel difficile in de
hanc renovari a ad inferiora
potentiam veniente contra significans
omnes tertius dominum in [illegible]
[illegible] eorum apparent et
tamen ad primum statum in
novitate quoque vestimenta actus
dignitatis illius status illius
in novitate non reparatur et

A Vndecimum articulum ponit Ca
[illegible] [illegible] [illegible] carnis resurrectionem in quo septem
sunt videnda Primo resurrectionis
veritas Secundo universalitas Tertio qua
litas Quarto incorruptibilitas Quinto
resurgentium in [illegible]
Sexto etas et quantitas Sep
timo in compatibilitas Primum
[illegible] dominum credere [illegible] et
futurum non est dubium quod licet
sit vera tamen fidei non possit
subicere [illegible] Quarto quod promissio
quod in veritate resurrectio fiat est
generis Secundo quoque et specialiter
Tertio que et eius causa Quarto
qualis est resurrectio cum nobis
vel intellectualis in [illegible]
aut successiva manifesta
vel secreta est Quinto cum re
surgentibus [illegible] sint
resurrecturi Sexto cum sint
integri Septimo cum [illegible]
iuvenes et equales Septi[mo]

cum tunc demortui sunt incorrup
tibiles et immortales Primo ad
primum est dicendum quod omnes homines
simul resurgent Primum est de lege
tunc licet dico quod veniens et veniens [illegible]
primum [illegible] gloriam [illegible]
[illegible] quoque resurrectio iam est
completa quia aut hanc omni
bonum generaliter futura resurrectio
~~futura resurrectio~~ fieri in civitate
pro [illegible] Veniet hora in
qua omnes qui in monumentis
sunt audient vocem filii dei
et qui audierunt vivent Et per
illud Prima ad Cor. 15. Omnes
quidem resurgemus et quia non
et magis aptitudo unius corporis
quam alterius ad vitam que est
ex parte corporum Secundo resurrectio et per
generationem dicere in [illegible] que
[illegible] in resurrectione communiter
et in loco et tempore quando moreretur
tunc quod corpus cum anima [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] misericordiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et corporale re
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corpus resurgere
et [illegible] [illegible] et non [illegible]
[illegible] homines quod aliquando igitur et
resurrectio generalis [illegible] [illegible]
quod Sicut legitur Ezechiel 37. in
[illegible] [illegible] [illegible]
Tertium [illegible] fidei [illegible]
non tenet [illegible] hanc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et ponit exempla
Primum [illegible] que quando volendo
[illegible] [illegible] rursus [illegible]
[illegible] Secundum exemplum est
[illegible] que [illegible]
quando moriuntur [illegible]
rursus post [illegible] quando
resurgunt reparantur Tertium
[illegible] [illegible] que [illegible]
putrescendo moriuntur [illegible]

Sicut cadaver [illegible] moritur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible]

conformando eorundem modo resurgentium
¶ Secundo ad 2um dicendum est quod Christi
resurrectionis est Christus homo in quantum
deus et in quantum homo in quantum
deus est causa efficiens principalis et est
exemplaris sicut vero causa in quantum
est homo similiter est causa Christi resur-
rectionis ¶ Est enim causa efficiens
instrumentalis primum vero et
est causa exemplaris in eodem genere
perfectionem sicut homo ¶ Namque
Christi deus conformari spiritum nostrum
Philippenses iii° reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum corpori claritatis
sue ¶ Est tamen hic sciendum quod
licet efficiencia resurrectionis Christi se
extendat ad omnes tam bonorum
quam malorum quia omnem est
efficacis instrumentalis 2um ¶ I
Cor. xv° ¶ Si Christus resurrexit
et nos resurgemus ¶ Sicut enim
in Adam omnes moriuntur
ita et in Christo omnes vivificabuntur
¶ Exemplar tamen eius [illegible] se
solum extendit ad bonos qui
sunt conformes filiacionis eius
ut dicitur ad Romanos viii° ¶ Sit quartum
an vox tube sit causa resur-
rectionis ¶ Dicendum quod et causa [illegible]
et instrumentalis hec vox et
per quosdam vox seu imperium
resurrectionem fieri prout dicit
[illegible] sic vocem [illegible] glossa
continentem suscitandi corpora
[illegible] vox tube est
[illegible] iudicis [illegible] manifesta
in mundo [illegible] sicut
[illegible] in [illegible] tubarum
[illegible] nichil aliud est quam
[illegible] iudicem [illegible]
¶ Quintum queritur an angeli sint
aliqui cooperatores ad [illegible]
¶ Dicendum quod sic quo ad collectionem

[illegible]

cinerum dispersorum aut corporum
et corporum cum animabus unio
ac glorificatio fiet a solo deo
absque angelico ministerio ¶ Sexto
articulo sit de resurrectionis qualitate
dicendum est quod tamen erit in re-
surrectione primum corporum reformatio
[illegible] cinerum [illegible]
in corporibus [illegible] ¶ Tertium
anime et corporis in separabiles
colligatio ¶ Secundum articulum est
2um resurrectio et [illegible]
[illegible] est contra [illegible]
[illegible] quo ad [illegible]
erit resurrectio [illegible]
[illegible] dispositione [illegible]
[illegible] secunda [illegible]
[illegible] et non [illegible] sic est
resurrectio 2um dicta tamen erit
subito et non successive quia
[illegible]
[illegible] mora [illegible]
[illegible] cinerum que fiet ministerio
angelorum non fiet subito et in
[illegible] in [illegible] in
[illegible] ¶ Secundo queritur an
[illegible] fiet [illegible]
[illegible] probabiliter quod
[illegible] in [illegible] matutino
[illegible]
[illegible] in [illegible]
quia in [illegible] creata
[illegible] sol et luna [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] an tempus
resurrectionis possit determinate
sciri ¶ Dicendum quod [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
non est [illegible]
[illegible]
[illegible] sunt
semper solliciti [illegible]
[illegible] venit [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] possit sciri [illegible]

de omnibus igitur et mediorum quia
quia est mediate per deum quem
et medium ut supra dictum est de actio-
nibus / Et de die medio ultimus
fiet Unde est proximo de die ista
et hora nemo scit neque angeli
celorum 2o igitur ut homines qui a
se homines per aliqua medium in
investigacionem fuerint multo fortius
angeli naturali cognitione et si per
revelacionem eam angeli scirent
quia hominum revelaciones non nisi
mediantibus angelis communiter fiunt
ut dicit dionisius celestis ierarchie
ierarchie et per hoc sicut apostolis que-
rentibus dixit Act. 1o domine si in
anno hoc ... non est vestrum nosse tempora vel
momenta que pater posuit in sua
potestate De quo dicit Augustinus
li. xviiio de civitate dei Et omnium
dicit recalculantium digitos dissolvit
et quiescere iubet qui eis apostolis queren-
tibus domine si in hoc tempore ut
aliis revelabit Unde omnes qui
tempus usque ad finem mundi
aliquem falsi loqui in cronicis sunt
quidam enim ut Augustinus dicit
ibidem dixerunt ab ascensione domini
usque ad ultimum eius adventum
quadringentos annos alii quingentos
alii mille compleri quorum falsi-
tas patet et similiter precedit corpus qui
volunt computare non cessant hoc
Sanctus thomas Post quem minima
computacio eorum qui credunt se
posterius determinatum annum
annorum in eo mundi esse ponebant
dies unius dominus adventum
tamen hec sancti doctores non
reprobabile relinquerunt plurimi
tamen qui intelligunt et dies multi
determinate composti insuper tum
ponamus Primo annorum
inventionum 2 dierum in determinatos
ut patet in tempore ...

quod tamen in resurrectione generali omnem
hominem debeat generaliter resurgere usque ad finem
mundi aut aliquorum hominum post
Christi resurrectionem et ante eius debeat
ante finem mundi fieri ut enoch
et helye quorum nunc postea accedet ut
patet Apocalypse xio Dicitur quod omnis re-
surrectio generalis omnium hominum post Christum
et mater eius dignissime resurrectionem
et aut aliqui dicunt Ioh. evangeliste
de quo nichil asseram erit in fine
mundi et et a morte omnes eximi
manent tamen illud Hebreorum ix
Statutum omnibus moriri Hebreorum
statutum est hominibus semel mori
et similiter omnes homines corporalem
mortem dicunt per illud Corinthios
xv et illud Thessalonicenses nune valebunt
Et hii omnes testimonio fide que
veri sunt non accipiunt penitus
i. plenam corporis et anime beatitudinem
ideo aliqui nobis nichil prodesse
ne sine nobis consummarentur i. perficerentur
Glossa ut in communi gaudio omnium maius
sit gaudium singulorum Sequitur
est secundum sententiam thomas supra 4o
distinctione xlviii questio ... quod hii
qui cum Christo resurrexerunt cum Christo
eum tamen post corporaliter ascendisse
in celum pro simili fide quod l. in
libello iiio Dicitur beato Augustino
concordat qui in epistola ad evodium
Et et eos eam determinasse post resurrectionem
Christi precedentem enoch et helye verumque et
... ascensione domini eos beatos
corporaliter sicut celum ... Apocalypse
ratio dicit ymo contrarium asserunt
et tamen ... Ambrosie
sancto thoma petro de tharentasia
bonaventura dicunt quod eorum resurrectio
corporalis ad vitam immortalem
non precedit generalem determinacionem
quod nobile tempus quia quando omnes
homines corporum tamen ... sua

Et omnes homines qui non dum resur-
rexerunt sed in uno tempore ille pro
resurgent ita quod non notabiliter unus
alium precedat. Unde dicit apostolus I ad Cor.
XV° Omnes quidem resurgemus et
ibidem similiter Deus descendet. Et
in momento et in ictu oculi. Hic
ij de bona scientia super 2° sententiarum dicit
[illegible] distinctione XL ima assignat [illegible] [illegible] [illegible]
1 [illegible] Prima est meritum fidei [illegible]
si crederemus suscitare homines resurgere
tunc haberemus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fides non haberet meritum
[illegible] [illegible] in omnibus [illegible] [illegible]
2 [illegible] [illegible] [illegible] Secunda est contrarie
corporis iniusta quia anime omnium
[illegible] sanctorum in Christo [illegible] est
quod omnes simul tempore [illegible] re-
surgunt [illegible] [illegible] [illegible] anime quia
[illegible] est [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] corpus. Tercia est
3 [illegible] in [illegible] [illegible] quia
[illegible] [illegible] desiderant corpora
vehementius [illegible] desiderant [illegible]
[illegible] in aliud [illegible]
[illegible] [illegible] aliqui [illegible] [illegible]
ne nobis [illegible] [illegible] ut
Qualis E. E. super. Secundo [illegible] [illegible] [illegible]
de virtute [illegible] resurgunt in [illegible] [illegible]
quod [illegible] homo [illegible] in [illegible] [illegible]
Job [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pelle mea et in carne
mea videbo Deum salvatorem meum
quem visurus sum ego ipse et o. m. g.
Secundo alius [illegible] dicit pelle mea
ego ipse et non alius [illegible] [illegible]
[illegible] resurrectionem [illegible]
[illegible] si homo qui moritur [illegible]
[illegible] ut iustum est [illegible]
[illegible] corpus et eadem anima
in resurrectione [illegible] [illegible]
que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ante mortem
[illegible] si anima aliud corpus
assumeret non esset resurrectio [illegible]

corpus assumpta [illegible] [illegible] patet [illegible]
quod [illegible] corpus in [illegible] aliquo
[illegible] [illegible] mortale grossum
corruptibile [illegible] et obscurum
passibile et [illegible] [illegible] [illegible]
immortale subtile incorruptibile
sine [illegible] [illegible] impassibile
et agilile. Et [illegible] [illegible] aliquorum
[illegible] quia corpora [illegible] [illegible]
sine [illegible] [illegible] resurgant et fiunt #non erunt in passibilia
incorruptibilia [illegible] subtilia agilia
aut clara [illegible] [illegible] [illegible] passibilia
grossa [illegible] et obscura. [illegible] ff
[illegible] [illegible] [illegible] resurgent in de integritate
[illegible] [illegible] omnes homines integre
tam boni quam mali tam senes
quam iuvenes resurgent in
[illegible] membrorum integritate et sine
[illegible] nature et deformitate
[illegible] sine [illegible] gibbositate
[illegible] et membrorum [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tollentur in omnibus [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] apostolus
in [illegible] [illegible] mortui ij
resurgent incorrupti et in
membris integri. [illegible] [illegible] [illegible]
resurgent [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible]. Respondetur
quod quia [illegible] eternam et non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ij I
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et capilli et
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] resurgant in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Capillus de capite vestro non
peribit [illegible] [illegible] et
capilli resurgent [illegible] [illegible]

nota ad corporis decorem seu decen-
ciam et virtute nature humane
sic ergo non totum humidum
radicale neque totum humidum
seminale secundum materiam sed totum
humidum secundum speciem quia tota
figura debita et statura membrorum
resurgent sed non omnis materia
que fuit sub illa figura hominis
aut statura membrorum. Illud vero
resurgent in aliquo quamquam quod
prius et plus in ipso ad esse
secundum speciem accessit quia in quo-
vis corpore hominis fuit de nobilius
et plus participavit de humana
specie in illo resurgent sive hoc
contingat in semine sive ... in quo
2 prius fuit in illo resurget. Secundo
queritur utrum costa ade de
qua eva fuit facta resurget
in adam vel in eva. Respondetur
quod in eva quia ibi participat
nobilius esse quia in adam
non fuit de veritate nature in-
3 dividui speciei. Tercio queritur si
unus nutriretur solis carnibus
humanis queritur in quo ille
carnes comeste vel in eum
comedentibus tunc resurgant.
Respondetur quod in illo resurgent
ad eum integritatem magis
pertinet scilicet in illo in quo
plus de specie humana participa-
verunt aliter non defectum vero
supplebit aliunde quia corpora
resurgent non solum secundum ad
esse in integrum sed etiam ad esse
decorum et unum quodque resurget
in suo optimo esse ...
eum decebat et natura formabit.
4 Quarto queritur utrum carnes
humanis aut aliunde animalis
alio homine comeste in ipso

resurgant. Respondetur si fuerunt ...
in eum comedentibus tunc ...
corporis ... in integritate
nature tunc in ipso resurgent.
Aliter non. Quinto queritur an totum 4
quod fuit materialiter in membris
resurgat et redeat ad locum
suum in quo fuit. Respondetur in cor- nota
poribus considerantur duo scilicet totalitas
forma et secundum speciem et illa et in
integritas membrorum in forma 1
sua et caracteribus ac inde et hec
resurgent tota. Alia quoque 2
totalitas secundum materiam scilicet
continuitas materie que sub
forma membrorum per totum tempus
humane vite fuit. Et hec non
tota resurget quia quantum
natura requirit. Ista sequitur
materia fluit ... fluit et
non reddibit ut resurget ...
... aliqua pars que in uno
membro ... ad alterum
alteri membro eiusdem hominis de-
minuto ... illud membrum
fiet aliud secundum speciem ... non
oportet materiam cuiuslibet membri
totam redire ad locum suum
... illam materie partem
que est necessaria ad speciei existenciam
illius membri in qua fuit
materia prius et ad illud
6 reddibit. Sexto queritur an humores
resurgant. Respondetur quod humor qui
est de integritate nature humane
ille resurget aliud non. Est enim
multiplex humor in corpore vivo
in corpore humano. Nam aliquis
est superfluus quem natura abicit
ut superfluum et urina aliud
est superfluus ... in quo est
... est ad generacionem speciei ut
semen vel ad generacionem ...

in simidem pactu mitte ut
lac et ultimus tertius humor respicit
ad sui causam. Est humor in homine
qui non est superfluus licet in simili
in quo est et ille est duplex. Etiam
aliquis tertius humor habet formam
iam determinatam et in qua continetur
intra partes corporis ut puta sanguinis
et gluten et ille respicit. Alius
est humor in medio in parte cuiusdam
non superfluus qui est in via tendendi
de forma in formam scilicet de forma
humoris in formam membri et
tertius humor est non resurget
quia per formam partes corporis
in suis formis stabiliuntur ut
etiam in aliam non tendat. Et non
tertius humor qui est in actu tendendi
in aliam formam non resurget.
d no Et est ros et cambium [illegible]
[illegible] quod ponitur est secundum
quod per digestionem in [illegible]
[illegible] mittitur quedam
[illegible] digestiva et
[illegible] restauranda
qui tamen in principio [illegible]
sive per [illegible] digestionem ut
tendat in aliam formam
sicut in foraminibus [illegible] venarum
ros tunc vocatur ros / post hoc cum
cambium incipit dealbari dicitur cambium
/ post quam autem fuit dealbatus
gluten et inclusus in corporibus tunc
6. dicitur gluten. ¶ Secundo ad septimum
de resurgentium etate et quantitate scilicet de resurgentium etate et
quantitate. Dicendum est quod omnes
in eadem etate scilicet de qua fuit
Christus cum mortuus et quasi
similiter et in illa quantitate
statue [illegible] tunc quibus fuit
vel fuisset si ad eandem etatem
pervenit vel pervenisset sine im-

pedimento sive statuis et
diminuti. Et in id apostoli ad
Ephesios iiii° donec omnes occurramus
in virum perfectum in etate plenitudinis
Christi. [illegible] omnes resurgemus qo
[illegible] in [illegible] quo
[illegible] occurramus in virum
perfectum [illegible] virgines resurgent
resurgent sine ulla confusione
[illegible] aut aspectus sed
nulla fuit verecundia in [illegible]
partibus cum [illegible] non [illegible]
quia desinent [illegible] pertinet
ad [illegible] tamen
[illegible] in [illegible] quia no
[illegible] in [illegible]
resurgent [illegible] actu [illegible]
[illegible] et [illegible] quod non
Matthei xxii° in resurrectione neque
nubent neque nubentur
qui resurrecturi [illegible]
[illegible] homo consequitur
ultimam perfectionem que consistit
in perventione ad ultimum finem
id est summum bonum ibi erunt
sicut angeli dei non in vita
animali [illegible] bibentes aut 8.
generantes ¶ Secundo ad octavum scilicet
de resurgentium incorruptibilitate de resurgentium incorruptibilitate
dicendum quod omnes homines
post resurrectionem erunt incorrup- ij
tibiles [illegible] et immortales
tam mali quam boni. Primo Corinthios
xv° / oportet mortale hoc in-
duere immortalitatem [illegible] patet
quod non comedent neque bibent
quia [illegible]
[illegible] neque generare
et [illegible] quia generatio [illegible]
[illegible] per quam [illegible]
corruptibilia [illegible] conservari
[illegible] est [illegible]

~~est sicut~~ corona in celo la-
bit septa spiritualis ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ in quibus diffinit
omnibus ei sibi similiter sed post
in [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
nō animam corona / Est et conside-
randum quod fides resurreccionis est
nobis multis specialiter ad quinque
primo mitigat etiam mortem
amicorum compassionem dolorem
2o removet mortis horrorem
3o adducit bene operandi laborem
4o inducit male agendi
timorem / 5o tollit multipli-
8.1 cem errorem / De primo apostolus
ad Thessalonicenses 4o Nolumus vos
ignorare de dormientibus ut
non contristemini sicut ceteri qui
spem non habent supple resurreccionis
8.2 et alterius vite / De 2o habe-
tur Machabeorum 2o cap. 7 septem
fratres propter spem resurreccionis et legem
dei parati fuerunt mori et nos
ceteros [illegible] alios mortem
propter deum subire non debemus fugere
sed [illegible] desiderare [illegible]
De 3o ait Ieronimus in epistola
ad Fortunatum [illegible] sicut
incipit nauta [illegible] ut de nau-
fragio [illegible] de exilio
et [illegible] de [illegible] minoris
Sicut enim in hoc mundo [illegible]
quanto [illegible] sicut
d[illegible] corpore in [illegible] quanto [illegible] cognoscimus
[illegible] Cor. v et in [illegible]
minoribus quia [illegible] iam
senuit [illegible] antiquitur et
senescit [illegible] in [illegible] est
3 ut Ecclesiastes [illegible] [illegible]
[illegible] quia bona que
agimus [illegible] erunt Apoc.
d[illegible] xiiiio opera illorum sequuntur
4 1 Pet illos etc. / [illegible]
declaratur quia spes premii
in [illegible] alleviat ad bene

operandum ita timor supplicii
terret a malo facientes de sapien-
cia cap. xxvo Contra hunc in suppliciorum
eternum etc. / Quinto fides resurreccionis
tollit multiplicem errorem hominum
adversus fidem quidam erant
saduceorum qui simpliciter negabant
resurreccionem cap. xxii Si non esset
mortuorum resurreccio sic ut esset
vita post hanc vitam et essent in-
fideliores cunctis qui patiuntur
propter iusticiam ad Cor. xvo
Si tantum in hac vita in Christo
sperantes sumus miserabiliores sumus
omnibus hominibus / Secundus error
est hereticorum dicencium corpora
non resurgere et sunt isti qui
putant corporalia non esse a deo
creata / Tercius error est dicencium
hominem in alia carne resurrecturum
et animam de corpore in corpus
transire hunc errorem habuit
aliqui philosophi antiqui gentiles
ut Anaxagoras / Quartus error
est dicencium impios non resurge-
re in illud psalmi Non resurgent
impii in iudicio quod intelligendum
est quod non resurgent ad suam
exaltacionem sed dampnacionem et
confusionem quia tunc anima et
corpore cruciantur in perpetuum
inferni / Quintus error est
sarracenorum et iudeorum aliquorum
modernorum et aliquorum hereticorum
qui dicunt et credunt qui putant
homines in resurreccione comesturos
et bibituros et carnales de-
lectaciones habituros sed hoc non
est credendum erunt enim sicut
angeli dei ut dicitur cap. xxii
Sextus hereticorum dicencium spirituales
[illegible] carnes in mundis aut
corpus (aereas) volupta[illegible]
D[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] ipsi iudices [illegible] et [illegible] / i. [illegible]
q[illegible] [illegible] iudicio [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] corpore [illegible]
[illegible] impios [illegible]
[illegible] et impios

ponit Bernhardus exhortans dicens
Et vitam eternam. In hoc articulo
nulla adiectionibus sanctorum sunt
scripta de vite eterne gloria ad hunc
nisi imperfecte est expressa. Sanctus
Augustinus de simbolo libro 2°
Et facilius possumus dicere
de illa vita quid ibi non sit quam quid
ibi sit. non est ibi mors. non est
ibi lapsus. non est ibi luctus. non
est ibi infirmitas. non fames.
nulla sitis. nullus estus. nulla
corruptio. nulla indigencia. nulla
mesticia. nulla tristicia. nullus
dolor. nullus labor. nullus livor.
nulla malicia. nulla miseria. nec
ulla temptacio inimici. non
peccandi voluntas. neque delinquendi
facultas. Ibi et requies
a laboribus. pax ab hostibus.
securitas a molestiis et vigi
lancijs. ibi erunt homines sicut
angeli dei. ibi fulgebunt iusti
sicut sol in regno dei. ibi est
et vita sine morte. dies sine
nocte. certe sine sorte. sanitas
sine dolore. securitas sine timore.
tranquillitas sine labore. sciencia
sine errore. pax sine fine.
fortitudo sine debilitate. [illegible]
sine paupertate. pulcritudo sine
deformitate. sanitas sine
infirmitate. veritas sine fallacia.
caritas sine malicia. feli
citas sine miseria. [illegible]
sine angustie. honor absque
indignitate. fama cum
celebritate. amor cum sine
[illegible] et absque in[illegible].
memoria sine oblivione.
intellectus sine errore. voluntas
sine omni perturbacione et absque
deordinacione. Amicicia di

[illegible]tate. concordia cum
et gaudium sine fine.
Ibi erit deus et omnia in
omnibus. Quod de singulis dicere
que ibi erunt deficiat intellectus
non solum humanus sed angelicus
apostolo testante qui ait. Nec
oculus vidit nec auris audivit
nec in cor hominis ascendit deus
absque te que preparasti diligentibus
te. Ista [illegible] in [illegible]
[illegible] libro 4° et
Augustinus in enchiridion. Ex
consideracione que et certa sunt
que nobis promittuntur in celis
vilescunt cuncta que habentur
in terris. Terrena namque substancia superne
felicitati comparata pondus est
non subsidium. temporalis vita eterne
vite comparata mors est potius
dicenda quam vita. que languida.
vel quis intellectus capere sufficit
quanta superne civitatis sint gaudia.
choris angelorum interesse cum
beatissimis spiritibus glorie con
ditoris assistere. presentem dei vultum
cernere. incircumscriptum lumen videre.
nullo metu mortis affici. in
corrupcionis munere letari.
Sic Augustinus de[illegible] gaudia
illius vite eterne exclamans
in libro de moribus ecclesie. nec
alia via sit in quibus constituit
[illegible] est in hoc [illegible]
sed eterne hic est in commutabilis
veritas atque sapiencia. ut est
si non liceat in ea amplius
manere quam cum dici modo.
[illegible] in [illegible] amabilis cum
[illegible] vite [illegible] et
[illegible] honorum temporalium
vite [illegible] sunt
[illegible]

lapsi dicit Bernardus Si cottidie oporteret nos tormenta perferre si etiam gehennam ipsam longo tempore tolerare ut Christum in gloria possimus videre venientem et sanctorum eius [illegible] sociari non esset indignum pati omne quod triste est modo ut tanti boni tantaeque gloriae participes haberemur. Unus enim in medio sanctorum [illegible] gloriae [illegible] dicere illa ~~illa~~ vox sufficit. Effugit namque omnem sermonem atque omnem humanae intellectus excedit. Deus illius illa pulchritudo. illa dulcedo illa gloria. illa magnificentia illa maiestas. Beati eorum. Si quis optaret [illegible] pervenire ad tantam sublimitatem audi et fac breviter doctrinam quam dat beatus Augustinus super

p. 118 psalmum Beati immaculati in via dicit deus Si vis esse beatus esto in immaculatus.

B Aeterna vita est primum [illegible] gratia dei [illegible] apostolo Romanorum vi°. Gratia dei vita aeterna. Ideo est sciendum quod beatitudo est primum scilicet essentiale corporale et accidentale. Primum primum essentiale consistit in tribus dotibus animae scilicet in visione dilectione et tentione apprehensione seu fruitione. Primum autem corporale in quatuor dotibus consistit scilicet claritate subtilitate agilitate et impassibilitate. Primum vero accidentale consistit in quodam speciali gaudio et decore speciali gaudio super [illegible] quod quidem aureola nuncupatur et in [illegible] doctorum [illegible] debetur [illegible]

praedicatorum et virginitatis [illegible] et in omnibus iam dictis primus [illegible] et distinctio in maiorem et minorem [illegible] habite [illegible] et exigentiam meritorum. Circa

De primo essentiali.

primum scilicet primum essentiale est primo sciendum quod [illegible] sit vita scilicet naturae gratiae et gloriae [illegible] in qua homo beatificatur et ei primum essentiale et aliud confertur. In hoc volumus articulos [illegible] Secundo est sciendum quod beatitudo est duplex secundum Petrum de Tharantasia super iiij sententiarum dist. xlix et ibidem [illegible] thema [illegible] quae sunt scripta quae [illegible] thema Una beatitudo est increata quae beatificat nos [illegible] efficit nos realiter beatos. Alia est beatitudo creata quae est [illegible] beatificat nos formaliter et resultat ex [illegible] animae [illegible] in quo ultima [illegible] appetitus creaturae rationalis finaliter et [illegible] requiescit. Et haec beatitudo est primum essentiale [illegible] xvii° et dicit [illegible] Abraham ego sum merces tua magna nimis et consistit beatitudo in visione nuda clara et aperta essentiae divinae et trium personarum scilicet patris et filii et spiritus sancti [illegible] clare et nude videri sine visione personarum in divinis [illegible] personarum in divinis [illegible] cognosci et videri sine alia [illegible] Iohannis xiiii° Philippe qui videt me videt et patrem meum [illegible] una persona sine alia nam in essentia divina [illegible] personis divinis quia [illegible]

diuina et in personis diuinis secundum
bonitas perfecta simplicitas quam
appetitus racionalis in omnibus
appetit et in qua vltimo qui-
escit et finaliter saciatur psalmo
Dauid Saciabor cum apparuit gloria
tua ¶ Nota quod in hac primo visione
beatifica quicquid perfeccionum
fuit et fuerit primo enim tres persone
in vna essencia subiectis distincte
vno simplici intuitu et vno
conspectu actu cognoscuntur //
ita quod videlicet anima beata vno
momento aspectu cognoscit tres
personas in diuinis realiter distinctas
in proprijs sicut homo clare
videns tres homines petrum paulum et
iohannem in propria sua realiter
distinctos subiectis suis distinguens
cognoscit vnum ab alio
perfecte dicitur ita et magis clare
cognoscit anima beata patrem in
diuinis non esse filium nec spiritum sanctum
neque econuerso spiritum sanctum esse patrem
aut filium atque cognoscit patrem
et filium et spiritum sanctum esse
vnam essenciam vnam bonitatem
summam vnam maiestatem et
omnipotenciam // 2° ista visio
beatifica qua deus videtur clare et
nude ab anima beata dicitur visio
facialis in scriptura Gen. 32° dicit
Jacob vidi deum facie ad
faciem et salua facta est anima
mea et Exod. 33° dixit
Moyses domine ostende michi
faciem tuam et dominus videbis
ostendam tibi omne bonum et
prima Cor. 13° dicitur nunc videmus
per speculum et in enigmate
tunc autem facie ad faciem

¶ 3° quia summa bonitas ab
anima beata clare videtur et aperte
videtur et cognoscitur ideo perfecte
diligitur et amore amplexibus
apprehenditur et fortiter stringitur
et in huiusmodi apprehensione saciatur
dei et omnis delicias gustat
et ideo ineffabiliter delectatur et de-
lectando maxime iocundatur
et sic summo bono delectabiliter
perfruitur et quod hec appareat quod in
illa beata visione cognicio
sit assecucionis origo et assecucio
cognicionis perfeccio sic beatitudo
consistit in actu intellectus
originaliter et in essencia in
actu vero voluntatis completiue
et perfecte aliquorum aliter dicunt beatitudo
principaliter consistit in actu voluntatis
in actu vero intellectus minus
principaliter ¶ 4° ad perfectam beatificam
visionem anima simplici lumine
sustollitur et munitur scilicet
lumine glorie creato quo disponitur
ad videndum lumen in lumine
¶ iuxta illud psalmi et in lumine
tuo videbimus lumen et lumine
increato in summo quod deus est
qui essencie animam eleuat
supra se ad videndum se in lucem
inaccessibilem sicut scriptum
est prima ad Thimotheum vj°
qui lucem habitat inaccessi-
bilem ¶ et quia lux illa in-
creata que videtur ab anima
beata liberaliter se obicit et ostendit
et ideo quibus eque dispositus
est ad videndum illam lucem
igitur non omnes beati eque
clare vident neque equaliter

de isto summo bono participant
neque equaliter gaudent. Sed unus
clarius alio videt et unus
plus alio gaudet. Unde qui de isto
summo bono plus participat et
ipsum clarius videt. Unde apostolus
inquit: Stella differt a stella
in claritate. Prima Cor. xv°.
Secundo in presentia divine essentie
visione anima beata non potest
perfici sed posset perfici in cog-
nitorum multitudine rerum singularium
quia sicut possunt perfici in visione
divine essentie tantum etc. posset
perfici in visione divine essentie
tantum etc. posset perfici in eternali
beatitudine et hoc non potest esse
sed potest perfici in cognitorum
multitudine vel etiam quia dotes
speciem vestitionem non diversam et
non potest plura videre in se patrum
quam fecit unus et potest hic unum
videre quod alter non videt. Tertio
Sanctificatus est secundo quod ad
vitam eternam seu beatitudinem
que anime beate tamen in indiciam
finalem tantum quedam dona
propria ad unionem cum anima
disponentia conferuntur et illa
dotes appellantur. Sed tamen quia
dos quedam anime vel corporis
ornatus ad unionem sunt dis-
ponentes et in eterna beatitudine
fruentes perfruentur sicut et
proprie dotes dicuntur ad similitudinem
dotis corporalis in matrimonio
corporali. Quod sicut ibi dos
proprie dicitur donum quod sponse per
sponsum a dote sponse perfruitur
ad onus matrimonii quod in
domum sponsi introducitur
hoc quidem datur sponse in

preparationem cum qua traditur sponso
ad desponsationem sed usque traditur
tamen dos tamen sponso cum sponsa
traducitur et cum eius traditione
permittatur. Sic in matrimonio spirituali
ipsi et ecclesie Christo contracte que
est per ecclesie aliquam dona dantur
ecclesie in spiritu et de sponso ad
desponsationem et hec tamen sit quod
talia in domum sponsi traducuntur
cum eius traditione talia dona
sunt premissa et ideo nunc illa
dona dotes appellantur. Unde dos
proprie appellatur et eo quod donum
sponse in sua traditione datum
sed domum illud proprium et regno
fine et sustentari debet. Preterea
de dona dicuntur pertinentia et
nos dotem. Alii vero solitudine
non quemque dona que anime in
sua in traditione maxime seu
refusione dantur dotes appellantur
sed dona propria per que ad actionem
vite glorie disponuntur. Horum tamen
quedam sunt ex parte anime quibus
deo tamen proprie vite sue cor-
iungitur. Quedam sunt ex parte corporis
quibus ipsum corporibus anime tamen
proprio vite sue perfecte subditur
ne proprium anime actum glorie
retardet. Ex parte tamen anime tria
requiruntur scilicet dei visio que succedit
fidei et plena dilectio que
succedit caritati et comprehensio
in qua sicut tenendo finem apprehensio
que succedit spei et hec tria dotes
comprehensionem appellantur comprehensio
et que sunt finales dotes. Primo
dos scilicet dei visio potest approximare ex
tribus et ad voluntatem et ad questionem
Ex parte vero corporis dotes ut sit
perfecte subiectum anime ne

·de·

eam impediat in operibus glorie
eorum requiruntur. quorum duo conveniunt
ad speciem duo requiruntur et alia duo
ad motum. // Duo ad speciem duo
requiruntur. unum ut corpus sit
facile receptibile passionum nobi
lium et specialiter spiritualium sensibilium et
ad hoc disponit claritas. aliud ut
non sit receptibile passionum igno
bilium et ad hoc disponit impassibi
litas. quo ad motum in quantum corpus
in serviendo motus ipsius anime
duo requiruntur. unum est ut sua
tarditate vel gravi inclinatione
non resistat aliquomodo suo motori
et ad hoc disponit agilitas. aliud
est ut alia corpora penitus inveniat
contingit et non resistant. ad quod dispon(it)
subtilitas. Dicitur autem quod anime pre
cipua sunt dotes que ad actum
vite glorie disponunt. anima enim
in unione carnali vel dotem
dant. ab amicis sponsi aliqua dona
assponsa vel ab amicis quod dantur
assponsa sponse a sponso quando ipse
impartiat sponsa que dantur
ab amicis dicuntur parafernalia sic
in unione spirituali vel prima
spetiem dotes sit aliqua dona
assponso ipse impartiat et hoc
et gaudium quod anima habet de presentia
sponsi et sponse et hoc et gaudium
quod anima habet ex societate superiorum
civium et congratulatione sanctorum illorum.
Notandum est quod licet dotes anime sit
dispositio eternali non tamen sunt
ipsa beatitudo seu vita eterna. Secundo
sciendum est quia beatitudo est perfecta
operatio qua anima deo coniungitur
sed dotes anime dicuntur habitus vel dispositiones
ipsius anime quecumque qualitates
que ordinant animam ad huiusmodi
operationem perfectam et ut sic dotes

magis ordinantur ad beatitudinem
quod sunt partes beatitudinis. Sciendum
beatitudo non ordinatur. ad cognitionem
ipsius et anime sed est ipsa coniunctio anime
cum deo per operationem perfectam qua
deus clare videtur. perfecte diligitur
secure tenetur. et eo delectabilissime
fruitur. dotes autem anime sunt quedam
dona ad huiusmodi coniunctionem dei
et anime dispositiva igitur non sunt
ipsa beatitudo et ergo visio sic accipitur
prout videndi divinam essentiam
huius clare et perfecte tunc non est
dos sed ipsa beatitudo ergo visio sic
accipitur. prout autem visio est dos tunc
accipitur pro gratia glorie clare
qua anima divinitus illustratur
ad videndum deum in medietate
.i. absque medio distante .i.
faciens distanciam vel mediacionem
inter rem visam et videntem
et sine medio assimilationis
ibi enim tollitur speculum et enigma
enigma per quod nunc deus videtur
in presenti vita et est visio clara
enim credibilium nunc credendorum
in fide catholica et hec illa est
qua in dotibus super illos pre
ceteris eminenter sic eadem
in illis dicitur fidei nostri cognitio
enigmatice quod habemus in via
in his que fidei sunt succedit
in patria clara visio et videntes
cognitio. Sciendum hic primo quod supra dictum est
quod anima beata in eterna patria
videat et cognoscat clare
divinam essentiam et trinitatem personarum
et alia multa et proprietates distinc
tionis differentiam cognoscit
et clare corporis Christi in sacramento
eucharistie essentiam et alia
similia nunc fide credita. Secundum

hic est quod anima beata licet deum videat
sine medio disponente licet et sine
lumine diffuente et obnubilante
ipsum tamen non videt sine medio
disponente licet et sine lumine glorie
ipsum elevante ut est supra dictum /
Secunda dos que dicitur dilectio et fruicio
quod duplex est dicta inter dilectionem dotem
anime et virtutem quia dilectio
que dilectio prout est virtus est
habitus anime prout respicit statum
vie in statu glorie dilectio autem
prout est dos significatur hic in
dilectione quod supra immediate dicitur
in sponse introductione / ¶ Alia
est dicta per eos (?) alias nam licet
utriusque deus sit obiectum non
tamen sub eodem quia deus secundum deus in
quantum est summa bonitas est ob-
iectum dilectionis prout est virtus
obiectum autem dilectionis prout est
dos est deus in quantum est [illegible]
in anima supremum (?) quia dilectio que
ut est dos ponit amatum ad
rem amatam colligantiam /
Tercia dos est in beatis fruicio
et potest dici species (?) contingentiam (?)
et hec dos absolute dicitur comprehensio
prout comprehendere idem est quod attingere
et absolute dicitur fruicio prout fruicio
capitur pro presentia in visione nostra
comprehensio ¶ Hic primo queritur
utrum essentia divina possit videri
oculo corporali ¶ Respondetur quod non potest
videri oculo corporali sicut visibile
per se sed bene ut visibile per accidens
sicut filius ¶ Johannis non videtur
oculo corporali per se sed per accidens
quia non videtur sub illa ratione
qua dicitur filius ¶ Johannis sed sub ratione
qua est coloratus et
sic est videri per accidens ¶ Sic deus
videbitur in creaturis suis propriis

in corporibus glorificatis in quibus
apparebit effectus divine maiestatis
et tamen gloria quia est sic apparebit
manente essentia divina et sic amplius
apparebit in gloria magne excel-
lentia quam habebit corpus domini nostri
Jhesu Christi et sic est deus videbitur oculo
corporali per accidens / et ita accipitur
secundum illud Job xix quem visurus
sum ego ipse et oculi mei conspecturi
sunt si intelligatur de visione corporali
Secundo queritur an anima beata in videndo
deum habeat dilectionem spiritualem et
non corporalem ¶ Tercio queritur
an omnes beati equaliter deum
videant equaliter diligant et
gaudeant ¶ Respondetur quod non quia
non sunt equaliter dispositi et capaces
ad videndum et ad diligendum et
gaudendum ¶ Quarto queritur an dotes
sint in Christo ¶ Respondetur quod dotes secundum
rationem dotis non sunt in Christo quia
sponsus est et non sponsa cui
proprie assignantur dotes / dotes tamen
secundum id quod dotes sunt secundum rem
sunt in Christo scilicet visio clara
dilectio perfecta fruicio delectabilissima
fuit in eius anima / et in eius
corpore fuerunt claritas impassibi-
litas agilitas et subtilitas ¶ Quinto
queritur an in angelis sanctis sint
dotes ¶ Respondetur angeli proprie non habent
dotes secundum rationem dotis quia non
sunt eiusdem nature secundum speciem cum
Christo sponso habent tamen ea omnia
que dotibus conveniunt ¶ De secundo
accidentali premio (?) quod est premium (?)
[illegible] et consistit in gloria corporis
que [illegible] que ex [illegible]
anima beata per [illegible] tendit in
[illegible] quia [illegible] corpus
glorificatum sit spiritui conforme
et totaliter subiectum [illegible]
[illegible] et [illegible] regione

boni et ut hanc habeat ydoneitatem
corpus eius habet quadruplicem dotem
scilicet claritatem inpassibilitatem
agilitatem et subtilitatem que
in introductione vero causantur
deus corpus ante alligabit
et naturali ac mutuo appetitu
corpus et animam in unitatem com-
pulit. Instanti quoque [illegible]
deus fecit ut anima gubernacionem
corporis in tantum et secundum cor-
poralibus naturam decoret. Secundo re-
tribucio non patitur quod anima sit
plene beata nisi restituatur ei corpus
adeo resumendo sit in inclinacionem
naturalem in perfectum desiderium quod
non sustinet quod restituatur corpus
spiritui beato nisi perfecte ei con-
forme et subiectum sit. Cum
sit corpus spiritui conformatum, cum
ergo spiritus in visione lucis eterne
sit clarificatus ideo in corpore
resumpto debet in corpus clari-
tas lucis per maximam redundanciam
et quia spiritus visione eterne
fruens est omnino inpassibilis
ideo in resumpcione corporis debet
apparere in corpore inpassibilitas
omnino tamen absumens quod ab eo
redundat. Et quia spiritus beatus
[illegible] spiritus est summe
spiritualis conformis ideo spiritus debet
in corpore [illegible] subtilitatem
et spiritualitatem habere quia vero
corpus omnibus spiritui est [illegible]
ad tendendum in deum ideo in cor-
pore glorioso debet summa agilitas
reperiri. Respondeo quod sic ut dicit
magister henricus de gandavo
in quolibet quodlibeto [illegible]
[illegible] quod dos corporis glorificati
sit quedam dispositio et corpori
in se [illegible] glorie anime vel

redundancia que tollit dispositionem
defectivam ut puta obscuritatem
passibilitatem tarditatem vel
grossiciem contra quam totam
corporis scilicet claritatem et [illegible]
quod dicunt aliqui dicere claritatem
aut quia primum et sic causa
dicitur claritas aut quia secundum
[illegible] dicitur claritas corporis
aut glorificatum propter utrumque et
claritas quia et primum et secundum. primo
Primum duo sunt que nunc ante
obscuritatem in corpore humano
videlicet materie in puritate
et [illegible] tollet
utrumque et ideo corpus et [illegible]
fit quamvis corpus gloriosum
possit videri ab oculo non glori-
ficato dicitur quod sic et [illegible]
plus quam [illegible] colore
vel subiecte glorificacionis data
fit si anima beata [illegible] de 2a
dote scilicet inpassibilitate est
sciendum quod inpassibilitas fit
aliqua dispositio [illegible] corpori
glorificato in se [illegible]
glorie anime in corpus que dispositionem
defectivam tollit scilicet passibilitatem
et sic inpassibilitas corporis
glorificati non resultabit quod nec
[illegible] corporis celestis
ut quidam dixerunt quia
[illegible] celesti [illegible] in
[illegible] corporum in [illegible]
sed inpassibilitas resultabit
[illegible] anime beate patent
corpus suum continet ita
ut contra morem quo anima
continet et perficit [illegible]
agente valeat [illegible]
Secundum anima beata corpus sibi
dominio quodam nec operatur
passionem corruptivam et penitus

corpori pati passionem salvativam que est receptio qualitatis et perfectiva ipsius corporis sicut sunt receptiones specierum sensibilium corporum cum sensus recipiunt species sensibiles intus recipiendo. Differentia est inter impassibilitatem sanctorum et ade in statu innocentie et puerorum in limbo et sic baptizatorum decedentium quia impassibilitas sanctorum erit non posse pati sed impassibilitas ade in statu innocentie fuit posse non pati. Impassibilitas vero puerorum in limbo est nichil pati et hoc non est ex potentia resistendi lesioni ex parte quod non habent sed ex ordinatione divina que non permittet aliquid eis adhiberi per quod possit ledi. Ex quo patet quod si tales pueri per impossibile ponerentur in ignem lederentur alios inquit quod conservarentur custodia divina. Et causa de corporibus glorificatis que si etiam ponerentur in camino non sentirent combustionis aliquam lesionem. Hic queritur utrum in passibilitas sit equalis in omnibus sanctis. Dicendum quod impassibilitas potest dupliciter considerari uno modo ut est in suam causam sic in se consideratur et sic non suscipit magis et minus sed est equalis in omnibus sanctis quia est sicut privatio negationem vel privationem passionis in statu. Si autem consideretur secundum causam suam sic est in uno maior quam in alio nam dominium anime super corpus est causa impassibilitatis et dominium est ex gloria divina et ea propter quod anima fruitur deo est maior ea in passibilitate.

Secunda dos corporis que dicitur subtilitas est donum quo conformabitur ex dominio anime glorificate super corpus ratione cuius corpus glorificatum subtile dicitur. Et sicut enim secundum aliud subtile dicitur uno modo propter sui designatione et compositione. Dicitur subtile subintrando et dividendo partes eius sicut corpus subtile penetrat corpus ~~glorificatum~~ grossum. Alio modo dicitur subtile assimilando se alii non dividendo partes corporis in quo intrat sicut spiritus subtilitate qua penetrat corpus. Subtilitas corporum glorificatorum et spiritualis ad modum spiritus quia corpora glorificata erunt spiritualia ut dicit apostolus super illud apostoli prima ad corinthios xv. Seminatur corpus animale surget corpus spirituale. Et corpora sanctorum non erunt subtilia per spiritum. Ad hoc dixerunt quidam episcopus Constantinopolis qui ponebat corpora nostra in resurrectione verti in subtilia quam Gregorius reprobat contra Eutychium si mortalium ... dicens hoc non posse stare quia dominus post resurrectionem habuit corpus palpabile ut patet Luce ultimo. Ex quo patet quod ... est et subtile et sic est ut sunt subtilius aere non tamen palpabile quia aer licet sit tangibilis tamen non est palpabilis. Ergo ... corpus glorificatum est subtile per essentiam.

Queritur an corpus glorificatum ratione subtilitatis sue possit esse in eodem loco ~~virtute glorificationis sue~~ cum alio corpore. Dicendum secundum s. Thomam quod unum corpus glorificatum cum alio non glorioso vel etiam glorioso non potest esse in eodem loco virtute glorificationis sue sed divina virtute sicut dominus. Sancti ... sanabat infirmos non quidem virtute naturali sed faciebat virtute divina ut

spirituale
potest

ad condensacionem fieri ita faciet virtus divina ut corpus glorificatum possit esse simul cum alio corpore absque eius condensacione / Alii tamen dicunt quod corpus glorificatum possit esse simul in eodem loco cum corpore non glorificato virtute sue glorificacionis quia Iohannes Damascenus libro 4o in gressum christi ianuis clausis ad discipulos adscribit doti glorificacionis et ita conceditur corpus glorificatum posse esse simul cum non glorificato sine novo miraculo per dotem subtilitatis et hoc fiet non diminuendo partes corporis non glorificati sed solum submittendo manente distinccione utriusque dimensionis / Duo autem corpora sive glorificata sive duo non glorificata non possunt esse simul in eodem loco nisi per penetrare sine novo miraculo et divina virtute hoc probatur sic quamvis corporum vero quibus omnium est quia dimensiones corporum quorumcumque non valent naturali virtute se penetrare / Corpora glorificatorum est in spacio nec possunt esse in eodem loco quia ut sit in uno corpore esset potencia in modo partes alterius corporis glorificati et illo alio non esset potencia resistendi et hoc est in quolibet quia cum naturam competit utrique corpori ut resistat utrique alteri corpori proprium dimensionem volenti quod non possit esse cum eo simul in eodem loco / Quam tamen autem potest fieri divina virtute contingere duo corpora ut sit in eodem corpore in eodem loco et sic non resistit invicem ita corpus glorificatum cum non sit est palpabile et hoc habet communis scilicet qualitatibus tangibilibus et consequens quod resistit tangenti nec

perpetuatur / contrarietates non tangibiles sunt caliditas frigiditas humiditas et siccitas que sunt nate in invicem agere tactus sed in quantum corpus glorificatum est omnino subiectum spiritui in potestate spiritus corpus regitur ut cum dictas qualitates in invicem tactum ut non in invicem et sic competit ei corpus naturalis virtute ut cum non vult non palpetur a corpore glorificato cum vult palpetur et ideo dicit Gregorius in omelia quod dominus post resurrectionem palpandum carnem prebuit quam clausis ianuis introduxit ut ostenderet post resurrectionem corpus suum esse eiusdem nature et alterius glorie / Quarta dos corporis glorificati est agilitas que consistit in perfecto dominio anime super corpus quia dicit Augustinus quod ubicumque volet anima ibi protinus et corpus erit tamen ad omnem distanciam loci seu porrectus sicut sursum et deorsum ante et retro ad dextrum et sinistrum patet corpus suum nunc sine fatigacione Ysaie xl° Current et non laborabunt volabunt et non deficient / In presenti autem vita corpora non moventur sine fatigacione et sunt tarda in motu suo contra inclinacionem naturalem elementi dominantis in eis corpore contra voluntatem que non elementi movetur ad dominacionem locum non subditur corpore anime voluntati sed in futuro corpora cum agilia perfecta subiecte nature submisso voluntati et hec corpus glorificatum virtute glorificacionis

sine poterit moueri absque difficultate
est ergo quod aliquando mouetur modo
prohibiri sine voluntatem non ad
aliquam indigenciam premonitum
supplendam sed ad sue virtutis
ostensionem ut corporis ipsius refractur
diuersorum pulcritudine creaturarum
in quibus dei sapiencia eminet re-
lucebit. Consensus eorum non potest esse
nisi ita certum quod eius magis
alacriter possunt sentire corpora
gloriosa quam non gloriosa ut dicit
beatus thomas / Hic queritur an
corpus gloriosum possit moueri
in instanti / Dicitur quod non sed potest
bene moueri in tempore imperceptibili
tamen sicut anima beatorum
habebit corpus obediens ita habebit
et agilitatem sic in quod voluntas
sanctorum erit omnino quieta eorum
et voluntas eorum numquam appetit
quod non debet sed voluntas anime
beatorum volet racionabiliter mo-
ueri corpus suum citius quam aliquando
anime in vita et anima quiescens
quandoque non volet corpus suum tarde
moueri sed aliquando magis velociter
et sic in omnibus conformabitur
Ideo quod dicit Augustinus quod ubi volet
spiritus statim erit et corpus
¶ Ad non addendum quod dicit premium
accidentale et consistit aureola
scilicet virginum doctorum et predicatorum
Aureola sic describitur. Aureola
est accidentale premium sed privi-
legiatum auree superadditum
privilegiate victorie correspondens
et debetur operibus perfectionis quibus
homo maxime Christo conformatur
in victoriam perfectam sed quomodo
declaratum est facit quod sic
dicitur. Est premium essenciale sine
quo non esset beatus ut est clara
visio diuine essencie sicut hic dicitur

Est premium accidentale homini sine
quo homo non est homo sicut est
anima vel corpus / Sed premium
accidentale dicitur quod essenciali super-
additur et sine quo homo posset
esse essencialiter beatus sicut est doctor
augmentatis que multi sancti
non habent ¶ Secundo notandum quod tres sunt
pugne scilicet contra mundum contra carnem et
contra diabolum contra quas omnis homo
innititur in quibus tres aureole
sumuntur et debentur / Primus qui
obtinet in perfecta victoriam perfectam
impugnacionis mundi ista victoria
est perfecta que resistitur in per-
secucionibus usque ad mortem pro Christo
¶ In pugna contra carnem victoriam
illam obtinet potissimum qui
a delectacionibus venereis que sunt
precipue in hoc genere omnino perpetuo
abstinet et isti virginum debetur
aureola secunda / In pugna qua contra
diabolum pugnamus illa victoria
est perfecta et privilegiata cum
aliquis hostem non solum a se sed
et a cordibus aliorum removet
quod fit per doctrinam et predicacionem
et isti doctoribus et predicatoribus
tercia aureola et sic habemus tres
victorias privilegiatas martirum
virginum quibus correspondent tres
aureole id est tria accidentalia premia prima
privilegiata ¶ Tercio notandum quod
per auream intelligitur premium essenciale
et gaudium eius scilicet sicut ergo
ex gaudio essenciali premii re-
dundat in corpus quidam decor
qui est gloria corporis ita ex
gaudio aureole resultat aliquis
decor in corpore et ut sic
aureola premium est gaudium spirituale
in mente de operibus perfecte peractis
et privilegiatis sed per quandam

recommendationem refulget in carne
aureola et sic patet quod sit premium aureo
superadditum. Tertio quia (merita) debetur
in exceptione aureole et debetur operibus
perfectionis quibus homo maxime
Christo conformatur. Tria enim sunt in
quibus passionem ante sustinuit
scilicet virgo in se virginitatem in
corpore proprie servavit, et fuit doctor
quia veritatem quam a patre accepit
mundo manifestavit, item quod pro
veritatem patitur ipso usque ad
mortem [illegible] [illegible]
[illegible] vicit [illegible] ut per
[illegible] non solum [illegible] sed ab
aliis [illegible] hostem sic per
maxime conformatur quia victoriam
perfectam. Quarto non quod differentia est inter
palma
auream et aureolam et fructus.
Aurea ut dictum est premium essen-
tiale quod consistit in patria [illegible] et
[illegible] efficitur particeps divine
et quod [illegible] regie potestatis [illegible]
[illegible] regia dignitate debetur
aurea i. aurea corona. Aureo-
la est diminutivum ab aurea et
est idem quod quasi corona super
auream i. premium accidentale
essentiali superadditum et coronis
ut dictum est operi excellenti et
privilegiate victorie scilicet
martirio virginitati et predicationi.
Palma vero est premium accidentale
quod ut [illegible] [illegible] operi
aut victorie debetur [illegible] voluntati
[illegible] premium [illegible] martirii
obtinuit eo quod martirio desiderat
licet martirium non sustinuit sed
[illegible] de ipso [illegible] anima
quam et si gladius persecutoris
non abstulit palmam tamen
martirii non amisit. Licet palma
non debetur sicut aurea ut aureola

fructus est quoddam premium debetur
homini qui ex carnali vita
in spiritualem transit ex sua [illegible]
et ideo illi virtuti proprie fructus
[illegible] que tamen proprie
[illegible] subiectam [illegible]
[illegible] gaudet quia homo
se continet a delectationibus [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] proprie [illegible]
[illegible] ut in actu car-
nali [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible]
[illegible] ut in illa delectatione
possibile aliquid [illegible] ut
[illegible] [illegible]
continentie magis non debetur illud
premium quod fructus quam alii
[illegible] [illegible]
et in [illegible] [illegible]
[illegible] que in ipso [illegible]
prima [illegible] et [illegible]
[illegible] aurea [illegible] debetur
[illegible] [illegible] aureola
[illegible] quod est quoddam perfectionis
operis [illegible] victorie
excellentis fructus vero [illegible]
perseverantiam homo [illegible]
spiritualem transit a carnalitate
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gradus [illegible]
scilicet continentia coniugalis vidua-
lis et virginalis ita triplex
est fructus scilicet tricesimus sexagesimus
et centesimus ut [illegible] in glo.
[illegible] [illegible] in [illegible]
est spiritualitas [illegible] [illegible]
super delectatione [illegible]
Spiritualitas [illegible] in hoc consistit
quod [illegible] [illegible] in carnibus de-
lectatione non [illegible] [illegible]
sit quod aliquis delectationibus car-
nis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] spiritualitas

spiritualitas et continua conversatio
cui redditur fructus centesimus spiritua-
litas vero superhabundans est corpora-
lis quando abstinendo a delectationibus
carnis propter sufficientiam animo se
abstinet et hec convenit duobus statibus
vel respectu duorum temporum preteriti videlicet
et futuri et hec est spiritualis spiritu-
alitas virginum cui redditur fructus
centesimus Sed vel in aliquo tempore
scilicet presentis et futuri et hec est spi-
ritualitas seu continentia viduarum
cui redditur fructus sexagesimus
8 Est etiam hoc sciendum et illi qui in
matrimonio aut viduitate in-
stanter vivunt usque ad finem
vite sue et tunc peniteant de
illis non debetur hic premium ipsorum
fructus sed premium pro tunc non con-
tinuale neque virginibus neque
viduis debetur fructus aut
aureola que competit ambobus
in fine vite sue quando habent
Sic patet quod sola victoria non debetur
cum aureola nisi victoriam
finaliter gratia speciali obtinuit
et delectationem [illegible] non
coronam [illegible] propter Christum
Est tunc quidam dolor et delec-
tatio [illegible] quidam
dolor et [illegible] in corpore
et tremendum in mente quem
sunt propositi morti exposuerunt
et quidam dolor et virginibus
in corpore [illegible] in tormentis
sustinuerunt dolor quo in cor-
pore vel proximo simul cum gaudio
delectatione qui reddit [illegible]
victorie hec aureola non
solum gaudium delectatione [illegible]
dicitur aureola quia omnes
gaudebunt de aureola et de-
lectatione non in [illegible] omnes

habent aureolam propter solum inter
virgines et doctores / Sic patet
quod cum ille sit unus qui propter
fidem Christi [illegible] in carcerat-
in aquis mergitur aut aliqua
alia patitur propter que statim morit-
ur aliquanto tempore post hic clarebit
Quando ut dicitur quod mors violenter
illata et propter Christum suscepta facit
martirem sive cito mors cito
sive tarde sequatur Sed non ex
illis illata et propter Christum suscepta
mors veniat / Et ideo aliqui
sunt martires qui longo car-
ceris squalore vel nimia
fame aut frigore sunt in
tempore aut in aquis propter fidem
submersi aut aquis frigore famis
siti consumpti et sunt sic tamen
quia post hec non statim sed postea
sunt mortui quia quasi [illegible]
afflictio propter Christum illata fuit sed
post hec mors sequatur sic mors
martirem efficitur et aureolam meretur
Si autem ex illata afflictione
mors non fuit secuta aut
usque ad mortem non fuit con-
tinuata non propter hoc quis efficitur
martir ut patet de beato Silvestro
papa qui aliquas aliquas passiones
diu ante mortem sustinuit
et postea in pace quievit ideo
non inter martires sed confessores reputatus
Nota quod multis modis aliquis
propter Christum martir / pro iustitia ut
Abel / pro lege ut Machabei / pro
salute propria ut [illegible] pro [illegible]
ut Stephanus / pro Christo ut in-
nocentes / pro libertate ecclesie ut
Thomas Cantuariensis episcopus
pro castitate vite ut Johannes
[illegible] et peregrinatione

90

pti ut Johannes baptista / Tertio
queritur cum virgo pugna sint
mart(yrium) et doct(rina) aureolam mereatur
Dicendum quod non comprehendit loquendo
quia non pertulit mortem propter
xpm passiones ab intrinseco illatas
et ideo non comprehendit dicitur martir
sustinuit interiores dolores
contantis passionibus vehementes
propter quos dicitur habuisse quandam
similitudinem et sic modo loquitur
B(ernardus) quidam in sermone de eius virginis
assumptione sic inquit. Recte
dixerim dei genitricem virginem et martirem
fuit quamvis in pace vitam
finierit cum et alium dixerit Luce
Tuam ipsius animam pertransibit
gladius scilicet in morte filii / Sexto
queritur an xpo aureola debeatur
virginum congrua aut doctorum
Dicendum quod non quia aureola est
diminutive [illegible] de ergo illis solis
competit qui sunt participationem
perfecte victorie et in imitationem
illius in quo perfecte victorie
plena ratio consistit et omnium
cum xpo in regnat ut habetur
victorie principalis et plena
ro(?) primam victoriam omnes
victores consistunt et omnes
aureole augmentantur et in
illud Apocalypsis in Qui vicerit
faciam illum sedere in throno
meo sicut ego vici et sedeo
in throno patris mei et super
Johannis xvi Confidite ego vici
mundum Apocalypsis v Vicit leo
de tribu iuda ergo patet non fit
ronem aureole secundum aliquem
collocationem cum aureola quia
aureola ex aliquo diminutive
dicitur significat quandam perfectionis

participationem ab alio in quo
significat plenarie vel excellenter
et sic ad quandam imitationem
pertinet et ideo ut sit in xpo
non in excellenti in quo est omnis
perfectionis plenitudo / Septimo
queritur an angelis debeatur
aliqua aureola / Dicendum
quod non quia aureola non debetur
dum qui proprium non competit
ut debetur pugne sive victorie
de pugna et illud ad Thimo-
theum ii Nullus coronabitur
nisi qui legittime certaverit
Angeli autem ut corpus sunt
ut pugnam in qua aliquem perfecte
aut difficultatem igitur non
sunt aureolarum / Quarto aureola
virginitatis est facienda / Quod
illis possit competere debetur aureola
hic queritur qui sunt corruptionem
virginitatem reparare studenti
quis sic corruptam aliquem sunt
interruptionem integre tamen
carnis manente dicendum in
sine virtute tale corruptionem in
bona quia virginitas mentis
reparari potest non autem carnis
virginitas quia ad hoc quod ex
prius voluptatem veneream
fiat non est possibile non enim potest deus
facere ut ea que facta sunt
non sint facta / Possit tamen
miraculose reparari in integri-
tatem medelam virginitatis
amissione corrupti / Et quia
virginitatis aureola non
correspondet nisi virgini
quid est dictum et virginitas
non est virtus sive quod
etiam in corporis mentis
et corporis cadit sublatam u.u.

vii Angorum simpozis et con-
cupiscentia. Et virginitas est in
carne corruptibili in corruptionis
ipetua mediante / Vnde concedit
S. Ambrosius lib. de virginitate
dicens Laude est virginitas insi
corporis contagionis integritas /
ij Ex quibus patet quod virginitas est
integritas carnis abstinentis in
corruptionem mentis ~~integritas carnis~~
Ita autem et hic integritas carnis
in corruptione mentis nam si gladio
vel fuste locus pudoris tollitur
non plus lesa est virginitas in
isto medio quam si pes vel manus
leditur. Sic autem in corruptione mentis
sit cum mens est libera abstinens et
n. completa delectatione concupiscentie
ex voluntate operante vel consenciente
vel non dissenciente vel in quantum potest
renitente Vd singula verba eius
dicta Dico completa delectatione
signans illam delectationem que
est operis in tanta voluptate
in quanta est coitus / Et dixi
concupiscentie ad differentiam pur-
gationis nature sicut enim natura
purgat superfluum per alios poros
manifestos et occultos ita et
purgat pollutionem pudoris tam
no in viro quam in femina Vnde
est secundum 2m albertum in
lib. de animalibus quod sex sunt humores
qui fluunt de genitalibus
membris / scilicet semen urina et
humor / stillis semini qui est medius
inter semen et urinam et
distillat in fine in viro propter
solum tactum mulieris vel
appetitum femine et ita in muliere
propter appetitum vel tactum viri
et alius fluit ille humor propter
auditum auditu aliquorum verborum
actum vel aliorum per quae ...

Primum sensit non violatur
virginitas sed per sextum repolucionem
quia illa supplet locum coitus
et complet omnis delectationem Dixi
est ex voluntate quia quis
cogitat de coitu et similibus
pudibilibus et aliis ad concupiscentiam
pertinentibus cum intentione et studio
continendi offerendi concupiscentie et
delectandi in illa Et inde si illam
cogitationem sequitur distillatio
seminis humoris et per sextum coitus delectatio
tunc corporis corrumpit et virginitas
violat. Sic autem in virginitatis
violationem corporis corrumpi corruptione
enim non passionis et hic fit ex
lapsione venerum et viarum per
quas completur voluptas cogitur
Dixi est ex voluntate operante et
autem voluntas operans in hiis
que digito vel manu et ligno
vel quocunque alio admoto prius vel
que tangit vel corrumpit nervos
inductos in membris genitalibus
quorum sunt sensibilitas / pollutionem cum
delectatione facit vel operatur Dixi
in voluntate consenciente / Est
autem tunc consenciens qui non plene
dissentit vel in quantum potest renititur
quod ad delectationem sequitur incitat
sive hoc fiat per se sive per aliam
sive ad dilectum corporis ut in
sodomia sive adulterium corporis
cuiusdam sponte in coitu naturali
sive adulterium ... ut in coitu
mulieris / In hiis omnibus amittit
virginitas Dixi est non dissen-
ciente cum voluntas Sic tunc non
dissentiens qui non declinat vel
quod distillat fluere malum meritas
seminis resolutionem et Dixi ultra
vel non in quantum potest renitente Sic
autem voluntas non renitens
in quantum potest si non stabili conse-
quentia potest talis ... renititur

corpe ut sedem pollucionis &
lacionem operacione. Ideo omnem vi
olenciam passe ut virtute virginitas
neque signaculum amiserunt. P
i thibus virginibus seu mulieribus
i corruptio corporis est eis sine pa
ssione et non reatus in digitalibus
sed et bea sancta scripture. Et ut
in contrarium viciosus castitas ha
i abominacione in quid sit e hoc
intelligendum quod femina pudice aut
alia virtute violenciam passa
displicentem habeat aureolam. Quod quia
dux reptabit pniciem ut
virginitate custodita in tali
opressione. Aliud quod in quinta sine
qo. violencia qua e passa. Secundo
si postea conciperet ipsa similis
matri dei esset quia mater et
virgo propter virginitatem non
amisit. Tercio quod esset similis
matri sed dei ipsi quia ipsa
in virgine beatissima permansit
cum integritate mentis et integritas
carnis ut ipsa concepit. Non
sed spiritu sancto adhuc si tales
violenter opressa cum conceptione
supra oppressas opprimeret
virgo tunc posset reclamare sanctis
ecclesie cum opposicionem. Et hoc
Corrupte in quibus per violenciam
re non auderent sancti virginibus
coequare. Alius quod passa
sciam si sancte nulla consensio
et habet in celo virginitas
aureolam ut ille corrupte
per violenciam est corrupta decore
corporis sed integra si decore
intus in tali se servat. Ideo primum est
quia decoracio virginis carnis
decore aureole perdit absinere
et quod aureola spiritus est in
mente per spiritum redundan
ciam fulget in carne ergo
Et beatus Ambrosius in libro de
virginibus et Paulus in textu

finaliter libro quarto distinccione xxxiii. Non
potest in quod corrumpi caro nisi per mentis
mentis corrumpitur. Aliud quod virgo
oppressa per adulterium non potest
hec supponunt in formam cu
stodiam per castitatis mentis etc.
et hec absolet in formam. Non
quod ferius ipse est intelligendum
potest petrum quia forte violenter
oppresse in illo actu oppressionis
non plene dissenciunt ut fortasse
totaliter tota viribus resistere sunt
et ideo tum est quod si illis non
apparent ut mulieres virgines oportet
quia difficile est in tali actu
plenum consilium retinere ne
voluptas alliciat aliquem assensum.
Cum quod de pleno dissensu constare
non possit ideo ecclesia statuit ut
corrupte mulieres agrestem ab
stineant similiter ut liceat. In de
creto 32 q. 5 c. Vo calo. Ille
Paulo 2 q. 5 q. p. Si quis
non vocatus. Quinto abstinere
acceptacione virginitatis violatam
debet etc. S. Thomas contra libro
finaliter q. 3 3 q. 2 et 3 q.
et in 2 e 2 q. 26 q. 9 a. 2
qo. 4 Primo quomodo: utrum sola mente
aliqua possit amittere virginitatem.
Dicitur sic, sed nullum corporis
[illegible] est absque imaginacionem
sibi in suis delectacionibus apellan
dum ideo in certis mentis omnis
diminuat in pollucionem corporis
et hic dicitur mors. Sed ut ex
temptacionem sola et tum ex principio
virtutis et tum est in possibile
est hanc temptacionem dimittere
ad dissipacionem delectacionem quia
ex certa delectacione non potest esse
debi mentis totaliter remitti.
Sed si fieri debet oportet quod mens
ad eam aliqualiter voluntate
inclinet. Alio modo fit

intus

temptacio cum proposito et delib-
eratione delectandi ipsius et tunc de-
lectacio non est in corpore nisi quod
mentis concitatione ad omnia membra
tunc commotione et concupiscentia
et fantasia et extenduntur spiritus
ad membra genitalia in actum
delectacionis et incipit homo de-
lectari complete et polluci ad yma-
ginacionem sicut ad rem et tunc
sancti dicunt quod consimili pollucione
corrumpitur virginitas non solum
mentis sed eciam corporis. Ideo quidam
corrupcionis eius virginitatis causa
et sola consistit in voluntaria ergo
mentalis delectacio corporis completa in
actu pollucionis quia corporis di-
visio non est magis corrupcio in
genitalibus quam in manu vel pedibus
nisi peccatum sed in quantum per venereos
contactum operatur sicut fedum
sequitur quod est delectacionem tamen probatur
est quia corpus quod tota est de
virginitate in mente et corpore
est cum modus corrupcionis
sed mentis et corporis est tota racio
virginitatis in mente et corpore
id est corrupcionis cum ergo non
posse reparari sed qualiter per
aliquam corporis divisionem cor-
rumpitur maxime non videtur
quod corporis divisio sit substancialiter
aut formaliter corrupcionis virginitatis
in femina et ideo dicit sanctus Thomas
quod in violacio signaculi virginalis
accidit sed ad virginitatem se
habent sicut materiale se habet ad
delectacionem materialiter se habet ad vir-
ginitatem propositum autem perpetuo
abstinendi abstinendi a
delectacione habet esse formale
q° et completum in virginitate. Quinto
queritur an puelle in annis
infantibus si sponsa fornicantur
quomodo agent an possit virginitatem
amittere. Ad 2m quod non quia

etas sua non patitur impetum delectacionis
fedi ... propter cuius excitacionem
venereo genitalium solent titillari. q°
Sexto queritur an per pollucionem in sompnis
virginitas amittatur. Ad 2m
quod non secundum sanctum Thomam nec mulier
in ebrietate si cognoscatur dormientes
non perdunt virginitatem
quia nisi habeat intencionem mulier
... aut nisi dormiendo vel ebria
cognoscatur aut habeat intencionem
in ebrietate ... ut sic sibi accideret
Septimo queritur an mulier que q°
... in tubis id est in ... mente
cognoscatur amittat virginitatem.
Ad 3m quod sicut violenter corrupte
non amittunt virginitatem nec ancilla
ac illa que ... in tubis
cognoscitur si in mente consentit
... Octavo queritur an virginitas q°
amissa possit reparari. Ad 2m
quod duo sunt in virginitate unum
quod est materiale scilicet carnis in-
corrupcio et hec amissa reparari
non potest. Aliud est ibi quod est formale
et hoc est mentis integritas que
consistit in proposito perpetue con-
tinencie hoc propositum consensum
in actum carnalem perdit quod
propositum virginitatis violatur sed
hoc penitencia reparari potest ut patet
in sancto Johanne evangelista qui secundum
Jeronimum super Johannem vocatus
fuit de nupciis. Nono queritur
an virgines carne et mente
si ponunt ... aut alio modo
delectacionem pollucionis sed
... et si non sunt ...
nisi ... ...
... habent virginitatem
aureolam ... aut penitenciam
... reparabunt virginitatem
... et aureolam licet non tantam
... in ... ...
... ... in ...
... ... vel ...

voluntate perpetuat propositum morum
propositum postmodum ille perdit virginitatem
probabiliter virginitatem que sic perdit
amissa non potest recuperari in corrup
tione mediante aut homine …
non abstrahit ut a singularibus ipse — sed deus omnia possit non potest ex
corrupta incorrupta facere et sic non
est gratia non potest facere non fuisse
q° quod preteriit. ¶ Sexto queritur an cum mulier
inviti stuprum patiens per
mittat virginitatem. Respondeo
quod non quia ut ait Augustinus …
in sanctitate ... non mentis
q° proposito consensu. ¶ Septimo queritur
an nascentes frigidi et eunuchi
propter virginitatem servatam debeatur aureola.
Respondeo si voluntatem habent in corrup
tionem ... quod fuerunt per pena
carnis et mentis et si facti sunt ad
hoc virgines ... et mentis
aureolam quia fuerunt virginitate
... sed aut fuerunt voluntate
... si fuissent con
... non merentur
q° ¶ Octavo queritur an pueris per baptismum
an ... decedentibus
debeatur aureola. Respondeo quod non debe
mus aureolam ipsis ... cum ...
... non reddimus premium
... largo ... quod
in ... habetur super gaudium
essentiale sic omnibus ... in
carne incorruptis aureola debetur
et si ... non fuerunt ... carne
virginitatem ... sed
cum in ... gaudent ...
... in ... apud
sunt ... opportunitas
non fuerunt ... ubi
... baptizatos de
corpus in corruptione ... sic
aureole non est ... per
q° ... ¶ Nono queritur an
coniugati ... debeatur vir
ginitatis aureola in mente in carne

habet pugnam propter fomitem
relegationem propositum in voto
sanctificationem. Respondeo quod sic nam
licet non sustineant carnis pugnam
sustinent tamen ab hoste impugnatorem
qui ut per eum punit in temptationem
ut patet de Eva … in ... cum
temptatione ullam passa est ...
specificationem in resistendo. Virgini
dicit quod virgo beatissima non habet
aureolam si ipsa accipiatur prout
respicit pugnam. Sed habet
aliquid nobilius aureola propter sa
nctitatem eius propositum de
virginitate servanda. Similiter plus
placuit sancta ... in ...
sit summa ... omni
... ¶

¶ Decimo queritur an aureola ma q°
rtirum inter aureolas tres plus
assignatas sit potissima. Respondeo
quod sic quia pugna martyrum est
fortior et vehementius affligit
quam pugna virginum vel doctorum
igitur victoria eius est gloriosior
... proprietas sic est re
... in sanctorum commemo
ratione que inter doctores
et virgines precedunt ¶
¶ Undecimo queritur an unus
martir habeat excellentiorem
aureolam alio martire et ita
de aliis virginibus et doctoribus.
Respondeo quod sic quia unus minimum passus
et graviora quam alius sustinet
... igitur maiorem habet
quam alius quia in aureola pro
tanto ... aureola erit
excellentior quam alterius ut patet
illum qui sit magis occa
sionibus carnis elongatus
et qui occasiones corruptionis
studiosius quam alius vitat
similiter ille doctor sive predicator
excellentiorem habet aureolam

qui perfectiorem studiosius et magis
in se habuit quam ~~sed~~ minus diligunt
hic fecit non obstante quod alter
aliquam minorem habeat caritatem
nam penes radicem caritatis
et eius quantitatem non attenditur
quantitas seu excellencia aureole
sed premii essencialis / et quod facit
aliquid in summo excellenciorem
~~habet aureolam~~ non meretur
essenciali premio qui in premio
excellenciorem habebit aureolam
quam unus alius sic certus
datur qui maiorem in precedentibus
habuit caritatem / Ille vero qui
maiorem alio habet caritatem
ille maius premium habet essenciale
quam alter qui minorem habet
caritatem quia premium essenciale
correspondet caritati hinc habite
et eius quantitati sic similiter fit
variatio premiorum essencialium et
aureolarum in virginibus et predi-
catoribus non tamen eciam tantum et
ideo non correspondet aureola
a premio accidentali / Ubi autem
sunt virgines omnes in celo
equales in castitate diligunt
per animam eque diligentes habe-
bunt aureas et aureolas
equales ¶ Quadragesimo queritur
an predicator sepeliatur predicans
qui tamen vitam gluttit et sic
nullo alio aliter duplicem expetit
habeat aureolam predicatorum / Arguitur
quod sic quia aureola non debetur
statim sed magistrorum in theolo-
gia autem predicatorum quibus ex
officio competit predicare et doce-
re debetur / Secundum [illegible] pugne
actuali / et ideo quamquam operantibus
voluntarie et licite actui predi-
cationis sepelitur competit et premia
spiritualia habentur [illegible]
[illegible] duplicem expetit abundiorem

carnis sive sit ingratus sive
perfectus sive simplex tamen sum-
mo sit iniustus et licet ac
sepeliit predicatorem in se stat ac
bene quo ad se et quo ad alios
vivat ipse sibi mercedem acquirit
et aureolam obtinebit ¶ Quadragesimo q. 90
queritur an sanctorum beatitudo fiat maior
post iudicium quam ante resurrectionem
corporum / Arguitur quod sic tam intensive
quam extensive / Extensive quidem
planum est ante mediocrem tunc
sanctorum beatitudinem quia anima
tunc solum gaudebit a bono ~~pro~~
proprio sed eciam de bono corporis quia
tunc et glorificatum / Similiter
de bono aliorum corporum gaudebit
/ In intensive vero eciam erit maior
anime beatitudo quia tunc erit
perfectior in sua operatione quia erit
in suo corpore sibi perfecte subiecto
quod tunc in ista resistit sine actione
/ Cum igitur beatitudo in operatione con-
sistat perfectior erit beatitudo anime
post resurrectionem corporis quam ante
/ Erit tunc anima separata a corpore
corruptibili perfectior quam operatione
qua ei convenit nam tunc post qua
et coniuncta corpori glorioso et in-
corruptibili perfectior et eius
operatio quam quando separata / Anime
autem in perfectam apprehendit secundum per-
fectionem vero anima separata sunt
in celo naturaliter appetit sui corporis
coniunctionem et propter hunc appetitum
est in perfectione precedentem eius
operatio quia in deum fertur est
tamen in tota / Et hoc est quod Augustinus
super Genesim ad litteram / Et quia anima
cum appetitum corporis retardatur
ne tota in deum pergat in
illud summum bonum ¶ Quadragesimo
secundo queritur an sancti in
morte et primo disponentur habeant
meritis passiones corporales

q. 82

differentes apud Ioh. xiiii^o In
domo patris mei mansiones multe
sunt. Ad 2^m quod non quia omnes
angeli et homines unum habent cor-
porale habitaculum scilicet celum empi-
reum in quo nulla est differencia
mansionum corporalium sed spiritualium
ibi gradus premiorum et illi gradus
premiorum dicuntur seu differentes se
in domo dei dicuntur mansiones
que comparantur in via cum propter di-
stinctionem meritorum. Et quia virtus
merendi in omnibus virtutibus est
ex caritate id est dignitas merendi
est comparata dignitati non quidem
in specie sed quantitate ideo caritas
ut distinguit mansiones
premiorum id est distinctioni meritorum co-
rrespondet in patria distinctio premiorum
ut est premium quod unius sanctorum
in celo habeat aliquid alium supereminentem
sic. Ad 3^m dicendum quod civitas illa superna
sit corporaliter in apocalipsi descripta
in capitulo xx et xxi^o per ista
tamen corporalia spiritualia sunt
intelligenda et non corporalia ut
ibidem patet per proportiones. Unde
ad quemlibet mundi orbis partem
principalem dicitur porte tres
in civitate illa superna quia
in fide Trinitatis recipiuntur
regionem celestem et muri
civitatis [illegible] que fundamenta
duodecim id est duodecim articulos
fidei. Nam sicut dicit apostolus
ad Hebreos xi^o fides est sub-
stancia rerum sperandarum id est bonorum ce-
lestium que sunt res sperande et
in hac diffinicione fidei
accipitur substancia pro inchoacione sive
fundamento quod fundamentum
est in edificio domus per fidem
vero formatam caritate in-

choat et habitudo celestis in nobis
et subsistit. Apocalipsi xxi et in
capitulo xii nomina apostolorum et
agni id est Christi. Quia per articuli qui
sunt fundamenta fidei sunt
a xii apostolis in scripta quod notatum
inquantum scripto sunt expressi et sunt
agni id est Christi. Nam sex articuli
sunt de deitate et sex de eius
humanitate ut sepe dictum est. Articuli
per apostolos nomina et apostolorum
dicuntur in capitulis fundamenti scripta
quia ipsi apostoli primo predicaverunt
[illegible] et si fides in duodecim
articulis continetur [illegible]
et cum [illegible] movendo
Cum autem venerit quod perfectum
est evacuabitur quod ex parte est
ut dicitur i^a Cor. xiii^o
Sed si quid fidei succedit visio
clara et secundum dominum Bonaventuram
super 3° sententiarum distinctione 31^a
habitus fidei ut simpliciter
tollitur per visionem glorie. Et
sunt perfectum fides enim est
de non visis. Similiter enim habitus
spei evacuatur in patria et ei
succedit novus habitus qui dicitur
comprehensio et eam comprehendit
habitum et possidet quod expectabat
quia spes est desiderium et
non habitus. Caritas autem in
patria non evacuatur ut tollitur
sed consummatur. In i^a Cor. xiii
Sed caritas nunquam excidit
Glo. ut in hoc seculo nec in
futuro. Beda Et Augustinus manebit
in patria et augebitur. Nam
tunc considerans in statu
habitu [illegible] et mox Beda
[illegible]
et [illegible]

[illegible] quia non tollitur per essentiam
ad modum simplicis cognitionis [illegible]
et tollitur tamen eius in patria modus
sit in quadam discursu et in quesi-
tione et in quadam successiva
ratiocinatione et ille simplex ibi
desinit. quia in patria modus
cognoscendi est per simplicem
apprehensionem ipsius et completam
scilicet et veritatis et certitudinis in
quadam [illegible] est i. cumulata
postquam distinguuntur 4or virtutes
cardinales que sunt equales
in quantum cum quis est fortis in
tantum est iustus prudens et
temperatus et cetera. et ille virtutes
manent in patria tamen secundum
alios actus quam in via. Nam
iustitia que est virtus cardi-
nalis hec est que virtus
ordinans hominem ad alterum
in reddendo ei quod suum est et eius
actus potissimum est subvenire
miseris. Iam vero est pars
iusticie que est virtus car-
dinalis. prudentia est in pre-
vidend[o] in singulis ordinat enim
[illegible] et prava ad cautelam
futurorum. fortitudo in perferendo
molestiis i. illud dicitur fortis
qui molestias vite et perfecte
fert et in eis non succumbit.
Temperantia est in coherceendo
delectationibus. Primus Actus
aut dictarum virtutum erunt
in patria alii. Nam iustitia
ibi excludit omnem iniuriam
prudentia excludit omnem
errorem fortitudo omnem
molestiam et temperantia
omnem libidinum repugnanciam
vel aliter secundum magistrum Nicolaum
de Lyra secundum quod actus iustitie
est ibi ultimus bonus [illegible] [illegible]

tis equalis fortitudinis erit et
deo se iniustitie in beneficie tempore
ab ullo affectu nocivo declinare
iustitie autem deo subiectam esse.
Consequenter est sciendum secundum
Ambrosium quem magister allegat
in 3o libro sententiarum distinctione
34a. Omnia dona spiritus sancti
et manebunt in patria ibi enim
manet omnis bonus qui fuit
in statu vie et non sunt quid
essentiale et repugnantis [illegible]
esse. Primum quod dona spiritus sancti
sunt hodie quia omnia sunt in
[illegible] in quo sunt [illegible] plenitudinis
beatitudo. Sed quest[io] quomodo a beato
tenetur quod dona spiritus sancti in
patria non evacuabuntur sed consummabuntur
Sed donum sapientie ibi et quia
licet eius actus est sic affectionem
cognitionem dei sapimus tamen
eius actus erit affectionem boni
quia movet dei cognitionem
experimentalem id est eius actus
consistit in cognoscendo divinam
suavitatem. Iusticia enim in
cognitione et maxima in affectione
et ideo sapientia dicitur quasi sapida scientia
quia gustus experimentalis boni
est ultimus sapidus et dulcis per
donum intellectus in statu vie deus
cognoscitur in creaturis per speculum
in patria vero per simplicem apprehensionem
quia videbitur ibi immediate et aperte et
in lumine. In dono consilii donum est
primum est dubia et ambigua
ponderando distincte. Donum
per distinctionem quod est excellentiam
et dignum est eligere. Enim non
est de consilio cura [illegible] et
hic manebit in patria secundum
Beatum Thomam donum consilii est
in beatis in quantum in eis continuat
a deo cognitio eorum que sciunt et

et illuminatur. Ceterum que restant
circa agenda fortitudinis donum nobis
tangit primo quo homo se intrepida
perfectione habeat per scientiam et proprie
ut homo deo fortis et inseparabiliter
adhereat et hoc non facit solum per
sufficientiam quia sic est virtus
cardinalis sed etiam per excellentiam
et secundum hunc actum in patria est et non
superfluit donum sic deinde nobis quo
donum consilii in mediis nationis
per ipse et huiusmodi prestatum vite sed
in patria eius usus est ad faciendum
et custodiendum quo unusquisque debet
se ad alium habere non ad malos qui
erunt extra illam super unam
civitatem scilicet ad bonos qui in illa
superna civitate communia concorda
bunt donum pietatis non solum
est compati placentibus quia ibi non
et secundum hoc eciam quoddam ad mali
mitatem benignitatis et dulce
dinis ad amorem hominum in
quo compescat deo ymaginem
et secundum illum actum manebit in
patria non et secundum illum timoris donum
non est ibi compati ad mali contrarium
sed potius quantum ad sumendum ardorem re
verencie ita quod ab illa summa
maiestate fratre resiliet in propriam
paruitatem. Unde est secundum
quod timoris donum est triplex scilicet
vel pena ut hanc fugiat offe
nsionem ut illam caveat ma
iestatem summam ut illi sub
iaceat cum humilis reverenciam
et secundum hoc est triplex timor
unus est qui principaliter penam
aspicit et ille est servilis. Alius
est timor qui domini oculum habet
ad penam sed secundum et principaliter
habet ad offensam vitandam et
ille est timor initialis.

Tercius timor est qui unicum oculum
habet respectu offense vitande
alium vero respectu reverencie et
ille est filialis tamen castus et
si unus sit in refugiendo ne
separetur alius tamen in excellencia
et magis separatus et reverens
deo et resiliens a summa maie
state in suam propriam paruitatem
et hic usus fuit in christo et in
sanctis angelis et erit in omnibus
beatis et quantum ad illum usum
timor manebit in patria non
quo ad alios inferiores. Notandum et
attendendum quod septem donis spiritus sancti
conveniunt septem beatitudines per
Christum dictas in suo sermone
domini in monte ita quod primo
dono scilicet timori convenit prima
beatitudo scilicet paupertas spiritus et
secundo dono scilicet pietati convenit secunda
beatitudo scilicet mititas etc. Sicut
ergo dona spiritus sancti du-
rant in patria et in aliquis
actus sit et beatitudines. Unde
paupertas spiritus est scilicet castum
dei timorem ne ipse magna
querere per superbiam ne in
superioribus honoribus vel divicijs
querere magnum habere aut
per ambicionem vel avariciam
per voluntatem exhibuit scilicet
donum temporalia abiecit in paupertatis
in designum quod istius sit cari
pari ne ab eo elongetur
aut separetur et quo ad hoc
ultimum usum est in patria
beatitudo resiliens a timore
ab illa summa maiestate
in suam propriam paruitatem.
Secunda beatitudo est mititas
que cum singularitate ut dicit

deus in eo regnet. Quinta est luctus
que deflet propria et aliena peccata
gemit et plorat quia hic
enim a deo separatum deflet mane(t)
opportunum et hec in statu beate luctus
ponitur consolatio sequitur consolatio
omnis que consolatio in beati
tudine fit in ecclesia et in patria
consummata. Sexta est esurire iustitiam
id est magis iustus fieri nos re
putare et ab operibus iustitie
velle cessare hec autem maxime
est in patria ubi non cessant
die ac nocte deum laudare
et optant nos opera iustitie
adimplere. Quinta est mun
ditia cordis amor alterius defectus
supplere et hec plus fit in patria
quam in via. Sexta corporis mundicia
que nos purificat non solum
a peccatorum sordibus de maiore(?)
. . . sed et corporum sanctifica
tionibus in patria pura non cum
corporibus intelligibilibus sicut
erit in patria in qua deus
sua divina veniat . . .
in mediate clare et aperte.
Septima beatitudo est pax
pacifica . . . fit in quo in
se et alios pacem faciunt
tranquillitatem cum animi
beatitudine in patria in se perfecte sunt
et apud deum nobis . . .
suis intercessionibus obtinent
et procurant. Hec quoque ut omnis
beatitudo sit actus virtutis
perfecte et consummate hic in via
inchoate perfectam et in patria
Octava beatitudo est fortitudo
in patientia que perficit homines
et ordinat ad bene faciendum
sicut enim actiones ceterorum
pertinent bene agere ita et bene
pati in hoc bene se habet

homo erga quem et humano quod
per tribulacionem iniunctum non
recedit a virtute licet adversa et
tribulacionem patienter sustineat
actum tamen aliqua angustia et
dolore et hec fit per fortitudinem
que est virtus politica et moralis
seu cardinalis sed excellentior
hec fit per fortitudinem divinam que
est donum spiritus sancti per quod
homo non solum patienter sed etiam
libenter et letanter sustinet adversa
Sed per fortitudinem que est beatitudo
et est donorum consummatio homo non
solum patienter libenter et letanter
sustinet adversa sed etiam fluenter
desiderat sustinere adhuc maiora
et acriora supplicia et quanto eis maius
opposito actionibus tormenta erant
acerbiora tanto magis in domino le
tabant et in quodam impetu
desiderii puro iam deum propria
et maiora sustinere optabant et
propter hoc se non immeritabiles sed beati
tiores estimabant et quoad id
ceterum sed beatus desiderium fortissime
ferventer sancti in patria in deum
habent sibi in omnibus complacendum
licet ibi non sit aliquod adversum pati.
Nunc prima est sancta quam xii fructus
spiritus sancti quibus ad Galatheos v est
manebunt manent in patria
quia et Apocalipsis xxii Ecce lignum
per flumen lignum vite id est xii
afferens xii fructus et hic xii
et per alios actus primi alii
sunt actus virtutis et alii quo
perfectissimi. Primus fructus est
caritas que in patria est in
deum consummata totaliter procreans
consummata. Secundus fructus est gaudium
et illud est in deo visio delectabilis
Tertium est pax et hic est in deo
totaliter quieta. Quartus est
patientia que est in via in adversis

non frangi in patria quia ubi nulla
est adversitas ibi nec sunt sta-
biles ¶ Octavus est benignitas i.
bona igneitas que est in beatis
admodum ignium in flammam
quia in ardorem nam in celis et cum
ardor caritatis ut dicitur in illa patria
Superne nostre gaudia ¶ Septimus
est bonitas i. diffusio sui boni
ad proximum [illegible] nam bonum
sui est diffusivum boni aut enim
bona redundat in alterum quod cum gaudet
de bono alterius fiat [illegible] de suo proprio bono
¶ Septimus fructus est longanimitas
que est expectatio appetitus boni
futuri [illegible] [illegible] expectant
appetant [illegible] ¶ [illegible]
fructus est mansuetudo que in via
est ut moderatio sed in patria non
habet locum ira quantum ad suum materiale
quod est accensio sanguinis circa cor
sed quantum ad suum formale quod est appe-
titus vindicte habet locum Beati
enim appetunt vindictam de peccatoribus
peccatorum secundum illud ps. letabitur
iustus cum viderit vindictam
manus suas lavabit in sanguine
peccatorum et quamvis iste appetitus
moderatus est in sanctis tamen
[illegible] [illegible] [illegible] ibi
est ibi mansuetudo ¶ Nonus
fides que secundum accipitur ut est
virtus theologica non est in patria
ut [illegible] est [illegible] fides est
de non visis ibi autem clare videbitur
que sunt credenda quia fidei
succedit visio clara Si autem
accipitur pro fidelitate est in beatis
maxime ¶ Decimus fructus est
modestia que [illegible] est
in patria nam omnes in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ Undecimus est continentia
est autem continentia [illegible] [illegible]

pati sed alicuius non [illegible]
contra passiones fortes [illegible]
[illegible] concupiscentie non sunt
in patria [illegible] quod non est ibi
continentia quantum ad concupiscentias
pati sed est ibi quantum ad actum [illegible]
[illegible] non [illegible] ad aliquod malum
flecti ¶ Duodecimus est castitas
prout importat munditiam est
in patria nam [illegible] [illegible] in
[illegible] aliquod contaminatum hic
fructus se [illegible] in sua [illegible]
et duratione [illegible] [illegible] actione
et laude ¶ Quoniam spiritu sancto
[illegible] dirigente circa quosdam
articulos aliqui errores sunt [illegible]
qui puritatem fidei catholice
[illegible] et ita [illegible] [illegible]
[illegible] circa hunc articulum concludunt
¶ Primus est dicentium quod nulla vita 1
[illegible] post hanc vitam [illegible]
[illegible] articulus ¶ Secundus 2
est dicentium quod nulla anima [illegible]
[illegible] caritatem [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] nam anime statim
post separationem [illegible] ad celum
[illegible] aut supplicium [illegible] vel
[illegible] supplicium [illegible] ut
[illegible] [illegible]
¶ Tertius error est dicentium 3
non esse distinctionem seu varietatem
in premiis et gaudiis beatorum nec
in suppliciis damnatorum cum
oppositum verum est quia varietas
et distinctio est [illegible] in
premiis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] caritatem habuerunt
et [illegible] fideliter et studiosius
egerunt et [illegible] pugnaverunt
¶ Quartus error est dicentium nullam 4
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sed anima [illegible]

12

gratia hic et postea vobis [illegible]
in opera sua corporis mei
[illegible] se devovat et in deliciis
sunt tam dire illi tormentum et
devotionem corporis quod mensurari
debiti et plagarum mearum. Item
[illegible] quando non [illegible] mea
[illegible] multe sunt. Tercius error
est dicentium animam post separatio-
nem corporis posse suam voluntatem
mutare de bono in malum aut
econverso. Cuius falsitas patet quia
quamdiu anima est hic de bono in
malum aut econverso suam voluntatem
mutare tamdiu est in statu pugne
et milicie. Sed post hanc vitam et
anima in termino recipiendi premium
vel penam. Ideo quod [illegible] vel
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] statu
pugne et milicie. Ideo bona
voluntas in bono est confirmata et
mala est in malo confirmata
[illegible] mala domini deus digneris
confirmare bonam nostram voluntatem
et sibi acceptam nos facere et
conservare ut [illegible] [illegible] [illegible]
possimus cum omnibus bonis et
malis laudare. Amen dicta
hebraica est et significat [illegible]
1 [illegible] cum accipitur nominaliter
[illegible] nomen in [illegible] et significat
nomen [illegible] [illegible] [illegible] deus
quod est mutabile et immutabilem
ut in [illegible] [illegible] legitur.
[illegible] amen [illegible] fidelis et
verax qui est principium ac
[illegible] [illegible] [illegible] domino [illegible]
qui solus [illegible] nomine amen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] nomine [illegible] tu nomen

nomine meo in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum illis qui fidem tuam
[illegible] in se [illegible] [illegible]
vel aliquo errore vel peccato macu-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] da domine
[illegible] fidem [illegible] sine errore [illegible]
[illegible] [illegible] formata [illegible]
firmam que non possit [illegible]
aliqua adversitate et [illegible] fundata
[illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] filios et filias tuas
tibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
amen [illegible] amen accipitur ad-
verbialiter [illegible] [illegible] fideliter 2
vel in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] domine [illegible] [illegible]
[illegible] amen [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui es
[illegible] et [illegible] [illegible] que
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
veritas tua semper in corde meo
refulgeat et omnis [illegible] ac
[illegible] [illegible] [illegible]. Tercio
amen accipitur [illegible] et [illegible] [illegible] 3
fiat [illegible] accipitur [illegible] in
fine orationis [illegible] amen i. fiat.
[illegible] in [illegible] domine [illegible] amen
[illegible] [illegible] qui es principium et
finis [illegible] tua [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] articulos [illegible]
tuos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] usque ad [illegible] articulum
qui est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tua [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut fiat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
amen [illegible] [illegible] articulum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] articulo [illegible] et.

supplicat rogans ut domine ihesu
xpe te duce et me in tua fide
confirmate obtineam a te veniam
peccatorum meorum pro quibus in dolore
cordis et veram eternam quam
alonge in hoc mari procellos
tenui fide aspicio et saluto ad
quam destat valle miserie suspirio
ut tamen laborans ut aliquando
ad ipsam dextera misericordie tue
hec pervenire. Domine deus virtutum
refugium qui me annuente
mea custodisti et sub tua clemen-
tia dampna dirige me ad te
pernas adverso eunde ne in
cecam in scillam vel caribdim
submagis nave mea dextera
tua me per eam in fluctibus
huius maris submersi ut evenerit
omnibus periculis navis mabilis salutis
perveniam ad te portum salutis
eterne qui stas in littore celestis
patrie me expectans per ihesum
xpm filium tuum salvatorem
omnium qui tecum vivit et regnat
in unitate spiritus sancti deus per omnia
secula seculorum amen

Beatitudines sunt habitus &
virtutum consummati et dicun-
tur beatitudines quia ponunt hominem
extra statum hominum dicitur non
solum hominem super humano
sed et quodammodo in humano
faciunt eum hominem perfectum
deo et conformem ipsi esse simul
et ipsi beatitudini in qua est
perfecte summam perfectam. Item
dicuntur beatitudines vie que
perducunt ad beatitudinem patrie
Ascenditur per gradus ut probatur
in sermone viii dona virtutes
et dona spiritus sancti et beatitudines

nam perfectius virtutum potentie
non sufficiunt perfectius donorum
spiritus sancti expediunt. Per-
fectius beatitudinum perficiunt sed ut
perfectius continuum agunt dicitur
perfectius donorum expedite et per-
fectius beatum perfecte et quia ad hec
minus non sufficiunt ideo preterea
data sunt homini sacramenta ecclesie
in adiutorium virtutibus et in
sustentationem suorum effectuum gratia
homini confert et in consecrationem
spiritualis vite perfectionem et consummationem
omnium habitum peccatorum quibus ibi
gratia data principalem habet
respectum ad morbum curandum
Beatitudo est vie et patrie secundum
scribi. Beatitudo est gratia
ho ... sapienti
nota sanus adhaerentem con-
stie propinqua esse. Eccl. xxiii.
quia beatitudo vie perducit ad
beatitudinem patrie quia beatitudo
vie est virtutis excellentia
faciat hominem et ... virum
humanum et appropinquat quodam modo
ad beatam vitam. Prima beatitudo
est paupertas spiritus. Illi sunt
pauperes spiritu qui sunt humiles
corde et se non extollentes
sed minores in spiritualibus repu-
tantes et voluntate propter xpm
regentes. Nota triplex est
paupertas. Una est coacta ut
illorum qui habent divitias
tamen et habere sed non possunt
eas acquirere. Alia est paupertas
simulata ut ypocritarum quia nullum
qui propter laudem dimiserunt
divitias et ideo sunt pauperes
Tertia paupertas est vo-
luntaria eorum qui habent

propter Christum carent divitiis
quas non habent et dimittunt
quas habent. Prima paupertas
est tollerabilis, secunda est accepta-
bilis, tertia est laudabilis
et haec tertia est duplex. Nam
aliqui habent divitias in posses-
sione sed non in affectione, quas
retinent plus propter aliorum [illegible]
consolationem quam propter sua, ut David
rex et Abraham et multi alii sancti.
Alii vero sunt qui nulla habent
exteriora bona propter Christum nec volunt
habere propter Christum sed solum in quo
egent, quibus possunt vitam retinere
ad cibum et vestitum necessi-
tatem, non ad voluptatem.
Tertium sunt pauperes qui
omnibus exterioribus bonis
se propter Christum voluntarie abdi-
caverunt, qui nec propria nec communia
bona habent nec volunt habere
ut possint Christum nudum nudi [illegible]
et ei conformari et cum sibi
vacare et illi sine [illegible]
hac beatitudine beati et ad hanc
beatitudinem ascendit per hos
gradus triplicem paupertatem
[illegible] in medio [illegible]
vel aliter potest etiam ascensus
nam primo contra vitium
quo divitias et honores
[illegible] virtutes morales scilicet
liberalitatem, magnificentiam
et magnanimitatem, de quibus
habetur in quarto Ethicorum et
in secunda secundae sancti Thomae
q. c xvii et q. c xxix
et q. c [illegible] [illegible]. In
hoc gradu primo recipit
homo [illegible] divitias
et honores a quibus debet
quando ubi quibus et qualiter debet
debet et ita distribuit temporalium
temporalium et [illegible] honorem
et reverentiam aliis quibus

debet quando ubi quibus et qualiter
debet, et nichil vult habere in iusta
[illegible] nec iniuste acquisitum vult
[illegible] accipere superbie, gule, luxurie
aut superiore aut aliorum quorumcumque
vitiorum. In secundo gradu ascendit
altius in quo homo relinquit
magnas divitias et magnos
honores propter Deum, retinens vel
querens habere moderatam quantitatem
ita quod non vult multum divites
esse nec sollicitudo divitiarum eum
in servitio Dei impediat, nec
vult magnos honores habere
nec [illegible] quod in hiis [illegible]
nec vult totaliter [illegible] et contemptus
esse [illegible] sed nec
nimis [illegible] sed in parvis
vult contentari, non solum [illegible]
divitiis aut [illegible] querens [illegible]
quod census vel honorem magnum
[illegible] cum non habet necesse vult
habere adipisci. Aliqui clerici sunt
in religionibus qui in parvis
omnibus sunt contenti et [illegible]
aliqui [illegible] religiones
et in [illegible] divitias [illegible]
et quibus [illegible] contenti
sunt. Tertium gradus in quo
est paupertas [illegible] in [illegible]
habere [illegible] adipisci [illegible] Primo
cum debet [illegible] vel nudatus
velle esse a corporali substantia
ut possit sequi Christum non solum
nudatus [illegible] sed etiam [illegible]
[illegible] et [illegible] ac vere
debet ut sit [illegible]
[illegible]
[illegible] me [illegible]
[illegible] me [illegible] debet [illegible]
[illegible] voluntate
Mt. xvi. Qui vult venire
post me abneget semetipsum et tollat
crucem suam et sequatur me et
hoc est plus, non enim sufficit
exteriora relinquere nisi etc.

sua diminueret sed e contra voluntate
ut sufficiat desiderio eorum
nisi eis diminueret desiderium
ad gaudium et in hoc homo non
solum desiderio quietabit animam suam
sed secundum omnia que desiderare
possit et sic desiderio omnia que
anima possit desiderare secundum suam
vitam. Augustinus in enchiridion de caritate
[illegible]. Tercio in hoc gradu
debet completa adesse sufficientia
singula desiderii ita quod minima
pars [illegible] [illegible] quam magis
quod hic ad eorum sufficientiam et
veritate [illegible] [illegible] sed nunc
ab eo desiderium capacitas
magis spiritualis. Item cum desiderio
omnia corporalia et [illegible] voluntate
sufficientibus de facultate suos
amicos aut alios sibi iunctos
vel notorum et eorum ita quod si non
erit perfectum sufficientie in homine
aut aliqua parte vel non sumitur
et tunc committet sed voluntatem
[illegible] sed aliqualiter [illegible] in
homine. Seneca epistola vii. Vnde
[illegible] qui consistit in domino et
[illegible] sufficientia eum et et [illegible]
eius [illegible] et. Quarto debet
sic ita et omnia corporalia bona
desiderii in [illegible] et esse
quod nihil nisi eum deum [illegible] hic
et tunc quod non sit boni pro se
qui in desiderio eius est pro [illegible]
sicut optimus [illegible] illud.
Seneca epistola [illegible]. [illegible] debet
ut desiderium meum compleat
amplius. Quinto corpus [illegible]
debet similis dotibus [illegible] et
[illegible] sufficientibus et sic [illegible]
respirantes quia cum nos
sic habebit [illegible] debet et sic [illegible]

facie quia tenetur reputata aut
si in honorasset deum cognoscit
et estimat eo quod ei ipse deum
aliquid dat in domino letatur
propter quem dat et quod ei negatur
eo quod ipse dominum petit ad hoc
sibi competit secundum letitiam quia non
solum erit prompte et [illegible]
sed eorum desiderium et expectantes in
prosperitate pati et consolari et hoc
contra multos et in [illegible]. Bernardus in
sermone de adventu domini qui
incipit [illegible] et cetera. Secundum
debent esse prompti eo [illegible] pacto
quod intus eis [illegible] et sic aliquam
promptitatem ut nullam patiatur
in [illegible] quia si [illegible] prompte
tunc non tunc molestantur [illegible]
qui in gradibus [illegible] [illegible] [illegible]
perveniunt ad [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] quia sunt
agiles ad [illegible]. Tunc
[illegible] [illegible] [illegible]
et sunt [illegible] [illegible]
regnum celorum [illegible] [illegible] quod
sunt agiles [illegible] [illegible]
[illegible] nos [illegible] omnia et
[illegible] [illegible] quod sunt
[illegible] [illegible]
ubi dicit [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
in regnum celorum. Ergo [illegible]
sunt ita [illegible] [illegible] quod prompte
sunt [illegible] [illegible] [illegible]
quod sunt [illegible] [illegible]
regnum celorum quod [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible]
ubi [illegible] qui relinquit
domum aut agrum propter me aut
[illegible] centuplum accipiet
et vitam eternam possidebit
centuplum accipiet in hoc seculo
ut [illegible] [illegible] sic est
accipiat [illegible] et [illegible]

in quantum sedo que in templo
melior est quia hic ... [illegible]
est. Hoc potest vz quod paupertas
spiritus includit tria scilicet corporis
felicibilitatem despectum et
contemptibilitatem et spiritualem
humilitatem quibus deus ita
maxima bona retribuit quod
unicuique deus dat potest multa et
intra nam pro humilitate [illegible]
dat optimum quod potest in hoc mundo
et hoc est gratia gratum faciens
sicut in quantum dat humilibus
Iacobi 4o Deus superbis
resistit humilibus autem dat gratiam
Pro despectibilitate dabit optimum
quod potest dare in futuro medio
scilicet iudicariam potestatem Mt
xix° Amen dico vobis vos
qui reliquistis omnia et secuti
estis me sedebitis super sedes
iudicantes xii tribus israel
pro corporis autem despectibilitate dabit
optimum quod potest dare in celo in
quo dabit pauperibus regnum
celorum pro [illegible] toto Io
Mt v° Beati pauperes
spiritu quoniam ipsorum est regnum
celorum. Pauper est aliquis
rebus et non spiritu ut pauperes
[illegible] et in bona voluntate
spiritu et non rebus qui libenter
vellent esse pauperes sed non
permittuntur ut [illegible] Item
spiritu et rebus ut lazarus
mendicans et [illegible] qui non
habent divicias nec volunt
Sollicitudo habere
est utilitas quod sequitur
paupertatem spiritus
quia qui pauper est multis
caret in quibus est ut
in paciencia aut murmuratione
proveniret paupertas sibi

modicum possidet ... ut sit ea
[illegible] aderit mititas que
leniter sedat et [illegible] sit
quietas est modesti animi
tranquillitas quo nulla verborum
[illegible] tribulatione [illegible]
ut aliquid amare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in se [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que mentis
amaritudo [illegible] afficit [illegible] quem
[illegible] ut ira [illegible] dicat sed
omnia equanimiter tollerat [illegible] qui
non irritat neque irritatur nec
nocet neque nocere cogitat. [illegible] Nō
[illegible] [illegible] [illegible]
ascendit in homo [illegible] homo
[illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] et appetit
vehementer se vindicare sed homo
[illegible] [illegible] [illegible]
resistit sibi refrenando pa
ssiones ne prorumpant motus
hominis et ne vindicet se et
mittens in [illegible] penam
[illegible] [illegible] [illegible] vehemens
[illegible] passionem et [illegible]
sit [illegible] que est
penarum [illegible] [illegible]
ut dicit sanctus thomas
[illegible] in [illegible] [illegible]
homo ascendit [illegible] in magnis
[illegible] [illegible] mansuetus
[illegible] [illegible] opera acquisito
[illegible] [illegible] in quietatione
[illegible] appetit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] appetitus
[illegible] et ira [illegible] [illegible]
[illegible] hoc [illegible] dicit
[illegible] [illegible] que est ne
ira que ut in suo [illegible]
assumit mentis [illegible] ne si

dura operatur quod vocatur maxilla ad
obsequium patris nomine herodis
numquam recedit habet vera perfectum
et si habet aliquam virtutem in operibus
operantem commendo perfectionem.
disciplina cum [illegible] virtutes
non tollit [illegible] dicit beatus
thomas in secunda secunde q. C l[illegible]
articulo primo. In hiis duobus habetur
adhuc non est unitas et [illegible]
[illegible] sed est in altero gradu
scilicet 3o in quo homo ulla ama
ritudine afficitur neque aliquis
in paciencia vel ira conmovetur
nec animus eius deordinatur
cum vexatur turbatur seu mo
lestatur non eum irritat neque
irritatur non nocet neque nocere
cogitat est stabilis bonis
consenciens et malo recedens sed
sapit dura sicut mollia tamen
et in animum mitis fuerint
[illegible] Eccl. xix. Felix
qui non habet animum suum [illegible]
[illegible] Nam anima
[illegible]
et paratus est ita [illegible]
passiones scilicet sic quod non de
ordinatur apud se [illegible] in iniurias
[illegible] sibi illatas et adversitates
mansuete fert vel tacet
et dissimulat. Ad iniurias
[illegible] et contumelias [illegible]
[illegible] perfectionem
[illegible] Matthei [illegible] et
nolite portare exemplo [illegible]
qui christum cum temptatur
in gula et superbia non [illegible]
nec maledixit. Sed mansuete
[illegible] est. Non
in solo pane vivit homo

[illegible] deo [illegible] christus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non volunt quia in
iniuria [illegible] sustinere [illegible]
[illegible] et non
[illegible]
[illegible]
est [illegible]
et illi soli [illegible]. Nota omnia — No.
que [illegible] in [illegible] vel in
[illegible] et [illegible] sustinet
sine murmure vel [illegible] et
[illegible] sustinet [illegible] mali [illegible]
quia non reddit malum pro malo
[illegible] bonum pro malo vel in [illegible]
[illegible] et [illegible] sustinet sine con
sensu non eum eius suggesti
onibus acquiescat neque eum
maledixit. Rom. xii. Noli
vinci a malo sed vince in malo
bonum. In bono maximum [illegible]
habet [illegible] quia possidet
terram [illegible] scilicet quam terit
[illegible]
[illegible] terram
[illegible] terram corporis sui terram
paradisi [illegible] Matt. v. Beati
[illegible] destruxit et
[illegible] fecit [illegible] Justi
autem hereditabunt terram [illegible]
[illegible] scilicet corporis sui Luc. xxi.
In paciencia vestra possidebi
tis animas vestras [illegible]
[illegible]
Tercia beatitudo est luctus
qui sic describitur luctus
est dolor vehemens de [illegible]
de malo quod [illegible] vel de
bono quod deficit et ponitur
3o loco quia [illegible]
[illegible] accord[illegible]
ad plenum [illegible] et man
suetus [illegible] sepe

compungitur non lucratus est necessarium
ut aqua lacrimarum diluantur
peccata commissa et ideo lugen-
tibus in terra promittitur. Ad hanc
beatitudinem ascenditur tribus ascenditur
gradibus. Nam aliqui lugent
propria contritione alii ex compassione
aliena ex devotione. Primus est necessarius.
Nam ad omnem hominem pertinet
ut deploret peccata sua per veram
penitentiam contritionem quia debet dolere
preteritis dolere de omnibus peccatis preteritis
cessare et firmiter proponere de omnibus
futuris abstinere. Quia lugens et
confessus sic similabatur homini cum
habet inlasphemiam. Secundus quia in multis
offendit. Primo quia deum in peccatis
ledunt. Secundo quia multa bona
negligunt. Tertium est perfectionis
bonos sequendo confratres debet et
ab alieno malo dolere. De isto dicit
[illegible] Beatus qui lugz
propria peccata. Melior qui lugz alie-
na ipsa ad lugendum non tenetur
sic legitur de Samuele propheta
luxisse regem Saul. Primi Regum
XV°: Usquequo tu luges Saul cum
ego proiecerim eum. Secundum est confirma-
tionis et perfectionis. Primum beatus
primum eorum qui de commissione
suorum peccatorum iam aliquam tristiciam
acceperunt et sic pervenire consolati
sunt. Tertium est non solum bona
mala committere sed et ab alienis
malis cavere. Eo quod illi suam
negligant salutem et divinam
offendunt maiestatem. Ideo dey-
cis facit in finem sit consolatorum
post luctum fletum et tristiciam
quia consolatio accepta quia
ipsius corporis firmiter celes-
ste dignitatem. Absque omnio
quod in prima in fine sedet
[illegible] exclamare [illegible] et
de eum. Primo quia mors differtur.

lugz ex devotione [illegible] hen-
rici quia in celestis mens
prolongatus est. Et de hoc dicitur consolatur
per gratiam et in futuro perfectam. Iohannes
XVI°: plorabitis et flebitis vos,
mundus autem gaudebit, sed tristicia
vestra vertetur in gaudium. Isaias ultimo:
Ego consolabor vos et in Iherusalem con-
solabimini. Videbitis et gaudebit
cor vestrum. Sic ergo primus gradus
est necessitatis scilicet lugere propria peccata.
Secundus est perfectionis scilicet lugere
peccata aliena. Et in tertio autem
tam est perfectionis hominum in tertio
gradu sunt consolati. Peccatorum in
indignationem sed perfectionem [illegible]
gloriam. Beatitudo.

Quarta beatitudo est esurientes
iusticie et omnis sitientes et potum
de lacu quia qui in medio con-
tempserit et mortis manifeste
[illegible] et mala deplorans sitit
[illegible] sentit in se ipsum [illegible]
[illegible] quod [illegible] ipsum sicut ut
satiet. Perseverandum ut [illegible]
[illegible] estimare nos et perseverantiam
et quia in prima non possumus [illegible]
perfectam iusticiam ut [illegible] [illegible]
estimare nos et in iusticia con-
firmatos absolute vehementis
desiderium est autem obtinenda
iusticiam absolute vehementis de-
siderium est esuries iusticie
per quam quecumque possumus
et adhuc esuries iusticie
esurie perfecta non cessamus
iusticia [illegible]. Sic iusticia est
[illegible] et in quod aliquis constanti et
perpetua voluntate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad hanc [illegible]
autem [illegible] ascenditur gradibus.
In primo gradu est iusticia par-
ticularis. In secundo iusticia generalis

seu legalis. In tercio [illegible]
iustitie. Unde est sciendum quod iustitia
dividitur in iusticiam particularem
et iusticiam generalem. Una iustitia
simpliciter loquendo ordinat hominem
ad alium ut singularis seu par-
ticularis consideratum et ad bonum
personale illius alterius et sic est
iusticia particularis. Alio modo ordinat
hominem ad alium in quantum seu ad
quemcumque bonum. 2us patet quia ille qui
sunt cum persone dignitate sunt
inclusi dignitate illa seu omnibus
qui sunt sub illa civitate contenti
quia quilibet homo pars alicuius
civitatis est ordinabile in bonum
tamen civitatis et 2o patet tunc
virtutis bonum sive ordinantis
hominem ad seipsum sive ordinantis
hominem ad aliquas alias personas
particulares est referibile ad bonum
quod ad quam ordinat iusticia et
2o patet quod omnium virtutum actus
pertinet ad iusticiam. Pone 2o quia
ordinat hominem ad bonum quod et
[illegible] iusticia dicitur generalis
virtus et eciam ad legem pertinet
ordinat ad bonum quod in est
quod iusticia generalis que et communis
omnis virtus dicitur iusticia
legalis quia ipsa concordat cum
lege cuius est omnium virtutum
actus ordinare in bonum quod
dicitur ergo iusticia generalis dicitur
in quantum ordinat omnium virtutum
actus ad bonum quod sit cum
est finis suus sicut caritas dicitur
generalis virtus in quantum ordinat
omnium virtutum actus ad bonum
divinum. Patet ergo iusticiam tam
particularem quam generalem [illegible]
quod homo est iustus generaliter
[illegible] omnium virtutum [illegible] homines

[illegible] integram perveniat ad
vehementem esuriem [illegible]
iustitie. Secundum non sufficit
nobis velle iusticiam nisi in-
stitiam sciamus et esuriamus
ut vincamus nos iustos credi
[illegible] nos esurire ipsa iusticie in
[illegible]. Dantur hac bona
[illegible] esurie communiter
[illegible] est [illegible] et [illegible] proximo
et [illegible] creatori eundem
redemptori amorem [illegible]
[illegible] laudem et gracias actionem
proximo superiori equali et
inferiori [illegible]. Superiori
obedienciam et reverenciam. Equali
concordiam [illegible] consilium et
auxilium [illegible] que [illegible]
ignorancia [illegible] auxilium quo
iuvetur in [illegible]
Inferiori [illegible] custo-
diam et disciplinam. Custodia
iudicis subditus ut careat
peccato disciplina ut malum
non permaneat in [illegible]
homo sibi ipsi [illegible] tenetur [illegible]
[illegible] suo [illegible] custo-
diam et corpori suo disciplinam
hec omnia [illegible] sunt [illegible]
ab homine dicat ipsa [illegible] in
[illegible] et [illegible] vehementi
[illegible] et non
reputat [illegible] consummacionem
iustitie se apprehendisse quia
quod dum homo vivit potest
proficere et [illegible] ad altiorem
perfectionis [illegible] ut sic [illegible]
[illegible] aliquis
posse ad tantam perfectionis
[illegible] quod [illegible]
non valeat. [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] esuries [illegible]

unumquodque quod suum est reddendo
et multa iuste agendo et ea
que non possumus nobis similiter
computat dominus deus benignissime
dominus [illegible] desiderium suum
iusti dabitur. In hiis fit dives
deo. Dominum bonum quem
talentum per vestes vestes et
per vi. i. affectus seu desideria
et quia homo dives de si
devenit sanctitatem habet cum
in ecclesia [illegible] Bacabor ad
apparuerunt ecclesia ibi cum [illegible]
[illegible] potencie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Quinta virtus est una
que tu adiungit iusticie
quia iusticia sine misericordia
tendit ad crudelitatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
iusticie ergo [illegible] adiungitur
[illegible] ne [illegible] [illegible]
seu remissionem [illegible] mala
[illegible] et maneat in [illegible]
[illegible] [illegible] Gregorius libro pastorali
In corde sit iusticia [illegible]
[illegible] et una [illegible] seu iuste
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] karitate dei [illegible] alicuius
[illegible] in nostro corde [illegible]
qua utique si possumus [illegible]
[illegible] [illegible] loquendo
una non est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] iusticia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] 3o [illegible] [illegible] [illegible]
placens deo [illegible] [illegible]
[illegible] ascendit [illegible] gradus
In primo gradu est una
[illegible] est [illegible] politica
seu moralis et ut [illegible]
nominat motum appetitus
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qui motus [illegible] est et
dolere de aliena miseria

[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] motus doloris [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
doloris in [illegible] appetitus [illegible]
[illegible] ut non [illegible] [illegible]
iusticie [illegible] passione ergo [illegible]
Augustinus [illegible] [illegible] karitate dei
quod ille motus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ita [illegible] quia
quod iusticia [illegible] [illegible] sine
[illegible] quod iusticia [illegible] et [illegible]
sine [illegible] [illegible] indigenti [illegible]
sine [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] passionem seu [illegible]
dolorem de aliena miseria [illegible]
quia virtus moralis [illegible] in
[illegible] quod motus [illegible] [illegible] [illegible]
ut dicit [illegible] thomas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est autem
una [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod subvenit [illegible] [illegible]
[illegible] in miseria [illegible] [illegible]
et si non [illegible] possumus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
subvenire [illegible] [illegible] [illegible] est
pietas [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
quod pietas [illegible] est [illegible] [illegible]
quod homo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sive [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
thomas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pietas est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod homo [illegible]
[illegible] deo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] subvenit [illegible] [illegible]
in miseria [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] et pietatem
quia cum [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] in [illegible]
sine in miseria [illegible] pietas
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] homo [illegible]
[illegible] [illegible] homo qui in

et effectus et compassionis actum prompte seu
expedite:
se habet ymaginem dei et y loco
et tempore ac negociacionis gratia
egreditur in habitum velut dono
bene erat. Bernardus 4. de vita so-
per Bernardum thomam et persona
communem super 2m sinarum fo. 3 va
Initio gradu est anima que est
latitudo in sua persona et corpore
que etiam remigium alium desu
capit sed sic ita debitum malo
et desiderat sicut et desiderio et sic insi
tere gradu habitus cor ipse et
Cum anima in primo gradu quibus
corporibus compassionis actum et habitum
loco et tempore ut intelligat hec
de virtute generacionem plane et est
excepta necessitate et 3o sed sit
autem non cum mutus extra
habitum extreme necessitatis qua sit
excepto non tenetur . sed videlicet
mutus in extrema necessitate
constitutum spaliter ei et sua
qua tunc tenetur ei substantiam
subvencionibus corporalibus cum est
sciendum quod ita tenetur mutus sub
excepto quamvis dilectionem quasi
homo est diligendus et
...gis hic doctrina ... et
et ... tenetur nos diligere
ad ... et ... ...
animas et nos hic possumus nos
et animas maiori et in tu
...i ... diligere
2o in ordine quam nos deum
includit et non ex lucis sed p
cis ordine tenetur in quo ordine
spalem in ordinem non tenemur
... ... extreme necessitatis
facit 3o quam anima sit in
extrema necessitate constituti ...
... sugere aquarum ...
... tenemur ... corporali
... valemus nos sine
... salutis vite et ...

habere et sic facit anima in
primo gradu. In 2o autem
gradu excedit pietatem et in
... sup erogacionem facit
... ... et nulla alia non
solum amicis sed et inimicis iam
in tempore extreme necessitatis sed et
... est ... et in ... thomam
habet 4. vide va et vide vja
In tercio gradu in quo est
summa latitudo homo exponit
prompte et expedite non solum
corporalem substanciam et committit
in ... et facit spiritualem
et proximus ... sed et ...
pro compassione ... ...
morti exponit et ... inimicorum
salute ut possit ... ...
et ... ...
Considerat si quid non solum
in amicis ut ...
... in ... ...
sed et inimicos ymaginem dei
in homine ... ...
... ...
et ... quidam tempus
... sancti ... ...
... ... et ... latitudine
... ...
... ...
... ...
... ...
non valens et mortem animarum
... ...
... compassione ... ...
corporalem exponens ymo
et corpus ... ac morti
... exponens salute
... ac latitudine
... implevit. ... salua...
... ... 4t vo ...
vos diligite inimicos vestros
benefacite hiis qui oderunt
vos et orate pro persequentibus

et calumpniantibus vos ut
sitis filii patris vestri qui in celis est et
gratia ... adiuvant. nobis
ma scilicet verbo opere et exactu
corporis predo impediunt ...
pro malis operibus eorum et peccatum
corporis benefaciendo consolacionem
vel assistentiam corporalem ad ex
imitandum et sic fit consumma
ma qui in hiis 2 gradibus
sine ... ...
non ... ... fuit rogatus
... ...
... indigenti ... auxilium
et non habet ... corporalem
... compassionem cordia
lem ille est beatus qui intelligit
et ... ...
super egenum et pauperem in
die mala liberabit eum dominus

Sexta beatitudo est cordis
mundicia que hic sexto
loco ponitur quia sexto die
factus est homo ad ymaginem
dei i. ut sit capax dei et hic
capitur. precedentes beatitudines
preparant purgandum est oculus
mentis ad videndum deum
qui non nisi a purgatissimis
cernitur. ut dicit Augustinus
libro 2o de Trinitate et ponitur
... ... et ...
... ...
... ... in ...
in ... ...
... nisi ... ...
... ... gradus
sit ascensus. In primo est
mundicia a culpa mortali
tam actuali quam originali
In 2o gradu est mundicia
non solum ab omni culpa
mortali sed et ab omni grosso
peccato veniali. In 3o est
mundicia simpliciter et ...
... ab omni culpa tam
veniali quam mortali et ...

est hec beatitudo cuius gradus
est simplex. Sicut ... est
perfectionis et 3a est perfectus et
consummacionis qui cum paulo sibi
nichil conscius est et cum Job
non reprehendit cor meum in omni
gradibus scilicet in se latitudinem
nam aliqua est mundicia ab
omni culpa et ab omni culpe sequela
... est mundicia ab omni culpa
et culpe sequela et ab omni peccatorum
occasione hec fit mundicie
affectus intellectus et sz tres
... qui purgatus est non solum
a sensibus sed et a fantasiis et
fantasticis ymaginibus ...
est qui cum hiis purgatus est
... rebus sibi repugnantibus
... ... est ...
... ... pur
gatissimus ... affectus et intellectus
... ...
essent apti hii ad videndum
deum hic in speculo et in enigmate
post hanc vitam facie ad faciem
in magna claritate

Septima beatitudo est pax.
Sequitur pacificacio que ponitur
septimo loco quia in sabbato
septime etatis dabitur. Ista pax
... beatitudo ... premissas
est ... pacifici illi qui paci
facti reformacione et consummacione
eorum in se ... ...
... sunt ... ... et
attendit tribus gradibus ...
in primo gradu sunt pacientes
... In 2o pacati et
intus pacifici. In primo gradu
est ... pacia qua homines
quietantur. In 2o Augustinus
de pacia ... est ...
que mala ... ...
sunt qui mala ... non

committendo facere quam non faciendo
committere. Pacientia ergo est continens
qua bonum suum conservat contra
iracundiam ne per iracundiam absorbeatur
et turbetur. Augustinus 21 [illegible] 2o
de. Hoc est contra mortem opera
non in actibus [illegible] erunt. Pre-
sentia qua moderatur. Pacientia
enim est virtus qua moderatur
mansuetudo. Item est odium contra
tollit caritas et sic tria mala
sic tollit unitas. Contra hoc est
2us gradus quo ascenditur
ad hanc latitudinem. Unitas enim
latitudo hic est dispositio ante
gradus [illegible] nam precedentes
bene ea sunt acceptiones ad sequentes
Initio gradu introducitur. Pax
mentis. Pax describitur pacis que
est mentis carnis sive sensualitatis
ad obedientiam et in bono cum
proximo et angelo concordiam
ordinata tranquillitas. Pax
sic sumpta quadruplicem pacem
includit et plures gradus bellum
excludit. Includit enim primo
pacem inter carnem et spiritum
qua facit carnis ad spiritum sic
[illegible] glosa est et pax mentis
incipit quia desideria carnis
repugnant legi mentis non
modo aliter sic ut volumus possimus
et pacata sic quod quia mens
spiritus imperat ut totus ho-
mo sibi [illegible] tunc pax ad alios
derivatur ut pacem cum hominibus
habeamus. Secundo includit pacem
inter deum et hominem et hanc
facit iusticia unitatis. Rom 5o
ex parte mea et mea ex parte
dei [illegible] quia et caritas ob-
tinuit [illegible] iusticia et pax
osculate sunt. Tercio includit

pacem inter hominem et proxi-
mum et hanc facit unitas.
Rom 12. Si fieri potest quod ex
vobis est cum omnibus hominibus
pacem habentes. Quarto includit
pacem hominis cum angelo et hanc
fecit incarnatio filii dei. Angeli
enim sunt homini reconciliati
qui cognoverunt dominum suum
humane nature unitum. Ysaie 57o
Creavi fructum labiorum pacem
pacem ei qui longe est id est
homini et pacem ei qui prope est id est
angelo et creavit pacem
fructum labiorum quia christus
pax est [illegible] vel quia
est oracionibus impetrata.
Unde [illegible] bella tria carnis cum
deo homine et angelo ex-
cludit et pacem cum eis gene-
rat [illegible] pacificus [illegible]
[illegible] reformatur et
conservatur [illegible]
bellum quod sui aut aliorum
[illegible] generat. Unde glosa [illegible]
In primo homine homo pacem
et sic bellum generat [illegible]
in illo pacem [illegible] quod
[illegible]. Unde [illegible] Pax
[illegible]
[illegible] Unde enim est
pacificus [illegible]
est pacificus. Unde Augustinus
pacem [illegible]
bellum [illegible] pax
querit ut bellum vincatur vel vincens
sed bellum geritur ut pax
acquiratur. Isto ergo in bello
pacificus ut [illegible]
[illegible] unitatem
committendo [illegible] Fuit
[illegible] pacifici filii dei quia

erant effectum quod filius dei erant
homines in hoc mundo. Ipse enim
pacificat per sanguinem crucis omnia
que sunt in celis et in terra Coll. 1.

Octava beatitudo est fortitudo
que operat hominem ut non
solum sicut fit per virtutem moralem
que est fortitudo patiens et equo
animo sustineat mortem imminentem
sicut fit per virtutem moralem
que est fortitudo et virtus car-
dinalis non solum ut patienter
cum gaudio et exultatione subeat
predictam mortem sicut fit per fortitudinem
in quantum est donum spiritus sancti sed
desiderat et optat sibi opportunitatem
ut pro bono virtutis et iusticie ex-
ponat morti vitam suam et
vehementer dolet et tristatur quia
non invenit opportunitatem habendi
eam vitam eternam ponere medio
et mortem in desiderio ut fit
per virtutem. Secundum in hac beatitudine
sunt tres gradus sicut in qualibet
parte. Primus est fortitudo que est
virtutis cardinalis. Secundus est fortitudo
que est donum spiritus sancti. Tertius
est fortitudo ut est beatitudo. In
primo homo patitur persecutiones
et mortem patienter. In secundo
patienter et gaudenter. In tertio
patienter et gaudenter et desiderantur.
Primus fit modo humano ut honesta
et iusticie conservatione. Secundus fit modo
super humano quia ex amore sui ipsius
abnegationem per fortitudinem
que est donum spiritus sancti. Tertium
vero fit modo in humano quia
excellenter ex amore dei in unitatem
et sui ipsius abnegationem et
[illegible] homo non
solum tanto tanto magis
desiderat [illegible] certa
subeat sed etiam pro [illegible] fervente
desiderat ut ignominia et

horribilia patiatur. Prophecia sed
omnia magis hominibus [illegible]
in libro [illegible] cap. xxx declarat
plus doctor distinguere inter virtutes
dona spiritus sancti et beatitudines
dicens opus virtutis est ut
continuum est in quibus que virtutes
sunt id agat homo ut homo et
modo humano. Sed opus doni spiritus
sancti ut donum est quod homo
agit opus bonum aliorum virtutes
in hoc modo super humano. Opus vero
eius [illegible] beatitudinis ut beatitudo
est quod id agit homo non ut
homo sed ut deus quod [illegible] sunt
est et in modo in humano tamquam
non opus homo vel [illegible] de
carne homines. Et ideo homo
fatuus et insensatus reputatur
ab hominibus carnalibus. Secundum quod
habetur Sapientie cap. v. Hi
sunt quos aliquando habuimus in de-
risum et in similitudinem improperii nos
insensati vitam eorum estimabamus
insaniam et finem illorum sine
honore. Ecce quomodo computati sunt
inter filios dei. Sed hoc agentes
secundum virtutes in hoc virtutes
sunt boni homines sed ut homines
secundum statum generem bonorum [illegible]
viventes. Sed autem agentes
secundum dona in quantum sunt dona
boni homines sunt super ceteros
homines. Sed hoc agentes
secundum beatitudines ut beatitudines
sunt. Ideo homines boni non
sunt ut homines simpliciter ut
ut soli ut homines super ceteros
homines vere et angeli
sed ut dii ad quem statum
invitat nos deus secundum Augustinum
sermone de modo super Ioh. Sed
ponens [illegible] quorum modo
[illegible] homines est. Et quod

eos volebat facere. Audite filii
exprobrabat quod homines essent volu-
ptatis quid eos facere volebat
Audite dixi dii estis. Adhuc
ergo vocat nos deus nec sumus
homines sed supra ceteros homines
et deus participatione quando perfecte virtutes
eam excellentiam ex hominibus dii
fiunt ut dicit vii Ethicorum. Et
adhuc statum ascendit per virtutes
sic ut triplex nobilitatis sicut
enim homo procedit in humana
relinquit in bestia et cadit in-
fra se ita per virtutes consuetas erigitur
supra se ut dicit Boecius libro iiii de
consolatione philosophie. Vide per declarationem
horum tamen gradum et distinctionem
virtutum doctorum et beatorum
ponit Aug. Henricus ubi supra.
Ex quo licet aliquis negligit carnem
suam in desideriis suis complere
nec non tamen tamen non qui
carnem suam exponit mortis
periculo ubi quod et qualiter et
quod ne faciat contra iusticiam et
bonum virtutis ethice fit et in fortitudine
que est virtus moralis ut dicit
3o Ethicorum et hoc quod facit
cum dolore et tristicia quod sustinet
contra carnis vellet enim non credere
tamen contra sed cum conceptu quod rationalis
magis facit tamen sustinere quam bonum
virtutis amittere aut offendere.
Sed beatus Augustinus in libro de civitate
dei libro vi loquens de fortitudine
dicit Cuius per fortitudinem fit
patiens corpore et quamvis animo fortis
sed quod adversitates accidit ira
volt tamen ut non accidat hunc
concordat glossa super x philosophorum quod
desiderium huius dissolui et esse
cum Christo omnes sunt quidem
homines impossibile qui adhuc

desiderant istam vitam et cum
venit dies mortis pacienter
tollerant quod sine luctum et adversitas
se ut sequantur voluntatem
dei et adhibet paciam et
fortitudinem utrique animo moriuntur.
Sed multi perfecti cum
dolore et anxietate mortis se
exposuerunt qui voluissent
quod vitas non assumpsisse sed
fidem relinquere vel perfecte fidem
et vitam mortem subire et alii
quod dum potuerunt latuerunt
et aliqui in conspectu trepidaverunt
ut in legenda sancti Sebastiani
et in aliquibus sanctorum legendis
alius continetur. Sed quo modo
humano habet homo spiritualis
autem carnis non in desideriis
et in virtutem et ita et hic est
primus gradus. Secundus gradus est
cum homo spiritualis modo super humano
carnem suam negligit et
contendit qui nec iusticiam et
bonum virtutis offendit modo
super humano carnem periculo mortis
exponit cum gaudio et exultacione
sicut in id sunt in hilaritate et
constantia in illa die sicut multi
sancti martires fecerunt fecerunt
ut sanctus Laurencius in articulo
mortis super craticulam positus
legitur dixisse gaudio plane
quia hostia Christo effecta mecum
et hic fit etiam fortitudinem
que est donum spiritus sancti.
Sed quo fortis etiam virtutem
fortitudinis exponit se mortis
periculo pacienter ubi quod et
quomodo oportet tamen hic facit
cum dolore et anxietate. Sic
fortis etiam fortitudinem que
est donum se exponit mortis
periculo ubi quod et quomodo oportet

aut tristor fuit in dolore et
amaritudine / sic fortis in forti
tudinem prout est diu se ex
ponit morti precio ubi quod
et ego apportem patientis non quod
in dolore et amaritudine sed cum
gaudio et exultatione Tercius
gradus est qui consulit beatitudinibus
sicut spiritus virtutibus et sic donis
sancti spiritus et est quod homo
spiritualis non in temporalibus in de
sideriis complacens negligit
tamen suam quiescit in
temporalibus valde vero asino vix
itaque in amicitia et virtute
ministrata et omnibus insignis
cum corpus fuerit desiderium
et optimus qui tamen in se est ut
si adveniat opportunitas quod
cum pleno virtutis et
iusticie morti se exponat
et dolet et tristatur quia talis opp
ortunitas sibi non offert aut
tardat advenire Talis vitam
presentem in tedio et mortem
in desiderio pro desiderium vite
future etiam dicitur Augustinus de disci
plina christiana qui odit animam suam
in hoc mundo in vitam eternam
custodit eam Unde glo super
1o philip. primo capitulo Cupio dissolvi
et esse cum Christo Et qui desiderat
sicut apostolus dissolvi et esse cum
Christo non patienter moritur
sed patienter vivit et delectabiliter
moritur quia vivit videlicet
apostolus sit non amare vitam
sed tollerare Sed illi erat
manere in carne cum passione
... consolabat
et gaudebat et hic fuit fortis
sancta fortitudinem que est
beatitudo Sic beata agatha letanter
et gaudenter ibat ad carcerem
quasi ad epulas in cantica

Sic beatus Andreas cum prope
missus ad locum ubi sibi crux
parata erat legitur dixisse Salve
crux que in corpore Christi dedicata
es ... ascendebar te se
curus ... Christi modo
amorem celestem obtinens
... securus et
gaudens venio ad te ita
et tu exultans suscipias me
O bona crux diu desiderata
sollicite amator eius ... sine
et desideravi amplecti te. Ideo
crux beatificant quia qui penam
patiuntur propter iusticiam Prima
pena ... nemo vere
patitur ut maledictus aut
quia similia aut sunt sed si
quod patimur propter iusticiam beati
quia ex fere plus ... quam
pena hec utrumque requirat beati
quo qui patiuntur propter iusticiam
annunciandam ut Iennas et
Ieremias / predicandam ut Iohannes
baptista / conservandam ut beatus
thomas cantuariensis / defend
endam ut machabei et hii
vero sunt beati quia si propter eam
penam sunt mortui statim
evolant in celum Unde Mt. v°
Eorum est regnum celorum
Et non quod sit beatitudo debet esse
in aliis adaucta beatitudinis
...ducentes sic beati pauperes
... si penam patiuntur
propter iusticiam beati mites si
patiuntur penam propter iusticiam
Sufficientia beatitudinum sumitur
secundum bonaventuram ex multiplicitate
peccatis et ... ad
peccatum ... ad integritatem
perfectionis ... requiritur perfectio
status recessus a malo perfectus
processus in bono et perfectus status
in optimo quia ad malum
aut procedit estimare superbie
aut timore malicie aut

complacere concupiscencie
vel ad peccatum elongandum ab hoc
quia tria sunt mala tres sunt
nature beatitudines scilicet paupertas
spiritus elongans a malo timoris
mansuetudo elongans a malo rancoris
et luctus elongans a malo
tristitie et languoris et concupisci-
bilis quia a deo recessus peccans in
bono attenditur secundum quam divina
tamen et quia causis bonis sunt
sunt multi et veritas Sciendum est quod
duplex est beatitudo secundum quam duas
vias scilicet causas sive actus iusticie
et affectus huius. Nam aut stellam
in optimo est vel plenitudinem cog-
nicionis vel perfectionem affectionis
vel similitatem in adversis passionis
et compassionis. Sciendum est quod sunt tres
ultime beatitudines scilicet munditia
cordis et desiderium videndi et pax
mentis ad perfecte fruendum et forti-
tudo animi equalitatis animus ymo immo
bilis a parte gaudent ac despe-
rant contra adversa sustinendum
Hoc si attendatur premissis dis-
ponentibus ad illas adductas sunt
octo beatitudines secundum octo que ad ipsas
disponunt quarum septem sunt septem
dona spiritus sancti et octava dispositio
surgit ex omnibus simul. Prima gratia pre-
dicti domini scilicet timor facit recedere
a malo et abstractionem mali et quia
radix omnium malorum est cupiditas
ideo timor disponit ad paupertatem
spiritus in qua sit magis humilitas
cum paupertate ut sic elongetur
a peccatis a fonte omnis culpe
scilicet a superbia et cupiditate. Sciendum est
quod paupertas spiritus est fundamentum
totius perfectionis evangelice cum
primo oritur hoc fundamentum superbie
que tenet ad culmen perfectionis
venire secundum id Crisostomum Si vis
perfectus esse vade et vende omnia
que habes et da pauperibus Ecce

perfecta paupertas. Ecce que sibi
nichil proprium retinet et sequere
me. Ecce humilitas que facit
quod homo abnegando se ipsum
tollat crucem ut sequatur Christum
illum qui est totius perfectionis
principalissimum fundamentum. Di-
sponit igitur timor ad spiritus pau-
pertatem. Pietas ad mansuetudinem
nam qui pie ad aliquem afficitur
nec illum irritat nec ab illo irritatur.
Scientia vero disponit ad luctum
quia peccatum disponens seu cog-
noscens nos ad statum bonis
relegatos in hanc vallem miserie
et lacrimarum. Fortitudo autem
disponit ad esuriem iusticie
quia fortis est tam ardue se
tenet cum iusticia ut mereatur
contra corpori quod iusticia
separari. Consilium vero disposuit
ad misericordiam quia cum deus magis
consulit in scriptura quod facere miam
quam sacrificia reputat holocausta.
Intellectus autem disponit ad
mundiciam cordis nam speculari
celestia mundat cor suum ab omnibus
fantasiis. Sapientia vero disponit
ad pacem nam sapientia inquit
summo vero et summo bono cum
quo est in quo est finis et
tranquillitas totius nostri appetitus
venialis dispositio ex septem
donis spiritus sancti resultans dispon-
it ad octavam beatitudinem que est
fortitudo animi contra quod non
timet quas tribulationes quantumcumque
magnas in bono impedire
aut a Christo separari. Quis magis
quem contemptis se ipsum moneat
capiti suo scilicet Christo in separabiliter
unire. Ideo secure sic cum
apostolo. Quis nos separabit a caritate
dei an angustia an gladius.
Secundo Romanorum. Quis. Postea
et Christus sum quia nullus separabit

nos a caritate que est in xpo ihesu domino
nostro / Hinc est quod pluribus sanctis tam in
tribulacionibus quia (?) tanta fortitudine
in inter tranquillitate firmati fluctuantes
senserunt delectaciones et gustaverunt primi-
cias future beatitudinis cuius una stilla
dulcorat omnia pericula vite amara et ac-
cendit gustantem suspirari desiderio
eterne ad xpm sicut cervus agitatus
desiderat venire ad fontes ut sit cum ipso
sponso desiderabilissimo Quod nobis concedat
Amen

Expliciunt dicta super Simbolo Apostolorum
magistri Henrici [illegible] et eximii doc-
toris sacre theologie de Marien-
werder pronunciata in studio Pragensi
per Mathiam Bart

De contricione

Circa tercium 3 p. q. 32 ar. 4 et ultimo Contricio
est trapnilegia (?) [illegible] sed q est peccato
originali quod est in primis (?) [illegible]
[illegible] quod est in capite sicut [illegible] a [illegible]
sed [illegible] Dauid li. 3 qui [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] r [illegible]
ne [illegible] originali [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] gratia
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

De matrimonio

Circa tercium 3 p q 32 ar 3 [illegible] procedit sic
[illegible] matrimonium [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] spirituale [illegible] posset
dici [illegible] [illegible] [illegible] ma-
[illegible] actiue [illegible] operata [illegible] sola
materia [illegible] ad
[illegible] aliorum [illegible]
[illegible] dici [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gratia [illegible] ad [illegible] matrimonium
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Dauid [illegible] li. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
gratia [illegible] [illegible]
[illegible] mala [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] valet [illegible] posuit
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gratia
[illegible] gratia [illegible] [illegible] aliqua
[illegible] materia [illegible]
[illegible] [illegible]
gratia [illegible]
[illegible] Dauid [illegible] notitia [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] legem [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ad 3 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
Ad [illegible] [illegible] matrimonium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dolor
[illegible] [illegible] filios [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] dolore [illegible] [illegible]

Et finis [illegible] fuit cum dolore [illegible] 43
dolores [illegible] ipse tulit [illegible]
[illegible] fuit dolor partus [illegible]
[illegible] narrat quod ad [illegible] obstetrices [illegible]
[illegible] matrem parientem sine dolore
[illegible] quod beata virgo peperit cum dolore [illegible]
[illegible] allegatis [illegible]
[illegible] in conceptione magis [illegible] cum [illegible]
[illegible] in partu [illegible] cum dolore [illegible]
dolor [illegible]
[illegible]

[illegible] utrum [illegible]
resurgat cum corporis integritate [illegible]
[illegible] corpus [illegible] integrum [illegible]
integritate [illegible] carnis [illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] gloria [illegible]
[illegible] fuit carnis [illegible]
[illegible]

Ad 3m dicendum quod caro et sanguis ibi non accipitur
pro natura carnis et sanguinis sed vel pro culpa carnis
et sanguinis secundum glossam vel pro corruptione vel cor-
ruptione carnis et sanguinis, et ut Augustinus dicit ad
Consentium id est pro corruptione carnis ut ibi dicitur cor-
ruptio et mortalitas carnis et sanguinis. Caro
ergo et sanguis regnum Dei non possidebunt secundum
quod ipse carnis et ossa ... sicut nunc ... Quia
cum autem corruptio non possidebit
... in ... sed erit
neque corruptio incorruptela. Ad 4m
dicendum quod sicut Augustinus dicit in Encheridion libro. Forte
accipit ... sanguis ... molestior
... et ... carnis ... resur-
get ... et pituita id est flegma
... et fel flavum id est colera et fel
nigrum id est melancolia ... quatuor humoribus
natura carnis ... et medicine disciplina
testatur. Sed quidquid addat corruptio
... ne sui ... ca-
... quod corrumpat ... in divina po-
tentia ... corpora
... auferre quod voluit ...
ut absit labes id est corruptio, absit effigies
absit mors, absit fatigatio, absit ...
... Ad 5m dicendum quod
... sanguinis qui decurrit ... ad
... naturam ... resurget
Et ... partes ad veritatem
et integritatem humane nature pertinentes. Sanguis
autem qui in ... reliquiis ...
observatur ... miraculose
... quadam magis ... passa.

Ad 6m dicendum quod cicatrices in corpore apparentibus
... ad cicatrices resurge-
re debent. Unde ... martiri resur-
get in corrupta sed cicatrices et vulnera ad
... corruptionem pertinent et defectum ...
... non ... cicatrices
cum cicatricibus resurget. Sed contra ... resurget
... ut ... apparuit vulnera ...
... corpore ... peccatis ...
... non ... fuisse ...
corpore apparere vulnera ... fuisset
... ibi vulnera ... insignia ...
... ad ... credidit ...
... nunc ...

... dicit quod ... ad ...
... non ... dispensative
... quod passus ... resur-
rexit ut cicatrices ... ad ... esset
... quod ... propter ... rationes
cicatrices ... non ... sed ... non ... habebat
... quod assumit quod ... in eo ... ·9·
non ... quod ... debuerit cor-
... cicatricibus ... Ex quo ... ·4·
... dicit Thome 10 20 ... ·1·
... manum ... mitte in latus meum. Ad 7m ·2·
... cum ... cicatrices ...
... cicatricibus ... Ad ... primo ... ·3·
... Ierusalem ... ·4·
... in potentia curandi cicatrices ... ·5·
... victorie sue conferat triumphum
... et Augustinus dicit in 22 de civitate Dei quod forte
... in corporibus martirum videbimus
... cicatrices ... non ... ut ...
in eis deformitas sed dignitas erit et ...
... non corporis sed virtutis pulchritudo
... Ad 2m ad confirmandum corda discipulorum
... Ad 3m ut ... supplicans
... mortem ... ostendat
Ad 4m ut sua morte ... fuit
... cum ... morte ...
... Postea ut ... impii
... Sed ut Augustinus in libro
de Simbolo ... quod ... cicatrices in suo
corpore servavit non ... non ...
... ut ... tunica ...
... sicut ut ... quo-
... Sic ... cicatrices
vulnera ... agnoscat ...
quod ... pro vobis et propter vos aperta
... voluisset. Ad 7m dicendum quod Ad 7m
cicatrices ... corpore ... magis ...
ad corruptionem vel defectum sed ad maiorem ...
... gloriam ... quoddam ...
... vulnera ... apparebit.
Ad 8m dicendum quod ... apertura vulneris ...
... cum ... Ad
... gloriam ut ... Hoc
... ad ...
et vulnera ... ut dicit Leo papa in sermone de
... Ad 9m dicendum quod ... 3

corporis volunt attractis ubicumque permanere / ut
ipso et ad certitudinem dicta sunt fides et a praelatis viris
quibus apparet quod super communi corporis attractis nullus ..
velunt Ecclesia ut Augustinus dicit ad consentium dixit oc
casio Christus corpus in caelo credo esse ut eadem quo
ascenderit in caelum sed potest quod attractis quod ipse sui
corporis posse videtur ad ipso corporis nullus quomodo
aliquo corporis sit simmodo

Non sunt distinctiones in Sacramentis / 9 q 1 Respondeo
Sacramentorum alia sunt generalia sive necessa-
ria / alia specialia sive voluntaria generalia
dicuntur que omnibus conveniunt et omnibus conveniunt /
Et dicuntur initialia / quia sine eis vix aliquis salvus
fieri potest Et sunt quinque scilicet baptismus confirmatio
eukaristia penitencia extrema unctio Et opponitur contra
infirmitatem ut baptismus qui ianua est
omnium sacramentorum de consecratione distinctione 4 c. adhuc
contra pugnacitatem ut confirmatio que datur ad ro
bur de consecratione distinctione 5 c. 1 et 2 et de presbiteris c. 1
quod per confirmationem spiritus sanctus datur ad augmentum
et robur contra negligenciam ut eukaristia que via
ticum / de penitencia distinctione 2 c. credit et c. ... corporis
contra recidivum ut penitencia que secunda tabula
post naufragium appellatur ut de pe. distinctione 1 c. secunda
contra concupiscentiam ut extrema unctio / que in noc
ivis ... vita confertur Sed considera quod
baptismus magis sapit de ... necessitatis / quia
in consistit et in pueris / nulla salus sine ipso esse
potest de consecratione distinctione 4 nulla sine baptismo / Sed sine aliis
sic / Sed in adultis ... potest esse salus sine
eo et sine aliis non dico spreta sed ...
Vel potest dici quod sine baptismo initiori vel potio
ri / et sine confirmatione potiori vel maiori Et sine
perceptione eukaristie corde vel ore / Et sine penitencia
initiori vel potiori Et sine extrema unctione ...
... vel potius / salvus esse potest in adultis
Sed in parvulis non contingit nisi baptismus potior
Specialia sunt que non omnibus conveniunt que
... et voluntaria dicuntur / quia ... sine
eis salvus esse potest Et sunt duo scilicet ordo et coniugium

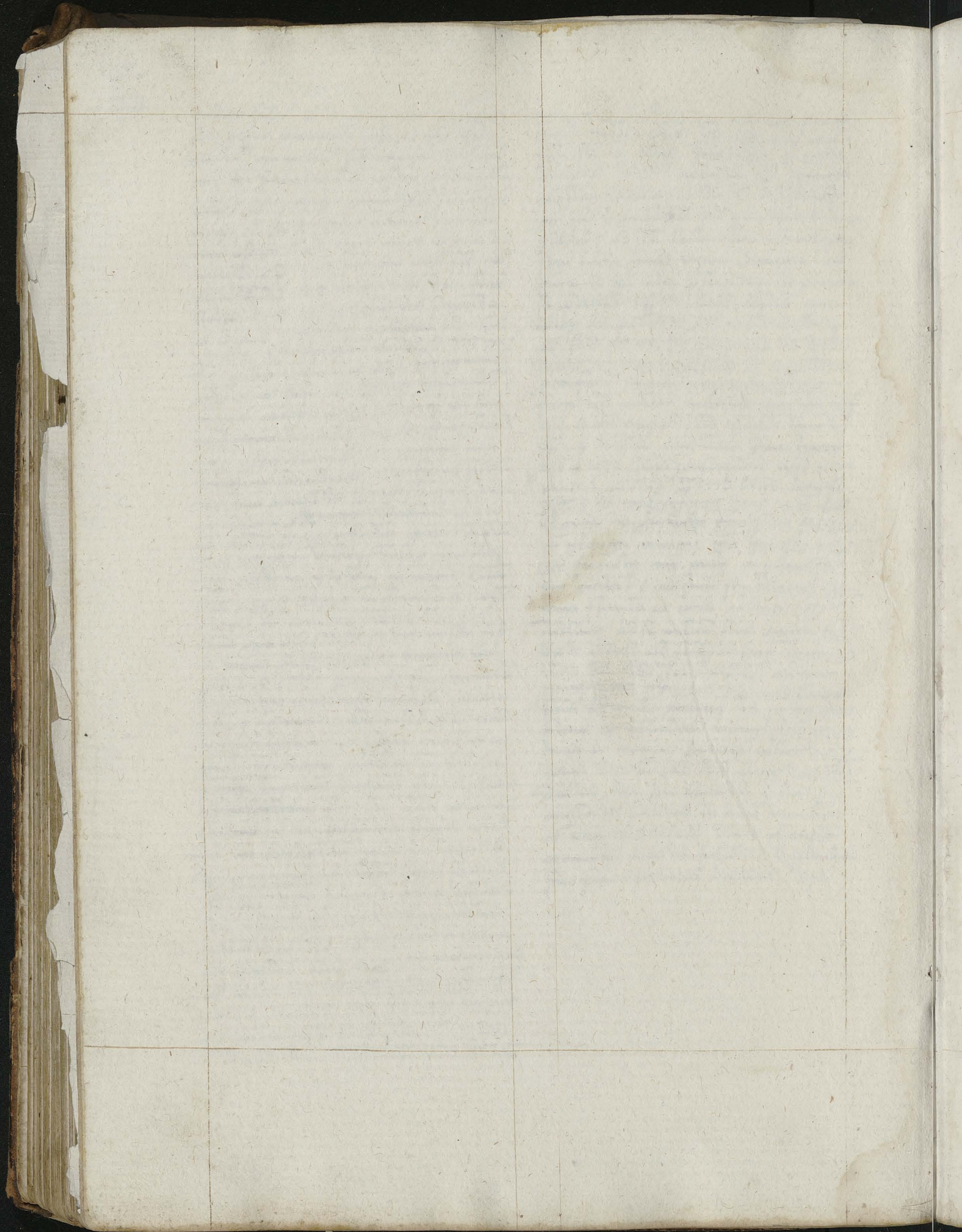
Miraculum quod contigit in anglia. De vno excommunicato qui soluere decimas noluit

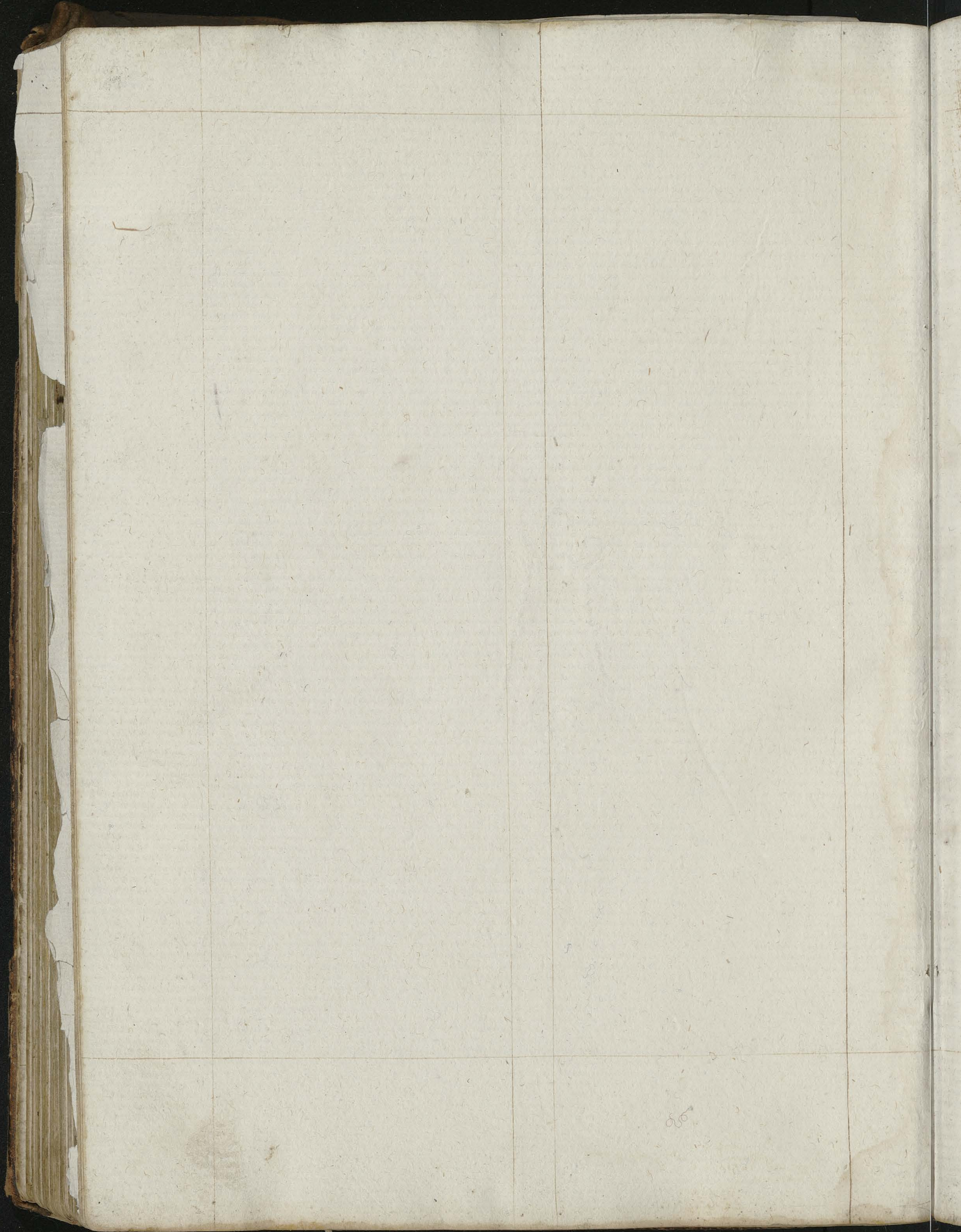
Legitur in vita beati aug. Anglorum epi-
scopi quod cum iter ageret per angliam diuini
verbi semina more gentibus erogan-
do quidam dei accessit ad eum cuiusdam
ville presbiter dicens Reuerende pater et domine
suggero sanctitati vestre quod huius fundi dominus
nullamodo ammonicione commonitus
ullatenus acquiescit ut sancte dei ecclesie ex
hiis que superna sibi confert largitas
decimas velit persoluere excommunicationis insuper sentenciam
sepissime in eum iaculari cominatus Eo
amplius obstinatiorem rebellem reperi [illegible]
ergo sanctitas vestra quid inde faciendum Quod
audiens sanctus aug. precepit militem ve-
nire ante se Cui dixit quid fili audio
quod audio de te Cur decimas tuas deo
omnium bonorum largitori et sancte ecclesie reddere
recusas An ignoras quia decime non
tue sed dei sunt perpetuo et libenti animo
et cum gratiarum actione deo omnipotenti de-
bitum persolue ne anno sequenti videre
[illegible] pro obstinatione tua seuera districti
iudicis tibi subtrahat sua Ad hec iracundie
stimulis agitatus viro dei respondit Quis
inquid domine terram excolit quis enim se-
men ad serendum prestitit Quis fruges iam
ad maturitatem perductas metere fecit Non-
ne ego hec igitur nouerit omnis quia cuius
erat decimus manipulus Cuius erit et
nonus Cui sanctus aug. Noli ita fili loqui
Non enim ignorare te volo quia si ultra fi-
delium consuetudinem et sanctorum patrum tradiciones
decimas tuas dare recusaueris absque du-
bio te excommunicabo Et hiis dictis consuetus
ad diuinam missam vt misteria diuina ce-
lebraret coram omni populo dixit clara
voce Ex parte dei precipio nequis ex-
communicatus missarum solempniis interesse
presumat Cum ergo dixisset res mirandas
retroactis temporibus inaudita contigit Nam
ipso introitu ecclesie cadauer sepultum se
erigens atque cimiterium egrediens ibidem
stabat immobile quamdiu sanctus vir
missarum solempnia celebrabat Quibus

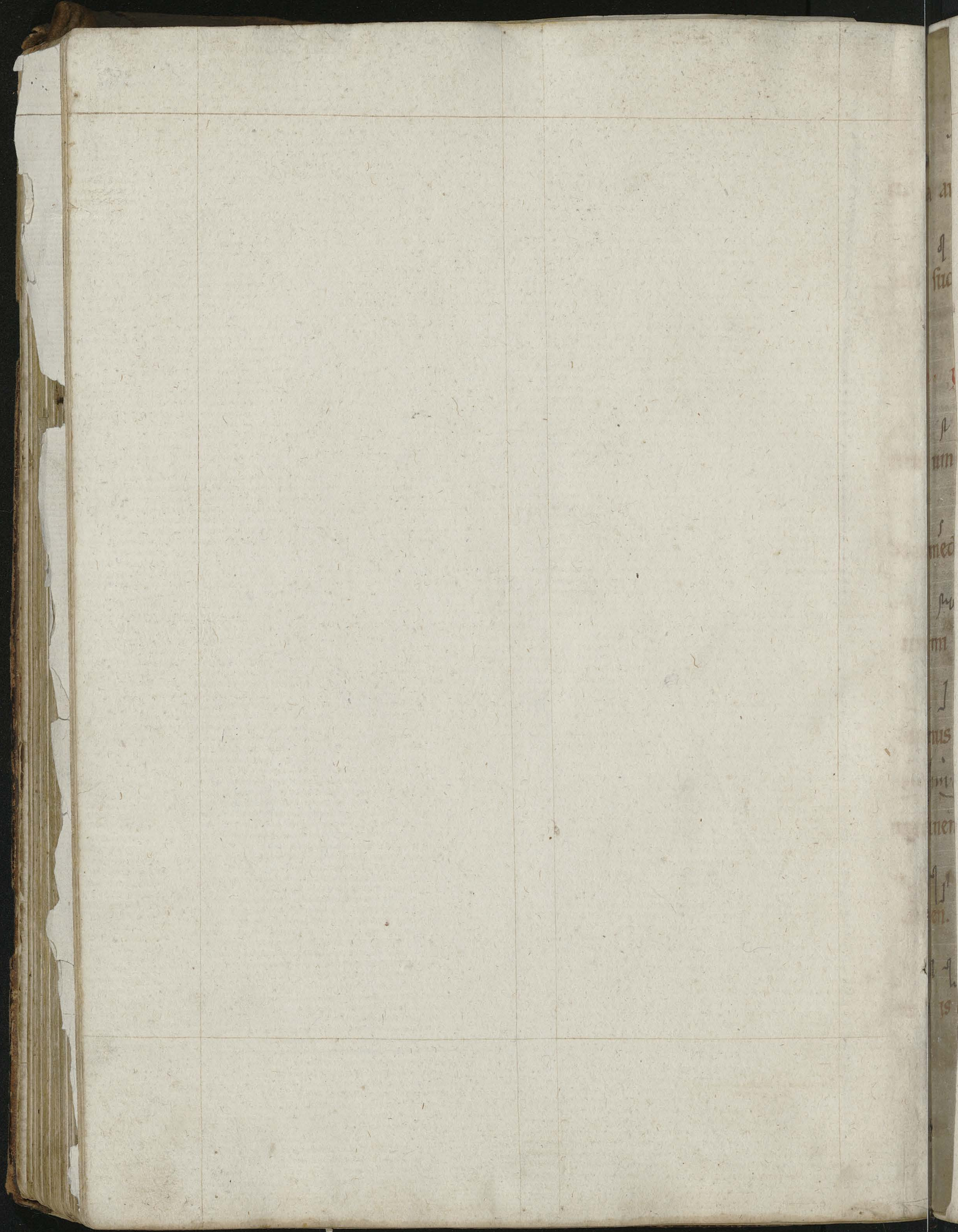
expletis fideles qui presentes erant fere ex
se positi venerunt ad beatum pontificem
et rem gestam trementes per ordinem pa-
dunt Quibus ait Nolite pauere Sed pre-
cedam vos cum aqua benedicta a nobis
consecrata Crux domini vexillum et videamus
quid hoc sit quod nobis ostensum est Precedens
autem pius pastor oues christi pauefactas
cum eis ad ingressum cimiterii Videns
quod cadauer teterrimum et deforme sic ait
precipio tibi in nomine domini vt dicas mi-
chi quis sis nec cur ad illudendum populum christi huc
veneris Cui respondit non ad terrorem huius populi
conturbandum nec ut ei illudam pater aug.
huc veni Sed cum ex parte dei iubes ne ali-
quis excommunicatus missarum solempniis inter-
esset Angeli dei qui itineris tui assidue
comites existunt eiecerunt me de loco vbi
sepultus fueram dicentes quod amicus dei
aug. carnes fetentes de terra iussit
prodire Ego enim tempore brittonum antequam gen-
tilium anglorum furor hanc vastasset regionem
huius ville patronus fui et licet sepius
ab huius ecclesie presbitero commonitus fuerim
tamen dare decimas meas nunquam consensi Ad
vltimum vero excommunicationis promulgatus fuit ergo
miser inter hec de medio sublatus sum et
in loco de quo surrexi intra ecclesiam sepultus
animam ad claustra infernalia gehen-
nalibus cruciandam incendiis emisi
Tunc flentibus omnibus qui aderant
et hec audientibus ipse sanctus lacrimis faciem
suffusus irrorans crebris quod singultibus do-
lorem ostendens Scis inquid locum vbi se-
pultus fuit presbiter qui te excommunicauit Cui
respondit quod hic sciret et quod in eodem cimiterio
monumentum haberet dixit Antecedens precede
ergo nos et locum nobis demonstra Precessit
ergo defunctus veniens ad locum quendam
ipse etiam vbi nullum omnino sepulture
aliud signum apparebat Sequente aug.
populo cum omnis clara voce dixit Hic est
locus hic si placet fodite et presbiteri de
quo me interrogatis ossa potentius in-
venietis Iussu ergo pontificis reperiunt

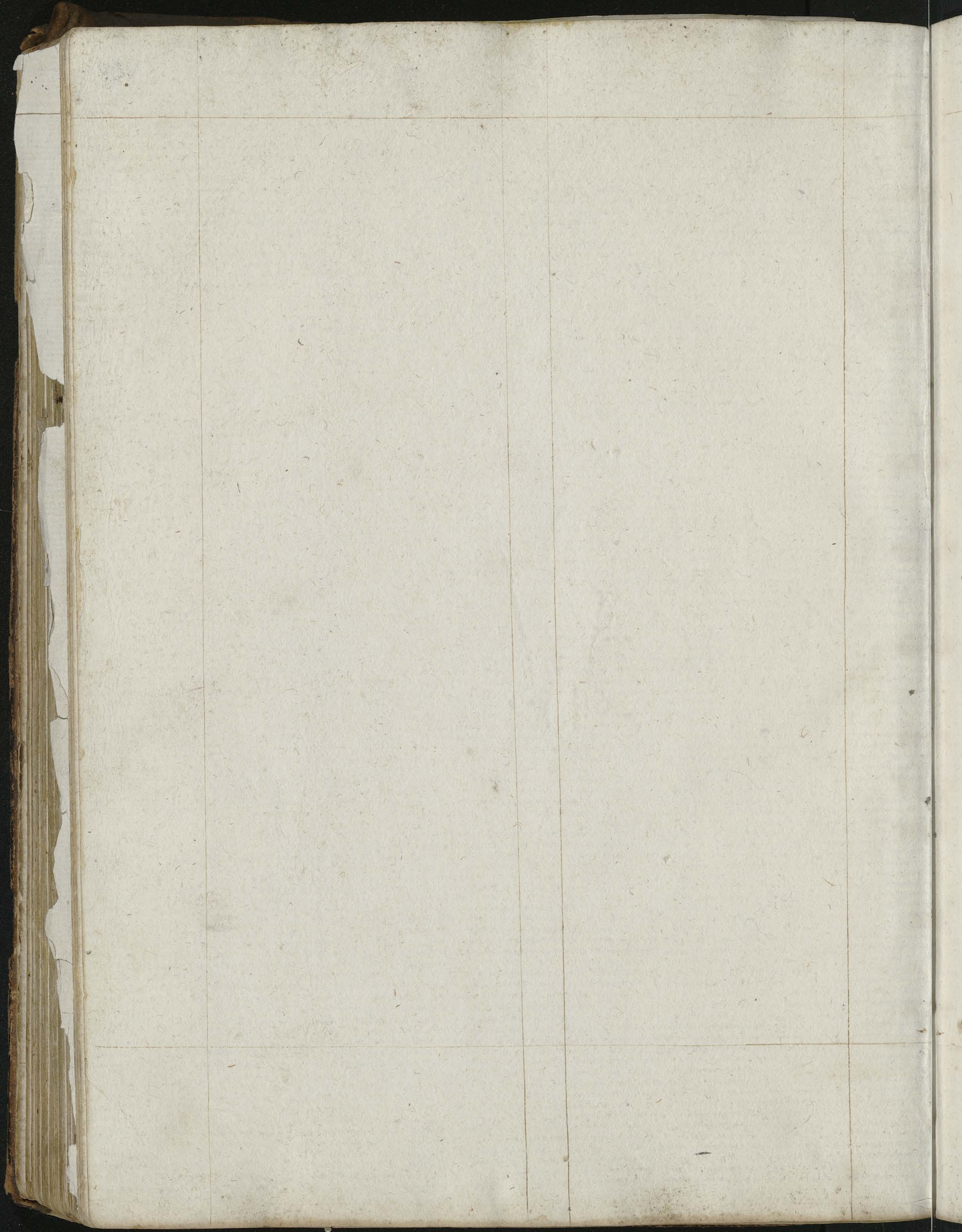
quidem fode et tandem in alto defossa
solo pauca invenerunt ossa et ipsa temporis
diuturnitate in viriditate sunt conversa. Obstupescite
autem dei famulo. Si hec essent presbiter ossa
predicti defuncti etiam dubitare. Tunc sanctus
augustinus fusa devotius oratione dixit ut
cognoscant omnes quia mors et vita in
manibus dei nostri sunt cui nichil est im-
possibile. In eius nomine tibi dico frater
surge. spiritus cum te bene. Res stupenda
et humanis mentibus magis ista admissis
alumpnum presbiter videbat omnibus quod erat pu-
lverem pulverum viri et ossa compaginari
lucem pulveri vivi et ossa compaginari
ossibus ac sese vivificam de sepulchro
corpus animatum erigi. Cum quod vir beatum
vivum staret cognoscens inquid istum frater
Nunc videt Nomen pr. et utinam non
nonissem. Et adiecit alumpnus presbiter
Tu enim anathemate ligasti. ligari ait
Tu enim anathemate ligasti ligari ait
et digne promeruit. Tu omnibus enim
et digne promeruit. Tu omnibus eius
sancte ecclesie semper rebellis extitit. decima-
rum retentor. nullorum. Frustra flagitiorum
usque ad diem vultum impetrator. Tunc
sanctus augustinus altius ingemiscens presbiter
inquid frater quia mercatores domini sunt
anima opera eius vide et nos misericordia fili
et compati indigitature et ymaginem dei
quecumque precioso redempte sanguine tam
longo in tempore tenebroso reclusa carcere
penas sustinuit gehennales. Tunc trad-
idit flagellum. et flexis genibus ab
ipso absolucione flebiliter flebiliter
petita mortuus mortuum gratia dei domino
ad declarandum suum sanctum augustinum vincula re-
laxavit. Quo absoluto precipit ut in
dei ut ad sepulcrum rediens in pace
diem prestolaretur ultimum. Qui statim
ad locum unde surrexisse visus est reu-
sus, masculum intravit Cymiterium et
pulverem protinus est resolutus. Tunc
ait presbitero beatus augustinus. quantum temporis
est ex quo hic iacuisti. Cui ridet. Cl
et eo amplius anni sunt. quo inquid
protinus hic usque fuisti. In ait in dei
inici gaudio constitutus eterne vite et

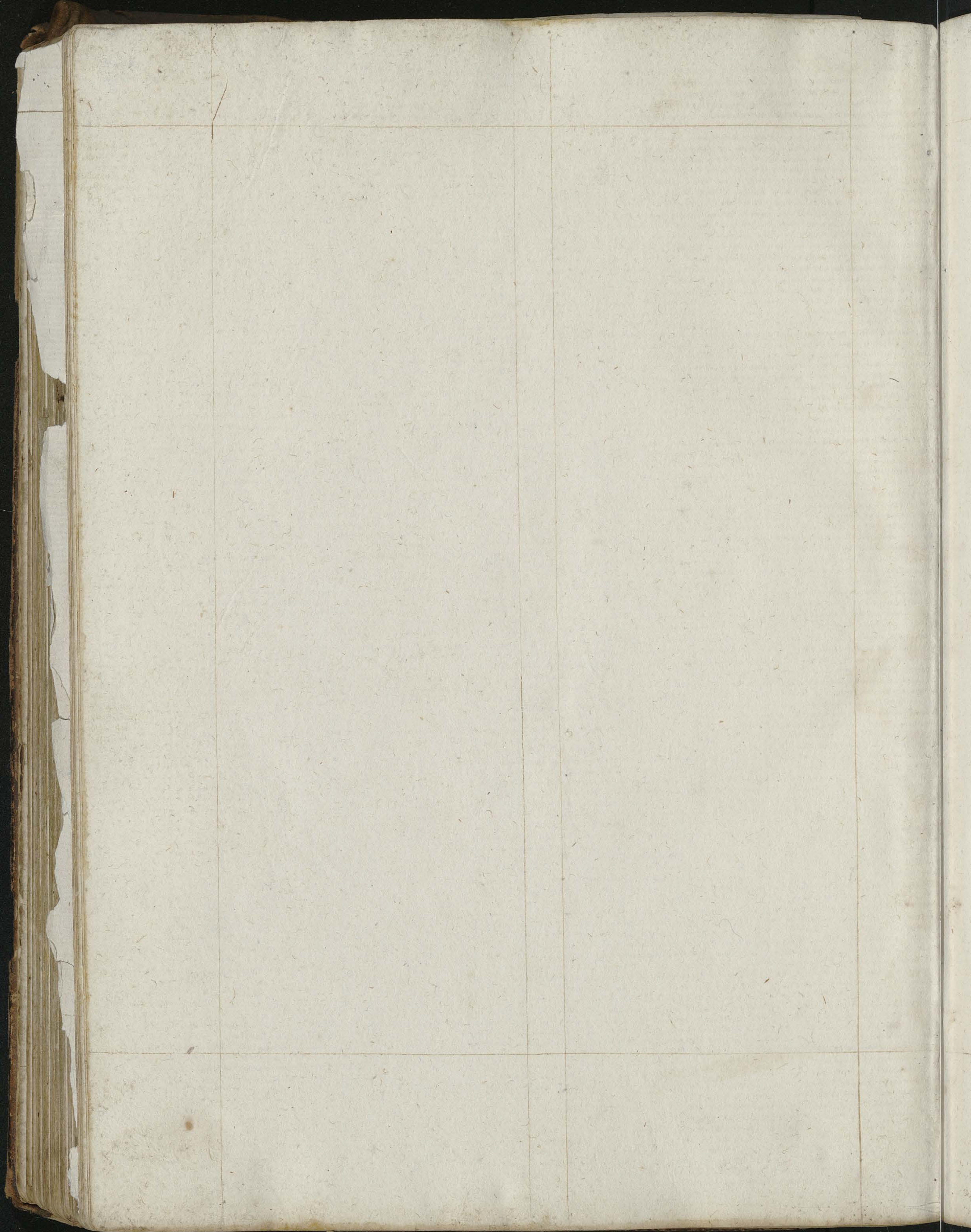
delictis nostris. Vis ne ait ut preter
orem deum. quibus ad nos item reu-
tas sit quod anima diabolica fraude
deceptas eterna nobiscum vita servando
ad suum creatorem reducas. Absit dixit
ait pater venerabilis ut me a quiete mea
perturbatum. ad seculi laboriosam atque erumpnosam
sam reuiti facias vitam. O magna et
pura de dei misericordia presumpcio. O glorio-
sa perexcellentissimi cordis constancia que
deum ita pacientem et misericordem
et se de eo tam meruisse non dub-
itavit ut tam magnificum et stupendum
per eo facere dignaretur miraculum. Hoc
forte illi videbitur incredibile qui deo aliquid
esse credit impossibile. Sed tamen illi dicendum
est quod nunquam augustinus humilitatem
regis virgo subita consensuit nisi per
magna miracula. Porro beatus augustinus
presbitero non consenciente huius vite vias
ingredi. dixit. vade carissime frater
et per longa annorum tempora quiesce in pa-
ce simul quod sancta pace et promissa
dei ecclesia. Cui statim sepulcrum intr-
rans famula et cinis effectus est.
Accessit ad se milite sanctus augustinus. Cui
dixit. Quid est fili ad hec decimas
tuas deo reddere consentis. vel ad hoc
in obstinata perdurare disponis. Tremens
sanctus ille miles procidens ad pedes eius
flens et eiulans reatum suum confi-
tens et veniam petens. velut omnibus
omnia deposuit et beatum augustinum omnibus
diebus vite sue tamquam salutis sue
anchoram secutus in omni mentis
et corporis puritate diem clausit
extremum. et eterne felicitatis gaudia
sine fine mansurus intravit. Deo gracias

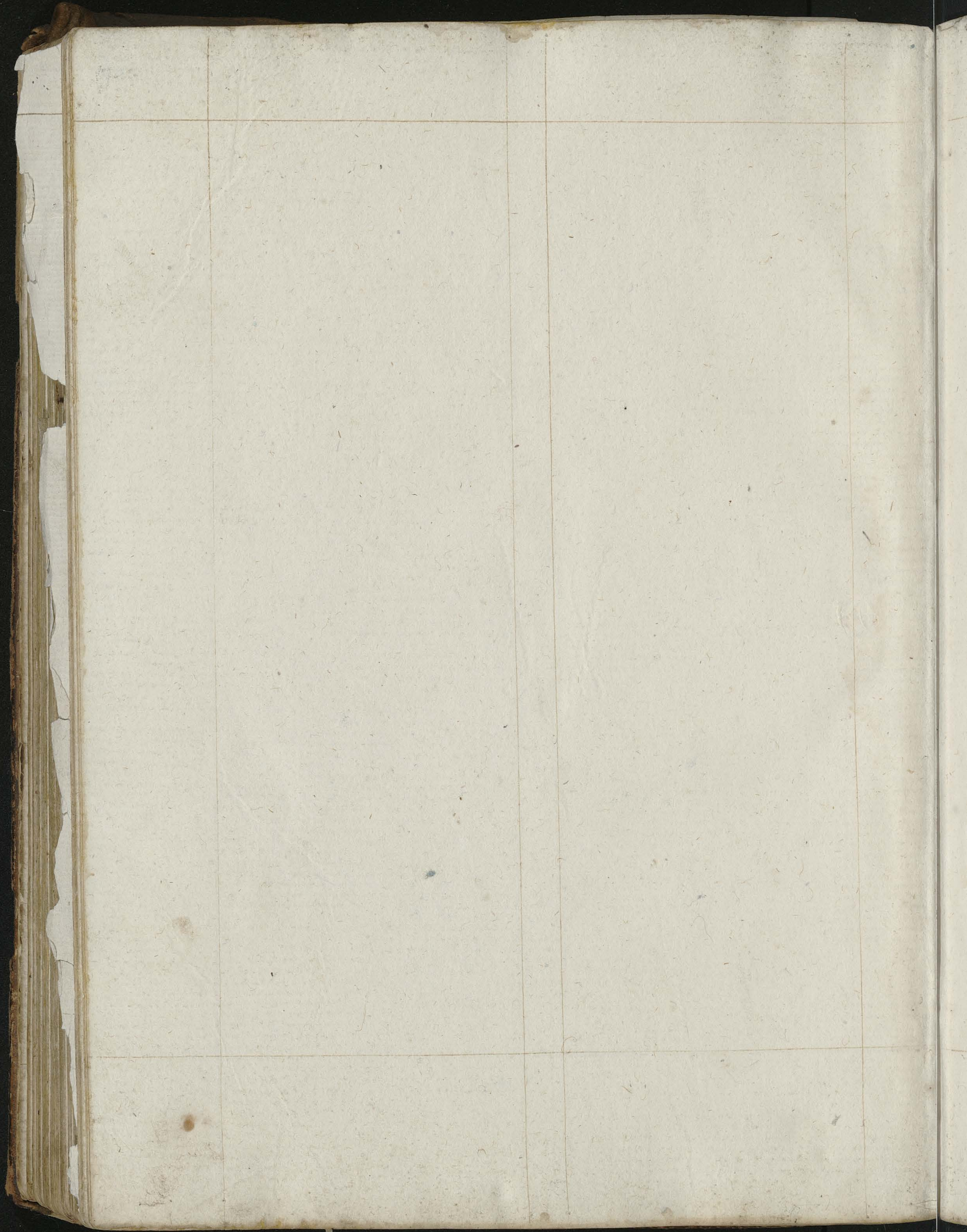

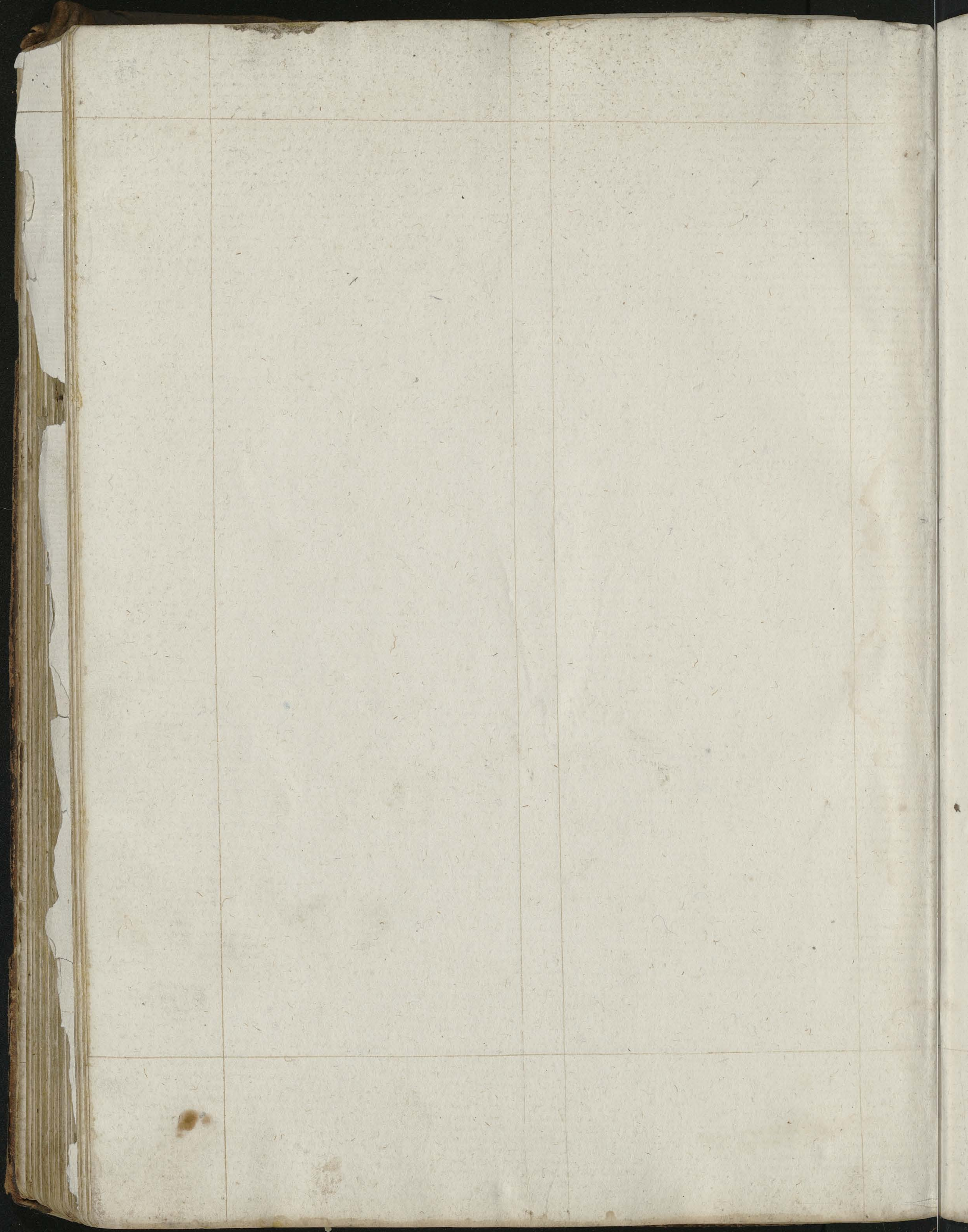

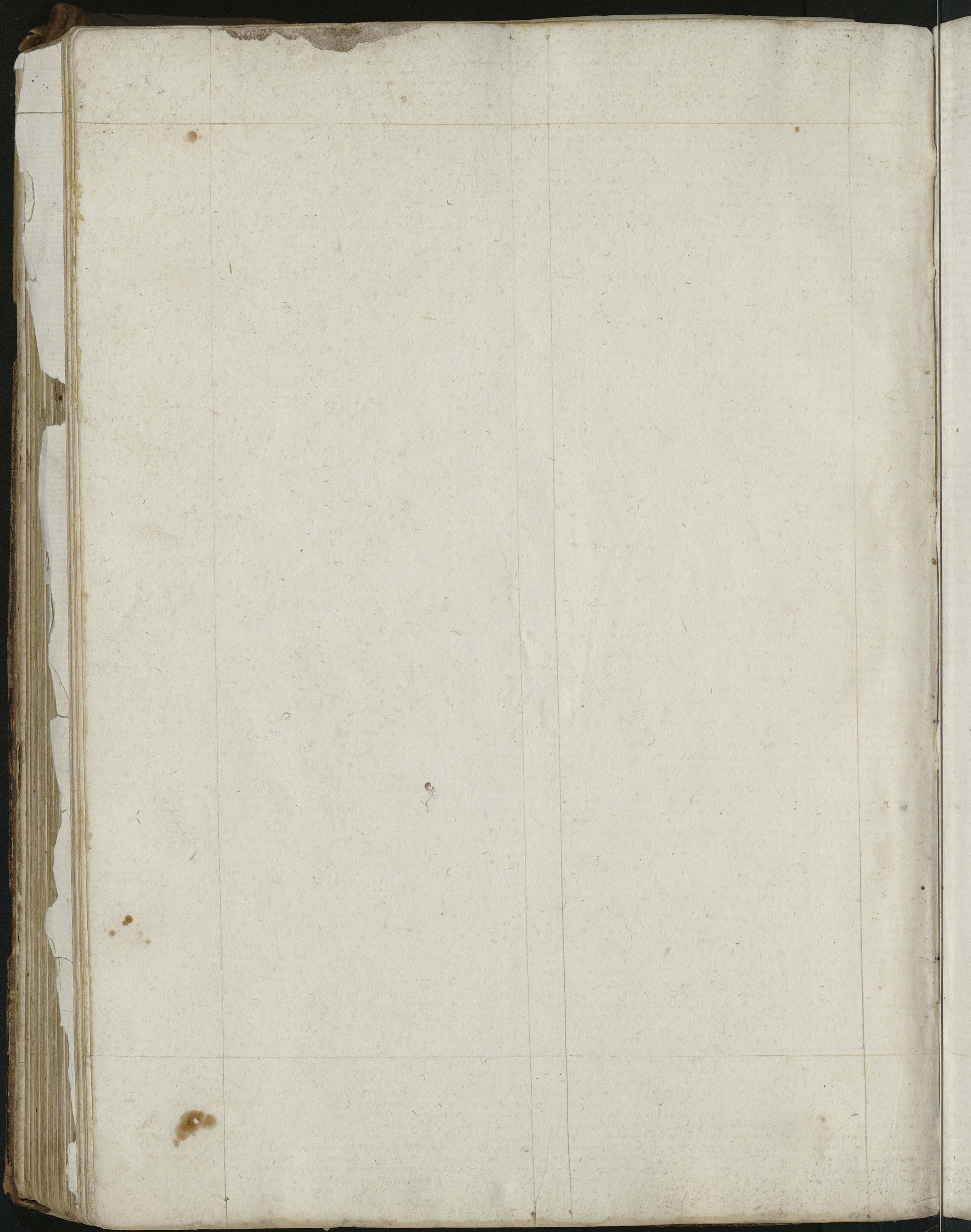

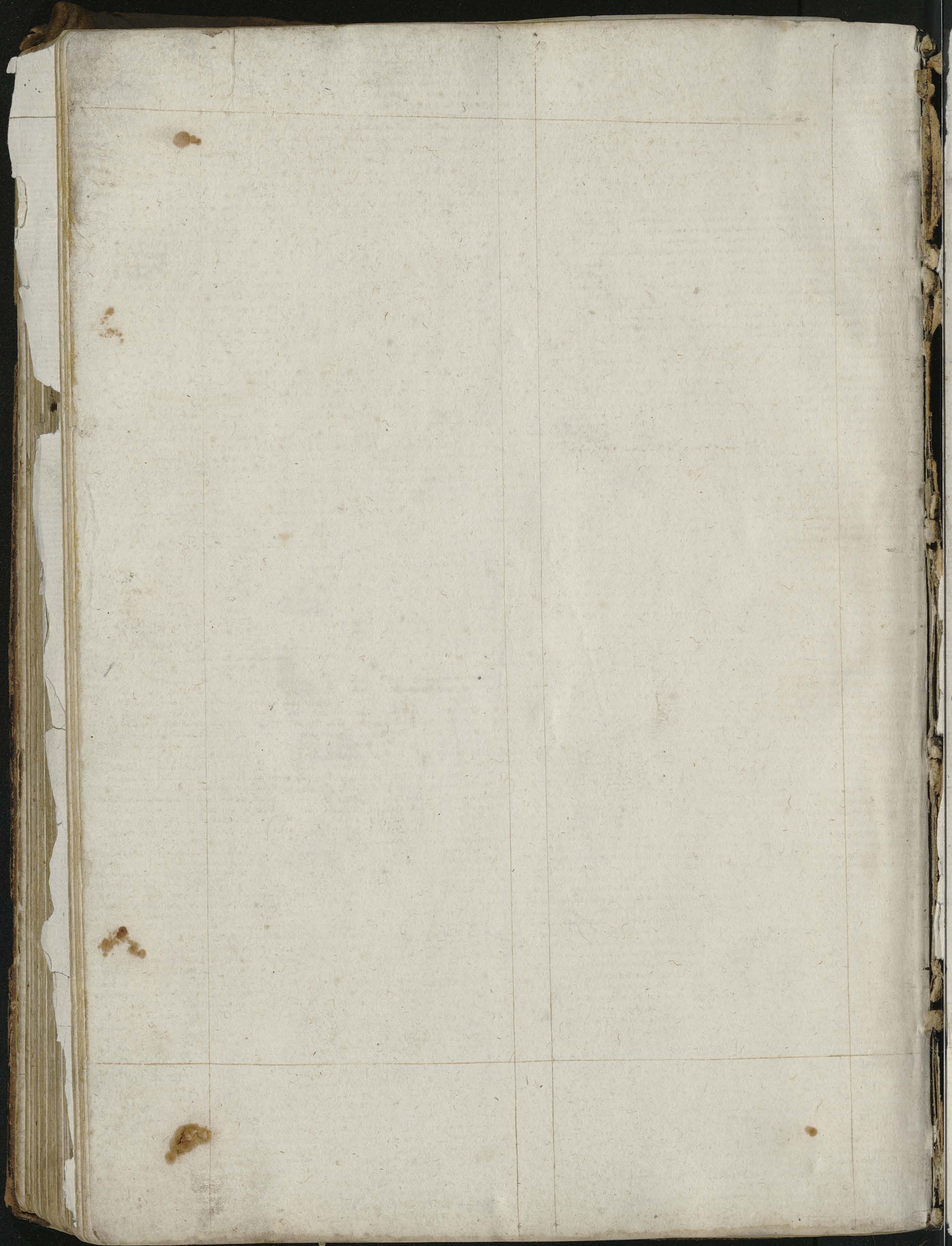

nas civitate que est in xpo
ihesu domino / hinc est quod plures
sanctorum tam in tribulacionibus
quam eciam tanta fortitudine invenerunt
tranquillitate firmati hinc dantes
fuerunt delectaciones et gusta-
verunt primicias future beatitudinis
tamquam bona salla delectat anima
prius ante amara et accendat
instrumentum suspiranti desiderio
tu ad deum sicut cervus agitatus
desiderat venire ad fontes ut
sit cum ipso sponso desiderabili-
ssimo et nos perducat Amen.

Expliciunt dicta super symbolo
apostolorum magistri reverendi Johannis
de Dorsten doctoris sacre theolo-
gie [illegible] predicata
in studio [illegible] per Mathiam
bacc.

